

Kraków, 29 kwietnia 2020 roku

Szanowni Akcjonariusze,

Grupa Kapitałowa Comarch osiągnęła w 2019 roku rekordowe wyniki finansowe. Przychody ze sprzedaży wzrosły o 5,0%, tj. o 67,8 mln PLN w porównaniu do roku 2018 i osiągnęły wartość 1 437,4 mln PLN. Zysk operacyjny osiągnął wartość 143,4 mln PLN, natomiast zysk netto 104,8 mln PLN. Rentowność operacyjna w 2019 roku wyniosła 10%, a rentowność netto 7,3%. Rok temu wartości te wynosiły odpowiednio 6,4% oraz 2,2%. Tak znaczna poprawa rentowności była możliwa dzięki zwiększeniu skali działalności Grupy, poszerzeniu oferty rynkowej oraz nieustającemu ulepszaniu efektywności podejmowanych działań.

W minionym roku nastąpił dalszy szybki wzrost sprzedaży rozwiązań własnych Comarch. Popyt na oprogramowanie produkcji Grupy Comarch, jak również usługi z nim związane, wzrósł zwłaszcza na rynkach zagranicznych. Szczególnym zainteresowaniem klientów cieszyły się rozwiązania dla telekomunikacji, z zakresu Lojalności, EDI i ICT, a także systemy ERP. Dzięki szerokiej i kompleksowej ofercie nowoczesnych rozwiązań informatycznych oraz wysokiej jakości usług Grupa Comarch jest największym polskim producentem oprogramowania oraz jednym z wiodących dostawców informatyki na świecie. W 2019 roku Grupa z sukcesem kontynuowała strategię wzrostu opartą na rozwoju własnych produktów dla wielu branż oraz sprzedaży ich na rynkach międzynarodowych. Podkreślam, że Grupa Comarch od wielu lat ponosi znaczne nakłady na rozbudowę i utrzymanie globalnej sieci sprzedaży, dzięki czemu wzrasta międzynarodowa rozpoznawalność marki i zasięg oferty Comarch, co skutecznie wspiera sprzedaż rozwiązań Grupy na nowych rynkach. W minionym roku w skład Grupy weszła nowa spółka zależna –Comarch Pty. Ltd w Australii.

W 2019 roku Grupa Comarch dokonała znaczących inwestycji w rozwój nowych i udoskonalanie istniejących produktów informatycznych. Nakłady na prace badawcze przekroczyły 230 mln PLN, co stanowi 16% przychodów ze sprzedaży Grupy. Zwracam uwagę, że te kluczowe inwestycje finansowane są przede wszystkim ze środków własnych przedsiębiorstwa. Grupa Comarch intensywnie rozwijała nową generację systemów telekomunikacyjnych dedykowanych dla technologii 5G, systemy lojalnościowe, systemy ERP, rozwiązania informatyczne dla medycyny oraz z zakresu Internet of Things. W 2019 roku Grupa niezmiennie koncentrowała się na rozwoju rozwiązań informatycznych w modelu usługowym - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. W minionym roku Grupa Comarch uruchomiła kompleksową ofertę w zakresie chmury obliczeniowej Comarch Cloud, o najwyższych standardach bezpieczeństwa, opartą o infrastrukturę Comarch Data Center. Dzięki Comarch Cloud klienci mogą korzystać z oprogramowania, przechowywania danych i prowadzić swoje firmy bez konieczności posiadania własnej infrastruktury IT, mając przy tym zapewnioną dużą wydajność, niezawodność, bezpieczeństwo i skalowalność zasobów.

Grupa Comarch w minionym roku umocniła swoją pozycję jako jednego z najszybciej rozwijających się pracodawców w sektorze IT. W 2019 roku wielkość zatrudnienia wzrosła o 308 pracowników, na koniec roku Grupa zatrudniała na całym świecie 6 348 osób. Jak co roku bardzo dużym zainteresowaniem cieszył się program letnich staży studenckich, dzięki któremu Grupa Comarch jest postrzegana jako pracodawca pierwszego wyboru na rynku pracy w branży informatycznej.

Zarząd Grupy Comarch dokłada starań, aby skutecznie realizować misję rozpowszechniania na całym świecie tworzonej w Polsce innowacyjnej myśli technicznej. Poza działalnością biznesową Grupa Comarch realizuje politykę społecznej odpowiedzialności biznesu i angażuje się w działalność na rzecz ochrony środowiska, zachowania i odbudowy dziedzictwa narodowego, a także aktywnie wspiera organizacje pozarządowe oraz akcje charytatywne, jest mecenasem kultury, sztuki i sportu.

Mając na uwadze bieżącą sytuację w Polsce i na świecie, podkreślam, że Grupa Comarch jest bardzo dobrze przygotowana do działania także w warunkach spodziewanego spowolnienia gospodarczego spowodowanego epidemią Covid-19. Jestem przekonany, że dzięki bardzo dobrej sytuacji finansowej, znacznej dywersyfikacji produktowej, branżowej i geograficznej swojej oferty oraz zaangażowaniu pracowników Comarch będzie w stanie w nadchodzących okresach wzmocnić swoją pozycję rynkową jako globalnego dostawcy rozwiązań IT, ku satysfakcji klientów, pracowników, akcjonariuszy i całego otoczenia społeczno-gospodarczego.

Profesor Janusz Filipiak, Prezes Zarządu Comarch S.A.

COMARCH SA

al. Jana Pawła II 39a
31-864 Kraków

Tel.: +48 12 64 61 000
Faks: +48 12 64 61 100
Email: info@comarch.pl

WWW.COMARCH.PL

Comarch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, Aleja Jana Pawła II 39a, zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym prowadzonym przez Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000057567. Wysokość kapitału zakładowego Spółki wynosi 8.133.349,00 zł. Kapitał zakładowy wpłacony w całości. NIP: 677-00-65-406

Comarch Spółka Akcyjna posiada status dużego przedsiębiorcy tzn. jest przedsiębiorcą innym niż mikro, mały lub średni przedsiębiorca w rozumieniu załącznika nr I do Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z dnia 26 czerwca 2014 r.)

Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania dla Walnego Zgromadzenia oraz Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Sprawozdanie z badania rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Opinia

Przeprowadziliśmy badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej, w której jednostką dominującą jest Comarch S.A. ("Jednostka dominująca") („Grupa Kapitałowa”) zawierające skonsolidowany bilans na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów, skonsolidowane zestawienie z zmian w kapitale własnym, skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych za rok zakończony w tym dniu oraz informację dodatkową zawierającą opis przyjętych zasad rachunkowości i inne informacje objaśniające („skonsolidowane sprawozdanie finansowe”).

Naszym zdaniem załączone skonsolidowane sprawozdanie finansowe:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz skonsolidowanej sytuacji majątkowej i finansowej Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2019 r. oraz jej skonsolidowanego wyniku finansowego i skonsolidowanych przepływów pieniężnych za rok obrotowy zakończony w tym dniu zgodnie z mającymi zastosowanie Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską oraz przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa oraz statutem Jednostki dominującej.

Niniejsza opinia jest spójna ze sprawozdaniem dodatkowym dla Komitetu Audytu, które wydaliśmy z dniem niniejszego sprawozdania.

Podstawa opinii

Nasze badanie przeprowadziliśmy zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Badania w wersji przyjętej jako Krajowe Standardy Badania („KSB”) przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów oraz stosownie do ustawy z dn. 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym („Ustawa o biegłych rewidentach” - Dz. U. z 2019 r., poz. 1421 z późniejszymi zmianami) oraz Rozporządzenia UE nr 537/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie szczegółowych wymogów dotyczących ustawowych badań sprawozdań finansowych jednostek interesu publicznego („Rozporządzenie UE” - Dz. U. UE L158). Nasza odpowiedzialność zgodnie z tymi standardami została dalej opisana w sekcji naszego sprawozdania *Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego*.

Jesteśmy niezależni od Spółek Grupy Kapitałowej zgodnie z Kodeksem etyki zawodowych księgowych Międzynarodowej Federacji Księgowych („Kodeks IFAC”) przyjętym uchwałami Krajowej Rady Biegłych Rewidentów oraz z innymi wymogami etycznymi, które mają zastosowanie do badania sprawozdań finansowych w Polsce. Wypełniliśmy nasze inne obowiązki etyczne zgodnie z tymi wymogami i Kodeksem IFAC. W trakcie przeprowadzania badania kluczowy biegły rewident oraz firma audytorska pozostali niezależni od Jednostki dominującej zgodnie z wymogami niezależności określonymi w Ustawie o biegłych rewidentach oraz w Rozporządzeniu UE.

Uważamy, że dowody badania, które uzyskaliśmy są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii.

Kluczowe sprawy badania

Kluczowe sprawy badania są to sprawy, które według naszego zawodowego osądu były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy. Obejmują one najbardziej znaczące ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia, w tym ocenione rodzaje ryzyka istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem. Do spraw tych odnieśliśmy się w kontekście naszego badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego jako całości oraz przy formułowaniu naszej opinii oraz podsumowaliśmy naszą reakcję na te rodzaje ryzyka, a w przypadkach, w których uznaliśmy za stosowne przedstawiliśmy najważniejsze spostrzeżenia związane z tymi rodzajami ryzyka. Nie wyrażamy osobnej opinii na temat tych spraw.

1. Wartość firmy - analiza utraty wartości

Kluczowa sprawa badania

Zgodnie z regulacjami MSSF Jednostka dominująca jest zobowiązana do przeprowadzenia corocznego testu na utratę wartości firmy.

Test na utratę wartości był kluczowym zagadnieniem badania ze względu na obowiązek corocznego dokonywania testu na utratę wartości przez Zarząd Jednostki dominującej. Wartości firmy podlegające testom wynoszą 40.735 tys. złotych, co stanowi 2,2% sumy bilansowej i są istotne dla sprawozdania finansowego.

Test na utratę wartości firmy oparty jest na istotnych założeniach i szacunkach sporządzonych przez Zarząd takich jak strategia Grupy Kapitałowej, przyszłe przychody, koszty i przepływy pieniężne, średnioważony koszt kapitału („WACC”).

W konsekwencji przyszła realizacja tych założeń zależna jest od oczekiwań w odniesieniu do przyszłych warunków rynkowych i gospodarczych, przez co narażona jest na istotne ryzyko zniekształcenia.

Ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Stosowana polityka rachunkowości w zakresie wartości firmy jednostek zależnych została ujawniona przez Spółkę w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocie 2.1.5.

Dodatkowe informacje zamieszczono w nocie 3.6. informacji dodatkowej.

Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko

W ramach procedur badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej:

1. dokonaliśmy krytycznej oceny procesu przeprowadzenia testu na utratę wartości,
2. oceniliśmy identyfikację ośrodka generującego środki pieniężne,
3. przeprowadziliśmy analizę kluczowych założeń testu
4. sprawdziliśmy test pod kątem jego poprawności matematycznej,
5. dokonaliśmy weryfikacji zastosowanych stóp dyskonta,
6. oceniliśmy dokonaną przez Spółkę analizę wrażliwości testu na kluczowe czynniki wejściowe modelu,
7. dokonaliśmy oceny poprawności i kompletności wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym.

2. Ryzyko związane z produkcją w toku

Kluczowa sprawa badania

Produkcję w toku stanowią skapitalizowane koszty związane z tworzeniem nowych lub ulepszaniem już istniejącego oprogramowania.

Wartość produkcji w toku według stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku wynosi 75.944 tys. złotych i stanowi 4,1% skonsolidowanej sumy bilansowej.

Zgodnie z polityką rachunkowości skapitalizowane koszty powinny zostać ujęte jako składnik całkowitych dochodów w okresie nie dłuższym niż 36 miesięcy od daty ich poniesienia w postaci kosztu sprzedaży bądź odpisu aktualizującego.

Traktujemy w związku z powyższym oraz z przyjętymi przez Zarząd Jednostki dominującej założeniami, co do możliwości przyszłego wykorzystania efektów produkcji w toku, jako kluczowy obszar badania.

W obszarze tym identyfikujemy ryzyko związane z nie ujęciem skapitalizowanych kosztów w wymaganym polityką rachunkowości okresie oraz kapitalizacją kosztów związanych z oprogramowaniem, które mogą nie generować korzyści ekonomicznych.

Ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Stosowana polityka rachunkowości w zakresie kapitalizacji kosztów produkcji w toku została ujawniona przez Jednostkę dominującą w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocie 2.1.6.

Dodatkowe informacje zamieszczono w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocie 3.12.

Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko

W ramach procedur badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej:

1. Zweryfikowano zapisy polityki rachunkowości,
2. Pozyskano listę pozycji traktowanych jako produkcja w toku, z podaniem okresów ponoszenia kapitalizowanych kosztów,
3. Oceniono prawidłowość stosowania przyjętych zasad rachunkowości w zakresie:
 - ujmowania kosztu własnego sprzedaży skapitalizowanych kosztów w innych całkowitych dochodach w związku z uzyskiwaniem przychodów ze sprzedaży oprogramowania,
 - zgodności, z przyjętą polityką rachunkowości, ujmowania w innych całkowitych dochodach skapitalizowanych kosztów w przypadku gdy oprogramowanie jest w fazie tworzenia (planowane odpisy aktualizujące),
 - wyjaśnień zarządu w zakresie czynników powodujących opóźnienia w rozliczeniu poszczególnych pozycji, a także planów i perspektyw dotyczących rozliczenia tych pozycji w przyszłości.
4. Oceniono dla istotnych pozycji produkcji w toku zdolności do generowania korzyści ekonomicznych,
5. Oceniono poprawność i kompletność wymaganych ujawnień w sprawozdaniu finansowym.

3. Ryzyko zniekształcenia wyniku finansowego w związku z ujmowaniem przychodów odpowiednio do stopnia zawansowania kontraktów długoterminowych niezakończonych na dzień bilansowy

Kluczowa sprawa badania

Przychody ze sprzedaży za rok zakończony 31 grudnia 2019 wyniosły 1.437.423 tys. złotych.

Istotną częścią zrealizowanych przez Grupę Kapitałową przychodów stanowiły przychody z realizacji kontraktów wdrożeniowych IT, które ujmowane są przez Grupę Kapitałową zgodnie z wytycznymi MSSF 15 „Przychody z umów z Klientami”.

Do rozliczania kontraktów wdrożeniowych Grupa Kapitałowa przyjmuje metodę procentowego zaangażowania kosztów oraz przychodów.

Kwestia została uznana za kluczowy obszar badania z uwagi na istotność przychodów z tytułu sprzedaży usług wdrożeniowych oraz złożony charakter procesu wyceny bilansowej bazujący na istotnych szacunkach Zarządu Jednostki dominującej w zakresie:

- ustalenia budżetowanego kosztu wykonania, oraz jego aktualizacji w trakcie wykonywania usługi,
 - prawidłowego przypisania kosztów do odpowiedniego projektu i odpowiedniego okresu,
 - Identyfikacji zobowiązań do świadczenia oraz przypisania im odpowiedniego wynagrodzenia,
- co może mieć istotny wpływ na wartość rozpoznanego przychodu w okresie.

Ujawnienia w sprawozdaniu finansowym

Szczegóły stosowanej przez Grupę polityki rachunkowości w zakresie rozpoznania przychodów zostały ujawnione w nocie 2.2 informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Dodatkowe informacje zamieszczono w informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego w nocie 3.14.

Procedury biegłego rewidenta w odpowiedzi na zidentyfikowane ryzyko

W ramach badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch dokonaliśmy przeglądu przyjętej polityki rachunkowości w zakresie rozpoznawania i ujmowania przychodów ze sprzedaży pod kątem zgodności z regulacjami odpowiednich standardów rachunkowości.

W szczególności wykonywaliśmy procedury mające na celu zrozumienie i ocenę kontroli wewnętrznych, które Spółka wdrożyła w odniesieniu do wyceny kontraktów długoterminowych.

W trakcie badania przeprowadziliśmy również poniżej wymienione procedury odnoszące się do zidentyfikowanego ryzyka:

- dokonaliśmy oceny, w jaki sposób budżety wykorzystane do kalkulacji przychodów są analizowane i aktualizowane, a także ostatecznie akceptowane;
- uzgodniliśmy dane rzeczywiste z ksiąg do ostatniego dnia badanego okresu z zaktualizowanymi danymi w budżetach na dzień wyceny;
- przeanalizowaliśmy spójność konstrukcji budżetów poprzez wzajemne porównania oraz uzgodnienia do rzeczywistych kontraktów na podwykonawstwo;
- wykonaliśmy analizę matematycznej poprawności kalkulacji wszystkich kontraktów długoterminowych pod kątem ich wzajemnej spójności oraz oceny wystąpienia ryzyka utworzenia rezerwy na stratę na kontrakcie;

3. Ryzyko zniekształcenia wyniku finansowego w związku z ujmowaniem przychodów odpowiednio do stopnia zawansowania kontraktów długoterminowych niezakończonych na dzień bilansowy

- w przypadku kontraktów realizowanych w okresie dłuższym niż rok porównano budżety przychodów i kosztów w tych okresach oraz oceniono dla wybranej próby zgodność zmian w kwocie budżetu z dokumentacją źródłową, oraz wyjaśniono zmiany w wartości zakładanej marży na kontrakcie;
- dla kontraktów o wysokim stopniu zaangażowania kosztowego pozyskano informacje na temat stopnia zaawansowania prac;
- dla wybranej próby kontraktów (w tym największych kontraktów) wykonano szczegółowe procedury mające na celu porównanie danych pochodzących z arkusza z danymi pochodzącymi z umów z Klientem;

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki dominującej za skonsolidowane sprawozdanie finansowe

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego, które przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej i wyniku finansowego Grupy Kapitałowej zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską, przyjętymi zasadami (polityką) rachunkowości oraz obowiązującymi Grupę Kapitałową przepisami prawa i statutem, a także za kontrolę wewnętrzną, którą Zarząd Jednostki dominującej uznaje za niezbędną aby umożliwić sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego niezawierającego istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem.

Sporządzając skonsolidowane sprawozdanie finansowe Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za ocenę zdolności Grupy Kapitałowej do kontynuowania działalności, ujawnienie, jeżeli ma to zastosowanie, spraw związanych z kontynuacją działalności oraz za przyjęcie zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości, z wyjątkiem sytuacji kiedy Zarząd albo zamierza dokonać likwidacji Grupy Kapitałowej, albo zaniechać prowadzenia działalności albo nie ma żadnej realnej alternatywy dla likwidacji lub zaniechania działalności.

Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby skonsolidowane sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dn. 29 września 1994 r. o rachunkowości („Ustawa o rachunkowości” - Dz. U. z 2019 r., poz. 351). Członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są odpowiedzialni za nadzorowanie procesu sprawozdawczości finansowej.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta za badanie skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Naszymi celami są uzyskanie racjonalnej pewności, czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe jako całość nie zawiera istotnego zniekształcenia spowodowanego oszustwem lub błędem oraz wydanie sprawozdania z badania zawierającego naszą opinię. Racjonalna pewność jest wysokim poziomem pewności ale nie gwarantuje, że badanie przeprowadzone zgodnie z KSB zawsze wykryje istniejące istotne zniekształcenie. Zniekształcenia mogą powstawać na skutek oszustwa lub błędu i są uważane za istotne, jeżeli można racjonalnie oczekiwać, że pojedynczo lub łącznie mogłyby wpłynąć na decyzje gospodarcze użytkowników podjęte na podstawie tego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Koncepcja istotności stosowana jest przez biegłego rewidenta zarówno przy planowaniu i przeprowadzaniu badania jak i przy ocenie wpływu rozpoznanych podczas badania zniekształceń oraz nieskorygowanych zniekształceń, jeśli występują, na sprawozdanie finansowe, a także przy formułowaniu opinii biegłego rewidenta. W związku z powyższym wszystkie opinie i stwierdzenia zawarte w sprawozdaniu z badania są wyrażane z uwzględnieniem jakościowego i wartościowego

poziomu istotności ustalonego zgodnie ze standardami badania i zawodowym osądem biegłego rewidenta.

Zakres badania nie obejmuje zapewnienia co do przyszłej rentowności Grupy Kapitałowej ani efektywności lub skuteczności prowadzenia jej spraw przez Zarząd Jednostki dominującej obecnie lub w przyszłości.

Podczas badania zgodnego z KSB stosujemy zawodowy osąd i zachowujemy zawodowy sceptycyzm, a także:

- identyfikujemy i oceniamy ryzyka istotnego zniekształcenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego spowodowanego oszustwem lub błędem, projektujemy i przeprowadzamy procedury badania odpowiadające tym ryzykom i uzyskujemy dowody badania, które są wystarczające i odpowiednie, aby stanowić podstawę dla naszej opinii. Ryzyko niewykrycia istotnego zniekształcenia wynikającego z oszustwa jest większe niż tego wynikającego z błędu, ponieważ oszustwo może dotyczyć zmywy, fałszerstwa, celowych pominięć, wprowadzenia w błąd lub obejścia kontroli wewnętrznej;
- uzyskujemy zrozumienie kontroli wewnętrznej stosownej dla badania w celu zaprojektowania procedur badania, które są odpowiednie w danych okolicznościach, ale nie w celu wyrażenia opinii na temat skuteczności kontroli wewnętrznej Grupy Kapitałowej;
- oceniamy odpowiedniość zastosowanych zasad (polityki) rachunkowości oraz zasadność szacunków księgowych oraz powiązanych ujawnień dokonanych przez Zarząd Jednostki dominującej;
- wyciągamy wniosek na temat odpowiedniości zastosowania przez Zarząd Jednostki dominującej zasady kontynuacji działalności jako podstawy rachunkowości oraz, na podstawie uzyskanych dowodów badania, czy istnieje istotna niepewność związana ze zdarzeniami lub warunkami, która może poddawać w znaczącą wątpliwość zdolność Grupy Kapitałowej do kontynuacji działalności. Jeżeli dochodzimy do wniosku, że istnieje istotna niepewność, wymagane jest od nas zwrócenie uwagi w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta na powiązane ujawnienia w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym lub, jeżeli takie ujawnienia są nieadekwatne, modyfikujemy naszą opinię. Nasze wnioski są oparte na dowodach badania uzyskanych do dnia sporządzenia naszego sprawozdania biegłego rewidenta, jednakże przyszłe zdarzenia lub warunki mogą spowodować, że Grupa Kapitałowa zaprzestanie kontynuacji działalności;
- oceniamy ogólną prezentację, strukturę i zawartość skonsolidowanego sprawozdania finansowego, w tym ujawnienia, oraz czy skonsolidowane sprawozdanie finansowe przedstawia będące ich podstawą transakcje i zdarzenia w sposób zapewniający rzetelną prezentację;
- uzyskujemy wystarczające odpowiednie dowody badania odnośnie do informacji finansowych jednostek lub działalności gospodarczych wewnątrz Grupy Kapitałowej w celu wyrażenia opinii na temat skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Jesteśmy odpowiedzialni za kierowanie, nadzór i przeprowadzenie badania Grupy Kapitałowej i pozostajemy wyłącznie odpowiedzialni za naszą opinię z badania.

Przekazujemy Radzie Nadzorczej Jednostki dominującej informacje o, między innymi, planowanym zakresie i czasie przeprowadzenia badania oraz znaczących ustaleniach badania, w tym wszelkich znaczących słabościach kontroli wewnętrznej, które zidentyfikujemy podczas badania.

Składamy Radzie Nadzorczej Jednostki dominującej oświadczenie, że przestrzegaliśmy stosownych wymogów etycznych dotyczących niezależności oraz, że będziemy informować ich o wszystkich powiązaniach i innych sprawach, które mogłyby być racjonalnie uznane za stanowiące zagrożenie dla naszej niezależności, a tam gdzie ma to zastosowanie, informujemy o zastosowanych zabezpieczeniach.

Spośród spraw przekazywanych Radzie Nadzorczej Jednostki dominującej ustaliliśmy te sprawy, które były najbardziej znaczące podczas badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego za bieżący okres sprawozdawczy i dlatego uznaliśmy je za kluczowe sprawy badania. Opisujemy

te sprawy w naszym sprawozdaniu biegłego rewidenta, chyba że przepisy prawa lub regulacje zabraniają publicznego ich ujawnienia lub gdy, w wyjątkowych okolicznościach, ustalimy, że kwestia nie powinna być przedstawiona w naszym sprawozdaniu, ponieważ można byłoby racjonalnie oczekiwać, że negatywne konsekwencje przeważąłyby korzyści takiej informacji dla interesu publicznego.

Inne informacje, w tym sprawozdanie z działalności

Na inne informacje składa się sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2019 r. („Sprawozdanie z działalności”) wraz z oświadczeniem o stosowaniu ładu korporacyjnego, które jest wyodrębnioną częścią tego Sprawozdania z działalności, a także odrębne sprawozdanie na temat informacji niefinansowych, o których mowa w art. 49b ust. 1 Ustawy o rachunkowości („Inne informacje”).

Odpowiedzialność Zarządu i Rady Nadzorczej Jednostki dominującej

Zarząd Jednostki dominującej jest odpowiedzialny za sporządzenie Innych informacji zgodnie z przepisami prawa. Zarząd oraz członkowie Rady Nadzorczej Jednostki dominującej są zobowiązani do zapewnienia, aby Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej wraz z wyodrębnioną częścią spełniało wymagania przewidziane w Ustawie o rachunkowości.

Odpowiedzialność biegłego rewidenta

Nasza opinia z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie obejmuje Innych informacji. W związku z badaniem skonsolidowanego sprawozdania finansowego naszym obowiązkiem jest zapoznanie się z Innymi informacjami, i czyniąc to, rozpatrzenie, czy inne informacje nie są istotnie niespójne ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym lub naszą wiedzą uzyskaną podczas badania, lub w inny sposób wydają się istotnie zniekształcone. Jeśli na podstawie wykonanej pracy, stwierdzimy istotne zniekształcenia w Innych informacjach, jesteśmy zobowiązani poinformować o tym w naszym sprawozdaniu z badania. Naszym obowiązkiem zgodnie z wymogami ustawy o biegłych rewidentach jest również wydanie opinii czy sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z przepisami oraz czy jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Ponadto jesteśmy zobowiązani do wydania opinii, czy Grupa Kapitałowa w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego zawarła wymagane informacje.

Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej uzyskaliśmy przed datą niniejszego sprawozdania z badania, a Raport Roczny będzie dostępny po tej dacie. W przypadku, kiedy stwierdzimy istotne zniekształcenie w Raporcie Rocznym jesteśmy zobowiązani poinformować o tym Radę Nadzorczą Jednostki dominującej.

Opinia o Sprawozdaniu z działalności

Na podstawie wykonanej w trakcie badania pracy, naszym zdaniem, Sprawozdanie z działalności Grupy Kapitałowej:

- zostało sporządzone zgodnie z art. 49 Ustawy o rachunkowości oraz paragrafem 71 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim („Rozporządzenie o informacjach bieżących” - Dz. U. z 2018 r., poz. 757);
- jest zgodne z informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Ponadto, w świetle wiedzy o Grupie Kapitałowej i jej otoczeniu uzyskanej podczas naszego badania oświadczamy, że nie stwierdziliśmy w Sprawozdaniu z działalności Grupy Kapitałowej istotnych zniekształceń.

Opinia o oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego

Naszym zdaniem w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego Grupa Kapitałowa zawarła wszystkie informacje określone w paragrafie 70 ust. 6 punkt 5 Rozporządzenia o informacjach bieżących. Ponadto, naszym zdaniem, informacje wskazane w paragrafie 70 ust. 6 punkt 5 lit. c-f, h oraz lit. i tego Rozporządzenia zawarte w oświadczeniu o stosowaniu ładu korporacyjnego są zgodne z mającymi zastosowanie przepisami oraz informacjami zawartymi w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Informacja na temat informacji niefinansowych

Zgodnie z wymogami Ustawy o biegłych rewidentach potwierdzamy, że Grupa Kapitałowa zamieściła w Sprawozdaniu z działalności informacje o sporządzeniu odrębnego sprawozdania na temat informacji niefinansowych, o którym mowa w art. 55 ust. 2c Ustawy o rachunkowości oraz że Grupa Kapitałowa sporządziła takie sprawozdanie.

Nie wykonaliśmy żadnych prac atestacyjnych dotyczących oświadczenia na temat informacji niefinansowych i nie wyrażamy jakiegokolwiek zapewnienia na jego temat.

Sprawozdanie na temat innych wymogów prawa i regulacji

Oświadczenie na temat świadczonych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych

Zgodnie z naszą najlepszą wiedzą i przekonaniem oświadczamy, że nie świadczylśmy usług niebędących badaniem, które są zakazane na mocy art. 5 ust.1 rozporządzenia UE oraz art.136 ustawy o biegłych rewidentach.

Wybór firmy audytorskiej

Zostaliśmy wybrani po raz pierwszy do badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej uchwałą Rady Nadzorczej Jednostki dominującej z dnia 29 maja 2017 roku oraz ponownie uchwałą z dnia 27 maja 2019 roku. Skonsolidowane sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej badamy nieprzerwanie począwszy od roku obrotowego zakończonego 31 grudnia 2017, to jest przez 3 kolejne lata.

Kluczowym biegłym rewidentem odpowiedzialnym za badanie, którego rezultatem jest niniejsze sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta, jest Marcin Krupa.

BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w Warszawie
wpisana na listę firm audytorskich pod numerem 3355

w imieniu której działa kluczowy biegły rewident

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

Marcin Krupa
Biegły Rewident
nr w rejestrze 11142

*Podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym*

dr André Helin
Prezes Zarządu Komplementariusza
Biegły Rewident nr w rejestrze 90004

Kraków, 29 kwietnia 2020 r.

☐ skorygowany

KOMISJA NADZORU FINANSOWEGO

Skonsolidowany raport roczny RS 2019

(rok)

(zgodnie z § 60 ust. 2 Rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych)

dla emitentów papierów wartościowych prowadzących działalność wytwórczą, budowlaną, handlową lub usługową
(rodzaj emitenta)

za rok obrotowy 2019 obejmujący okres od 2019-01-01 do 2019-12-31

zawierający skonsolidowane sprawozdanie finansowe według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości
Finansowej (MSSF)

w walucie zł

data przekazania: 2020-04-29

COMARCH SA

(pełna nazwa emitenta)

COMARCH

(skrótowa nazwa emitenta)

Informatyka (inf)

(sektor wg klasyfikacji GPW w Warszawie)

31-864

(kod pocztowy)

Kraków

(miejscowość)

Al. Jana Pawła II

(ulica)

39A

(numer)

012 646 10 00

(telefon)

012 646 11 00

(fax)

IR@comarch.pl

(e-mail)

www.comarch.pl

(www)

677-00-65-406

(NIP)

350527377

(REGON)

BDO Sp. z o.o. sp. k.

(firma audytorska)

WYBRANE DANE FINANSOWE	w tys. zł		w tys. EUR	
	2019	2018	2019	2018
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	1 437 423	1 369 619	334 145	320 987
II. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	143 383	87 543	33 331	20 517
III. Zysk (strata) przed opodatkowaniem	142 369	62 480	33 095	14 643
IV. Zysk (strata) netto przypadający na akcjonariuszy	104 846	30 616	24 373	7 175
V. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	168 964	139 482	39 278	32 689
VI. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	-34 373	-71 679	-7 990	-16 799
VII. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-58 385	-32 866	-13 572	-7 703
VIII. Przepływy pieniężne netto, razem	76 206	34 937	17 715	8 188
IX. Aktywa, razem	1 842 711	1 665 945	432 714	387 429
X. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	871 955	789 837	204 756	183 683
XI. Zobowiązania długoterminowe	257 351	230 184	60 432	53 531
XII. Zobowiązania krótkoterminowe	614 604	559 653	144 324	130 152
XIII. Kapitał własny	970 756	876 108	227 957	203 746
XIV. Kapitał zakładowy	8 133	8 133	1 910	1 891
XV. Liczba akcji (w szt.)	8 133 349	8 133 349	8 133 349	8 133 349
XVI. Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/ EUR)	12,89	3,76	3,00	0,88
XVII. Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł/EUR)	12,89	3,76	3,00	0,88
XVIII. Wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	119,36	107,72	28,03	25,05
XIX. Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w zł/EUR)	119,36	107,72	28,03	25,05

Kursy EUR użyte do przeliczania danych finansowych:

Średnia arytmetyczna kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres 01.01.2019-31.12.2019 r.: 4,3018

Średnia arytmetyczna kursów NBP na koniec każdego miesiąca za okres 01.01.2018-31.12.2018 r.: 4,2669

31.12.2019 r.: 4,2585

31.12.2018 r.: 4,3000

ZAWARTOŚĆ RAPORTU

Plik	Opis
Comarch_SSF_SzB_2019-sig-sig.pdf	Sprawozdanie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych - załącznik nr 1
RS 2019 Pismo Prezesa Zarządu-sig.pdf	Pismo Prezesa Zarządu - załącznik nr 2
RS 2019 Skonsolidowany raport roczny-sig-sig-sig-sig-sig-sig-sig-sig.pdf	Skonsolidowany raport roczny - załącznik nr 3
RS 2019 Sprawozdanie Zarządu-sig-sig-sig-sig-sig-sig-sig-sig.pdf	Sprawozdanie Zarządu - załącznik nr 4
RS 2019 Oświadczenie Rady Nadzorczej w sprawie komitetu audytu	Oświadczenie Rady Nadzorczej w sprawie Komitetu Audytu - załącznik nr 5
RS 2019 Ocena przez Radę Nadzorczą zgodności sprawozdania s	Ocena przez Radę Nadzorczą zgodności sprawozdania skonsolidowanego - załącznik nr 6
RS 2019 Informacja Zarządu w sprawie wyboru firmy audytorskiej-s	Informacja Zarządu w sprawie w sprawie wyboru firmy audytorskiej - załącznik nr 7
SAR 2019 Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządze	Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdania finansowego - załącznik nr 8
RS 2019 Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego-sig-sig-s	Oświadczenie o stosowaniu ładu korporacyjnego - załącznik nr 9
2019 Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych-sig-sig-sig	Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych - załącznik nr 10

PODPISY WSZYSTKICH CZŁONKÓW ZARZĄDU

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2020-04-29	Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
2020-04-29	Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
2020-04-29	Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
2020-04-29	Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
2020-04-29	Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
2020-04-29	Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

Data	Imię i Nazwisko	Stanowisko/Funkcja	Podpis
2020-04-29	Maria Smolińska	Główny Księgowy	

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE
GRUPY KAPITAŁOWEJ COMARCH
ZA OKRES 01.01.2019 – 31.12.2019**

**Sprawozdanie sporządzone według Międzynarodowych Standardów
Sprawozdawczości Finansowej**

Kraków, 29 kwietnia 2020

Spis treści

I.	Skonsolidowany bilans.....	4
II.	Skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	6
III.	Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	7
IV.	Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym	8
V.	Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych.....	9
VI.	Informacja dodatkowa.....	10
1.	Informacje o strukturze i działalności Grupy.....	10
1.1.	Struktura kapitałowa Grupy Comarch.....	11
1.2.	Struktura działania Grupy Comarch.....	12
1.3.	Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w 2019 roku..	13
1.4.	Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu	13
2.	Opis stosowanych zasad rachunkowości	14
2.1.	Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego ..	17
2.2.	Rozpoznawanie przychodów i kosztów	27
2.3.	Zarządzanie ryzykiem finansowym	29
2.4.	Rachunkowość pochodnych instrumentów finansowych oraz działalności zabezpieczającej	30
2.5.	Ważne oszacowania i założenia	31
2.6.	Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSF	32
3.	Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego	37
3.1.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2018 rok	37
3.2.	Sprawozdawczość wg segmentów	37
3.3.	Rzeczowe aktywa trwałe.....	43
3.4.	Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	44
3.5.	Nieruchomości inwestycyjne.....	45
3.6.	Wartość firmy	45
3.7.	Pozostałe wartości niematerialne	47
3.8.	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.....	48
3.9.	Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.....	49
3.10.	Instrumenty pochodne i zobowiązania finansowe.....	50
3.11.	Odroczony podatek dochodowy	52
3.12.	Zapasy	55
3.13.	Należności handlowe oraz pozostałe należności	56
3.14.	Kontrakty długoterminowe	56
3.15.	Kategorie i klasy instrumentów finansowych.....	58
3.16.	Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	62
3.17.	Kapitał zakładowy	63
3.18.	Pozostałe kapitały	66
3.19.	Kredyty, pożyczki	68
3.20.	Zobowiązania z tytułu leasingu.....	73
3.21.	Pozostałe zobowiązania finansowe.....	73
3.22.	Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia.....	74
3.23.	Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania.....	75

3.24. Zobowiązania warunkowe	75
3.25. Przychody ze sprzedaży	76
3.26. Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	77
3.27. Pozostałe przychody operacyjne	77
3.28. Pozostałe koszty operacyjne	78
3.29. Koszty finansowe – netto	78
3.30. Podatek dochodowy	78
3.31. Zyski (straty) kursowe – netto	80
3.32. Zysk na akcję	80
3.33. Transakcje z podmiotami powiązanymi	81
3.34. Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących w 2019 i w 2018 roku	82
3.35. Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące	85
3.36. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe	86
3.37. Zdarzenia po dacie bilansu	87
3.38. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej	89
3.39. Zarządzanie kapitałem	90

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE GRUPY COMARCH ZA 12 MIESIĘCY 2019 ROKU

I. Skonsolidowany bilans

AKTYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2019 r.	Stan na 1 stycznia 2019*	Stan na 31 grudnia 2018 r.
AKTYWA TRWAŁE				
Rzeczowe aktywa trwałe	3.3	539 635	551 063	551 063
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	3.4	73 636	74 402*	-
Nieruchomości inwestycyjne	3.5	36 631	32 683	32 683
Wartość firmy	3.6	40 735	42 197	42 197
Pozostałe wartości niematerialne	3.7	56 311	59 447	59 447
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3.8	2 486	2 834	2 834
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	3.9	570	1 520	1 520
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	3.10a	2 739	935	935
Inwestycje pozostałe		211	211	211
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3.11	35 002	35 045	35 045
Pozostałe należności		8 782	20 906	20 906
		796 738	821 243	746 841
AKTYWA OBROTOWE				
Zapasy	3.12	90 741	97 198	97 198
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3.13	430 182	435 372	435 372
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		3 554	2 555	2 555
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	3.14	193 865	134 800	134 800
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży			-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.10a	4 923	3 264	3 264
Udziały i akcje			-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3.16	322 708	245 915	245 915
		1 045 973	919 104	919 104
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży		-	-	-
Aktywa razem		1 842 711	1 740 347	1 665 945

*) W związku z zastosowaniem 1 stycznia 2019 r. po raz pierwszy MSSF 16 dokonano stosownych zmian prezentacyjnych w aktywach i pasywach bilansu. Wpływ na sumy bilansowe został opisany w nocie [2.6](#) niniejszego sprawozdania.

PASYWA	Nota	Stan na 31 grudnia 2019 r.	Stan na 1 stycznia 2019*	Stan na 31 grudnia 2018 r.
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy				
Spółki				
Kapitał zakładowy	3.17	8 133	8 133	8 133
Pozostałe kapitały	3.18	143 041	143 041	143 041
Różnice kursowe		10 168	8 837	8 837
Zyski/(straty) z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego		790 781	698 135	698 135
		952 123	858 146	858 146
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		18 633	17 962	17 962
Kapitał własny razem		970 756	876 108	876 108
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania długoterminowe				
Kredyty i pożyczki	3.19	141 718	175 010	175 010
Inne zobowiązania		4 998	9 801	9 801
Zobowiązania leasingowe	3.20	59 001	57 111*	-
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.10b	2 909	1 338	1 338
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.21	-	410	410
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	3.11	48 725	43 625	43 625
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.22	-	-	-
		257 351	287 295	230 184
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	3.23	191 770	182 502	182 502
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego		8 765	9 007	9 007
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	3.14	172 831	163 818	163 818
Kredyty i pożyczki	3.19	41 091	40 267	40 267
Zobowiązania leasingowe	3.20	15 730	17 291*	-
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	3.10b	-	479	479
Pozostałe zobowiązania finansowe	3.21	4 009	328	328
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	3.22	180 408	163 252	163 252
		614 604	576 944	559 653
Zobowiązania razem		871 955	864 239	789 837
Razem kapitał własny i zobowiązania		1 842 711	1 740 347	1 665 945

*) W związku z zastosowaniem 1 stycznia 2019 r. po raz pierwszy MSSF 16 dokonano stosownych zmian prezentacyjnych w aktywach i pasywach bilansu. Wpływ na sumy bilansowe został opisany w nocie [2.6](#) niniejszego sprawozdania.

II. Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	Nota	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Przychody ze sprzedaży	3.25	1 437 423	1 369 619
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	3.26	(1 016 698)	(1 008 042)
Zysk brutto		420 725	361 577
Pozostałe przychody operacyjne	3.27	34 320	20 160
Koszty sprzedaży i marketingu		(145 545)	(139 417)
Koszty ogólnego zarządu		(127 937)	(106 123)
Pozostałe koszty operacyjne	3.28	(38 180)	(48 654)
Zysk operacyjny		143 383	87 543
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	3.29	(1 014)	(13 951)
Udział w zyskach / (stratach) jednostek stowarzyszonych		-	(11 112)
Zysk przed opodatkowaniem		142 369	62 480
Podatek dochodowy	3.30	(36 851)	(30 029)
Zysk netto za okres		105 518	32 451
w tym:			
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej		104 846	30 616
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli		672	1 835
		105 518	32 451
Zysk na akcję przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej za okres (wyrażony w PLN na jedną akcję)			
– podstawowy	3.32	12,89	3,76
– rozwodniony	3.32	12,89	3,76

III. Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Zysk netto za okres	105 518	32 451
Pozostałe dochody całkowite		
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek podporządkowanych	1 330	4 667
Razem pozostałe dochody całkowite	1 330	4 667
 Suma dochodów całkowitych za okres	 106 848	 37 118
przypadających akcjonariuszom jednostki dominującej	106 177	35 284
przypadających udziałom niedającym kontroli	671	1 834

Pozostałe dochody całkowite obejmują pozycje, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat.

IV. Skonsolidowane zestawienie zmian w kapitale własnym

	Przypadające na akcjonariuszy jednostki dominującej				Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli	Kapitał własny razem
	Kapitał zakładowy	Pozostałe kapitały	Różnice kursowe	Zyski/(straty) z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego		
Stan na 1 stycznia 2018 r.	8 133	143 041	4 169	679 719	16 128	851 190
Dywidenda wypłacona	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	4 668	-	(1)	4 667
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	30 616	1 835	32 451
Całkowite dochody za okres (1+2)	-	-	4 668	30 616	1 834	37 118
Stan na 31 grudnia 2018 r.	8 133	143 041	8 837	698 135	17 962	876 108
Stan na 1 stycznia 2019 r.	8 133	143 041	8 837	698 135	17 962	876 108
Dywidenda wypłacona	-	-	-	(12 200)	-	(12 200)
<i>Różnice kursowe⁽¹⁾</i>	-	-	1 331	-	(1)	1 330
<i>Zysk za okres⁽²⁾</i>	-	-	-	104 846	672	105 518
Całkowite dochody za okres (1+2)	-	-	1 331	104 846	671	106 848
Stan na 31 grudnia 2019 r.	8 133	143 041	10 168	790 781	18 633	970 756

Zgodnie z Uchwałą Walnego Zgromadzenia Comarch S.A. z dnia 26 czerwca 2019 r., zysk netto za rok 2018 w części przeznaczono do wypłaty jako dywidendę dla akcjonariuszy spoza Grupy. Szczegóły opisano w nocie 3.18.1. Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. w pozostałych spółkach Grupy brak jest podstaw do dokonywania wypłat dywidend za rok 2018 do podmiotów spoza Grupy.

V. Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej		
Zysk netto	105 518	32 451
Korekty razem	100 368	136 830
<i>Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności</i>	-	11 112
<i>Amortyzacja</i>	84 929	65 205
<i>Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych</i>	2 906	(1 027)
<i>Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)</i>	3 632	3 471
<i>Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej</i>	(10 187)	(12 118)
<i>Zmiana stanu zapasów</i>	3 441	22 283
<i>Zmiana stanu należności</i>	(6 908)	(86 637)
<i>Zmiana stanu zobowiązań i rezerw, z wyjątkiem pożyczek i kredytów</i>	22 555	134 508
<i>Inne korekty</i>	-	33
Zysk netto pomniejszony o korekty razem	205 886	169 281
Zapłacony podatek dochodowy	(36 922)	(29 799)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	168 964	139 482
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej		
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	(44 965)	(74 702)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	4 054	5 037
Nabycie wartości niematerialnych	-	(11 861)
Wpływy ze sprzedaży inwestycji w nieruchomości oraz WNIP	(8 825)	9 934
Wydatki na nabycie aktywów finansowych	10 396	(100)
Wydatki na inwestycje w nieruchomości	(2 554)	(1 304)
Udzielone pożyczki	-	(16 350)
Spłacone pożyczki	1 900	10 870
Odsetki	338	312
Zbycie aktywów finansowych	3 354	6 485
Inne wydatki na aktywa finansowe	1 929	-
Inne wydatki inwestycyjne	-	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(34 373)	(71 679)
Przepływy pieniężne z działalności finansowej		
Wpływy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek	10 774	45 942
Spłata kredytów i pożyczek	(41 685)	(61 998)
Odsetki od kredytu i pożyczek	(3 295)	(3 361)
Wpływy z tytułu spłaconych pożyczek	2 050	1 097
Wpływy z tytułu odsetek od pożyczek	121	47
Inne zobowiązania finansowe (udzielone pożyczki)	(323)	(1 891)
Dywidendy i inne niż wypłaty na rzecz właścicieli wydatki z tytułu podziału zysku	(12 200)	(12 200)
Płatności zobowiązań z tyt. umów leasingu finansowego	(19 559)	(168)
Inne wpływy finansowe	5 732	714
Inne wydatki finansowe	-	(1 048)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(58 385)	(32 866)
Zmiana środków pieniężnych netto	76 206	34 937
Środki pieniężne na początek okresu	245 906	207 925
Dodatknie (ujemne) różnice kursowe w środkach pieniężnych	590	3 044
Środki pieniężne na koniec okresu	322 702	245 906
- w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	2 986	3 550

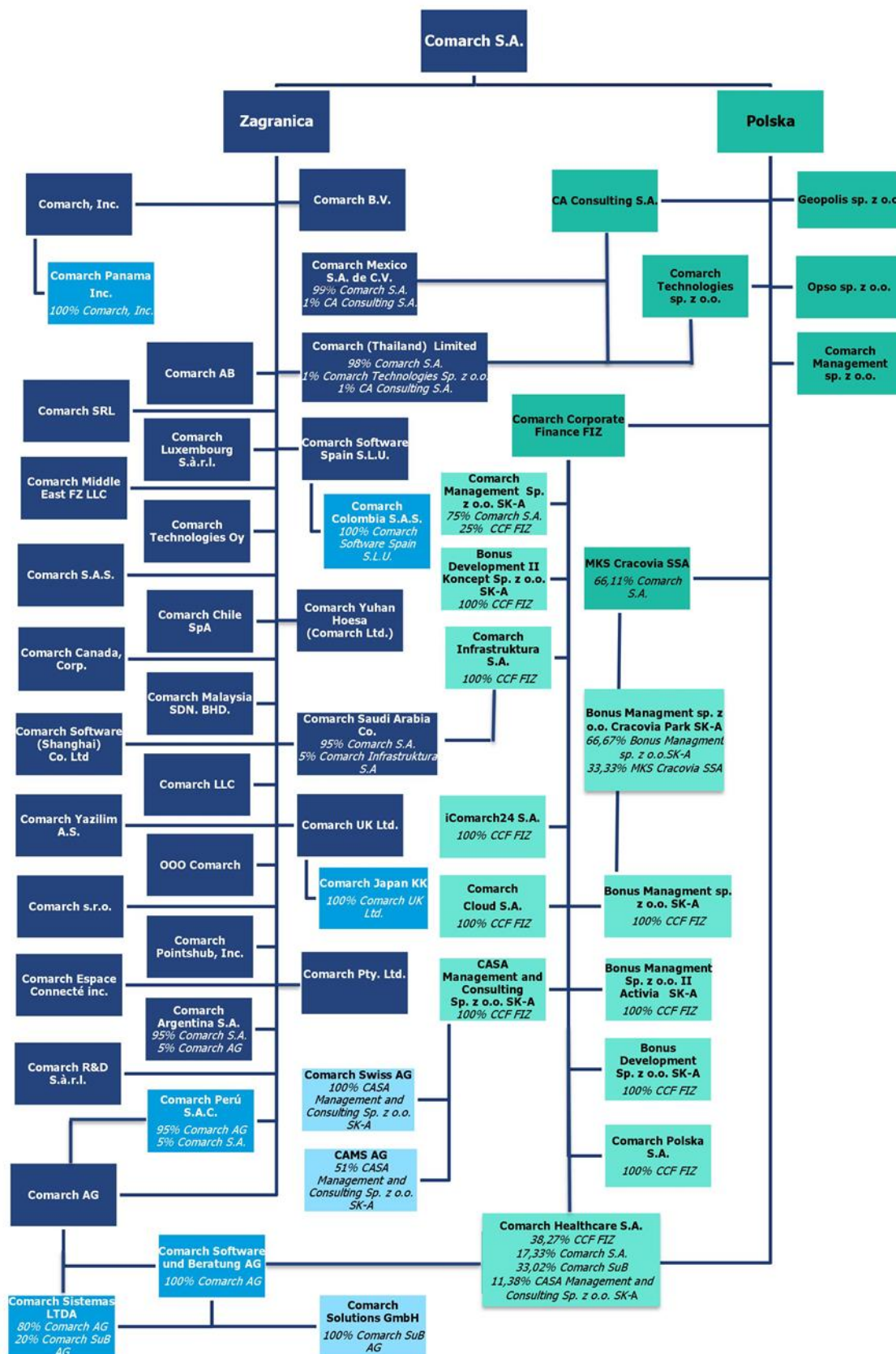
*) obejmuje amortyzację aktywa z tytułu prawa do użytkowania wynikającego z zastosowania MSSF 16 (szczegóły w nocie 2.6).

VI. Informacja dodatkowa

1. Informacje o strukturze i działalności Grupy

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiągniętych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

1.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

■ 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. jednostkami stowarzyszonymi z jednostką dominującą są:

- SoInteractive S.A. z siedzibą w Krakowie w Polsce (16,10% głosów przypada na CCF FIZ, 11,27% głosów przypada na Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A),
- Metrum Capital S.A. (15,79% głosów przypada na Comarch S.A., 31,58% głosów przypada na CAMS AG).

Spółki stowarzyszone nie są konsolidowane. Udziały w nich są wyceniane metodą praw własności.

1.2. Struktura działania Grupy Comarch

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V., Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.), Comarch (Thailand) Limited, Comarch BV, Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd i Comarch Pty. LTD. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,

- Geopolis sp. z o.o. wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,
- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółki Comarch s.r.o. i Comarch Cloud S.A. nie prowadzą obecnie działalności operacyjnej.

1.3. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej w 2019 roku

W dniu 22 maja 2019 r. została zarejestrowana w Sydney spółka zależna Comarch Pty. LTD o kapitale zakładowym 100 AUD (tj. 266 PLN) składającym się z 100 akcji o wartości 1 AUD każda. Spółka Comarch S.A. posiada 100% udziałów i głosów w spółce Comarch Pty. LTD.

W dniu 5 lipca 2019 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch (Thailand) Limited o kwotę 10 500 000 THB (tj. 1 334 750 PLN), tj. z kwoty 8 000 000 THB (tj. 1 020 000 PLN) do kwoty 18 500 000 THB (tj. 2 358 750 PLN).

W dniu 23 września 2019 r. WZA Comarch BV podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego poprzez emisję 100 000 akcji po 1 EUR za 1 akcję. Akcje zostały objęte przez Comarch S.A. Wyżej wymienione podwyższenie zostało opłacone przez Comarch S.A. 27 września 2019 r.

W dniu 28 października 2019 r. została zmieniona nazwa spółki z Comarch Pointshub S.A. na Comarch Cloud S.A.

W dniu 8 listopada 2019 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego w Comarch Pty. Ltd (Australia) z kwoty 100 AUD (tj. 266 PLN) do kwoty 100 100 AUD (tj. 266 506 PLN).

W dniu 13 listopada 2019 r. walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki Comarch Peru S.A.C. podjęło uchwałę o podwyższeniu o kwotę 1 435 000 PEN (tj. 1 643 362 PLN) kapitału zakładowego Comarch Peru S.A.C. z kwoty 165 000 PEN (tj. 188 958 PLN) do kwoty 1 600 000 PEN (1 832 320 PLN) w rezultacie wniesienia wkładu przez spółki Comarch AG oraz przez Comarch SA. W rezultacie Comarch AG posiada 95% udziałów/głosów (1 425 000 akcji) a Comarch S.A. 5% udziałów/głosów (75 000 akcji) na wza spółki Comarch Peru S.A.C. Powyższe podniesienie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 7 stycznia 2020 r.

W dniu 25 listopada 2019 r. została dokonana zmiana kapitału Comarch S.A.S. do kwoty 1 000 000 EUR (tj. 4 258 500 PLN), po jednoczesnym obniżeniu i podwyższeniu kapitału.

W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

1.4. Zmiany właścicielskie i zmiany w strukturze organizacyjnej po dacie bilansu

W dniu 10 lutego 2020 r. zostało dokonane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch Pty. Ltd. z kwoty 100 100 AUD (tj. 266 506 PLN) do kwoty 1 300 100 AUD (tj. 3 461 386 PLN) tj. o kwotę 1 200 000 AUD (tj. 3 194 880 PLN).

W dniu 21 lutego 2020 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału zakładowego spółki Comarch BV z kwoty 200 000 EUR (tj. 851 700 PLN) do kwoty 500 000 EUR (tj. 2 129 250 PLN), tj. o kwotę 300 000 EUR (tj. 1 277 550).

W dniu 24 lutego 2020 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego w Comarch SRL z kwoty 900 000 EUR (tj. 3 832 650 PLN) do kwoty 2 000 000 EUR (tj. 8 517 000 PLN), tj. o kwotę 1 100 000 EUR (tj. 4 684 350 PLN).

2. Opis stosowanych zasad rachunkowości

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 12 miesięcy 2019 roku zostało przygotowane zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości („MSR”), Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz interpretacjami opublikowanymi przez Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego za wyjątkiem tych pozycji, które zgodnie z niniejszymi zasadami są wyceniane w inny sposób.

Sporządzenie sprawozdania wg MSSF wymaga dokonania szeregu szacunków i zastosowania własnego osądu. W nocy 2.5 zostały zaprezentowane te obszary sprawozdania finansowego, które wymagają znaczących szacunków lub w stosunku do których wymagana jest znacząca doza osądu.

Sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Grupę Comarch w dającej się przewidzieć przyszłości. Według Zarządu Spółki Dominującej nie istnieją okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuowania działalności.

Grupa Comarch sporządza rachunek zysków i strat w wersji kalkulacyjnej, natomiast rachunek przepływów pieniężnych sporządzany jest metodą pośrednią.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 12 miesięcy 2019 roku obejmuje sprawozdania następujących spółek:

Nazwa spółki	Charakter powiązań	Metoda konsolidacji	Udział Comarch S.A. w kapitale zakładowym
Comarch S.A.	Jednostka dominująca	Pełna	
Comarch AG	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Sistemas LTDA	Jednostka zależna	Pełna	80% w posiadaniu Comarch AG, 20% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch Peru S.A.C.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch AG, 5% w posiadaniu Comarch S.A.
Comarch Software und Beratung AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Solutions GmbH	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG
Comarch S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch R&D S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Luxembourg S.à r.l.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Panama Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Inc.

Comarch Canada, Corp.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Espace Connecté Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Middle East FZ-LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch LLC	Jednostka zależna	Pełna	100%
OOO Comarch	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies Oy	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch UK Ltd.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Japan KK	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch UK
Comarch Chile SpA	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Software Spain S.L.U.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Colombia S.A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu Comarch Software Spain S.L.U.
Comarch Yazilim A.S.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch SRL	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Malaysia SDN. BHD.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch s.r.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pointshub, Inc.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch AB	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Argentina S.A.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch AG
Comarch Saudi Arabia Co.	Jednostka zależna	Pełna	95% w posiadaniu Comarch S.A., 5% w posiadaniu Comarch Infrastruktura S.A.

Comarch Mexico S.A. de C.V.	Jednostka zależna	Pełna	99% w posiadaniu Comarch S.A., 1% w posiadaniu CA Consulting S.A.
Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.)	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch (Thailand) Limited	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch BV	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Pty. LTD	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Technologies sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
CA Consulting S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Geopolis sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Management sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty	Jednostka zależna	Pełna	100% ogólnej liczby certyfikatów inwestycyjnych,
Comarch Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	26,45% w posiadaniu Comarch S.A., 8,82% w posiadaniu CCF FIZ, 64,73% akcji nabytych w celu umorzenia przez Comarch Management sp. z o.o. SK-A
Bonus Management sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus MANAGEMENT sp. z o.o. Cracovia Park SK-A	Jednostka zależna	Pełna	50% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. SK-A, 50% w posiadaniu MKS Cracovia SSA
Bonus Development sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Healthcare S.A.	Jednostka zależna	Pełna	45,84% w posiadaniu CCF FIZ 20,76% w posiadaniu Comarch S.A., 19,77% w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG, 13,63% w posiadaniu CASA

			Management and Consulting sp. z o.o. SKA
Comarch Polska S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Comarch Cloud S.A. (dawniej Comarch Pointshub S.A.)	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Infrastruktura S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
iComarch24 S.A.	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CCF FIZ
Comarch Swiss AG	Jednostka zależna	Pełna	100% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
CAMS AG	Jednostka zależna	Pełna	51% w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A
Opso sp. z o.o.	Jednostka zależna	Pełna	100%
MKS Cracovia SSA	Jednostka zależna	Pełna	66,11%

2.1. Zasady wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego

2.1.1. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne według miejsca prowadzenia działalności. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział miejsca prowadzenia działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 12 miesięcy 2019 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiąganych przez Grupę Kapitałową Comarch na przestrzeni roku 2019 przedstawiał się następująco: 23% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 23% w drugim kwartale, 25% w trzecim kwartale oraz 29% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2020 Grupa spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2019 roku.

2.1.2. Konsolidacja

a) Jednostki zależne

Jednostki zależne to wszelkie jednostki (w tym jednostki specjalnego przeznaczenia), w odniesieniu do których Grupa ma zdolność kierowania ich polityką finansową i operacyjną, co zwykle towarzyszy posiadaniu większości ogólnej liczby głosów w organach stanowiących. Przy dokonywaniu oceny, czy Grupa kontroluje daną jednostkę uwzględnia się istnienie i wpływ potencjalnych praw głosu, które w danej chwili można zrealizować lub zamienić. Jednostki zależne podlegają pełnej konsolidacji od dnia przejęcia nad nimi kontroli przez Grupę. Przestaje się je konsolidować z dniem ustania kontroli.

Przejęcia jednostek i wyodrębnionych części działalności rozlicza się metodą nabycia. Każdorazowo płatność przekazana w wyniku połączenia jednostek wyceniana jest w zagregowanej wartości godziwej (na dzień dokonania zapłaty) przekazanych aktywów, poniesionych lub przejętych zobowiązań oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty bezpośrednio związane z połączeniem jednostek gospodarczych ujmowane są w wyniku finansowym w momencie ich poniesienia.

W określonych przypadkach, przekazana płatność zawiera także aktywa lub zobowiązania wynikające z płatności warunkowej, mierzonej na dzień nabycia w wartości godziwej. Zmiany wartości godziwej płatności warunkowej w kolejnych okresach ujmowane są jako zmiany kosztu połączenia jedynie jeżeli mogą być zaklasyfikowane jako zmiany w okresie pomiaru. Wszystkie inne zmiany rozliczane są zgodnie z odpowiednimi regulacjami MSSF. Zmiany w wartości godziwej płatności warunkowej zakwalifikowanej jako element kapitałowy nie są ujmowane.

Dające się zidentyfikować aktywa, zobowiązania i zobowiązania warunkowe jednostki przejmowanej spełniające warunki ujęcia zgodnie z MSSF 3 „Połączenia jednostek gospodarczych” ujmuje się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z uwzględnieniem wyjątków zawartych w MSSF 3.

W razie nabycia kontroli w następstwie kilku następujących po sobie transakcji, udziały będące w posiadaniu Grupy na dzień objęcia kontroli są wyceniane w wartości godziwej z odniesieniem skutków w rachunek zysków i strat. Kwoty narosłe z tytułu udziałów w tej jednostce odniesione uprzednio do innych składników całkowitych dochodów są przenoszone do rachunku zysków i strat.

Wartość firmy wynikającą z przejęcia ujmuje się w aktywach i początkowo wykazuje po kosztach, jako wartość kosztów przejęcia przekraczającą udział Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować ujętych aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych. Jeśli po przeszacowaniu udział Grupy w wartości godziwej netto dających się zidentyfikować aktywów, zobowiązań i zobowiązań warunkowych jednostki przejmowanej przekracza koszt połączenia jednostek gospodarczych, nadwyżkę ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym.

Transakcje, rozrachunki i nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy spółkami Grupy są eliminowane. Nie zrealizowane straty również podlegają eliminacji, chyba że transakcja dostarcza dowodów na utratę wartości przez przekazany składnik aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki zależne zostały zmienione, tam gdzie było to konieczne, dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

b) Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to wszelkie jednostki, na które Grupa wywiera znaczący wpływ, lecz których nie kontroluje, co zwykle towarzyszy posiadaniu od 20 do 50% ogólnej liczby głosów w organach

stanowiących. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych rozlicza się metodą praw własności i ujmuje początkowo według kosztu. Inwestycja Grupy w jednostkach stowarzyszonych obejmuje określoną w dniu nabycia wartość firmy.

Udział Grupy w wyniku finansowym jednostek stowarzyszonych od dnia nabycia ujmuje się w rachunku zysków i strat, zaś jej udział w zmianach stanu innych kapitałów od dnia nabycia – w innych kapitałach. O łączne zmiany stanu od dnia nabycia koryguje się wartość bilansową inwestycji. Gdy udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej staje się równy lub większy od udziału Grupy w tej jednostce stowarzyszonej, obejmującego ewentualne inne niezabezpieczone należności, Grupa zaprzestaje ujmować dalsze straty, chyba, że wzięła na siebie obowiązki lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki stowarzyszonej.

Nie zrealizowane zyski na transakcjach pomiędzy Grupą, a jej jednostkami stowarzyszonymi eliminuje się proporcjonalnie do udziału Grupy w jednostkach stowarzyszonych. Nie zrealizowane straty również są eliminowane, chyba że transakcja dostarcza dowodów na wystąpienie utraty wartości przekazywanego składnika aktywów. Zasady rachunkowości stosowane przez jednostki stowarzyszone zostały, tam gdzie było to konieczne, zmienione dla zapewnienia zgodności z zasadami rachunkowości stosowanymi przez Grupę.

c) Zasady ujmowania Grupy Comarch SuB w sprawozdaniu skonsolidowanym

Spółka Comarch Software und Beratung AG będąca jednostką dominującą dla spółek Grupy Comarch SuB począwszy od 2013 roku nie sporządza samodzielnie skonsolidowanego sprawozdania finansowego obejmującego dane spółki Comarch Software und Beratung AG i jej jednostek zależnych. Comarch S.A., jednostka dominująca Grupy Comarch, sporządza w sposób bezpośredni skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmujące dane Spółki Comarch S.A. i wszystkich pozostałych jednostek zależnych (w tym Comarch SuB i jej spółek zależnych).

2.1.3. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych poszczególnych jednostek Grupy wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe prezentowane jest w polskich złotych (PLN), która jest walutą funkcjonalną i walutą prezentacji jednostki dominującej.

b) Transakcje i salda wyrażone w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych przelicza się na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty kursowe z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań pieniężnych wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat, o ile nie odracza się ich w kapitale własnym, gdy kwalifikują się do uznania za zabezpieczenie przepływów pieniężnych i zabezpieczenie udziałów w aktywach netto.

Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane według wartości godziwej w korespondencji z rachunkiem zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży uwzględnia się w kapitale z wyceny w wartości godziwej.

c) Spółki wchodzące w skład Grupy

Wyniki i sytuację finansową wszystkich jednostek Grupy (z których żadna nie prowadzi działalności w warunkach hiperinflacji), których waluty funkcjonalne różnią się od waluty prezentacji, przelicza się na walutę prezentacji w następujący sposób:

- aktywa i zobowiązania w każdym prezentowanym bilansie przelicza się według kursu zamknięcia obowiązującego na ten dzień bilansowy,
- przychody i koszty w każdym rachunku zysków i strat przelicza się według kursów średnich (chyba, że kurs średni nie stanowi zadowalającego przybliżenia skumulowanego wpływu

kursów z dnia transakcji – w takim wypadku przychody i koszty przelicza się według kursów z dnia transakcji), a wszystkie wynikające stąd różnice kursowe ujmuje się jako odrębny składnik kapitału własnego.

Przy konsolidacji, różnice kursowe z tytułu przeliczenia inwestycji netto w jednostkach zagranicznych oraz kredytów, pożyczek i innych instrumentów walutowych wyznaczonych na zabezpieczenia takich inwestycji ujmuje się w kapitale własnym. Przy sprzedaży jednostki prowadzącej działalność za granicą, takie różnice kursowe ujmuje się w rachunku zysków i strat jako część zysku lub straty ze sprzedaży.

Wartość firmy i korekty do poziomu wartości godziwej, które powstają przy nabyciu jednostki zagranicznej, traktuje się jako aktywa i zobowiązania jednostki zagranicznej oraz przelicza według kursu zamknięcia.

Kursy EURO użyte do przeliczania danych finansowych

Średni kurs NBP

z dnia 31.12.2019 r.	4,2585
z dnia 31.12.2018 r.	4,3000

Średnia arytmetyczna średnich kursów NBP na koniec każdego miesiąca

za okres 1.01 - 31.12.2019 r.	4,3018
za okres 1.01 - 31.12.2018 r.	4,2669

Kursy wybranych walut użyte do przeliczania danych bilansowych

Średni kurs NBP dla USD

z dnia 31.12.2019 r.	3,7977
z dnia 31.12.2018 r.	3,6227

Średni kurs NBP dla CHF

z dnia 31.12.2019 r.	3,9213
z dnia 31.12.2018 r.	3,8166

Średni kurs NBP dla GBP

z dnia 31.12.2019 r.	4,9971
z dnia 31.12.2018 r.	4,7985

Średni kurs NBP dla DKK

z dnia 31.12.2019 r.	0,5700
z dnia 31.12.2018 r.	0,5759

Średni kurs NBP dla CAD

z dnia 31.12.2019 r.	2,9139
z dnia 31.12.2018 r.	2,7620

2.1.4. Inwestycje

a) Aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje dwie podkategorie: aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz aktywa finansowe przeznaczone w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny według wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub jeżeli został zaliczony do tej kategorii przez Zarząd. Instrumenty pochodne również zalicza się do

„przeznaczonych do obrotu”, o ile nie zostały przeznaczone na zabezpieczenia. Tego typu instrumenty są wykazywane osobno w bilansie w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”. Aktywa z tej kategorii zalicza się do aktywów obrotowych, jeżeli są przeznaczone do obrotu lub ich realizacji oczekuje się w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to nie zaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nie notowane na aktywnym rynku. Powstają wówczas, gdy Grupa wydaje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi, nie mając zamiaru wprowadzać swojej należności do obrotu. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego. Pożyczki i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego zalicza się do aktywów trwałych. Pożyczki i należności zalicza się do wykazywanych w bilansie należności handlowych i usług oraz pozostałych należności.

c) Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarządy jednostek tworzących Grupę zamierzają i są w stanie utrzymać do terminu zapadalności.

d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to nie zaliczone do instrumentów pochodnych instrumenty finansowe przeznaczone do tej kategorii albo nie zaliczone do żadnej z pozostałych. Zalicza się je do aktywów trwałych, o ile Zarząd nie zamierza zbyć inwestycji w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Transakcje zakupu i sprzedaży inwestycji ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Grupa zobowiązuje się zakupić lub sprzedać dany składnik aktywów. Inwestycje ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej, w przypadku składnika aktywów niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Inwestycje wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskiwania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży oraz aktywa finansowe wykazywane według wartości godziwej, z zyskami lub stratami wykazywanymi w rachunku zysków i strat, wykazuje się po początkowym ujęciu według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wykazuje się według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej. Zrealizowane i nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej aktywów finansowych wykazywanych według wartości godziwej, z zyskami lub stratami rozliczanymi w korespondencji z w rachunkiem zysków i strat wykazuje się w rachunku zysków i strat, w okresie, w którym powstały. Nie zrealizowane zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej niepieniężnych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” ujmuje się w kapitale własnym. W razie sprzedaży papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży” lub utraty przez nie wartości, łączne dotychczasowe korekty do poziomu aktualnej wartości godziwej wykazuje się w rachunku zysków i strat jako zyski i straty na inwestycyjnych papierach wartościowych.

Wartość godziwa inwestycji notowanych wynika z ich bieżącej ceny zakupu. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nie notowanych papierów wartościowych), Grupa ustala wartość godziwą stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawno przeprowadzonych transakcji na normalnych zasadach rynkowych, odwołanie się do innych instrumentów, które są w zasadzie identyczne, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych oraz powszechnie uznane za poprawne modele wyceny instrumentów pochodnych, oparte na danych wejściowych pochodzących z aktywnego rynku.

Grupa dokonuje na każdy dzień bilansowy oceny, czy występują obiektywne dowody na to, że składnik aktywów finansowych lub grupa aktywów finansowych utraciły na wartości. W odniesieniu do kapitałowych papierów wartościowych zaliczonych do „dostępnych do sprzedaży”, przy ustalaniu, czy papiery wartościowe utraciły na wartości bierze się pod uwagę znaczący lub przedłużający się spadek

wartości godziwej danego papieru wartościowego poniżej jego kosztu. Jeżeli takie dowody występują w przypadku aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączne dotychczasowe straty – ustalone jako różnica pomiędzy ceną nabycia, a aktualną wartością godziwą, pomniejszona o ewentualne straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat – wyłącza się z kapitału własnego i ujmuje w rachunku zysków i strat. Straty z tytułu utraty wartości ujęte wcześniej w rachunku zysków i strat z tytułu instrumentów kapitałowych nie podlegają odwróceniu w korespondencji z rachunkiem zysków i strat.

2.1.5. Aktywa trwałe

a) Wartości niematerialne

Wartości niematerialne ujmowane są w ewidencji według cen nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych metodą liniową. Przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

■ oprogramowanie komputerowe	30%
■ licencje	30%
■ prawa autorskie	30%
■ pozostałe prawa	10 - 20%

Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają oszacowanemu okresowi użytkowania wartości niematerialnych, za wyjątkiem kart zawodników (dot. MKS Cracovia SSA), które amortyzowane są w okresie obowiązującej umowy z danym zawodnikiem.

W przypadku wartości niematerialnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA zostało nabyte i jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i dlatego nie jest amortyzowane. Grunty będące w użytkowaniu wieczystym spółki MKS Cracovia SSA nie podlegają amortyzacji, gdyż posiadają nieokreślony okres użytkowania, z uwagi na fakt, iż Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, o których zależałoby przedłużenie tego prawa.

Wieczyste użytkowanie w Polsce traktowane jest jako synonim własności a nie dzierżawy, po zakończeniu której użytkownik oddaje grunt. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela MKS Cracovia SSA czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportowa w tym MKS Cracovia SSA m in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej,
- umorzenie podatku od nieruchomości,
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących jednostki dominującej jest amortyzowane przez określony czas użytkowania (założony od momentu nabycia okres użytkowania wynosi od 84 do 99 lat). Średnia stawka amortyzacyjna wynosi 1,2%.

Wartości niematerialne nabyte w wyniku przejęcia A-MEA Informatik AG (obecnie Comarch Swiss AG) obejmują wartość relacji z klientami spółki. Aktywo to zostało ujęte odrębnie od wartości firmy jako wartości niematerialne i prawne i zostało ujęte na dzień przejęcia w bilansie Grupy Comarch wg wartości godziwej. Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęcia A-MEA Informatik AG metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych z tytułu istniejących relacji z klientami, czyli 60 miesięcy. Rozliczanie amortyzacji zakończono w roku 2016.

Wartości niematerialne nabyte w wyniku przejęcia ESAProjekt sp. z o.o. (obecnie Comarch Healthcare S.A.) obejmują prawa majątkowe do oprogramowania Optimed, OptiNFZKom, BaKS, Carber, SDK,

Repos. Aktywa te zostały ujęte odrębnie od wartości firmy jako wartości niematerialne i prawne i zostało ujęte na dzień przejęcia w bilansie Grupy Comarch wg wartości godziwej. Grupa dokonuje odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęcia ESAProjekt sp. o.o. metodą liniową, przyjęto okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągnięcia korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania, czyli 60 miesięcy. Rozliczanie amortyzacji zakończono w roku 2016.

b) Wartość firmy

Wartość firmy stanowi nadwyżkę kosztu przejęcia nad wartością godziwą udziału Grupy w możliwych do zidentyfikowania aktywach netto (obejmujących możliwe do zidentyfikowania aktywa nabyte oraz zobowiązania i zobowiązania warunkowe przejęte w ramach połączenia) przejętej jednostki zależnej/stowarzyszonej na dzień przejęcia. Wartość firmy z przejęcia jednostek zależnych ujmuje się w ramach wartości niematerialnych. Wartość firmy z przejęcia jednostek stowarzyszonych ujmuje się w ramach inwestycji w jednostkach stowarzyszonych. Wartość firmy jest testowana corocznie na dzień bilansowy kończący rok obrotowy pod kątem utraty wartości i wykazywana w bilansie według kosztu pomniejszonego o skumulowane odpisy z tytułu ewentualnej utraty wartości. Zyski i straty ze zbycia jednostki uwzględniają wartość bilansową wartości firmy dotyczącą sprzedanej jednostki.

W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne.

c) Rzeczowe aktywa trwałe

Środki trwałe

Wycenione zostały według cen nabycia lub kosztów wytworzenia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Przyjęte stawki amortyzacyjne odpowiadają ekonomicznej użyteczności środków trwałych.

Szczegółowe zasady amortyzowania środków trwałych przyjętych przez Spółkę są następujące: środki amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających oszacowanym okresom użytkowania. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5% (budynki i budowle), 30% (maszyny i urządzenia) i 20% (meble, wyposażenie, pozostałe środki). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Odsetki od kredytu inwestycyjnego w okresie realizacji inwestycji aktywowane są w pozycji środki trwałe w budowie. Odsetki od kredytu inwestycyjnego po przyjęciu środka trwałego sfinansowanego kredytem obciążają wynik roku w pozycji koszty finansowe.

Ulepszenia w obcych środkach trwałych

Ulepszenia w obcych środkach trwałych wycenione są według ceny nabycia pomniejszone o dotychczasowe umorzenie i ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

d) Leasing

Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa stosuje standard MSSF 16 dotyczący umów leasingowych.

Zgodnie z MSSF 16 umowa ma charakter leasingu, jeżeli leasingobiorca w zamian za wynagrodzenie ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas.

Do umów o charakterze leasingu zgodnie z MSSF 16 Grupa zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Dla umów zawartych na czas oznaczony Grupa przyjęła okres leasingu zgodny z umownym okresem leasingu, chyba że znane były okoliczności wskazujące na skorzystanie z opcji przedłużenia lub wypowiedzenia. Umów zawartych na czas nieokreślony z okresem wypowiedzenia krótszym niż 12 miesięcy Grupa nie wycenia wg MSSF 16, z wyjątkiem umowy najmu przez MKS Cracovia stadionu przy ulicy Kałuży 1 w Krakowie, która ze względu na strategiczny charakter wynajmowanej nieruchomości

została wyceniona wg MSSF 16, i dla której Grupa przyjmuje każdorazowo 5 letni okres leasingu. Umów najmu na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia dłuższym niż 12 miesięcy Grupa nie identyfikuje.

Grupa ujmuje w aktywach prawo do użytkowania ustalone w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności w okresie trwania leasingu. W miejsce ujmowanych przed zastosowaniem standardu w kosztach działalności podstawowej opłat z tytułu wykorzystywania aktywów będących przedmiotem leasingu została wprowadzona amortyzacja wyliczona od wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Amortyzacja jest alokowana odpowiednio do kosztów wytworzenia, kosztów ogólnych bądź kosztów sprzedaży. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo.

e) Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

Dotyczą długoterminowej części czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów.

f) Utrata wartości aktywów

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji, lecz corocznie są testowane pod kątem możliwej utraty wartości. Aktywa podlegające amortyzacji analizuje się pod kątem utraty wartości, ilekroć jakieś zdarzenia lub zmiany okoliczności wskazują na możliwość niezrealizowania ich wartości bilansowej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się w wysokości kwoty, o jaką wartość bilansowa danego składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wyższa z dwóch kwot: wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży i wartości użytkowej. Dla potrzeb analizy pod kątem utraty wartości, aktywa grupuje się na najniższym poziomie, w odniesieniu do którego występują dające się zidentyfikować odrębnie przepływy pieniężne (ośrodki wypracowujące środki pieniężne).

2.1.6. Aktywa obrotowe

a) Zapasy (produkty w toku oraz materiały i towary)

Wykazywana w sprawozdaniu produkcja w toku dotyczy wytwarzanego przez Grupę i przeznaczonego do wielokrotnej sprzedaży oprogramowania. Produkcja w toku jest wyceniana według technicznych bezpośrednich kosztów wytworzenia.

Wytworzone przez Grupę i przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży oprogramowanie użytkowe wyceniane jest w okresie przynoszenia przez nie korzyści ekonomicznych, nie dłuższym niż 36 miesięcy, jakie następują od rozpoczęcia sprzedaży, w wysokości nadwyżki kosztów ich wytworzenia nad przychodami netto uzyskanymi ze sprzedaży tych produktów w ciągu kolejnych 36 miesięcy. Nie odpisane po tym okresie koszty wytworzenia zwiększają pozostałe koszty operacyjne.

W zależności od charakteru wytworzonego oprogramowania i oceny możliwości jego sprzedaży stosuje się zasadę odpisywania w koszt własny poniesionych na jego wytworzenie nakładów w wysokości od 50% do 100% zafakturowanej w powyższym okresie sprzedaży. Jeżeli Spółka posiada wcześniej informacje o ograniczeniu możliwości dalszej sprzedaży, niezwłocznie dokonuje odpisu aktualizującego wartość produkcji w toku w wysokości nakładów, w stosunku, do których występuje prawdopodobieństwo nie odzyskania, bądź też dokonuje jednorazowo odpisania całości nierozliczonych nakładów (w zależności od stopnia oceny ryzyka) w ciężar kosztu własnego sprzedaży.

Ewidencja materiałów i towarów prowadzona jest według rzeczywistych cen nabycia. Rozchody wyceniane są według zasady pierwsze przyszło, pierwsze wyszło (FIFO). Materiały i towary wycenione są według rzeczywistych cen nabycia nie wyższych od cen sprzedaży netto.

b) Należności

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a w następnych okresach wg skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu).

Należności w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

W celu urealnienia wartości, należności zostały pomniejszone o odpisy aktualizujące wartość należności wątpliwych. Odpis z tytułu utraty wartości odpowiada różnicy pomiędzy wartością bilansową a wartością

bieżącą rzeczywistych przepływów pieniężnych z danego składnika aktywów. Ze względu na specyfikę działalności (występowanie w ograniczonym zakresie należności od tzw. kontrahentów masowych), dokonywanie stosownych odpisów aktualizacyjnych odbywa się drogą szczegółowej identyfikacji należności i oceny zagrożenia wpływu środków pieniężnych wynikających z uwarunkowań umownych i biznesowych.

c) Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Kategoria ta obejmuje środki pieniężne w kasie i na rachunkach bankowych, depozyty bankowe płatne na żądanie, płynne krótkoterminowe papiery wartościowe oraz inne krótkoterminowe inwestycje o dużej płynności.

d) Rozliczenie kontraktów długoterminowych

Koszty związane z kontraktami długoterminowymi ujmuje się w momencie poniesienia. Wynik na kontraktach ustala się według stopnia zaawansowania prac, o ile jest możliwe wiarygodne ustalenie stopnia zaawansowania. Jeżeli nie można wiarygodnie oszacować wyniku umowy, to przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania. Stopień zawansowania mierzy się w oparciu o wyrażony procentowo stosunek kosztów poniesionych do dnia bilansowego, do łącznych szacowanych kosztów z tytułu kontraktu. Jeżeli prawdopodobne jest że łączne koszty z tytułu umowy przekroczą łączne przychody, to przewidywaną stratę ujmuje się natychmiast.

Grupa prezentuje w aktywach pozycję „Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych” w przypadku gdy występuje nadwyżka poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, nad wartością zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów. W przeciwnym przypadku, tj. gdy występuje nadwyżka zafakturowanej sprzedaży do kontrahentów nad wartością poniesionych kosztów i ujętych zysków z tytułu kontraktów długoterminowych, Grupa prezentuje w zobowiązaniach pozycję „Zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych”. Ww. nadwyżki są ustalane dla każdego kontraktu osobno i prezentowane rozdzielnie bez saldowania poszczególnych pozycji.

e) Aktywa przeznaczone do zbycia

Aktywa i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do sprzedaży, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji sprzedaży niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji sprzedaży jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowej sprzedaży w swoim obecnym stanie. Klasyfikacja składnika aktywów jako przeznaczonego do zbycia zakłada zamiar kierownictwa Spółki do dokonania transakcji sprzedaży w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji. Aktywa (i grupy do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

2.1.7. Kapitał własny

Kapitał własny obejmuje między innymi:

a) kapitał zakładowy jednostki dominującej wykazany w wartości nominalnej,

b) pozostałe kapitały utworzone:

- z podziału zysku,
- z nadwyżki sprzedaży akcji ponad wartość nominalną,
- z wyceny opcji menedżerskiej,

c) zysk niepodzielony wynikający z korekt z tytułu zmiany zasad rachunkowości oraz z wyników osiągniętych przez Grupę, a nie przeniesionych do pozostałych kapitałów,

d) różnice kursowe.

2.1.8. Świadczenia pracownicze

a) Świadczenia oparte na akcjach

Jednostka dominująca do 2014 roku włącznie prowadziła program wynagrodzeń opartych na akcjach i regulowanych akcjami. Wartość godziwa świadczonej przez pracowników pracy, w zamian za przyznanie opcji powiększała koszty. Łączną kwotę, jaką należało rozliczyć w koszty przez okres nabywania uprawnień przez pracowników do realizacji opcji, ustalano w oparciu o wartość godziwą przyznanych opcji, z wyłączeniem wpływu ewentualnych niezwiązanych z rynkiem kapitałowym warunków nabywania uprawnień (np. celów do osiągnięcia w zakresie rentowności i wzrostu sprzedaży). Warunki nabywania uprawnień do realizacji uwzględniały w założeniach co do przewidywanej liczby opcji, które mogły być zrealizowane. Na każdy dzień bilansowy jednostka dominująca weryfikowała swoje oszacowania. Wpływ ewentualnej weryfikacji pierwotnych oszacowań Jednostka dominująca ujmowała w rachunku zysków i strat, w korespondencji z kapitałem własnym. Uzyskane wpływy z tytułu realizacji opcji, tj. wpływy z tytułu objęcia akcji (pomniejszone o koszty transakcyjne bezpośrednio związane z realizacją) odnosiły się na kapitał zakładowy (wartość nominalna) oraz kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej.

2.1.9. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania

a) Zobowiązania handlowe i pozostałe zobowiązania

Na dzień powstania ujmuje się je w księgach według wartości godziwej, a na dzień bilansowy w kwocie skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu). Zobowiązania w zależności od terminu wymagalności (do 12 miesięcy od dnia bilansowego lub powyżej 12 miesięcy od dnia bilansowego) wykazywane są jako krótkoterminowe lub długoterminowe.

b) Zobowiązanie finansowe

W momencie początkowego ujęcia zobowiązania finansowe wycenia się w wartości godziwej, powiększonej, w przypadku składnika zobowiązań niekwalifikowanych jako wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, o koszty transakcyjne. Po początkowym ujęciu, jednostka wycenia zobowiązania finansowe według amortyzowanego kosztu z zastosowaniem metody efektywnej stopy procentowej, z wyjątkiem instrumentów pochodnych, wycenianych wg wartości godziwej. Zobowiązania finansowe wyznaczone jako pozycje zabezpieczone podlegają wycenie zgodnie z zasadami rachunkowości zabezpieczeń.

c) Zobowiązania leasingowe

Począwszy od 1 stycznia 2019 roku Grupa stosuje standard MSSF 16 dotyczący umów leasingowych. Do umów o charakterze leasingu zgodnie z MSSF 16 Grupa zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Grupa wykazuje zobowiązanie leasingowe ustalone w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności z tytułu umów leasingowych, w okresie trwania leasingu.

W kosztach finansowych ujmowane są odsetki naliczone od zobowiązania leasingowego, zamiast ujmowanych przed zastosowaniem standardu, odsetek płaconych od bieżących rat leasingowych.

Zobowiązania leasingowe rozliczane są efektywną stopą procentową tj. krańcową stopą procentową leasingobiorcy.

d) Rezerwy na zobowiązania

Rezerwy na koszty restrukturyzacji, naprawy gwarancyjne, roszczenia prawne oraz inne zdarzenia (głównie na urlopy oraz nagrody), w wyniku których na Grupie ciąży obecny obowiązek, wynikający ze zdarzeń przeszłych, tworzy, ujmuje się, jeżeli:

- Grupa posiada bieżące prawne lub zwyczajowe zobowiązanie wynikające z przeszłych zdarzeń,

- istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że w celu rozliczenia tych zobowiązań konieczne będą wydatki środków Grupy oraz
- wartość ta została oszacowana w sposób wiarygodny.

Rezerwy restrukturyzacyjne obejmują głównie odprawy pracownicze. Rezerw nie ujmuje się w odniesieniu do przyszłych strat operacyjnych.

Jeżeli występuje szereg podobnych zobowiązań, prawdopodobieństwo konieczności wydatkowania środków w celu ich rozliczenia określa się dla całej grupy podobnych zobowiązań. Rezerwę ujmuje się nawet wówczas, gdy prawdopodobieństwo wydatkowania środków w związku z jedną pozycją zawierającą się w grupie zobowiązań jest niewielkie.

Rezerwy wycenia się według wartości bieżącej kosztów oszacowanych zgodnie z najlepszą wiedzą przez kierownictwo Spółki, których poniesienie jest niezbędne w celu rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy. Stopa dyskonta zastosowana do ustalenia wartości bieżącej odzwierciedla aktualną ocenę rynkową wartości pieniądza w czasie oraz zwiększenia dotyczące danego zobowiązania.

2.1.10. Odroczony podatek dochodowy

Jako generalną zasadę przyjmuje się zgodnie z MSR12, iż w związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów, a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, tworzona jest rezerwa i ustalone aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tego tytułu ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie).

Zobowiązanie z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w wysokości kwoty podatku dochodowego, wymagającej w przyszłości zapłaty, w związku z występowaniem dodatnich różnic przejściowych, to jest różnic, które spowodują zwiększenie podstawy obliczenia podatku dochodowego w przyszłości. Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych obowiązujących prawnie lub faktycznie na dzień bilansowy, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Zgodnie z realizowaną polityką, dywidendy ze spółek zależnych nie są regularnie wypłacane, z tego powodu brak jest możliwości określenia terminu, w jakim odwróćą się różnice przejściowe z tytułu opodatkowania dywidend spoza krajów UE podatkiem CIT w krajach UE. Ze względu na powyższe Grupa nie tworzy rezerwy na podatek dochodowy z tytułu opodatkowanych dywidend.

Różnica pomiędzy stanem zobowiązań i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego wpływa na wynik finansowy, przy czym zobowiązania i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego dotyczące operacji rozliczanych z kapitałem własnym, odnoszone są również na kapitał własny.

2.2. Rozpoznawanie przychodów i kosztów

Prowadzona przez Grupę Comarch działalność w zdecydowanej większości polega na wytwarzaniu oprogramowania do wielokrotnej sprzedaży oraz na realizacji informatycznych kontraktów integracyjnych. W ramach kontraktów integracyjnych Grupa Comarch oferuje wykonanie systemów informatycznych "pod klucz" składających się z oprogramowania (własnego i obcego) i/lub sprzętu komputerowego i/lub świadczeniu usług takich jak:

- usługi wdrożeniowe,
- usługi instalacyjne,

- serwis gwarancyjny i pogwarancyjny,
- usługi asysty technicznej,
- usługi *customizacji* (dostosowania) oprogramowania,
- usługi udostępniania rozwiązań IT w modelu *Cloud*
- inne usługi informatyczne i nieinformatyczne niezbędne do realizacji systemu.

Przy ustalaniu całkowitych przychodów z kontraktu uwzględnia się:

- przychody z oprogramowania własnego (niezależnie od formy, w jakiej oprogramowanie to jest udostępniane, czyli: licencje, prawa majątkowe, itp.),
- przychody z usług, o których mowa w poprzednim akapicie.

Kierownicy jednostek mogą podjąć decyzję o zaliczeniu do całkowitych przychodów z kontraktu szacowanych przychodów, dla których istnieje duże prawdopodobieństwo, że zostaną zrealizowane (np. w trakcie realizacji kontraktu z przyczyn technicznych następuje modyfikacja projektu i istnieje uzasadnione prawdopodobieństwo, że zamawiający zaakceptuje modyfikację i wysokość przychodów wynikających z tej modyfikacji). Dla kontraktów integracyjnych, w ramach których dostarczane jest oprogramowanie autorstwa Grupy Comarch przeznaczone do wielokrotnej sprzedaży, osobno ujmuje się w księgach przychody i koszty związane z tym oprogramowaniem oraz przychody i koszty związane z pozostałą częścią kontraktu integracyjnego. Różne kontrakty integracyjne łączy się i ujmuje w księgach razem jako jeden kontrakt, jeżeli:

- umowy są realizowane jednocześnie lub w ciągłej sekwencji czasowej i precyzyjne rozdzielenie kosztów ich realizacji jest niemożliwe lub
- umowy są tak ściśle powiązane ze sobą, że w rzeczywistości są one częścią pojedynczego projektu ze wspólną dla całego projektu marżą zysku.

Kontrakty są realizowane w oparciu o zawierane umowy a świadczenia zwykle uznaje się za wykonane w zdefiniowanych w nich terminach, z reguły w oparciu o podpisywane obustronnie protokoły odbioru prac.

Przychody z tytułu pozostałych usług (np. usługi serwisowe, usługi asysty) rozpoznaje się równomiernie w okresie trwania umowy/świadczenia usług. Przychody ze sprzedaży sprzętu komputerowego oraz innych towarów rozpoznaje się zgodnie z ustalonymi warunkami dostawy. Przychody ze sprzedaży pozostałych usług, produktów, towarów i innych składników majątkowych obejmują sumy wartości godziwych należnych zafakturowanych przychodów, z uwzględnieniem upustów i rabatów bez podatku od towarów i usług.

W przypadku realizacji indywidualnych informatycznych kontraktów terminy płatności są ustalane indywidualnie w zależności od ich wielkości, długości okresu realizacji, szacowanych nakładów kosztowych. W zależności od specyfiki kontraktu kwoty wynagrodzeń mogą być stałe zdefiniowane w umowie lub mogą zawierać elementy zmienne zależne od ilości i przebiegu prac.

Zdarza się też, że w czasie realizacji kontraktu dochodzi ze strony kontrahenta do zmian ustalonego zakresu prac co skutkuje zmianami wysokości pierwotnie ustalonego wynagrodzenia.

W przypadku sprzedaży oprogramowania wielokrotnego użytku stosuje się zwyczajowo stałe terminy płatności.

Koszty sprzedaży obejmują koszty marketingu oraz koszty pozyskania nowych zleceń przez centra (działy) sprzedaży Grupy Comarch. Koszty ogólne obejmują koszty funkcjonowania Grupy Comarch jako całości i zalicza się do nich w szczególności koszty zarządu oraz koszty działów pracujących na potrzeby ogólne Grupy.

Różnice kursowe dotyczące należności ujmowane są w pozycji przychody ze sprzedaży a od zobowiązań w pozycji koszt sprzedanych produktów, usług i towarów.

Dotacje

Grupa otrzymuje dotacje na finansowanie prac badawczo-rozwojowych w ramach programów pomocy unijnej. Dotacje te ujmuje się w sposób systematyczny jako przychód w poszczególnych okresach, tak aby zapewnić ich współmierność z ponoszonymi kosztami, które dotacje te mają kompensować,

stosownie do celu ich rozliczenia. Dotacje te pomniejszają odpowiednie koszty bezpośrednie, które to koszty po skompensowaniu ich z dotacją prezentowane są w koszcie sprzedanych produktów, usług i materiałów.

a) Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Obejmują przychody i koszty niezwiązane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostek i obejmują głównie: wynik na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych, darowizny, utworzone rezerwy, skutki aktualizacji wartości aktywów.

b) Przychody i koszty finansowe

Obejmują głównie przychody i koszty z tytułu odsetek, wynik osiągnięty z tytułu różnic kursowych z działalności finansowej, ze zbycia aktywów finansowych, skutki aktualizacji wartości inwestycji oraz otrzymane dywidendy. Dywidendy uznawane są za przychody nie wcześniej niż podjęte zostały prawomocne decyzje o dokonaniu ich wypłat. Koszty odsetek płaconych od kredytu inwestycyjnego ujmowane są w kosztach finansowych od momentu przyjęcia do użytkowania środka sfinansowanego kredytem.

2.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym

2.3.1. Ryzyko kredytowe

Grupa analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Grupy do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

2.3.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz LIBOR. Jednostka dominująca dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS, a także prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko stopy procentowej dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli na dzień bilansowy stopy procentowe byłyby wyższe/nizsze o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2019 r. byłby o 700 tys. PLN wyższy/nizszy, przy pozostałych zmiennych na stałym poziomie. Byłoby to głównie skutkiem znaczącego wzrostu/spadku przychodów z tytułu odsetek od środków pieniężnych. Analogiczna analiza na dzień 31 grudnia 2018 wskazuje, że jeśli stopy procentowe byłyby wyższe/nizsze o 50 punktów bazowych, zysk netto za rok 2018 r. byłby o 153 tys. PLN wyższy/nizszy, przy pozostałych zmiennych na stałym poziomie. Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko stopy procentowej dokonana została metodą uproszczoną, zakładającą, że wzrost i spadek stóp procentowych zamknie się identyczną kwotą.

2.3.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Jednostka dominująca jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, BRL/PLN, CHF/EUR, RUB/PLN, UAH/PLN i AED/PLN. Równocześnie część kosztów Jednostki dominującej jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach Comarch S.A. dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów

forward, jak również stara się wykorzystywać hedging naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zmianę waluty kredytów inwestycyjnych).

Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych. Wartości te przedstawione zostały w nocie [3.15](#).

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko zmiany kursów walut dokonana zgodnie z zasadami MSSF 7, wskazuje, że jeśli kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut EUR, USD, GBP i BRL wzrósłby/spadłby o 5% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2019 roku byłby wyższy/nniższy o 16 517 tys. PLN, w tym wyższy/nniższy o 10 391 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w EUR, wyższy/nniższy o 3 180 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w USD, wyższy/nniższy o 1 114 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w GBP, wyższy/nniższy o 309 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w CAD, wyższy/nniższy o 341 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w BRL, wyższy/nniższy o 865 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w RUB, wyższy/nniższy o 626 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w CHF, wyższy/nniższy o 53 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w UAH oraz wyższy/nniższy o 190 tys. PLN z tytułu aktywów i zobowiązań finansowych wyrażonych w AED.

Jeśli kurs w stosunku do kursu z wyceny bilansowej dla walut (EUR, USD, GBP, CAD, CHF, CNY, RUB, UAH, CLP, TRY, BRL, MYR, SEK, AED, AUD, JPY, KRW, ZAR, ARS, COP i PEN) wzrósłby/spadłby o 10% przy utrzymaniu wszystkich innych zmiennych na stałym poziomie, wynik netto Grupy z tytułu przeliczenia kontraktów długoterminowych za okres 12 miesięcy kończący się 31 grudnia 2019 roku byłby wyższy o 29 071 tys. PLN / niższy o 29 071 tys. PLN (w 2018 roku: wyższy o 18 052 tys. PLN / niższy o 18 052 tys. PLN). Powyższy szacunek wpływu ryzyka walutowego na wynik finansowy obliczony został w oparciu o metodę symetryczną zakładającą, że wzrost i spadek kursów zamknie się identyczną kwotą.

2.3.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi Grupy. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych. Informacje o terminach umownej zapadalności zobowiązań finansowych przedstawiono w nocie [3.16](#).

2.4. Rachunkowość pochodnych instrumentów finansowych oraz działalności zabezpieczającej

Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSSF9, będące zabezpieczeniem wartości godziwej wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych. Instrumenty pochodne stanowiące instrument zabezpieczający w rozumieniu MSSF9, będące zabezpieczeniem przepływów pieniężnych wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi:

- na kapitał z aktualizacji wyceny (w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie),
- na wynik z operacji finansowych (w części nie stanowiącej efektywnego zabezpieczenia).

Instrumenty pochodne nie stanowiące instrumentu zabezpieczającego w rozumieniu MSSF9, wycenia się w wartości godziwej, a zmianę w wycenie odnosi na wynik z operacji finansowych.

2.5. Ważne oszacowania i założenia

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne. Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe z definicji rzadko pokrywać się będą z faktycznymi rezultatami. Oszacowania i założenia, które niosą ze sobą znaczące ryzyko konieczności wprowadzenia istotnej korekty wartości bilansowej aktywów i zobowiązań w trakcie kolejnego roku obrotowego są zaprezentowane niżej.

2.5.1. Oszacowania okresów użytkowania wartości niematerialnych oraz środków trwałych

a) Wartości niematerialne

Standardowo przyjęto następujące stawki amortyzacyjne:

■ oprogramowanie komputerowe	30%
■ licencje	30%
■ prawa autorskie	30%
■ pozostałe prawa	10 - 20%

W przypadku wartości niematerialnych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

Dla dokonywania odpisów amortyzacyjnych wartości niematerialnych nabytych w wyniku przejęć Grupa przyjęła okres amortyzacji równy przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych ze sprzedaży oprogramowania lub przewidywanemu okresowi osiągania korzyści ekonomicznych z tytułu istniejących relacji z klientami, czyli 60 miesięcy.

b) Środki trwałe

Środki trwałe amortyzowane są metodą liniową przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych odpowiadających oszacowanym okresom użytkowania. W szczególności stawki amortyzacyjne wynoszą: 2,5% (budynki i budowle), 30% (maszyny i urządzenia) i 20% (meble, wyposażenie, pozostałe środki). W przypadku środków trwałych nabytych w celu wykorzystania w konkretnym projekcie okres amortyzacji ustala się jako okres trwania projektu.

2.5.2. Oszacowania całkowitych kosztów realizacji projektów związane z wyceną kontraktów długoterminowych zgodnie z MSSF 15

Zgodnie z przyjętymi przez Grupę zasadami rachunkowości dokonuje się ustalenia stopnia zaawansowania kontraktów długoterminowych przez ustalenie proporcji dotychczas poniesionych kosztów danego projektu do całkowitych szacowanych kosztów projektów. Z uwagi na długoterminowy charakter prowadzonych projektów oraz ich złożoność, a także możliwość pojawienia się nie przewidywanych wcześniej trudności związanych z realizacją projektu, może się okazać, iż rzeczywiste całkowite koszty realizacji projektu będą różniły się od szacunków dokonywanych na kolejne dni bilansowe. Zmiana szacunków całkowitych kosztów realizacji projektów mogłaby spowodować, iż ustalony na dzień bilansowy stopień zaawansowania projektu, a tym samym rozpoznany przychód, powinien być ustalony w innej wartości.

2.5.3. Oszacowania związane z ustaleniem i rozpoznaniem aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego zgodnie z MSR 12

W związku z prowadzeniem działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej i korzystaniem przez jednostkę dominującą z ulg podatkowych dokonuje się ustalenia wartości aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego, na bazie przewidywań dotyczących kształtowania się wysokości dochodu

zwolnionego oraz okresu, w którym taki dochód może występować. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste wyniki i dochód zwolniony mogą się różnić od tych prognozowanych przez Comarch S.A. Dlatego ze względu na zasadę ostrożności aktywa z tego tytułu ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat, wybranych z okresu pięcioletniego (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie), po odrzuceniu dwóch wielkości skrajnych.

2.5.4. Oszacowanie potencjalnych kosztów związanych z toczącymi się przeciwko Grupie postępowaniami sądowymi zgodnie z MSR 37

Na dzień bilansowy Grupa jest powodem i pozwanym w postępowaniach sądowych. Sporządzając sprawozdanie finansowe, Grupa każdorazowo bada szanse i ryzyka związane z prowadzonymi postępowaniami sądowymi i stosownie do rezultatów takich analiz tworzy rezerwy na potencjalne straty. Zawsze istnieje jednak ryzyko, iż sąd wyda wyrok odmienny od przewidywań i utworzone rezerwy okażą się niewystarczające lub nadmierne w stosunku do rzeczywistych wyników postępowań.

2.5.5. Oszacowanie związane z przeprowadzeniem dorocznego testu na utratę wartości firmy zgodnie z MSSF 3 i MSR 36

Grupa przeprowadza na koniec każdego roku obrotowego test na utratę wartości firmy, zgodnie z polityką rachunkowości zawartą w notcie 3.6. W celu przeprowadzenia testu pod kątem możliwej utraty wartości, wartość firmy alokowana jest do ośrodków wypracowujących środki pieniężne. Wartość odzyskiwalną ustala się na podstawie wyższej z dwóch wartości: wartości użytkowej lub wartości godziwej. Wyliczenia te wymagają wykorzystania szacunków odnośnie projekcji przepływów pieniężnych w segmencie IT w kolejnym roku obrotowym oraz przewidywanego rozwoju rynku IT w Polsce i regionach, w których Grupa prowadzi działalność, w latach późniejszych. Z uwagi na dużą zmienność koniunktury w branży IT, w której działa Grupa, może nastąpić sytuacja, w której rzeczywiste przepływy mogą się różnić od tych prognozowanych przez Grupę.

2.6. Nowe standardy rachunkowości i interpretacje KIMSF

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (MSSF), w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE).

Effekt zastosowania nowych standardów rachunkowości i zmian polityki rachunkowości

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2019 r. są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok obrotowy zakończony 31 grudnia 2018 r., z wyjątkiem zmian opisanych poniżej.

Zastosowano takie same zasady dla okresu bieżącego i porównywalnego, chyba że standard lub interpretacja zakładały wyłącznie prospektywne zastosowanie.

Zmiany do istniejących standardów do zastosowania po raz pierwszy w sprawozdaniu finansowym za 2019 rok

■ MSSF 16 Leasing

Standard MSSF 16 został opublikowany w dniu 13 stycznia 2016 r. i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później. Dozwolone zostało jego wcześniejsze zastosowanie, ale pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15. Grupa nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie standardu.

Grupa wdrożyła stosowanie standardu MSSF 16 metodą retrospektywną, z łącznym efektem pierwszego zastosowania MSSF 16 ujętym na dzień 1 stycznia 2019 r., bez przekształcania danych porównawczych.

Zastosowanie MSSF 16 wymagało od Grupy analizy danych oraz dokonania szacunków i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązań leasingowych oraz wycenę aktywów z prawem do użytkowania. Obejmowały one zidentyfikowanie umów podlegających stosowaniu MSSF 16, ustalanie okresu obowiązywania umów oraz ustalanie stóp procentowych stosowanych do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych.

Zgodnie z MSSF 16 umowa ma charakter leasingu, jeżeli leasingobiorca w zamian za wynagrodzenie ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas.

W trakcie prac przygotowawczych Grupa dokonała analizy wszystkich zawartych umów pod kątem spełniania kryteriów uznania ich za umowy o charakterze leasingowym wg. MSSF 16. Do umów leasingu podlegających pod MSSF 16 Grupa zaliczyła umowy najmu budynków i powierzchni biurowych, prawo wieczystego użytkowania gruntów, leasing środków transportu i leasing sprzętu komputerowego.

Dla umów zawartych na czas oznaczony Grupa przyjęła okres leasingu zgodny z umownym okresem leasingu, chyba że znane były okoliczności wskazujące na skorzystanie z opcji przedłużenia lub wypowiedzenia. Umów zawartych na czas nieokreślony z okresem wypowiedzenia krótszym niż 12 miesięcy Grupa nie wycenia wg MSSF 16, z wyjątkiem umowy najmu przez MKS Cracovia stadionu przy ulicy Kałuży 1 w Krakowie, która ze względu na strategiczny charakter wynajmowanej nieruchomości została wyceniona wg MSSF 16, i dla której Grupa przyjmuje każdorazowo 5 letni okres leasingu. Szacunkowa wartość zobowiązań wynikających z pozostałych umów zawartych na czas nieokreślony dla okresu 12 miesięcy wynosi ok. 1 500 tys. PLN. Umów najmu na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia dłuższym niż 12 miesięcy Grupa nie zidentyfikowała.

Zgodnie ze standardem MSSF 16 Leasing Grupa wdrożyła jednolite zasady rachunkowości, wymagające od leasingobiorców ujmowania aktywów i zobowiązań w przypadku wszystkich umów leasingu z uwzględnieniem wyjątków wymienionych w standardzie. Grupa ujmuje prawo do użytkowania aktywa wraz z odpowiednim zobowiązaniem leasingowym ustalonym w wysokości zdyskontowanych przyszłych płatności w okresie trwania leasingu. W miejsce ujmowanych do tej pory w kosztach działalności podstawowej opłat z tytułu wykorzystywania aktywów będących przedmiotem leasingu została wprowadzona amortyzacja wyliczona od wartości aktywa z tytułu prawa do użytkowania. Amortyzacja jest alokowana odpowiednio do kosztów wytworzenia, kosztów ogólnych bądź kosztów sprzedaży. Zamiast ujmowanych w kosztach finansowych odsetek płaconych od bieżących rat leasingowych zostały wprowadzone odsetki naliczone od zobowiązania z tytułu leasingu. Aktywa z tytułu prawa do użytkowania są amortyzowane liniowo natomiast zobowiązania leasingowe rozliczane efektywną stopą procentową (krańcową stopą procentową leasingobiorcy).

Krańcowa stopa procentowa leasingobiorcy dla danej umowy leasingu ustalona została jako suma stopy wolnej od ryzyka zależnej od waluty i okresu leasingu, korekty z tytułu marży kredytowej oraz korekty specyficznej dla przedmiotu leasingu. Wysokość krańcowych stóp procentowych zastosowanych przez Grupę kształtuje się między 1,3% a 7,8%.

Łączna wartość nominalnego wynagrodzenia wynikającego ze zidentyfikowanych na dzień 1 stycznia 2019 r. umów o charakterze leasingowym spełniających kryteria MSSF 16, przypadająca na okres od 1 stycznia 2019 r. do końca okresu ich obowiązywania, wynosiła:

- dla umów najmu: 60 216 tys. PLN,
- dla prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 r.): 58 914 tys. PLN,
- dla leasingu środków transportu i sprzętu IT: 1 290 tys. PLN.

W wyniku zastosowania MSSF 16 wartość aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań leasingowych na dzień 1 stycznia 2019 r. wyniosła 74 402 tys. PLN, w tym:

- z tytułu umów najmu: 54 514 tys. PLN,
- z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów (na okres do 2089 r.): 18 631 tys. PLN,
- z tytułu leasingu środków transportu i sprzętu IT: 1 257 tys. PLN.

Wdrożenie MSSF 16 ma wpływ na wskaźniki finansowe wyliczane na podstawie sprawozdań finansowych, w tym także te, które stanowią kowenanty w umowach kredytowych zawartych przez

Grupę. Grupa doprowadziła do wyłączenia wpływu zmian wynikających z wdrożenia standardu MSSF 16 na wyliczenia kowenantów we wszystkich umowach kredytowych. Zarząd Grupy informuje, że nie widzi ryzyka przekroczenia dopuszczalnych wartości kowenantów wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę także w sytuacji, gdyby do wyliczeń wartości kowenantów zostały wykorzystane dane uwzględniające zastosowanie MSSF 16.

Główne różnice pomiędzy zobowiązaniami z tytułu leasingu operacyjnego ujawnionymi na dzień 31 grudnia 2018 r. a zobowiązaniami z tytułu leasingu rozpoznanymi na dzień pierwszego zastosowania standardu MSSF 16 wynikają z:

- ujęcia w zobowiązaniach z tytułu leasingu praw wieczystego użytkowania, które zostały zakwalifikowane jako umowy leasingu na dzień 1 stycznia 2019 r.,
- wyłączenia z wyceny według MSSF 16 umów krótkoterminowych, umów zawartych na czas nieoznaczony z okresem wypowiedzenia krótszym niż rok oraz umów dotyczących aktywów niskocennych tj. o wartości początkowej poniżej 5 000 USD.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2019 r. wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania w Grupie wyniosła 73 636 tys. PLN, a wartość zobowiązania z tytułu leasingu 74 731 tys. PLN. Wartość amortyzacji od aktywa z tytułu prawa do użytkowania w 2019 roku wyniosła 18 629 tys. PLN. Wartość odsetek od zobowiązań z tytułu leasingu w czterech kwartałach 2019 roku wyniosła 2 310 tys. PLN.

Wpływ zastosowania MSSF 16 na wybrane pozycje sprawozdania finansowego Grupy

	Stan na 31 grudnia 2019 dane opublikowane	Stan na 31 grudnia 2019 bez MSSF 16
Wpływ na bilans		
Aktywa Razem	1 842 711	1 769 525
Aktywa trwałe	796 738	723 552
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	73 636	-
Pasywa Razem	1 842 711	1 769 525
Zobowiązania ogółem, w tym	871 955	797 645
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>	<i>257 351</i>	<i>198 494</i>
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>	<i>614 604</i>	<i>599 151</i>
Zobowiązania z tytułu leasingu, w tym	74 731	-
<i>Zobowiązania długoterminowe</i>	<i>59 001</i>	-
<i>Zobowiązania krótkoterminowe</i>	<i>15 730</i>	-
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy spółki	952 123	953 247
Wpływ na rachunek zysków i strat		
Amortyzacja, w tym	84 929	66 653
<i>Amortyzacja prawa do użytkowania</i>	<i>18 629</i>	-
Zysk netto	105 518	106 642
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy spółki	104 846	105 970

Wpływ na przepływy pieniężne

Przepływy pieniężne razem	76 206	76 206
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	168 964	149 823
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(34 373)	(34 373)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(58 385)	(39 244)

Amortyzacja aktywa z tytułu prawa do użytkowania	12 miesięcy 2019
Leasing środków transportu i sprzętu komputerowego	774
Najem	17 592
Użytkowanie wieczyste	263
Amortyzacja aktywa z tytułu prawa do użytkowania	18 629

Grupa korzysta z dwóch uproszczeń dotyczących klasyfikowania umowy jako umowy leasingu wg. MSSF 16. Grupa wyłączyła z wyceny wg. MSSF 16 umowy spełniające definicję leasingu krótkoterminowego według MSSF 16 oraz umowy aktywów o niskiej wartości tj. o wartości początkowej nie przekraczającej równowartości 5 tys. USD. Zastosowanie przez Spółkę powyższych uproszczeń zobowiązuje ją do stosowania ich w całym okresie obowiązywania standardu. Zastosowane uproszczenia są udokumentowane odpowiednimi zapisami polityki rachunkowości. Koszt związany z umowami leasingów krótkoterminowych i leasingów aktywów o niskiej wartości w 2019 roku wyniósł ok. 2 700 tys. PLN.

■ **Zmiana w MSSF 9: Przedpłaty z ujemną rekompensatą**

Zmiana w MSSF 9 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla aktywów finansowych, które mogą zostać spłacone wcześniej na podstawie warunków umownych i, formalnie, mogłyby nie spełniać wymogów testu „płatność wyłącznie kapitału i odsetek”, co wykluczałoby ich wycenę w zamortyzowanym koszcie lub w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. zmian do standardu MSSF 9 **Przedpłaty z ujemną rekompensatą**, Grupa przeprowadziła analizę historycznych zmian warunków umownych dotyczących długoterminowych umów finansowania zewnętrznego pod kątem jednorazowego ujęcia ich efektów w rachunku zysków i strat. Grupa przeliczyła wartość bilansową zmienionych zobowiązań według zamortyzowanego kosztu przy zastosowaniu pierwotnej stopy procentowej. W wyniku przeprowadzonej analizy odstąpiono od rozpoznania wyników z tytułu modyfikacji zobowiązań finansowych w rachunku zysków i strat ze względu na ich nieistotność.

■ **KIMSF 23 Niepewność w zakresie sposobów ujmowania podatku dochodowego**

Nowa interpretacja została opublikowana w dniu 7 czerwca 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Celem interpretacji jest wskazanie w jaki sposób ująć w sprawozdaniach finansowych podatek dochodowy w przypadkach, gdy istniejące przepisy podatkowe mogą pozostawiać pole do interpretacji i różnicy zdań pomiędzy jednostką i organami podatkowymi.

■ **Zmiana w MSR 28: Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach**

Zmiana w MSR 28 została opublikowana w dniu 12 października 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Jej celem jest wskazanie zasad wyceny dla udziałów w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach w sytuacji, gdy nie są one wyceniane metodą praw własności.

■ Zmiany do różnych standardów wynikające z corocznego przeglądu Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej (Annual Improvements 2015-2017)

W dniu 12 grudnia 2017 roku w wyniku dokonanego przeglądu MSSF wprowadzono drobne poprawki do następujących standardów:

- **MSSF 3 Połączenia jednostek**, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia kontroli jednostka ponownie wycenia posiadane udziały we wspólnym działaniu,
- **MSSF 11 Wspólne ustalenia umowne**, w zakresie doprecyzowania, że w momencie objęcia współkontroli jednostka nie wycenia ponownie posiadanych udziałów we wspólnym działaniu,
- **MSR 12 Podatek dochodowy**, wskazując, że wszelkie podatkowe konsekwencje wypłat dywidend należy ujmować w taki sam sposób,
- **MSR 23 Koszty finansowania zewnętrznego**, nakazując zaliczać do źródeł finansowania o charakterze ogólnym również te kredyty i pożyczki, które pierwotnie służyły finansowaniu powstających aktywów – od momentu, gdy aktywa są gotowe do wykorzystania zgodnie z zamierzonym celem (użytkowanie lub sprzedaż).

Mają one zastosowanie dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub później.

■ Zmiany w MSR 19: Zmiana, ograniczenie lub rozliczenie programu

Zmiany w MSR 19 zostały opublikowane w dniu 7 lutego 2018 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub później. Zmiany dotyczą sposobu ponownej wyceny programów zdefiniowanych świadczeń w przypadku, gdy ulegają one zmianie. Zmiany w standardzie oznaczają, że w przypadku ponownej wyceny aktywa/zobowiązania netto z tytułu danego programu należy zastosować zaktualizowane założenia w celu określenia bieżącego kosztu zatrudnienia i kosztów odsetek dla okresów po zmianie programu. Do tej pory, MSR 19 tego nie wyjaśniał precyzyjnie.

Ww. zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe Grupy za 2019 rok poza opisanymi powyżej.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów, jakie zostały już wydane przez RMSR i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

W niniejszym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu opublikowanych standardów lub interpretacji przed ich datą wejścia w życie.

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie na dzień bilansowy:

■ MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe

Nowy standard został opublikowany w dniu 18 maja 2017 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub później. Dozwolone jest jego wcześniejsze zastosowanie (pod warunkiem równoczesnego zastosowania MSSF 15 i MSSF 9). Standard zastępuje dotychczasowe regulacje dotyczące umów ubezpieczeniowych (MSSF 4).

■ Zmiana w MSSF 3 Połączenia jednostek

Zmiana w MSSF 3 została opublikowana w dniu 22 października 2018 roku i ma zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

Celem zmiany było doprecyzowanie definicji przedsięwzięcia (ang. *business*) i łatwiejsze odróżnienie przejęć „przedsięwzięć” od grup aktywów dla celów rozliczenia połączeń.

■ Zmiany w MSR 1 i MSR 8: Definicja określenia „istotny”

Zmiany w MSR 1 i MSR 8 zostały opublikowane w dniu 31 października 2018 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

Celem zmian było doprecyzowanie definicji „istotności” i ułatwienie jej stosowania w praktyce.

■ **Reforma referencyjnych stóp procentowych (stawek referencyjnych) - Zmiany w MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7**

Zmiany w MSSF 9, MSR 39 i MSSF 7 zostały opublikowane w dniu 26 września 2019 roku i mają zastosowanie do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2020 roku lub później.

Zmiany modyfikują szczegółowe wymogi rachunkowości zabezpieczeń, aby zminimalizować (wyeliminować) potencjalne skutki niepewności związanej z reformą referencyjnych (międzybankowych) stóp procentowych. Ponadto, jednostki będą zobowiązane do dodania dodatkowych ujawnień odnośnie tych powiązań zabezpieczających, na które bezpośredni wpływ ma niepewność związana z reformą.

Grupa zastosuje zmienione standardy od dat wskazanych przez UE jako daty rozpoczęcia obowiązywania w prawie unijnym tych zmian.

Nowe standardy oraz zmiany do istniejących standardów wydane przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

Nie dotyczy.

3. Noty do skonsolidowanego sprawozdania finansowego

3.1. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2018 rok

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za 2018 rok zostało zatwierdzone 26 czerwca 2019 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. W dniu 8 lipca 2019 roku zostało zgodnie z przepisami prawa złożone w Krajowym Rejestrze Sądowym.

3.2. Sprawozdawczość wg segmentów

Dla Grupy Kapitałowej Comarch podstawowym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty branżowe, a pomocniczym rodzajem segmentów operacyjnych są segmenty geograficzne według miejsca prowadzenia działalności. Objęte konsolidacją jednostki Grupy Kapitałowej Comarch prowadzą następujące rodzaje działalności:

- sprzedaż systemów informatycznych i usług z nimi związanych w tym również produkcja oprogramowania dla medycyny oraz sprzedaż sprzętu informatycznego (dalej jako „Segment IT”),
- działalność sportową (dalej jako „Segment Sport”) prowadzoną przez MKS Cracovia SSA,
- działalność związaną z inwestowaniem na rynku kapitałowym i na rynku nieruchomości (dalej jako „Segment Inwestycje”),
- działalność w zakresie świadczenia usług medycznych (dalej jako „Segment Medycyna”).

Dominujący udział w przychodach ze sprzedaży, wynikach oraz aktywach posiada Segment IT. Ze względu na specyfikę działalności segment IT prezentowany jest z wydzieleniem rynku DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), rynku polskiego oraz rynków pozostałych.

Ze względu na geograficzny podział miejsca prowadzenia działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Rejon DACH (Niemcy, Austria, Szwajcaria), Pozostałe kraje. Segment Sport, Segment Inwestycje i Segment Medycyna prowadzą działalność wyłącznie na terenie Polski. Ze względu na to, że jedynie Segment IT prowadzi działalność poza krajem i jednocześnie ponoszone w Segmencie IT koszty w znacznej mierze są wspólne dla sprzedaży eksportowej oraz krajowej nie jest celowe ustalanie wyniku odrębnie dla działalności eksportowej i krajowej.

Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W ciągu 12 miesięcy 2019 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Rozkład przychodów ze sprzedaży osiągniętych przez Grupę Kapitałową Comarch na przestrzeni roku 2019 przedstawiał się następująco: 23% rocznej sprzedaży zostało zrealizowane w pierwszym kwartale, 23% w drugim kwartale, 25% w trzecim kwartale oraz 29% w czwartym kwartale. Na przestrzeni roku 2020 Grupa spodziewa się rozkładu przychodów ze sprzedaży zbliżonego do tego z 2019 roku.

12 miesięcy 2018	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	764 943	292 001	267 882	4 465	35 151	11 386	-	1 375 828
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	773 996	290 173	266 909	5 503	21 333	11 705	-	1 369 619
na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT	124 558	80 384	111 474	-	-	-	-	316 416
na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość	151 416	37 935	15 181	-	-	-	-	204 532
na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi	58 934	33 985	109 487	-	-	-	-	202 406
na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities	76 798	28 983	27 755	4 808	-	-	-	138 344
na rzecz klientów z Sektora Publicznego	181 131	9 316	2 553	-	-	-	-	193 000
na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw	160 874	99 568	-	-	-	-	-	260 442
na rzecz klientów z sektora Medycyna	15 646	-	-	-	-	11 705	-	27 351
na rzecz pozostałych klientów	4 639	2	459	695	21 333	-	-	27 128
pozostałe przychody operacyjne	1 153	1 532	3 503	51	13 600	321	-	20 160
przychody finansowe	(10 206)	296	(2 530)	(1 089)	218	(640)	-	(13 951)
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	436 644	39 855	36 068	7 582	8 543	2 161	(530 853)	-
Przychody segmentu ogółem*	1 201 587	331 856	303 950	12 047	43 694	13 547	(530 853)	1 375 828
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	715 882	246 208	290 030	5 995	29 969	14 152	-	1 302 236
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	436 644	39 855	36 068	7 582	8 543	2 161	(530 853)	-
Koszty segmentu ogółem*	1 152 526	286 063	326 098	13 577	38 512	16 313	(530 853)	1 302 236
Podatek bieżący	(10 606)	(16 334)	(6 422)	(226)	(586)	-	-	(34 174)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	4 966	(3 344)	1 737	49	737	-	-	4 145
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	(333)	-	(10 779)	-	-	-	-	(11 112)
Wynik netto	43 088	26 115	(37 612)	(1 707)	5 333	(2 766)	-	32 451
<i>w tym:</i>								
wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	43 088	26 115	(37 612)	(1 700)	3 491	(2 766)	-	30 616
wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli	-	-	-	(7)	1 842	-	-	1 835

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów na dzień 31 grudnia 2018 r. oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja w okresie 12 miesięcy 2018 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2018 / 12 miesięcy 2018

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	938 951	216 790	300 800	137 797	65 962	5 645	1 665 945
Zobowiązania	546 112	73 378	116 556	32 535	20 027	1 229	789 837
Wydatki inwestycyjne	61 696	6 783	10 009	19 274	5 050	1 505	104 317
Amortyzacja	45 723	5 528	4 549	2 255	4 256	2 894	65 205

12 miesięcy 2019	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Eliminacje	Razem
	Rynek polski	Rynek DACH	Pozostałe rynki					
Przychody segmentu–sprzedaż klientom zewnętrznym	787 721	291 066	339 706	1 721	38 409	12 106	-	1 470 729
<i>w tym:</i>								
Przychody ze sprzedaży:	781 477	288 527	325 710	1 960	29 404	10 345	-	1 437 423
<i>na rzecz klientów z sektora Telekomunikacja, Media, IT</i>	147 836	80 601	107 409	-	-	-	-	335 846
<i>na rzecz klientów z sektora Finanse i Bankowość</i>	145 959	35 828	9 267	-	-	-	-	191 054
<i>na rzecz klientów z sektora Handel i Usługi</i>	69 333	26 920	155 490	-	-	-	-	251 743
<i>na rzecz klientów z sektora Przemysł i Utilities</i>	93 049	34 245	52 042	-	-	-	-	179 336
<i>na rzecz klientów z Sektora Publicznego</i>	119 846	10 506	-	-	-	-	-	130 352
<i>na rzecz Małych i Średnich Przedsiębiorstw</i>	190 421	100 411	-	-	-	-	-	290 832
<i>na rzecz klientów z sektora Medycyna</i>	14 111	15	1 448	-	-	10 345	-	25 919
<i>na rzecz pozostałych klientów</i>	922	1	54	1 960	29 404	-	-	32 341
<i>pozostałe przychody operacyjne</i>	3 424	3 725	16 606	188	8 997	1 380	-	34 320
<i>przychody finansowe</i>	2 820	(1 186)	(2 610)	(427)	8	381	-	(1 014)
Przychody segmentu–sprzedaż pozostałym segmentom	347 023	31 309	40 890	7 735	8 291	2 394	(437 642)	-
Przychody segmentu ogółem*	1 134 744	322 375	380 596	9 456	46 700	14 500	(437 642)	1 470 729
Koszty segmentu d/t sprzedaży klientom zewnętrznym	717 193	254 282	304 257	3 993	36 339	12 296	-	1 328 360
Koszty segmentu d/t sprzedaży pozostałym segmentom	347 024	31 309	40 890	7 735	8 291	2 393	(437 642)	-
Koszty segmentu ogółem*	1 064 217	285 591	345 147	11 728	44 630	14 689	(437 642)	1 328 360
Podatek bieżący	(10 325)	(9 937)	(11 030)	(166)	(249)	-	-	(31 707)
Aktywa i rezerwa na podatek z tytułu ulgi inwestycyjnej i pozostałych tytułów	(3 706)	895	(2 256)	(44)	(33)	-	-	(5 144)
Udział segmentu w wyniku jednostek wycenianych metodą prawa własności	-	-	-	-	-	-	-	-
Wynik netto	56 496	27 742	22 163	(2 482)	1 788	(189)	-	105 518
<i>w tym:</i>								
<i>wynik przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej</i>	56 496	27 742	22 163	(2 476)	1 110	(189)	-	104 846
<i>wynik przypadający udziałom nie dającym kontroli</i>	-	-	-	(6)	678	-	-	672

*) pozycje obejmują odpowiednio przychody oraz koszty z wszystkich rodzajów, które w sposób bezpośredni można przyporządkować poszczególnym segmentom

Sprzedaż pomiędzy poszczególnymi segmentami odbywa się na zasadach rynkowych.

Udział segmentów branżowych w aktywach i zobowiązaniach oraz wydatkach inwestycyjnych

Aktywa i zobowiązania segmentów oraz wydatki inwestycyjne i amortyzacja na dzień 31 grudnia 2019 roku oraz w okresie 12 miesięcy 2019 roku przedstawiają się następująco:

31 grudnia 2019 / 12 miesięcy 2019

	Segment IT			Segment Inwestycje	Segment Sport	Segment Medycyna	Ogółem
	Polska	Rejon DACH	Pozostałe kraje				
Aktywa	1 025 458	250 384	327 632	149 881	82 839	6 517	1 842 711
Zobowiązania	585 148	88 111	134 721	33 880	29 399	696	871 955
Wydatki inwestycyjne	28 278	2 672	7 649	5 008	12 045	692	56 344
Amortyzacja	57 624	9 457	9 710	3 320	4 421	397	84 929

Podział przychodów ze sprzedaży, aktywów oraz wydatków inwestycyjnych ogółem wg segmentów geograficznych jest zaprezentowany poniżej.

Przychody ze sprzedaży podstawowej- według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%
Kraj /Polska/	823 187	57,3	812 537	59,3
Rejon DACH	288 527	20,1	290 173	21,2
Pozostałe kraje	325 709	22,6	266 909	19,5
Razem	1 437 423	100,0	1 369 619	100,0

Suma aktywów – według lokalizacji działalności

	31 grudnia 2019	%	31 grudnia 2018	%
Kraj /Polska/	1 264 693	68,6	1 148 355	68,9
Rejon DACH	250 384	13,6	216 790	13,0
Pozostałe kraje	327 634	17,8	300 800	18,1
Razem	1 842 711	100,0	1 665 945	100,0

Wydatki inwestycyjne – według lokalizacji działalności

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%
Kraj /Polska/	46 023	81,7	87 525	83,9
Rejon DACH	2 672	4,7	6 783	6,5
Pozostałe kraje	7 649	13,6	10 009	9,6
Razem	56 344	100,0	104 317	100

3.3. Rzeczowe aktywa trwałe

	Grunty, budynki i budowle	Środki transportu i urządzenia	Meble, wyposażenie i sprzęt	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2018 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	506 126	389 004	60 846	955 976
Umorzenie	(72 293)	(278 767)	(48 078)	(399 138)
Wartość księgowa netto	433 833	110 237	12 768	556 838
Rok obrotowy 2018				
Wartość księgowa netto na początek roku	433 833	110 237	12 768	556 838
Zwiększenia	(21 967)	74 439	3 302	55 774
Zmniejszenia	(344)	(6 811)	(26)	(7 181)
Amortyzacja	(10 719)	(37 974)	(5 675)	(54 368)
Wartość księgowa netto na koniec roku	400 803	139 891	10 369	551 063
Stan na 31 grudnia 2018 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	483 815	456 633	64 121	1 004 569
Umorzenie	(83 012)	(316 742)	(53 752)	(453 506)
Wartość księgowa netto	400 803	139 891	10 369	551 063
Rok obrotowy 2019				
Wartość księgowa netto na początek roku	400 803	139 891	10 369	551 063
Zwiększenia	16 062	31 998	1 762	49 822
Zmniejszenia	(2 631)	(4 842)	(16)	(7 489)
Amortyzacja	(10 327)	(40 073)	(3 361)	(53 761)
Wartość księgowa netto na koniec roku	403 907	126 974	8 754	539 635
Stan na 31 grudnia 2019 r.				
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	497 246	483 789	65 868	1 046 903
Umorzenie	(93 339)	(356 815)	(57 114)	(507 268)
Wartość księgowa netto	403 907	126 974	8 754	539 635

Rzeczowe aktywa trwałe obejmują głównie nieruchomości i urządzenia posiadane przez Grupę Comarch. Na dzień 31 grudnia 2019 r. w skład rzeczowych aktywów trwałych Grupy wchodzi sześć budynków biurowych położonych w Krakowie w Specjalnej Strefie Ekonomicznej o powierzchni całkowitej 74 144 m², dwa budynki biurowe położone w Warszawie o powierzchni całkowitej 2 542 m², budynki biurowe w Łodzi o powierzchni całkowitej 12 572 m², budynek biurowy i data center w Lille o powierzchni całkowitej 2 526 m² oraz budynek biurowy i data center w Dreźnie o powierzchni całkowitej 2 144 m². Grupa jest również w posiadaniu niezabudowanych nieruchomości gruntowych na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie o powierzchni ok. 2,01 ha. Środki trwałe w budowie na dzień 31 grudnia 2019 r. obejmują głównie nakłady na modernizację budynków w Bonus Management sp. z o.o. SKA i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SKA w kwocie 7 138 tys. PLN oraz nakłady na budowę piłkarskiego centrum treningowo-szkoleniowego w MKS Cracovia SSA w kwocie 10 568 tys. PLN.

W 2019 r. nie dokonywano zakupów nieruchomości gruntowych.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku kredyty bankowe zabezpieczone są na nieruchomościach do kwoty 417 265 tys. PLN (hipoteki zwykłe i kaucyjne na rzecz banków: BNP Paribas Bank Polska S.A., Santander Bank Polska S.A., Pekao S.A., PKO BP S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A.) oraz na ruchomych środkach trwałych do kwoty 40 000 tys. PLN (zastawy rejestrowe na rzecz banków: Pekao S.A. i DNB Bank Polska S.A.). Wartość bilansowa środków trwałych, na których ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań finansowych wynosi 256 301 tys. PLN.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kwota odsetek i prowizji od kredytów skapitalizowanych w nakładach na aktywa trwałe	-	170

W wartości bilansowej netto rzeczowych aktywów trwałych ujęte są nakłady na aktywa trwałe w toku budowy:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Budynki	19 833	8 212
Urządzenia	4 531	1 452
Pozostałe	-	9
Razem	24 364	9 673

Odpisy amortyzacyjne zostały ujęte w rachunku zysków i strat powiększając koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów w kwocie 34 410 tys. PLN (32 577 tys. PLN w 2018 r.), koszty sprzedaży 1 722 tys. PLN (1 243 tys. PLN w 2018 r.), koszty ogólnego zarządu 3 959 tys. PLN (5 415 tys. PLN w 2018 r.) oraz koszty działalności socjalnej w kwocie 13 670 tys. PLN (15 133 tys. PLN w 2018 r.).

3.4. Aktywo z tytułu prawa do użytkowania

	31 grudnia 2019	1 stycznia 2019	31 grudnia 2018
Leasing środków transportu i sprzętu IT	1 735	1 257	-
Najem	53 533	54 514	-
Użytkowanie wieczyste	18 368	18 631	-
Razem	73 636	74 402	-

Utworzenie aktywa z tytułu prawa do użytkowania jest konsekwencją zastosowania MSSF 16 od dnia 1 stycznia 2019 r. Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania wyniosła 73 636 tys. PLN. Wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania na dzień 1 stycznia 2019 r. wyniosła 74 402 tys. PLN. Wartość amortyzacji od aktywa z tytułu prawa do użytkowania w 2019 roku wyniosła 18 629 tys. PLN.

3.5. Nieruchomości inwestycyjne

	Budynki	Grunty	Razem
Stan na 31 grudnia 2018 r.			
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	46 632	4 926	51 558
Umorzenie	(17 552)	(1 323)	(18 875)
Wartość księgowa netto	29 080	3 603	32 683
Stan na 31 grudnia 2019 r.			
Koszt lub wartość z wyceny (brutto)	52 123	5 013	57 136
Umorzenie	(19 049)	(1 456)	(20 505)
Wartość księgowa netto	33 074	3 557	36 631

Na dzień 31 grudnia 2019 roku nieruchomości inwestycyjne obejmują dwa budynki biurowe zlokalizowane w Krakowie o powierzchni całkowitej 8 629 m², wykorzystywane na cele wynajmu podmiotom spoza Grupy oraz grunty położone w Krakowie, nabyte w celu budowy obiektów przeznaczonych na wynajem dla podmiotów spoza Grupy oraz nieruchomość zlokalizowaną w Kostrzynie wynajmowaną podmiotom spoza Grupy.

3.6. Wartość firmy

Obejmuje wartość firmy ustaloną przy nabywaniu udziałów następujących spółek:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Comarch Kraków	99	99
CDN Comarch	1 227	1 227
Comarch AG	1 900	1 900
Comarch, Inc.	58	58
Comarch Software und Beratung AG	29 038	29 038
Comarch Swiss AG (A-MEA Informatik AG do 31 grudnia 2012)	8 413	8 413
Geopolis sp. z o.o.	-	1 462
Razem	40 735	42 197

3.6.1. Przejęte jednostki zależne

	Działalność podstawowa	Data przejęcia	Proporcja przejętych udziałów (%)	Koszt przejęcia tys. PLN
2008				
Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2008-11-18	50,15%	44 685
2009				
Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2009-02-09	30,74%	31 901
2012				
Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2012-10-19	5,00%	3 777
A-MEA Informatik AG	informatyka	2012-01-30	100,00%	5 717
A-MEA Informatik AG		2012-02-27	-	2 578
ESAProjekt sp. z o.o.	informatyka	2012-04-27	100,00%	12 200
2016				
Comarch Software und Beratung AG	informatyka	2016-12-12	2,68%	6 375
2017				
Geopolis Sp. z o.o.	informatyka	2017-04-03	100,00%	4 000

3.6.2. Test na utratę wartości firmy

Grupa Comarch przeprowadziła na dzień 31 grudnia 2019 roku test na utratę wartości firmy związanej z nabyciem Comarch Software und Beratung AG, który nie wykazał utraty wartości firmy. Wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego środki pieniężne została ustalona w oparciu o jego wartość użytkową, oszacowaną przy pomocy metody zdyskontowanych przepływów pieniężnych DCF. Prognozowane przepływy pieniężne związane z działalnością Comarch SuB bazują na wynikach sprzedaży osiągniętych w roku 2019, budżecie Grupy Comarch SuB na rok 2020, prognozach na lata 2020-2024, na szacunkach dotyczących rozwoju rynku niemieckiego w kolejnych latach oraz na założeniu stałej stopy wzrostu 0,5% począwszy od roku 2024. Stopa dyskontowa zastosowana do oszacowania wartości bieżącej prognozowanych przepływów pieniężnych bazuje na średnim ważonym koszcie kapitału WACC. Poszczególne składniki WACC zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopie wolnej od ryzyka (rentowność bonów skarbowych), wartości współczynnika beta, danych o strukturze dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej premii za ryzyko. Zastosowany w modelu wyceny średnioważony kosztu kapitału WACC wynosił 5,80%.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa Comarch przeprowadziła także testy na utratę wartości firmy związanej z nabyciem spółki Comarch Swiss (d. A-MEA Informatik AG), w oparciu o założenia analogiczne do przyjętych na potrzeby opisanego powyżej testu dla Comarch Software und Beratung AG, który nie wykazał zaistnienia utraty wartości.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku Grupa Comarch przeprowadziła test na utratę wartości firmy związanej z nabyciem spółki Geopolis sp. z o.o. Test wykazał utratę wartości firmy w kwocie 1 462 tys. zł, która została ujęta w rachunku wyników za rok 2019.

Grupa traktuje segment IT obejmujący spółki Grupy Comarch przed przejęciem Grupy Comarch Software und Beratung jako jeden ośrodek wypracowujący środki pieniężne, w związku z czym nie alokuje wartości firmy w kwocie 3 284 tys. PLN powstałej w wyniku nabycia akcji spółek Comarch Kraków S.A., CDN Comarch S.A., Comarch Inc. oraz Comarch AG do poszczególnych spółek Grupy. Przeprowadzony na dzień 31 grudnia 2019 roku test na utratę wartości firmy związanej z tym segmentem nie wykazał wystąpienia utraty wartości. Wartość odzyskiwalna ośrodka wypracowującego

środki pieniężne została ustalona w oparciu o jego wartość godziwą. Zarząd jednostki dominującej dokonał oszacowania wartości godziwej ośrodka poprzez analizę średniego wskaźnika P/E dla spółek sektora IT notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i na tej podstawie ocenił szacunkową wartość rynkową segmentu IT w Grupie Comarch na dzień 31 grudnia 2019 r. Przyjęty do analizy średni wskaźnik P/E dla spółek sektora IT notowanych na GPW, prowadzących działalność o charakterze zbliżonym do Comarch S.A., wynosił 31,6. Nie był on korygowany dla potrzeb testu. Powyższe analizy nie wykazały, aby nastąpiła utrata wartości w odniesieniu do wartości firmy.

3.7. Pozostałe wartości niematerialne

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Prawo wieczystego użytkowania	Koncesje, licencje i oprogramowanie	Inne	Ogółem
Stan na 31 grudnia 2017 r.					
Koszt (brutto)	3 258	40 588	180 677	40 576	265 099
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(2 923)	(1 276)	(165 322)	(32 259)	(201 780)
Wartość księgowa netto	335	39 312	15 355	8 317	63 319
Rok obrotowy 2018					
Wartość księgowa netto na początek roku	335	39 312	15 355	8 317	63 319
Zwiększenia	-	-	7 074	2 642	9 716
Zmniejszenia	-	-	(26)	(2 725)	(2 751)
Amortyzacja	(191)	(93)	(7 035)	(3 518)	(10 837)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2018 r.	144	39 219	15 368	4 716	59 447
Stan na 31 grudnia 2018 r.					
Koszt (brutto)	3 259	40 588	187 725	40 493	272 065
Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(3 115)	(1 369)	(172 357)	(35 777)	(212 618)
Wartość księgowa netto	144	39 219	15 368	4 716	59 447
Rok obrotowy 2019					
Wartość księgowa netto na początek roku	144	39 219	15 368	4 716	59 447
Zwiększenia	-	-	6 965	2 495	9 460
Zmniejszenia	-	(1 567)	(10)	(110)	(1 687)
Amortyzacja	(144)	(93)	(7 800)	(2 872)	(10 909)
Wartość księgowa netto na 31 grudnia 2019 r.	-	37 559	14 523	4 229	56 311
Stan na 31 grudnia 2019 r.					
Koszt (brutto)	3 259	39 022	194 680	42 878	279 839

Umorzenie i łączne dotychczasowe odpisy z tytułu utraty wartości	(3 259)	(1 463)	(180 157)	(38 649)	(223 528)
Wartość księgowa netto	-	37 559	14 523	4 229	56 311

Grupa ujęła bezpośrednio w kosztach (bez uprzedniego dokonywania aktywacji) koszty prac badawczo-rozwojowych w wysokości 1 614 tys. PLN.

I. Inne wartości niematerialne obejmują głównie wycenę zaliczanych do wartości niematerialnych aktywów związanych z kartami zawodników w MKS Cracovia SSA w kwocie 4 165 tys. PLN. Wszystkie pozostałe pozycje wartości niematerialnych zostały nabyte.

Odpisy amortyzacyjne w rachunku zysków i strat zostały wykazane w pozycjach: kwota 10 127 tys. PLN (9 629 tys. PLN w 2018 roku) jest ujęta w koszcie wytworzenia, pozostała część wykazana jest w kosztach ogólnego zarządu 465 tys. PLN (606 tys. PLN w 2018 roku) oraz w kosztach sprzedaży 317 tys. PLN (602 tys. PLN w 2018 roku).

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących MKS Cracovia SSA o wartości 31 650 tys. PLN jest traktowane jako wartość niematerialna, o nieokreślonym okresie użytkowania i nie jest amortyzowane. Spółka spodziewa się, że nastąpi odnowienie prawa wieczystego użytkowania i odbędzie się to bez ponoszenia znaczących kosztów, gdyż Spółka nie jest zobowiązana do spełnienia żadnych warunków, od których zależałoby przedłużenie tego prawa. Spółka nie spodziewa się poniesienia znaczących kosztów przy odnowieniu prawa wieczystego użytkowania w kontekście dotychczasowych działań współwłaściciela Klubu czyli Gminy Kraków. Miasto wspiera działalność sportową w tym MKS Cracovia SSA m. in. poprzez:

- dofinansowywanie budowy infrastruktury sportowej
- umorzenie podatku od nieruchomości
- wniesienie aportem opłat za użytkowanie wieczyste

Prawo wieczystego użytkowania gruntów dotyczących jednostki dominującej jest amortyzowane przez określony czas użytkowania (założony od momentu nabycia okres użytkowania wynosi od 84 do 99 lat). Średnia stawka amortyzacyjna wynosi 1,2%.

II. Test na utratę wartości prawa wieczystego użytkowania gruntu na 31 grudnia 2019 r.

Na dzień 31 grudnia 2019 r. dokonano analizy zmian cen nieruchomości gruntowych w Krakowie w 2019 r. W oparciu o raport artykuły i raporty portali branżowych (m.in. Bankier.pl <https://www.bankier.pl/wiadomosc/Ceny-transakcyjne-dzialek-budowlanych-IV-kw-2019-r-Raport-7836455.html>) stwierdzono, że średnie ceny nieruchomości gruntowych w Krakowie w 2019 r. uległy niewielkiemu spadkowi (o 4% w porównaniu do 2018 roku), nadal pozostają jednak znacznie wyższe niż w momencie nabycia prawa wieczystego użytkowania gruntów przez spółki Grupy Comarch. Na tej podstawie ustalono, iż w roku 2019 nie nastąpiła utrata wartości prawa wieczystego użytkowania gruntów posiadanych przez spółki Grupy Comarch.

3.8. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Stan na początek roku	2 834	3 321
zmiany z tytułu:		
- utworzenie, rozliczenie i zmiana charakteru na krótkoterminowe	(348)	(487)
Stan na koniec roku	2 486	2 834

3.9. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Grupa posiada inwestycje w jednostkach stowarzyszonych.

Stan na 1 stycznia 2018 r. 11 233

Udział w wyniku SoInteractive S.A.	(331)
Objęcie akcji i udział w wyniku w Metrum Capital S.A.	(2)
Udzielenie pożyczki dla SoInteractive S.A.	1 390
Objęcie akcji i udział w wyniku Thanks Again LLC	(10 770)

Stan na 31 grudnia 2018 r. 1 520

Stan na 1 stycznia 2019 r. 1 520

Udzielenie pożyczki dla SoInteractive S.A.	300
Splata pożyczki przez SoInteractive S.A.	(1 250)

Stan na 31 grudnia 2019 r. 570

SoInteractive S.A. Stan na:	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
31 grudnia 2018 r.	Polska	2 114	4 346	42,98
31 grudnia 2019 r.	Polska	748	1 010	42,98

SoInteractive S.A.	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2018	Polska	3 293	(2 762)	42,98
12 miesięcy 2019	Polska	3 129	1 978	42,98

Metrum Capital S.A. Stan na:	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
31 grudnia 2018 r.	Polska	7	14	64,29
31 grudnia 2019 r.	Polska	9	25	64,29

Metrum Capital S.A.	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2018	Polska	-	(11)	64,29
12 miesięcy 2019	Polska	-	(9)	64,29

Thanks Again LLC* Stan na:	Kraj rejestracji	Aktywa	Zobowiązania	Posiadane udziały w kapitale (%)
31 grudnia 2018 r.	Stany Zjednoczone Ameryki	4 421	22 036	42,50
31 grudnia 2019 r.	Stany Zjednoczone Ameryki	-	-	0,00

Thanks Again LLC*	Kraj rejestracji	Przychody	Zysk (strata)	Posiadane udziały w kapitale (%)
12 miesięcy 2018	Stany Zjednoczone Ameryki	3 658	(7 473)	42,50
12 miesięcy 2019	Stany Zjednoczone Ameryki	-	-	0,00

*) W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

Wykazane na dzień 31 grudnia 2019 roku inwestycje w jednostkach stowarzyszonych obejmują:

- nabyte przez CCF FIZ i Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A udziały i akcje w spółce SoInteractive S.A. stanowiące 42,98% akcji (27,37% w głosach na WZA spółki), wartość 0;
- akcje w spółce Metrum Capital S.A., w której Comarch S.A. objął 21,43% kapitału zakładowego (15,79% w głosach na WZA spółki), a spółka CAMS AG objęła 42,86% kapitału zakładowego (31,58% w głosach na WZA spółki) o łącznej obecnej wartości 0 PLN, wartość 0;
- pożyczki udzielone spółce SoInteractive S.A. przez spółki Grupy Comarch w kwocie 570 tys. PLN.

3.10. Instrumenty pochodne i zobowiązania finansowe

a) Aktywa

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	7 662	4 199
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	-	-
	7 662	4 199
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>4 923</i>	<i>3 264</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>2 739</i>	<i>935</i>

b) Zobowiązania

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Terminowe kontrakty walutowe – przeznaczone do obrotu	-	451
Transakcje zamiany stopy procentowej IRS	2 909	1 366
	2 909	1 817
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>-</i>	<i>479</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>2 909</i>	<i>1 338</i>

Grupa posiadała kontrakty terminowe typu forward zawarte w celu ograniczenia wpływu na wynik finansowy zmian w przepływach pieniężnych związanych z uprawdopodobnionymi planowanymi transakcjami, wynikających z ryzyka zmiany kursów walut. Na dzień 31 grudnia 2019 roku ww. instrumenty zostały wycenione w wartości godziwej ustalonej wg ceny rynkowej, a zmiany w wycenie zostały odniesione na wynik z operacji finansowych. Łączna wartość netto kontraktów forward otwartych na dzień 31 grudnia 2019 r. wyniosła 47 000 tys. EUR, 12 400 tys. USD.

Spółka Comarch S.A. w dniu 9 lipca 2014 r. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w czerwcu 2006 roku w BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie na sfinansowanie III etapu budowy budynków produkcyjno-biurowych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 10 lat, tj. do dnia 29 lipca 2024 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi -355 tys. PLN.

W dniu 23 października 2015 r., spółka Comarch S.A. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 4 grudnia 2013 r. w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na okres 8 lat, tj. do 30 listopada 2023 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi -318 tys. PLN.

Spółka Comarch S.A. w dniu 20 lutego 2017 r. zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w maju 2016 roku przez Bank Handlowy w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została do dnia 29 lutego 2028 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi -1 346 tys. PLN.

W dniu 27 listopada 2017 r., spółka Bonus Development Sp. z o.o. SKA zawarła transakcję zamiany stopy procentowej IRS dla kredytu inwestycyjnego zaciągniętego w dniu 29 czerwca 2015 r. w Banku Pekao S.A. z siedzibą w Warszawie. W wyniku zawartej transakcji zmienna stawka EURIBOR1M została zamieniona na stałą stopę procentową. Transakcja zabezpieczająca zawarta została na cały okres kredytowania, tj. do 31 maja 2030 r. Wycena transakcji IRS na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi -890 tys. PLN.

Po dacie bilansu

Grupa Comarch w okresie od 1 stycznia 2020 r. do dnia 29 kwietnia 2020 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na sprzedaż 18 200 tys. EUR oraz 13 000 tys. USD. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 29 kwietnia 2020 r. wynosiła 58 200 tys. EUR, oraz 21 900 tys. USD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 34 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych. Wycena bilansowa kontraktów terminowych typu forward na dzień 31 marca 2020 r. wynosiła – 8 881 tys. PLN, podczas gdy na 31 grudnia 2019 r. wynosiła + 7 662 tys. PLN. Tak duża zmiana wartości wyceny bilansowej kontraktów terminowych typu forward w obrębie 1 kwartału 2020 roku była spowodowana znacznym osłabieniem się kursu PLN wobec głównych walut obcych w następstwie epidemii Covid-19.

3.11. Odroczony podatek dochodowy

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Stan na początek okresu:	35 045	31 237
<i>Odniesione na wynik finansowy</i>	<i>35 045</i>	<i>31 237</i>
Zmiany aktywa z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w Comarch SuB i Comarch AG	-	4 464
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową z lat ubiegłych w Comarch SuB i Comarch AG	(39)	(9 670)
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową w Comarch Technologies sp. z o.o.	-	-
utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach zagranicznych pozostałych	-	271
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową w zagranicznych spółkach pozostałych	-	(58)
utworzenie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach krajowych pozostałych	82	1
rozwiązanie aktywa w związku ze stratą podatkową w spółkach krajowych pozostałych	-	(74)
utworzenie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w SSE	9 958	11 162
rozwiązanie aktywa w związku z ulgą podatkową jednostki dominującej z tytułu działalności w SSE	(11 162)	(8 863)
utworzenie aktywa z tytułu różnic przejściowych dotyczących kosztów (amortyzacja, koszty prac badawczych)	6 571	10 700
rozwiązanie aktywa z tytułu różnic przejściowych dotyczących kosztów (amortyzacja, koszty prac badawczych)	(5 453)	(4 125)
Stan na koniec okresu	35 002	35 045
<i>Odniesione na wynik</i>	<i>35 002</i>	<i>35 045</i>

Aktywa z tytułu podatku odroczonego

	Aktywo z tytułu straty podatkowej	Rezerwy na koszty, odpisy aktualizacyjne	Aktywo z tytułu ulgi podatkowej w podatku dochodowym (SSE)	Razem
Stan na 1 stycznia 2018 r.	9 783	12 591	8 863	31 237
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2018	(5 066)	6 575	2 299	3 808
Stan na 31 grudnia 2018 r.	4 717	19 166	11 162	35 045
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>4 717</i>	<i>19 166</i>	<i>11 162</i>	<i>35 045</i>
Stan na 1 stycznia 2019 r.	4 717	19 166	11 162	35 045
(Obciążenie) / uznanie wyniku za rok 2018	43	1 118	(1 204)	(43)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	4 760	20 284	9 958	35 002
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>4 760</i>	<i>20 284</i>	<i>9 958</i>	<i>35 002</i>

Aktywo od strat podatkowych zostało utworzone w kwotach możliwych do odzyskania, według obowiązujących przepisów podatkowych.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		
Stan na początek okresu:	43 625	43 962
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>odniesione na wynik finansowy</i>	<i>38 195</i>	<i>35 532</i>
<i>rezerwa z tytułu nabycia Comarch SuB</i>	-	-
<i>rezerwa z tytułu nabycia A-MEA Informatik AG i ESAProjekt sp. z o.o.</i>	-	-
Zmiany rezerw z tytułu podatku odroczonego odniesione na wynik finansowy		
rozwiązanie rezerwy z tytułu wyceny składników lokat CCF FIZ	-	(57)
utworzenie rezerwy z tytułu wyceny składników lokat CCF FIZ	451	-
	-	-
utworzenie rezerwy z tytułu przejściowych różnic dotyczących kosztów amortyzacji, różnic kursowych i odsetek	7 073	5 193
rozwiązanie rezerwy z tytułu przejściowych różnic dotyczących kosztów amortyzacji, różnic kursowych i odsetek	(2 424)	(5 473)
Stan na koniec okresu	48 725	43 625
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>5 430</i>	<i>5 430</i>
<i>odniesione na wynik finansowy</i>	<i>43 295</i>	<i>38 195</i>

Rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości składników majątku CCF FIZ	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej Comarch SuB	Amortyzacja	Rezerwy (różnice kursowe, odsetki)	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej majątku MKS Cracovia SSA	Rezerwa z tytułu wyceny w wartości godziwej A-MEA Informatik AG i ESAProjekt sp. z o.o.	Razem
Stan na 1 stycznia 2018 r.	22 380	-	9	16 143	5 430	-	43 962
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>22 380</i>	<i>-</i>	<i>9</i>	<i>16 143</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>38 532</i>
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2018	(57)	-	(9)	(271)	-	-	(337)
Stan na 31 grudnia 2018 r.	22 323	-	-	15 872	5 430	-	43 625
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>22 323</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>15 872</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>38 195</i>
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>
Obciążenie/ (uznanie) wyniku za rok 2019	451	-	-	4 649	-	-	5 100
Stan na 31 grudnia 2019 r.	22 774	-	-	20 521	5 430	-	48 725
<i>odniesionych na wynik</i>	<i>22 774</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>20 521</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>43 295</i>
<i>odniesione na kapitał</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>	<i>-</i>	<i>5 430</i>

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku, aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 roku Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 roku termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2019 roku stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2019 roku 3 950

tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2019 roku 28 929 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 31 grudnia 2019 roku 22 809 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

W 2019 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2018 r. z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 5 453 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 6 571 tys. PLN, a także rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 39 tys. PLN. Oraz utworzenia w kwocie 82 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +1 161 tys. PLN.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tytułu działalności w SSE ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat, wybranych z okresu pięcioletniego (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie), po odrzuceniu dwóch wielkości skrajnych.

W 2019 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2018 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 11 162 tys. PLN a jednocześnie utworzono w kwocie 9 958 tys. PLN (wpływ na wynik -1 204 tys. PLN) Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2019 roku zwiększenia rezerwy o kwotę 451 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 7 073 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 2 424 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto w okresie czterech kwartałów 2019 roku wyniósł -5 100 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały spadek wyniku o 5 143 tys. PLN.

W odniesieniu do spółek MKS Cracovia SSA i Comarch Healthcare S.A. mimo występowania straty podatkowej nie tworzą z tego tytułu aktywa na podatek odroczone ze względu na brak możliwości dokonania wiarygodnych szacunków co do możliwości wykorzystania istniejącej straty podatkowej z lat ubiegłych.

3.12. Zapasy

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Materiały i surowce	2 456	2 009
Produkcja w toku	75 944	85 285
Towary	11 702	9 259
Produkty gotowe	65	121
Zaliczki na towary	574	524
Razem	90 741	97 198

Koszt zapasów ujęty w pozycji „koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów” wyniósł 407 538 tys. PLN (12 miesięcy 2019), 415 034 tys. PLN (12 miesięcy 2018).

W 2019 roku Grupa Comarch utworzyła odpisy aktualizujące wartość towarów w kwocie 0 tys. PLN oraz odpisy aktualizujące wartość materiałów i wyrobów gotowych w kwocie 0 tys. PLN Grupa rozwiązała odpisy aktualizujące wartość towarów i materiałów na kwotę 0 tys. PLN utworzone w latach wcześniejszych.

3.13. Należności handlowe oraz pozostałe należności

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Należności handlowe netto	374 987	385 749
<i>Należności handlowe brutto</i>	<i>447 083</i>	<i>446 693</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>(72 096)</i>	<i>(60 944)</i>
Należności pozostałe	29 196	35 948
Rozliczenia międzyokresowe czynne	14 135	12 294
Pozostałe rozliczenia	110	132
Pożyczki	11 702	167
Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych netto	52	1 082
<i>Należności handlowe i pozostałe od podmiotów powiązanych brutto</i>	<i>52</i>	<i>7 799</i>
<i>Odpis aktualizujący wartość należności</i>	<i>-</i>	<i>(6 717)</i>
Razem	430 182	435 372
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>430 182</i>	<i>435 372</i>

Wartość godziwa należności handlowych oraz pozostałych należności jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej. Nie występuje koncentracja ryzyka kredytowego z tytułu należności handlowych, ponieważ Grupa posiada dużą liczbę klientów. Na dzień 31 grudnia 2019 r. Grupa ujęła odpis z tytułu utraty wartości należności handlowych w kwocie 31 098 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 21 108 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat.

3.14. Kontrakty długoterminowe

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
przychody z zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	62 583	68 049
przychody z nie zakończonych kontraktów ujęte w okresie sprawozdawczym	436 521	392 002
efekt rozliczenia zgodnie z MSSF 15 nie zakończonych kontraktów ujętych w okresie sprawozdawczym	50 052	(10 772)
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym	549 156	449 279

	Stan na 31 grudnia 2019	Stan na 31 grudnia 2018
Łączna kwota przyszłych przychodów wynikających z realizacji świadczeń w ramach podpisanych umów objętych wyceną	1 125 807	866 527

Z uwagi, iż Grupa stosuje zasadę ustalania stopnia zaawansowania prac proporcjonalnie do udziału poniesionych kosztów w całości kosztów kontraktu, suma poniesionych kosztów oraz ujętych wyników odpowiada przychodom. Dokonano na koniec okresu sprawozdawczego wyceny kontraktów długoterminowych zgodnie ze stopniem zaawansowania prac.

Zmiana stanu rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych ujętych w aktywach i pasywach między 31 grudnia 2018 a 31 grudnia 2019 prezentowana jest poniżej:

	Stan na 31 grudnia 2019	Stan na 31 grudnia 2018
Stan rozliczeń z tytułu kontraktów długoterminowych		
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte do dnia bilansowego - wg stopnia zawansowania prac	1 480 569	1 106 975
Wystawione faktury	(1 459 535)	(1 135 993)
Razem	21 034	(29 018)

	Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	Zobowiązania z tytułu kontraktów długo-terminowych	Efekt rozliczenia netto
Przychody z tytułu kontraktów długoterminowych ujęte w okresie sprawozdawczym			
Wartość na 1 stycznia 2018 r. przed korektą z tytułu zastosowania MSSF 15	40 349	(30 754)	9 595
Korekta stanu na 1 stycznia 2018 r. z tytułu zastosowania MSSF 15	6 537	(34 379)	(27 842)
Wartość na 1 stycznia 2018 r. po korekcie z tytułu MSSF 15	46 886	(65 133)	(18 247)
Korekta okresu bieżącego z tytułu zastosowania MSSF 15 (odwrócenie korekty ujętej w bilansie otwarcia na 1 stycznia 2018 r.)	(4 106)	22 368	18 262
Korekta okresu bieżącego	92 020	(121 053)	(29 033)
Wartość na 31 grudnia 2018 r.	134 800	(163 818)	(29 018)
Zmiana	87 914	(98 685)	(10 771)

Wartość na			
1 stycznia 2019 r.	134 800	(163 818)	(29 018)
Korekta okresu bieżącego (odwrócenie korekty z tytułu zastosowania MSSF 15)	(6 537)	25 184	18 647
Korekta okresu bieżącego	65 602	(34 197)	31 405
Wartość na	193 865	(172 831)	21 034
31 grudnia 2019 r.			
Zmiana	59 065	(9 013)	50 052

3.15. Kategorie i klasy instrumentów finansowych

Aktywa i zobowiązania finansowe w podziale na kategorie (wg MSSF9) przedstawiają się następująco:

	Stan na 31 grudnia 2019	Stan na 31 grudnia 2018
Aktywa finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.10)	7 662	4 199
Należności własne oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty	765 226	704 748
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania (3.4)	73 636	-
Razem	846 524	708 947
Zobowiązania finansowe		
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	2 909	1 817
Pozostałe zobowiązania finansowe	4 009	738
Zobowiązania finansowe	379 577	407 580
Umowy gwarancji finansowych	-	-
Zobowiązania leasingowe	74 731	-
Razem	461 226	410 135

W ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych wyróżnia się następujące klasy instrumentów:

	Stan na 31 grudnia 2019	Stan na 31 grudnia 2018
Należności własne oraz środki pieniężne i ich ekwiwalenty		
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.13)	52	1 082
Należności od jednostek powiązanych – długoterminowe	-	-
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.13)	433 684	436 845
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	8 782	20 906
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.16)	322 708	245 915
Razem	765 226	704 748
Zobowiązania finansowe		
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	182 809	215 277
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.23)	-	195
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.23)	191 770	182 307
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	4 998	9 801
Wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (nota 3.10)	2 909	1 817
Zobowiązania z tytułu zakupu udziałów	-	-
Zobowiązania leasingowe	74 731	-
Inne zobowiązania finansowe	4 009	738
Razem	461 226	410 135

Struktura walutowa zobowiązań i aktywów finansowych przedstawia się następująco:

	Aktywa finansowe		Zobowiązania finansowe	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Waluta - PLN	269 211	234 827	239 696	102 954
Waluta - EUR	399 716	302 126	191 898	264 619
Waluta - USD	68 806	77 721	5 214	14 722
Waluta - GBP	26 428	42 811	4 139	6 250
Waluta - UAH	1 219	1 117	169	109
Waluta - AED	4 416	2 542	623	1 807
Waluta - RUB	18 047	8 333	753	699
Waluta - CHF	17 953	7 914	5 427	794
Waluta - CAD	6 784	1 310	604	2 461
Waluta - BRL	12 514	11 881	5 700	3 685
Waluty - inne	21 430	18 365	7 003	12 035
Razem	846 524	708 947	461 226	410 135

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiał się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych	1 082	-	-	-	1 082
Należności od jednostek powiązanych- długoterminowe	-	-	-	-	-
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe	436 316	524	5	-	436 845
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	-	20 846	60	-	20 906
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.16)	245 915	-	-	-	245 915
Razem	683 313	21 370	65	-	704 748

Okres wymagalności poszczególnych klas należności własnych (należności handlowych i środków pieniężnych) na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawiał się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Należności od jednostek powiązanych	52	-	-	-	52
Należności od jednostek powiązanych- długoterminowe	-	-	-	-	-
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe	433 035	645	1	3	433 684
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	6 053	2 729	-	-	8 782
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.16)	322 708	-	-	-	322 708
Razem	761 848	3 374	1	3	765 226

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	40 267	38 755	88 122	48 133	215 277
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	195	-	-	-	195
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	182 307	-	-	-	182 307
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	-	6 314	3 403	84	9 801
Pochodne instrumenty finansowe	653	1 164	-	-	1 817
Zobowiązania leasingowe	-	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu zakupu udziałów	-	-	-	-	-
Inne zobowiązania finansowe	328	266	144	-	738
Razem	223 750	46 499	91 669	48 217	410 135

Okres wymagalności poszczególnych klas zobowiązań finansowych na dzień 31 grudnia 2019 roku przedstawia się następująco:

	Do 1 roku	Od 1 roku do 2 lat	Od 2 lat do 5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	41 091	35 815	69 737	36 166	182 809
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych	-	-	-	-	-
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe	191 770	-	-	-	191 770
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	-	4 998	-	-	4 998
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	318	2 591	2 909
Zobowiązania leasingowe	15 730	11 910	20 652	26 439	74 731
Zobowiązania z tytułu zakupu udziałów	-	-	-	-	-
Inne zobowiązania finansowe	4 009	-	-	-	4 009
Razem	252 600	52 723	90 707	65 196	461 226

Grupa stosuje następujące metody wyceny poszczególnych klas instrumentów finansowych:

Należności własne	Metoda wyceny
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.13)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.13)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (nota 3.16)	według wartości godziwej przez wynik finansowy
Należności od jednostek powiązanych (nota 3.13)	według skorygowanej ceny nabycia
Należności od pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.13)	według skorygowanej ceny nabycia
Instrumenty pochodne (nota 3.10)	według wartości godziwej przez wynik finansowy
Zobowiązania finansowe	Metoda wyceny
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec jednostek powiązanych (nota 3.23)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - krótkoterminowe (nota 3.23)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania wobec pozostałych jednostek - długoterminowe	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego (nota 3.20)	według skorygowanej ceny nabycia
Zobowiązania z tytułu kredytów (nota 3.19)	według skorygowanej ceny nabycia
Instrumenty pochodne (nota 3.10)	według wartości godziwej przez wynik finansowy

3.16. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne w kasie i w banku	316 307	240 290
Krótkoterminowe depozyty bankowe	6 394	5 616
Środki pieniężne ogółem	322 701	245 906
Należne odsetki od depozytów bankowych	7	9
Razem środki pieniężne i ekwiwalenty	322 708	245 915

Efektywna stopa procentowa krótkoterminowych depozytów bankowych wyniosła w 2019 roku dla złotego 1,51%, dla dolara amerykańskiego 1,67%, dla peso chilijskiego 1,66%, dla reala brazylijskiego 5,57%, dla peso argentyńskiego 33,61%, a dla funta brytyjskiego 0,8%. Przeciętny termin wymagalności depozytów wyniósł dla złotego 20 dni, dla dolara amerykańskiego 28 dni, dla peso chilijskiego 27 dni, dla reala brazylijskiego 31 dni, dla peso argentyńskiego 30 dni i dla funta brytyjskiego 92 dni. Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych w skład środków pieniężnych wchodziły środki pieniężne w kasie i depozyty. Kredyt w rachunku bieżącym jest ujmowany w działalności finansowej.

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania		
depozyty kaucyjne złożone przez spółki Grupy Comarch w związku z zawartymi umowami najmu oraz gwarancjami bankowymi	283	318
środki finansowe otrzymane na realizację projektów dofinansowywanych dotacją	481	807
środki na wyodrębnionym rachunku konsorcjum	-	-
środki na wyodrębnionym rachunku ZFŚS	553	740
środki na zabezpieczenie linii kredytowych	1 669	1 685
inne	-	-
Razem	2 986	3 550

3.17. Kapitał zakładowy

	Ilość akcji (szt.)	Akcje zwykłe i uprzywilejowane	Akcje własne	Razem
Stan na 1 stycznia 2018	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2018	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349
Stan na 31 grudnia 2019	8 133 349	8 133 349	-	8 133 349

Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 PLN.

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się:

- 864 800 akcji imiennych uprzywilejowanych serii A,
- 75 200 akcji zwykłych na okaziciela serii A,
- 883 600 akcji imiennych uprzywilejowanych serii B,
- 56 400 akcji zwykłych na okaziciela serii B,
- 3 008 000 akcji zwykłych na okaziciela serii C,
- 1 200 000 akcji zwykłych na okaziciela serii D,
- 638 600 akcji zwykłych na okaziciela serii E,
- 125 787 akcji zwykłych na okaziciela serii G,
- 102 708 akcji zwykłych na okaziciela serii G3,
- 563 675 akcji zwykłych na okaziciela serii H,
- 441 826 akcji zwykłych na okaziciela serii I2,
- 91 041 akcji zwykłych na okaziciela serii J2,
- 73 953 akcji zwykłych na okaziciela serii K3,
- 7 759 akcji zwykłych na okaziciela serii L1.

Akcje imienne serii A i B są uprzywilejowane co do głosu w ten sposób, że na każdą akcję przypada 5 głosów na Walnym Zgromadzeniu. Zamiana akcji imiennych na akcje na okaziciela jest dopuszczalna. W przypadku zamiany akcji imiennych na akcje na okaziciela tracą one wszelkie uprzywilejowanie. Zbycie akcji imiennej uprzywilejowanej powoduje wygaśnięcie związanego z nią uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu. Nie powoduje wygaśnięcia uprawnienia szczególnego co do głosu na Walnym Zgromadzeniu:

- a) zbycie na rzecz osób będących akcjonariuszami Spółki na dzień 18 marca 1998 roku,
- b) zbycie na rzecz zstępnych zbywcy,

c) przejście własności akcji imiennej w wyniku spadkobrania,

d) zbycie na rzecz osoby prawnej prawa polskiego albo obcego albo jednostki organizacyjnej nie posiadającej osobowości prawnej prawa polskiego albo obcego, w tym w szczególności na rzecz ułamnej osoby prawnej prawa polskiego albo obcego („Struktura”) kontrolowanej w rozumieniu art. 8 ust. 5 Statutu wyłącznie przez akcjonariusza wnoszącego (zbywającego) akcje imienne uprzywilejowane do Struktury („Akcjonariusz Wnoszący”) albo (współ)kontrolowanej wyłącznie przez wstępnych, zstępnych, rodzeństwo lub małżonka Akcjonariusza Wnoszącego albo wyłącznie przez niektóre lub wszystkie z tych osób („Osoba bądź Osoby Bliskie”) i Akcjonariusza Wnoszącego łącznie („Struktura Kontrolowana”) oraz zbycie akcji imiennych uprzywilejowanych przez jedną Strukturę Kontrolowaną na rzecz innej Struktury Kontrolowanej.

Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. Zbycie akcji bez zgody Zarządu jest możliwe na warunkach określonych w Statucie Comarch S.A. Akcje na okaziciela mają prawo do 1 głosu na WZA. Zamiana akcji na okaziciela na akcje imienne nie jest dopuszczalna.

3.17.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A. według stanu na dzień sporządzenia raportu

Wg stanu na dzień sporządzenia raportu:

- Janusz Filipiak posiadał 1 997 027 akcji (24,55% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 569 027 głosów na WZA, co stanowiło 36,82% wszystkich głosów na WZA;
- Elżbieta Filipiak posiadała 846 000 akcji (10,40% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 4 230 000 głosów na WZA, co stanowiło 27,96% wszystkich głosów na WZA;
- MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE S.A. posiadał 841 097 akcji (10,34% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 841 097 głosów na WZA, co stanowiło 5,56% wszystkich głosów na WZA,
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zarządzane przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadają łącznie 846 571 akcji Comarch SA (10,41% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 846 571 głosów na WZA Spółki (5,60%), w tym Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiada 843 071 akcji Comarch SA (10,37% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniają do 843 071 głosów na WZA Spółki (5,57%).

3.17.2. Zmiany w stanie kapitału zakładowego w 2019 roku

W dniu 4 marca 2019 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze (Zbigniew Rymarczyk) powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Powiadomienie dotyczyło transakcji nabycia w dniu 4 marca 2019 r. 308 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 156,00 PLN za 1 akcję, której wartość wyniosła 48 048 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportami bieżącymi nr [RB-3-2019](#) z dnia 4 marca 2019 r.

W dniu 4 marca 2019 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze (Paweł Prokop) powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Powiadomienie dotyczyło transakcji nabycia w dniu 4 marca 2019 r. 70 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 157,00 PLN za 1 akcję, której wartość wyniosła 10 990 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportami bieżącymi nr [RB-4-2019](#) z dnia 4 marca 2019 r.

W dniu 9 lipca 2019 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i

Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 5 lipca 2019 r. 8 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 180,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 1 440 000,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-19-2019](#) z dnia 9 lipca 2019 r.

W dniu 11 lipca 2019 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 10 lipca 2019 r. 133 535 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 173,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 23 101 555,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-20-2019](#) z dnia 11 lipca 2019 r.

W dniu 18 lipca 2019 roku Zarząd Comarch S.A. otrzymał powiadomienie od Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A., że w wyniku nabycia akcji spółki Comarch S.A. Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Comarch S.A. powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. Jednocześnie Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. powiadomiło, że w wyniku tej samej transakcji zarządzane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. fundusze: Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zwiększyły łączny stan posiadania akcji Spółki powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-21-2019](#) z dnia 18 lipca 2019 r.

3.17.3. Zmiany w stanie kapitału zakładowego po dacie bilansu

W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Dodatkowo Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

3.18. Pozostałe kapitały**3.18.1. Kapitały akcjonariuszy Spółki dominującej**

	Kapitał z tytułu zmiany struktury własnościowej	Kapitał z wyceny opcji menedżerskiej	Kapitał inwestycyjny i na pokrycie zobowiązań wobec budżetu	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej	OGÓŁEM
Stan na 31 grudnia 2018 r.	(5 185)	25 140	745	122 341	143 041
Stan na 1 stycznia 2019 r.	(5 185)	25 140	745	122 341	143 041
Zmiana struktury własnościowej	-	-	-	-	-
Stan na 31 grudnia 2019 r.	(5 185)	25 140	745	122 341	143 041

W dniu 26 czerwca 2019 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki dominującej podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018. Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2018 – 31 grudnia 2018 zysk netto w kwocie 49 649 395,86 PLN zostanie podzielony w ten sposób, że:

1. część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 5 lipca 2019 roku (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda została wypłacona w dniu 15 lipca 2019 roku do podmiotów spoza Grupy.
2. pozostała część zysku netto w kwocie 37 449 372,36 PLN zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

Zarząd Comarch S.A. do dnia publikacji niniejszego raportu nie podjął decyzji odnośnie propozycji podziału zysku za 2019 rok.

3.18.2. Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli

Stan na 1 stycznia 2018 r.	16 128
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy	-
Udział w wyniku MKS Cracovia SSA	1 842
Udział w wyniku CAMS AG	(7)
Różnice kursowe	(1)
Stan na 31 grudnia 2018 r.	17 962
Stan na 1 stycznia 2019 r.	17 962
Wynik jednostek zależnych przeznaczony dla komplementariuszy spoza Grupy	-
Udział w wyniku MKS Cracovia SSA	678
Udział w wyniku CAMS AG	(6)
Różnice kursowe	(1)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	18 633

Prezentujemy dane jednostki zależnej MKS Cracovia SSA. W pozostałych jednostkach zależnych udziały niekontrolujące są nieistotne.

Nazwa Spółki: MKS Cracovia SSA,

Główne miejsce prowadzenia działalności i kraj rejestracji jednostki: Polska

Proporcja udziałów własnościowych posiadanych przez udziały niekontrolujące: 33,89%,

Proporcja praw głosu posiadanych przez udziały niekontrolujące, jeżeli różni się od proporcji posiadanych udziałów własnościowych: 33,89%,

Wynik finansowy przypisany udziałom niekontrolującym jednostki zależnej w trakcie okresu sprawozdawczego: +672 tys. PLN

Łączne udziały niekontrolujące jednostki zależnej na koniec okresu sprawozdawczego: 18 633 tys. PLN.

Skrócone informacje finansowe na temat jednostki zależnej Cracovia SSA

Poniżej przedstawiono podsumowanie danych finansowych istotnej jednostki zależnej, która posiada udziały niekontrolujące. Wykazane kwoty poniżej stanowią kwoty ze sprawozdań finansowych jednostek sporządzonych zgodnie z MSSF (dostosowane przez Grupę):

MKS Cracovia SSA	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Aktywa obrotowe	22 206	20 787
Aktywa trwałe	55 574	52 047
Zobowiązania krótkoterminowe	16 400	13 269
Zobowiązania długoterminowe	6 751	(6 937)

MKS Cracovia SSA	Okres zakończony 31 grudnia 2019	Okres zakończony 31 grudnia 2018
Przychody	37 695	29 875
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	2 001	5 436
Zysk (strata) z działalności zaniechanej (po opodatkowaniu)	-	-
Zysk (strata) za rok obrotowy	2 001	5 436
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy	-	-
Całkowite dochody razem za rok obrotowy	2 001	5 436

3.19. Kredyty, pożyczki

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Długoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	136 880	165 783
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	4 838	9 227
	141 718	175 010
Krótkoterminowe		
Kredyty nieodnawialne	36 386	32 893
Kredyty odnawialne	-	-
Pożyczki	4 705	7 374
	41 091	40 267
Kredyty, pożyczki ogółem	182 809	215 277

3.19.1. Nieodnawialne kredyty bankowe i pożyczki

Kredytobiorca / Przedmiot finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Zobowiązanie na dzień bilansowy				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. budynek biurowy SSE4 w Krakowie	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	44 000	PLN	2 919 (wobec 3 563 na 31 grudnia 2018)	EUR	12 432 (wobec 15 320 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	4 126	EUR	902 (wobec 1 418 na 31 grudnia 2018)	EUR	3 840 (wobec 6 099 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. nieodnawialny kredyt obrotowy	Santander Bank Polska S.A. (dawniej Bank Zachodni WBK S.A.)	7 400	EUR	953 (wobec 1 910 na 31 grudnia 2018)	EUR	4 057 (wobec 8 212 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 28-06-2019	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	13 323	EUR	6 507	EUR	27 711	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz gwarancji rękojmi, oświadczenie o

budynek biurowy SSE6 w Krakowie				(wobec 8 188 na 31 grudnia 2018)		(wobec 35 209 na 31 grudnia 2018)		IRS do 30-11-2023		poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	13 333	EUR	12 920	EUR	55 018	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.02.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
budynek biurowy SSE7 w Krakowie				(wobec 13 333 na dzień 31 grudnia 2018)		(wobec 57 330 na dzień 31 grudnia 2018)		IRS do 29-02-2028		
Comarch S.A.	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	2 508	EUR	0	EUR	0	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.09.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
długoterminowy kredyt nieodnawialny				(wobec 1 188 na 31 grudnia 2018)		(wobec 5 109 na 31 grudnia 2018)		IRS do 30-09-2019		
Comarch S.A.	DNB Bank Polska S.A.	2 531	EUR	1 400	EUR	5 961	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
środki trwałe - wyposażenie Laboratorium Internet of Things w Krakowie				(wobec 1 751 na dzień 31 grudnia 2018)		(wobec 7 529 na dzień 31 grudnia 2018)				
Bonus Development Sp. z o.o. SK-A	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	9 262	EUR	6 680	EUR	28 448	PLN	EURIBOR1M + marża banku	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej z Comarch S.A., poręczenie Comarch S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji Comarch S.A.
budynek biurowy w Łodzi				(wobec 7 346 na 31 grudnia 2018)		(wobec 31 586 na 31 grudnia 2018)		IRS do 31-05-2030		
Comarch S.A.S, Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	8 000	EUR	4 908	EUR	20 900	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości Comarch S.A. (Kraków, ul. prof. Michała Życzkowskiego 23, bud. SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy

Budynek Data Center w Lille we Francji				(wobec 6 218 na 31 grudnia 2018)		(wobec 26 736 na 31 grudnia 2018)				ubezpieczeniowej budynku SSE4
Comarch S.A.	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	3 500	EUR	3 499	EUR	14 899	PLN	EURIBOR1M + marża banku	23.08.2023	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Program modernizacyjny infrastruktury Comarch				(wobec 1 399 na 31 grudnia 2018)		(wobec 6 016 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	12 980	PLN			4 850	PLN	stałe	01.03.2022	brak
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 7 463 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	17 691	PLN			0	PLN	stałe	31.01.2019	brak
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 766 na 31 grudnia 2018)				
Comarch Polska S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 475	PLN			2 144	PLN	stałe	01.05.2022	Poręczenie Comarch S.A.
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 2 991 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 474	PLN			0	PLN	stałe	01.07.2019	brak
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 737 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 139	PLN			1 944	PLN	stałe	01.05.2022	brak
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 2 745 na 31 grudnia 2018)				
Comarch Polska S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 200	PLN			0	PLN	stałe	01.09.2019	Poręczenie Comarch S.A.
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 900 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	999	PLN			0	PLN	stałe	01.12.2019	brak

dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 999 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.						605				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1814	PLN			(wobec 0 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.05.2020	brak

Wartość zobowiązań z tytułu kredytów została ujęta w wysokości zamortyzowanego kosztu ustalonego przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Wartość godziwa zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek nie jest istotnie różna od wartości bilansowej. W okresie sprawozdawczym nie wystąpiły przypadki nieterminowej spłaty kapitału lub wypłaty odsetek od zaciągniętych kredytów i pożyczek, ani nie zostały naruszone inne warunki umów kredytów i pożyczek, uprawniające kredytodawcę do żądania wcześniejszej spłaty kredytu lub pożyczki.

Obciążenie kredytów Grupy ryzykiem stopy procentowej dotyczy kredytów oprocentowanych w oparciu o zmienną stopę procentową. Grupa prowadzi optymalizację kosztów odsetkowych poprzez stały monitoring struktury stóp procentowych i odpowiednie dopasowanie bazowej stopy procentowej kredytu lub transakcje zabezpieczające IRS.

Obciążenie kredytów Grupy ryzykiem stopy procentowej

Obciążenie kredytów i pożyczek Grupy ryzykiem stopy	do 1 roku	1-5 lat	Powyżej 5 lat	Razem
Stan na 31 grudnia 2018 r.				
Kredyty i pożyczki	40 267	126 877	48 133	215 277
Stan na 31 grudnia 2019 r.				
Kredyty i pożyczki	41 091	105 552	36 166	182 809

Struktura zapadalności kredytów, pożyczek

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Od 1 do 2 lat	35 815	38 755
Od 2 do 5 lat	69 737	88 122
Powyżej 5 lat	36 166	48 133
	141 718	175 010

Struktura walutowa wartości bilansowej kredytów, pożyczek

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
W walucie polskiej	9 542	16 601
W EUR (równowartość w zł)	173 267	198 676
	182 809	215 277

Efektywne stopy procentowe na dzień bilansowy:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Kredyty bankowe	1,53%	1,61%
Pożyczki	2,93%	2,56%

3.19.2. Odnawialne kredyty bankowe

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu wg umowy		Kwota kredytu pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta			
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	20 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	20.12.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	30 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	mBank S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	10 000	PLN	0	PLN	WIBOR O/N + marża banku	17.03.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji,

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Linie kredytowe w rachunku bieżącym przyznane, wygasające w ciągu jednego roku, w tym:	60 000	60 000
– wykorzystane na dzień bilansowy	-	-
– dostępne na dzień bilansowy	60 000	60 000

3.19.3. Zmiany w zakresie zobowiązań kredytowych i leasingowych

	BO 2019	Zmniejszenia	Zwiększenia	Efekt różnic kursowych	BZ 2019
Pożyczki i kredyty	215 277	(41 709)	10 774	(1 533)	182 809
Zobowiązania leasingowe	74 402	(19 536)	20 154	(289)	74 731
Razem	289 679	(61 245)	30 928	(1 822)	257 540

3.20. Zobowiązania z tytułu leasingu

	31 grudnia 2019	1 stycznia 2019
Leasing środków transportu i sprzętu IT	1 744	1 257
Najem	54 297	54 514
Użytkowanie wieczyste	18 690	18 631
<i>Część krótkoterminowa</i>	<i>15 730</i>	<i>17 291</i>
<i>Część długoterminowa</i>	<i>59 001</i>	<i>57 111</i>
Razem	74 731	74 402

Wartość zobowiązań z tytułu leasingu wynika z wdrożenia MSSF 16 od 1 stycznia 2019 r. Wartość zobowiązań z tytułu leasingu na dzień 1 stycznia 2019 r. wyniosła 74 402 tys. PLN.

Struktura wiekowa zobowiązań z tytułu leasingu

	do 1 roku	2-5 lat	> 5 lat	Razem
Leasing środków transportu i sprzętu IT	756	988	-	1 744
Najem	14 932	31 381	7 984	54 297
Użytkowanie wieczyste	42	193	18 455	18 690
Zobowiązania z tytułu leasingu	15 730	32 562	26 439	74 731

3.21. Pozostałe zobowiązania finansowe

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	738
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	328
<i>Część długoterminowa</i>	-	410
Zobowiązania z tytułu dywidendy	-	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	-	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Zobowiązania z tytułu weksli	4 009	-
<i>Część krótkoterminowa</i>	4 009	-
<i>Część długoterminowa</i>	-	-
Razem	4 009	738

Pozostałe zobowiązania finansowe dotyczą weksli w spółce Bonus Management Sp. z o.o. SK-A wystawionych 16 grudnia 2019 r. z terminem wykupu 16 grudnia 2020 r.

3.22. Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia

Krótkoterminowe	Koszty dotyczące okresu bieżącego, które zostaną poniesione w przyszłości	Rezerwy na koszty kontraktów	Rezerwy na kary umowne i inne roszczenia	Rezerwy na urlopy	Rezerwy na nagrody pieniężne	Ogółem
Stan na 1 stycznia 2018 r.	3 927	13 755	19 657	28 973	66 102	132 414
Ujęte w skonsolidowanym rachunku zysków i strat:	(184)	(1 749)	20 762	568	11 441	30 838
- utworzenie dodatkowych rezerw	26 831	22 230	43 490	24 371	91 203	208 125
- rezerwy wykorzystane w trakcie roku i przeniesione do krótkoterminowych	(27 015)	(23 979)	(22 728)	(23 803)	(79 762)	(177 287)
Stan na 31 grudnia 2018 r.	3 743	12 006	40 419	29 541	77 543	163 252
Stan na 1 stycznia 2019 r.	3 743	12 006	40 419	29 541	77 543	163 252
Zmiana:	975	2 069	(14 526)	3 556	25 082	17 156
- utworzenie rezerw	18 375	17 488	17 844	22 741	107 087	183 535
- wykorzystanie rezerw	(17 400)	(15 419)	(32 370)	(19 185)	(82 005)	(166 379)
Stan na 31 grudnia 2019 r.	4 718	14 075	25 893	33 097	102 625	180 408

Wszystkie rezerwy zostały obliczone w oparciu o wiarygodny szacunek dokonany na dzień bilansowy. Koszty okresu bieżącego dotyczą głównie rezerw utworzonych na koszty niezbędne do poniesienia w związku z działalnością bieżącą, z tytułu badania sprawozdań finansowych, kosztów archiwizacji i innych administracyjnych oraz rozliczeń z tytułu kart kredytowych. Rezerwy na koszty kontraktów dotyczą rozpoznania przewidywanych strat na kontraktach.

Struktura łącznej kwoty rezerw:

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Długoterminowe	-	-
Krótkoterminowe	180 408	163 252

3.23. Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Zobowiązania handlowe	60 205	59 163
Zaliczki otrzymane na poczet usług i dostaw	1 101	1 098
Zobowiązania handlowe i pozostałe wobec podmiotów powiązanych	-	195
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych i innych obciążeń podatkowych	61 801	63 993
Zobowiązania inwestycyjne	1 177	2 685
Przychody przyszłych okresów	29 034	33 264
Pozostałe zobowiązania	6 373	1 783
Fundusze specjalne (ZFŚS i Zakładowy Fundusz Mieszkaniowy)	1 689	-
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	30 390	20 321
Razem	191 770	182 502

Wartość godziwa zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań jest zbliżona do ich wartości bilansowej przedstawionej powyżej.

3.24. Zobowiązania warunkowe

Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 90 725 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 81 163 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Geopolis sp. z o.o. wynosiła 0 PLN, na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 63 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 668 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 673 tys. PLN).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 69 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („*letter of comfort*”) dla spółek zależnych: Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, Comarch Malaysia SDN. BHD. bezterminowo, Comarch Healthcare S.A. bezterminowo oraz do 30 czerwca 2021 r., Comarch Middle East FZ-LLC bezterminowo, Comarch Japan KK bezterminowo, Comarch SAS bezterminowo, Comarch Polska S.A. ważne do 30 czerwca 2020 r., Comarch Cloud S.A. ważne do 31 grudnia 2020 r. oraz Sointeractive S.A. ważne do 31 grudnia 2020 r.

Przyznane linie kredytowe na finansowanie działalności bieżącej (gwarancje, akredytywy, kredyt w rachunku bieżącym)

	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
Linie kredytowe*	239 273	229 293
	239 273	229 293

(*) zawierają linie kredytowe w rachunku bieżącym opisane w pkt [3.19](#).

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 47 637 tys. PLN, z czego kwota 11 169 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2019 r. W 2019 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na roszczenia objęte postępowaniami sądowymi na kwotę 4 198 tys. PLN, natomiast rozwiązała rezerwy z tego tytułu na kwotę 504 tys. PLN.

Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 44 055 tys. PLN, z czego kwota 4 183 tys. PLN jest objęta rezerwami ujętymi w bilansie na 31 grudnia 2019 r. W 2019 roku Grupa Comarch utworzyła rezerwy na roszczenia objęte sprawami spornymi nieobjętymi postępowaniami sądowymi na kwotę 2 368 tys. PLN, natomiast rozwiązała rezerwy z tego tytułu na kwotę 10 935 tys. PLN.

Według Zarządów spółek Grupy Comarch, w oparciu o opinie doradców prawnych, nie istnieją okoliczności wskazujące na konieczność utworzenia rezerw na pozostałe roszczenia objęte aktualnie postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi, nieobjęte postępowaniami sądowymi.

W związku z prowadzonymi postępowaniami sądowymi w 2019 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 280 tys. PLN.

W związku z prowadzonymi sprawami spornymi nieobjętymi postępowaniami sądowymi w 2019 roku Grupa Comarch utworzyła nowe odpisy aktualizujące wartość należności na kwotę 1 757 tys. PLN.

3.25. Przychody ze sprzedaży

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Przychody ze sprzedaży produktów i usług		
Przychody ze sprzedaży usług informatycznych	1 040 212	938 878
Przychody ze sprzedaży licencji i oprogramowania własnego	249 442	207 271
Wyroby gotowe	11 664	42 216
Przychody ze sprzedaży usług medycznych	12 967	11 666
Przychody z pozostałej sprzedaży	38 242	36 070
Razem	1 352 527	1 236 101
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów		
Przychody ze sprzedaży sprzętu komputerowego	19 134	55 728
Przychody ze sprzedaży licencji i oprogramowania obcego	30 997	24 041
Przychody z pozostałej sprzedaży (usługi obce, inne)	34 765	53 749
Razem	84 896	133 518
Ogółem przychody ze sprzedaży	1 437 423	1 369 619

3.26. Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów

I/1 Koszty wg rodzaju	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Amortyzacja środków trwałych i wartości niematerialnych	84 929	65 205
Koszty świadczeń pracowniczych	816 186	727 829
Zmiana stanu produktów i produkcji w toku	13 615	63 936
Zużycie surowców i materiałów pomocniczych	32 583	34 880
Usługi obce	199 675	172 275
Podatki i opłaty	13 094	12 215
Pozostałe koszty	50 830	59 769
Koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu i dystrybucji oraz koszty ogólnego zarządu, w tym:	1 210 912	1 136 109
- koszt wytworzenia	938 847	883 133
- koszty sprzedaży	145 545	139 417
- koszty ogólne	127 937	106 123
- różnice kursowe od zobowiązań	(1 417)	7 436
I/2 Koszt sprzedanych towarów i materiałów	77 654	115 436
I/3 Koszty realizacji prac w ramach projektów unijnych	1 614	2 037
I/4 Łączne koszty sprzedanych produktów, usług, marketingu, ogólnego zarządu, towarów i materiałów oraz realizacji prac w ramach projektów unijnych	1 290 180	1 253 582
II. Koszty świadczeń pracowniczych	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Koszty wynagrodzeń	692 958	617 050
Koszty ubezpieczeń społecznych	109 393	97 124
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	1 832	1 733
Szkolenia	3 587	3 768
Koszty BHP	1 569	1 214
Pozostałe	6 847	6 940
Razem	816 186	727 829

3.27. Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne i zyski	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Otrzymane odszkodowania komunikacyjne	115	252
Przedawnione zobowiązania	-	3
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności	21 108	3 844
Otrzymane kary umowne	-	-
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	8 304	12 744

Zwrot podatku VAT	195	-
Dotacje	-	-
Umorzenie zobowiązań	2 560	-
Inne	2 038	3 317
Razem	34 320	20 160

3.28. Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne i straty	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Odpis aktualizujący wartość aktywów (utrata wartości)	84	2
Składki członkowskie	1 216	1 305
Darowizny	147	255
Strata ze zbycia i likwidacji aktywów trwałych	221	86
Odpis aktualizujący wartość należności	31 098	40 819
Odszkodowania	1	27
Inne	5 413	6 160
Razem	38 180	48 654

3.29. Koszty finansowe – netto

Pozostałe przychody operacyjne i zyski	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Koszty odsetek, w tym:	(4 737)	(3 797)
- odsetki od pożyczek i kredytów	(3 295)	(2 986)
- inne	(1 442)	(811)
Zyski z odsetek od lokat	352	667
Zyski ze zbycia papierów wartościowych	-	-
Zyski/(straty) ze zbycia aktywów finansowych	5 290	6 485
Zyski/(straty) różnice kursowe netto (nota 3.31)	(2 816)	(8 762)
Wycena wartości godziwej instrumentów finansowych i inwestycji	2 994	(7 968)
Inne, w tym:	(2 097)	(576)
- odszkodowania i kary finansowe	-	-
- pozostałe	(2 097)	(576)
Razem	(1 014)	(13 951)

3.30. Podatek dochodowy

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Podatek bieżący	31 707	34 174
Podatek odroczony	5 144	(4 145)
Razem	36 851	30 029

Podatek dochodowy od zysku brutto Grupy przed opodatkowaniem, różni się w następujący sposób od teoretycznej kwoty, którą uzyskano by stosując średnią ważoną stawkę podatku mającą zastosowanie do zysków konsolidowanych spółek:

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Zysk brutto skonsolidowany przed opodatkowaniem	142 369	62 480
Różnice pomiędzy zyskiem brutto a podstawą opodatkowania:		
- korekty konsolidacyjne	(2 372)	(36 580)
- wyłączenia strat spółek konsolidowanych	69 486	82 889
Suma zysków brutto jednostek konsolidowanych (nominalna podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym przy założeniu zgodności zysku bilansowego z podstawą opodatkowania)	209 483	108 789
Podatek wyliczony stawką nominalną od zysku brutto	43 177	26 771
Wielkość nominalnej stawki podatkowej	20,61%	24,61%
Trwałe i przejściowe różnice pomiędzy zyskiem brutto a rzeczywistą podstawą opodatkowania, w tym:	(65 701)	35 880
- wykorzystanie uprzednio rozpoznanych strat podatkowych	(2 428)	(14 047)
- różnice pomiędzy podstawą opodatkowania podatkiem a zyskiem brutto	(12 123)	137 836
- dochód zwolniony z tytułu prowadzenia działalności w SSE	(44 233)	(78 710)
- dochód nie podlegający opodatkowaniu (płatnikami podatku są udziałowcy)	-	-
- inne - dochody zwolnione	(6 917)	(9 199)
Podstawa opodatkowania podatkiem dochodowym	143 782	144 669
Podatek wyliczony według stawki podatkowej w Grupie	31 707	34 174
Wielkość efektywnej stawki podatkowej	15,14%	31,41%

Władze podatkowe kraju jednostki dominującej mogą przeprowadzić kontrolę ksiąg rachunkowych i rozliczeń podatkowych w ciągu 5 lat od zakończenia roku, w którym złożono deklaracje podatkowe i obciążyć Grupę dodatkowym wymiarem podatku wraz z karami i odsetkami. W opinii Zarządu jednostki dominującej nie istnieją okoliczności wskazujące na możliwość powstania istotnych zobowiązań z tego tytułu.

3.31. Zyski (straty) kursowe – netto

Różnice kursowe powiększające (koszty)/przychody w rachunku zysków i strat uwzględnione zostały w następujących pozycjach:

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Przychody ze sprzedaży	(603)	6 952
Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów	1 417	(7 437)
Koszty finansowe netto	(2 816)	(8 762)
Razem	(2 002)	(9 247)

3.32. Zysk na akcję

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Zysk netto za okres przypadający na akcjonariuszy Spółki	104 846	30 616
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	8 133 349	8 133 349
Zysk na akcję zwykłą (w zł)	12,89	3,76
Rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tys. szt.)	8 133 349	8 133 349
Rozwodniony zysk na akcję zwykłą (w zł)	12,89	3,76

Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2019" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., gdzie wagą jest ilość dni. Podstawowy zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2018" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r. oraz średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r., gdzie wagą jest ilość dni.

Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2019" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r. oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 r., gdzie wagą jest ilość dni. Rozwodniony zysk netto na 1 akcję w kolumnie "12 miesięcy 2018" został obliczony jako iloraz skonsolidowanego zysku netto przypadającego na akcjonariuszy Comarch S.A. osiągniętego w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku oraz sumy średniej ważonej ilości akcji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 r., gdzie wagą jest ilość dni.

3.33. Transakcje z podmiotami powiązanymi**3.33.1. Przychody ze sprzedaży towarów i usług**

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Przychody ze sprzedaży towarów		
SoInteractive S.A.	-	-
Thanks Again LLC*	-	-
	-	-
Przychody ze sprzedaży usług		
SoInteractive S.A.	79	270
Thanks Again LLC*	-	1 056
	79	1 326
	79	1 326

*) W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

Cenę usług ustala się w zależności od rodzaju transakcji według jednej z trzech metod:

- porównywalnej ceny rynkowej,
- metody koszt plus (marża przy towarach 2-3%, przy usługach 5%),
- marży od sprzedaży usług (marża w wysokości 10-40%).

3.33.2. Zakupy towarów i usług

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Zakupy towarów:		
SoInteractive S.A.	73	-
Thanks Again LLC*	-	-
	73	-
Zakupy usług		
SoInteractive S.A.		
ujęte w kosztach wytworzenia	434	1 441
ujęte w pozostałych kosztach	27	1 341
	461	2 782
Thanks Again LLC*		
ujęte w kosztach wytworzenia	-	31
ujęte w pozostałych kosztach	-	-
	-	31
Razem	534	2 813

*) W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

Cenę usług i towarów negocjuje się zwykle z podmiotami powiązanymi stosując jedną z wymienionych powyżej metod. W okresie objętym sprawozdaniem nie było żadnych istotnych transakcji z innymi niż wymienione powyżej podmiotami powiązanymi.

3.33.3. Salda rozrachunków na dzień bilansowy powstałe w wyniku sprzedaży/zakupu towarów/usług

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Należności od podmiotów powiązanych		
SoInteractive S.A.	52	213
Thanks Again LLC*	-	3
	52	216
Zobowiązania wobec podmiotów powiązanych		
SoInteractive S.A.	-	194
Thanks Again LLC*	-	1
	-	195

*) W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

3.33.4. Transakcje z podmiotami stowarzyszonymi i z podmiotami powiązanymi osobowo

	12 miesięcy 2019	12 miesięcy 2018
Zakupy od podmiotów powiązanych osobowo	4 380	4 414
Sprzedaż do podmiotów powiązanych osobowo	1 578	4 998
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty powiązane osobowo	1 987	11 405
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom powiązanym osobowo	-	16 703*
Zakupy od podmiotów stowarzyszonych	534	2 813
Sprzedaż do podmiotów stowarzyszonych	79	1 326
Pożyczki i odsetki od pożyczek spłacone przez podmioty stowarzyszone	2 171	776
Pożyczki i odsetki od pożyczek udzielone podmiotom stowarzyszonym	300	1 520

*) Pozycja zawiera pożyczki w wysokości 2 353 tys. PLN udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym Comarch S.A. przez spółki Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A oraz Comarch S.A. Do dnia publikacji sprawozdania za 2018 rok, tj. 29.04.2019 pożyczki te zostały w całości spłacone.

3.34. Wynagrodzenie osób zarządzających i nadzorujących w 2019 i w 2018 roku

W 2019 roku wynagrodzenia członków zarządu Comarch S.A. wyniosły 23 921 425,15 zł. Jednostki zależne i stowarzyszone wypłaciły w 2019 roku członkom Zarządu Comarch S.A. wynagrodzenia w wysokości 7 644 353,52 zł. W 2018 roku wynagrodzenia członków zarządu Comarch S.A. wyniosły 20 396 170,67 zł. Jednostki zależne i stowarzyszone wypłaciły w 2018 roku członkom Zarządu Comarch S.A. wynagrodzenia w wysokości 7 188 110,65 zł.

Wynagrodzenia podane w niniejszej notce obejmują wynagrodzenia rzeczywiście wypłacone w 2019 roku (w tym wynagrodzenia premiovne za okresy wcześniejsze, objęte rezerwami na dzień 31 grudnia 2018 r.). Wynagrodzenia nie obejmują niewypłaconych premii za rok 2019 (objętych rezerwami na dzień 31 grudnia 2019 r.).

ROK 2018 (w zł)

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wypłacone przez Comarch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	6 574 701,73	5 779 595,04	12 354 296,77
2	Marcin Dąbrowski	312 612,60	307 218,00	619 830,60
3	Paweł Prokop	264 420,38	158 920,73	423 341,11
4	Andrzej Przewięźlikowski	321 293,26	153 609,00	474 902,26
5	Zbigniew Rymarczyk	2 354 311,29	314 938,73	2 669 250,02
6	Konrad Tarański	705 404,15	312 499,42	1 017 903,57
7	Marcin Warwas	2 675 316,61	161 329,73	2 836 646,34
Razem		13 208 060,02	7 188 110,65	20 396 170,67

L.p.	Rada Nadzorcza Comarch S.A.	Wypłacone przez Comarch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	240 000,00	1 025 749,70	1 265 749,70
2	Maciej Brzeziński	60 000,00	0,00	60 000,00
4	Robert Bednarski	60 000,00	0,00	60 000,00
5	Danuta Drobniak	60 000,00	0,00	60 000,00
8	Wojciech Kucharzyk	60 000,00	0,00	60 000,00
9	Anna Ławrynowicz	60 000,00	0,00	60 000,00
10	Anna Pruska	60 000,00	19 282,03	79 282,03
Razem		600 000,00	1 045 031,73	1 645 031,73

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wypłacone z zysku netto Comarch S.A. w formie dywidendy
1	Janusz Filipiak	2 995 540,50
2	Marcin Dąbrowski	0,00
3	Paweł Prokop	45 000,00
4	Andrzej Przewięźlikowski	0,00
5	Zbigniew Rymarczyk	49 845,00
6	Konrad Tarański	15 912,00
7	Marcin Warwas	15 912,00
Razem		3 122 209,50

ROK 2019 (w zł)

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wypłacone przez Comarch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Janusz Filipiak	8 984 948,76	5 993 673,31	14 978 622,07
2	Marcin Dąbrowski*	1 392 505,69	309 726,60	1 702 232,29
3	Paweł Prokop	264 161,76	374 796,76	638 958,52
4	Andrzej Przewięźlikowski	474 703,39	154 863,30	629 566,69
5	Zbigniew Rymarczyk	2 833 490,51	317 323,36	3 150 813,87
6	Konrad Tarański	651 941,06	331 510,12	983 451,18
7	Marcin Warwas	1 675 320,46	162 460,06	1 837 780,52
	Razem	16 277 071,63	7 644 353,51	23 921 425,14

*) Z dniem 29 stycznia 2020 r. Marcin Dąbrowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch S.A. ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r.

L.p.	Rada Nadzorcza Comarch S.A.	Wypłacone przez Comarch S.A.	Wypłacone przez jednostki zależne i stowarzyszone	Razem
1	Elżbieta Filipiak	240 000,00	1 034 125,50	1 274 125,50
2	Maciej Brzeziński	35 000,00	0,00	35 000,00
3	Andrzej Pach	30 000,00	0,00	30 000,00
4	Robert Bednarski	35 000,00	0,00	35 000,00
5	Danuta Drobnik	60 000,00	0,00	60 000,00
6	Łukasz Kalinowski	30 000,00	0,00	30 000,00
7	Joanna Krasodomska	30 075,00	0,00	30 075,00
8	Wojciech Kucharzyk	35 000,00	0,00	35 000,00
9	Anna Ławrynowicz	35 000,00	0,00	35 000,00
10	Anna Pruska	60 000,00	20 140,12	80 140,12
11	Tadeusz Władyka	30 000,00	0,00	30 000,00
	Razem	620 075,00	1 054 265,62	1 674 340,62

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 26 czerwca 2019 r., zostali powołani członkowie Rady Nadzorczej: Pani Elżbieta Filipiak na stanowisko Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Pan Andrzej Pach na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej oraz Pani Danuta Drobnik, Pan Łukasz Kalinowski, Pani Joanna Krasodomska, Pani Anna Pruska, Pan Tadeusz Władyka zostali powołani do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej Comarch S.A.

L.p.	Zarząd Comarch S.A.	Wypłacone z zysku netto Comarch S.A. w formie dywidendy
1	Janusz Filipiak	2 995 540,50
2	Marcin Dąbrowski	0,00
3	Paweł Prokop	45 225,00
4	Andrzej Przewięźlikowski	0,00
5	Zbigniew Rymarczyk	50 307,00
6	Konrad Tarański	15 912,00
7	Marcin Warwas	15 912,00
	Razem	3 122 896,50

3.35. Informacje o akcjonariuszach oraz akcjach posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące

3.35.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A., na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

- Janusz Filipiak posiadał 1 997 027 akcji (24,55% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 5 569 027 głosów na WZA, co stanowiło 36,82% wszystkich głosów na WZA;
- Elżbieta Filipiak posiadała 846 000 akcji (10,4% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 4 230 000 głosów na WZA, co stanowiło 27,96% wszystkich głosów na WZA;
- MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE S.A. posiadał 841 097 akcji (10,34% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 841 097 głosów na WZA, co stanowiło 5,56% wszystkich głosów na WZA
- Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zarządzane przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadali łącznie 846 571 akcji Comarch SA (10,41% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 846 571 głosów na WZA Spółki, co stanowiło 5,60% wszystkich głosów na WZA, w tym Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez Nationale-Nederlanden PTE S.A. posiadał 843 071 akcji (10,37% w kapitale zakładowym Spółki), które uprawniały do 843 071 głosów na WZA, co stanowiło 5,57% wszystkich głosów na WZA.

3.35.2. Zmiany w stanie posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące Comarch S.A. w okresie od 28 lutego 2020 r. do 29 kwietnia 2020 r.

W poniższej tabeli przedstawiono stan posiadania akcji Comarch S.A. przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień opublikowania raportu kwartalnego za cztery kwartały 2019 roku, tj. 28 lutego 2020 r. oraz w dniu 29 kwietnia 2020 roku, zgodnie z posiadanymi przez Spółkę informacjami.

Osoby zarządzające i nadzorujące	Funkcja	Stan na 28 lutego 2020 r.		Stan na 29 kwietnia 2020r.	
		Akcje	Udział w głosach na WZA (%)	Akcje	Udział w głosach na WZA (%)
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	36,82	1 997 027	36,82
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	846 000	27,96	846 000	27,96
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 150	0,45	30 150	0,45
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	0	0,00	0	0,00
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 358	0,22	33 538	0,22
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	0,07	10 608	0,07
Ilość wyemitowanych akcji		8 133 349	100,00	8 133 349	100,00

3.36. Czynniki i zdarzenia o nietypowym charakterze, mające znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

3.36.1. Aktywo i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W 2019 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2018 r. z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 5 453 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 6 571 tys. PLN, a także rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 39 tys. PLN oraz utworzenia w kwocie 82 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +1 161 tys. PLN.

W 2019 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2018 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 11 162 tys. PLN a jednocześnie utworzono w kwocie 9 958 tys. PLN (wpływ na wynik -1 204 tys. PLN). Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

Łączny wpływ zmian aktywa na wynik Grupy w 2019 roku wynosi -43 tys. PLN.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2019 roku zwiększenia rezerwy o kwotę 451 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczony z tytułu różnic przejściowych w kwocie 7 073 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 2 424 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto w 2019 roku wyniósł -5 100 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały spadek wyniku o 5 143 tys. PLN.

3.36.2. Różnice kursowe oraz instrumenty finansowe oparte na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2019 r. zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 814 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 roku zmniejszyły o 485 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 2 816 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 roku zmniejszyły o 8 762 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczony od ich wyceny, zwiększyły wynik netto Grupy o 7 697 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 zmniejszyły o 1 426 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za rok 2019 wyniósł +5 695 PLN (-10 673 tys. PLN w 2018 roku).

3.36.3. Utworzenie odpisów na należności wątpliwe

W 2019 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 31 098 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 21 108 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat. W kwotach tych uwzględnione są dodatkowe rezerwy na należności o wartości 6 050 tys. PLN, zawiązane po dacie publikacji sprawozdania finansowego za cztery kwartały 2019 roku, które Grupa zdecydowała się utworzyć po analizie wpływu epidemii Covid-19 na sytuację gospodarczą i finansową niektórych klientów.

3.36.4. Zawarcie z ZUS umowy dotyczącej Umowy ZUS KSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-26-2019](#) z dnia 8 listopada 2019 r. o zawarciu w dniu 8 listopada 2019 r. pomiędzy ZUS a Comarch umowy w ramach postępowania pojednawczego („Ugoda”), będącej realizacją porozumienia, o którym Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-24-2019](#) z dnia 27 sierpnia 2019 r. Postanowienia Ugody nie odbiegają od założeń zawartych w ww. porozumieniu.

Zawarcie umowy z ZUS w sprawie kontraktu ZUS KSI spowodowało zwiększenie wyniku operacyjnego i wyniku netto Grupy Comarch za 12 miesięcy 2019 o 24 203 tys. PLN.

3.36.5. Cofnięcie żądania wypłaty z gwarancji dobrego wykonania dot. kontraktu ZUS KSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-27-2019](#) z dnia 13 listopada 2019 r., o otrzymaniu w dniu 13 listopada 2019 r. od banku CaixaBank S.A., oddział w Polsce, informacji o wpłynięciu oświadczenia od ZUS o cofnięciu żądania wypłaty z gwarancji bankowej należytego wykonania umowy na usługę wsparcia eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS.

3.37. Zdarzenia po dacie bilansu

3.37.1. Daty przekazywania raportów okresowych w 2020 roku

W dniu 3 stycznia 2020 r. raportem bieżącym nr [RB-1-2020](#) Zarząd Comarch S.A. określił następujące stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2020 roku:

Skonsolidowane raporty kwartalne zawierające skrócone skonsolidowane sprawozdania finansowe i skrócone jednostkowe sprawozdania finansowe:

- 1) IV kwartał 2019 w dniu 28.02.2020 r.
- 2) I kwartał 2020 w dniu 15.05.2020 r.
- 3) II kwartał 2020 – Zgodnie z zasadami § 79 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, Comarch S.A. nie będzie publikować raportu kwartalnego i skonsolidowanego raportu kwartalnego za II kwartał 2020 r.
- 4) III kwartał 2020 w dniu 17.11.2020 r.

RAPORTY ROCZNE I PÓŁROCZNE:

- 1) Raport roczny za 2019 rok w dniu 29.04.2020 r.
- 2) Skonsolidowany raport roczny za 2019 rok w dniu 29.04.2020 r.
- 3) Skonsolidowany raport półroczny zawierający skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe za I półrocze 2020 roku w dniu 28.08.2020 r.

3.37.2. Informacje o transakcji na akcjach Comarch S.A.

W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

3.37.3. Rezygnacja osoby zarządzającej

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r., że w dniu 29 stycznia 2020 r. Pan Marcin Dąbrowski, szef sektora telekomunikacyjnego, złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch SA, ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r.

3.37.4. Wpływ koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 na działalność i wyniki finansowe Spółki

W nawiązaniu do zaleceń Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 12 marca 2020 r., Zarząd Comarch S.A. przekazał informacje o możliwym wpływie rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 na działalność i wyniki finansowe Spółki raportem bieżącym nr [RB-5-2020](#) z dnia 19 marca 2020 r.

Zarząd Grupy na bieżąco monitoruje rozwój sytuacji związanej z utrzymującymi się skutkami rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 i ich wpływu na działalność Grupy. Zarząd Grupy informuje, że na dzień publikacji niniejszego sprawozdania działalność operacyjna Grupy Kapitałowej Comarch prowadzona jest bez większych zakłóceń. Spółki Grupy Comarch S.A. wdrożyły wszystkie wytyczne rekomendowane przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz pozostałe instytucje państwowe w krajach aktywności operacyjnej Grupy ze szczególnym uwzględnieniem zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, zdrowia i higieny pracowników. Wstrzymane zostały podróże służbowe do krajów określonych przez Główny Inspektorat Sanitarny jako kraje wysokiego ryzyka, ograniczane zostały kontakty bezpośrednie pracowników wewnątrz organizacji, uruchomiony został na szeroką skalę tryb pracy zdalnej pracowników biurowych. W kontaktach biznesowych powszechnie wykorzystywane są zdalne metody komunikacji. Zarząd Grupy zwraca uwagę, że działalność Grupy Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana pod względem branżowym, produktowym i geograficznym, a efekty pandemii nie stanowią obecnie zagrożenia dla stabilności finansowej przedsiębiorstwa.

Zarząd Grupy Comarch nie wyklucza, że w zakresie przychodów osiąganych ze sprzedaży w poszczególnych krajach, w których Spółka prowadzi działalność, ze względu na wzrost liczby zachorowań i wydawane rekomendacje władz państwowych dotyczące ograniczania poruszania się i prowadzenia działalności gospodarczej, jest możliwy przejściowy spadek przychodów ze sprzedaży oferowanych usług oraz produktów, jednak jego wartość nie jest możliwa do oszacowania na moment publikacji niniejszego sprawozdania. Na wyniki finansowe osiągane w najbliższych okresach wpływ będą miały także: czas trwania epidemii, dalsze ograniczenia administracyjne w funkcjonowaniu państw, ograniczenia nakładane na przedsiębiorców, możliwość wykorzystania pakietów pomocowych uruchamianych przez poszczególne kraje.

Zarząd Grupy Comarch nie zdiagnozował w chwili obecnej istotnych zakłóceń w realizacji istniejących kontraktów ani istotnych zakłóceń w łańcuchach dostaw produktów i materiałów niezbędnych dla działalności Grupy. Zarząd Grupy Comarch widzi potencjalne zagrożenia w utrzymaniu płynności finansowej przez niektórych kontrahentów z branż szczególnie dotkniętych skutkami pandemii (np. linie lotnicze, firmy turystyczne oraz handlowe). Występująca w związku z pandemią zmienność kursów walutowych, w szczególności osłabienie kursu PLN względem EUR i USD, będzie miało istotny wpływ na wyniki finansowe Grupy za 1 kwartał 2020 roku, w postaci:

- a) wystąpienia dodatnich różnic kursowych od należności i środków pieniężnych posiadanych przez Spółkę

- b) ujemnych różnic kursowych od zobowiązań oraz z tytułu wycen bilansowych kredytów walutowych oraz pochodnych instrumentów finansowych

Zarząd Grupy Comarch S.A. nie wyklucza, że związana z pandemią zmienność kursów walutowych będzie miała wpływ na wyniki finansowe osiągnięte przez Spółkę także w kolejnych kwartałach 2020 roku.

3.37.5. Umowa zakupu akcji w spółce 2 CSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-6-2020](#) z dnia 23 kwietnia 2020 r. o podpisaniu w dniu 23 kwietnia 2020 r. umowy nabycia przez Comarch S.A. 100% akcji w spółce CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. z siedzibą w Cergy we Francji (zwanej dalej „2CSI”), dostarczającej rozwiązania i usługi informatyczne dla podmiotów medycznych na rynku francuskim. W ramach transakcji Comarch S.A. nabydzie od dotychczasowych akcjonariuszy spółki 500 000 akcji 2CSI o wartości nominalnej 1 EUR każda. Akcje 2CSI zostaną nabyte po cenie jednostkowej 4,20 EUR, tj. 19,09 PLN za akcję, a łączna wartość transakcji wynosi 2 100 000 EUR, tj. 9.543.240 PLN.

3.37.6. Zawarcie ugody z jednym z klientów

W kwietniu 2020 roku została zawarta ugoda z jednym z klientów, kończąca jedno z wieloletnich postępowań toczących się przed sądem.

Po zrealizowaniu postanowień ugody Grupa dokona rozwiązania rezerwy w kwocie 5 294 tys. PLN, co zostanie uwzględnione w sprawozdaniu finansowym za pierwszy kwartał 2020 roku, a wartość potencjalnych, łącznych roszczeń stron trzecich, w których Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, spadnie o 26 387 tys. PLN.

3.37.7. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch w okresie od 1 stycznia 2020 r. do dnia 29 kwietnia 2020 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na sprzedaż 18 200 tys. EUR oraz 13 000 tys. USD. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 29 kwietnia 2020 r. wynosiła 58 200 tys. EUR, oraz 21 900 tys. USD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 34 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych. Wycena bilansowa kontraktów terminowych typu forward na dzień 31 marca 2020 r. wynosiła – 8 881 tys. PLN, podczas gdy na 31 grudnia 2019 r. wynosiła + 7 662 tys. PLN. Tak duża zmiana wartości wyceny bilansowej kontraktów terminowych typu forward w obrębie 1 kwartału 2020 roku była spowodowana znacznym osłabieniem się kursu PLN wobec głównych walut obcych w następstwie epidemii Covid-19.

3.37.8. Transakcje zamiany stopy procentowej IRS

Nie wystąpiły.

3.38. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowań arbitrażowych lub organem administracji publicznej

Nie wystąpiły istotne postępowania.

Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 47 637 tys. PLN.

Grupa Comarch pozostaje w sprawach spornych nieobjętych postępowaniami sądowymi, w których potencjalna, łączna kwota roszczeń stron trzecich wynosi 44 055 tys. PLN.

3.39. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest utrzymanie bezpiecznej struktury zadłużenia Grupy oraz dotrzymanie wskaźników zadłużenia wynikających z umów kredytowych zawartych przez Grupę. Grupa posiada możliwość zarządzania strukturą kapitałową w zależności od zmian warunków ekonomicznych poprzez np. zaciągnięcie lub spłatę kredytów, emisję nowych akcji, wypłatę dywidendy dla akcjonariuszy. W 2019 roku Grupa nie dokonywała zmian w celach i polityce zarządzania kapitałem.

Grupa dokonuje kwartalnego monitoringu stanu kapitałów analizując głównie wskaźnik wypłacalności, który jest obliczany jako iloraz wartości kapitału własnego i wartości aktywów ogółem.

	31 grudnia 2019 r.	31 grudnia 2018 r.
Kapitał własny	970 756	876 108
Aktywa ogółem	1 842 711	1 665 945
Wskaźnik wypłacalności	53,00%	53,00%

W trakcie roku 2019 wskaźnik wypłacalności osiągnął poziom zbliżony do ubiegłego roku. Utrzymywany jest on na bardzo bezpiecznym poziomie, zapewniającym Grupie potencjalną możliwość znacznego zwiększenia zadłużenia (pozyskania finansowania zewnętrznego) w przypadku wystąpienia takiej potrzeby.

W trakcie roku 2019 zostały dotrzymane wszystkie kowenanty wynikające z umów kredytowych zawartych przez spółki Grupy. Zarząd Spółki dominującej nie widzi ryzyka ich niedotrzymania w przyszłości.

29.04.2020 r.

PODPISY CZŁONKÓW ZARZĄDU

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

PODPIS OSOBY, KTÓREJ POWIERZONO PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Maria Smolińska	Główny Księgowy	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

COMARCH

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
COMARCH S.A.
Z DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ
W 2019 ROKU**

Spis treści

1. Informacje o firmie oraz podstawa sporządzenia sprawozdania.....	5
1.1. Akcjonariat, podmioty zarządzające i nadzorujące	5
2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe.....	8
2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe	8
2.2. Zatrudnienie i zdolności produkcyjne Grupy Comarch	9
2.3. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.	10
3. Produkty i usługi oferowane przez Grupę Comarch w 2019 roku	11
3.1. Sektor Telekomunikacja	11
3.2. Sektor Finanse, Bankowość i Ubezpieczenia	15
3.3. Sektor ERP	16
3.4. Sektor Administracji Publicznej.....	19
3.5. Sektor Usługi	20
3.6. Sektor e-Zdrowie	24
3.7. Sektor Technologies	26
3.8. Działalność sportowa	29
4. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia	29
5. Struktura sprzedaży	30
5.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)	30
5.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)	31
5.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)	32
6. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej	32
6.1. Czynniki wewnętrzne	32
6.2. Czynniki zewnętrzne.....	33
7. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożenia	33
7.1. Ryzyko kredytowe	34
7.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych	34
7.3. Ryzyko zmiany kursów walut	34
7.4. Ryzyko płynności finansowej.....	34
8. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2020 roku	34
9. Analiza finansowa Grupy	37
10. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe.....	43
10.1. Nieodnawialne kredyty bankowe	43
10.2. Odnawialne kredyty bankowe	46
10.3. Pożyczki	46
10.4. Poręczenia	48
10.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe.....	52
11. Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku i po dacie bilansu	52
11.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch	52
11.2. Pozostałe.....	53
12. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków	57
12.1. Inwestycje kapitałowe	57
12.2. Nieruchomości	57
13. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej.....	57
14. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej...58	58
14.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie	58
14.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 26 czerwca 2019 r.	59
15. Operacje na akcjach Comarch S.A.	60
15.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej	61
15.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu	62

16. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.	62
17. Pozostałe wydarzenia 2019 roku i po dacie bilansu	62
17.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2019 roku	62
17.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego	62
17.3. Daty przekazywania raportów okresowych w 2020 roku	62
17.4. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward.....	62
18. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta.....	63
19. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju.....	63
20. Powiązania kapitałowe emitenta	65
20.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch	65
20.2. Charakterystyka spółek Grupy Comarch.....	66
20.3. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w 2019 roku	79
20.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu	80
21. Działalność pozabiznesowa Grupy Comarch	80
21.1. Zakres oddziaływania Grupy Comarch na otoczenie.....	80
21.2. Opis prowadzonej polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.....	81
22. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe	82
23. Objaśnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok.....	83
24. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena	83
24.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	83
24.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut.....	83
24.3. Odpis z tytułu utraty wartości należności	83
24.4. Rozwiązanie rezerw dotyczących kontraktu ZUS KSI.....	84
25. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem emitenta i jego grupą kapitałową	84
26. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym	84
27. Dane dotyczące umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych	84
28. System kontroli programów akcji pracowniczych.....	85
29. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań oraz wierzytelności emitenta lub jego jednostki zależnej, ze wskazaniem przedmiotu postępowania, wartości przedmiotu sporu, daty wszczęcia postępowania, stron wszczętego postępowania oraz stanowiska emitenta.....	86

**143,4 mln
PLN zysku
operacyjnego**

**Projekty w
ponad 60
krajach na 6
kontynentach**

**1 437 mln
PLN
przychodów
ze sprzedaży**

**Ponad
6 300
specjalistów**

**56 spółek na
świecie**

**Kapitalizacja
Comarch S.A. na
GPW na
poziomie
1,5 mld PLN
(31.12.2019)**

**58,7% udział
sprzedaży
zagranicznej**

1. Informacje o firmie oraz podstawa sporządzenia sprawozdania

Niniejsze Sprawozdanie Zarządu Comarch S.A. z działalności Grupy Kapitałowej zostało sporządzone zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity - Dz.U. 2018, poz. 395 z późn. zm.) oraz zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2018, poz. 757).

1.1. Akcjonariat, podmioty zarządzające i nadzorujące

1.1.1. Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% w ogólnej liczbie głosów na WZA jednostki dominującej

Na kapitał zakładowy Comarch S.A. składa się 8 133 349 akcji o łącznej wartości nominalnej 8 133 349 PLN. Zgodnie z informacją posiadaną przez Comarch S.A., na dzień 31 grudnia 2019 r. akcjonariuszami posiadającymi co najmniej 5% głosów na WZA Spółki są Janusz Filipiak, Elżbieta Filipiak, Nationale-Nederlanden OFE + DFE oraz MetLife OFE.

STAN NA 31.12.2019

Akcyonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	1 181 926	14,53	4 565 926	30,18
Pozostali członkowie Zarządu	84 904	1,05	122 504	0,81
Nationale-Nederlanden OFE + DFE	846 571	10,41	846 571	5,60
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56
Inni akcjonariusze	3 181 824	39,12	3 181 824	21,03
Razem	8 133 349	100,00	15 126 949	100,00

STAN NA 29.04.2020

Akcyonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak*	846 000	10,40	4 230 000	27,96
Pozostali członkowie Zarządu	84 904	1,05	122 504	0,81
Nationale-Nederlanden OFE + DFE	846 571	10,41	846 571	5,60
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56
Inni akcjonariusze	3 517 750	43,25	3 517 750	23,25
Razem	8 133 349	100,00	15 126 949	100,00

*) W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Dodatkowo Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

1.1.2. Rada Nadzorcza i Zarząd jednostki dominującej – Comarch S.A.

a) Rada Nadzorcza Comarch S.A. wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.:

Imię i nazwisko	Funkcja	Comarch S.A.	Metrum Capital S.A.
		Ilość akcji / wartość nominalna w PLN	Ilość akcji / wartość nominalna w PLN
Elżbieta Filipiak	Przewodniczący Rady	1 181 926 / 1 181 926 PLN	-
Andrzej Pach	Wiceprzewodniczący Rady	-	-
Danuta Drobnia	Członek Rady	-	-
Łukasz Kalinowski	Członek Rady	-	-
Joanna Krasodomska	Członek Rady	-	-
Anna Pruska	Członek Rady	-	50 000 / 50 000 PLN
Tadeusz Włudyka	Członek Rady	-	-

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 26 czerwca 2019 r., zostali powołani członkowie Rady Nadzorczej: Pani Elżbieta Filipiak na stanowisko Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Pan Andrzej Pach na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej oraz Pani Danuta Drobnia, Pan Łukasz Kalinowski, Pani Joanna Krasodomska, Pani Anna Pruska, Pan Tadeusz Włudyka zostali powołani do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej Comarch S.A.

STAN NA 29.04.2020

Imię i nazwisko	Funkcja	Comarch S.A.	Metrum Capital S.A.
		Ilość akcji / wartość nominalna w PLN	Ilość akcji / wartość nominalna w PLN
Elżbieta Filipiak*	Przewodniczący Rady	846 000 / 846 000 PLN	-
Andrzej Pach	Wiceprzewodniczący Rady	-	-
Danuta Drobnia	Członek Rady	-	-
Łukasz Kalinowski	Członek Rady	-	-
Joanna Krasodomska	Członek Rady	-	-
Anna Pruska	Członek Rady	-	50 000 / 50 000 PLN
Tadeusz Włudyka	Członek Rady	-	-

*) W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Dodatkowo Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

b) Zarząd Comarch S.A. wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.:

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji Comarch S.A.	Wartość nominalna w PLN
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	1 997 027 PLN
Marcin Dąbrowski	Wiceprezes Zarządu	-	- PLN
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 150	30 150 PLN
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	-	- PLN
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 538	33 538 PLN
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	10 608 PLN
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	10 608 PLN

STAN NA 29.04.2019

Imię i nazwisko	Funkcja	Ilość akcji Comarch S.A.	Wartość nominalna w PLN
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	1 997 027	1 997 027 PLN
Marcin Dąbrowski*	Wiceprezes Zarządu	nd	nd
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	30 150	30 150 PLN
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	-	- PLN
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	33 538	33 538 PLN
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	10 608	10 608 PLN
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	10 608	10 608 PLN

*) Z dniem 29 stycznia 2020 r. Marcin Dąbrowski złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch S.A. ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r.

Prokurentami Spółki są: Michał Bajcar, Anna Kleszcz, Maria Smolińska, Iwona Kasprzyk, Dorota Klentak-Łyżwa, Jacek Lonc, Andrzej Zasadziński oraz Paweł Workiewicz.

c) Umowy w wyniku których mogą w przyszłości nastąpić zmiany w proporcjach posiadanych akcji przez dotychczasowych akcjonariuszy i obligatariuszy

Nie dotyczy.

d) Umowy zawarte między emitentem a osobami zarządzającymi przewidujące rekompensatę w przypadku ich rezygnacji lub zwolnienia z zajmowanego stanowiska bez ważnej przyczyny lub gdy ich odwołanie lub zwolnienie następuje z powodu połączenia emitenta przez przejęcie

Nie dotyczy.

e) Wartość wynagrodzeń, nagród lub korzyści, w tym wynikających z programów motywacyjnych lub premiovych opartych na kapitale emitenta, wypłaconych, należnych lub potencjalnie należnych, odrębnie dla każdej z osób zarządzających i nadzorujących emitenta

Informacje dotyczące tego punktu znajdują się w notach [3.16.3](#) oraz [3.33](#) skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

f) Zobowiązania wynikające z emerytur i świadczeń o podobnym charakterze dla byłych osób zarządzających, nadzorujących albo byłych członków organów administrujących oraz zobowiązania zaciągnięte w związku z tymi emeryturami

Nie dotyczy.

2. Podstawowe wielkości ekonomiczno-finansowe

2.1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe

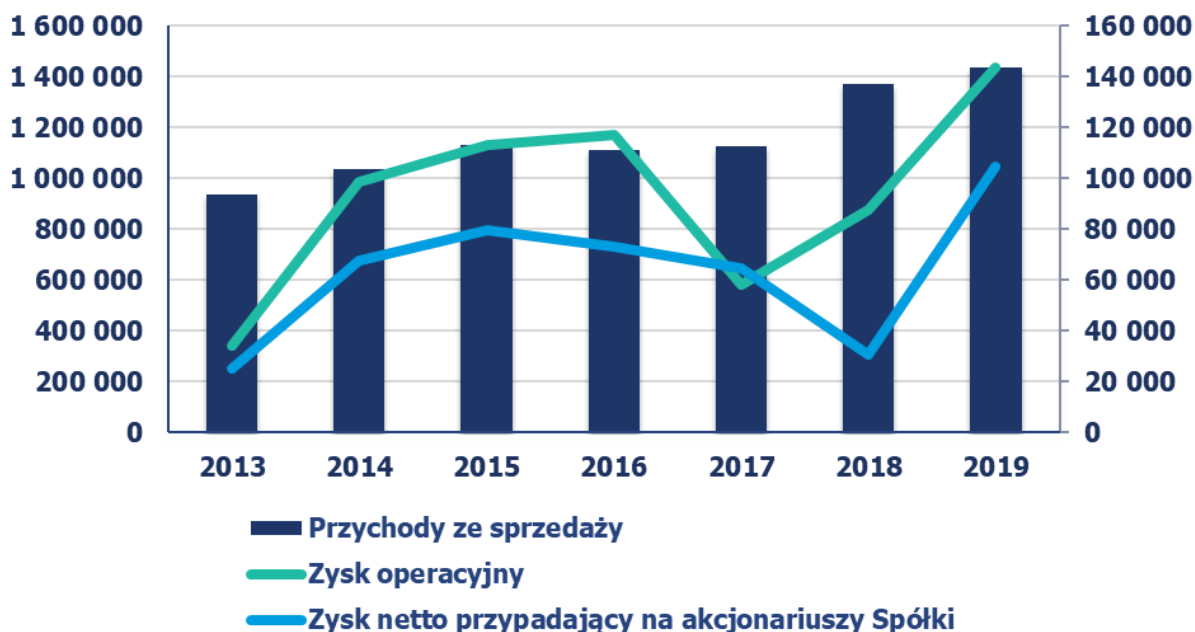
	2019	2018	2017**	2016	2015
Przychody ze sprzedaży	1 437 423	1 369 619	1 125 110	1 112 813	1 131 580
Przychody ze sprzedaży rozwiązań własnych	1 336 083	1 242 114	1 047 393	1 041 133	994 152
Zysk operacyjny	143 383	87 543	58 364	116 893	113 028
EBITDA*	228 312	152 748	122 673	179 901	166 511
Zysk przed opodatkowaniem	142 369	62 480	87 149	104 777	108 129
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	104 846	30 616	64 626	73 034	79 651
Zysk na akcję (w PLN)	12,89	3,76	7,95	8,98	9,80
Aktywa	1 842 711	1 665 945	1 508 452	1 444 875	1 304 828
Kapitał własny	970 756	876 108	851 190	862 064	780 581

*) Zysk operacyjny + Amortyzacja

**) Od 1 stycznia 2018 r. Grupa do przychodów ze sprzedaży zaczęła stosować zasady wynikające z MSSF 15. Dla celów porównawczych dokonano też przekształceń zgodnie z MSSF 15 danych za 2017 rok. Dane za lata 2015 – 2016 nie zostały przekształcone zgodnie z MSSF 15.

W 2019 roku przychody ze sprzedaży Grupy Comarch były wyższe o 67 804 tys. PLN, tj. 5,0% w porównaniu do roku ubiegłego. Zysk operacyjny osiągnął wartość 143 383 tys. PLN i był o 55 840 tys. PLN, tj. o 63,8% wyższy niż osiągnięty w 2018 roku. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej w 2019 roku wyniósł 104 846 tys. PLN i był o 74 230 tys. PLN, tj. o 242,5% wyższy niż w 2018 roku. Rentowność operacyjna wyniosła 10,0% (w roku poprzednim 6,4%), rentowność netto 7,3% (2,2% w 2018 roku).

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec 2019 roku wzrosła w porównaniu do ubiegłego roku o 176 766 tys. PLN, tj. o 10,6%. Wartość kapitału własnego wzrosła w 2019 roku o 94 648 tys. PLN, tj. 10,8%, głównie w rezultacie przeniesienia niepodzielonego zysku netto za 2018 rok na kapitał zapasowy oraz wypracowania w 2019 roku zysku netto.

2.2. Zatrudnienie i zdolności produkcyjne Grupy Comarch

W dniu 31 grudnia 2019 r. w Comarch S.A. było zatrudnionych 4 979 osób wobec 4 679 osób zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2018 r., natomiast w całej Grupie Kapitałowej liczba zatrudnionych wzrosła do 6 348 osób w porównaniu do 6 040 osób z 31 grudnia 2018 r.

Przeciętne zatrudnienie w Grupie Comarch w latach 2015-2019 kształtowało się następująco:

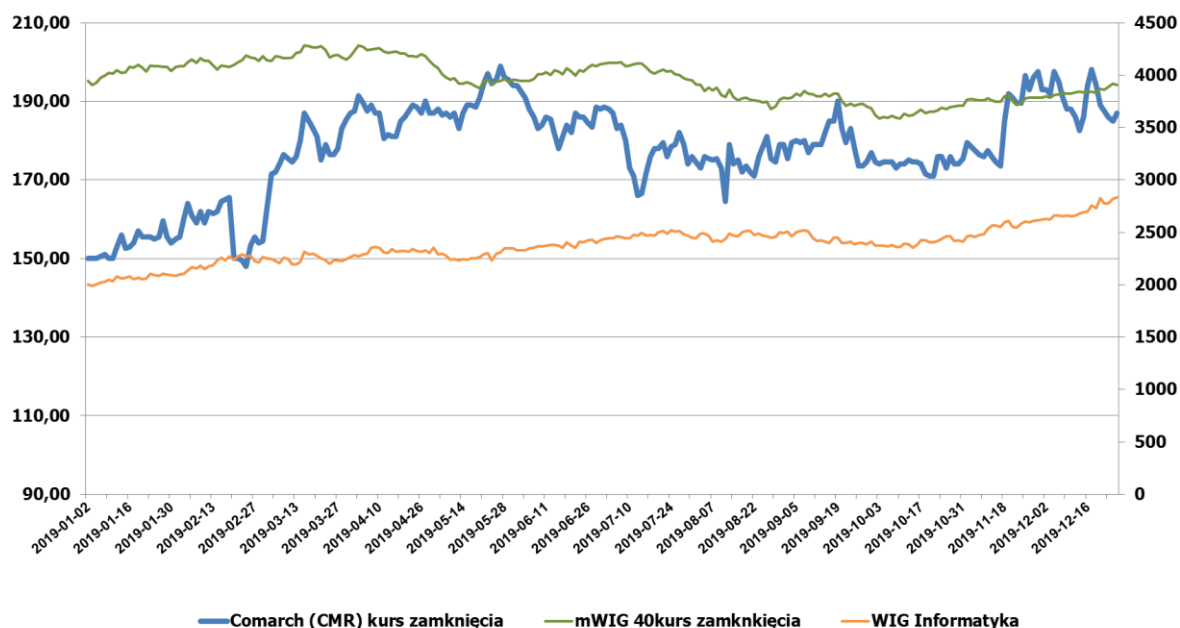
Przeciętna liczba osób zatrudnionych	2019	2018	2017	2016	2015
umowy o pracę	5 087	4 727	4 393	4 323	4 066
pozostałe formy zatrudnienia	1 361	1 364	1 245	1 276	1 238
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

Przeciętna liczba pracowników	2019	2018	2017	2016	2015
produkcyjnych oraz konsultantów technicznych	5 103	4 797	4 369	4 342	4 104
marketingu i sprzedaży	321	298	293	336	339
kierownictwa i administracji	499	495	458	434	427
pozostałych	525	501	518	487	434
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

Usługi wykonywane przez Comarch polegają przede wszystkim na tworzeniu i wdrażaniu własnych, uniwersalnych produktów software'owych oraz na wytwarzaniu i wdrażaniu oprogramowania komputerowego na zlecenie „pod klucz”. Podstawowym czynnikiem ograniczającym moce produkcyjne są zasoby ludzkie. Do stałego inwestowania w rozwój nowych produktów i technologii informatycznych Grupa Comarch potrzebuje pracowników o odpowiednim wykształceniu i o szerokim zakresie kompetencji. Przedsiębiorstwo elastycznie zarządza zespołami pracowników, poprzez ciągłą optymalizację alokacji zasobów w aktualnych projektach komercyjnych i prowadzonych wewnętrznych projektach badawczo-rozwojowych (budowa nowych produktów i udoskonalanie istniejącego oprogramowania nie związane bezpośrednio z umowami z klientami), wykorzystując do tego celu autorskie rozwiązania informatyczne. W efekcie wykorzystanie zasobów ludzkich jest bliskie 100%.

Grupa dywersyfikuje ryzyko ograniczeń w dostępności zasobów ludzkich poprzez prowadzenie działalności w 17 oddziałach zlokalizowanych w ośrodkach miejskich w Polsce oraz w spółkach zależnych w kraju i zagranicą. Na dzień 31 grudnia 2019 r. w Grupie 3 544 pracowników było zatrudnionych w Krakowie, 2 184 w innych miastach w Polsce oraz 620 poza granicami Polski.

2.3. Kurs giełdowy akcji jednostki dominującej (w PLN) – Comarch S.A.

Okres	Najwyższy	Najniższy
I kwartał 2019	187,00	148,00
II kwartał 2019	199,00	178,00
III kwartał 2019	190,00	164,50
IV kwartał 2019	199,00	148,00

Kurs akcji Comarch S.A. pomiędzy 1 stycznia 2019 r. a 31 grudnia 2019 r. wzrósł ze 150,00 PLN do 187,00 PLN, tj. o 24,7%. W trakcie roku maksymalny kurs wyniósł 199,00 PLN.

dane w PLN	12 miesięcy 2019 / 31.12.2019	12 miesięcy 2018 / 31.12.2018
Kurs zamknięcia na dzień bilansowy	187,00	152,00
Kurs średni w okresie sprawozdawczym	177,36	159,96
Kurs MIN w okresie sprawozdawczym	148,00	129,00
Kurs MAX w okresie sprawozdawczym	199,00	197,00
Wolumen średni w okresie sprawozdawczym	3 123	3 236
Kapitalizacja na dzień bilansowy	1 520 936 263	1 236 269 049
Wskaźniki dla danych skonsolidowanych		
P/E na dzień bilansowy	14,51	40,39
P/BV na dzień bilansowy	1,60	1,44
P/S na dzień bilansowy	1,06	0,90

3. Produkty i usługi oferowane przez Grupę Comarch w 2019 roku

Comarch jest producentem innowacyjnych systemów informatycznych dla kluczowych sektorów gospodarki: telekomunikacji, finansów i bankowości, administracji publicznej, medycyny, dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Szeroki zakres oferty Comarch obejmuje systemy klasy ERP, finansowo-księgowe, systemy CRM, oprogramowanie lojalnościowe, systemy wsparcia sprzedaży i elektronicznej wymiany dokumentów, systemy bankowości elektronicznej, systemy zarządzania sieciami teleinformatycznymi, systemy billingowe, oprogramowanie Business Intelligence, usługi zarządzania bezpieczeństwem i ochroną danych, urządzenia elektroniczne oraz wiele innych rozwiązań. Oprócz dostarczania klientom innowacyjnych rozwiązań informatycznych Comarch koncentruje się na profesjonalnej obsłudze klienta oraz zapewnieniu usług konsultingowych, doradczych i integracyjnych, a także infrastruktury IT jako spójnego pakietu, dzięki czemu odbiorcy produktów i usług oferowanych przez Comarch mogą w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez nowoczesne systemy informatyczne.

3.1. Sektor Telekomunikacja

Od 1993 roku sektor telekomunikacji Comarch specjalizuje się w dostarczaniu rozwiązań IT dla operatorów telekomunikacyjnych na całym świecie. Wśród klientów w tej branży znajdują się m.in. Telefónica, LG U+, Deutsche Telekom, Vodafone, KPN czy Orange. Nasze produkty BSS i OSS pomagają operatorom w transformacjach, które mają na celu zwiększenie przychodów i efektywności biznesu, uproszczenie środowiska IT, obniżenie kosztów, podnoszenie satysfakcji klientów oraz szybkie tworzenie innowacyjnych usług. Grupa została też wielokrotnie wyróżniona za działania w branży telekomunikacyjnej przez firmy analityczne takie jak Gartner, Forrester, Informa czy Frost & Sullivan.

SYSTEMY IoT

Comarch IoT Connectivity Management pozwala operatorom sieci komórkowych na dostarczanie usług łączności zarządzanej w środowisku międzynarodowym, wielopoziomowym i obsługującym wielu operatorów jednocześnie. Platforma do zarządzania łącznością umożliwia uruchamianie ofert z zakresu IoT dla rynków wertykalnych, takich jak rynek motoryzacyjny, elektronika użytkowa, sektor handlowy, opieka zdrowotna, sektor produkcji, usługi publiczne, bezpieczeństwo, transport i logistyka.

Comarch IoT Analytics Platform koncentruje się na dostarczaniu wymiernej wartości biznesowej dzięki inteligentnemu przetwarzaniu dużych ilości danych (Big Data) i ich precyzyjnej analizie w czasie rzeczywistym. Udostępnia szczegółowe informacje na temat sposobów wykorzystania usług M2M/IoT przez klientów końcowych. Ponadto moduł rozwiązuje niektóre problemy związane z jakością usług (quality of service – QoS), ułatwiając wykrywanie urządzeń (lub rodzajów urządzeń) powodujących trudności, wykrywając wzorce i trendy dotyczące danych, a także zapewniając raporty i analizy różnego typu anomalii.

Comarch IoT Billing to moduł, który został opracowany pod kątem wszelkich działań prowadzonych w obszarze IoT umożliwiając naliczanie opłat za łączność, za urządzenia IoT, za aplikacje wertykalne i pakiety usług. Klienci IoT poszukują ofert stanowiących odpowiedź na wszystkie ich potrzeby biznesowe. System wspiera wszelkiego rodzaju wielopoziomowe relacje biznesowe (B2B, B2B2C and B2B2B).

Comarch IoT Solution Management pomaga firmom funkcjonować w dzisiejszym świecie IT. Platforma ta obejmuje kompleksowe wsparcie w zakresie sprzedaży i przechowywania usług, urządzeń i aplikacji IoT oraz zarządzania nimi.

USPRAWNIENIE CYFROWEJ PODRÓŻY KLIENTA

Comarch Digital Sales and Customer Care umożliwia wprowadzanie, rekomendowanie, sprzedawanie i utrzymywanie tradycyjnych usług telekomunikacyjnych oraz cyfrowych z szybkością i prostotą wymaganą przez dzisiejszy rynek. Klienci są prowadzeni przez proces cyfrowych zakupów, który obejmuje przeglądanie i porównywanie ofert, sprawdzanie dostępności online, wdrażanie klienta, wielokanałowy koszyk zakupowy i proces realizacji zamówienia.

Comarch Real-time Data Control & Presentation służy do obliczania opłat za usługi na podstawie koszy, bilansów i limitów w czasie rzeczywistym. Moduł ten ułatwia klientom korzystanie z technologii cyfrowych, prezentując w czytelnej i przejrzystej postaci graficznej obraz bieżącego wykorzystania pakietu, bilansów, limitów i wykorzystania danych. Stanowi on także źródło danych wykorzystywane podczas tworzenia wielowymiarowych raportów i wszechstronnego obrazu klientów, działań analitycznych, generowania zaleceń i mechanizmów personalizacji. Wszystko to ma ogromny wpływ na cały proces obsługi klienta.

CYFRYZACJA KLIENTÓW KORPORACYJNYCH

Comarch Enterprise Billing, Charging & Revenue Management to oprogramowanie do fakturowania usług telekomunikacyjnych, które spełnia potrzeby nawet najbardziej złożonych środowisk korporacyjnych. Udogatnia takie możliwości jak obsługa wielu oddziałów i wielu działów w strukturze organizacyjnej, dzielone rozliczanie z elastycznym definiowaniem reguł opartych na czasie połączenia lub rodzaju usługi, doraźne raportowanie danych z uwzględnieniem bieżącego wykorzystania koszy, naliczanie opłat według progów, współdzielone pakiety na poziomie firmy lub oddziału, zamknięte grupy użytkowników, dostępność danych dotyczących użytkownika i danych finansowych w środku cyklu.

Platforma Comarch B2B Self-enablement to system do zarządzania usługami telekomunikacyjnymi dla klientów biznesowych. Portal zapewnia jednolity, kompleksowy ogład informacji, dzięki czemu klient może sprawdzić dane i statystyki związane z zamówieniami, danymi firmy i informacjami finansowymi. Klienci biznesowi mogą w ten sposób łatwo zarządzać nawet najbardziej złożonymi hierarchiami, reprezentującymi ich własną strukturę organizacyjną, mieć dostęp do szczegółowych spersonalizowanych raportów, a także konfigurować zasady podziału kosztów usług między różne działy firmy, na podstawie wykorzystania.

Comarch B2B Sales & Ordering umożliwia spieniężenie potencjalnej szansy sprzedaży zapewniając dokładne, automatyczne i niemal natychmiastowe wyceny. Ponieważ mechanizm wyceny całkowicie opiera się na definicji oferty ze wspólnego rozwiązania Product Catalog, po zakończeniu procesu negocjacji na podstawie oferty bezproblemowo jest generowana umowa i zamówienie.

OBSŁUGA USŁUG TELEKOMUNIKACYJNYCH DLA DUŻYCH FIRM DZIAŁAJĄCYCH NA SKALĘ GLOBALNĄ

Comarch Enterprise Product Catalog umożliwia proste i elastyczne przechowywanie całego portfolio produktów CSP w jednym miejscu. W każdej domenie lub linii biznesowej można utworzyć kilka katalogów pomocniczych. Służą one do przedstawiania ofert klientom końcowym i wspomagają odpowiednie rozwiązania do naliczania opłat i rozliczania.

Comarch Digital Billing and Revenue Management zapewnia obsługę wielu walut i systemów podatkowych, a także sporządzanie dokumentów finansowych nie tylko dla klientów, ale również dla partnerów zaangażowanych w cały proces świadczenia usług. Produkt ten odpowiada na potrzeby klientów korporacyjnych, umożliwiając swobodne kształtowanie reguł dotyczących kosztów poszczególnych usług, opartych na konfiguracjach zarządzanych przy użyciu katalogu produktów.

Comarch Partner Management to produkt, który zapewnia elastyczność w zakresie łączności między przedsiębiorstwami i różnymi podmiotami trzecimi, umożliwiając modelowanie dowolnego rodzaju usług — od ofert i umów dotyczących poziomu usług (SLA) aż po centralny katalog produktów. System jest bezpieczny i łatwy do wdrożenia dzięki obsłudze wielu walut, lokalizacji i krajów.

Comarch Wholesale Billing umożliwia dostawcom usług i treści wymianę danych rozliczeniowych i faktur oraz dzielenie się z partnerami informacjami o przychodach lub kosztach. System ten ułatwia zarządzanie relacjami z krajowymi i międzynarodowymi partnerami biznesowymi oraz wspiera różne modele biznesowe, w tym podział przychodów, usługi hurtowe i roamingowe. Łatwo skalowalne rozwiązanie jest w pełni przygotowane do obsługi najnowszych usług i otwarte na rozwój biznesu. Comarch Telecom Wholesale Billing umożliwia przetwarzanie ogromnych ilości różnego rodzaju usług (głosowych, transmisji danych, wiadomości, treści i innych) w ramach każdego rodzaju umowy, w tym dwustronnej, kształtowanej, podziału przychodów, roamingowej, MVNO i opartej na treściach.

OPERACJE SIECIOWE W RAMACH INFRASTRUKTURY 5G

Comarch Zero-touch Network Provisioning to system spełniający wymagania IoT i sieci 5G w zakresie szybkiej, automatycznej implementacji elementów sieci telekomunikacyjnej. System umożliwia połączenie, aktualizację i wstępną konfigurację urządzeń.

Comarch Real-Time OSS — SDN/NFV Orchestration to platforma służąca do świadczenia usług i zarządzania nimi w sieciach telekomunikacyjnych sterowanych przez wirtualne funkcje sieciowe (ang. virtualized network functions, VNF), fizyczną funkcję sieciową (ang. physical network function, PNF) i SDN.

Comarch Self-Organizing Network odpowiada na wyzwania związane z automatyzacją usług i synchronizacją tego procesu z celami biznesowymi operatorów. Koncepcja samoorganizującej się sieci towarzyszy wdrażaniu technologii LTE i migracji do sieci 4G. Narzędzie Comarch SON umożliwia zwiększanie zadowolenia klientów poprzez wprowadzenie paradygmatów "plug & play", "samo-optymalizacji" i "samo-leczenia" sieci.

Comarch Intelligent Assurance & Analytics to system, który powstał w wyniku rozszerzenia produktu Integrated Assurance o funkcje analizy danych OSS/BSS, umiejętność przetwarzania dużych zbiorów danych, moduł sztucznej inteligencji wykorzystujący algorytmy uczenia maszynowego w celu umożliwienia konserwacji predykcyjnej, a także funkcje automatycznego gromadzenia wiedzy na temat dobrych praktyk w zapobieganiu i przeciwdziałaniu problemom i incydentom sieciowym. Comarch IA&A jest częścią gamy produktów Comarch OSS, która obsługuje kompleksową orkiestrację sieci hybrydowych (złożonych z elementów fizycznych oraz zwirtualizowanych) i stanowi jeden z filarów szerokiej strategii firmy Comarch dotyczącej osadzania sztucznej inteligencji we wszystkich produktach.

INTELIGENTNA ANALITYKA SIECI I USŁUG I ZARZĄDZANIE ICH JAKOŚCIĄ

Comarch AI Service Desk to produkt, który wchodzi w skład Intelligent Service Desk Comarch, którego działanie polega na nadzorowaniu efektów scenariuszy uczenia maszynowego, realizowanych przez moduł sztucznej inteligencji (AI) w różnych produktach firmy Comarch. Produkt AI Control Desk obsługuje następujące scenariusze: zautomatyzowane wykrywanie sytuacji, zautomatyzowane wykrywanie problemów, zautomatyzowane określanie wartości początkowych i wykrywanie anomalii oraz gromadzenie wiedzy.

Comarch Customer Experience Management (CEM) odgrywa nadrzędną rolę w monitorowaniu jakości usług i zarządzaniu nią oraz przekształcaniu procesów zarządzania usługami poprzez zapewnienie wglądu w informacje o sposobie postrzegania przez klientów usług świadczonych przez firmy z branży telekomunikacyjnej. Informacje te pomagają zrozumieć koncepcję przejścia z operacji koncentrujących się wokół sieci lub zasobów na ukierunkowane na klienta.

Comarch Service Quality Management (SQM) pozwala przekształcić tradycyjny i skoncentrowany na urządzeniach system monitorowania sieci telekomunikacyjnej w proces kompleksowego zarządzania jakością usług ukierunkowany na klienta. Wgląd w dane dotyczące oceny jakości usług telekomunikacyjnych przez klienta pozwala zarządzać wydajnością sieci w oparciu o prognozowany wpływ na jego zadowolenie z usługi.

Comarch Service Monitoring umożliwia monitorowanie usług zaimplementowanych w różnych technologiach i domenach sieciowych. System przetwarza awarie sieciowe, a następnie przeprowadza analizę ich wpływu na jakość dostarczanych usług. Wyniki są prezentowane graficznie, co pozwala operatorowi uzyskać kompleksowy wgląd w aktualne dane w dowolnym momencie.

ZARZĄDZANIE ZASOBAMI SIECIOWYMI

Comarch Real-time Network Inventory Management przechowuje pełne informacje o fizycznych, logicznych i wirtualnych zasobach sieciowych. Jest to współużytkowany, centralny wykaz o stałym dostępie pozwalający uchwycić wszystkie szczegóły bardzo złożonego środowiska IT/telekomunikacyjnego z zaawansowaną technologią mikrouслуг.

Comarch Network Planning & Design umożliwia dostawcom CSP zarządzanie procesami planowania, projektowania i optymalizacji sieci telekomunikacyjnych w sposób kompleksowy i

efektywny. Zorkiestrowane planowanie procesowe jest przyszłościowym sposobem na inwestycje w sieci, gdzie wartość biznesowa inwestycji staje się coraz bardziej istotna w odpowiedzi na rozwój możliwości telekomunikacyjnych.

Comarch Network Auto-discovery & Reconciliation to skuteczne narzędzie do zarządzania siecią, zapewniające kompleksowy, rozbudowany i aktualny wgląd w wieloobszarową sieć opartą o wielu dostawców. System wspiera rekoncepcję sieci radiowych RAN, sieci transportowych, podstawowych, sieci dostępu i domen IT. Dodatkowo, dzięki integracji z modułem Network Inventory, system zapewnia jeden całościowy i zintegrowany widok sieci na żywo.

Comarch Configuration Management umożliwia dostawcom usług automatyzację dostarczania sieci dla wszystkich domen sieciowych. Jest to produkt, który zarządza konfiguracją w sposób wykraczający poza tradycyjne podejście sieci RAN, implementując udostępnianie sieci także w domenach transmisji, rdzenia i dostępu.

Comarch Network Consolidation for M&A pozwala na efektywną organizację i uproszczenie procesów planowania i konsolidacji sieci w projektach przejęcia i łączenia się firm telekomunikacyjnych.

PROJEKTOWANIE I ŚWIADCZENIE USŁUG TELEKOMUNIKACYJNYCH

Comarch Service Catalog umożliwia centralizację zarządzania specyfikacją usług, która ma na celu zwiększenie automatyzacji kompleksowego procesu dostarczania usług i zapewnienie ich odpowiedniej jakości. System jest zgodny ze standardem TMF SID i umożliwia zarządzanie specyfikacjami usług na poziomie klienta (Customer Facing Services - CFS), dekompozycję usług na specyfikacje dotyczące odpowiednich usług sieciowych (Resource Facing Services - RFS) oraz mapowanie usług klienckich na usługi sieciowe.

Comarch Service Inventory umożliwia zarządzania siecią z perspektywy usług. Produkt ten, wstępnie zintegrowany z Comarch Service Catalog, opisuje usługi zgodnie z modelem TMF SID, który wyróżnia usługi klienckie (Customer Facing Services– CFS) oraz usługi sieciowe (Resource Facing Services– RFS).

Comarch Service Fulfillment & Orchestration to system mający na celu skrócenie czasu wprowadzania na rynek i zautomatyzowanie procesu realizacji usług telekomunikacyjnych w zakresie świadczenia usług dla klientów w oparciu o sieć hybrydową. Rozwiązanie wykorzystuje koncepcję opartą na modelu (katalogach) umożliwiającą orkiestrację sieci hybrydowych, w których funkcje sieci wirtualnej i usługi sieciowe są modelowane spójnie, a fizyczne funkcje sieci i starsze usługi sieciowe korzystają z modelu TMF SID. SFO (używając terminologii ETSI NFV ISG) może wdrożyć kompleksową orkiestrację usług i MANO oraz zarządzać procesem tworzenia wystąpień VNF.

Comarch Field Service Management jest kompletnym systemem w zakresie planowania, tworzenia harmonogramów, dystrybucji i wsparcia realizacji zadań w terenie. Dzięki możliwości przypisywania do zadań pracowników posiadających odpowiednie kompetencje przy jednoczesnym uwzględnieniu ich dostępności oraz lokalizacji geograficznej, system pozwala na zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów i na optymalizację kosztów pracy oraz zużycia paliwa.

PROFESJONALNE USŁUGI DLA TELEKOMUNIKACJI

Doradztwo biznesowe wspiera operatorów telekomunikacyjnych i dostawców technologii w optymalizacji i automatyzacji procesów biznesowych oraz w zwiększeniu efektywności w zakresie OSS/BSS poprzez przebudowę architektury i konfiguracji środowisk IT. Oferta Comarch zbudowana została na trzech podstawach: bogatym portfolio usług biznesowych, kompleksowej odpowiedzialności za wdrożenie i rezultaty biznesowe oraz doświadczeniu i znajomości branży.

Managed Services (usługi zarządzane) to zestaw usług z zakresu modernizacji środowiska BSS/OSS, które przekładają się na poprawę efektywności procesów biznesowych, ograniczenie kosztów i zachowanie wysokiej jakości świadczonych usług. Comarch oferuje usługę outsourcingu zarządzania systemami i procesami, co pozwala klientom na optymalizację procesu dostarczania usług do odbiorcy końcowego oraz na zwiększenie ich dostępności, przy jednoczesnej redukcji kosztów operacyjnych i nakładów pracy. Produkty Comarch, wraz z komponentami firm trzecich i usługami Data Center, gwarantują transformację do modelu usług zarządzanych nowej generacji i umożliwiają świadczenie wysokiej jakości usług konsultingu w zakresie biznesu i IT.

Transformacje BSS/OSS to usługi pozwalające na personalizację i poprawę jakości usług świadczonych przez operatora, a także na kierowanie ich do określonego grona odbiorców. Transformacje BSS/OSS wspierają kompleksową, wielopoziomą transformację środowiska IT opartą o produkty i infrastrukturę Comarch oraz o otwarty model współpracy. Usługi umożliwiają stworzenie zunifikowanej, zestandaryzowanej architektury systemu zgodnej ze wskaźnikami KPI operatora.

Transformacje Chmurowe to rozwiązanie, którego założeniem jest maksymalne usprawnienie i uproszczenie procesu cyfryzacji w telekomunikacji. Rozwiązanie zostało opracowane w oparciu o architekturę mikrousług, która zapewnia pełną automatyzację wdrożenia i pracy platformy, błyskawiczne uruchomienie i natychmiastową gotowość do pracy w chmurze.

Kompleksowe dostarczanie projektów to zestaw usług Comarch zapewniający operatorowi oprogramowanie efektywnie integrujące się z istniejącym środowiskiem IT, zawierające zarówno systemy i komponenty od dostawców zewnętrznych, jak i rozwiązania autorskie Comarch. Pakiet przewiduje zaprojektowanie od podstaw niektórych procesów biznesowych i zapewnia kompletną, bezpieczną migrację danych oraz nieprzerwane sprawne działanie systemów, a na późniejszych etapach również wsparcie w rozwiązywaniu problemów związanych z utrzymaniem, szkolenia dla wybranych pracowników i aktualizację systemów.

3.2. Sektor Finanse, Bankowość i Ubezpieczenia

Sektor FBU specjalizuje się w tworzeniu oprogramowania i systemów informatycznych dla największych instytucji finansowych z branży bankowości, ubezpieczeń i rynków kapitałowych. Do klientów należą polskie i międzynarodowe instytucje finansowe między innymi: ING Bank Śląski S.A., Alior Bank S.A., Bank Pekao S.A., BNP Paribas Bank Polska S.A., Santander Bank Polska S.A., Siam Commercial Bank PCL, TMB Bank, Swiss Life (Luxembourg), AXA, Crelan.

PRODUKTY

Comarch SME i Corporate Banking jest platformą dostosowaną do specyficznych potrzeb firm, oferowaną bankom obsługującym przedsiębiorstwa. To system bankowości transakcyjnej, narzędzie do zarządzania finansami oraz rozwiązanie ułatwiające obsługę płatności masowych – w jednym. Comarch SME i Corporate Banking wspiera przedsiębiorstwa w zarządzaniu kontami, kupowaniu walut, czy dokonywaniu płatności lokalnych i międzynarodowych.

Comarch Small Business Mobile Banking to aplikacja dla właścicieli małych firm ułatwiająca im organizację codziennych zadań. Opiera się na zarządzaniu środkami pieniężnymi, fakturowaniu i możliwościach finansowania. Comarch Small Business Mobile Banking to kompleksowe rozwiązanie, które pomaga bankom dotrzeć do mikro- i małych przedsiębiorstw z usługami cyfrowymi.

Comarch Factoring to platforma chmurowa, która pozwala faktorom i ich klientom zarządzać całym cyklem życia należności. Comarch Factoring jest narzędziem do obsługi klienta, które posiada zaawansowany silnik rozliczeniowy oraz wielokanałowy dostęp do usług faktoringowych.

Comarch Trade Finance to aplikacja, która pozwala przedsiębiorcom zarządzać cyklem życia takich produktów jak gwarancje, inkasa i akredytywy. Rozwiązanie pomaga zautomatyzować i zdigitalizować cały proces finansowania handlu.

Comarch Wealth Management to system przeznaczony do obsługi klienta bankowości detalicznej, prywatnej i klienta majątnego (affluent). System wspiera menedżerów relacji – w zadaniach doradczych i planowania finansowego, klientów końcowych – w procesie robo-doradztwa, zarządzających majątkiem – w zarządzaniu portfelem na podstawie upoważnienia klienta, oraz analityków – w przygotowywaniu i analizie wyników inwestycyjnych portfeli.

Comarch Digital Insurance to z jednej strony system przeznaczony dla agentów, brokerów i pośredników ubezpieczeniowych. Pomaga im nie tylko doradzać w kwestii produktów ubezpieczeniowych i sprzedawać je, ale także zapewnia wsparcie posprzedażowe, zarządza zadaniami i monitoruje ich efektywność. Z drugiej strony, Comarch Digital Insurance umożliwia klientom indywidualnym zakup polis online i zarządzanie swoim portfelem ubezpieczeń.

Comarch Anti-money Laundering pozwala bankom skrócić czas i zwiększyć precyzję monitorowania transakcji – rutynowego zadania wymagającego wiedzy i doświadczenia. System przejmuje na siebie ciężar wykonywania tego zadania, skraca całkowity czas analizy alertów oraz pozwala bankierom skupić się na bardziej złożonych obowiązkach.

Comarch Identity and Access Management to rozwiązanie umożliwiające pełną kontrolę nad dostępem do aplikacji, sieci prywatnych i stacji roboczych firmy. Korzysta z zaawansowanych metod zarządzania cyklem życia tożsamości, uwierzytelniania, autoryzacji i rozliczalności. Modułowa architektura systemu ułatwia jego przystosowanie do różnych typów organizacji bez względu na ich strukturę i rozproszenie geograficzne.

Zaprojektowany głównie dla banków, pakiet **Transaction Protection** – tPro Suite składa się z dwóch rozwiązań do uwierzytelniania klientów i autoryzacji transakcji: tPro ECC i tPro Mobile. Comarch tPro ECC jest tokenem USB do wykonywania podpisów cyfrowych. Comarch tPro Mobile to wariant tego rozwiązania bazujący na tym, co użytkownik posiada – telefon z aplikacją, oraz co użytkownik zna – kod PIN lub wzorec.

3.3. Sektor ERP

Sektor ERP dostarcza szereg rozwiązań wspomagających zarządzanie przedsiębiorstwem i jego zasobami dla wielu klientów na rynku polskim, w rejonie DACH oraz we Francji. Oferowane produkty to m.in.:

Comarch ERP Enterprise – system ERP nowej generacji, dla aktywnych przedsiębiorstw działających na rynkach międzynarodowych i z wykorzystaniem Internetu. Dysponuje ergonomicznym interfejsem użytkownika, wbudowanym modulem WorkFlow oraz jest zoptymalizowany do jak najlepszego odzwierciedlania procesów biznesowych oraz struktury organizacji. System jest dostępny także w modelu usługowym (SaaS).

Comarch ERP XL – od lat najchętniej wybierany system klasy ERP w Polsce, z którego korzysta ponad 5500 firm z różnych branż, 400 firm rocznie decyduje się na jego wdrożenie do zarządzania głównymi procesami biznesowymi. Rozwiązanie spełnia specyficzne wymogi przedsiębiorstw produkcyjnych, a także firm handlowych oraz zajmujących się działalnością usługowo-serwisową. System dostępny także w modelu usługowym (SaaS).

Comarch ERP Optima – program dla mikro, małych i średnich firm, obsługujący sprzedaż, zarządzanie, prowadzenie księgowości oraz kadr i płac. Wraz z dodatkowym modulem Biuro Rachunkowe oraz portalem Społeczności Biur Rachunkowych iKsięgowość24, Comarch ERP Optima stanowi narzędzie do prowadzenia i promocji biur rachunkowych oraz kancelarii doradztwa podatkowego. Program dostępny także w modelu usługowym (SaaS).

Comarch ERP XT – innowacyjna aplikacja do fakturowania online, prowadzenia magazynu oraz uproszczonej i pełnej księgowości, udostępniana poprzez przeglądarkę internetową lub aplikacje mobile na Android i iOS. Rozwiązanie dedykowane mikro i małym firmom w Polsce i Niemczech. Głównymi jego zaletami jest prostota użytkowania, pełna automatyzacja procesów, możliwość integracji z biurem rachunkowym, Comarch e-Sklep oraz Comarch BI Point. Aplikacja posiada moduł POS do szybkiej obsługi sprzedaży detalicznej. Program dostępny wyłącznie w modelu usługowym (SaaS).

Comarch OCR - narzędzie do optycznego rozpoznawania tekstu (z ang. *Optical Character Recognition*) z zeskanowanych faktur, a następnie przeniesienie rozpoznanych danych do oprogramowania księgowego np. do rejestrów VAT.

Comarch Retail – to samodzielny system do prowadzenia sprzedaży detalicznej w pełnym modelu omnichannel. Pozwalający na sprawne i kompleksowe zarządzanie siecią handlu detalicznego, począwszy od jej centrali, poprzez zaplecze sklepu, aż po punkt sprzedaży (POS).

Comarch Mobile – stanowi dedykowane rozwiązanie dla kadry kierowniczej, jak również pracowników mobilnych, np. przedstawicieli handlowych, serwisantów, czy asystentów sprzedaży, którzy swoje zadania realizują poza biurem z wykorzystaniem smartfonu lub tabletu. W skład pakietu wchodzi: **Comarch Mobile Zarządzanie, Comarch Mobile Sprzedaż, Comarch Mobile Serwis i Comarch**

Mobile Zakupy. Poszczególne aplikacje z pakietu Comarch Mobile umożliwiają zarządzanie pracownikami mobilnymi oraz osiągniętą przez nich sprzedażą, monitorowanie efektów pracy oraz aktualnego położenia pracowników na mapie i zarejestrowanych przez nich tras. Umożliwiają sprawną realizację transakcji typu vanselling oraz preselling bezpośrednio podczas wizyty u klienta, jak również rejestrowanie ofert oraz zamówień zakupu u dostawców np. podczas targów branżowych. Comarch Mobile umożliwia także realizację zleceń serwisowych, np. podczas przeglądów, montażu, czy naprawy urządzeń.

Comarch WMS – rozwiązanie umożliwiające kompleksową obsługę magazynu wysokiego składowania. W skład pakietu wchodzi: **Comarch WMS Zarządzanie** oraz **Comarch WMS Magazynier**. Comarch WMS Zarządzanie to narzędzie przeznaczone dla kierownika magazynu, służące do kontroli operacji magazynowych i zarządzania przepływami towarów w ramach jego struktury. Comarch WMS Magazynier usprawnia realizację operacji przez pracowników bezpośrednio na magazynie, za pomocą kolektorów danych pracujących w trybie online.

Comarch Magazynier – aplikacja przeznaczona jest do mobilnej obsługi prostych procesów magazynowych. Za jej pomocą użytkownik może realizować zadania przyjąć i wydać towarów z magazynu, ewidencjonować przesunięcia towarów pomiędzy magazynami oraz realizować inwentaryzację.

Comarch Business Intelligence – system oparty na technologii hurtowni danych, przeznaczony dla dużych i średnich firm oraz korporacji międzynarodowych. Rozwiązanie wspiera procesy decyzyjne oraz obsługę zadań związanych z raportowaniem. Wspomaga następujące branże: instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, handel, usługi oraz produkcja.

Comarch BI Point – narzędzie raportowe Business Intelligence umożliwiające tworzenie, przeglądanie oraz udostępnianie przekrojowych raportów i interaktywnych kokpitów managerskich. Zintegrowane repozytorium oraz wbudowany mechanizm zarządzania uprawnieniami pozwala zarządzać dostępem użytkowników do wybranych zestawień oraz poszczególnych modeli danych. Responsywność aplikacji pozwala na korzystanie z niej także na urządzeniach mobilnych. Poprzez intuicyjny interfejs i wiele ciekawych form wizualizacji danych, aplikacja pozwala nawet mniej wprawnym użytkownikom na przygotowanie atrakcyjnych dashboardów. Narzędzie wykorzystywane jest w każdego rodzaju i wielkości przedsiębiorstwach. Jest ono skierowane głównie do analityków, kontrolerów oraz kadry zarządzającej.

Comarch MyPoint - narzędzie analityczne, oferujące szybką i przejrzystą weryfikację pracy użytkowników korzystających z systemów Comarch ERP. Pozwala na monitorowanie czasu pracy w systemie, efektywności w poszczególnych godzinach oraz średnich wyników produktywności operatorów.

Comarch mPOS - Comarch Mobile mPOS to aplikacja dla sprzedawców i asystentów sprzedaży w sklepach stacjonarnych jak również sklepach typu pop-up store. Pozwala na obsługę zaplecza sklepu umożliwiając rejestrację przyjęć i wydań z poziomu urządzenia mobilnego, a także realizację sprzedaży bezpośrednio na hali sklepowej, bez konieczności odsyłania klienta do kasy.

Comarch IBARD – proste w użyciu, wielofunkcyjne narzędzie m.in. do wykonywania i harmonogramowanie backupu plików, folderów oraz baz danych z komputerów PC, laptopów oraz serwerów, do backupu urządzeń mobilnych, udostępniania oraz bezpiecznego przechowywania danych w chmurze. Usługa pozwala na stały dostęp do danych z każdego urządzenia i miejsca 24 godziny na dobę. Comarch IBARD dostępny jest w pięciu językach (polski, angielski, niemiecki, francuski, hiszpański). Usługa ma uniwersalne zastosowanie i przeznaczona jest zarówno dla małych i dużych firm, jak i dostawców usług takich jak firmy telekomunikacyjne, które udostępniają usługę swoim klientom pod własnym brandem (model White Label).

Comarch TNA (Time and Attendance) – to nowoczesny system do rejestracji oraz zarządzania czasem pracy, delegacjami, urlopami i innymi procesami skupionymi wokół pracownika w firmie. narzędzie umożliwiające ręczną rejestrację godzin pracy zdalnej z poziomu zarówno aplikacji webowej jak i mobilnej. Dzięki temu, pracodawca wie, o której godzinie pracownik rozpoczął i zakończył pracę, a

także ma możliwość kontroli dostępności pracownika w czasie rzeczywistym. Pracownik natomiast ma deklarację i dowód przepracowanych godzin ustalonych z przełożonym.

Comarch CSM Comarch Cloud Service Management – kompleksowa platforma do sprzedaży i zarządzania usługami chmurowymi, która wspiera dostawców w oferowaniu usług, aplikacji, infrastruktury i innych produktów opartych na chmurze. Comarch CSM zbiera wszystkie informacje o zamówieniach, cenach, ważności usług, oraz umożliwia kontakt z klientami. Możliwa integracja z dowolną usługą przez Third-party API.

Comarch SSO (ang. Single Sign-On) – bezpieczny system jednokrotnego logowania, dzięki któremu logując się do jednej usługi z pozostałych usług można korzystać bez konieczności ponownego podawania danych dostępowych. Comarch SSO zapewnia pełne bezpieczeństwo użytkownika przy logowaniu w środowisku wielousługowym.

Comarch Hosting – zintegrowane, kompleksowe rozwiązanie dostosowane do indywidualnych wymagań klientów, które polega na dzierżawie platformy sprzętowej umieszczonej w Comarch Data Center wraz z niezbędnymi licencjami producentów zewnętrznych (m.in. Microsoft). Dodatkowo oferta obejmuje szereg usług związanych z zarządzaniem i administracją platformy sprzętowej i oprogramowania. Unikalną cechą rozwiązania jest możliwość elastycznego zarządzania zasobami, które skalują się w miarę wzrostu potrzeb klienta.

iKsięgowość24 – obsługa rachunkowo-księgowa dla przedsiębiorstw, realizowana przez ponad 2600 biur rachunkowych korzystających z Comarch ERP Optima.

Comarch B2B – platforma B2B umożliwiająca m.in. zamawianie towarów przez Internet. Zalogowany kontrahent ma dostęp do historii swoich zamówień, płatności, czy zgłoszonych reklamacji. Wybrani Klienci za pomocą przeglądarki internetowej uzyskują wgląd do zawsze aktualnej oferty handlowej, która może być inna dla każdego z nich.

Comarch e-Sklep – oprogramowanie sklepu internetowego dla małych i średnich firm w pełni zintegrowane z systemami do zarządzania Comarch ERP, porównywarek cen, serwisami aukcyjnym Allegro oraz eBay, a także serwisami płatności internetowych. Pozwala na zakupy z poziomu przeglądarki internetowej oraz z aplikacji mobilnych pracujących na iOS oraz Android.

Wszystko.pl – platforma handlowa, która umożliwia sprzedaż w Internecie wprost z systemu fakturująco-magazynowego wykorzystywanego przez przedsiębiorstwa. Swoje produkty oferować może w niej każda firma posiadająca oprogramowanie do zarządzania Comarch ERP.

Comarch HRM – aplikacja do samoobsługi pracowniczej, działająca w przeglądarce internetowej lub z poziomu aplikacji mobilnej, przeznaczone dla pracowników oraz ich przełożonych. Głównym zadaniem aplikacji jest zapewnienie bieżącego dostępu do danych związanych z codziennymi czynnościami związanymi z formalną stroną pracy w przedsiębiorstwie – czasem i planem pracy oraz urlopami, delegacjami, czy innymi nieobecnościami. Ponadto narzędzie pozwala na obsługę takich aspektów funkcjonowania pracownika w firmie jak ewidencja szkoleń, czy system ocen.

Comarch e-Sprawozdania – program do tworzenia elektronicznych sprawozdań finansowych zgodnych z m.in. z Ustawą o Rachunkowości, wyróżniający się bogatą funkcjonalnością (z możliwością podpisu elektronicznego w aplikacji), łatwością obsługi i możliwością integracji z systemami ERP. Umożliwia korzystanie zarówno ze stacjonarnej, instalowanej na komputerze wersji programu, jak i z chmurowej – w modelu abonamentowym, z dowolnego komputera z dostępem do internetu. Aplikacja tworzy struktury sprawozdań finansowych zgodne z wymogami Ministerstwa Finansów.

Comarch ESEF – aplikacja, umożliwiająca generowanie rocznych raportów finansowych w ESEF narzędzie do generowania raportów finansowych zgodnych z Jednolitym Europejskim Formatem Raportowania (ang. European Single Electronic Format – ESEF), który definiuje postać, w jakiej będą tworzone roczne sprawozdania finansowe spółek notowanych na rynkach regulowanych UE.

Systemy Comarch Software und Beratung AG to linia systemów ERP oraz finansowo-księgowych dla małych i średnich przedsiębiorstw na rynku niemieckojęzycznym:

- **Comarch ERP Enterprise** – system ERP nowej generacji, dla aktywnych przedsiębiorstw działających na rynkach międzynarodowych i z wykorzystaniem Internetu. Dysponuje ergonomicznym interfejsem użytkownika, wbudowanym modułem WorkFlow oraz jest zoptymalizowany do jak najlepszego odzwierciedlania procesów biznesowych oraz struktury organizacji. System jest dostępny także w modelu usługowym (SaaS).
- **Comarch Financials Enterprise** – system finansowo-księgowy nowej generacji, rozwijany jako uzupełnienie systemu Comarch ERP Enterprise, umożliwiający kompletne zarządzanie finansami nowoczesnego przedsiębiorstwa. System jest dostępny także w modelu usługowym (SaaS).
- **Comarch ERP Suite** – klasyczny system ERP, oferujący sprawdzone i dopasowane do specyfiki branżowej rozwiązania funkcjonalne dla szerokiego grona użytkowników.
- **Comarch Financials Suite** – rozbudowany, certyfikowany system finansowo-księgowy, dysponujący modułami controllingu i elektronicznej archiwizacji dokumentów, umożliwiający pracę w środowisku międzynarodowym, także z uwzględnieniem różnych standardów rachunkowości (US GAAP, IFRS),
- **Comarch Financials Schilling** - klasyczny system finansowo-księgowy,
- **Comarch Financials DKS** – system finansowo-księgowy rozwinięty dla klientów z rynku austriackiego, wyposażony także w moduł controllingowy oraz HR,
- **Comarch HR** – system dedykowany do obsługi HR i rozliczeń pracowniczych, wspomagający zarządzanie czasem pracy i procesami rekrutacyjnymi
- **Comarch ECM** – system do elektronicznej archiwizacji i zarządzania dokumentami, umożliwiający wprowadzenie w przedsiębiorstwie w pełni elektronicznego obiegu dokumentów,
- **Comarch eBilanz** – aplikacja do elektronicznego przesyłania sprawozdań finansowych do organów administracji państwowej w Niemczech działająca z różnymi systemami finansowo-księgowymi.
- **Comarch eRechnung** – aplikacja do obsługi e-faktury w Niemczech zgodnie z obowiązującymi w przepisami prawa, działająca z niemieckimi systemami finansowo-księgowymi Comarch.

3.4. Sektor Administracji Publicznej

Comarch specjalizuje się w projektowaniu, wdrażaniu oraz integracji nowoczesnych systemów informatycznych dla administracji publicznej, firm oraz instytucji sektora publicznego. Firma posiada doświadczenie w tworzeniu kompleksowych rozwiązań „pod klucz” oraz w rozbudowie infrastruktury sprzętowo-sieciowej. Comarch stworzył szereg rozwiązań typu e-government, spełniających potrzeby jednostek sektora publicznego. Rozwiązania oparte są o międzynarodowe standardy. Do najważniejszych rozwiązań wdrażanych w sektorze administracji publicznej należą:

COMARCH ERGO - System wspierający realizację zadań publicznych związanych z gospodarką przestrzenną. Pozwala na prowadzenie ponad 60 rejestrów i ewidencji w obszarach geodezji i kartografii, gospodarki nieruchomościami, planowania przestrzennego, zarządzania infrastrukturą drogową, budownictwa, ochrony środowiska, ochrony gruntów rolnych i leśnych, ochrony zabytków, portali informacji przestrzennej. Modułowa budowa systemu umożliwia wymianę informacji pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a współpracującymi jednostkami, ich wydziałami i pracownikami. Comarch ERGO to kompleksowe rozwiązanie pozwalające uruchomić elektroniczną platformę Centrum Usług Wspólnych Gospodarki Przestrzennej.

COMARCH EZD - Platforma wspiera elektroniczny (jak również papierowy) obieg dokumentów w przedsiębiorstwach i instytucjach (stworzono wersje branżowe wyspecjalizowane dla poszczególnych podmiotów). Rozwiązanie umożliwia zarządzanie dokumentami w instytucjach zgodnie z wytycznymi instrukcji kancelaryjnej oraz definiowanie i obsługę dowolnych procesów obiegu pracy i dokumentów. Do tego celu wykorzystywany jest dojrzały edytor procesów biznesowych oparty o BPMN, który we współpracy z komponentami umożliwiającymi tworzenie dedykowanych rejestrów i formularzy jest w stanie zapewnić każdej instytucji spójny i w pełni konfigurowalny system klasy Workflow.

COMARCH E-URZĄD - Comarch e-Urząd jest platformą usług publicznych online pozwalającą na realizację zadań jednostek samorządu terytorialnego oraz urzędów centralnych. Intuicyjne narzędzia umożliwiają samodzielne zarządzanie aplikacją, zapewniając wsparcie procesów tworzenia i publikacji treści. Na platformie dostępne są m.in. komponenty: Cyfrowy Urząd, Profil Mieszkańca z obsługą płatności elektronicznych za zobowiązania wobec instytucji, Biuletyn Informacji Publicznej, Portal

Informacyjny oraz Intranet, a także elementy wspierające aktywność społeczną związane z obsługą budżetu obywatelskiego, czy opiniowaniem aktów prawnych.

COMARCH ERP EGERIA - Zintegrowany System Informatyczny klasy ERP wspierający zarządzanie organizacją i podejmowanie decyzji. Cechuje go duża konfigurowalność i elastyczność, co pozwala na dostosowanie do indywidualnych potrzeb każdego klienta. System oferowany w różnych typach przedsiębiorstw i instytucji (administracja rządowa i samorządowa, ochrona zdrowia, uczelnie wyższe, utilities etc.).

PLATFORMA COMARCH SECURITY - Rozwiązanie łączące elementy bezpieczeństwa fizycznego oraz cybernetycznego. System zarządzania bezpieczeństwem fizycznym jest innowacyjnym rozwiązaniem wspierającym zachowanie bezpieczeństwa różnego rodzaju obiektów i chronionych obszarów. System integruje dziedzinowe systemy bezpieczeństwa (SKD, SSWiN, P.POŻ, CCTV, inne), co pozwala na obsługę oraz zarządzanie bezpieczeństwem w jednym centralnym systemie. Dodatkowe elementy związane z analizą obrazu, korelacją informacji oraz zdefiniowanymi procedurami działania pozwalają na zwiększenie automatyzacji pracy systemu, a tym samym podniesienie bezpieczeństwa chronionego obiektu czy obszaru. Moduły analizy informacji i zagrożeń w cyberprzestrzeni pozwalają na wykrywanie i analizę zagrożeń fizycznych oraz zagrożeń wirtualnych.

COMARCH SMART PARKING - Platforma umożliwiająca detekcję wolnych miejsc parkingowych z wykorzystaniem inteligentnych analityk wideo (IVA) lub sieci sensorów. Integruje również wiele systemów parkingowych w jednym miejscu. System obsługuje parkingi outdoor, indoor, Park&Ride, miejskie i prywatne. Umożliwia generowanie raportów operacyjnych i zarządczych oraz statystyk dotyczących obłożenia miejsc parkingowych dzięki portalowi zarządcemu.

COMARCH ENAGRYWANIE - Comarch eNagrywanie to kompleksowe i spójne rozwiązanie łączące w sobie wygodę obsługi klasycznych rejestratorów audio/wideo z systemami nagłośnieniowymi oraz dedykowaną aplikacją służącą do kontroli przeprowadzania procesu rejestracji audio/wideo. System pozwala na rejestrację spotkań, posiedzeń czy wystąpień publicznych wraz z powiązanymi metadanymi i komentarzami umożliwiającymi sprawne przeszukiwanie nagrania podczas odtwarzania. Dodatkowymi źródłami rejestrowanych danych mogą być zewnętrzne dane multimedialne oraz transmisje zdalne prowadzone poprzez wideoterminaly. Comarch eNagrywanie udostępnia (wraz z nagraniem) niezależny od platformy urządzenia odtwarzającego, wielościeżkowy odtwarzacz multimedialny.

COMARCH WIDEOTERMINAL - Comarch Wideoterminal to klient wideokonferencji obsługujący popularne standardy połączeń i transmisji audio-wideo. Stanowi doskonałe uzupełnienie rozwiązania Comarch eNagrywanie, zapewnia połączenia punkt-punkt, jak również zestawianie połączeń wielostronnych w oparciu o standardy i infrastrukturę mostków wideokonferencyjnych wiodących dostawców.

3.5. Sektor Usługi

W obszarze sektora Usługi Comarch projektuje, wdraża oraz integruje nowoczesne rozwiązania informatyczne do obsługi programów lojalnościowych, zarządzania kampaniami marketingowymi, zarządzania motywacją pracowników, elektronicznej wymiany danych i informacji biznesowych, zarządzania dokumentami i ich przepływem w firmie oraz zarządzania procesami sprzedaży za pomocą systemów wsparcia i aplikacji mobilnych. W ofercie znajduje się również kompleksowy zakres usług zarządzania infrastrukturą IT przedsiębiorstw.

Sektor Usługi realizuje projekty na pięciu kontynentach, w 40 krajach. Wśród klientów znajdują się m.in. BMW Bank GmbH, Media Saturn IT Services GmbH, European Organisation for Astronomical Research in the Southern Hemisphere (DE), OMV, BP Europa SE, Tab Limited, Livelio S.A., Valeo Schalter und Sensoren GmbH, Costa Coffee, JetBlue Airways Corporation, Heathrow Airport, S7 Airlines, Brussels Airlines, Etihad.

ZARZĄDZANIE LOJALNOŚCIĄ I ROZWIĄZANIA MARKETINGOWE

Oferta skierowana do średnich i dużych przedsiębiorstw, stanowiąca kompleksowy pakiet rozwiązań IT i usług, który pomaga budować programy lojalnościowe i zarządzać nimi, tworzyć relacje z klientami,

automatyzować procesy marketingowe i zwiększać zyski. To także narzędzia do analizy Big Data i oparte na grywalizacji systemy do budowania zaangażowania, które zwiększają zyski i wzmacniają relacje pomiędzy klientami, partnerami i marką.

Oferowane rozwiązania:

Comarch Loyalty Management – system do zarządzania programami lojalnościowymi, który wspomaga operatorów B2C i B2B umożliwiając uruchamianie wielu programów na jednej platformie i obsługę wszystkich obszarów związanych z prowadzeniem programu (rejestracja klienta, zarządzania profilem, promocje oparte na różnych walutach, komunikacja z uczestnikami, nagradzanie prezentami i ofertami). Produkt kierowany jest również dla firm transportowych i turystycznych w szczególności linii lotniczych. Platforma obsługuje programy lojalnościowe wszystkich typów przewoźników, zarówno dla klientów indywidualnych (Frequent Flyer Programs), jak i w modelu B2B. System wspiera tworzenie reguł naliczania punktów, definiowania nagród i przywilejów.

Comarch Loyalty Cloud - to zaawansowany system lojalnościowy o budowie modułowej, która umożliwia firmom kompleksowe zarządzanie cyklem życia programu lojalnościowego. Aplikacja jest dostępna w modelu usługowym, w oparciu o miesięczne opłaty subskrypcyjne. Klienci Comarch mogą korzystać z wachlarza funkcjonalności aplikacji już po kilku dniach od momentu podpisania umowy, bez czasochłonnego procesu wdrożenia systemu. Założeniem usługi Comarch Loyalty Cloud jest cykliczne dostarczanie klientom aktualizacji funkcjonalnych, realizowanych zgodnie z roadmapą Comarch.

Comarch Campaign Management - to rozwiązanie umożliwiające szybkie i efektywne kosztowo projektowanie i uruchamianie kampanii marketingowych zorientowanych na klienta. System optymalizuje proces planowania kampanii, upraszcza zarządzanie i tworzenie spersonalizowanych wiadomości, automatyzuje wielokanałową komunikację z klientami oraz pozwala na monitorowanie progressu kampanii i statystyk wysyłek. Rozwiązanie pomaga także koordynować i śledzić zadania pracowników zaangażowanych w przygotowanie kampanii.

Comarch Business Intelligence – rozwiązanie wspiera firmy, które chcą budować strategię lojalnościową poprzez pogłębioną analizę dużej ilości zgromadzonych danych oraz dostarczać szczegółowy obraz wzorców zakupowych, wartości koszyka zakupowego, efektywności kampanii i statystyk związanych z programem.

Customer Analytics – zestaw usług wsparcia eksperta BI lub zespołu data scientists w zakresie gromadzenia, czyszczenia i audytu danych klientów, poprawy i utrzymania jakości danych oraz ich analiza, tworzenie zaawansowanych modeli segmentacji klientów, analiza migracji i strategia aktywizacji klientów, modele predykcyjne i scoringowe, marketing baz danych oraz analiza poziomu satysfakcji klientów.

Comarch Location Based Services – nowoczesna platforma technologiczna umożliwiająca wysoko spersonalizowaną komunikację marketingową kierowaną przez kanały aplikacji mobilnych do osób, klientów, mieszkańców czy pasażerów znajdujących się w danym momencie w danej lokalizacji. Rozwiązanie wykorzystuje dane z geolokalizacji i mikro-lokalizacji i na tej podstawie wysyła notyfikacje poprzez natywne aplikacje iOS oraz Android. Platforma posiada również moduł nawigacyjny, dzięki któremu użytkownik aplikacji mobilnej może odnaleźć drogę wewnątrz budynku. Jest to bardzo pomocne w przypadku dużych obiektów, takich jak galerie handlowe, szpitale, urzędy miejskie. Comarch Location Based Services jest zintegrowana z beaconami produkowanymi przez Comarch, dzięki którym określana jest mikrolokalizacja użytkownika przez kanał Bluetooth.

Loyalty Consulting – usługi tworzące kompletne, innowacyjne programy, przyciągające klientów, zwiększające zyski i budujące silniejszą więź między klientem i marką (opracowanie strategii i koncepcji programu, sposoby nagradzania, komunikacja marketingowa, opracowanie procedur oraz analiza wymagań IT).

Program Management Services – wsparcie w procesach organizacji programu, tworzenia i wyboru dostawców usług marketingowych, zarządzania relacjami z partnerami strategicznymi, bieżące administrowanie aplikacjami, monitorowanie kluczowych wskaźników efektywności programu oraz raportowanie działań, wykrywanie i zapobieganie oszustwom, zarządzanie komunikacją.

WYMIANA DANYCH I ZARZĄDZANIE DOKUMENTAMI

W ramach swojej oferty Comarch umożliwia efektywne zarządzanie dokumentami i automatyzację procesów sprzedażowych i biznesowych zachodzących w łańcuchu dostaw. Kompleksowe podejście do komunikacji z partnerami z całego świata, obejmujące elektroniczną wymianę danych produktowych, handlowych, logistycznych i finansowych, pozwala osiągnąć firmom wymierne korzyści: szybszy dostęp do informacji oraz zdecydowaną redukcję kosztów.

W ramach wymiany danych i zarządzania dokumentami oferowane są następujące rozwiązania:

Comarch EDI (Electronic Data Interchange) – oparta na technologii cloud platforma B2B2G, która umożliwia szybką i bezpieczną wymianę danych między firmą a partnerami handlowymi. Zapewnia usprawnienie procesów przepływu danych w całym łańcuchu dostaw, niezależnie od regionu geograficznego czy sektora działalności

Comarch MDM (Master Data Management) – oparty na chmurze, certyfikowany katalog danych produktowych (GDSN), który pozwala z łatwością organizować, weryfikować i zarządzać informacjami produktowymi, istotnymi z punktu widzenia biznesu. Zapewnia przy tym różne metody wprowadzania i uzupełniania danych.

Comarch e-Invoicing - zgodny z najnowszymi regulacjami prawnymi, oparty na chmurze produkt, który usprawnia i automatyzuje procesy fakturowania AP i AR. Obsługując wiele formatów dokumentów (w tym do wymiany z podmiotami administracji publicznej) i kanałów dystrybucji umożliwia bezpieczną i wydajną wymianę e-faktur.

Comarch Online Distribution – nowoczesna platforma do raportowania i komunikacji wykorzystywana przez producentów w celu usprawnienia współpracy z siecią dystrybutorów. Automatycznie tworzy szczegółowe raporty dotyczące zapasów magazynowych i odsprzedaży, wykorzystując dane zbierane na bieżąco z systemów dystrybutorów.

Comarch e-Invoicing Cloud – aplikacja webowa oparta na najnowszej technologii cloud, do wysyłki ustrukturyzowanych e-faktur w relacji B2G. Umożliwia intuicyjne tworzenie faktur, wyszukiwanie partnerów biznesowych z sektora publicznego podłączonych do sieci PEPPOL oraz możliwość wysyłki dodatkowych plików (np. załączników). E-faktury tworzone dzięki temu rozwiązaniu, są zgodne z najnowszymi regulacjami UE i dostosowane do ogólnych wymogów krajowych (dostosowanie formatu e-faktury, np. X-Rechnung w Niemczech).

COMARCH ICT

Rozwiązania Comarch ICT pozwalają zapanować nad infrastrukturą IT przedsiębiorstwa w obszarze telekomunikacji, outsourcingu, czy data center w oparciu o światowe standardy i partnerstwa technologiczne z liderami rynku IT przy jednoczesnym bezpieczeństwie przechowywania danych.

Produkty/ rozwiązania Comarch ICT projektowane są tak, aby najnowsze technologie służyły rozwojowi biznesu. W dobie gwałtownych zmian wymagań rynku i klientów doświadczony partner technologiczny, który dopasuje strategię i dostarczy odpowiednie usługi w zakresie infrastruktury IT, outsourcingu, data center i bezpieczeństwa to konieczność.

Comarch Cloud Infraspac – to ujednolicona i elastyczna infrastruktura chmurowa o najwyższych standardach bezpieczeństwa. Platforma zawiera szeroką gamę narzędzi wspierających aplikacje zbudowane w oparciu o mikroserwisy. Rozwiązanie w chmurze dostarczane przez Comarch zostało stworzone, aby pomóc rozwiązać problemy związane z brakiem mocy obliczeniowej, umożliwiając dostosowanie wydajności z rzeczywistym zapotrzebowaniem na zasoby IT. Rozwiązanie pozwala klientom czerpać ze wszystkich korzyści chmury takich jak: niższe koszty IT, zwiększona wydajność firmy oraz pełna kontrola nad posiadanymi zasobami IT przy jednoczesnej optymalizacji niezawodności danych firmowych i maksymalizacji elastyczności. Wszystko to w bezpiecznym środowisku IT zlokalizowanym w Comarch Data Center.

Comarch PowerCloud – jest gotową do użycia platformą zapewniającą wszystkie korzyści rozwiązań chmury wraz ze wsparciem eksperckiej platformy IBM Power Platform oraz usług zarządzania.

Wykorzystując zaawansowane narzędzia dostarcza uproszczonej wirtualizacji zarządzania i wdrożenia chmury dla AIX, IBM i wirtualnych maszyn Linux.

Comarch IT Services - W związku z dynamicznymi zmianami na rynku infrastruktury IT kluczowe znaczenie dla rozwoju biznesu ma dziś doświadczony partner technologiczny. Środowisko IT firmy w rękach inżynierów i analityków Comarch, to gwarancja ciągłości działania usług dopasowanych do indywidualnych potrzeb klienta oraz wymaganej dostępności systemów.

Cyfrowa (r)ewolucja wciąż trwa. Łączenie sił z doświadczonym partnerem technologicznym stało się koniecznością. Oddanie środowiska IT w ręce inżynierów i analityków Comarch jest gwarancją najwyższej wydajności oraz dostępności wszystkich systemów i aplikacji. Jako firma z ponad 25 letnim doświadczeniem, dostarczamy szeroki zakres usług informatycznych zaprojektowanych z myślą o potrzebach naszych klientów - po to, aby zapewnić im odpowiednie wsparcie techniczne i biznesowe.

- **Comarch IT Integration** – usługi, których zadaniem jest dostosowanie środowiska IT klienta do nowych wymagań biznesowych i technicznych. Wspieramy klientów poczynając od etapu analizy i projektowania nowej platformy IT, poprzez dostawę odpowiednich urządzeń i oprogramowania, aż po fazę wdrożenia.
- **IT Outsourcing** - zestaw usług mających na celu zoptymalizowanie kosztów związanych z obsługą obszaru IT. Usługi stanowią pełne wsparcie użytkownika końcowego (Service Desk i opieka stanowiskowa), administrację sieciami LAN/WAN, infrastrukturą serwerową i infrastrukturą bezpieczeństwa, a także zarządzanie procesami IT zgodnie z dobrymi praktykami i najnowszymi zaleceniami (np. ITIL) oraz uzgodnionymi parametrami SLA. W ramach IT Outsourcing Comarch świadczy usługi związane z zaawansowanymi systemami serwerowymi, macierzowymi i bazodanowymi zarówno zdalnie jak i bezpośrednio w lokalizacjach klienta.
- **Network and Security Operations Center** – rozwiązanie stanowiące Pojedynczy Punkt Kontaktu z klientem, zapewniające kompleksowe wsparcie techniczne w zakresie monitoringu infrastruktury IT oraz aplikacji biznesowych dla wszelkiego typu przedsiębiorstw i instytucji. Zapewnia klientom bieżącą wiedzę na temat dostępności i wydajności poszczególnych elementów ich infrastruktury IT oraz pomaga wykryć zakłócenia, zanim wpłyną one na działalność klienta.
- **Comarch Network Services** – rozwiązania przeznaczone do tworzenia i utrzymania sieci transmisji danych (w tym WAN/LAN/WLAN). CNMS to kompleksowy produkt w zakresie budowy lub modernizacji istniejących sieci transmisji, zarządzania i administrowania tymi sieciami a także ich bezpieczeństwem.
- **Comarch Service Desk** – dostępny 24/7 wielokanałowy (i wielojęzyczny) pojedynczy punkt kontaktu z zespołem specjalistów IT z Comarch. Zapewniając pełne wsparcie dla użytkowników końcowych, odpowiada on za obsługę zgłoszeń, raportowanie (zgodnie z umową o gwarantowanym poziomie świadczenia usług) oraz rozwiązywanie problemów związanych z Twoją infrastrukturą IT.

Comarch Data Center – zaawansowane technologiczne centra o wysokiej dostępności oraz architekturze TIER III i TIER IV. Stanowią alternatywę dla klientów wobec rozbudowy własnych zasobów infrastruktury IT. Comarch SA posiada 20 ośrodków Data Center na całym świecie.

- **Hosting Managed Services** – przekształca zarządzanie centrami danych i działami IT, zapewniając potrzebną elastyczność technologiczną oraz maksymalizując wydajność i dostępność aplikacji. Gwarantujemy odpowiednich specjalistów, procesy, bezpieczeństwo i technologię w lokalnej chmurze i sieciach, w celu optymalizacji usług centrum danych.
- **Comarch PowerHosting** – w pełni zarządzane usługi dla platformy IBM Power. Kompleksowa usługa w zakresie dostarczania i utrzymywania platformy IBM Power realizowana jest w trzech modelach – zwirtualizowanej chmurze, hostingu sprzętu klienta w Comarch Data Center oraz zdalnych usług zaimplementowanych na istniejącym sprzęcie klienta w jego siedzibie.
- **Mainframe Services** – dostarcza w pełni zarządzane wsparcie i usługi dla systemów klasy Mainframe. Dostarcza asystę technologiczną i biznesową w procesie instalacji, konfiguracji i utrzymania produktów Db2. Dodatkowo zapewnia-my usługi doradztwa w zakresie zarządzania pojemnością, śledzenia postępów oraz migracji do wyższych wersji oprogramowania zarządzania danymi.

3.6. Sektor e-Zdrowie

Sektor e-Zdrowie dostarcza rozbudowany ekosystem rozwiązań dla branży medycznej, który składa się z EHR Cloud, Hospital Cloud, Telemedicine Cloud oraz Medical AI Cloud. Oferuje m.in. aplikacje mobilne dla pacjentów, systemy informatyczne dla szpitali i oprogramowanie do zarządzania dokumentacją medyczną na poziomie placówek medycznych, miast oraz regionów. Jest także dostawcą innowacyjnych technologii z zakresu zdalnej opieki medycznej, opartych na własnym oprogramowaniu, urządzeniach i infrastrukturze medycznej. Integracja produktów pomaga zapewnić skoordynowaną opiekę zdrowotną, wspierając pacjentów, opiekunów i personel medyczny.

COMARCH EHR CLOUD

Comarch EHR Cloud to bezpieczne archiwum danych, stworzone w celu dostarczenia sprawnej, skoordynowanej opieki zdrowotnej. Informacje pochodzą z placówek medycznych (systemy klasy HIS), laboratoriów, punktów diagnostycznych, platform telemedycznych oraz aplikacji pacjentów (Comarch HealthNote). Zbierane są w jednym miejscu, niezależnie od miejsca wytworzenia. Comarch EHR Cloud jest platformą interoperacyjną, otwartą na rozwiązania firm trzecich. Swobodna integracja jest możliwa dzięki wykorzystaniu profili IHE do przesyłania danych oraz standardów dokumentacji opartych o HL7CDA i PIK HL7CDA.

COMARCH HEALTHNOTE

Comarch HealthNote to internetowa książeczka zdrowia, pozwalająca na gromadzenie kompletnej i aktualnej historii zdrowia bezpośrednio w aplikacji mobilnej. Umożliwia wprowadzanie pomiarów i wyników badań, monitorowanie dolegliwości, skanowanie i podgląd dokumentów medycznych oraz udostępnianie tych danych lekarzom.

COMARCH HOSPITAL CLOUD

Comarch Hospital Cloud to zestaw rozwiązań do kompleksowego zarządzania placówkami medycznymi, bez względu na specjalizację i rozmiar – od małych gabinetów, po wielooddziałowe kompleksy szpitalne. Interoperacyjne, zintegrowane systemy informatyczne dostosowane są do każdego etapu obsługi pacjentów. Są to narzędzia intuicyjne, które koordynują działania personelu, zwiększając ergonomię pracy. Zostały zaprojektowane z myślą o wszystkich pracownikach placówek medycznych, z uwzględnieniem ich funkcji w organizacji, posiadanej roli oraz uprawnień. Wszystkie dane przechowywane są w bezpiecznej chmurze Comarch, dzięki czemu nie występuje ryzyko ich utraty lub nieautoryzowanego dostępu.

COMARCH MEDNOTE

Nowoczesna aplikacja do zarządzania gabinetem lekarskim. Porządkuje dokumentację medyczną, dostarcza niezbędnych informacji dotyczących pacjenta i minimalizuje czas potrzebny na formalności. System pozwala m.in. na łatwe wystawianie recept, skierowań i innych dokumentów medycznych.

COMARCH OPTIMED NXT

Zaawansowany system informatyczny do zarządzania placówką medyczną, pozwalający na organizację opieki zdrowotnej w czasie pobytu pacjenta w poszczególnych oddziałach i poradniach placówki – od momentu rejestracji aż po wypis. Posiada 6 modułów podstawowych i ponad 30 modułów specjalistycznych. System może być obsługiwany na tabletach, co pozwala lekarzom uzyskać dostęp do informacji na temat pacjenta bezpośrednio przy jego łóżku. Comarch Optimed NXT jest dedykowany wszystkim placówkom medycznym, niezależnie od posiadanej struktury i rodzaju świadczonych usług. Wspiera m.in. prowadzenie elektronicznej dokumentacji medycznej, obsługę wizyt pacjentów, wystawianie recept i skierowań. Stanowi także funkcjonalne narzędzie zarządcze dla menażerów placówki.

COMARCH EDM (Elektroniczna Dokumentacja Medyczna)

System informatyczny służący do zarządzania e-dokumentacją we wszystkich rodzajach podmiotów medycznych oraz na szczeblu regionalnym. Centralny dostęp do dokumentów pochodzących z różnych systemów umożliwia sprawne gromadzenie i przetwarzanie danych medycznych. Rozwiązanie pozwala

na wymianę informacji między placówkami, co przyspiesza proces stawiania diagnozy oraz pozwala uniknąć nadmiarowych badań.

COMARCH CONCIERGE

Wielokanałowa platforma komunikacyjna dla pacjentów, zapewniająca ciągłość opieki medycznej. Rozwiązanie ułatwia wymianę informacji pomiędzy placówką medyczną, lekarzem i pacjentem. Pozwala pacjentowi na zdalne zapisywanie się na wizyty do specjalisty, zamawianie recept, dostęp do wyników badań, a nawet konsultacje z lekarzem bez wychodzenia z domu.

COMARCH TELEMEDICINE CLOUD

Comarch Telemedicine Cloud to otwarta platforma chmurowa, umożliwiająca zdalne monitorowanie pacjentów. Informacje z systemów, aplikacji i urządzeń pomiarowych trafiają do platformy Comarch e-Care, gdzie są analizowane i dostępne dla personelu medycznego. Dzięki temu proces diagnostyki, leczenia i profilaktyki jest zoptymalizowany i skoordynowany, a część usług zostaje przeniesiona poza placówki medyczne. Comarch Telemedicine Cloud jest rozwiązaniem elastycznym i skalowalnym, pozwalającym na modyfikację istniejących elementów oraz dodanie nowych urządzeń, procedur oraz schematów.

PLATFORMA COMARCH E-CARE

Realizacja usług Zdalnej Opieki Medycznej możliwa jest dzięki chmurowej platformie Comarch e-Care, pozwalającej na ciągły monitoring stanu zdrowia pacjentów. Platforma e-Care odbiera i przetwarza dane medyczne pochodzące z systemów, aplikacji i urządzeń pomiarowych. Sztuczna inteligencja (AI) wykorzystywana jest do szybkiej analizy dużej ilości tych informacji, a także wskazania korelacji oraz nieprawidłowości. AI w połączeniu z wypracowanymi procedurami postępowania wspierają personel medyczny w zapewnieniu skutecznej opieki.

PUNKTY DIAGNOSTYCZNE

Punkty Diagnostyczne to stanowiska wyposażone w aparaturę pomiarową (m.in. ciśnieniomierz, rejestrator event EKG, termometr, wagę, pulsoksymetr), w których pacjenci mogą wykonać pomiary parametrów życiowych poza placówkami medycznymi. Badania wykonywane są samodzielnie przez pacjenta lub przy wsparciu personelu, a następnie oceniane przez lekarzy za pośrednictwem platformy telemedycznej. Punkty Diagnostyczne dostępne są także w formie mobilnej walizki, ułatwiającej transport aparatury i kontrolę stanu zdrowia np. w domach opieki czy w samolotach.

ZDALNA OPIEKA KARDIOLOGICZNA

Zdalna opieka kardiologiczna umożliwia wykrywanie nieprawidłowości kardiologicznych, m.in.: tachykardii, bradykardii, częstoskurczu komorowego, migotania oraz trzepotania komór i przedsionków. Pozwala na długoterminowe diagnozowanie poza środowiskiem szpitalnym. Znajduje zastosowanie również w opiece nad pacjentami hospitalizowanymi oraz nadzorowaniu procesu rehabilitacji domowej.

ZDALNA OPIEKA PULMONOLOGICZNA

Zdalna opieka pulmonologiczna pozwala na monitorowanie pacjentów chorych m.in. na astmę czy POChP. Dzięki regularnym pomiarom spirometrii, pulsoksymetrii, szczytowego przepływu wydechowego oraz kontroli specjalistów wzrasta bezpieczeństwo i komfort życia pacjentów.

ZDALNA OPIEKA SENIORALNA

Zdalna opieka senioralna pozwala konsultować stan zdrowia seniorów z lekarzem prowadzącym lub specjalistą. Badania najważniejszych parametrów życiowych mogą być wykonywane przez samego pacjenta, jego opiekuna lub personel medyczny. Na podstawie przesłanych wyników lekarz prowadzący może skonsultować się z pacjentem zdalnie, zarządzić wizytę domową lub wezwać pogotowie ratunkowe.

APARATURA TELEMEDYCZNA

Comarch posiada własne centrum R&D, w którym projektowane, testowane i wytwarzane są autorskie urządzenia pomiarowe, współpracujące z platformą e-Care. Wśród nich znajdują się przenośne

rejestratory serca, t.j. Comarch PMA i CardioVest. Nieustannie trwają prace nad rozwojem kolejnych aparatów telemedycznych.

CENTRUM ZDALNEJ OPIEKI MEDYCZNEJ

Kluczowym elementem systemów telemedycznych jest Centrum Zdalnej Opieki Medycznej, gdzie personel medyczny całodobowo monitoruje stan zdrowia pacjentów.

- Skupia wykwalifikowany personel medyczny: ratowników medycznych, położne, lekarzy różnych specjalizacji, dietetyków i rehabilitantów
- Monitoruje stan zdrowia pacjentów całodobowo, również w dni świąteczne
- Interweniuje w przypadkach wykrytych automatycznie anomalii sparametryzowanych indywidualnie dla każdego pacjenta (przekroczone normy i wartości alarmowe), jak również na każde wezwanie pacjenta
- Wykorzystuje medyczne schematy postępowania, dzięki którym możliwa jest szybsza i bardziej celowa interwencja

Comarch Healthcare S.A. posiada wdrożony i certyfikowany system zarządzania jakością wyrobów medycznych ISO 13485. Platforma Comarch e-Care jest wyrobem medycznym klasy IIa, certyfikowanym na zgodność z dyrektywą 93/42/EWG.

COMARCH MEDICAL AI CLOUD

Comarch Medical AI Cloud to zestaw usług, które na podstawie baz danych i algorytmów uczenia maszynowego uzupełniają produkty Comarch o sztuczną inteligencję. Algorytmy uczące się i sztuczna inteligencja przetwarzają nieograniczoną ilość informacji, samodzielnie szukając korelacji i nieprawidłowości. Automatyzują procesy i strukturyzują wiedzę medyczną, w efekcie zmniejszając koszty oraz zwiększając efektywność monitorowania, diagnostyki i leczenia. Usługi Comarch Medical AI Cloud mają szerokie zastosowanie, od elektronicznej dokumentacji medycznej, po analizę sygnału EKG.

CENTRUM MEDYCZNE iMed24

Jako placówka należąca do spółki Comarch Healthcare S.A. stanowi naturalne środowisko rozwoju rozwiązań dedykowanych sektorowi zdrowia. iMed24 był pierwszym w Małopolsce Centrum Medycznym oferującym Zdalną Opiekę Medyczną (liczba objętych nią pacjentów przekroczyła 6000 osób). Placówka zatrudnia około 100 lekarzy, którzy pracują w ponad 30 poradniach specjalistycznych.

3.7. Sektor Technologies

Działalność sektora technologicznego Comarch obejmuje rozwój produktów i usług z zakresu Internetu Rzeczy (IoT). W oparciu o prężnie rozwijającą się technologię IoT, specjaliści dostarczają rozwiązań hardware i software, dopilnowując przy tym najwyższych standardów jakości, co daje szansę nie tylko na rozwój technologiczny, ale także wdrożenie nowych, efektywnych modeli biznesowych. Mając na uwadze ogromne znaczenie digitalizacji, powstał kompletny ekosystem IoT, operujący w środowisku chmurowym (Platforma IoT), dający szerokie możliwości komunikacji, przetwarzania i wymiany danych.

Obszar obejmuje nie tylko produkty IoT, ale także tzw. architekturę Building blocks tych rozwiązań, adaptujących się do wielu branż, w tym.: przemysł, telekomunikacja, utilities, medycyna, e-mobilność, motoryzacja, transport i wiele innych, gdzie zachodzi potrzeba wdrażania IoT.

Stawiając na wysoki rozwój technologiczny oraz wymagania konkurencyjnego rynku, sektor IoT prowadzi także prace z zakresu R&D i krótkoseryjnej produkcji elektroniki we własnej infrastrukturze jaką jest hala produkcyjna – IoT Plant wraz z IoT Lab.

Kolejnym segmentem sektora są także profesjonalne usługi, kierowane do międzynarodowych klientów, obejmujące swoim zakresem szeroki zakres branżowy, a w szczególności wymagający przemysł motoryzacyjny. Oprócz zachowania standardów bezpieczeństwa i jakości, działania usługowe wpisują się w najnowsze trendy takie jak e-Mobilność czy digitalizacja.

ROZWIĄZANIA IOT

Comarch Smart Metering – rozwiązanie dedykowane do monitorowania infrastruktury komunalnej (woda, prąd, gaz). Rozwiązanie składa się z dedykowanego urządzenia Comarch do odczytu danych z liczników w ustandaryzowany sposób, przesyłanie danych w sposób bezprzewodowy z wykorzystaniem technologii LPWAN (4,5G) poprzez sieć operatora telekomunikacyjnego (NB-IoT lub LTE-CatM) do chmury obliczeniowej Comarch oraz aplikacji Smart Metering bazującej na Comarch IoT Platform.

Industry 4.0 – zespół dedykowanych produktów i rozwiązań, opartych na technologii IIoT (Industrial Internet of Things). Zastosowanie komponentów IIoT pozwala na przeprowadzanie digitalizacji w produkcji, w tym jej automatyzację i optymalizację zachodzących procesów.

Digitalizacja – poprzez proces digitalizacji technologia IoT usprawnienia i automatyzuje zachodzące procesy w przedsiębiorstwach. Rozwiązania IoT dają możliwość komunikacji między urządzeniami, zbieranie danych dzięki sensorom oraz przetwarzanie ich w dedykowanej Platformie. Zastępując nieefektywne systemy na te oparte o IoT, stwarza się inteligentne otoczenie, które ma zastosowanie w przestrzeniach domów, infrastruktury miejskiej, hal produkcyjnych, usług zdrowotnych.

Internet of Healthcare Things (IoHT) – zespół urządzeń i systemów dedykowanych branży medycznej, opartych o technologię IoT. Architektura IoHT składa się z „rzeczy” (urządzeń), modułów łączności oraz platformy chmurowej. Rozwiązania z zakresu IoHT pozwalają na integrację z istniejącymi już systemami.

Comarch CareMate - to cyfrowy opiekun, dostępny jako aplikacja w połączeniu ze zintegrowaną Bransoletką Życia (służącą do monitoringu podopiecznych, z lokalizatorem GPS oraz możliwością wezwania pomocy). Oferuje nowoczesne rozwiązanie dedykowane osobom starszym i przewlekle chorym, potrzebującym stałego monitoringu.

Comarch IoT Button – małe, zasilane bateryjnie urządzenie, komunikujące się z Platformą IoT, posiadające trzy typy reakcji (poprzez przycisk: krótki, długi i podwójny). Jego funkcjonalności pozwalają na dostosowanie się do niezliczonych zadań i potrzeb danego przedsiębiorstwa, dając jednocześnie możliwość integracji z istniejącymi już systemami w celu digitalizacji. Działający w oparciu o protokoły komunikacyjne: LTE Cat-M1 / NB-IoT / EGPRS.

Comarch Asset Tracking – rozwiązanie pozwalające na lokalizowanie urządzeń, rzeczy, osób w przestrzeniach logistycznych, przemysłowych, medycznych i wielu innych. System od strony sprzętowej bazuje na urządzeniach i modułach radiowych Comarch, przetwarzając zebrane dane w Platformie IoT.

Comarch Smart Lighting – rozwiązanie bazujące na Comarch IoT Platform, która umożliwia szybką konfigurację i zarządzanie inteligentnym oświetleniem w mieście, budynkach użyteczności publicznej czy w przemyśle. Rozwiązanie to wykorzystuje również inteligentny moduł Smart Lighting, który pozwala przemienić istniejącą infrastrukturę oświetleniową w inteligentny system.

KOMPONENTY ROZWIĄZAŃ IOT (BUILDING BLOCKS)

Comarch IoT Platform – platforma Internetu Rzeczy działająca w środowisku chmurowym. Platforma IoT umożliwia konfigurację, zarządzanie oraz monitorowanie komunikacji pomiędzy urządzeniami w sieci. Dzięki swoim funkcjonalnościom Platforma jest w stanie zgromadzić dane z miliardów urządzeń, następnie analizować je i przetwarzać, co przekłada się na wzrost efektywności zarządzania procesami oraz obniżenie kosztów zarówno działalności operacyjnej jak i wykorzystywanych zasobów.

Comarch IoT Hub – uniwersalny gateway o modularnej architekturze wykorzystywany do zapewnienia łączności pomiędzy urządzeniami a Platformą IoT. Rozwiązanie oferuje bezpieczną i stabilną komunikację krótkiego zasięgu w oparciu o różnorakie protokoły komunikacyjne, zdalną kontrolę oraz zarządzanie podłączonymi urządzeniami elektronicznymi.

Comarch Moduł BLE – certyfikowany moduł radiowy dla technologii Bluetooth Low Energy 4.1 (BLE) ze stosem oprogramowania Comarch, w formie płytki PCB do wykorzystania w różnorodnych aplikacjach m.in. IoT, jako interfejs BLE.

Comarch Radio Module (IoT MESH) – certyfikowany moduł radiowy w technologii kratowej (MESH) działający na pasmie sub-GHz 2,4GHz, bazujący na IEEE 802.15.4. Moduł w formie płytki PCB do wykorzystania w różnorodnych aplikacjach m.in. IoT, jako interfejs radiowy.

Comarch Smart Lighting Module (CSL) – certyfikowany moduł do bezprzewodowego sterowania lampami m.in. wykonanych w technologii LED. Wykorzystujący różne moduły radiowe Comarch jako warstwa transportowa. Produkt dostępny w kilku wariantach funkcjonalnych z różnymi interfejsami radiowymi.

KRÓTKOSERYJNA PRODUKCJA ELEKTRONIKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZO-ROZWOJOWA (R&D)

Comarch IoT Plant - hala produkcyjna, która oferuje wysokiej jakości usługi z zakresu szybkiego prototypowania i montażu urządzeń elektronicznych (EMS). Zapewnia klientom kompleksowe wsparcie na każdym etapie procesu produkcyjnego, począwszy od projektu, poprzez prototypowanie mechaniczne, aż do montażu i poprodukcyjnej kontroli jakości.

Innowacyjna linia produkcyjna, która umożliwia krótkoseryjną produkcję prototypów elektroniki użytkowej w bardzo krótkim okresie czasu, ze szczególnym naciskiem na jakość oferowanych produktów i świadczonych usług. Hala produkcyjna IoT Plant powstała na potrzeby montażu elektroniki czyli usług EMS, funkcjonuje w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania Comarch S.A

Comarch IoT Lab - w IoT Lab budowane są prototypy spełniające najwyższe standardy branżowe zakresie bezpieczeństwa oraz doświadczenia użytkownika. Usługi oferowane przez IoT Lab obejmuje proces tworzenia projektu form przemysłowych, wizualizację 3D, projektowanie elektroniki i oprogramowania, tworzenie projektu technicznego i dokumentacji oraz przygotowanie finalnego prototypu.

Urządzenia medyczne – kompleksowe usługi świadczone przez Comarch IoT Plant oraz doświadczenie w R&D obejmuje także branżę medyczną. To tutaj powstają nowoczesne urządzenia medyczne takie jak Comarch CardioVest (kamizelka służąca do zdalnego monitoringu EKG i diagnostyki pracy serca).

PROFESSIONAL SERVICES

USŁUGI DLA BRANŻY AUTOMOTIVE

Software development - zakres działań obejmuje projektowanie aplikacji, backendów oraz integrację zewnętrznych dostawców treści i usług (np. Asystenci głosowi: Alexa Google Assistant, parking, płatności, muzyka, smart home). Usługi prowadzone są zgodnie z wymaganiami klienta, przy wykorzystaniu wiedzy i doświadczeń z zakresu bezpieczeństwa w sieci oraz logiki i intuicyjności w kontakcie z odbiorcą.

Infotainment in-Car – udział w rozwijaniu wbudowanych systemów informacyjno-rozrywkowych (Infotainment). Obejmuje swoim zakresem opracowywanie aplikacji dla producentów OEM (np. Web Embedded) w obszarze dedykowanych systemów Infotainment. Wśród przykładów działań można wymienić fakt, że jako pierwsi w Europie oraz drudzy na świecie zintegrowaliśmy Spotify z systemem Infotainment.

Integracja ze smartfonami - zdolność do połączenia aplikacji zainstalowanych w smartfonie oraz sterowania nimi z poziomu headunitu samochodu pozwala na pełne skupienie się na prowadzeniu pojazdu, zwiększając poziom bezpieczeństwa i szybkość reakcji. Korzystanie ze wspomnianych aplikacji odbywa się w sposób intuicyjny, można nimi sterować używając np. przycisku znajdującego się na kierownicy lub komend głosowych, bez wykonywania dodatkowych czynności wymagających podzielności uwagi (np. MirrorLink, CarPlay, Android Auto).

E-mobilność – łącząc doświadczenie projektowe wraz z innymi sektorami Comarch, IoT dostarcza rozwiązania i usługi wpisujące się w rozwój koncepcji e-mobilności, która dotyczy nie tylko ekonomicznego i ekologicznego transportu, ale także aplikacji wspierających oraz udogodnień dla użytkowników (software services). Dzięki e-mobilności dostarczanej przez Comarch, użytkownicy mogą korzystać ze zintegrowanych z pojazdem asystentów głosowych, planując swoją pracę poprzez

wykorzystanie In-car Office (integracja z kalendarzem), czy też oszczędzać czas na znalezienie miejsca parkingowego, korzystając z zintegrowanego systemu – Smart Parking (integracja z producentami OEM).

UX / UI - usługi te polegają na kompleksowym badaniu zachowań i profili użytkowników, celem projektowania aplikacji intuicyjnych i przyjaznych użytkownikom końcowym.

CERTYFIKACJA

Narzędzia certyfikujące dla organizacji standaryzacyjnych wspomagają skuteczne zarządzanie procesem certyfikacji urządzeń oraz aplikacji. Dodatkowo pozwalają na sprawdzanie zgodności z obowiązującymi standardami, szczególnie w obszarze standardów komunikacyjnych Internet of Things. Ponadto Comarch dostarcza narzędzia certificate authority do wystawiania oraz weryfikacji certyfikatów, służących potwierdzeniu tożsamości danego podmiotu.

SYSTEMY WBUDOWANE (EMBEDDED SYSTEMS)

Comarch oferuje kompleksowe rozwiązania systemowe oraz produktowe z obszaru systemów wbudowanych. Doświadczenie zdobyte podczas realizacji międzynarodowych projektów z obszaru elektroniki użytkowej oraz przemysłu motoryzacyjnego, medycznego i finansowo-bankowego jest gwarancją zgodności technologii z bieżącymi trendami oraz standardami branżowymi oferowanych rozwiązań.

OUTSOURCING

Świadczony jest w obrębie outsourcingu procesów, R&D, systemów oraz know-how (zasobów ludzkich). Współpraca z Comarch pozwala na ograniczenie kosztów, czasu oraz ryzyka prowadzonych projektów.

3.8. Działalność sportowa

MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową z uczestnictwem w profesjonalnych ligach i zawodach w kilku dyscyplinach sportowych, z których najważniejsze są piłka nożna oraz hokej na lodzie. Celem inwestycji w spółkę jest promocja marki Comarch. Jest to element strategii marketingowej Grupy Comarch, której celem jest kreowanie wizerunku Comarch jako wiodącego dostawcy informatyki dla dużych i średnich firm w Polsce.

Przychody z działalności sportowej MKS Cracovia SSA obejmują sumy należnych przychodów z tytułu usług reklamowych oraz usług pozostałych, a także wpływy uzyskane ze sprzedaży biletów na imprezy sportowe organizowane przez spółkę.

4. Pozycja Grupy na rynku IT oraz informacja o rynkach zbytu i o źródłach zaopatrzenia

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Comarch jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne, ze względu na ich uniwersalny charakter, są oferowane do każdej grupy odbiorców. Oferta Comarch przeznaczona jest zarówno dla podmiotów z rynku polskiego jak i klientów zagranicznych. Od wielu lat jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. W 2019 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży Grupy Comarch.

Ze względu na specyfikę branży, w której działa Comarch, jako główne źródła zaopatrzenia należy uznać międzynarodowe koncerny, będące producentami sprzętu komputerowego, aplikacji bazodanowych oraz narzędzi programistycznych, polskie oddziały i przedstawicielstwa tych koncernów, polskie firmy dystrybucyjne oraz podwykonawców systemów IT. W 2019 roku żaden z kontrahentów nie dostarczył produktów i towarów o wartości przekraczającej 10% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch.

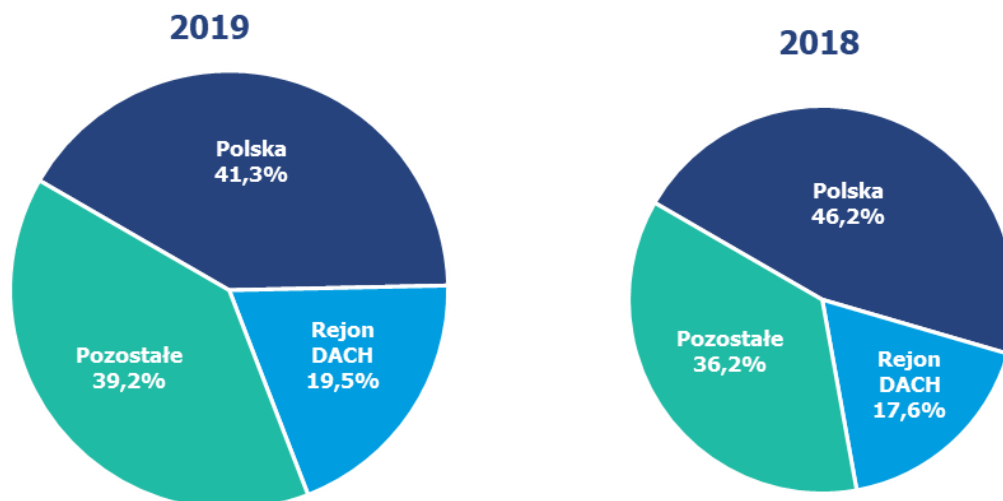
5. Struktura sprzedaży

5.1. Przychody ze sprzedaży - struktura geograficzna (w tys. PLN)

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Kraj (Polska)	594 021	41,3%	632 372	46,2%	462 922	41,1%
Zagranica	843 402	58,7%	737 247	53,8%	662 188	58,9%
Przychody ze sprzedaży	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%	1 125 110	100,0%

W okresie 2019 roku Grupa odnotowała 594 021 tys. PLN przychodów ze sprzedaży krajowej, o 38 351 tys. PLN (tj. o 6,1%) mniej niż w analogicznym okresie roku 2018. Było to spowodowane znacznym spadkiem sprzedaży do sektora publicznego w Q2 i Q3 2019 roku, częściowo pokrytym bardzo dobrym rozwojem biznesu w obszarze ERP w Polsce. Sprzedaż zagraniczna w okresie 12 miesięcy 2019 roku osiągnęła wartość 843 402 tys. PLN i była o 106 155 tys. PLN (tj. o 14,4%) wyższa niż w analogicznym okresie roku poprzedniego. Jest to związane głównie ze wzrostem przychodów ze sprzedaży do odbiorców z sektora telekomunikacyjnego, handlowo-usługowego oraz przemysłowego. Sprzedaż zagraniczna stanowiła w okresie 12 miesięcy 2019 roku 58,7% całkowitych przychodów Grupy.

Struktura geograficzna sprzedaży pozostawała stabilna w ciągu roku obrotowego.

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Kraj (Polska)	594 021	41,3%	632 372	46,2%	462 922	41,1%
DACH	279 899	19,5%	241 637	17,6%	249 361	22,2%
Pozostałe kraje	563 503	39,2%	495 610	36,2%	412 827	36,7%
Razem	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%	1 125 110	100,0%

Sprzedaż Grupy w rejonie DACH w 2019 roku wzrosła o 38 262 tys. PLN, tj. o 15,8% w stosunku do roku poprzedniego i stanowiła 19,5% całkowitej sprzedaży Grupy. Pozostała sprzedaż zagraniczna wzrosła o 67 893 tys. PLN, co stanowi wzrost o 13,7%. Udział pozostałej sprzedaży zagranicznej w całkowitej sprzedaży Grupy w 2019 roku wynosił 39,2%.

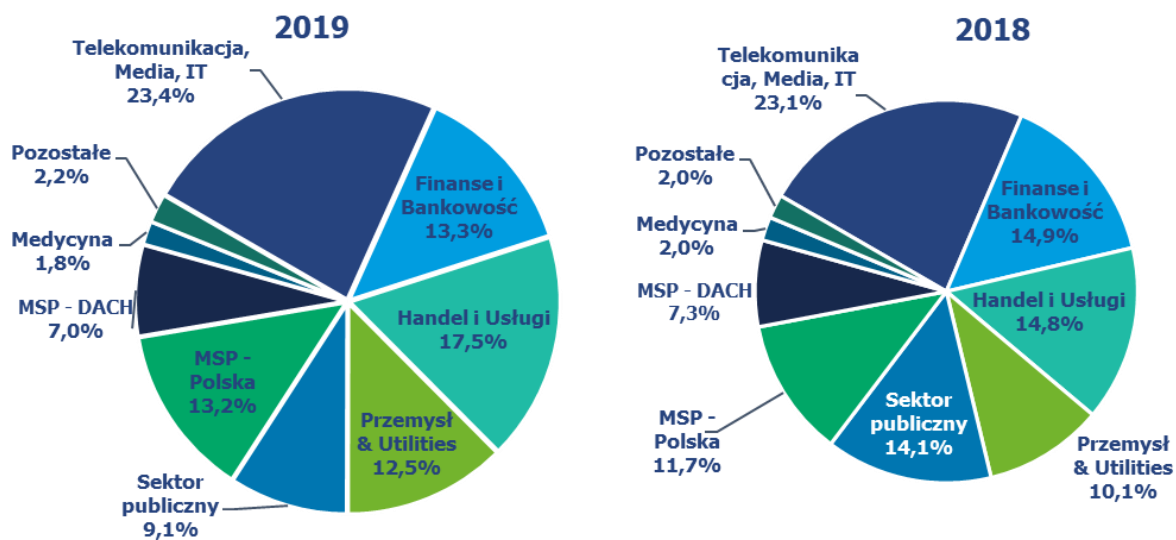
5.2. Struktura sprzedaży według odbiorców (w tys. PLN)

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Telekomunikacja, Media, IT	335 846	23,4%	316 416	23,1%	264 866	23,5%
Finanse i Bankowość	191 054	13,3%	204 532	14,9%	187 168	16,6%
Handel i Usługi	251 743	17,5%	202 406	14,8%	187 367	16,7%
Przemysł & Utilities	179 336	12,5%	138 344	10,1%	143 105	12,7%
Sektor Publiczny	130 352	9,1%	193 000	14,1%	64 018	5,7%
MSP – Polska	190 421	13,2%	160 874	11,7%	136 085	12,1%
MSP - DACH	100 411	7,0%	99 568	7,3%	99 771	8,9%
Medycyna	25 919	1,8%	27 351	2,0%	16 020	1,4%
Pozostałe	32 341	2,2%	27 128	2,0%	26 710	2,4%
Razem	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%	1 125 110	100,0%

W okresie 12 miesięcy 2019 roku sprzedaż do odbiorców z sektora TMT wyniosła 335 846 tys. PLN, co oznacza wzrost o 19 430 tys. PLN (tj. o 6,1%) w porównaniu do analogicznego okresu roku 2018. Klienci z sektora finanse i bankowość zakupili produkty i usługi o wartości 191 054 tys. PLN, niższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego o 13 478 tys. PLN, tj. 6,6%. Znaczący wzrost odnotowała sprzedaż do klientów z sektora handel i usługi (wzrost o 49 337 tys. PLN, tj. o 24,4%). Również przychody ze sprzedaży do odbiorców z sektora przemysł i utilities odnotowały wyraźny wzrost, o 40 992 tys. PLN, tj. o 29,6%. Przychody ze sprzedaży do odbiorców z sektora publicznego znacznie spadły, o 62 648 tys. PLN, tj. o 32,5%. Było to efektem znacznie niższej niż w 2018 roku wartości dostaw wyrobów gotowych i hardware obcego realizowanych do klientów z tego sektora. Niewielki spadek przychodów nastąpił w przypadku sprzedaży do sektora medycyna (o 1 432 tys. PLN, tj. o 5,2%). Klienci z sektora MSP-Polska zakupili produkty i usługi o wartości o 29 547 tys. PLN, tj. o 18,4% wyższej od osiągniętej w analogicznym okresie roku poprzedniego. Sprzedaż do klientów z sektora MSP-DACH osiągnęła wartość bardzo zbliżoną do ubiegłorocznej (100 411 tys. PLN, tj. + 0,8%). Przychody ze sprzedaży do pozostałych klientów wzrosły o 5 213 tys. PLN, tj. o 19,2%.

Struktura sprzedaży wg odbiorców pozostawała stabilna w ciągu roku obrotowego.

Sytuacja biznesowa w 2019 roku potwierdziła, że różnorodność oferty oraz utrzymywanie branżowej i geograficznej dywersyfikacji źródeł przychodów jest korzystne dla stabilnego rozwoju działalności Grupy Comarch.

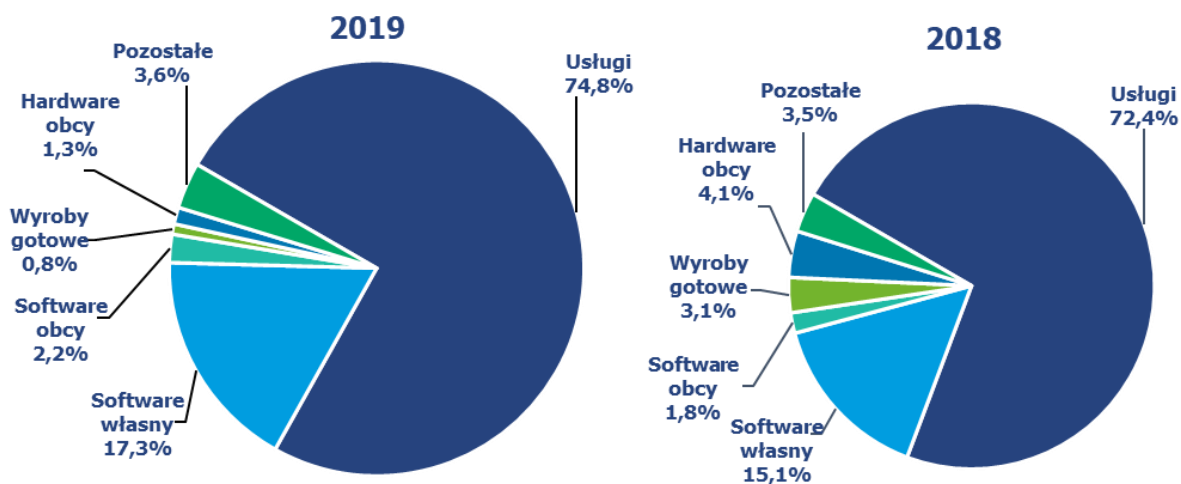

5.3. Struktura sprzedaży wg rodzaju (tys. PLN)

	12 miesięcy 2019	%	12 miesięcy 2018	%	12 miesięcy 2017	%
Usługi	1 074 965	74,8%	992 627	72,4%	871 415	77,4%
Oprogramowanie własne	249 442	17,3%	207 271	15,1%	175 174	15,6%
Oprogramowanie obce	30 997	2,2%	24 041	1,8%	13 475	1,2%
Wyroby gotowe	11 676	0,8%	42 216	3,1%	804	0,1%
Sprzęt komputerowy	19 134	1,3%	55 728	4,1%	10 096	0,9%
Pozostałe	51 209	3,6%	47 736	3,5%	54 146	4,8%
Razem	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%	1 125 110	100,0%

W okresie 12 miesięcy 2019 roku struktura rodzajowa przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch uległa znacznym zmianom w porównaniu do odnotowanej w 2018 roku. Przychody ze sprzedaży usług informatycznych wzrosły o 82 338 tys. PLN, tj. o 8,3%. Znaczny wzrost odnotowały również przychody ze sprzedaży oprogramowania własnego: o 42 171 tys. PLN, tj. o 20,3%. Wzrost wartości przychodów z usług i oprogramowania własnego był efektem pozyskania w 2018 i realizacji w 2019 roku kontraktów o znacznej wartości, zwłaszcza w obszarze telekomunikacyjnym i handlowo-usługowym (kontrakty przeliczane wg MSSF 15). Przychody ze sprzedaży oprogramowania obcego wzrosły o 6 956 tys. PLN, tj. o 28,9%. Sprzedaż własnych wyrobów gotowych wyraźnie spadła wobec ubiegłego roku (o 30 540 tys. PLN, tj. o 72,3%), podobnie zachowała się sprzedaż hardware firm trzecich, gdzie spadek przychodów wyniósł 36 594 tys. PLN (tj. o 65,7%). W obu przypadkach było to efektem mniejszej wartości dostaw wyrobów gotowych i hardware obcego do sektora publicznego realizowanych w 2019 roku. W okresie 12 miesięcy 2019 pozostała sprzedaż wzrosła o 3 473 tys. PLN, tj. 7,3%.

Na przestrzeni całego roku 2019 struktura sprzedaży wg rodzaju utrzymywała się na stabilnym poziomie.

6. Charakterystyka czynników istotnych dla rozwoju Grupy Kapitałowej

6.1. Czynniki wewnętrzne

- stały wzrost sprzedaży eksportowej i znaczenia działalności zagranicznej;
- pozycja i renoma Grupy Comarch mająca wpływ na charakter pozyskiwanych klientów;
- działalność Grupy Comarch w specjalnej strefie ekonomicznej w Krakowie;
- znaczący udział produktów standardowych (powtarzalnych) w sprzedaży, co oznacza:

- niższe koszty, w szczególności koszty zmienne związane z pojedynczym kontraktem,
 - możliwość znacznego zwiększenia rentowności jednostkowego kontraktu przy jednoczesnym obniżeniu obciążenia klienta (opłaty licencyjne),
 - szersza i bardziej zdywersyfikowana klientela oznaczająca większą skalę działalności,
- e) atrakcyjna polityka szkoleniowa oraz atrakcyjne warunki pracy oferowane pracownikom spółek Grupy;
- f) zwiększenie rozpoznawalności marki Comarch wśród potencjalnych klientów poprzez prowadzone akcje marketingowe (w tym marketing sportowy) oraz działania prospołeczne;
- g) konieczność dokonywania ciągłych inwestycji w kapitał ludzki celem utrzymania konkurencyjności firmy w kolejnych latach;
- h) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych przeznaczanych na działalność badawczo-rozwojową oraz rozwój nowych produktów i usług informatycznych;
- i) wysoki poziom wydatków inwestycyjnych związanych z rozbudową zaplecza produkcyjnego w Polsce i za granicą (inwestycje rzeczowe) oraz z ekspansją na rynkach zagranicznych (inwestycje kapitałowe).

6.2. Czynniki zewnętrzne

- a) wzrost wymagań stawianych systemom informatycznym przez klientów. Zwiększa się zapotrzebowanie na duże, złożone systemy informatyczne dedykowane dla poszczególnych użytkowników. Stawia to w lepszej sytuacji większe spółki IT, takie jak Grupa Comarch, które oferują szereg różnych technologii i produktów i są w stanie dostarczyć zaawansowane technologicznie rozwiązania;
- b) wzrost znaczenia technologii mobilnych, stosowanych obecnie powszechnie w rozwiązaniach informatycznych dla wszystkich grup odbiorców;
- c) zmiana modeli biznesowych w wielu branżach oraz zmiana strategii biznesowych wielu firm związana z postępem technicznym i rozwojem gospodarczym, co kształtuje popyt na nowe systemy informatyczne, upowszechnienie sprzedaży oprogramowania w modelu *cloud computing* oznacza dla firm informatycznych zwiększone wymogi kapitałowe i zasobowe;
- d) związany z członkostwem Polski w Unii Europejskiej dostęp polskich firm do środków z funduszy strukturalnych, które w pewnej części są przeznaczane na rozwój systemów informatycznych oraz finansowanie prac badawczo-rozwojowych;
- e) rosnąca konkurencja, wpływająca na zmniejszenie osiąganych marż; konkurencja pomiędzy firmami IT;
- f) stała presja na wzrost wynagrodzeń w branży IT; zmniejszająca się liczba absolwentów uczelni technicznych z wykształceniem informatycznym;
- g) wzrastająca konkurencja na lokalnym rynku pracy w sektorze IT w Krakowie oraz innych miejscach prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę;
- h) międzynarodowa sytuacja gospodarcza, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji na rynkach finansowych, mająca wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne;
- i) zmienność kursów walutowych, w szczególności EUR/PLN i USD/PLN, GBP/PLN, CAD/PLN, CHF/EUR, BRL/PLN oraz RUB/PLN, wpływająca na opłacalność sprzedaży zagranicznej;
- j) sytuacja gospodarcza na świecie, ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji w Europie, mającej wpływ na wielkość popytu na produkty i usługi informatyczne na tym rynku oraz wiarygodność finansową klientów z tego rejonu geograficznego;
- k) międzynarodowa sytuacja polityczna, m.in. wzrastające ryzyko zamachów terrorystycznych w miejscach prowadzenia projektów utrudnia ich realizację;
- l) sytuacja epidemiologiczna na świecie, związana z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowaniami na COVID-19, która ma wpływ na działalność gospodarczą Grupy oraz na kondycję finansową klientów Grupy i generowany przez nich popyt na produkty i usługi informatyczne.

7. Pozostałe istotne czynniki, w tym ryzyka i zagrożenia

Grupa Comarch jest narażona na następujące główne rodzaje ryzyka finansowego:

7.1. Ryzyko kredytowe

Grupa Comarch analizuje wiarygodność finansową potencjalnych klientów przed zawarciem umów na dostawę systemów informatycznych i w zależności od oceny standingu finansowego dostosowuje warunki każdej umowy do potencjalnego ryzyka. Koncentracja ryzyka kredytowego jest ograniczona ze względu na dywersyfikację sprzedaży Comarch do znacznej liczby kontrahentów z różnych branż gospodarki i z różnych regionów świata.

7.2. Ryzyko zmiany stóp procentowych

Grupa Comarch jest narażona na ryzyko zmian stóp procentowych w związku z posiadanymi środkami pieniężnymi i ich ekwiwalentami oraz z zawartymi długoterminowymi kredytami inwestycyjnymi przeznaczonymi na finansowanie nowych budynków produkcyjnych w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Kredyty są oprocentowane wg zmiennej stopy procentowej opartej o stawkę WIBOR oraz EURIBOR. Grupa Comarch dokonywała zabezpieczenia ryzyka stopy procentowej w tym obszarze za pomocą kontraktów IRS oraz prowadzi stały monitoring sytuacji rynkowej w tym zakresie. Wpływ zmiany stóp procentowych na wysokość płaconych odsetek od kredytów jest częściowo kompensowany przez zmianę odsetek otrzymywanych od posiadanych środków pieniężnych.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko zmiany stopy procentowej znajduje się w punkcie [2.3.2.](#) Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7.3. Ryzyko zmiany kursów walut

W związku ze sprzedażą eksportową lub denominowaną w walutach obcych Grupa Comarch jest narażona na ryzyko kursowe, szczególnie w odniesieniu do zmian kursów par walut EUR/PLN, GBP/PLN, USD/PLN, BRL/PLN oraz CAD/PLN. Równocześnie część kosztów i zobowiązań Grupy Comarch jest również wyrażona lub powiązana z kursem walut obcych. W indywidualnych przypadkach jednostka dominująca dokonuje zabezpieczenia przyszłych płatności za pomocą kontraktów forward, jak również stara się wykorzystywać hedging naturalny poprzez dopasowanie struktury aktywów i pasywów denominowanych w walutach obcych (np. poprzez zaciąganie w ostatnich okresach zobowiązań kredytowych wyrażonych w EUR). Wartość bilansowa aktywów oraz zobowiązań finansowych Grupy Comarch denominowanych w walutach obcych na dzień bilansowy dotyczy należności i zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego oraz środków pieniężnych.

Analiza wrażliwości wyniku finansowego Grupy na ryzyko zmiany kursów walut znajduje się w punkcie [2.3.3.](#) Skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

7.4. Ryzyko płynności finansowej

Grupa Comarch posiada system zarządzania ryzykiem płynności dla potrzeb zarządzania funduszami krótko-, średnio- i długoterminowymi. Podstawowe ryzyko płynności finansowej wynika z faktu, iż większość kosztów ponoszonych przez Grupę Comarch ma charakter kosztów stałych, natomiast przychody ze sprzedaży podlegają zmienności charakterystycznej dla firm usługowych. Grupa Comarch zarządza ryzykiem płynności utrzymując odpowiednią wielkość kapitału obrotowego, utrzymując rezerwowe linie kredytowe w rachunku bieżącym, monitorując stale prognozowane i rzeczywiste przepływy pieniężne oraz analizując profile zapadalności aktywów i zobowiązań finansowych.

8. Perspektywy rozwoju działalności Grupy oraz przewidywana sytuacja finansowa Grupy w 2020 roku

W 2019 roku wzrósł popyt na usługi i produkty informatyczne Grup Comarch, przy czym nastąpiły zmiany w jego strukturze. Grupa odnotowała znaczny wzrost popytu na rozwiązania dla sektora telekomunikacyjnego, przemysłowego, handlowo-usługowego oraz w zakresie produktów ERP, przy jednoczesnym spadku sprzedaży do sektora publicznego oraz finansowo-bankowego. Portfel zamówień Grupy zapewnia obecnie pełne wykorzystanie jej mocy produkcyjnych w kilku kolejnych okresach.

Na działalność Grupy Comarch w 2020 roku istotny wpływ będzie miała sytuacja epidemiologiczna na świecie, związana z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 i zachorowaniami na COVID-19, która ma wpływ na działalność operacyjną Grupy Comarch oraz na kondycję finansową jej klientów i generowany przez nich popyt na produkty i usługi informatyczne. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania działalność operacyjna Grupy prowadzona jest bez zakłóceń. Grupa Comarch wdrożyła wszystkie wytyczne rekomendowane przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz pozostałe instytucje państwowe w krajach aktywności operacyjnej Grupy ze szczególnym uwzględnieniem zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, zdrowia i higieny dla pracowników. Wstrzymane zostały podróże służbowe do krajów określonych przez Główny Inspektorat Sanitarny jako kraje wysokiego ryzyka, ograniczane zostały kontakty bezpośrednie pracowników wewnątrz organizacji, uruchomiony został na szerszą skalę tryb pracy zdalnej pracowników biurowych. W kontaktach biznesowych powszechnie wykorzystywane są zdalne metody komunikacji. Zarząd podkreśla, że działalność Grupy jest bardzo dobrze zdywersyfikowana pod względem branżowym, produktowym i geograficznym, a bieżąca sytuacja nie stanowi zagrożenia dla stabilności finansowej przedsiębiorstwa.

W zakresie przychodów osiąganych ze sprzedaży, w poszczególnych krajach, w których Grupa Comarch prowadzi działalność, ze względu na wzrost liczby zachorowań i wydawane rekomendacje władz państwowych dotyczące ograniczania poruszania się jest możliwy przejściowy spadek przychodów ze sprzedaży oferowanych usług oraz produktów, jednak jego wartość nie jest na ten moment możliwa do oszacowania. Na wyniki finansowe osiągane w najbliższych okresach wpływ będą miały także: czas trwania epidemii, dalsze ograniczenia administracyjne w funkcjonowaniu państw, ograniczenia nakładane na przedsiębiorców, możliwość wykorzystania pakietów pomocowych uruchamianych przez poszczególne kraje, a także zmienność kursów walutowych i kondycja finansowa klientów Grupy Comarch.

Wpływ na działalność i wyniki finansowe Comarch w 2020 roku będą miały również rozwój sytuacji politycznej i gospodarczej w Polsce i na świecie, a także sytuacja na rynku pracy. Dzięki konsekwentnie realizowanej od wielu lat strategii pozycjonowania się na rynku jako firmy technologicznej i produktowej oferta Comarch jest bardzo dobrze zdywersyfikowana. Grono klientów stale się rozszerza, a znaczna ich część to firmy międzynarodowe, co pozwala kontynuować rozwój firmy. Dynamicznie rozwijająca się działalność Grupy Comarch na rynkach zagranicznych dodatkowo zwiększa wysokość sprzedaży oraz polepsza wizerunek Comarch wśród klientów, przyczyniając się tym samym do umocnienia pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Oznacza również konieczność dokonywania licznych inwestycji kapitałowych poza granicami Polski (głównie poprzez zakładanie zagranicznych spółek zależnych). Realizacja strategii przedsiębiorstwa zależy w dużej mierze od kształtowania się niezależnych od Comarch warunków makroekonomicznych, w szczególności od poziomu inwestycji w informatykę dokonywanych przez średnie i duże firmy w kraju i za granicą oraz od zaostrzającej się konkurencji na rynku pracy w sektorze IT. Równocześnie warunkiem koniecznym do realizacji strategii jest skuteczne zarządzanie ryzykami operacyjnymi. Szansą dla Grupy jest jej duża innowacyjność oraz wzrost zapotrzebowania na dostarczanie informatyki w modelu usługowym – Grupa Comarch dzięki szerokiej palecie własnych produktów, posiadanej infrastrukturze oraz zasobom ludzkim i kapitałowym może elastycznie dopasowywać się do modeli biznesowych oczekiwanych przez klientów.

Do najważniejszych ryzyk operacyjnych związanych z działalnością Grupy należą:

- ryzyka związane z pracami R&D (wytwarzanie własnych produktów softwarowych);
- ryzyka związane z realizacją kontraktów długoterminowych;
- ryzyka związane z niedotrzymaniem warunków umów i skorzystaniem przez kontrahentów z udzielonych im gwarancji dobrego wykonania lub przysługujących im kar umownych;
- ryzyka zagranicznego otoczenia gospodarczego, prawnego i politycznego związane z realizacją kontraktów eksportowych;
- ryzyko kredytowe związane ze sprzedażą z odroczonym terminem płatności oraz często długim okresem realizacji kontraktów;
- ryzyko rotacji personelu, ryzyko braku możliwości zatrudnienia odpowiedniej ilości wykwalifikowanych pracowników, ryzyko wzrostu kosztów pracy;
- ryzyko zmiany kursów walut oraz poziomu stóp procentowych;

- ryzyka związane z terroryzmem międzynarodowym, utrudniające delegowanie pracowników w podróże służbowe w niektóre rejony świata;
- ryzyko związane z rozprzestrzenianiem się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowaniami na COVID-19, które ma wpływ na możliwość prowadzenia działalności gospodarczej przez Grupę oraz na kondycję finansową klientów Grupy i generowany przez nich popyt na produkty i usługi informatyczne.

Grupa nie przewiduje istotnych zmian swojej sytuacji finansowej oraz w zakresie ryzyka związanego z prowadzoną działalnością.

9. Analiza finansowa Grupy

Bilans Aktywa	31 grudnia 2019 r.	%	31 grudnia 2018 r.	%	Zmiana	Zmiana %
Aktywa trwałe						
Rzeczowe aktywa trwałe	539 635	29,3%	551 063	33,1%	-11 428	-2,1%
Aktywo z tytułu prawa do użytkowania	73 636	4,0%	-	-	73 636	100,0%
Nieruchomości inwestycyjne	36 631	2,0%	32 683	2,0%	3 948	12,1%
Wartość firmy	40 735	2,2%	42 197	2,5%	-1 462	-3,5%
Pozostałe wartości niematerialne	56 311	3,1%	59 447	3,6%	-3 136	-5,3%
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 486	0,1%	2 834	0,2%	-348	-12,3%
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych	570	0,0%	1 520	0,1%	-950	-62,5%
Pozostałe aktywa wyceniane w wartości godziwej	2 739	0,1%	935	0,1%	1 804	192,9%
Inwestycje pozostałe	211	0,0%	211	0,0%	0	0,0%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	35 002	1,9%	35 045	2,1%	-43	-0,1%
Pozostałe należności	8 782	0,5%	20 906	1,3%	-12 124	-58,0%
	796 738	43,2%	746 841	44,8%	49 897	6,7%
Aktywa obrotowe						
Zapasy	90 741	4,9%	97 198	5,8%	-6 457	-6,6%
Należności handlowe oraz pozostałe należności	430 182	23,3%	435 372	26,1%	-5 190	-1,2%
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	3 554	0,2%	2 555	0,2%	999	39,1%
Należne przychody z tytułu kontraktów długoterminowych	193 865	10,5%	134 800	8,1%	59 065	43,8%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
Pozostałe aktywa finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	4 923	0,3%	3 264	0,2%	1 659	50,8%
Udziały i akcje	-	-	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	322 708	17,5%	245 915	14,8%	76 793	31,2%
	1 045 973	56,8%	919 104	55,2%	126 869	13,8%
Aktywa zakwalifikowane do sprzedaży	-	-	-	-	-	-
Aktywa razem	1 842 711	100,0%	1 665 945	100,0%	176 766	10,6%

Wartość aktywów Grupy Comarch na koniec 2019 roku wzrosła o 176 766 tys. PLN, tj. o 10,6%. Wartość aktywów trwałych na koniec 2019 roku wzrosła o 49 897 tys. PLN, tj. 6,7% wobec roku 2018. Wzrost wartości aktywów trwałych wynikał głównie z ujęcia w bilansie wartości aktywów z tytułu prawa do użytkowania, utworzonego w konsekwencji zastosowania MSSF 16 po raz pierwszy od dnia 1 stycznia 2019 r. Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość aktywa z tytułu prawa do użytkowania wyniosła 73 636 tys. PLN, podczas gdy na dzień 1 stycznia 2019 r. wynosiła 74 402 tys. PLN. Wartość amortyzacji od aktywa z tytułu prawa do użytkowania w 2019 roku wyniosła 18 629 tys. PLN. Ponadto, do wzrostu

aktywów trwałych przyczynił się wzrost wartości nieruchomości inwestycyjnych z 32 683 tys. PLN do 36 631 tys. PLN (wzrost o 12,1% w porównaniu do roku 2018) oraz wzrost aktywów z tytułu pozostałych aktywów wycenianych w wartości godziwej o 1 804 tys. PLN (tj. o 192,9%). Wartość pozostałych należności spadła o 12 124 tys. PLN (tj. o 58,0%) ze względu na spłatę znacznej części udzielonych pożyczek. Spadek dotyczył również rzeczowych aktywów trwałych – zmniejszyły się o 11 428 tys. PLN, tj. 2,1% w porównaniu do ubiegłego roku, ze względu na planowe odpisy amortyzacyjne. Pozostałe wartości niematerialne i prawne zmalały o 3 136 tys. PLN (tj. o 5,3%). Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych zmalały o 950 tys. PLN, tj. o 62,5%. Udział pozostałych pozycji aktywów trwałych utrzymuje się na poziomie porównywalnym do 2018 roku. Wartość aktywów obrotowych wzrosła wobec poziomu ubiegłorocznego o 126 869 tys. PLN, tj. o 13,8%. W największym stopniu wzrosła wartość środków pieniężnych i ich ekwiwalentów (o 76 793 tys. PLN, tj. 31,2%). W następnej kolejności wzrost dotyczy należnych przychodów z tytułu kontraktów długoterminowych: o 59 065 tys. PLN, tj. o 43,8%, co było efektem realizacji w 2019 przez Grupę dużych projektów pozyskanych w latach poprzednich. Wzrost odnotowała również wartość instrumentów pochodnych o 1 659 (tj. o 50,8%) oraz należności z tytułu podatku bieżącego – wzrost o 999 tys. PLN (tj. o 39,1%). Wartość zapasów oraz należności handlowych zmalała odpowiednio o 6 457 tys. PLN, tj. o 6,6% oraz 5 190 tys. PLN, tj. 1,2% wobec ubiegłorocznej.

PASYWA	Stan na 31 grudnia 2019	%	Stan na 31 grudnia 2018	%	Zmiana	Zmiana %
KAPITAŁ WŁASNY						
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki						
Kapitał zakładowy	8 133	0,4%	8 133	0,5%	0	0,0%
Pozostałe kapitały	143 041	7,8%	143 041	8,6%	0	0,0%
Różnice kursowe	10 168	0,6%	8 837	0,5%	1 331	15,1%
Zyski/(straty) z lat ubiegłych oraz zysk okresu bieżącego	790 781	42,9%	698 135	41,9%	92 646	13,3%
	952 123	51,7%	858 146	51,5%	93 977	11,0%
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli	18 633	1,0%	17 962	1,1%	671	3,7%
Kapitał własny razem	970 756	52,7%	876 108	52,6%	94 648	10,8%
ZOBOWIĄZANIA						
Zobowiązania długoterminowe						
Kredyty i pożyczki	141 718	7,7%	175 010	10,5%	-33 292	-19,0%
Inne zobowiązania	4 998	0,3%	9 801	0,6%	-4 803	-49,0%
Zobowiązanie leasingowe	59 001	3,2%	-	-	59 001	-
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	2 909	0,2%	1 338	0,1%	1 571	117,4%
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	0,0%	410	0,0%	-410	-100,0%
Rezerwa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	48 725	2,6%	43 625	2,6%	5100	11,7%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	-	-	-	-	-	-
	257 351	14,0%	230 184	13,8%	27 167	11,8%
Zobowiązania krótkoterminowe						

Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	191 770	10,4%	182 502	11,0%	9 268	5,1%
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	8 765	0,5%	9 007	0,5%	-242	-2,7%
Zafakturowane przychody dotyczące kontraktów długoterminowych	172 831	9,4%	163 818	9,8%	9 013	5,5%
Kredyty i pożyczki	41 091	2,2%	40 267	2,4%	824	2,0%
Zobowiązania leasingowe	15 730	0,9%	-	-	15 730	
Zobowiązania finansowe wyceniane wg wartości godziwej – instrumenty pochodne	-	-	479	0,0%	-479	-100,0%
Pozostałe zobowiązania finansowe	4 009	0,2%	328	0,0%	3 681	1 122,3%
Rezerwy na pozostałe zobowiązania i obciążenia	180 408	9,8%	163 252	9,8%	17 156	10,5%
	614 604	33,4%	559 653	33,6%	54 951	9,8%
Zobowiązania razem	871 955	47,3%	789 837	47,4%	82 118	10,4%
Razem kapitał własny i zobowiązania	1 842 711	100,0%	1 665 945	100,0%	176 766	10,6%

W 2019 roku struktura pasywów Grupy Comarch nie uległa znaczącym zmianom w stosunku do 2018 roku. Dzięki wysokiemu wynikowi za okres bieżący wartość kapitału własnego wzrosła w 2019 roku o 11,0%. Nieznaczny wzrost odnotowały udziały mniejszości (18 633 tys. PLN w porównaniu do 17 962 tys. PLN w 2018 roku). Udział kapitału własnego przypadającego na akcjonariuszy spółki w strukturze pasywów utrzymał się na podobnym poziomie (51,7% wobec 51,5% w 2018 roku). Zobowiązania stanowiły 47,3% pasywów wobec 47,4% rok wcześniej. Ich wartość wzrosła o 82 118 tys. PLN, tj. o 10,4% w porównaniu do ubiegłego roku. Wzrost ten był spowodowany głównie ujęciem w bilansie zobowiązań leasingowych w wyniku wdrożenia MSSF 16 po raz pierwszy od 1 stycznia 2019 r. Łączna wartość zobowiązań leasingowych krótko i długoterminowych na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosiła 74 731 tys. PLN, podczas gdy na dzień 1 stycznia 2019 r. wynosiła 74 402 tys. PLN. Do wzrostu zobowiązań przyczyniły się również: wzrost rezerw na pozostałe zobowiązania i obciążenia o 17 156 tys. PLN, tj. 10,5% obejmujące m.in. nagrody pieniężne i wynagrodzenia, wzrost wartości zobowiązań z tytułu kontraktów długoterminowych (wzrost o 9 013 tys. PLN, tj. 5,5%), wzrost zobowiązań handlowych oraz pozostałych zobowiązań (wzrost o 9 268 tys. PLN, tj. 5,1%). Z kolei największy spadek dotyczył kredytów i pożyczek w części długoterminowej (o 33 292 tys. PLN, tj. 19%) i wynika on głównie z regularnych spłat kredytów bankowych związanych z realizowanymi przez Comarch inwestycjami infrastrukturalnymi. Pozostałe spadki dotyczyły zobowiązań z tytułu podatku bieżącego (spadek o 242 tys. PLN, tj. 2,7%).

Analiza zadłużenia finansowego	31 grudnia 2019r.	31 grudnia 2018r.	31 grudnia 2017r.	31 grudnia 2016r.	31 grudnia 2015r.
Wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów	9,9%	12,9%	14,9%	12,1%	10,6%
Wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego	19,2%	25,1%	26,9%	20,6%	17,9%

Wskaźniki zadłużenia finansowego w 2019 roku spadły w efekcie spadku wartości kredytów bankowych i pożyczek przy jednoczesnym wzroście wartości aktywów i kapitału własnego. Grupa finansuje się środkami własnymi w 52,7% a kapitałem obcym w 47,3%.

	12 miesiące 2019	%	12 miesiące 2018	%	Zmiana	Zmiana %
Przychody ze sprzedaży	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%	67 804	5,0%
Koszty sprzedanych produktów, usług, towarów i materiałów	-1 016 698	-70,7%	-1 008 042	-73,6%	-8 656	0,9%
Zysk brutto	420 725	29,3%	361 577	26,4%	59 148	16,4%
Pozostałe przychody operacyjne	34 320	2,4%	20 160	1,5%	14 160	70,2%
Koszty sprzedaży i marketingu	-145 545	-10,1%	-139 417	-10,2%	-6 128	4,4%
Koszty ogólnego zarządu	-127 937	-8,9%	-106 123	-7,7%	-21 814	20,6%
Pozostałe koszty operacyjne	-38 180	-2,7%	-48 654	-3,6%	10 474	-21,5%
Zysk operacyjny	143 383	10,0%	87 543	6,4%	55 840	63,8%
Przychody/(Koszty) finansowe – netto	-1 014	-0,1%	-13 951	-1,0%	12 937	-92,7%
Udział w zyskach/(stratach) jednostek stowarzyszonych	-	-	-11 112	-0,8%	11 112	-100,0%
Zysk przed opodatkowaniem	142 369	9,9%	62 480	4,6%	79 889	127,9%
Podatek dochodowy	-36 851	-2,6%	-30 029	-2,2%	-6 822	22,7%
Zysk netto za okres	105 518	7,3%	32 451	2,4%	73 067	225,2%
w tym:				0,0%		
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	104 846	7,3%	30 616	2,2%	74 230	242,5%
Zysk netto przypadający udziałom niedającym kontroli	672	0,0%	1 835	0,1%	-1 163	-63,4%

W 2019 roku Grupa Comarch wypracowała przychody ze sprzedaży o wartości 1 437 423 tys. PLN. Były one o 67 804 tys. PLN, tj. o 5% wyższe niż w 2018 roku. Wynik operacyjny wyniósł 143 383 tys. PLN i był o 55 840 tys. PLN, tj. o 63,8% wyższy niż osiągnięty w 2018 roku. Znacznie zwiększyła się wartość pozostałych przychodów operacyjnych (o 14 160 tys. PLN, tj. o 70,2%), głównie w wyniku zbycia pozostałych wartości niematerialnych i prawnych oraz wyniku rozwiązania rezerw na należności, odszkodowania i kary umowne. Wartość pozostałych kosztów operacyjnych zmniejszyła się w 2019 roku o 10 474 PLN, tj. o 21,5%, głównie w wyniku mniejszej wartości zawiązanych rezerw na należności, kary umowne i odszkodowania. Znacznie mniejszy niż w roku o poprzednim wpływ na wynik netto Grupy miała wycena instrumentów finansowych oraz udział w startach jednostek stowarzyszonych. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 104 846 tys. PLN i był o 74 230 tys. PLN wyższy niż w 2018 roku.

Analiza rentowności	12 miesiące 2019 r.	12 miesiące 2018 r.	12 miesiące 2017 r.	12 miesiące 2016 r.	12 miesiące 2015 r.
Marża na sprzedaży	29,3%	26,4%	26,0%	31,3%	30,1%
Rentowność sprzedaży na działalności operacyjnej	10,0%	6,4%	5,2%	10,5%	10,0%
Rentowność sprzedaży brutto	9,9%	4,6%	7,7%	9,4%	9,6%
Rentowność sprzedaży netto	7,3%	2,2%	5,7%	6,6%	7,0%

W 2019 roku marża na sprzedaży i rentowność sprzedaży operacyjnej wzrosły, kolejno do poziomu 29,3% oraz 10,0%. Rentowność sprzedaży brutto i sprzedaży netto osiągnęły kolejno poziom 9,9% oraz

7,3%. Zarówno rentowność działalności operacyjnej Grupy Comarch jak i rentowność netto w 2019 roku były na satysfakcjonującym poziomie.

Na wyniki osiągnięte przez Grupę Comarch miały wpływ m.in.:

- wzrost przychodów ze sprzedaży zagranicznej, który wyniósł 106 155 tys. PLN (tj. 14,4%), który został osiągnięty głównie dzięki zwiększonej sprzedaży rozwiązań IT dla telekomunikacji, sektora handlowo-usługowego oraz firm przemysłowych w krajach europejskich oraz w Azji,
- spadek sprzedaży krajowej (o 38 351 tys. PLN tj. o 6,1%), który był głównie efektem mniejszej wartości dostaw wyrobów gotowych Comarch do sektora publicznego realizowanych w 2019 roku,
- wzrost kosztów działalności, będący następstwem presji płacowej występującej w sektorze IT – fundusz płac podstawowych w Grupie Comarch w raportowanym okresie wzrósł o 12,9% w porównaniu do 2018 roku,
- uwzględnienie w trzecim kwartale 2019 zawarcia ugody z ZUS w sprawie kontraktu ZUS KSI, które spowodowało zwiększenie wyniku operacyjnego i wyniku netto Grupy Comarch o 24 203 tys. PLN,
- podatek dochodowy bieżący, który był wynikiem wysokiej rentowności działalności spółek Grupy w Polsce, Niemczech, Wlk. Brytanii i w Rosji, jego wartość wyniosła 31 707 tys. PLN,
- zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, który zwiększył pozostałe przychody operacyjne oraz wynik operacyjny Grupy o 8 304 tys. PLN a osiągnięty został głównie przez MKS Cracovia SSA w Q1 2019 roku,
- utworzenie i rozwiązanie odpisów na wątpliwe należności handlowe, dotyczące głównie działalności w rejonie Bliskiego Wschodu oraz w Ameryce Południowej, które zmniejszyły wynik operacyjny Grupy o 9 989 tys. PLN,
- stosowanie standardu rachunkowości MSSF 15, w wyniku którego część przychodów uzyskiwanych ze sprzedaży licencji na oprogramowanie Comarch jest rozliczana w czasie, zgodnie ze stopniem zaawansowania realizacji projektów. Wartość korekty z tego tytułu wyniosła w 2019 roku +31 093 tys. PLN,
- zastosowanie w 2019 roku po raz pierwszy standardu rachunkowości MSSF 16, które spowodowało, że wartość amortyzacji, a tym samym wartość zysku EBITDA, zwiększyła się w 2019 roku o 18 629 tys. PLN,
- wystąpienie dodatnich różnic kursowych z wyceny bilansowej należności i zobowiązań, związanych ze osłabieniem się kursu PLN wobec walut obcych, które zwiększyły wynik operacyjny w opisywanym okresie o 814 tys. PLN,
- wystąpienie ujemnej wyceny bilansowej instrumentów finansowych, kredytów i pożyczek zaciągniętych w walutach obcych a także zobowiązań leasingowych wycenionych zgodnie z MSSF 16, której wartość w opisywanym okresie wyniosła -499 tys. PLN.

Koszty związane z wytwarzaniem oprogramowania z zakresu telekomunikacji, e-Zdrowia, platformy Comarch Cloud będą miały w kolejnych okresach wpływ na zwiększenie kosztów działalności i zmniejszenie bieżącego wyniku finansowego Grupy Comarch, natomiast przyczynią się one w przyszłości na zwiększenia przychodów osiąganych w tych obszarach biznesowych.

Osiągnięte na podstawowej działalności wyniki finansowe Grupy potwierdzają skuteczność realizowanej strategii zakładającej:

- wysoki stopień dywersyfikacji produktowej, branżowej i geograficznej, dzięki czemu Grupa Comarch jest przygotowana na prowadzenie działalności także w warunkach gorszej koniunktury,
- znaczne inwestycje w kapitał ludzki,
- konserwatywne zarządzanie finansami i utrzymywanie rezerw gotówkowych stanowiących „poduszkę płynnościową” dla przedsiębiorstwa
- rozwój i sprzedaż rozwiązań informatycznych opartych w przeważającej części na własnych produktach,
- rozwój sprzedaży na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, Azji i Oceanii oraz w Ameryce Północnej,

- stałe ulepszanie operacyjnej efektywności działania poprzez doskonalenie procedur i racjonalizację kosztów,
- rozwijanie kolejnych obszarów biznesowych, zwłaszcza w zakresie medycyny, Internet of Things (IoT) oraz rozwiązań opartych na technologii Comarch Cloud,
- promowanie usługowego modelu sprzedaży informatyki,
- inwestycje we własne technologie oraz infrastrukturę informatyczną.

Analiza płynności	31 grudnia 2019 r.	31 grudnia 2019 r.	31 grudnia 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	31 grudnia 2015 r.
Bieżącej płynności finansowej	1,7	1,6	1,8	2,0	1,9
Płynności szybki	1,2	1,2	1,4	1,7	1,7
Podwyższonej płynności	0,5	0,4	0,5	0,6	0,6

W 2019 roku, podobnie jak w latach poprzednich Grupa Comarch posiadała bardzo dobrą płynność finansową. W ocenie Zarządu, Grupa Comarch nie ma problemów z terminowym wywiązywaniem się z zaciągniętych zobowiązań, przejściowo wolne środki Grupa inwestuje w bezpieczne instrumenty finansowe (lokaty bankowe).

Analiza rotacji	31 grudnia 2019 r.	31 grudnia 2018 r.	31 grudnia 2017 r.	31 grudnia 2016 r.	31 grudnia 2015 r.
Rotacji majątku obrotowego (krotność)	1,4	1,5	1,5	1,5	1,6
Rotacji należności (dni)	109	115	126	133	125
Rotacji zapasów (dni)	69	37	162	36	18
Rotacji zobowiązań (dni)	189	173	197	189	173
Rotacji zobowiązań bez zobowiązań z tytułu kredytu inwestycyjnego (dni)	187	159	144	142	134

Wskaźniki rotacji potwierdzają efektywne wykorzystywanie zasobów Grupy Comarch. Na koniec 2019 roku wartość kosztów sprzedanych towarów i materiałów była niższa w stosunku do 2018 roku przy podobnym poziomie zapasów oraz produkcji w toku, co przełożyło się na zwiększenie wskaźnika stanu rotacji zapasów. Wskaźniki zobowiązań wzrosły głównie z powodu ujęcia w bilansie zobowiązań leasingowych w wyniku wdrożenia MSSF 16 od 1 stycznia 2019 roku. Pozostałe wskaźniki utrzymały się na poziomie zbliżonym w stosunku do poprzednich lat.

Metody obliczania wskaźników finansowych

Wskaźniki zadłużenia

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego aktywów} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{aktywa razem}}$$

$$\text{wskaźnik zadłużenia finansowego kapitału własnego} = \frac{\text{kredyty i pożyczki}}{\text{kapitał własny przypadający na akcjonariuszy Spółki}}$$

Wskaźniki rentowności

$$\text{marża na sprzedaży} = \frac{\text{zysk brutto}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność operacyjna} = \frac{\text{zysk operacyjny}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży brutto} = \frac{\text{zysk przed opodatkowaniem}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rentowność sprzedaży na zysku netto przypadającym na akcjonariuszy Spółki} = \frac{\text{zysk netto przypadający na akcjonariuszy Spółki}}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

Wskaźniki płynności

$$\text{bieżącej płynności finansowej} = \frac{\text{aktywa obrotowe}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{płynności szybki} = \frac{\begin{array}{l} \text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \\ + \text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty} \\ + \text{aktywa finansowe dostępne do sprzedaży} \\ + \text{udziały i akcje} \end{array}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

$$\text{podwyższonej płynności} = \frac{\text{środki pieniężne i ich ekwiwalenty}}{\text{zobowiązania krótkoterminowe}}$$

Wskaźniki rotacji

$$\text{rotacji majątku obrotowego (krotność)} = \frac{\text{przychody ze sprzedaży}}{\text{aktywa obrotowe}}$$

$$\text{rotacji należności (dni)} = \frac{\left(\begin{array}{l} \text{należności handlowe oraz pozostałe należności} \\ + \text{należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego} \end{array} \right) * 360}{\text{przychody ze sprzedaży}}$$

$$\text{rotacji zapasów (dni)} = \frac{(\text{zapasy-produkcja w toku}) * 360}{\text{koszty sprzedanych towarów i materiałów}}$$

$$\text{rotacji zobowiązań (dni)} = \frac{\left(\begin{array}{l} \text{zobowiązania razem} \\ - \text{zobowiązania z tytułu kontraktów długoterminowych} \end{array} \right) * 360}{\begin{array}{l} \text{koszt sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} \\ + \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ + \text{koszty sprzedanych produktów, usług towarów i materiałów} \end{array}}$$

$$\begin{array}{l} \text{rotacji zobowiązań} \\ \text{bez zobowiązań z tytułu} \\ \text{kredytu inwestycyjnego (dni)} \end{array} = \frac{\left(\begin{array}{l} \text{zobowiązania razem} \\ - \text{kredyty i pożyczki} \end{array} \right) * 360}{\begin{array}{l} \text{koszt sprzedaży i marketingu} + \text{koszty ogólnego zarządu} \\ + \text{pozostałe koszty operacyjne} \\ + \text{koszty sprzedanych produktów, usług towarów i materiałów} \end{array}}$$

10. Kredyty, pożyczki, poręczenia, gwarancje i istotne pozycje pozabilansowe

10.1. Nieodnawialne kredyty bankowe

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Grupa posiadała zobowiązania z tytułu nieodnawialnych kredytów w wysokości 173 266 tys. PLN.

W trakcie roku 2019 zostały dotrzymane wszystkie kowenanty wynikające z umów kredytowych zawartych przez spółki Grupy. Zarząd Spółki dominującej nie widzi ryzyka ich niedotrzymania w przyszłości.

Kredytobiorca / Przedmiot finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu / pożyczki wg umowy		Zobowiązanie na dzień bilansowy				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. budynek biurowy SSE4 w Krakowie	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A.	44 000	PLN	2 919 (wobec 3 563 na 31 grudnia 2018)	EUR	12 432 (wobec 15 320 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-07-2024	29.07.2024	hipoteka na budynku SSE4, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, weksel in blanco, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE5 w Krakowie - refinansowanie	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	4 126	EUR	902 (wobec 1 418 na 31 grudnia 2018)	EUR	3 840 (wobec 6 099 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku	29.09.2021	hipoteka na budynku SSE5, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. nieodnawialny kredyt obrotowy	Santander Bank Polska S.A. (dawniej Bank Zachodni WBK S.A.)	7 400	EUR	953 (wobec 1 910 na 31 grudnia 2018)	EUR	4 057 (wobec 8 212 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 28-06-2019	31.12.2020	hipoteka na budynku SSE3, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE6 w Krakowie	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	13 323	EUR	6 507 (wobec 8 188 na 31 grudnia 2018)	EUR	27 711 (wobec 35 209 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-11-2023	30.11.2023	hipoteka na budynku SSE6, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, cesja praw z gwarancji należytego wykonania oraz gwarancji rękojmi, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. budynek biurowy SSE7 w Krakowie	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	13 333	EUR	12 920 (wobec 13 333 na dzień 31 grudnia 2018)	EUR	55 018 (wobec 57 330 na dzień 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 29-02-2028	29.02.2028	hipoteka na budynku SSE7, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A. długoterminowy kredyt nieodnawialny	Bank Handlowy w Warszawie S.A.	2 508	EUR	0 (wobec 1 188 na 31 grudnia 2018)	EUR	0 (wobec 5 109 na 31 grudnia 2018)	PLN	EURIBOR1M + marża banku IRS do 30-09-2019	30.09.2019	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	DNB Bank Polska S.A.	2 531	EUR	1 400	EUR	5 961	PLN	EURIBOR1M + marża banku	30.12.2023	zastaw rejestrowy na środkach trwałych będących przedmiotem finansowania, cesja praw z

środki trwałe - wyposażenie Laboratorium Internet of Things w Krakowie				(wobec 1 751 na dzień 31 grudnia 2018)		(wobec 7 529 na dzień 31 grudnia 2018)				polisy ubezpieczeniowej finansowanych środków trwałych, oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Bonus Development Sp. z o.o. SK- A	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	9 262	EUR	6 680	EUR	28 448	PLN	EURIBOR1M + marża banku	31.05.2030	hipoteka na budynku biurowym w Łodzi, oświadczenie Bonus Development Sp. z o.o. SK-A o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku biurowego w Łodzi, cesja praw z gwarancji nałożonego wykonania oraz z gwarancji rękojmi, cesja praw z umowy dzierżawy finansowanej nieruchomości zawartej z Comarch S.A., poręczenie Comarch S.A., oświadczenie o poddaniu się egzekucji Comarch S.A.
budynek biurowy w Łodzi				(wobec 7 346 na 31 grudnia 2018)		(wobec 31 586 na 31 grudnia 2018)		IRS do 31-05- 2030		
Comarch S.A.S, Comarch S.A.	BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A	8 000	EUR	4 908	EUR	20 900	PLN	EURIBOR3M + marża banku	18.09.2023	hipoteka na drugim miejscu na nieruchomości Comarch S.A. (Kraków, ul. prof. Michała Życzkowskiego 23, bud. SSE4), oświadczenie Comarch S.A. o poddaniu się egzekucji, cesja praw z polisy ubezpieczeniowej budynku SSE4
Budynek Data Center w Lille we Francji				(wobec 6 218 na 31 grudnia 2018)		(wobec 26 736 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.	CaixaBank S.A. Oddział w Polsce	3 500	EUR	3 499	EUR	14 899	PLN	EURIBOR1M + marża banku	23.08.2023	Oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Program modernizacyjny infrastruktury Comarch				(wobec 1 399 na 31 grudnia 2018)		(wobec 6 016 na 31 grudnia 2018)				

10.2. Odnawialne kredyty bankowe

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. spółki Grupy Comarch posiadały limity odnawialnych kredytów w rachunku bieżącym w wysokości 60 000 tys. PLN, limity nie były wykorzystane.

W trakcie roku 2019 zostały dotrzymane wszystkie kowenanty wynikające z umów kredytowych zawartych przez spółki Grupy. Zarząd Spółki dominującej nie widzi ryzyka ich niedotrzymania w przyszłości.

Kredytobiorca	Instytucja finansująca	Cel finansowania	Kwota kredytu wg umowy		Kwota kredytu pozostała do spłaty		Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
			Kwota	Waluta	Kwota	Waluta			
Comarch S.A.	Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	20 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	20.12.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	Bank Polska Kasa Opieki S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	30 000	PLN	0	PLN	WIBOR1M + marża banku	30.06.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji
Comarch S.A.	mBank S.A.	finansowanie bieżącej działalności gospodarczej	10 000	PLN	0	PLN	WIBOR O/N + marża banku	17.03.2020	oświadczenie o poddaniu się egzekucji,

10.3. Pożyczki

10.3.1. Pożyczki otrzymane

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Grupa Comarch posiadała zobowiązania z tytułu niespłaconego kapitału pożyczek od podmiotów niepowiązanych w wysokości 9 543 tys. PLN.

Kredytobiorca / Przedmiot finansowania	Instytucja finansująca	Kwota kredytu /pożyczki wg umowy		Zobowiązanie na dzień bilansowy				Warunki oprocentowania	Termin ostatecznej spłaty	Zabezpieczenia
		Kwota	Wal	Kwota	Wal	Kwota	PLN			
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	12 980	PLN			4 850 (wobec 7 463 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.03.2022	brak
Comarch S.A. dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	17 691	PLN			0 (wobec 766 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	31.01.2019	brak
Comarch Polska S.A.	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 475	PLN			2 144	PLN	stałe	01.05.2022	Poręczenie Comarch S.A.

dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym						(wobec 2 991 na 31 grudnia 2018)				
Comarch S.A.						0				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 474	PLN			(wobec 737 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.07.2019	brak
Comarch S.A.						1 944				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	3 139	PLN			(wobec 2 745 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.05.2022	brak
Comarch Polska S.A.						0				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1 200	PLN			(wobec 900 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.09.2019	Poręczenie Comarch S.A.
Comarch S.A.						0				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	999	PLN			(wobec 999 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.12.2019	brak
Comarch S.A.						605				
dostawa sprzętu IT w związku z realizowanym przez Grupę Comarch projektem informatycznym	IBM Global Financing Polska Sp. z o.o.	1814	PLN			(wobec 0 na 31 grudnia 2018)	PLN	stałe	01.05.2020	brak

10.3.2. Pożyczki udzielone osobom zarządzającym i nadzorującym

Na dzień 31 grudnia 2019 r. nie istnieją żadne niespłacone pożyczki na rzecz osób zarządzających i nadzorujących. Wg stanu na dzień publikacji raportu za 2019 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki na rzecz osób zarządzających i nadzorujących.

10.3.3. Pożyczki udzielone pracownikom Grupy Comarch

Na dzień 31 grudnia 2019 r. nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez spółki Grupy Comarch gwarancje i poręczenia na rzecz pracowników. Wg stanu na dzień publikacji raportu za 2019 roku nie istnieją żadne niespłacone pożyczki jak również udzielone przez spółki Grupy Comarch gwarancje i poręczenia na rzecz pracowników.

10.4. Poręczenia

- W związku z zawarciem przez Comarch Inc., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie, hosting i utrzymanie systemu lojalnościowego, w dniu 28 kwietnia 2011 r. zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch Inc. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 000 tys. USD i jest ważne przez czas trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na sprzedaż licencji i wdrożenie Comarch Network & Service Inventory, Comarch Next Generation Service Assurance, Comarch OSS Mediations oraz sprzedaż licencji Comarch SLA Management, w dniu 11 sierpnia 2011 zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch AG wynikających z umowy, tj. 5 495 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której Bank Pekao S.A. udzielił spółce Comarch Healthcare S.A. finansowania w wysokości 15 889 tys. PLN, w dniu 1 września 2011 r. spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania spółki zależnej Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 23 833 tys. PLN i jest ważne maksymalnie do dnia 31 grudnia 2021 r.
- W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i utrzymanie systemu BSS, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone do wysokości zobowiązań Comarch UK wynikających z powyższej umowy, tj. do kwoty 808 tys. GBP oraz dodatkowo 86 tys. GBP rocznie za usługę SLA i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Next Generation Performance Management Solution, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z umowy. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 3 823 tys. EUR i jest ważne przez cały okres trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie Planning and Inventory Application (PIA), został podpisany przez Comarch S.A. list patronacki, w którym Comarch S.A. zobowiązuje się do zapewnienia należytego wykonania umowy przez Comarch AG. List patronacki jest ważny 24 miesiące od zakończenia umowy, wartość umowy wynosi 3 505 tys. EUR.
- W związku z otrzymaniem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., subwencji na budowę infrastruktury w Dreźnie od Sachsische AufbauBank, Comarch S.A. przystąpiła do długu na wypadek powstania zobowiązania Comarch AG do zwrotu udzielonych środków. Maksymalna odpowiedzialność Comarch S.A. z tytułu przystąpienia do długu wynosi 263 tys. EUR plus odsetki za okres od momentu udzielenia subwencji do jej zwrotu.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A. umowy kredytu inwestycyjnego z BGŻ BNP Paribas Bank Polska S.A., na podstawie której bank udzielił spółce Comarch AG finansowania w wysokości 6 000 tys. EUR. W dniu 15 maja 2013 r. spółka Comarch S.A. udzieliła poręczenia za zobowiązania Comarch AG wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało udzielone do kwoty 9 000 tys. EUR i jest ważne maksymalnie do dnia 15 maja 2020 r.
- W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na wdrożenie Comarch Loyalty Management, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla klienta za zobowiązania spółki Comarch UK. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 2 351 tys. GBP i jest ważne przez okres trwania umowy.
- W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i licencję Comarch Loyalty Management, a także na usługi data center,

Support & Maintenance zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanych przez Comarch S.A.S. umów, tj. 2 807 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.

- W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy z jednym z klientów na usługi data center, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości podpisanej przez Comarch AG umowy, tj. 236 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- W związku z zawarciem przez Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z klientem na zakup licencji na oprogramowanie oraz usługi utrzymania i wsparcia, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 11 244 tys. GBP i jest ważne w okresie dwunastu lat od zakończenia kontraktu.
- W związku z zawarciem przez Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umów na obsługę kart paliwowych, zostały udzielone przez Comarch S.A. poręczenia dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Healthcare S.A. wynikające z powyższych umów. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2021 r. i zostało udzielone do kwoty 100 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch ECM, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem (SaaS), zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S., wynikające z tego projektu. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do kwoty 838 tys. EUR i jest ważne do momentu zakończenia projektu.
- W związku z zawarciem przez CA Consulting S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania CA Consulting S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 31 maja 2021 r. i zostało udzielone do kwoty 50 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG Oddział w Belgii, umowy ramowej z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie zostało udzielone maksymalnie do wartości umowy, tj. 3 241 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu.
- W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów na wdrożenie Comarch Loyalty Management For Airlines, Comarch Smart Analytics oraz Comarch Customer Engagement Platform-Gamification, a także dostarczenie usług utrzymania i zarządzania systemem, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. do 5 000 tys. USD. Poręczenie zostało udzielone na okres 5 lat.
- W związku z zawarciem przez Comarch Middle East FZ-LLC, spółkę zależną Comarch S.A. umowy z jednym z klientów, na wdrożenie Comarch Customer Engagement Platform, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie („Parent Guarantee”) za zobowiązania spółki Comarch Middle East FZ-LLC wynikające z tego projektu. Umowa została podpisana na okres 5 lat. Poręczenie jest ważne do momentu wywiązania się przez Comarch Middle East FZ-LLC ze wszystkich obowiązków wynikających z umowy i zostało udzielone do wysokości maksymalnej odpowiedzialności z kontraktu, tj. 10 000 tys. USD.
- W związku z zawarciem przez Bonus Development sp. z o.o. SK-A, spółkę zależną Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z Bankiem Pekao S.A., na podstawie której bank udzielił spółce

Bonus Development sp. z o.o. SK-A finansowania w EUR w wysokości 38 800 tys. PLN (co na dzień podpisania umowy kredytu stanowiło równowartość kwoty 9 262 tys. EUR) oraz w związku z zawarciem umowy na transakcje skarbowe związane z zabezpieczeniem ryzyka kursowego oraz stopy procentowej ww. kredytu, spółka Comarch S.A. udzieliła poręczeń za zobowiązania Bonus Development sp. z o.o. SK-A wynikające z powyższych umów. Poręczenia są ważne do momentu spłaty wszystkich zobowiązań wynikających z umowy kredytu, ostateczny termin spłaty kredytu przypada na dzień 28 czerwca 2030 r.

- W związku z zawarciem przez Comarch Chile SpA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na świadczenie usług IT Out-Tasking Services, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Chile SpA wynikające z tej umowy. Poręczenie zostało udzielone do wysokości 200 tys. EUR i jest ważne do czasu zakończenia projektu, tj. do 31 października 2019 r.
- W związku z zawarciem przez Comarch Polska S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart paliwowych, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie dla operatora kart paliwowych za zobowiązania Comarch Polska S.A. wynikające z powyższej umowy. Poręczenie zostało odnowione, w związku z czym jest ważne do dnia 14 września 2021 r. i zostało udzielone do kwoty 10 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie systemu Loyalty Management Solutions i jego serwis, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 39 747 tys. SEK.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch AB, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Master Services Agreement zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone na kwotę 3 827 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Comarch Loyalty Management, Comarch Campaign Management, Comarch Social Mining i Comarch Smart Analytics zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty wartości projektu tj. 3 318 tys. GBP.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Healthcare S.A., spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Healthcare S.A. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 450 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch UK, spółkę zależną Comarch S.A., umowy na obsługę kart płatniczych z jednym z klientów zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch UK. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 330 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez spółkę Comarch Software und Beratung AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie i serwis usług Telco BSS i Telco OSS, zostało udzielone poręczenie dla spółki Comarch Software und Beratung AG. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do wartości kontraktu tj. 11 524 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez spółkę Thanks Again LLC, spółkę stowarzyszoną Comarch S.A., umowy na wynajęcie biura z jednym z klientów, zostało udzielone poręczenie dla spółki Thanks Again LLC. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 544 tys. USD.
- W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Retail, Comarch Mobile Sale i Comarch POS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S.. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 444 tys. EUR.

- W związku z zawarciem przez Comarch Colombia S.A.S., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie usług Comarch Loyalty Management zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Colombia S.A.S. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 10 710 tys. USD.
- W związku z zawarciem przez Comarch Luxembourg S.a.R.L., spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji przy realizacji projektu Billing System zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Luxembourg S.a.R.L. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 7 240 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch Polska SA, spółkę zależną Comarch S.A., umowy zakupu sprzętu IT w celu realizacji kontraktu z jednym z klientów, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Polska SA. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 3 660 tys. PLN.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG, spółkę zależną Comarch S.A., umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do realizacji usługi e-invoicingu, zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AG. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 2 095 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch UK Ltd, spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi Comarch NRM zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch UK Ltd. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 9 966 tys. GBP.
- W związku z zawarciem przez Comarch Yuhan Hoesa, spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi NW Next Generation zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch Yuhan Hoesa. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 18 467 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S., spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usług ERP, POS i MoS zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch S.A.S. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 254 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch AB, spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji do usługi e-Care zostało udzielone przez Comarch S.A. poręczenie za zobowiązania spółki Comarch AB. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy i zostało udzielone do kwoty 1 151 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez COMARCH Middle East FZ-LLC spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie, serwisowanie i dostarczenie potrzebnych licencji CLM, zostało udzielone przez Comarch SA poręczenie za zobowiązania spółki zależnej COMARCH Middle East FZ-LLC wynikające z tej umowy. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy, a jej wartość wynosi 3 155 tys. USD.
- W związku z zawarciem przez Comarch AG spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie i świadczenie usługi e-invoicingu, zostało udzielone przez Comarch SA poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch AG wynikające z tej umowy. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy, a jej wartość wynosi 784 tys. EUR.
- W związku z zawarciem przez Comarch Japan KK spółkę zależną Comarch SA, z jednym z klientów na najem powierzchni biurowych, zostało udzielone przez Comarch SA poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Japan KK wynikające z tej umowy. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy, a jej wartość wynosi 9 604 tys. JPY.
- W związku z zawarciem przez Comarch S.A.S. spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na dostarczenie platformy BSSv7, zostało udzielone przez Comarch SA poręczenie za

zobowiązania spółki zależnej Comarch S.A.S. wynikające z tej umowy. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy, a jej wartość wynosi 11 175 tys. EUR.

- W związku z zawarciem przez Comarch Swiss AG spółkę zależną Comarch SA, umowy z jednym z klientów na wdrożenie usługi Convergent Billing wraz z licencją, zostało udzielone przez Comarch SA poręczenie za zobowiązania spółki zależnej Comarch Swiss AG wynikające z tej umowy. Poręczenie jest ważne przez czas trwania umowy, a jej wartość wynosi 12 144 tys. CHF.

W powyższej liście poręczeń znajdują się pozycje, których Spółka nie traktuje jako zobowiązania warunkowe.

10.5. Gwarancje bankowe i istotne pozycje pozabilansowe

Na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji i akredytyw wystawionych przez banki na zlecenie Comarch S.A. w związku z realizowanymi umowami oraz uczestnictwem w przetargach wynosiła 90 725 tys. PLN, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 81 163 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Geopolis sp. z o.o. wynosiła 0 PLN, na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 63 tys. PLN.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Grupy Comarch Software und Beratung wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 668 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 392 tys. EUR (tj. 1 673 tys. PLN).

Według stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. wartość gwarancji wystawionych przez banki na zlecenie Comarch AG wynosiła 16 tys. EUR (tj. 68 tys. PLN), na dzień 31 grudnia 2018 r. ich wartość wynosiła 16 tys. EUR (tj. 69 tys. PLN).

Comarch S.A. udzieliła oświadczeń o możliwości udzielenia wsparcia finansowego („*letter of comfort*”) dla spółek zależnych: Comarch R&D S.à r.l. bezterminowo, Comarch Argentina S.A. bezterminowo, Comarch Malaysia SDN. BHD. bezterminowo, Comarch Healthcare S.A. bezterminowo oraz do 30 czerwca 2021 r., Comarch Middle East FZ-LLC bezterminowo, Comarch Japan KK bezterminowo, Comarch SAS bezterminowo, Comarch Polska S.A. ważne do 30 czerwca 2020 r., Comarch Cloud S.A. ważne do 31 grudnia 2020 r. oraz Sointeractive S.A. ważne do 31 grudnia 2020 r.

11. Najważniejsze wydarzenia w 2019 roku i po dacie bilansu

11.1. Umowy znaczące dla działalności Grupy Comarch

11.1.1. Podpisanie przez MKS Cracovia S.A. umowy na „Budowę piłkarskiego centrum treningowo-badawczego Polski Południowej dla Szkoły Mistrzostwa Sportowego oraz Cracovii”

Zarząd Comarch S.A. poinformował w dniu 21 maja 2019 r. raportem bieżącym nr [RB-8-2019](#) o podpisaniu umowy przez MKS Cracovia SSA (dalej: „Zamawiający”), spółką zależną emitenta, a Przedsiębiorstwem Budowlano-Produkcyjnym ŁĘGPRZEM Spółka z o.o. (dalej „Wykonawca”) na „Budowę piłkarskiego centrum treningowo-badawczego Polski Południowej dla Szkoły Mistrzostwa Sportowego oraz Cracovii” (dalej „Umowa”) w Rącznej gm. Liszki woj. Małopolskie. Przedmiotem Umowy jest budowa piłkarskiego centrum treningowo-badawczego, w szczególności budowa boisk piłkarskich i trybun, budowa budynku piłkarskiej bazy treningowej wraz z infrastrukturą i zagospodarowaniem inwestycji. Centrum treningowe będzie wykorzystywane głównie do celów szkoleniowych dzieci i młodzieży do 23 roku życia. Wartość Umowy wynosi 38.455.451,73 PLN netto. Termin realizacji przedmiotu Umowy wynosi 14 miesięcy od podpisania Umowy. Zarząd Comarch S.A. uznał niniejszą informację za poufną z uwagi na jej istotny wpływ na poziom nakładów inwestycyjnych Grupy Comarch.

11.1.2. Podpisanie aneksu do umowy kredytu inwestycyjnego z CaixaBank S.A.

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-14-2018](#) z dnia 24 sierpnia 2018 r. o podpisaniu w dniu 24 sierpnia 2018 r. przez Comarch S.A., umowy kredytu inwestycyjnego z bankiem CaixaBank, S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w Warszawie (dalej: „Bank”) na finansowanie nakładów związanych z realizacją prac modernizacyjnych infrastruktury biurowej Comarch S.A., Zarząd Comarch S.A. poinformował w dniu 19 sierpnia 2019 r. raportem bieżącym nr [RB-23-2019](#) o zawarciu aneksu zmieniającego termin wykorzystania kredytu z dnia 23 sierpnia 2019 r. na 31 grudnia 2019 r.

PO DACIE BILANSU

11.1.3. Umowa zakupu akcji w spółce 2 CSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-6-2020](#) z dnia 23 kwietnia 2020 r. o podpisaniu w dniu 23 kwietnia 2020 r. umowy nabycia przez Comarch S.A. 100% akcji w spółce CABINET CONSEIL EN STRATEGIE INFORMATIQUE S.A.S. z siedzibą w Cergy we Francji (zwanej dalej „2CSI”), dostarczającej rozwiązania i usługi informatyczne dla podmiotów medycznych na rynku francuskim. W ramach transakcji Comarch S.A. nabędzie od dotychczasowych akcjonariuszy spółki 500 000 akcji 2CSI o wartości nominalnej 1 EUR każda. Akcje 2CSI zostaną nabyte po cenie jednostkowej 4,20 EUR, tj. 19,09 PLN za akcję, a łączna wartość transakcji wynosi 2 100 000 EUR, tj. 9.543.240 PLN.

11.2. Pozostałe

11.2.1. Oświadczenie ZUS o częściowym zakończeniu stosunku zobowiązaniowego powstałego na gruncie umowy na świadczenie usług utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS

W nawiązaniu do raportu bieżącego nr [RB-4-2018](#) z dnia 2 marca 2018 r. o podpisaniu umowy przez konsorcjum firm Comarch Polska S.A. z siedzibą w Krakowie i Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie (dalej: „Konsorcjum”) z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych z siedzibą w Warszawie (dalej „ZUS”) na usługę wsparcia, eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS (dalej: „Umowa”), Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-2-2019](#) w dniu 20 lutego 2019 r. o otrzymaniu oświadczenia ZUS informującego o definitywnym częściowym zakończeniu stosunku zobowiązaniowego powstałego na gruncie Umowy w zakresie Metryk Niezaliczonych oraz Metryk Powiązanych i Integratora, ze skutkiem natychmiastowym. W zakresie Metryk Niezaliczonych ZUS złożył oświadczenie o odstąpieniu od Umowy, w zakresie Metryk Powiązanych i Integratora, ZUS złożył oświadczenie o częściowym wypowiedzeniu Umowy.

Według oświadczenia ZUS w zakresie nieobjętym wypowiedzeniem lub odstąpieniem Umowa pozostawała w mocy. Jako powód odstąpienia od Umowy w zakresie Metryk Niezaliczonych oraz częściowego wypowiedzenia umowy ZUS wskazuje niepowodzenie w weryfikacji gotowości Comarch w zakresie 7 Metryk Niezaliczonych, co w opinii ZUS implikuje także konieczność wypowiedzenia Umowy w zakresie 23 Metryk Powiązanych oraz w zakresie pełnienia roli Integratora.

Ryczałtowa wartość wynagrodzenia należnego Konsorcjum z tytułu świadczenia usług objętych oświadczeniem ZUS wynosi 1 909 542 PLN netto miesięcznie.

W związku ze złożonym częściowym wypowiedzeniem Umowy ZUS wezwał Konsorcjum do zapłaty kary umownej w wysokości 10% wartości wynagrodzenia brutto, tj. do zapłaty kwoty 24 203 300,40 PLN w terminie 7 dni od dnia otrzymania oświadczenia ZUS.

W opinii Zarządu Comarch S.A. nie zaistniały przesłanki do odstąpienia od jakiegokolwiek części Umowy lub jej częściowego wypowiedzenia. Ponadto, naliczając karę umowną ZUS powołał się na postanowienia umowy nie mające zastosowania do częściowego wypowiedzenia/odstąpienia od umowy na podstawach wskazanych w oświadczeniu ZUS. Comarch S.A. informowała również, że Konsorcjum realizowało postanowienia Umowy i było gotowe do przejścia 1 marca 2019 r. całości usług utrzymania ZUS KSI

zgodnie z harmonogramem. W ramach sprawdzianów kompetencji wykonanych przez ZUS do dnia 30 stycznia 2019 potwierdzone zostało kompletne przygotowanie merytoryczne Konsorcjum w zakresie funkcji Integratora oraz w zakresie 67 metryk z 74 metryk ogółem. Częściowe wypowiedzenie Umowy przez ZUS nastąpiło przed zakończeniem okresu przejściowego, co do zasady pozbawiło Konsorcjum możliwości dowiedzenia swoich kompetencji w okresie przewidzianym Umową. W opinii zarządu Comarch S.A. działania podjęte przez ZUS stanowiły istotne naruszenie warunków Umowy i prawa, w związku z tym Konsorcjum wezwał ZUS do respektowania jej zapisów. Zarząd Comarch S.A. stał również na stanowisku, że nie było podstaw do żądania przez ZUS od Konsorcjum zapłaty kary umownej.

11.2.2. Żądanie wypłaty z gwarancji dobrego wykonania dot. kontraktu ZUS KSI

W dniu 11 kwietnia 2019 r. Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-5-2019](#), że otrzymał od banku CaixaBank S.A. oddział w Polsce informację o złożeniu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) żądania wypłaty gwarancji bankowej należytego wykonania Umowy na usługę wsparcia eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS (Umowa KSI ZUS) w wysokości 24.203.300,40 PLN. Gwarancja bankowa została udzielona ZUS na zlecenie konsorcjum firm Comarch S.A. i Comarch Polska SA zgodnie z postanowieniami Umowy KSI ZUS, o zawarciu której Spółka informowała w raporcie bieżącym [RB-4-2018](#) z dnia 2 marca 2018 r. W związku z wpłynięciem do banku żądania wypłaty z gwarancji bankowej Grupa Comarch utworzyła rezerwy w wysokości 24 203 tys. PLN, które spowodowały odpowiednie zmniejszenie wyniku operacyjnego i wyniku netto Comarch S.A. za rok 2018.

Zarząd Comarch S.A. informował raportami bieżącymi nr [RB-6-2019](#) z dnia 23 kwietnia 2019 r., nr [RB-12-2019](#) z dnia 29 maja 2019 r., nr [RB-13-2019](#) z dnia 25 czerwca 2019 r., nr [RB-22-2019](#) z dnia 1 sierpnia 2019 r. o otrzymaniu od banku CaixaBank S.A., oddział w Polsce informacji o wpłynięciu oświadczeń od ZUS o odroczeniu wykonania powyższego żądania na czas prowadzenia rozmów ugodowych.

11.2.3. Podpisanie porozumienia w sprawie ugody dotyczącej ZUS KSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-24-2019](#) z dnia 27 sierpnia 2019 r. o zawarciu w dniu 27 sierpnia 2019 r. porozumienia pomiędzy ZUS a Comarch dotyczącego zobowiązania się stron do zawarcia w dniu 8 listopada 2019 r. ugody w ramach postępowania pojednawczego („Ugoda”).

W ramach porozumienia strony ustaliły, że Ugoda będzie zawierała m.in.:

- postanowienie, zgodnie z którym Comarch i ZUS – pomimo, że pozostają na sprzecznych stanowiskach co do tego, czy zaistniały okoliczności uzasadniające częściowe rozwiązanie Umowy – w celu uchylenia sporu potwierdzają, że oświadczenia ZUS o częściowym rozwiązaniu Umowy ("Oświadczenia ZUS") wywołały skutek, w dacie ich doręczenia Comarch, w postaci częściowego zakończenia obowiązywania Umowy, w zakresie wskazanym w Oświadczeniach ZUS;
- zrzeczenie się przez Comarch z dniem zawarcia Ugody wszystkich roszczeń w stosunku do ZUS związanych z realizacją Umowy do dnia 27 sierpnia 2019 r., w tym w szczególności roszczeń związanych z Oświadczeniami ZUS, przy czym zrzeczenie nie obejmuje roszczeń Comarch o zapłatę wynagrodzenia z tytułu świadczenia usług objętych Umową w części nieobjętej Oświadczeniami ZUS;
- zrzeczenie się przez ZUS roszczeń w stosunku do Comarch wynikających z okoliczności spornych objętych Ugodą, w tym w szczególności roszczeń związanych z Oświadczeniami ZUS, przy czym zrzeczenie nie dotyczy roszczeń ZUS wynikających z wykonywania Umowy w części obowiązującej;
- postanowienie, że ZUS wycofa złożone w banku żądanie wypłaty z gwarancji należytego wykonania.

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-25-2019](#) z dnia 10 września 2019 r., że otrzymał od banku CaixaBank S.A., oddział w Polsce, informację o wpłynięciu oświadczenia od ZUS o odroczeniu wykonania żądania wypłaty gwarancji bankowej należytego wykonania Umowy do 19 listopada 2019 r., w związku z planowanym na dzień 8 listopada 2019 r. zawarciem ugody w ramach postępowania pojednawczego, o której Spółka informowała w raporcie bieżącym nr [RB-24-2019](#) z dnia 27 sierpnia 2019 r.

11.2.4. Zawarcie z ZUS umowy dotyczącej Umowy ZUS KSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-26-2019](#) z dnia 8 listopada 2019 r. o zawarciu w dniu 8 listopada 2019 r. pomiędzy ZUS a Comarch umowy w ramach postępowania pojednawczego, będącej realizacją porozumienia, o którym Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-24-2019](#) z dnia 27 sierpnia 2019 r. Postanowienia umowy nie odbiegają od założeń zawartych w ww. porozumieniu.

11.2.5. Cofnięcie żądania wypłaty z gwarancji dobrego wykonania dot. kontraktu ZUS KSI

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-27-2019](#) z dnia 13 listopada 2019 r., o otrzymaniu w dniu 13 listopada 2019 r. od banku CaixaBank S.A., oddział w Polsce, informacji o wpłynięciu oświadczenia od ZUS o cofnięciu żądania wypłaty z gwarancji bankowej należytego wykonania umowy na usługę wsparcia eksploatacji i utrzymania Kompleksowego Systemu Informatycznego KSI ZUS. W związku z wycofaniem żądania wypłaty z gwarancji bankowej Grupa Comarch rozwiązała rezerwy w wysokości 24 203 tys. PLN, które spowodowały zwiększenie wyniku operacyjnego i wyniku netto Comarch S.A. w trzecim kwartale 2019 roku.

11.2.6. Opinia Rady Nadzorczej w sprawie podziału zysku netto za 2018 rok

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-9-2019](#), że w dniu 27 maja 2019 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A., uchwałą nr 09/05/2019, pozytywnie zaopiniowała wniosek Zarządu Comarch S.A. z dnia 24 maja 2019 r., aby wypracowany przez Spółkę, w roku obrotowym od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 31 grudnia 2018 r., zysk netto w kwocie 49 649 395,86 PLN został podzielony w ten sposób, że:

- 1) część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostanie przeznaczona na wypłatę dywidendy w wysokości 1,50 PLN na każdą akcję;
 - 2) pozostała część zysku netto w kwocie 37 449 372,36 PLN zostanie przekazana na kapitał zapasowy.
- Dywidenda została wypłacona 15 lipca 2019 r.

11.2.7. Wybór podmiotu uprawnionego do badania oraz przeglądu sprawozdań finansowych Comarch S.A.

Zarząd Comarch S.A. poinformował w dniu 27 maja 2019 r. raportem bieżącym nr [RB-10-2019](#), że Rada Nadzorcza, uchwałą nr 11/05/2019 z dnia 27 maja 2019 r., działając na podstawie Art. 19 ust. 2 pkt 5) Statutu Spółki wybrała – jako podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch - BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k., ul. Postępu 12, 02-676 Warszawa (KRS 0000729684), oraz wyraziła zgodę na zawarcie z tym podmiotem przez Comarch S.A. umowy w zakresie:

- a) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2019 r.;
- b) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2019 r.;
- c) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2020 r.;
- d) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2020 r.;
- e) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2021 r.;
- f) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2021 r.

PO DACIE BILANSU**11.2.8. Rezygnacja osoby zarządzającej**

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-4-2020](#) z dnia 29 stycznia 2020 r., że w dniu 29 stycznia 2020 r. Pan Marcin Dąbrowski, szef sektora telekomunikacyjnego, złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch SA, ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r.

11.2.9. Wpływ koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 na działalność i wyniki finansowe Spółki

W nawiązaniu do zaleceń Europejskiego Urzędu Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych oraz Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 12 marca 2020 r., Zarząd Comarch S.A. przekazał informacje o możliwym wpływie rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 na działalność i wyniki finansowe Spółki raportem bieżącym nr [RB-5-2020](#) z dnia 19 marca 2020 r.

Zarząd Comarch S.A. na bieżąco monitoruje rozwój sytuacji związanej z utrzymującymi się skutkami rozprzestrzeniania się koronawirusa SARS-CoV-2 oraz zachorowań na COVID-19 i ich wpływu na działalność Grupy Comarch. Zarząd Comarch S.A. informuje, że na dzień publikacji niniejszego sprawozdania działalność operacyjna Spółki oraz Grupy Kapitałowej Comarch prowadzona jest bez większych zakłóceń. Grupa Comarch wdrożyła wszystkie wytyczne rekomendowane przez Główny Inspektorat Sanitarny oraz pozostałe instytucje państwowe w krajach aktywności operacyjnej Grupy Comarch, ze szczególnym uwzględnieniem zaleceń dotyczących bezpieczeństwa, zdrowia i higieny pracowników. Wstrzymane zostały podróże służbowe do krajów określonych przez Główny Inspektorat Sanitarny jako kraje wysokiego ryzyka, ograniczane zostały kontakty bezpośrednie pracowników wewnątrz organizacji, uruchomiony został na szeroką skalę tryb pracy zdalnej pracowników biurowych. W kontaktach biznesowych powszechnie wykorzystywane są zdalne metody komunikacji. Zarząd Comarch S.A. zwraca uwagę, że działalność Grupy jest bardzo dobrze zdywersyfikowana pod względem branżowym, produktowym i geograficznym, a efekty pandemii nie stanowią obecnie zagrożenia dla stabilności finansowej przedsiębiorstwa.

Zarząd Comarch S.A. nie wyklucza, że w zakresie przychodów osiąganych ze sprzedaży w poszczególnych krajach, w których Spółka prowadzi działalność, ze względu na wzrost liczby zachorowań i wydawane rekomendacje władz państwowych dotyczące ograniczania poruszania się i prowadzenia działalności gospodarczej, jest możliwy przejściowy spadek przychodów ze sprzedaży oferowanych usług oraz produktów, jednak jego wartość nie jest możliwa do oszacowania na moment publikacji niniejszego sprawozdania. Na wyniki finansowe osiągnięte w najbliższych okresach wpływ będą miały także: czas trwania epidemii, dalsze ograniczenia administracyjne w funkcjonowaniu państw, ograniczenia nakładane na przedsiębiorców, możliwość wykorzystania pakietów pomocowych uruchamianych przez poszczególne kraje.

Zarząd Comarch S.A. nie zdiagnozował w chwili obecnej istotnych zakłóceń w realizacji istniejących kontraktów ani istotnych zakłóceń w łańcuchach dostaw produktów i materiałów niezbędnych dla działalności Grupy Comarch. Zarząd Comarch widzi potencjalne zagrożenia w utrzymaniu płynności finansowej przez niektórych kontrahentów z branż szczególnie dotkniętych skutkami pandemii (np. linie lotnicze, firmy turystyczne oraz handlowe). Występująca w związku z pandemią zmienność kursów walutowych, w szczególności osłabienie kursu PLN względem EUR i USD, będzie miało istotny wpływ na wyniki finansowe Spółki za 1 kwartał 2020 roku, w postaci:

- a) wystąpienia dodatnich różnic kursowych od należności i środków pieniężnych posiadanych przez Grupę
- b) ujemnych różnic kursowych od zobowiązań oraz z tytułu wycen bilansowych kredytów walutowych oraz pochodnych instrumentów finansowych

Zarząd Comarch S.A. nie wyklucza, że związana z pandemią zmienność kursów walutowych będzie miała wpływ na wyniki finansowe osiągnięte przez Grupę Comarch także w kolejnych kwartałach 2020 roku.

11.2.10. Zawarcie umowy z jednym z klientów

W kwietniu 2020 roku została zawarta umowa z jednym z klientów, kończąca jedno z wieloletnich postępowań toczących się przed sądem.

Po zrealizowaniu postanowień umowy Grupa dokona rozwiązania rezerwy w kwocie 5 294 tys. PLN, co zostanie uwzględnione w sprawozdaniu finansowym za pierwszy kwartał 2020 roku, a wartość potencjalnych, łącznych roszczeń stron trzecich, w których Grupa Comarch jest stroną pozywaną w postępowaniach sądowych, spadnie o 26 387 tys. PLN.

12. Główne inwestycje krajowe i zagraniczne (papiery wartościowe, instrumenty finansowe, wartości niematerialne i prawne oraz nieruchomości), w tym inwestycje kapitałowe dokonane poza grupą jednostek powiązanych oraz opis metod ich finansowania a także ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych, w tym inwestycji kapitałowych, w porównaniu do wielkości posiadanych środków

Grupa Comarch nie ogranicza obszaru swojego działania jedynie do terytorium Polski. Dysponując produktami konkurencyjnymi międzynarodowo, Grupa konsekwentnie zwiększa wartość sprzedaży zagranicznej koncentrując się szczególnie na rynku Europy Zachodniej. Sprzedaż jest realizowana zarówno bezpośrednio do klienta końcowego (bądź to przez Comarch S.A. lub inną spółkę Grupy Comarch) lub przez firmy partnerskie.

W najbliższych latach w ramach Grupy Comarch będą kontynuowane projekty inwestycyjne, które pozwolą na dalszą ekspansję firmy w nowych obszarach działalności i na nowych rynkach. Będą one finansowane m.in. ze środków pieniężnych posiadanych przez Spółki Grupy Comarch, jak również z wykorzystaniem kredytów bankowych.

12.1. Inwestycje kapitałowe

Wszystkie inwestycje kapitałowe zostały opisane w punkcie [20.2.](#)

12.2. Nieruchomości

W 2019 r. nie dokonywano zakupów nieruchomości gruntowych.

13. Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

W dniu 22 marca 1999 r. Comarch S.A. uzyskała zezwolenie na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 października 1997 r. w sprawie ustanowienia Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie (Dz. U. Nr 135, poz. 912 z późn. zm.) jako podmiot, który zainwestował w krakowskiej specjalnej strefie ekonomicznej co najmniej 2 000 tys. EURO, uzyskała ulgi podatkowe dotyczące zwolnienia z podatku dochodowego od osób prawnych od dochodu uzyskanego z działalności określonej w zezwoleniu. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej została uchwalona Ustawa z dnia 2 października 2003 r. o zmianie ustawy o specjalnych strefach ekonomicznych i niektórych ustaw (Dz. U. Nr 188, poz. 1840), która zmieniła warunki zwolnień podatkowych dla podmiotów działających w specjalnych strefach ekonomicznych. Oznacza to zmianę dotychczasowego sposobu funkcjonowania ulgi podatkowej z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych, z ulgi nieograniczonej wartościowo, na ulgę ograniczoną wartościowo i zależną od wartości dokonanych inwestycji. Na mocy uchwały maksymalna wartość pomocy publicznej przyznanej Comarch S.A. nie będzie mogła przekroczyć 75% wartości nakładów inwestycyjnych, które Spółka poniosła w okresie od uzyskania zezwolenia tj. od dnia 22 marca 1999 r. do dnia 31 grudnia 2006 r. Spółka Comarch S.A. wystąpiła do Ministra Gospodarki o zmianę warunków zezwolenia i w dniu 1 lipca 2004 r. otrzymała decyzję Ministra Gospodarki z dnia 24 czerwca 2004 r. dotyczącą zmiany warunków zezwolenia na określone powyżej i zgodne z Ustawą. Równocześnie w zmienionym zezwoleniu wydłużony został do 31 grudnia 2017 r. okres, na jaki zostało wydane zezwolenie dla Comarch S.A.

Comarch S.A. posiada aktualnie cztery zezwolenia na prowadzenie działalności w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie:

- uzyskane w roku 2007, pierwotnie z okresem ważności do 31 grudnia 2017 roku, aktualnie zgodnie z Decyzją Ministerstwa Rozwoju i Finansów z dnia 18 października 2017 r. zmienione na nieokreślony termin obowiązywania;
- uzyskane w roku 2013, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w lutym 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania;
- uzyskane w marcu 2016 roku, w zezwoleniu tym nie został określony termin jego obowiązywania.

Jednocześnie Spółka zwraca uwagę, że w dniu 23 lipca 2013 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenia wydłużające do 2026 r. termin funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych na terenie Polski.

Zgodnie z MSR 12 niewykorzystana ulga podatkowa na dzień 31 grudnia 2019 r. stanowi aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego. Ulga inwestycyjna z tytułu zezwolenia uzyskanego w roku 1999 została w całości wykorzystana (jego okres ważności upłynął 31 grudnia 2017 r.). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2007 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2019 r. 3 950 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w 2013 roku wynosi na dzień 31 grudnia 2019 r. 28 929 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia). Wartość ulgi inwestycyjnej z tytułu zezwolenia uzyskanego w marcu 2016 roku dotyczącego inwestycji w budynek biurowy SSE7 w Krakowie wynosi na dzień 31 grudnia 2019 22 809 tys. PLN (po zdyskontowaniu na dzień przyznania zezwolenia).

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ustala się w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego, w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz z tytułu ulgi w podatku dochodowym w związku z prowadzeniem działalności w SSE, które spowodują w przyszłości zmniejszenie podstawy obliczenia podatku dochodowego oraz straty podatkowej możliwej do odliczenia, ustalonej przy uwzględnieniu zasady ostrożności. Ze względu na powyższą zasadę aktywa z tytułu działalności w SSE ustala się jedynie w rocznym horyzoncie czasowym, przyjmując za bazę do jego ustalenia przeciętny dochód uzyskany z działalności strefowej z okresu 3 lat, wybranych z okresu pięcioletniego (łącznie z rokiem, za który jest sporządzane sprawozdanie), po odrzuceniu dwóch wielkości skrajnych.

W 2019 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2018 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 11 162 tys. PLN a jednocześnie utworzono w kwocie 9 958 tys. PLN (wpływ na wynik -1 204 tys. PLN) Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

14. Uchwały Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy i Rady Nadzorczej jednostki dominującej

14.1. Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW w Warszawie

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.10. zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. zaprezentował w raporcie bieżącym nr [EBI 1/2019](#) sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej Comarch S.A. za okres od 1 stycznia 2018 r. do 31 grudnia 2018 r., ocenę sytuacji Spółki z uwzględnieniem oceny systemu kontroli wewnętrznej i systemu zarządzania ryzykiem istotnym dla Spółki, ocenę sposobu wypełniania obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania ładu korporacyjnego oraz ocenę racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej.

Zgodnie z zasadą szczegółową nr II.Z.11 zawartą w części II "Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW 2016" Zarząd Comarch S.A. poinformował w raporcie bieżącym nr [EBI 2/2019](#), że uchwałą

nr 10/05/2018 z dnia 27 maja 2019 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. pozytywnie zaopiniowała projekty uchwał Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Spółki z dnia 26 czerwca 2019 r.

14.2. Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy Comarch S.A. z dnia 26 czerwca 2019 r.

a) Zwołanie WZA, porządek obrad i informacje dotyczące udziału w WZA emitenta

Dnia 27 maja 2019 r. Zarząd Comarch Spółka Akcyjna z siedzibą w Krakowie, działając na podstawie przepisów art. 395, art. 399 § 1, art. 402 z indeksem 1 oraz art. 402 z indeksem 2 Kodeksu Spółek Handlowych (dalej „KSH”) oraz art. 14 Statutu Spółki, zwołał Zwyczajne Walne Zgromadzenie na dzień 26 czerwca 2019 r., na godzinę 10.00 w Krakowie przy ul. Prof. Michała Życzkowskiego 33. Zarząd Spółki przedstawił w tym dniu również porządek obrad oraz projekty uchwał na niniejsze Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy wraz z uzasadnieniami. Zgodnie z art. 402 z indeksem 2 KSH Zarząd Spółki przekazał także informacje dotyczące udziału w Walnym Zgromadzeniu Spółki, w szczególności:

- prawo akcjonariusza do żądania umieszczenia poszczególnych spraw w porządku obrad Walnego Zgromadzenia,
- prawo akcjonariusza do zgłaszania projektów uchwał,
- sposób wykonywania prawa głosu przez pełnomocnika,
- możliwość i sposób uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wypowiadania się w trakcie Walnego Zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- sposób wykonywania prawa głosu drogą korespondencyjną lub przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej,
- dzień rejestracji uczestnictwa w Walnym Zgromadzeniu wyznaczono na 12 czerwca 2018 r.,
- informacja o prawie uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu,
- lista akcjonariuszy,
- dostęp do dokumentacji,
- adresy strony internetowej oraz adres poczty elektronicznej.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-11-2019](#) z dnia 27 maja 2019 r.

b) Uchwały podjęte na WZA emitenta

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy podjęło uchwały między innymi w następujących sprawach:

- wyboru Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia;
- wykreślenia z porządku obrad punktu dotyczącego wyboru Komisji Skrutacyjnej;
- uchwalenia porządku obrad;
- zatwierdzenia sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018;
- zatwierdzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Comarch S.A. za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018;
- zatwierdzenia sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018;
- zatwierdzenia sprawozdań Rady Nadzorczej Spółki z działalności Rady Nadzorczej w 2018 roku oraz z oceny sytuacji Spółki i Grupy Kapitałowej Comarch, z badania sprawozdania finansowego Spółki i sprawozdania Zarządu z działalności Spółki za rok obrotowy 01.01.2018 – 31.12.2018 oraz z badania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch i sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok obrotowy 01.01.2018 – 31.12.2018;
- podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018;
- udzielenia członkom Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki absolutorium z wykonywania przez nich obowiązków w roku obrotowym 1.01.2018 - 31.12.2018

- wyboru Rady Nadzorczej Spółki:
 - Elżbieta Filipiak – Przewodnicząca Rady Nadzorczej,
 - Andrzej Pach – Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej,
 - Danuta Drobnia – Członek Rady Nadzorczej,
 - Łukasz Kalinowski – Członek Rady Nadzorczej,
 - Joanna Krasodomska – Członek Rady Nadzorczej,
 - Anna Pruska – Członek Rady Nadzorczej
 - Tadeusz Włudyka – Członek Rady Nadzorczej.
- wyboru Zarządu Spółki:
 - Janusz Filipiak – Prezes Zarządu,
 - Marcin Dąbrowski – Wiceprezes Zarządu,
 - Paweł Prokop – Wiceprezes Zarządu,
 - Andrzej Przewięźlikowski – Wiceprezes Zarządu,
 - Zbigniew Rymarczyk – Wiceprezes Zarządu,
 - Konrad Tarański – Wiceprezes Zarządu,
 - Marcin Warwas – Wiceprezes Zarządu.

Pełna treść uchwał została przekazana do publicznej wiadomości raportami bieżącym nr [RB-14-2019](#), [RB-17-2019](#) oraz [RB-18-2019](#) z dnia 26 czerwca 2019 r.

c) Uchwała WZA w sprawie podziału zysku za 2018 rok

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki podjęło Uchwałę nr 9 w sprawie podziału zysku netto za rok obrotowy 1.01.2018 - 31.12.2018. Walne Zgromadzenie postanowiło, że wypracowany w roku obrotowym od 1 stycznia 2018 – 31 grudnia 2018 zysk netto w kwocie 49 649 395,86 PLN zostanie podzielony w ten sposób, że:

1. część zysku netto w kwocie 12 200 023,50 PLN zostaje przeznaczona na wypłatę dywidendy. Dywidendę w kwocie 1,50 PLN za jedną akcję otrzymają osoby będące akcjonariuszami Spółki w dniu 5 lipca 2019 r. (dzień dywidendy). Liczba akcji objętych dywidendą wynosi 8.133.349 sztuk. Dywidenda została wypłacona w dniu 15 lipca 2019 r.;
2. pozostała część zysku netto w kwocie 37 449 372,36 PLN zostaje przekazana na kapitał zapasowy.

Dywidenda została wypłacona w dniu 15 lipca 2019 r.

O szczegółach spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-15-2019](#) z dnia 26 czerwca 2019 r.

d) Lista akcjonariuszy uczestniczących w WZA emitenta

Zgodnie z listą akcjonariuszy uczestniczących w Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Comarch S.A. w dniu 26 czerwca 2019 r., Elżbieta Filipiak, Janusz Filipiak i MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE SA posiadali co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na tym Zgromadzeniu, według szczegółów poniżej:

- Janusz Filipiak – 893 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 465 000 głosów na WZA i które stanowiły 41,51% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 29,52%;
- Elżbieta Filipiak – 846 000 sztuk akcji, z których przysługiwało 4 230 000 głosów na WZA i które stanowiły 39,32% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 27,96%;
- MetLife Otwarty Fundusz Emerytalny zarządzany przez MetLife PTE SA – 1 000 000 sztuk akcji Comarch SA, z których przysługiwało 1 000 000 głosów na WZA Spółki i które stanowiły 9,30% głosów na WZA; udział w ogólnej liczbie głosów Spółki: 5,56%.

Całkowita liczba głosów wynikająca z wszystkich wyemitowanych akcji Comarch S.A. wynosi 15 126 949 głosów. Na WZA w dniu 26 czerwca 2019 r. brali udział akcjonariusze reprezentujący 10 756 775 głosów, co stanowi 71,11% w ogólnej liczbie głosów Spółki. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-16-2019](#) z dnia 26 czerwca 2019 r.

15. Operacje na akcjach Comarch S.A.

15.1. Transakcje zbycia/nabycia akcji jednostki dominującej

W dniu 4 marca 2019 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze (Zbigniew Rymarczyk) powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Powiadomienie dotyczyło transakcji nabycia w dniu 4 marca 2019 r. 308 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 156,00 PLN za 1 akcję, której wartość wyniosła 48 048 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportami bieżącymi nr [RB-3-2019](#) z dnia 4 marca 2019 r.

W dniu 4 marca 2019 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze (Paweł Prokop) powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Powiadomienie dotyczyło transakcji nabycia w dniu 4 marca 2019 r. 70 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 157,00 PLN za 1 akcję, której wartość wyniosła 10 990 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportami bieżącymi nr [RB-4-2019](#) z dnia 4 marca 2019 r.

W dniu 9 lipca 2019 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 5 lipca 2019 r. 8 000 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 180,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 1 440 000,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-19-2019](#) z dnia 9 lipca 2019 r.

W dniu 11 lipca 2019 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 10 lipca 2019 r. 133 535 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 173,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 23 101 555,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-20-2019](#) z dnia 11 lipca 2019 r.

W dniu 18 lipca 2019 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał powiadomienie od Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A., że w wyniku nabycia akcji spółki Comarch S.A. Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny zwiększył stan posiadania akcji Comarch S.A. powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. Jednocześnie Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. powiadomiło, że w wyniku tej samej transakcji zarządzane przez Nationale-Nederlanden Powszechne Towarzystwo Emerytalne S.A. fundusze: Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny i Nationale-Nederlanden Dobrowolny Fundusz Emerytalny zwiększyły łączny stan posiadania akcji Spółki powyżej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-21-2019](#) z dnia 18 lipca 2019 r.

PO DACIE BILANSU

W dniu 27 stycznia 2020 r. Zarząd Comarch S.A. otrzymał od osoby pełniącej obowiązki zarządcze powiadomienie o transakcji, o której mowa w art. 19 ust. 1 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE nr 596/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r. w sprawie nadużyć na rynku. Przedmiotowa transakcja dotyczyła zbycia w dniu 24 stycznia 2020 r. 335 926 sztuk akcji zwykłych na okaziciela na rynku regulowanym po średnioważonej cenie 198,00 PLN za 1 akcję. Wartość transakcji wyniosła 66 513 348,00 PLN. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-2-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

Dodatkowo Zarząd Comarch S.A. otrzymał od Pani Elżbiety Filipiak zawiadomienie na podstawie art. 69 ust. 2 pkt 1) lit. a) Ustawy o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów w Comarch S.A. Aktualna liczba głosów w posiadaniu Pani Elżbiety Filipiak wynosi 4 230 000, tj. 27,96% wszystkich głosów na WZA. O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-3-2020](#) z dnia 27 stycznia 2020 r.

15.2. Program opcji menadżerskich dla Członków Zarządu

Nie dotyczy.

16. Operacje na akcjach jednostek zależnych i stowarzyszonych Comarch S.A.

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [20.3](#) niniejszego sprawozdania.

PO DACIE BILANSU

Nie wystąpiły poza operacjami opisanymi w pkt [20.4](#) niniejszego sprawozdania.

17. Pozostałe wydarzenia 2019 roku i po dacie bilansu

17.1. Terminy przekazywania raportów okresowych w 2019 roku

Zgodnie z § 103 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa nie będącego państwem członkowskim, Zarząd Comarch S.A. określił stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2019 roku raportem bieżącym nr [RB-1-2019](#) z dnia 4 stycznia 2019 r.

17.2. Oświadczenie Zarządu w sprawie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego

W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 29 kwietnia 2019 r., Zarząd Comarch S.A. przekazał, zgodnie z treścią §29 ust. 5 regulaminu giełdy, raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. w 2018 roku.

PO DACIE BILANSU

17.3. Daty przekazywania raportów okresowych w 2020 roku

W dniu 3 stycznia 2020 r. raportem bieżącym nr [RB-1-2020](#) Zarząd Comarch S.A. określił następujące stałe daty przekazywania raportów okresowych w 2020 roku:

- IV kwartał 2019 w dniu 28.02.2020 r.
- I kwartał 2020 w dniu 15.05.2020 r.
- III kwartał 2020 w dniu 17.11.2020 r.
- Skonsolidowany raport półroczny zawierający skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe oraz skrócone jednostkowe sprawozdanie finansowe za I półrocze 2020 roku w dniu 28.08.2020 r.
- Raport roczny za 2019 rok w dniu 29.04.2020 r.
- Skonsolidowany raport roczny za 2019 rok w dniu 29.04.2020 r.

17.4. Zawarte po dacie bilansu kontrakty forward

Grupa Comarch w okresie od 1 stycznia 2020 r. do dnia 29 kwietnia 2020 r. zawarła nowe kontrakty terminowe na sprzedaż 18 200 tys. EUR oraz 13 000 tys. USD. Wartość netto kontraktów forward nierozliczonych na dzień 29 kwietnia 2020 r. wynosiła 58 200 tys. EUR, oraz 21 900 tys. USD. Kontrakty forward zapadają w terminie do 34 miesięcy od dnia bilansowego. Wszystkie kontrakty terminowe typu forward zostały zawarte w celu ograniczenia wpływu zmian kursów walut na wynik finansowy związany z realizowanymi przez spółki Grupy Comarch kontraktami handlowymi, w których wynagrodzenie lub koszty ustalone są w walutach obcych. Wycena bilansowa kontraktów terminowych typu forward na dzień 31 marca 2020 r. wynosiła – 8 881 tys. PLN, podczas gdy na 31 grudnia 2019 r. wynosiła + 7 662

tys. PLN. Tak duża zmiana wartości wyceny bilansowej kontraktów terminowych typu forward w obrębie 1 kwartału 2020 roku była spowodowana znacznym osłabieniem się kursu PLN wobec głównych walut obcych w następstwie epidemii Covid-19.

18. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju grupy kapitałowej emitenta

Strategicznymi kierunkami rozwoju Grupy Comarch są:

- rozwój sprzedaży zagranicznej, ze szczególnym uwzględnieniem rynków Europy Zachodniej (zwłaszcza w regionie DACH), obu Ameryk oraz Azji,
- stały rozwój własnych, zaawansowanych technologicznie produktów informatycznych, wysokie nakłady na prace R&D,
- rozwój produktów i usług informatycznych dla medycyny,
- rozwój sprzedaży produktów i usług informatycznych w modelu usługowym (cloud computing),
- dywersyfikacja oferty poprzez sprzedaż produktów i usług do klientów z wielu sektorów gospodarki,
- kontynuacja prac rozwojowych w zakresie rozwiązań IT dla sektora e-Zdrowie, który w przyszłości powinien stać się jednym z głównych odbiorców Grupy Comarch,
- kontynuacja prac rozwojowych związanych z rozwojem własnych rozwiązań w zakresie hardware i opartych na nich usługach (Internet of Things),
- ścisła współpraca z globalnymi klientami na międzynarodowych rynkach,
- stałe inwestowanie w kapitał ludzki,
- rozwój nowoczesnej własnej bazy produkcyjnej w Polsce i zagranicą.

19. Osiągnięcia w zakresie badań i rozwoju

Globalizacja gospodarki światowej i liberalizacja handlu powodują zanikanie barier dla firm i ich produktów. Rynek IT staje się rynkiem otwartym i globalnym, na którym następuje ciągłe porównywanie cen i jakości dostępnych produktów. Wraz ze wzrostem obecności kapitału zagranicznego w Polsce, nawet firmy IT działające wyłącznie na polskim rynku muszą oferować produkty konkurencyjne z punktu widzenia rynku globalnego. Comarch od samego początku działania wypracował reputację firmy technologicznej wytwarzającej nowoczesne produkty i z sukcesem je sprzedającej na rynku krajowym i zagranicznym. Dlatego nadal głównym celem strategicznym Comarch jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, co pozwoli na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii jak również opracowywania nowych produktów.

Polityka Comarch zakłada prowadzenie prac badawczo-rozwojowych związanych z wdrożeniem nowych produktów oraz standaryzację produktów od samego początku ich przygotowania dla klienta. Dzięki temu, o ile nawet produkt został przygotowany na potrzeby konkretnego klienta, to część lub całość oprogramowania/kodu może być następnie wykorzystana do przygotowania standardowego produktu. W rezultacie owocuje to wyższą rentownością poszczególnych kontraktów oraz rozszerzeniem bazy klientów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2019 roku osiągnęły wartość 230 568 tys. PLN i tym samym osiągnęły 16,0% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch. Comarch przeznaczył na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwał fundusze europejskie.

Comarch S.A.

W 2019 roku w ramach **Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020** współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Działanie 1.1 kontynuowana była realizacja projektu „Wytworzenie technologii „IoT Mesh” i narzędzi wspierających”.

W ramach Działania 1.1 „Projekty B+R przedsiębiorstw”, Poddziałania 1.1.2 „Prace B+R związane z wytworzeniem instalacji pilotażowej/demonstracyjnej”, realizowany był również projekt „Miasto zdrowia”.

Fundusze Europejskie
Inteligentny Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Natomiast w ramach Programu **Horizon 2020** realizowana była umowa o finansowanie projektu „LIVING INNOVATION - Implementing RRI through co-creation of smart futures with industry and citizens” - LIV.IN.

Komisja Europejska

Comarch Healthcare S.A.

W 2019 roku realizowana była umowa o dofinansowanie projektu „SOS dla ŁOM - realizacja nowoczesnej teleopieki medycznej dla mieszkańców Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego” ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego** na lata 2014-2020.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

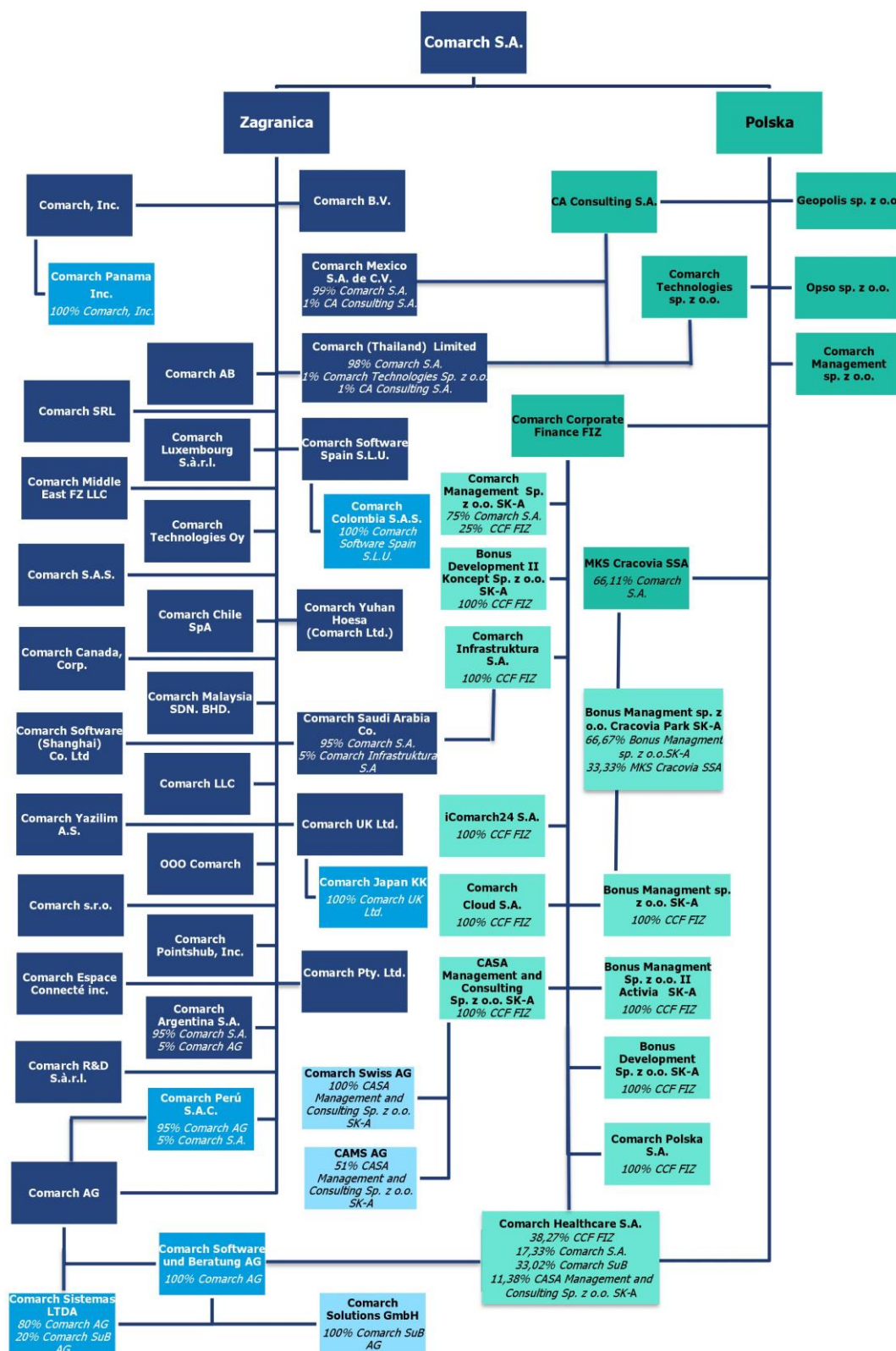
Natomiast z końcem I półrocza 2019 roku zakończył się projekt „Nieinwazyjny monitoring we wczesnym wykrywaniu migotania przedsionków (AF)” – NOMED-AF realizowany w ramach Strategicznego programu badań naukowych i prac rozwojowych „Profilaktyka i leczenie chorób cywilizacyjnych” – **STRATEGMED II**.

Narodowe Centrum
Badań i Rozwoju

20. Powiązania kapitałowe emitenta

20.1. Struktura kapitałowa Grupy Comarch

■ 100% Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

20.2. Charakterystyka spółek Grupy Comarch

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Comarch („Grupa”), której jednostką dominującą jest Spółka Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

Struktura działania Grupy Comarch jest następująca:

- Jednostka dominująca Comarch S.A. pozyskuje większość kontraktów w dużej mierze realizując je,
- Spółki Comarch AG, Comarch S.A.S., Comarch R&D S.à r.l., Comarch Luxembourg S.à r.l., Comarch Inc., Comarch Panama Inc., Comarch Canada, Corp., Comarch Middle East FZ-LLC, Comarch LLC, OOO Comarch, Comarch Technologies Oy, Comarch UK Ltd., Comarch Chile SpA, Comarch Sistemas LTDA, Comarch Software Spain S.L.U., Comarch Yazilim A.S., Comarch SRL, Comarch Espace Connecté Inc., Comarch Malaysia SDN. BHD., Comarch AB, Comarch Argentina S.A., Comarch Colombia S.A.S., Comarch Peru S.A.C., Comarch Japan KK, Comarch Saudi Arabia Co., Comarch Mexico S.A. de C.V., Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.), Comarch (Thailand) Limited, Comarch BV, Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd i Comarch Pty. LTD. pozyskują kontrakty informatyczne na rynkach zagranicznych i realizują je w całości lub w części,
- Spółka Comarch Software und Beratung AG jest znaczącym na rynku niemieckim producentem oprogramowania ERP oraz integratorem systemów informatycznych. Comarch Solutions GmbH prowadzi działalność o profilu identycznym z profilem działalności spółki Comarch Software und Beratung AG,
- Comarch Swiss AG zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem rozwiązań informatycznych Comarch (zwłaszcza w obszarach ERP i ECM) na rynku szwajcarskim,
- Comarch Polska S.A. pozyskuje kontrakty informatyczne na rynku krajowym głównie w sektorze publicznym i realizuje je w całości lub w części,
- Comarch Technologies sp. z o.o. odpowiada za rozwój technologii związanych z projektowaniem i produkcją urządzeń elektronicznych oraz związanego z nimi oprogramowania,
- CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na świadczeniu usług informatycznych i consultingowych na rzecz Comarch S.A. oraz klientów spoza Grupy Comarch,
- Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty prowadzi działalność inwestycyjną (poprzez swoje spółki zależne) w zakresie nowych technologii i usług, a także działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym,
- Comarch Management sp. z o.o., Comarch Management sp. z o.o. SK-A, CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A, CAMS AG, Bonus Management sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A, Comarch Pointshub, Inc. prowadzą działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką,
- Przedmiotem działalności Bonus Development sp. z o.o. SK-A oraz Bonus Development sp. z o.o. II Koncept SK-A jest działalność developerska oraz inwestycyjna na rynku nieruchomości,
- Comarch Healthcare S.A. wytwarza i sprzedaje oprogramowanie związane z medycyną, urządzenia medyczne oraz świadczy usługi medyczne i diagnostyczne, a także wytwarza i dostarcza kompleksowe rozwiązania informatyczne dla sektora medycznego,
- Comarch Infrastruktura S.A. prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług data center oraz outsourcingu usług informatycznych,
- iComarch24 S.A. prowadzi projekty informatyczne z zakresu e-księgowości oraz handlu elektronicznego, świadczy również usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch,
- Geopolis sp. z o.o. wdraża zintegrowane systemy GIS w jednostkach administracji publicznej,
- MKS Cracovia SSA prowadzi działalność sportową i w zakresie krzewienia kultury fizycznej,

- „Bonus MANAGEMENT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością” Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie sportu, odnowy biologicznej i rekreacji,
- Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną,
- Spółki Comarch s.r.o. i Comarch Cloud S.A. nie prowadzą obecnie działalności operacyjnej.

Poniżej przedstawiono dane kapitałowe oraz własnościowe spółek wg stanu na dzień publikacji raportu za 2019 rok.

JEDNOSTKA DOMINUJĄCA

Firma Spółki: **Comarch Spółka Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Regon: 350527377
NIP: 677-00-65-406

Akcje jednostki dominującej są dopuszczone do obrotu na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie i znajdują się wg wiedzy Spółki na dzień sporządzenia raportu m.in. w posiadaniu Janusza Filipiaka (24,55% akcji), Elżbiety Filipiak (10,40% akcji), członków Zarządu Comarch S.A. (1,05% akcji).

Spółka posiada oddziały w następujących miejscowościach: Tirana (oddział w Albanii), Białystok, Bielsko-Biała, Częstochowa, Gdańsk, Gliwice, Katowice, Kielce, Kraków, Lublin, Łódź, Opole, Płock, Poznań, Rzeszów, Tarnów, Toruń, Warszawa, Włocławek i Wrocław.

JEDNOSTKI ZALEŻNE

Firma Spółki: **Comarch AG COMARCH**
Adres spółki: Chemnitzer Str. 59b, 01197 Drezno, Niemcy
VAT ID: DE 206 522075

Kapitał zakładowy Comarch AG wynosi 15 000 000 EUR. Na kapitał zakładowy spółki składa się 15 000 000 akcji zwykłych na okaziciela o wartości nominalnej 1 Euro każda, które znajdują się w posiadaniu Comarch S.A. Łączna liczba głosów z wszystkich akcji Comarch AG wynosi 15 000 000. Comarch S.A. posiada 100% udziałów w kapitale i głosach na WZA Spółki. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku DACH. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 roku Comarch AG jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Software und Beratung AG COMARCH**
Adres spółki: Riesstr. 16, 90992 Monachium, Niemcy
VAT ID: DE129457436

Comarch AG jest posiadaczem 6 213 072 akcji spółki Comarch SuB, które stanowią 100% w jej kapitale zakładowym. Akcje te uprawniają do 6 213 072 głosów, tj. 100% na walnym zgromadzeniu spółki. Spółka prowadzi działalność na rynku IT głównie w Niemczech i Austrii, oferując swoje produkty i usługi w trzech segmentach biznesowych: ERP, finanse oraz integracja systemów dla średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch SuB jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez Comarch AG).

Firma Spółki: **Comarch Solutions GmbH COMARCH**
Adres spółki: Innsbruck - Müllerstr. 1, 6020 Innsbruck, Austria
VAT ID: ATU46234900

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 EUR. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Solutions GmbH jest jednostką zależną od Comarch S.A. (poprzez Comarch Software Und Beratung AG).

Firma spółki: **Comarch SAS COMARCH**
Adres spółki: 17 rue Paul Langevin, 59260 Lezennes, Francja
VAT ID: FR 20500252606

Comarch S.A. posiada 100% udziałów spółki Comarch SAS, stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki Comarch SAS wynosi 1 000 000 EUR. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku francuskojęzycznym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch SAS jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma spółki: **Comarch R&D Sàrl COMARCH**
Adres spółki: 100A, allée Saint Exupéry, 39330 Montbonnot-Saint Martin, Francja
VAT ID: FR 69507994557

Od dnia 10 grudnia 2015 r. Comarch SA posiada 100% udziałów spółki Comarch R&D SARL, stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki Comarch R&D SARL wynosi 7 500 EUR i składa się z 750 udziałów o wartości nominalnej 10 EUR każdy. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku francuskojęzycznym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch R&D SARL jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma spółki: **Comarch Luxembourg S.à r.l. COMARCH**
Adres spółki: 63-65, rue de Merl, L-2146 Luxembourg
VAT ID: LU24700126

Comarch SA posiada 100% udziałów spółki Comarch Luxembourg S.à r.l., stanowiących 100% kapitału zakładowego oraz 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Kapitał zakładowy spółki Comarch Luxembourg S.à r.l. wynosi 500 000 EUR i składa się z 500 000 udziałów o wartości nominalnej 1 euro każdy. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich udziałów wynosi 500 000. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch w krajach Beneluxu. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Luxembourg S.à r.l. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch, Inc. COMARCH**
Adres spółki: 10 W. 35th St.
9450 W. Bryn Mawr Ave
Suite 325
Rosemont, IL 60019
VAT ID: 52-2207301

Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynkach obu Ameryk. Kapitał zakładowy spółki wynosi 40 000 USD. Comarch S.A. posiada 100% udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Inc. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Pointshub, Inc. COMARCH**
Adres spółki: 10 W. 35th St.
9450 W. Bryn Mawr Ave
Suite 325
Rosemont, IL 60019
VAT ID: 47-4563961

Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką. Kapitał zakładowy spółki wynosi 9 500 000 USD. Comarch S.A. posiada 100% udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Spółka zajmuje się działalnością inwestycyjną na rynku informatycznym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Pointshub, Inc. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Panama, Inc. COMARCH**
Adres spółki: Calle 52 Este, Obarrio
Edificio P.H. Plaza Ejecutiva
Piso 3, Oficina 307
Panama City, Panamá
Telefon/fax: +507 263 25 69
VAT ID: RUC 699712-1-469219 DV95

Kapitał zakładowy spółki wynosi 360 000 USD i dzieli się na 360 000 akcji o wartości nominalnej 1 USD każda. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrożeniami systemów informatycznych Comarch na rynek Ameryki Środkowej i Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Panama Inc. jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez Comarch Inc.).

Firma Spółki: **Comarch Sistemas LTDA COMARCH**
Adres spółki: Avenida Roque Petroni Junior nº 1.099
Vila Gertrudes, Sao Paulo, Brasil
VAT ID: 20.035.102/0001-50

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 000 000 BRL i dzieli się na 1 000 000 udziałów po 1 BRL każdy (1 BRL na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,9448 PLN). Spółka Comarch AG posiada 90% udziałów w kapitale zakładowym oraz głosach, pozostałe 20% przypada dla spółki Comarch Software und Beratung AG. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku Ameryki Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Sistemas LTDA jest jednostką zależną od Comarch S.A. (poprzez Comarch Software und Beratung AG).

Firma Spółki: **Comarch Canada, Corp. COMARCH**
Adres spółki: P.O Box 7299, Stn. « A », 44 Chipman Hill , Suite 1000, Saint John,
N.B., E2L 2A9, Canada
VAT ID: GST/HST 91055 9403 RT0001

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 CAD i dzieli się na 50 000 akcji o wartości nominalnej 1 CAD każda (1 CAD na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 2,9139 PLN). Comarch S.A. posiada 100% udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrożeniami systemów informatycznych w Kanadzie. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Canada, Corp. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Espace Connecté Inc. COMARCH**
Adres spółki: 1155 Boul. Rene-Levesque O. Suite 2500,
Montreal QC H3B 2K4
VAT ID: 1222643674 IC 0001

Kapitał Comarch Espace Connecté Inc. wynosi 400 000 CAD i dzieli się na 400 000 akcji imiennych o wartości nominalnej 1 CAD każda (1 CAD na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 2,9139 PLN). Jedynym akcjonariuszem Comarch Espace Connecté Inc. jest Comarch S.A. Spółka nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej.

Firma Spółki: **Comarch Middle East FZ-LLC COMARCH**
Adres spółki: PO. Box 500924 Dubaj, Zjednoczone Emiraty Arabskie
Nr rejestru: 19979
VAT ID: 100296100900003

Kapitał zakładowy spółki wynosi 200 000 AED i dzieli się na 200 udziałów po 1 000 AED każdy, z których przysługuje 200 głosów (1 AED na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 1,0339 PLN). Comarch S.A. objęła wszystkie udziały za gotówkę po wartości nominalnej. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem

produktów Comarch na Bliskim Wschodzie oraz wsparciem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Middle-East FZ-LLC jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Malaysia SDN. BHD. COMARCH**
Adres Spółki: B-3A-06 Block B West, PJ9 Service Suites
No 23 Jalan Barat, Seksyen 9
46050 Petaling Jaya
Nr rejestru: 1139699-D
VAT ID: 000639922752

Kapitał zakładowy spółki wynosi 500 000 MYR (1 MYR na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,9284 PLN). Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%, który uprawnia do 100% głosów. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku azjatyckim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Malaysia SDN. BHD. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Software Spain S.L.U. COMARCH**
Adres Spółki: Calle Caléndula, 93, Miniparc III Edificio E, Alcobendas 29109, Madrid,
VAT ID: B97129949

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 100 000 EUR i dzieli się na 110 000 udziałów o wartości 10 EUR każdy. Comarch S.A. posiada 100% udziału w kapitale i głosach na WZA Spółki. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku hiszpańskojęzycznym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Software Spain S.L.U. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Yazilim A.S. COMARCH**
Adres Spółki: Matbuat Sok. Durukan Apt. No:17/6 Esentepe, Şişli/ Stambuł, Turcja
VAT ID: 2110693747

Kapitał zakładowy spółki wynosi 600 000 TRY (1 TRY na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,6380 PLN) i dzieli się na 600 000 akcji o wartości nominalnej 1 TRY każda. Jedynym właścicielem spółki jest Comarch S.A. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku tureckim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Yazilim A.S. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch S.R.L. COMARCH**
Adres Spółki: Via Luigi Galvani 24, 20124 Milano, Italy
VAT ID: 09967390967

Kapitał zakładowy spółki wynosi 2 000 000 EUR. Comarch S.A. posiada 100% udziałów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku włoskim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch S.R.L. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch LLC COMARCH**
Adres Spółki: 19/7 Kutuzova Str., 01133 Kijów, Ukraina
VAT ID: 329192926556

Kapitał zakładowy spółki wynosi 20 500 UAH (1 UAH na dzień 31 grudnia 2019 r. to równowartość 0,1602 PLN). Comarch S.A. posiada 100% udziałów w kapitale zakładowym Comarch LLC, który uprawnia go do 100% głosów. Zarejestrowana spółka jest jednoosobową spółką z ograniczoną odpowiedzialnością. Comarch LLC zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch na Ukrainie

oraz supportem dostarczonym klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch LLC jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **OOO Comarch COMARCH**
Adres spółki: Bakhrushina 32/1 115054 Moskwa, Rosja
VAT ID: INN/KPP 7704545099/770401001

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 200 000 RUB i odpowiada mu 1 udział o wartości nominalnej 1,2 miliona RUB (1 RUB na dzień 31 grudnia 2019 r. wynosi 0,0611 PLN). Kapitał zakładowy został opłacony w całości. Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrażaniem produktów Comarch w Rosji oraz supportem dostarczonych klientom systemów informatycznych. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. OOO Comarch jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Software (Shanghai) Co., Ltd. COMARCH**
Adres spółki: Room 3610-2, Block 11, No.3955 Shangnan Road Pudong New Area, Szanghaj, Chiny
VAT ID: 310115690129967

Kapitał zakładowy spółki wynosi 200 000 USD i został objęty przez Comarch S.A. w całości. Spółka wznowiła działalność w 2017 roku. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Software (Shanghai) Co. Ltd. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Technologies Oy COMARCH**
Adres spółki: Tekniikantie 14
02150 Espoo, Finlandia
VAT ID: FI23730145

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 EUR i składa się z 50 000 udziałów o wartości nominalnej 1 euro każdy. Ogólna liczba głosów wynikająca ze wszystkich udziałów wynosi 50 000. Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%, który uprawnia do 100% głosów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku fińskim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Technologies Oy jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch UK Ltd COMARCH**
Adres Spółki: 201 Great Portland Street, London, W1W 5AB, Wielka Brytania
VAT ID: GB 133 0921 52

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 GBP. Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%, który uprawnia do 100% głosów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku brytyjskim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch UK Ltd jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Chile SpA COMARCH**
Adres Spółki: Calle Monseñor Sótero Sanz de Villalba 161 oficina 1001, Providencia, Región Metropolitana, Santiago de Chile, Chile
VAT ID: 76.296.232-2

Kapitał zakładowy spółki wynosi 161 mln CLP (100 CLP na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,5041 PLN) Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%, który uprawnia do 100% głosów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku Ameryki Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Chile SpA jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki:
Adres Spółki:
VAT ID:

Comarch AB COMARCH

C/o Bobowski, Flygfältsgatan 1, 129 30 Skarpnäck, Sweden
SE559019956901

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 SEK (1 SEK na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,4073 PLN). Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%, który uprawnia do 100% głosów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch na rynku szwedzkim. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch AB jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki:
Adres Spółki:
CUIT:

Comarch Argentina S.A. COMARCH

Suipacha 1390, 2° Floor, Buenos Aires, Argentina
30-71425465-7

Kapitał zakładowy spółki wynosi 3 299 195 ARS (1 ARS na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,0634 PLN). Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 95%, który uprawnia do 95% głosów, 5% udziałów posiada Comarch AG, który uprawnia do 5% głosów. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch w Argentynie. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Argentina S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki:
Adres Spółki:
VAT ID:

Comarch, s.r.o. COMARCH

Sumbalova 1a 941 04 Bratislava, Słowacja
SK2020070559

Kapitał zakładowy spółki wynosi 149 372,63 EUR. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch s.r.o. jest spółką zależną od Comarch S.A. Spółka obecnie nie prowadzi działalności operacyjnej.

Firma Spółki:
Adres Spółki:
VAT ID:

Comarch Swiss AG COMARCH

Grabenstrasse 2/4, 9320 Arbon, Szwajcaria
472274

Kapitał Comarch Swiss AG wynosi 300 000 CHF i dzieli się na 300 akcji imiennych o wartości nominalnej 1 000 CHF każda (1 CHF na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 3,9213 PLN). Z akcji tych przysługuje łącznie 300 głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy. 100% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA. Przedmiotem działalności spółki jest sprzedaż produktów grupy Comarch w Szwajcarii. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Swiss AG jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ i CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A).

Firma Spółki:
Adres Spółki:
VAT ID:

CAMS AG COMARCH

Hirschengraben 43, 6003 Luzern, Szwajcaria
CHE-273.360.056

Kapitał CAMS AG wynosi 100 000 CHF i dzieli się na 1 000 akcji imiennych o wartości nominalnej 100 CHF każda (1 CHF na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 3,9213 PLN). Z akcji tych przysługuje łącznie 1 000 głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy. 51% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. CAMS AG jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ i CASA Management and Consulting Sp. z o.o. SK-A).

Firma Spółki:
Adres spółki:
VAT ID:

Comarch Colombia S.A.S. COMARCH

Calle 72 NO 10-07 Of 603 Bogota D.C.
Bogota, Colombia
NIT 900967907-1

Kapitał zakładowy spółki wynosi 3 192 063 000 COP (100 COP na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,1156 PLN). Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrożeniami systemów informatycznych Comarch na rynek Ameryki Środkowej i Południowej. 100% udziałów spółki Comarch Columbia jest w posiadaniu spółki Comarch Software Spain S.L.U. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Columbia SAS jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez Comarch Software Spain S.L.U.).

Firma Spółki: **Comarch Peru S.A.C. COMARCH**
Adres spółki: Av. Republica de Panama,
3420 Urb. Limatambo Dpto.,
1701 Lima-Lima- San Isidro
VAT ID: 20601740924

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 600 000 PEN (1 PEN na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 1,1452 PLN). Comarch AG posiada 95% udziałów (1 425 000 akcji), 5% udziałów posiada Comarch SA (75 000 akcji). Spółka zajmuje się sprzedażą i wdrożeniami systemów informatycznych Comarch na rynek Ameryki Środkowej i Południowej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Peru SAC jest jednostką zależną Comarch S.A. (w 95% przez Comarch AG).

Firma Spółki: **Comarch Saudi Arabia Limited Liability Company COMARCH**
Adres spółki: 1st Floor, The Plaza Complex, Olaya Street, Olaya, P.O. Box 94421,
Riyadh 11671, Kingdom of Saudi Arabia
Nr licencji: 210390472112

Kapitał zakładowy spółki wynosi 1 000 000 SAR (1 SAR na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 1,0127 PLN). Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 95%, 5% udziałów posiada Comarch Infrastruktura S.A. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch w Królestwie Arabii Saudyjskiej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Saudi Arabia Co. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Japan KK COMARCH**
Adres spółki: 3F, Otemachi Financial City Grand Cube, 1-9-2 Otemachi, Chiyoda-ku,
Tokyo, 100-0004
VAT ID: 4010401132602

Kapitał zakładowy spółki wynosi 15 000 000 JPY. Comarch UK Ltd posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 100%. Przedmiotem działalności Spółki jest sprzedaż i wdrażanie rozwiązań IT produkcji Comarch w Japonii. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Japan KK jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez Comarch UK Ltd).

Firma Spółki: **Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.) COMARCH**
Adres spółki: 603, 6F, Magok techno-tower Bldg. 63, Magokjungang 6-ro,
Gangseo-gu, Seoul, Korea Południowa
VAT ID: 110114-0229599

Kapitał zakładowy spółki wynosi 100 mln KRW i składa się z 10 000 akcji o wartości 10 000 KRW każda (100 KRW na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,3291 PLN). Spółka Comarch S.A. posiada 10 000 akcji, czyli 100% udziałów i głosów w spółce Comarch Yuhan Hoesa (Comarch Ltd.). Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Yuhan Hoesa jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Comarch (Thailand) Limited COMARCH**
Adres spółki: No.3, Promphan 3 Building, Unit No.1709-1710, 3 Ladprao Soi 3,
Ladprao Rd., Chom Phon, Chatuchak Bangkok 10900, Thailand
Vat ID: 105560179291

Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi 18 500 000 THB o wartości 100 THB za 1 udział (1 THB na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,1275 PLN). Comarch S.A. posiada udział w kapitale zakładowym w wysokości 99%, 1% udziałów posiada Comarch Technologies Sp. z o.o. i 1% posiada CA Consulting S.A. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Thailand (Limited) jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch BV COMARCH**
Adres spółki: Weena 505, 3013AL Rotterdam, Netherlands
VAT ID: NL959390457B01

Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi 500 000 EUR i składają się z 500 000 akcji o wartości 1 EUR każda. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch BV jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Mexico S.A. de C.V. COMARCH**
Adres spółki: Blvd. Miguel de Cervantes Saavedra 169, Office 15-121, Granada, Mexico City, CMX, 11520, Mexico
VAT ID: CME190416B94

Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi 500 000 MXN i składają się z 500 akcji o wartości 1 000 MXN każda (1 MXN na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 0,2009 PLN). Spółka Comarch S.A. posiada 495 akcji, czyli 99% udziałów i głosów w spółce Comarch Mexico S.A. de S.V. a CA Consulting S.A. posiada 5 akcji, czyli 1% udziałów i głosów w spółce. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Mexico S.A. de S.V. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Pty Ltd. COMARCH**
Adres spółki: Level 16, Tower 2 Darling Park, 201 Sussex Street, Sydney NSW 2000
GPO Box 1615, Sydney NSW 2001, Australia
GST ID: 87 633 619 422

Wysokość kapitału zakładowego spółki wynosi 1 300 100 AUD i składają się z 1 300 100 akcji o wartości 1 AUD każda (1 AUD na dzień 31 grudnia 2019 wynosi 2,6624 PLN). Spółka Comarch S.A. posiada 1 300 100 akcji, czyli 100% udziałów i głosów w spółce Comarch Pty Ltd. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Pty Ltd. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Technologies sp. z o.o. COMARCH**
Adres spółki: 31-964 Kraków, Technologies
Aleja Jana Pawła II 39 a
Regon: 300075359
NIP: 2090000305

Kapitał zakładowy spółki Comarch Technologies sp. z o.o. wynosi 50 000 PLN i dzieli się na 500 udziałów o wartości nominalnej 100 PLN każda, z których wynika 500 głosów. Comarch S.A. posiada 100% udziałów Comarch Technologies sp. z o.o., które uprawniają do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Comarch Technologies sp. z o.o. prowadzi działalność w zakresie rozwoju bezpiecznych rozwiązań end-to-end sprzętu i oprogramowania komputerowego dla klientów B2B. Bazą rozwojową jest doświadczenie zdobyte w zakresie prototypowania, produkcji oraz kontroli jakości oferowanych rozwiązań z obszaru elektroniki użytkowej oraz przemysłu motoryzacyjnego, medycznego i finansowo-bankowego. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Technologies sp. z o.o. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **CA Consulting S.A. CA CONSULTING**
Adres spółki: Al. Jerozolimskie 91, 02-001 Warszawa
Regon: 356946563
NIP: 679-29-24-039

Kapitał zakładowy spółki CA Consulting S.A. wynosi 1 050 000 PLN i dzieli się na 5 250 akcji o wartości nominalnej 200 PLN każda, z których wynika 5 250 głosów. Comarch S.A. posiada 100% akcji CA Consulting S.A., które uprawniają do 100% głosów na WZA spółki. CA Consulting S.A. prowadzi działalność teleinformatyczną, polegającą na dostarczaniu łącz teleinformatycznych na potrzeby spółek Grupy Comarch, a także na świadczenia usług informatycznych i consultingowych na rzecz klientów spoza Grupy Comarch. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. CA Consulting S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Management spółka z o. o. COMARCH**
Adres Spółki: 31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Regon: 120560932
NIP: 675-13-76-192

Kapitał zakładowy spółki Comarch Management sp. z o.o. wynosi 400 000 PLN i dzieli się na 4 000 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 100 PLN każdy, z których wynika 4 000 głosów. Comarch S.A. posiada 100% udziałów uprawniających do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników spółki Comarch Management sp. z o.o. Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Management sp. z o.o. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Corporate Finance Fundusz Inwestycyjny Zamknięty (CCF FIZ) COMARCH**
Adres Spółki: 31-039 Kraków, ul. Księcia Józefa 196
Regon: 120576141
NIP: 106-00-01-334

Comarch S.A. posiada cztery certyfikaty inwestycyjne CCF FIZ objęte w ramach emisji certyfikatów inwestycyjnych serii A, za cenę emisyjną w wysokości 250 000 PLN każdy. Łączna cena nabycia objętych przez Comarch S.A. 4 000 certyfikatów inwestycyjnych Funduszu wynosi 1 000 000 PLN. Stanowią one 100% wyemitowanych przez CCF FIZ certyfikatów inwestycyjnych oraz uprawniają do 100% głosów na zgromadzeniu inwestorów CCF FIZ. Objęte certyfikaty zostały opłacone ze środków własnych Comarch S.A. CCF FIZ prowadzi działalność inwestycyjną w zakresie nowych technologii i usług internetowych, które nie są przedmiotem podstawowej działalności Comarch S.A.

Firma Spółki: **Comarch Management spółka z o. o. Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Regon: 120579542
NIP: 675-13-76-542

Kapitał zakładowy Comarch Management sp. z o. o. SK-A wynosi 170 110 PLN. 9,92% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (25,00% głosów), 26,45% akcji znajduje się w posiadaniu Comarch S.A. (75,00% głosów), natomiast 64,73% akcji zostało nabytych przez Comarch Management spółka z o. o. SK-A celem umorzenia. Z akcji nabytych celem umorzenia spółka nie wykonuje prawa głosu. Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Management sp. z o. o. SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Management sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-009 Kraków, ul. Rynek Główny 15
Regon: 120641766
NIP: 676-23-69-529

Kapitał zakładowy Bonus Management sp. z o. o. SK-A wynosi 2 979 400 PLN i dzieli się na 2 976 400 akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. 100% akcji i głosów spółki przypada na CCF FIZ (100% głosów). Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Bonus Management sp. z o. o. SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Management sp. z o.o. II Activia Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-009 Kraków, ul. Rynek Główny 15
Regon: 121359009
NIP: 6762430993

Kapitał zakładowy Bonus Management sp. z o. o. II Activia SK-A wynosi 1 555 200,00 PLN i dzieli się na 1 555 200 akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. 100,00% udziałów i głosów przypada na CCF FIZ. Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym oraz związaną z informatyką. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Bonus Management sp. z o. o. II Activia SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Management sp. z o.o. Cracovia Park Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-009 Kraków, ul. Rynek Główny 15
Regon: 123092610
NIP: 676-24-75-393

Spółka Bonus Management sp. z o. o. Cracovia Park SK-A została zawiązana 25 marca 2014 r. Jej kapitał zakładowy wynosi 900 000,00 PLN i dzieli się na 900 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. Bonus Management spółka z ograniczoną odpowiedzialnością SK-A objęła 50% kapitału zakładowego spółki (66,67% w głosach na WZA spółki) a spółka MKS Cracovia SSA objęła 50% kapitału zakładowego (33,33% w głosach na WZA spółki). Spółka Bonus Management sp. z o. o. Cracovia Park SK-A prowadzi działalność inwestycyjną na rynku nieruchomości oraz związaną z branżą sportowo-rekreacyjną. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Bonus Management sp. z o. o. Cracovia Park SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Development sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-009 Kraków, ul. Rynek Główny 15
Regon: 120637434
NIP: 676-23-69-121

Kapitał zakładowy Bonus Development sp. z o. o. SK-A wynosi 5 640 000 PLN i dzieli się na 5 640 000 akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. Z 50 000 akcji uprzywilejowanych serii A przysługuje łącznie 100 000 głosów na zgromadzeniu wspólników, natomiast pozostałe 5 590 000 akcji uprawnia do 5 590 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100% głosów). Bonus Development sp. z o. o. SK-A prowadzi działalność deweloperską i związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Bonus Development sp. z o. o. SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Bonus Development sp. z o.o. II Koncept Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: 31-009 Kraków, ul. Rynek Główny 15
Regon: 121376250
NIP: 6762432161

Kapitał zakładowy Bonus Development sp. z o. o. II Koncept SK-A wynosi 101 263,00 PLN i dzieli się na 101 263 akcji o wartości nominalnej 1 PLN każda. 100,00% udziałów i głosów przypada na CCF FIZ. Bonus Development sp. z o. o. II Koncept SK-A prowadzi działalność deweloperską i związaną z zarządzaniem nieruchomościami wykorzystywanymi w Grupie Comarch. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Bonus Development sp. z o. o. II Koncept SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki:
Adres Spółki:
Regon:
NIP:

Comarch Healthcare S.A. **COMARCH**
Healthcare
31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
120652221
675-13-92-502

Comarch Healthcare S.A. powstał z połączenia spółek iMed24 S.A. oraz ESAProjekt sp. z o.o. (rejestracja w KRS w dniu 1 lipca 2015 r.). Kapitał zakładowy Comarch Healthcare S.A. wynosi 12 114 906,00 PLN i dzieli się na 12 114 906 akcji o wartości nominalnej 1,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 12 114 906 głosów na zgromadzeniu wspólników. 39,27% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (39,27% głosów), 17,33% akcji jest w posiadaniu Comarch S.A. (17,33% głosów), 33,02% akcji jest w posiadaniu Comarch Software und Beratung AG (33,02% głosów), 11,39% akcji jest w posiadaniu CASA Management and Consulting sp. z o.o. SKA (11,39% głosów). Spółka jest jednym z czołowych polskich producentów i dostawców kompleksowych rozwiązań informatycznych dla sektora zdrowia, prowadzi projekty informatyczne związane z telemedycyną, a także Centrum Medyczne iMed24. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Healthcare S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki:
Adres Spółki:
Regon:
NIP:

Comarch Polska S.A. **COMARCH**
POLSKA SA
31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
120705696
675-13-97-596

Kapitał zakładowy Comarch Polska S.A. wynosi 500 000,00 PLN i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0% głosów). Spółka prowadzi sprzedaż systemów informatycznych do klientów sektora publicznego. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Polska S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki:
Adres Spółki:
Regon:
NIP:

Comarch Cloud S.A. **COMARCH**
31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
120792593
675-14-02-274

Kapitał zakładowy Comarch Cloud S.A. wynosi 750 000,00 PLN i dzieli się na 7 500 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 7 500 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0% głosów). Spółka nie prowadzi obecnie działalności operacyjnej. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Comarch Cloud S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki:
Adres Spółki:
Regon:
NIP:

Comarch Infrastruktura S.A. **COMARCH**
31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
120907930
675-14-03-094

Kapitał zakładowy Comarch Infrastruktura S.A. wynosi 575 000,00 PLN i dzieli się na 5 750 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 750 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0% głosów). Spółka prowadzi działalność polegającą na oferowaniu usług outsourcingu IT. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia

29 września 1994 r. Comarch Infrastruktura S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **iComarch24 S.A.** **iCOMARCH24.PL**
Adres Spółki: 31-964 Kraków, Aleja Jana Pawła II 39 a
Regon: 120971349
NIP: 6751410697

Kapitał zakładowy iComarch24 S.A. wynosi 500 000,00 PLN i dzieli się na 5 000 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 5 000 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0% głosów). Spółka świadczy usługi księgowe dla krajowych podmiotów zależnych z Grupy Comarch oraz wytwarza i sprzedaje oprogramowanie w modelu Cloud finansowo-księgowe dla małych i średnich przedsiębiorstw. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. iComarch24 S.A. jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **CASA Management and Consulting sp. z o.o. Spółka Komandytowo-Akcyjna COMARCH**
Adres Spółki: ul. Szarskiego 19, 30-699 Kraków
Regon: 121040023
NIP: 6793020643

Kapitał zakładowy CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A wynosi 3 114 000,00 PLN i dzieli się na 31 140 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 31 140 głosów na zgromadzeniu wspólników. 100,0% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (100,0% głosów). Spółka prowadzi działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. CASA Management and Consulting sp. z o.o. SK-A jest jednostką zależną od Comarch S.A. (przez CCF FIZ).

Firma Spółki: **Geopolis Sp. z o.o.** **Geopolis**
Adres spółki: ul. Włocławska 167, 97-100 Toruń
Regon: 146720793
NIP: 524-276-02-99

Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 000 PLN. Comarch S.A. posiada 100% udziałów spółki Geopolis sp. z o.o., która zajmuje się wspieraniem informatyzacji w jednostkach administracji publicznej poprzez tworzenie i wdrażanie zintegrowanych rejestrów i ewidencji o charakterze przestrzennym, systemów zarządzania państwowym zasobem geodezyjnym i kartograficznym oraz geoportali. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Geopolis Sp. z o.o. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki: **Opso sp. z o.o.**
Adres spółki: 31-964 Kraków, ul. prof. Michała Życzkowskiego 23
Regon: 122495307
NIP: 675-147-11-92

Kapitał zakładowy spółki Opso sp. z o.o. wynosi 205 000 PLN i dzieli się na 100 udziałów o wartości nominalnej 2 050 PLN każda, z których wynika 100 głosów. Comarch S.A. posiada 100% udziałów Opso sp. z o.o., które uprawniają do 100% głosów na zgromadzeniu wspólników. Opso sp. z o.o. prowadzi działalność gastronomiczną. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Opso sp. z o.o. jest jednostką zależną od Comarch S.A.

Firma Spółki:

Miejski Klub Sportowy Cracovia Sportowa Spółka Akcyjna

Adres spółki:

30-111 Kraków, ul. Kałuży 1

Regon:

351553230

NIP:

677-20-79-476

Kapitał zakładowy MKS Cracovia SSA wynosi 21 940 100,00 PLN i dzieli się na 219 401 akcji. Comarch S.A. posiada 144 391 akcji i głosów na WZA MKS Cracovia SSA, co stanowi 66,11% udziału w kapitale zakładowym Spółki. Spółka prowadzi działalność sportową. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. MKS Cracovia SSA jest jednostką zależną od Comarch S.A.

SPÓŁKI STOWARZYSZONE

Firma Spółki:

SoInteractive S.A.

sointeractive

Adres spółki:

31-964 Kraków, ul. Prof. Michała Życzkowskiego 29 a

Regon:

120629191

NIP:

676-23-66-943

Kapitał zakładowy SoInteractive S.A. wynosi 791 000,00 PLN i dzieli się na 7 910 akcji o wartości nominalnej 100,00 PLN każda. Z akcji tych przysługuje łącznie 12 420 głosów na zgromadzeniu akcjonariuszy. 25,29% akcji spółki znajduje się w posiadaniu CCF FIZ (16,10% głosów), natomiast 17,70% w posiadaniu Bonus Management sp. z o.o. II Activia SK-A (11,27% głosów). Przedmiotem działalności Spółki jest tworzenie rozwiązań grywalizacyjnych B2C, B2B i B2E oraz mechanizmów gier i Internet of Things. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. SoInteractive S.A. jest jednostką stowarzyszoną z Comarch S.A.

Firma Spółki:

Metrum Capital S.A. (Volatech Capital Advisors S.A.)

Adres spółki:

ul. Kałuży 1, 30-111 Kraków

Regon:

0000502255

NIP:

6772390164

Kapitał zakładowy Metrum Capital S.A. wynosi 700 000,00 PLN. Comarch S.A. jest w posiadaniu 21,43% akcji (15,79% w głosach na WZA spółki), a spółka CAMS AG jest w posiadaniu 42,96% akcji (31,59% w głosach na WZA spółki). Przedmiotem działalności Spółki jest wytwarzanie oprogramowania IT wspomagającego inwestowanie na rynku kapitałowym. Zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. Metrum Capital S.A. jest jednostką stowarzyszoną z Comarch S.A. (bezpośrednio i przez CCF FIZ).

20.3. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch w 2019 roku

W dniu 22 maja 2019 r. została zarejestrowana w Sydney spółka zależna Comarch Pty. LTD o kapitale zakładowym 100 AUD (tj. 266 PLN) składającym się z 100 akcji o wartości 1 AUD każda. Spółka Comarch S.A. posiada 100% udziałów i głosów w spółce Comarch Pty. LTD.

W dniu 5 lipca 2019 r. zostało zarejestrowane podwyższenie kapitału w spółce Comarch (Thailand) Limited o kwotę 10 500 000 THB (tj. 1 334 750 PLN), tj. z kwoty 8 000 000 THB (tj. 1 020 000 PLN) do kwoty 18 500 000 THB (tj. 2 358 750 PLN).

W dniu 23 września 2019 r. WZA Comarch BV podjęło uchwałę o podwyższeniu kapitału zakładowego poprzez emisję 100 000 akcji po 1 EUR za 1 akcję. Akcje zostały objęte przez Comarch S.A. Wyżej wymienione podwyższenie zostało opłacone przez Comarch S.A. 27 września 2019 r. Podwyższenie zostało zarejestrowane.

W dniu 28 października 2019 r. została zmieniona nazwa spółki z Comarch Pointshub S.A. na Comarch Cloud S.A.

W dniu 8 listopada 2019 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego w Comarch Pty. Ltd (Australia) z kwoty 100 AUD (tj. 266 PLN) do kwoty 100 100 AUD (tj. 266 506 PLN). Podwyższenie zostało zarejestrowane.

W dniu 13 listopada 2019 r. walne zgromadzenie akcjonariuszy spółki Comarch Peru S.A.C. podjęło uchwałę o podwyższeniu o kwotę 1 435 000 PEN (tj. 1 643 362 PLN) kapitału zakładowego Comarch Peru S.A.C. z kwoty 165 000 PEN (tj. 188 958 PLN) do kwoty 1 600 000 PEN (1 832 320 PLN) w rezultacie wniesienia wkładu przez spółki Comarch AG oraz przez Comarch SA. W rezultacie Comarch AG posiada 95% udziałów/głosów (1 425 000 akcji) a Comarch S.A. 5% udziałów/głosów (75 000 akcji) na wza spółki Comarch Peru S.A.C. Powyższe podniesienie kapitału zostało zarejestrowane w dniu 7 stycznia 2020 r.

W dniu 25 listopada 2019 r. została dokonana zmiana kapitału Comarch S.A.S. do kwoty 1 000 000 EUR (tj. 4 258 500 PLN), po jednoczesnym obniżeniu i podwyższeniu kapitału.

W dniu 6 grudnia 2019 Comarch Pointshub Inc. zawarła umowę sprzedaży udziałów w spółce stowarzyszonej Thanks Again LLC. Wartość umowy wynosiła 500 tys. USD (tj. 1 898 850 PLN). W wyniku przeprowadzonej transakcji spółka Thanks Again LLC na dzień 31 grudnia 2019 r. nie była spółką stowarzyszoną z jednostką dominującą.

20.4. Zmiany właścicielskie, zmiany kapitałowe oraz zmiany w strukturze organizacyjnej Grupy Comarch po dacie bilansu

W dniu 10 lutego 2020 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki Comarch Pty. Ltd. z kwoty 100 100 AUD (tj. 266 506 PLN) do kwoty 1 300 100 AUD (tj. 3 461 386 PLN) tj. o kwotę 1 200 000 AUD (tj. 3 194 880 PLN). Podwyższenie zostało zarejestrowane.

W dniu 21 lutego 2020 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego spółki Comarch BV z kwoty 200 000 EUR (tj. 851 700 PLN) do kwoty 500 000 EUR (tj. 2 129 250 PLN), tj. o kwotę 300 000 EUR (tj. 1 277 550). Podwyższenie zostało zarejestrowane.

W dniu 24 lutego 2020 r. została podjęta uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego w SRL z kwoty 900 000 EUR (tj. 3 832 650 PLN) do kwoty 2 000 000 EUR (tj. 8 517 000 PLN), tj. o kwotę 1 100 000 EUR (tj. 4 684 350 PLN).

21. Działalność pozabiznesowa Grupy Comarch

21.1. Zakres oddziaływania Grupy Comarch na otoczenie

Grupa Comarch, z racji wielkości przedsiębiorstwa oraz zasięgu swojego działania wywiera znaczący wpływ na otoczenie, szczególnie w zakresie ekonomicznym i społecznym. Zrównoważony rozwój pozostaje od początku istnienia firmy jednym z kluczowych fundamentów jej strategii.

Poprzez swoją działalność Grupa Comarch wywiera szczególny wpływ na następujące grupy interesariuszy:

- **Pracownicy** (pracownicy etatowi i współpracownicy, stażyści, praktykanci, studenci i potencjalni pracownicy, pracownicy podwykonawców i dostawców, inspekcja pracy i inne zbliżone instytucje nadzoru);
- **Kontrahenci** (klienci instytucjonalni, klienci indywidualni, partnerzy biznesowi, kluczowi dostawcy, podwykonawcy, lokalna administracja samorządowa, administracja rządowa);
- **Inwestorzy** (akcjonariusze, inwestorzy instytucjonalni, inwestorzy indywidualni, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, domy maklerskie, banki, KNF, KDPW);
- **Spółeczeństwo** (społeczności lokalne w obrębie działalności Grupy Comarch, mieszkańcy i władze rządowe i samorządowe, media, szkoły wyższe i pracownicy naukowcy, organizacje techniczne i branżowe);
- **Środowisko naturalne** (organizacje ekologiczne, firmy recyklingowe).

Szczegółowego opisu swojego oddziaływania Grupa Comarch dokonuje w corocznym sprawozdaniu na temat informacji niefinansowych. W dokumencie tym Grupa dokonuje oceny istotności aspektów swojego oddziaływania w obszarach zarządczym, środowiskowym, społecznym i pracowniczym, przyporządkowując do nich wskaźniki efektywności związane z działalnością Comarch sporządzone zgodnie z wytycznymi Standardu Informacji Niefinansowych (SIN) opracowanego przez Fundację Standardów Raportowania oraz Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych. W sprawozdaniu można odnaleźć zasady oraz polityki stosowane przez Grupę Comarch w odniesieniu do zagadnień społecznych, pracowniczych, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka oraz przeciwdziałania korupcji. W raporcie zostały także zawarte informacje o zasobach ludzkich z podziałem wg wieku, płci, formy i miejsca zatrudnienia, a także dane o dostawcach i odbiorcach, a co za tym idzie o procesach stosowanych w ramach łańcucha dostaw.

Zarząd Comarch S.A. poinformował raportem bieżącym nr [RB-7-2019](#) z dnia 29 kwietnia 2019 r., że na stronie internetowej emitenta zostało opublikowane sprawozdanie grupy kapitałowej na temat informacji niefinansowych, sporządzone przez jednostkę dominującą.

Skonsolidowane sprawozdanie na temat informacji niefinansowych za 2019 rok zostało opublikowane 29 kwietnia 2019 r. i jest dostępne na stronie <https://www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/raporty-okresowe/2019/>.

21.2. Opis prowadzonej polityki w zakresie działalności sponsoringowej i charytatywnej

Comarch od początku swojej działalności szeroko angażuje się w działalność społeczną, w działania promujące sport i zdrowy tryb życia, w ochronę środowiska, w działania na rzecz wsparcia dla potrzebujących i pomoc zwierzętom, jak również jest zaangażowany w naukę, edukację, kulturę oraz wspieranie inicjatyw lokalnych społeczności. Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w sprawozdaniu na temat działalności niefinansowej oraz w sprawozdaniu dotyczącym społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR), które jest zamieszczony w Internecie na stronie: <http://www.comarch.pl/o-firmie/zrownowazony-biznes/csr/>

Do najważniejszych działań sponsoringowych oraz charytatywnych w poszczególnych obszarach podjętych przez Grupę Comarch w 2019 roku należały:

W zakresie kultury

- kontynuacja współpracy z Parafią Mariacką w zakresie projektu rewitalizacji przestrzeni muzycznej w kościele;
- współfinansowanie kolejnej edycji Mariackiego Festiwalu Organowego;
- koncert Last Night of the Proms.

W zakresie edukacji i popularyzacji nauki

- wsparcie Międzyszkolnego Festiwalu Informatycznego „Projekt na szóstkę”. MFI organizowany jest od 14 lat przez Zespół Szkół Łączności we współpracy z Fundacją Instytut Mikromakro oraz Krakowskim Parkiem Technologicznym. W zmaganiach biorą udział uczniowie małopolskich szkół, a celem festiwalu jest promowanie młodych talentów o zainteresowaniach informatycznych;
- wsparcie obchodów jubileuszu 100-lecia Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie, które przypadły na lata 2018-2019;
- współpraca ze szkołami, uczelniami wyższymi oraz innymi placówkami edukacyjnymi, poprzez dzielenie się przez pracowników Comarch wiedzą podczas różnego rodzaju konferencji oraz eventów m.in.: Women in Tech Summit, Ciemna strona UX, World Usability Day, dev.js i J/vacon;
- realizacja projektów pro-społecznych „Programowanie ma przyszłość” oraz „Programowanie – przygoda na całe życie” wyłonionych w ramach Konkursu Grantowego #ComarchCares rozstrzygniętego jesienią 2018 roku;
- popularyzacja wiedzy na temat systemów ERP oraz controllingu wśród uczelni i szkół zawodowych o profilach ekonomicznych, poprzez użyczenie systemów Comarch ERP, spotkania, seminaria oraz szkolenia;

- stworzenie Strefy Innowacji Comarch, przestrzeni, w której prezentowane są osiągnięcia technologiczne Comarch w zakresie systemów informatycznych, telekomunikacji, Internetu Rzeczy czy sztucznej inteligencji;
- rozpoczęcie współpracy z Fundacją Polskiego Funduszu Rozwoju oraz Centralnym Domem Technologii w zakresie popularyzacji metodyki STEAM, czyli nurtu w edukacji rozwijającego interdyscyplinarne kompetencje w dziedzinach: nauki ścisłe, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka.

W zakresie społeczności lokalnych oraz środowiska naturalnego

- włączenie się pracowników z polskich spółek Comarch w organizację świątecznych zbiórek rzeczowych dla osób potrzebujących;
- zorganizowanie przez pracowników Comarch akcji charytatywnej z okazji Światowego Dnia Zwierząt, dzięki której udało się wesprzeć schroniska i organizacje działające na rzecz bezdomnych zwierząt w kilkunastu polskich miastach;
- sponsoring Święta Czyżyn - rodzinnej imprezy plenerowej dla mieszkańców dzielnicy Krakowa, w której mieści się jego siedziba główna firmy, a należące do Grupy Kapitałowej Comarch centrum medyczne iMed24 pojawiło się na evencie ze stoiskiem, prowadząc działania prozdrowotne;
- włączenie się Cracovii do inicjatywy stworzonej przez krakowskich licealistów pt. „Podaruj ciepło” – wolontariusze przed dwoma meczami Cracovii zbierali ubrania dla ludzi bezdomnych, które zostały przekazane najuboższym w czasie Wigilii Charytatywnej na Rynku Głównym w Krakowie;
- działalność Oficjalnego Fanklubu Cracovii „Sprawni z Cracovią”, zrzeszającego społeczność kibiców z niepełnosprawnościami. Fanklub, przy współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami, pracuje nad aktywizacją osób z niepełnosprawnościami, zapraszając je na mecze piłkarskie i hokejowe;
- wsparcie Cracovii dla programu Krakowskiej Karty Rodzinnej poprzez oferowanie m.in. tańszych karnetów i biletów na sektor rodzinny, zniżek w Oficjalnym Sklepie Cracovii i na zwiedzanie stadionu oraz dedykowaną ofertę dla dzieci biorących udział w zajęciach piłkarskich przedszkoli Cracovia Kids;
- kontynuacja projektu zazieleniania stolicy Małopolski wspólnie z Zarządem Zieleni Miejskiej w Krakowie.

W zakresie sportu oraz zdrowego stylu życia

Od 25 lat polskie spółki Grupy Comarch angażują się w propagowanie sportu wśród młodzieży oraz mieszkańców województwa małopolskiego, głównie przez sponsoring klubu sportowego Cracovia. W 2019 roku Grupa Comarch została również sponsorem ekstraklasowego klubu piłkarskiego OSC z Lille we Francji.

Firma promuje również zdrowy i aktywny styl życia wśród swoich pracowników. W Polsce Comarch zachęca pracowników do przyjeżdżania rowerem do pracy, zapewniając infrastrukturę rowerową oraz okolicznościowe akcje związane z rowerami. Grupa Comarch zachęca swoich pracowników także do udziału w zewnętrznych imprezach sportowych, a dochód z wielu z nich przekazywany jest na cele społeczne.

Hokeiści oraz piłkarze Cracovii są częstymi gośćmi w placówkach oświatowych, gdzie w ramach projektu Cracovia KIDS propagują zdrowy, sportowy tryb życia już od najmłodszych.

22. Transakcje zawarte przez emitenta lub jednostkę od niego zależną z podmiotami powiązanymi na innych warunkach niż rynkowe

Nie wystąpiły.

23. Objasnienie różnic pomiędzy wynikami finansowymi wykazanymi w raporcie rocznym a wcześniej publikowanymi prognozami wyników na dany rok

Grupa nie publikowała prognozy wyników na 2019 rok.

24. Opis czynników i zdarzeń o nietypowym charakterze mających znaczący wpływ na działalność Grupy i osiągnięte zyski oraz ich ocena

24.1. Aktywo i rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

W 2019 roku Grupa dokonała częściowego rozliczenia aktywa z 31 grudnia 2018 r. z tytułu podatku odroczonego dotyczącego różnic przejściowych w kwocie 5 453 tys. PLN oraz dokonała utworzenia aktywa z tytułu różnic przejściowych w kwocie 6 571 tys. PLN, a także rozwiązania aktywa z tytułu straty podatkowej w kwocie 39 tys. PLN oraz utworzenia w kwocie 82 tys. PLN. Łączny wpływ wszystkich powyżej opisanych operacji na wynik netto w okresie sprawozdawczym wyniósł +1 161 tys. PLN.

W 2019 roku dokonano rozwiązania utworzonego na dzień 31 grudnia 2018 r. aktywa z tytułu działalności strefowej w kwocie 11 162 tys. PLN a jednocześnie utworzono w kwocie 9 958 tys. PLN (wpływ na wynik -1 204 tys. PLN). Równocześnie, zgodnie z MSR 12, Spółka w kolejnym roku będzie regularnie dokonywać weryfikacji wyceny rozpoznanego, utworzonego Aktywa pod kątem możliwości jego realizacji. Zwracamy uwagę, iż rozpoznanie Aktywa nie wpływa na przepływy pieniężne w jednostce dominującej ani w Grupie (zarówno rozpoznanie Aktywa, jak również jego realizacja). Operacja ta ma więc charakter wyłącznie memoriałowy i wynika z zastosowania przez Grupę Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Comarch.

Łączny wpływ zmian aktywa na wynik Grupy w 2019 roku wynosi -43 tys. PLN.

W związku z wyceną wartości aktywów netto CCF FIZ dokonano w 2019 roku zwiększenia rezerwy o kwotę 451 tys. PLN. Równocześnie dokonano utworzenia rezerwy na podatek odroczone z tytułu różnic przejściowych w kwocie 7 073 tys. PLN i rozwiązania z tego samego tytułu w kwocie 2 424 tys. PLN. Łączny wpływ powyższych operacji na wynik netto w okresie czterech kwartałów 2019 roku wyniósł -5 100 tys. PLN.

Ogółem zmiany w podatku odroczonym spowodowały spadek wyniku o 5 143 tys. PLN.

24.2. Wycena różnic kursowych i instrumentów finansowych opartych na kursach walut

Różnice kursowe zrealizowane oraz wycena bilansowa różnic kursowych od należności i zobowiązań na dzień 31 grudnia 2019 r. zwiększyły przychody i wynik operacyjny Grupy Comarch o 814 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 roku zmniejszyły o 485 tys. PLN), natomiast różnice kursowe z pozostałych tytułów zmniejszyły wynik Grupy Comarch o 2 816 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 roku zmniejszyły o 8 762 tys. PLN). Natomiast wycena instrumentów finansowych oraz transakcje zrealizowane (głównie kontrakty typu forward) wraz z rezerwą na podatek odroczone od ich wyceny, zwiększyły wynik netto Grupy o 7 697 tys. PLN (podczas gdy w analogicznym okresie 2018 zmniejszyły o 1 426 tys. PLN). Łączny wpływ różnic kursowych oraz wyceny i realizacji instrumentów pochodnych na wynik netto Grupy Comarch za rok 2019 wyniósł +5 695 PLN (-10 673 tys. PLN w 2018 roku).

24.3. Odpis z tytułu utraty wartości należności

W 2019 roku Grupa utworzyła odpisy z tytułu utraty wartości należności handlowych w wysokości 31 098 tys. PLN oraz rozwiązała utworzone wcześniej odpisy w wysokości 21 108 tys. PLN w związku z uregulowaniem należności. Operacje te ujęto odpowiednio w pozostałych kosztach i przychodach operacyjnych w rachunku zysków i strat. W kwotach tych uwzględnione są dodatkowe rezerwy na

należności o wartości 6 050 tys. PLN, zawiązane po dacie publikacji sprawozdania finansowego za cztery kwartały 2019 roku, które Grupa zdecydowała się utworzyć po analizie wpływu epidemii Covid-19 na sytuację gospodarczą i finansową niektórych klientów.

24.4. Rozwiązanie rezerw dotyczących kontraktu ZUS KSI

Zawarcie ugody z ZUS w sprawie kontraktu ZUS KSI spowodowało rozwiązanie rezerw zawiązanych w 2018 r. a tym samym zwiększenie wyniku operacyjnego i wyniku netto Comarch S.A. w 2019 roku o 24 203 tys. PLN.

25. Zmiany w podstawowych zasadach zarządzania przedsiębiorstwem emitenta i jego grupą kapitałową

Nie wystąpiły.

26. Opis struktury głównych lokat kapitałowych lub głównych inwestycji kapitałowych dokonanych w ramach grupy kapitałowej emitenta w danym roku obrotowym

Opisane w punkcie [12](#) niniejszego sprawozdania.

27. Dane dotyczące umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

W dniu 27 maja 2019 r. Zarząd Comarch S.A. poinformował, że Rada Nadzorcza, działając na podstawie Art. 19 ust. 2 pkt 5) Statutu Spółki wybrała – jako podmiot uprawniony do badania sprawozdania finansowego - BDO spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k., ul. Postępu 12, 02-676 Warszawa (KRS 0000729684), oraz wyraziła zgodę na zawarcie z tym podmiotem przez Comarch S.A. umowy w zakresie:

- a) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2019 r.;
- b) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2019 r.;
- c) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2020 r.;
- d) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2020 r.;
- e) przeglądu jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 30 czerwca 2021 r.;
- f) badania rocznego jednostkowego sprawozdania finansowego Comarch S.A. oraz rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch na dzień 31 grudnia 2021 r.

O szczegółach Spółka informowała raportem bieżącym nr [RB-10-2019](#) z dnia 27 maja 2019 r.

Szczegóły dotyczące wynagrodzenia podmiotów uprawnionych do badania sprawozdań finansowych zostały zawarte w tabeli poniżej:

Lp.	Rodzaj usług	Wysokość wynagrodzenia (netto) - zapłacone	Wysokość wynagrodzenia (netto) - należne
2019 rok			
BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			
1.	Obowiązkowe badanie rocznych sprawozdań finansowych Comarch S.A. za 2019 rok	50 000,00 PLN	80 000,00 PLN
2.	Przegląd sprawozdań półrocznych Comarch S.A. za I półrocze 2019 roku oraz uzgodnione koszty dodatkowe związane z procesem konsolidacji	70 000,00 PLN	-
3.	Inne usługi dla Comarch S.A.	-	-
4.	Badanie rocznych sprawozdań finansowych spółek CA Consulting SA, Comarch Polska S.A., Comarch Healthcare S.A., Comarch Technologies Sp. z o.o., Comarch Management Sp. z o.o S.K.A., Comarch Infrastruktura S.A., iComarch24 S.A., MKS Cracovia SSA, Comarch Pointshub S.A. za 2019 rok	16 000,00 PLN	20 000,00 PLN
AO BDO Yunikon			
1	Badanie sprawozdania finansowego OOO Comarch	275 000,00 RUB	275 000,00 RUB
2018 rok			
BDO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością			
1.	Obowiązkowe badanie rocznych sprawozdań finansowych Comarch S.A. za 2018 rok	100 000,00 PLN	-
2.	Przegląd sprawozdań półrocznych Comarch S.A. za I półrocze 2018 roku oraz uzgodnione koszty dodatkowe związane z procesem konsolidacji	50 000,00 PLN	-
3.	Inne usługi dla Comarch S.A.	-	-
4.	Badanie rocznych sprawozdań finansowych spółek CA Consulting SA, Comarch Polska S.A., Comarch Healthcare S.A., Comarch Technologies Sp. z o.o., Comarch Management Sp. z o.o S.K.A., Comarch Infrastruktura S.A., iComarch24 S.A., MKS Cracovia SSA, Comarch Pointshub S.A. za 2018 rok	65 000,00 PLN	-
BDO Dr. Mohamed Al-Amri & Co			
1.	Badanie sprawozdania finansowego Comarch Saudi Arabia Limited Liability Company	35 000,00 SAR	-
AO BDO Yunikon			
1.	Badanie sprawozdania finansowego OOO Comarch	550 000,00 RUB	-

28. System kontroli programów akcji pracowniczych

Nie dotyczy.

29. Istotne postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań oraz wierzytelności emitenta lub jego jednostki zależnej, ze wskazaniem przedmiotu postępowania, wartości przedmiotu sporu, daty wszczęcia postępowania, stron wszczętego postępowania oraz stanowiska emitenta

Nie wystąpiły.

Informacja na temat potencjalnej, łącznej kwoty roszczeń stron trzecich wobec Grupy Comarch w związku z toczącymi się postępowaniami sądowymi oraz sprawami spornymi nieobjętymi postępowaniami sądowymi znajduje się w pkt. [3.38](#) skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Kraków, 29 kwietnia 2020 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a

31-964 Kraków

ir@comarch.pl

+49 (12) 697 79 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Oświadczenie Zarządu w sprawie rzetelności sporządzenia sprawozdań finansowych

Zarząd Comarch S.A. oświadcza, że wedle naszej najlepszej wiedzy, roczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2019 i dane porównywalne sporządzone zostały zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości oraz że odzwierciedlają w sposób prawdziwy, rzetelny i jasny sytuację majątkową i finansową grupy kapitałowej emitenta oraz jej wynik finansowy, oraz że sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej emitenta zawiera prawdziwy obraz rozwoju i osiągnięć oraz sytuacji grupy kapitałowej emitenta, w tym opis podstawowych zagrożeń i ryzyka.

Kraków, 29 kwietnia 2020 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

Informacja Zarządu Comarch S.A. sporządzona na podstawie oświadczenia Rady Nadzorczej Comarch S.A. w sprawie wyboru firmy audytorskiej

Zarząd Comarch S.A. informuje, że:

- a) wybór firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie rocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego Comarch S.A. został przeprowadzony zgodnie z przepisami, w tym dotyczącymi wyboru i procedury wyboru firmy audytorskiej,
- b) firma audytorska oraz członkowie zespołu wykonującego badanie spełniali warunki do sporządzenia bezstronnego i niezależnego sprawozdania z badania rocznego sprawozdania finansowego zgodnie z obowiązującymi przepisami, standardami wykonywania zawodu i zasadami etyki zawodowej,
- c) są przestrzegane obowiązujące przepisy związane z rotacją firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta oraz obowiązkowymi okresami karencji,
- d) Spółka posiada politykę w zakresie wyboru firmy audytorskiej oraz politykę w zakresie świadczenia na rzecz Spółki przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą audytorską lub członka jego sieci dodatkowych usług niebędących badaniem, w tym usług warunkowo zwolnionych z zakazu świadczenia przez firmę audytorską.

Kraków, 29 kwietnia 2020 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu	
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu	
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu	
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu	
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu	
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu	

**OŚWIADCZENIE ZARZĄDU
COMARCH S.A.
O STOSOWANIU ŁADU
KORPORACYJNEGO
W 2019 ROKU**

Spis treści:

1.	Określenie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega emitent	3
2.	Postanowienia zbioru zasad ładu korporacyjnego, od których emitent odstąpił i wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia.....	3
3.	Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wg stanu na dzień 29 kwietnia 2020 r.	5
4.	Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne wraz z opisem tych uprawnień	5
5.	Wszelkie ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu, takie jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadanie określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych	5
6.	Wszelkie ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych emitenta.....	5
7.	Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji	6
8.	Opis zasad zmiany statutu lub umowy spółki emitenta	6
9.	Sposób działania walnego zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, jeżeli taki regulamin został uchwalony, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa.....	6
10.	Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działania organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących emitenta oraz ich komitetów	8
11.	Opis głównych cech stosowanych w grupie kapitałowej emitenta systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych.....	18
12.	Opis polityki różnorodności	19

Oświadczenie Zarządu Comarch S.A. dotyczące stosowania w Spółce zasad ładu korporacyjnego sporządzone zgodnie z § 70 ust. 6 pkt 5) Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2018, poz. 757).

1. Określenie zbioru zasad ładu korporacyjnego, któremu podlega emitent

Comarch S.A., Spółka notowana na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., podlegała w 2019 roku zasadom ładu korporacyjnego określonym w dokumencie „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016” (załącznik do uchwały Rady Giełdy Nr 26/1413/2015 z 13 października 2015 r.). Treść zasad jest dostępna na stronie internetowej https://www.gpw.pl/pub/GPW/files/PDF/GPW_1015_17_DOBRE_PRAKTYKI_v2.pdf, która jest oficjalną stroną Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie poświęconą tym zagadnieniom.

Dokument dzieli się na sześć części:

- Polityka informacyjna i komunikacja z inwestorami,
- Zarząd i Rada Nadzorcza,
- Systemy i funkcje wewnętrzne,
- Walne zgromadzenie i relacje z akcjonariuszami,
- Konflikt interesów i transakcje z podmiotami powiązanymi,
- Wynagrodzenia.

Ponadto, w dniu 29 kwietnia 2016 r., Zarząd Comarch S.A. przekazał Informację na temat stanu stosowania przez Spółkę rekomendacji i zasad zawartych w Zbiorze Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016, która jest także dostępna na stronie <http://www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/lad-korporacyjny/>.

2. Postanowienia zbioru zasad ładu korporacyjnego, od których emitent odstąpił i wyjaśnienie przyczyn tego odstąpienia

a) Rekomendacje dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych

IV.R.2. Jeżeli jest to uzasadnione z uwagi na strukturę akcjonariatu lub zgłaszane spółce oczekiwania akcjonariuszy, o ile spółka jest w stanie zapewnić infrastrukturę techniczną niezbędną dla sprawnego przeprowadzenia walnego zgromadzenia przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, powinna umożliwić akcjonariuszom udział w walnym zgromadzeniu przy wykorzystaniu takich środków, w szczególności poprzez:

- 1) transmisję obrad walnego zgromadzenia w czasie rzeczywistym,*
- 2) dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której akcjonariusze mogą wypowiadać się w toku obrad walnego zgromadzenia, przebywając w miejscu innym niż miejsce obrad walnego zgromadzenia,*
- 3) wykonywanie, osobiście lub przez pełnomocnika, prawa głosu w toku walnego zgromadzenia.*

Zasada nie jest w pełnym zakresie stosowana przez Spółkę. Akcjonariusz może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika. Pełnomocnictwo do uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu i wykonywania prawa głosu powinno być udzielone na piśmie lub w postaci elektronicznej. Udzielenie pełnomocnictwa w postaci elektronicznej nie wymaga opatrzenia bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Spółka nie przewiduje możliwości głosowania korespondencyjnego, głosowania przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej ani uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu przy

wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jednakże zapewnia transmisję obrad Walnego Zgromadzenia w czasie rzeczywistym i dwustronną komunikację w czasie rzeczywistym. Ze względu na aktualną strukturę akcjonariatu (stosunkowo małe rozproszenie akcjonariuszy) w opinii Spółki wprowadzenie głosowania korespondencyjnego lub głosowania przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej nie jest w chwili obecnej uzasadnione.

b) Zasady szczegółowe dotyczące dobrych praktyk spółek giełdowych

VI.Z.4. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia raport na temat polityki wynagrodzeń, zawierający co najmniej:

- 1) ogólną informację na temat przyjętego w spółce systemu wynagrodzeń,*
- 2) informacje na temat warunków i wysokości wynagrodzenia każdego z członków zarządu, w podziale na stałe i zmienne składniki wynagrodzenia, ze wskazaniem kluczowych parametrów ustalania zmiennych składników wynagrodzenia i zasad wypłaty odpraw oraz innych płatności z tytułu rozwiązania stosunku pracy, zlecenia lub innego stosunku prawnego o podobnym charakterze – oddzielnie dla spółki i każdej jednostki wchodzącej w skład grupy kapitałowej,*
- 3) informacje na temat przysługujących poszczególnym członkom zarządu i kluczowym menedżerom pozafinansowych składników wynagrodzenia,*
- 4) wskazanie istotnych zmian, które w ciągu ostatniego roku obrotowego nastąpiły w polityce wynagrodzeń, lub informację o ich braku,*
- 5) ocenę funkcjonowania polityki wynagrodzeń z punktu widzenia realizacji jej celów, w szczególności długoterminowego wzrostu wartości dla akcjonariuszy i stabilności funkcjonowania przedsiębiorstwa.*

Spółka w zakresie ujawniania wynagrodzeń stosuje powszechnie obowiązujące przepisy prawa. Spółka spełnia zasadę VI.Z.4 częściowo. Comarch S.A. posiada politykę wynagrodzeń, która określa formę, strukturę i poziom wynagrodzeń pracowników Spółki, w tym członków organów zarządzających i nadzorczych. Wynagrodzenie dla członków zarządu Spółki ustala Rada Nadzorcza w oparciu o kwalifikacje, doświadczenie oraz zakres obowiązków członka zarządu. Wynagrodzenia członków zarządu zawierają zmienne składniki, których wysokość jest uzależniona od osiągniętych wyników finansowych oraz od stopnia realizacji wyznaczonych przez Radę Nadzorczą celów. Wynagrodzenie członków zarządu jest wypłacane przez Spółkę oraz przez jednostki zależne, w zależności od stopnia zaangażowania danego członka zarządu w działalność operacyjną poszczególnych jednostek zależnych. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej określa Walne Zgromadzenie, nie zawiera ono składników zmiennych. Spółka w sprawozdaniu z działalności przedstawia wysokość łącznego wynagrodzenia członków zarządu (bez podziału na składniki stałe i zmienne) oraz rady nadzorczej, w podziale na wypłacone przez Spółkę oraz łącznie przez pozostałe jednostki Grupy.

3. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio znaczne pakiety akcji wg stanu na dzień 29 kwietnia 2020 r.

Akcjonariusze	Ilość akcji	% kapitału zakładowego	Liczba głosów na WZA Spółki	% głosów na WZA Spółki
Janusz Filipiak	1 997 027	24,55	5 569 027	36,82
Elżbieta Filipiak	846 000	10,40	4 230 000	27,96
Pozostali członkowie Zarządu	84 904	1,05	122 504	0,81
NN OFE + DFE	846 571	10,41	846 571	5,60
MetLife OFE	841 097	10,34	841 097	5,56
Inni akcjonariusze	3 517 750	43,25	3 517 750	23,25
Razem	8 133 349	100,00	15 126 949	100,00

4. Posiadacze papierów wartościowych, które dają specjalne uprawnienia kontrolne wraz z opisem tych uprawnień

Janusz Filipiak, Prezes Zarządu Comarch S.A., jest posiadaczem 893 000 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 4 465 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Elżbieta Filipiak, Przewodniczący Rady Nadzorczej Comarch S.A. jest posiadaczem 846 000 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 4 230 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki. Paweł Prokop, Wiceprezes Zarządu Comarch S.A. jest posiadaczem 9 400 akcji uprzywilejowanych co do głosu (1:5). Przysługuje z nich 47 000 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

5. Wszelkie ograniczenia odnośnie do wykonywania prawa głosu, takie jak ograniczenie wykonywania prawa głosu przez posiadanie określonej części lub liczby głosów, ograniczenia czasowe dotyczące prawa głosu lub zapisy, zgodnie z którymi, przy współpracy spółki, prawa kapitałowe związane z papierami wartościowymi są oddzielone od posiadania papierów wartościowych

Nie dotyczy.

6. Wszelkie ograniczenia dotyczące przenoszenia prawa własności papierów wartościowych emitenta

Zgodnie z treścią art. 8 pkt 7 statutu Comarch S.A.

„7. Zbycie akcji imiennych wymaga zgody Zarządu udzielonej w formie pisemnej. W przypadku odmowy zbycia, Zarząd w terminie 2 miesięcy od zgłoszenia Spółce zamiaru przeniesienia akcji wyznacza nabywcę oraz cenę akcji. Cena akcji nie może być niższa niż średnia cena giełdowa z trzech ostatnich miesięcy poprzedzających miesiąc zgłoszenia, pod warunkiem, że akcje Spółki będą w obrocie giełdowym. W przeciwnym przypadku cena akcji nie może być niższa niż wartość księgowa przypadająca na akcję na ostatni dzień bilansowy. Cena jest płatna w terminie jednego miesiąca od dnia uchwały Zarządu wskazującej nabywcę akcji.”

7. Zasady dotyczące powoływania i odwoływania osób zarządzających oraz ich uprawnień, w szczególności prawo do podjęcia decyzji o emisji lub wykupie akcji

a) Zasady powoływania i odwoływania

Zgodnie z treścią statutu Spółki Zarząd Spółki składa się z 2 do 8 osób powoływanych i odwoływanych przez Walne Zgromadzenie. Członków Zarządu powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata. Walne Zgromadzenie ustala zasady i regulaminy wynagrodzenia dla członków Zarządu, przy czym kompetencja ta może zostać przekazana częściowo lub w całości Radzie Nadzorczej. Rada Nadzorcza może z ważnych powodów zawiesić w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz może delegować członków Rady Nadzorczej na okres nie dłuższy niż 3 miesiące do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu, którzy zostali odwołani, złożyli rezygnację lub z innych przyczyn nie mogą sprawować swoich czynności.

b) Uprawnienia zgodnie z art. 9, 20 - 22 Statutu Comarch S.A. i Kodeksem Spółek Handlowych (KSH)

- Zarząd może ustanawiać prokurentów.
- Do składania oświadczeń w imieniu Spółki oraz reprezentowania Spółki przed Sądem i poza Sądem upoważnieni byli w 2019 roku jednoosobowo Prezes Zarządu albo dwóch członków Zarządu działających łącznie lub też jeden członek Zarządu działający łącznie z prokurentem.
- W umowach pomiędzy Spółką, a członkami Zarządu oraz w sporach z nimi reprezentuje Spółkę Rada Nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą Walnego Zgromadzenia. Rada Nadzorcza może upoważnić w drodze uchwały jednego lub więcej członków Rady Nadzorczej do dokonywania takich czynności prawnych.
- Organizację wewnętrzną Spółki określa Zarząd.
- Zgodnie z art. 445 i art. 446 Kodeksu Spółek Handlowych walne zgromadzenie podejmuje uchwałę w sprawie zmiany statutu przewidującą upoważnienie zarządu do podwyższenia kapitału zakładowego w granicach kapitału docelowego. Zgodnie z art. 9 ust. pkt 5 Statutu Comarch S.A. w ramach kapitału docelowego Zarząd Spółki może wydawać akcje tylko w zamian za wkłady pieniężne oraz nie może wydawać akcji uprzywilejowanych lub przyznawać akcjonariuszowi osobistych uprawnień, o których mowa w art. 354 Kodeksu Spółek Handlowych. W zakresie wszystkich spraw związanych z podwyższeniem kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego, w szczególności w sprawie wyłączenia lub ograniczenia prawa poboru oraz ustalenia ceny emisyjnej, wymagane jest uzyskanie zgody Rady Nadzorczej.

8. Opis zasad zmiany statutu lub umowy spółki emitenta

Podejmowanie uchwał w sprawie zmian w statucie, w tym podwyższenia lub obniżenia kapitału zakładowego oraz uchwały o istotnej zmianie przedmiotu działalności Spółki należy do kompetencji walnego zgromadzenia.

9. Sposób działania walnego zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia oraz opis praw akcjonariuszy i sposobu ich wykonywania, w szczególności zasady wynikające z regulaminu walnego zgromadzenia, jeżeli taki regulamin został uchwalony, o ile informacje w tym zakresie nie wynikają wprost z przepisów prawa

1. Walne Zgromadzenia są zwyczajne i nadzwyczajne.
2. Zwyczajne Walne Zgromadzenie Zarząd zwołuje najpóźniej do końca czerwca każdego roku.

3. Walne Zgromadzenia zwołuje się zgodnie z Kodeksem Spółek Handlowych, Statutem Spółki i Regulaminem Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 28 czerwca 2010 r.
4. Zgromadzenia odbywają się w siedzibie Spółki.
5. W Walnym Zgromadzeniu powinno uczestniczyć co najmniej dwóch członków Zarządu Spółki i co najmniej dwóch członków Rady Nadzorczej.
6. Na Walnym Zgromadzeniu obecny jest biegły rewident, jeżeli przedmiotem obrad Walnego Zgromadzenia są sprawy finansowe Spółki.
7. Dopuszczalny jest udział w Walnym Zgromadzeniu przedstawicieli mediów jako publiczności.
8. Prawo uczestniczenia w Walnym Zgromadzeniu Spółki przysługuje osobom będącym akcjonariuszami Spółki na 16 (szesnaście) dni przed datą Walnego Zgromadzenia.
9. Akcjonariusz będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu osobiście lub przez pełnomocnika.
10. Akcjonariusz nie będący osobą fizyczną może uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu oraz wykonywać prawo głosu przez osobę uprawnioną do składania oświadczeń woli w jego imieniu lub przez pełnomocnika.
11. Przewodniczący Walnego Zgromadzenia kieruje obradami, podejmuje decyzje w sprawach proceduralnych i porządkowych oraz jest uprawniony od interpretowania niniejszego Regulaminu.
12. Do czynności Przewodniczącego Walnego Zgromadzenia należy m.in.:
 - czuwanie nad sprawnym przebiegiem obrad zgodnie z ustalonym porządkiem i procedurą,
 - udzielanie głosu,
 - przyjmowanie wniosków i projektów uchwał, poddawanie ich pod dyskusję oraz
 - zarządzanie i przeprowadzanie głosowań.
13. Walne Zgromadzenie dokonuje wyboru trzyosobowej Komisji Skrutacyjnej spośród kandydatów zgłoszonych przez Przewodniczącego Zgromadzenia. Do jej obowiązków należy czuwanie nad prawidłowym przebiegiem każdego głosowania, nadzorowanie obsługi głosowania oraz sprawdzanie i ogłaszanie wyników. W przypadku gdy w Walnym Zgromadzeniu bierze udział niewielka ilość akcjonariuszy nie przeprowadza się wyborów Komisji Skrutacyjnej, chyba że akcjonariusz lub pełnomocnik zgłosi wniosek o dokonanie wyboru Komisji Skrutacyjnej. W przypadku nie przeprowadzenia wyborów Komisji Skrutacyjnej jej uprawnienia wykonuje Przewodniczący Walnego Zgromadzenia.
14. Walne Zgromadzenie podejmuje decyzje w formie uchwał, przyjmowanych w głosowaniu jawnym z następującym zastrzeżeniem, że tajne głosowanie zarządza się w przypadku:
 - głosowania nad wyborem lub odwołaniem członków organów Spółki lub likwidatorów,
 - wniosków o pociągnięcie do odpowiedzialności członków organów Spółki lub likwidatorów,
 - w sprawach osobowych,
 - żądania zgłoszonego przez choćby jednego akcjonariusza,
 - w innych przypadkach określonych w obowiązujących przepisach.
15. Akcjonariusze zgłaszają kandydatów na członków Rady Nadzorczej Przewodniczącemu Walnego Zgromadzenia na piśmie lub ustnie.
16. Zgłaszający kandydaturę na członka Rady Nadzorczej powinien ją szczegółowo uzasadnić, wskazując w szczególności na wykształcenie i doświadczenie zawodowe kandydata.
17. Przed podjęciem uchwał o wyborze członków Rady Nadzorczej, Walne Zgromadzenie podejmuje uchwałę o ilości członków Rady Nadzorczej.
18. Spółka może zorganizować Walne Zgromadzenie w sposób umożliwiający akcjonariuszom udział w Walnym Zgromadzeniu przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej.

10. Skład osobowy i zmiany, które w nim zaszły w ciągu ostatniego roku obrotowego, oraz opis działania organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących emitenta oraz ich komitetów

a) Rada Nadzorcza wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Elżbieta Filipiak	Przewodniczący Rady
Andrzej Pach	Wiceprzewodniczący Rady
Danuta Drobnia	Członek Rady
Łukasz Kalinowski	Członek Rady
Joanna Krasodomska	Członek Rady
Anna Pruska	Członek Rady
Tadeusz Włudyka	Członek Rady

Na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, które odbyło się 26 czerwca 2019 r., zostali powołani członkowie Rady Nadzorczej: Pani Elżbieta Filipiak na stanowisko Przewodniczącej Rady Nadzorczej, Pan Andrzej Pach na stanowisko Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej oraz Pani Danuta Drobnia, Pan Łukasz Kalinowski, Pani Joanna Krasodomska, Pani Anna Pruska, Pan Tadeusz Włudyka zostali powołani do pełnienia funkcji członków Rady Nadzorczej Comarch S.A.

Rada Nadzorcza Comarch S.A. sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności. Rada Nadzorcza Spółki działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu, zasad Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW obowiązujących w Spółce oraz Regulaminu Rady Nadzorczej Spółki uchwalonego dnia 30 czerwca 2003 roku przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy (wraz z późniejszymi zmianami). Szczegółowy opis działania Rady Nadzorczej znajduje się w powyższych dokumentach.

b) Główne zapisy Regulaminu Rady Nadzorczej Comarch S.A.:

1. Rada Nadzorcza składa się z 3 - 7 osób wybieranych przez Walne Zgromadzenie. Walne Zgromadzenie ustala, w drodze uchwały, przed głosowaniem nad kandydatami na członków Rady Nadzorczej, liczbę członków Rady Nadzorczej.
2. Członków Rady Nadzorczej powołuje się na okres wspólnej kadencji trwającej trzy lata.
3. Członkowie Rady Nadzorczej wykonują swoje czynności osobiście. Każdy z członków Rady Nadzorczej może być odwołany przed upływem kadencji. Członkowie Rady Nadzorczej mogą być wybierani ponownie.
4. Walne Zgromadzenie wybiera spośród członków Rady Nadzorczej – Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego, a w miarę potrzeb także Sekretarza Rady.
5. Przewodniczący Rady Nadzorczej:
 - zwołuje posiedzenia Rady Nadzorczej;
 - prowadzi posiedzenia Rady Nadzorczej; oraz
 - otwiera obrady Walnego Zgromadzenia Spółki.
6. W razie nieobecności Przewodniczącego funkcje te sprawuje Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
7. Spośród swoich członków Rada Nadzorcza może wybierać komitety nadzorujące określony sektor działalności Spółki, w szczególności komitet ds. audytu.
8. Komitety te mogą odbywać odrębne posiedzenia. Komitety mogą podejmować uchwały, których przedmiotem mogą być wnioski pokontrolne dotyczące funkcjonowania Spółki.

9. Posiedzenia Rady Nadzorczej zwołuje Przewodniczący Rady Nadzorczej. Zarząd lub inny członek Rady Nadzorczej może żądać od Przewodniczącego Rady Nadzorczej zwołania posiedzenia Rady Nadzorczej, podając proponowany porządek posiedzenia. Przewodniczący Rady Nadzorczej zobowiązany jest do zwołania posiedzenia w terminie 2 tygodni od otrzymania wniosku. Jeżeli posiedzenie nie zostanie zwołane zgodnie ze zdaniem powyższymi wnioskodawca może zwołać posiedzenie samodzielnie.
10. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej jest ustalany przez podmiot zwołujący posiedzenie Rady Nadzorczej i wraz z materiałami jest przekazywany członkom Rady Nadzorczej 3 (trzy) dni przed planowaną datą posiedzenia, chyba że zachodzą okoliczności uzasadniające skrócenie tego terminu.
11. Porządek posiedzenia Rady Nadzorczej może być zmieniony lub uzupełniony.
12. Posiedzenia Rady Nadzorczej powinny odbywać się co najmniej cztery razy w roku obrotowym.
13. Uchwały Rady Nadzorczej zapadają większością głosów obecnych. W przypadku równej ilości głosów decydujący jest głos Przewodniczącego.
14. Uchwała Rady Nadzorczej jest ważnie podjęta, jeżeli na posiedzenie Rady Nadzorczej zostali zaproszeni wszyscy jej członkowie i w posiedzeniu uczestniczy więcej niż połowa członków Rady Nadzorczej, w tym Przewodniczący lub Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej.
15. Uchwały Rady Nadzorczej mogą być podjęte także bez odbycia posiedzenia w drodze pisemnego głosowania, o ile wszyscy członkowie Rady Nadzorczej wyrażą zgodę na piśmie na podejmowanie uchwał w takim trybie.
16. Posiedzenia Rady Nadzorczej mogą się również odbywać przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość, takich jak telefon, fax, poczta elektroniczna bądź wykorzystanie sieci "Internet" w inny sposób, telekonferencja, i innych środków telekomunikacyjnych.
17. Członkowie Rady Nadzorczej mogą brać udział w podejmowaniu uchwał Rady Nadzorczej oddając swój głos na piśmie za pośrednictwem innego członka Rady Nadzorczej.
18. Podejmowanie uchwał przez Radę Nadzorczą w trybie, o którym mowa powyżej jest niedopuszczalne w sprawach opisanych w art. 388 § 4 Kodeksu Spółek Handlowych, tj.:
 - wyboru Przewodniczącego i Wiceprzewodniczącego Rady Nadzorczej;
 - powołania i odwołania członka Zarządu;
 - zawieszenia w czynnościach członka Zarządu.
19. W posiedzeniach Rady Nadzorczej mogą brać udział członkowie Zarządu. Zarząd Spółki jest zawiadamiany o terminie i porządku obrad posiedzeniach Rady Nadzorczej.
20. Rada Nadzorcza może zapraszać wskazanych członków Zarządu do uczestniczenia w danym posiedzeniu.
21. Na każdym posiedzeniu Rada Nadzorcza jest informowana przez Spółkę o bieżących wynikach finansowych jednostkowych i skonsolidowanych oraz o istotnych sprawach dotyczących działalności Spółki, w tym - jeśli uzasadnia to sytuacja Spółki - o ryzyku związanym z działalnością i sposobach zarządzania tym ryzykiem.
22. Członkowie Zarządu nie uczestniczą w tych częściach posiedzeń Rady Nadzorczej, które dotyczą odwołania, odpowiedzialności oraz ustalania wynagrodzenia członków Zarządu.
23. Posiedzenia Rady Nadzorczej są protokołowane. Protokół powinien zawierać ustalony porządek obrad, imiona i nazwiska obecnych członków Rady Nadzorczej oraz wyniki głosowania nad poszczególnymi uchwałami.
24. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Spółki.
25. Do szczególnych kompetencji Rady Nadzorczej należy:

- ocena rocznego sprawozdania finansowego Spółki oraz skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Comarch;
 - ocena sprawozdania Zarządu z działalności Spółki i z działalności Grupy Kapitałowej Comarch oraz wniosków Zarządu Spółki co do podziału zysku albo pokrycia strat;
 - składanie Walnemu Zgromadzeniu pisemnego sprawozdania z wyników czynności, o których mowa w punktach powyżej;
 - nadzorowanie wykonania przez Zarząd uchwał Walnego Zgromadzenia;
 - dokonywanie wyboru podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego Spółki i Grupy Kapitałowej Comarch; Rada Nadzorcza może podjąć uchwałę w przedmiocie określenia ostrzejszych niż wymagane przepisami prawa kryteria niezależności biegłego rewidenta;
 - powoływanie i odwoływanie członków Zarządu oraz ustalanie wynagrodzenia z tytułu pełnienia funkcji członka Zarządu, a także zawieszanie z ważnych powodów w czynnościach poszczególnych lub wszystkich członków Zarządu oraz delegowanie członków Rady Nadzorczej do czasowego wykonywania czynności członków Zarządu;
 - wyrażanie zgody na podwyższenie kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego;
 - wyrażanie zgody na nabycie i zbycie nieruchomości, użytkowania wieczystego lub udziału w nieruchomości;
 - wyrażanie zgody na zasiadanie członków Zarządu Spółki w zarządach lub radach nadzorczych spółek spoza Grupy Kapitałowej Comarch;
 - wyrażanie zgody na zawarcie przez Spółkę istotnej umowy z akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów w Spółce lub podmiotem powiązanym;
 - wyrażanie zgody na zawarcie z subemitentem umowy, o której mowa w art. 433 § 3 Kodeksu Spółek Handlowych;
 - wykonywanie względem członków Zarządu w imieniu Spółki uprawnień wynikających ze stosunków pracy;
 - zatwierdzanie strategii rozwoju Spółki;
 - opiniowanie przedkładanych przez Zarząd i akcjonariuszy projektów uchwał Walnego Zgromadzenia.
26. Raz w roku Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę, w której zawarte są ocena sytuacji Spółki, sprawozdanie z działalności Rady Nadzorczej, ocena sposobu wypełniania przez Spółkę obowiązków informacyjnych dotyczących stosowania zasad ładu korporacyjnego, ocena racjonalności prowadzonej przez Spółkę polityki w zakresie działalności sponsoringowej, charytatywnej lub innej o zbliżonym charakterze. Dokument ten Rada Nadzorcza przedkłada Walnemu Zgromadzeniu.
27. W celu wykonywania swoich obowiązków Rada Nadzorcza ma prawo badać wszystkie dokumenty Spółki, żądać od Zarządu i pracowników Spółki sprawozdań i wyjaśnień oraz dokonywać rewizji stanu majątku Spółki. Rada Nadzorcza ma prawo żądania dla swoich potrzeb wykonywania niezbędnych ekspertyz i badań w zakresie spraw będących przedmiotem nadzoru i kontroli.
28. Rada Nadzorcza wykonuje swe czynności kolegialnie. Może jednak delegować członków Rady Nadzorczej do indywidualnego wykonywania poszczególnych czynności nadzorczych.
29. Członek Rady Nadzorczej powinien mieć przede wszystkim na względzie interes Spółki. Członek Rady Nadzorczej powinien unikać podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstawania konfliktu interesów lub wpływać negatywnie na jego reputację jako członka organu Spółki, a w przypadku powstania konfliktu interesów powinien niezwłocznie go ujawnić.
30. Członek Rady Nadzorczej zobowiązuje się do informowania pozostałych członków Rady Nadzorczej o zaistniałym konflikcie interesów oraz nie uczestniczy w obradach dotyczących danej sprawy. W przypadku wątpliwości Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę w przedmiocie istnienia konfliktu interesów.
31. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do zachowania w tajemnicy wszelkich informacji na temat działalności Spółki lub podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej Comarch uzyskanych w związku z pełnioną funkcją.

32. Każdy z członków Rady Nadzorczej w terminie 14 dni od dnia wyboru powinien złożyć pisemne oświadczenie o spełnianiu lub niespełnianiu kryteriów niezależności członka Rady Nadzorczej. W przypadku osiągnięcia przez jakikolwiek podmiot co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki, Zarząd informuje o tym członków Rady Nadzorczej na piśmie na najbliższym posiedzeniu Rady Nadzorczej. W takiej sytuacji członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do złożenia pisemnej informacji o powiązaniach z takim podmiotem w terminie 14 dni od dnia posiedzenia, na którym otrzymali informację Zarządu. Członek Rady Nadzorczej ma obowiązek bez wezwania Spółki aktualizować przekazane wcześniej oświadczenie w terminie 14 dni od zaistnienia zmiany w zakresie spełniania lub niespełniania kryteriów niezależności.
33. Członek Rady Nadzorczej delegowany do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru nie może bez zgody Spółki zajmować się interesami konkurencyjnymi ani też uczestniczyć w spółce konkurencyjnej jako wspólnik, lub członek organu spółki kapitałowej, bądź uczestniczyć w innej osobie prawnej jako członek organu. Zakaz ten obejmuje także udział w konkurencyjnej spółce kapitałowej, w przypadku posiadania w niej przez członka Rady Nadzorczej co najmniej 10% udziałów lub akcji bądź prawa do powoływania co najmniej jednego członka zarządu.
34. Zgodę na prowadzenie działalności konkurencyjnej przez członka Rady Nadzorczej delegowanego do stałego i indywidualnego sprawowania nadzoru podejmuje Rada Nadzorcza.
35. Członek Rady Nadzorczej nie może przyjmować korzyści, które mogłyby mieć wpływ na bezstronność i obiektywizm przy podejmowaniu przez niego decyzji lub rzutować negatywnie na ocenę niezależności jego opinii i sądów.
36. W przypadku uznania przez członka Rady Nadzorczej, że decyzja Rady Nadzorczej, stoi w sprzeczności z interesem Spółki, może on zażądać zamieszczenia w protokole posiedzenia rady nadzorczej jego stanowiska na ten temat.
37. Obowiązki członków Rady Nadzorczej
 - Członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do sporządzenia listy osób blisko z nimi związanych oraz do przekazania jej Spółce niezwłocznie, nie później niż w terminie 7 dni.
 - Członkowie Rady Nadzorczej oraz osoby blisko z nimi związane są zobowiązani do przekazywania Spółce oraz Komisji Nadzoru Finansowego informacji o każdej transakcji zawieranej na ich własny rachunek w odniesieniu do akcji lub instrumentów dłużnych Spółki lub do instrumentów pochodnych bądź innych powiązanych z nimi instrumentów finansowych – jeśli wartość takiej transakcji lub suma wartości transakcji przekracza 5 000 euro. Obowiązek powiadomienia o transakcji ma zastosowanie do każdej kolejnej transakcji, gdy zostanie osiągnięta łączna kwota 5 000 euro w trakcie jednego roku kalendarzowego. Próg w wysokości 5 000 euro oblicza się poprzez dodanie bez kompensowania pozycji wszystkich transakcji. Członkowie Rady Nadzorczej zobowiązani są do przekazywania informacji o transakcjach niezwłocznie, jednak nie później niż w ciągu dwóch dni roboczych po dniu transakcji. Członkowie Rady Nadzorczej są zobowiązani do pisemnego powiadomienia osób blisko z nimi związanych o ich obowiązkach wynikających z treści powyżej oraz do przechowywania kopii tego powiadomienia. W przypadku pojawienia się nowych osób blisko związanych, członek Rady Nadzorczej jest zobowiązany do pisemnego powiadomienia ich o obowiązkach wynikających z treści wyżej oraz sankcjach za naruszenie tych obowiązków, a także do przechowywania kopii tego powiadomienia. Oświadczenie podpisane przez osobę blisko związaną należy przekazać do Spółki niezwłocznie, jednak nie później niż w terminie 7 dni.
 - Członek Rady Nadzorczej oddelegowany do stałego pełnienia nadzoru zobowiązany jest co miesiąc składać Radzie Nadzorczej pisemne sprawozdania z pełnionej funkcji.
 - Członek Rady Nadzorczej nie powinien rezygnować z pełnienia tej funkcji w trakcie kadencji, jeżeli mogłoby to uniemożliwić działanie Rady Nadzorczej, a w szczególności, jeśli mogłoby to uniemożliwić terminowe podjęcie istotnej dla Spółki uchwały.
 - Członkowie Rady Nadzorczej są wynagradzani za swe czynności według zasad określonych przez Walne Zgromadzenie.

- Dwóch członków Rady Nadzorczej zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Rady Nadzorczej wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Radę Nadzorczą na Walnym Zgromadzeniu.
- Członek Rady Nadzorczej powinien dokładać wszelkich starań, aby uczestniczyć w posiedzeniach Rady Nadzorczej.
- W przypadku wyboru członków Rady Nadzorczej w drodze głosowania oddzielnymi grupami, każda grupa ma prawo delegować jednego spośród wybranych przez siebie członków Rady Nadzorczej do stałego, indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych.
- Członkowie delegowani do stałego i indywidualnego wykonywania czynności nadzorczych mają prawo uczestniczenia w posiedzeniach Zarządu.

38. Wynagrodzenie członków Rady Nadzorczej delegowanych do stałego i indywidualnego wykonywania nadzoru ustala Rada Nadzorcza.

39. Koszty działalności Rady Nadzorczej pokrywa Spółka.

40. Rada Nadzorcza korzysta z pomieszczeń biurowych, urządzeń i materiałów Spółki.

41. Obsługę administracyjno-techniczną Rady Nadzorczej zapewnia Zarząd Spółki.

c) Komitety

W 2019 roku w skład Komitetu Audytu (odpowiednik Komisji Rewizyjnej w rozumieniu *załącznika I do Zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 15 lutego 2005 r. dotyczącego roli dyrektorów niewykonawczych (...)*), wchodził:

- 1) do dnia 15 lipca 2019 roku Pani Danuta Drobnik jako Przewodnicząca Komitetu Audytu, Pani Elżbieta Filipiak jako Członek Komitetu Audytu oraz Pan Robert Bednarski jako Członek Komitetu Audytu,
- 2) od dnia 15 lipca 2019 roku Pani Joanna Krasodomska jako Przewodnicząca Komitetu Audytu, Pani Danuta Drobnik jako Członek Komitetu Audytu oraz Pan Andrzej Pach jako Członek Komitetu Audytu.

W 2019 roku Komitet Audytu odbył 4 posiedzenia.

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę dwóch członków Komitetu Audytu w składzie funkcjonującym do dnia 15 lipca 2019 roku spełniało ustawowe kryteria niezależności (Pani Danuta Drobnik oraz Pan Robert Bednarski).

Wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych posiadali Pani Danuta Drobnik (biegły rewident nr w rejestrze 9578) oraz Pan Robert Bednarski (doświadczenie zawodowe, m.in. na stanowiskach dyrektora Biura Zarządzania Finansami w PKN ORLEN S.A., członek Zarządu i dyrektora finansowego w firmie Basell Orlen Polyolefins, wiceprezesa Zarządu ds. ekonomiczno-finansowych w spółce Boryszew S.A., członek ACCA od 2005 roku).

Wiedzę w zakresie branży IT posiadali Pani Elżbieta Filipiak (absolwentka AGH, jedna z założycieli Comarch S.A.) i Pan Robert Bednarski (doświadczenie zawodowe, m.in. jako członek Zarządu i dyrektor finansowy w firmie Basell Orlen Polyolefins, w której odpowiadał za koordynację, od strony finansowej, podatkowej oraz IT, inwestycji w rozbudowę zdolności wytwórczych przedsiębiorstwa, związany ze spółką Ciech S.A. jako członek Zarządu, był odpowiedzialny za finanse i IT).

Zgodnie z informacjami posiadanymi przez Spółkę dwóch członków Komitetu Audytu w aktualnym składzie spełnia ustawowe kryteria niezależności (Pani Joanna Krasodomska oraz Pan Andrzej Pach).

Wiedzę w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych posiadają Pani Joanna Krasodomska (doktor habilitowany w dziedzinie Nauk Ekonomicznych, dyplomowany księgowy, nauczyciel akademicki, od 2016 roku jako Profesor nadzwyczajny na Wydziale Finansów i Prawa w Katedrze Rachunkowości Finansowej Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie prowadzi badania

naukowe, działalność dydaktyczną, promotorstwo i recenzowanie prac magisterskich i doktorskich, działalność organizacyjną na rzecz Uczelni i Katedry) oraz Pani Danuta Drobnia (biegły rewident nr w rejestrze 9578).

Wiedzę w zakresie branży IT posiada Pan Andrzej Pach (profesor nauk technicznych, autor ponad 250 publikacji naukowych z zakresu modelowania i analizy sieci komputerowych oraz sieci radiowych, uczestnik i kierownik wielu projektów badawczych, profesor zwyczajny w Katedrze Telekomunikacji AGH, której kierownikiem był w latach 1998 – 2016, obecnie pełni funkcję Prorektora ds. Nauki AGH oraz jest członkiem Komitetu Elektroniki i Telekomunikacji PAN).

d) Główne zapisy Regulaminu Komitetu Audytu Comarch S.A.:

1. Komitet Audytu działa zgodnie z Regulaminem Komitetu Audytu Rady Nadzorczej Comarch S.A. przyjętym 27 listopada 2017 r. Uchwałą nr 2/11/2017 Komitetu Audytu Comarch S.A.
2. Składa się z co najmniej trzech członków, w tym z Przewodniczącego Komitetu Audytu, powołanych lub odwoływanych przez Radę Nadzorczą na okres jej kadencji spośród członków Rady Nadzorczej.
3. Większość członków Komitetu Audytu, w tym Przewodniczący jest niezależna od Spółki tj. spełnia kryteria niezależności.
4. Przynajmniej jeden członek Komitetu Audytu posiada wiedzę i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych.
5. Przynajmniej jeden członek Komitetu Audytu posiada wiedzę i umiejętności z zakresu branży, w której działa Comarch S.A. lub poszczególni członkowie w określonych zakresach posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu tej branży.
6. Komitet sprawuje swoje funkcje kolegialnie.
7. Posiedzenia Komitetu odbywają się w siedzibie Spółki lub innym miejscu wskazanym przez osobę zwołującą posiedzenie.
8. Przewodniczący Komitetu Audytu może zapraszać na posiedzenia Komitetu Audytu pozostałych członków Rady Nadzorczej, członków Zarządu i pracowników Spółki, biegłego rewidenta oraz inne osoby, których udział w posiedzeniach Komitetu uznaje za ważny z punktu widzenia realizacji zadań Komitetu.
9. Komitet obraduje tak często jak jest to konieczne do skutecznej realizacji swoich zadań, ale nie rzadziej niż cztery razy w roku obrotowym.
10. Prawo wnoszenia spraw na posiedzenia Komitetu przysługuje każdemu jego członkowi, a także członkom Rady Nadzorczej oraz Zarządu.
11. Uchwała Komitetu Audytu jest ważnie podjęta, jeżeli na posiedzenie Komitetu Audytu zostali zaproszeni wszyscy jej członkowie i w posiedzeniu uczestniczy co najmniej połowa członków Komitetu Audytu.
12. Uchwały Komitetu Audytu zapadają większością głosów obecnych. W przypadku równej ilości głosów decydujący jest głos Przewodniczącego.
13. Protokoły z posiedzeń Komitetu Audytu wraz z wnioskami, zaleceniami i rekomendacjami Komitetu Audytu przedkładane są Radzie Nadzorczej, a także Zarządu Spółki.
14. Zadania i uprawnienia Komitetu Audytu:
 - monitorowanie procesu sprawozdawczości finansowej;
 - przedkładanie zaleceń mających na celu zapewnienie rzetelności procesu sprawozdawczości finansowej w Spółce;
 - monitorowanie wykonywania czynności rewizji finansowej;
 - kontrolowanie i monitorowanie niezależności biegłego rewidenta i firmy audytorskiej;
 - informowanie Rady Nadzorczej o wynikach badania;
 - dokonywanie oceny niezależności biegłego rewidenta oraz wyrażanie zgody na świadczenie przez niego dozwolonych usług niebędących badaniem w Spółce;
 - opracowywanie polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania;

- opracowywanie polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem;
- określanie procedury wyboru firmy audytorskiej przez Spółkę;
- przedstawianie Radzie Nadzorczej rekomendacji dotyczącej wyboru firmy audytorskiej;
- badanie kwestii będących powodem rezygnacji z usług rewidenta zewnętrznego i wydawanie zaleceń w sprawie wymaganych czynności;
- monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej i systemów zarządzania ryzykiem oraz audytu wewnętrznego;
- Komitet ma prawo badać każdą sprawę leżącą w zakresie jego odpowiedzialności.

15. Raz na pół roku przed terminem zatwierdzania sprawozdań rocznych i półrocznych, Komitet sporządza i składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie ze swojej działalności.

16. Członek Komitetu Audytu powinien dokładać wszelkich starań, aby uczestniczyć w posiedzeniach Komitetu Audytu.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r. Rada Nadzorcza Comarch S.A. nie powołała komitetu ds. nominacji i komitetu ds. wynagrodzeń.

e) Komitet Audytu a biegły audytor – polityki, procedury

Na rzecz emitenta nie były świadczone przez firmę audytorską badającą jego sprawozdanie finansowe usługi niebędące badaniem.

Rekomendacja dotycząca wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania spełniała obowiązujące warunki ustawowe i była zgodna z zasadami zawartymi w dokumencie „Polityka i procedury wyboru firmy audytorskiej do badania ustawowego sprawozdania finansowego Spółki Comarch S.A. i Grupy Kapitałowej Comarch oraz polityka w zakresie świadczenia dodatkowych usług przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą audytorską lub członka jego sieci przyjęte Uchwałą przez Komitet Audytu Comarch S.A.” dostępną na https://www.comarch.pl/files-pl/file_381/Polityka-wyboru-firmy-audytorskiej-27112017.pdf. Została sporządzona w następstwie zorganizowanej przez emitenta procedury wyboru spełniającej obowiązujące emitenta kryteria.

Główne założenia opracowanej polityki wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzania badania oraz polityki świadczenia przez firmę audytorską przeprowadzającą badanie, przez podmioty powiązane z tą firmą audytorską oraz przez członka sieci firmy audytorskiej dozwolonych usług niebędących badaniem:

Polityka Comarch S.A. w zakresie wyboru firmy audytorskiej do badania ustawowego sprawozdań finansowych

1. Zgodnie z regulacjami obowiązującymi Spółkę, wyboru firmy audytorskiej do badania dokonuje Rada Nadzorcza w formie uchwały, działając na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu.
2. Zakazane jest wprowadzanie jakichkolwiek klauzul umownych, które nakazywałyby Radzie Nadzorczej wybór firmy audytorskiej spośród określonej kategorii lub wykazu podmiotów uprawnionych do badania. Klauzule takie są nieważne z mocy prawa.
3. Rada Nadzorcza podczas dokonywania wyboru, a Komitet Audytu w trakcie przygotowywania rekomendacji, kierują się następującymi wytycznymi dotyczącymi firmy audytorskiej:
 - Potwierdzenie bezstronności, niezależności oraz najwyższej jakości wykonywanych prac audytorskich,
 - Znajomość branży informatycznej, w której działają Spółki w Grupie Kapitałowej Comarch,
 - Prowadzenie przez firmę audytorską działającą w sieci międzynarodowej prowadzenia działalności w większości państw, w których działają Spółki Grupy Kapitałowej Comarch,
 - Dotychczasowe doświadczenie firmy audytorskiej w badaniu sprawozdań jednostek zainteresowania publicznego.
 - Możliwość zapewnienia świadczenia wymaganego zakresu usług, w terminach określonych przez Spółkę.

- Kwalifikacje zawodowe i doświadczenie osób bezpośrednio zaangażowanych w prowadzone badanie,
 - Cena zaproponowana przez podmiot uprawniony do badania.
4. Umowa z firmą audytorską o badanie sprawozdania finansowego zawierana jest w terminie umożliwiającym firmie audytorskiej udział w inwentaryzacji znaczących składników majątkowych.
 5. W przypadku badania ustawowego w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy o biegłych rewidentach, pierwsza umowa o badanie sprawozdania finansowego jest zawierana z firmą audytorską na okres nie krótszy niż dwa lata z możliwością przedłużenia na kolejne co najmniej dwuletnie okresy. Koszty przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego ponosi badana jednostka.
 6. Maksymalny czas nieprzerwanego trwania zleceń badań ustawowych przeprowadzanych przez tę samą firmę audytorską lub firmę audytorską powiązaną z tą firmą audytorską lub jakiegokolwiek członka sieci działającej w państwach Unii Europejskiej, do której należą te firmy audytorskie, nie może przekraczać 5 lat. Kluczowy biegły rewident nie może przeprowadzać badania ustawowego w Spółce Comarch S.A. przez okres dłuższy niż 5 lat. Kluczowy biegły rewident może ponownie przeprowadzać badanie ustawowe Spółce po upływie co najmniej 3 lat od zakończenia ostatniego badania ustawowego.

Procedura wyboru firmy audytorskiej do badania ustawowego sprawozdania finansowego

Zapytanie ofertowe dla wyboru firmy audytorskiej do ustawowego badania sprawozdania finansowego Spółki Comarch S.A. i ustawowego badania sprawozdania skonsolidowanego Grupy Kapitałowej Comarch S.A. sporządzane jest przez Dyrektora Finansowego Comarch w terminie do końca marca roku podlegającego badaniu i podlega zamieszczeniu na stronie internetowej www.comarch.pl oraz przesłaniu do wybranych podmiotów świadczących usługi audytorskie. Spółki Grupy Kapitałowej Comarch S.A. działające poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, powinny być badane w większości przez spółki danej firmy audytorskiej działającej w sieci międzynarodowej.

W przypadkach innych niż przedłużenie umowy o badanie sprawozdań finansowych z dotychczasową firmą audytorską Spółka przeprowadza postępowanie przetargowe zgodnie z poniższymi procedurami.

Przygotowana przez Comarch S.A. dokumentacja przetargowa dla zaproszonych firm audytorskich:

- umożliwia tym firmom poznanie działalności Spółki oraz Grupy Kapitałowej Comarch S.A.,
- zawiera wskazanie sprawozdań finansowych podlegających badaniu,
- zawiera przejrzyste i niedyskryminujące kryteria wyboru, które są stosowane do oceny ofert złożonych przez firmy audytorskie.

Nie wyklucza się z udziału w procedurze wyboru firmy audytorskiej firm, które uzyskały mniej niż 15% swojego całkowitego wynagrodzenia z tytułu badań od jednostek zainteresowania publicznego w danym państwie Unii Europejskiej w poprzednim roku kalendarzowym, zamieszczonych w wykazie firm audytorskich, o których mowa w art. 91 ustawy o biegłych rewidentach.

Firmy audytorskie działające w sieci międzynarodowej, które badają jednostki zainteresowania publicznego składają oferty na ustawowe badanie sprawozdania finansowego Comarch S.A. i na ustawowe badanie sprawozdania skonsolidowanego Grupy Kapitałowej Comarch S.A. do Dyrektora Finansowego Spółki Comarch S.A. w terminie zgodnym jak w zapytaniu ofertowym zamieszczonym na stronie internetowej Spółki.

Zebrane oferty firm audytorskich działających w sieci międzynarodowej przedkładane są dla Członków Komitetu Audytu Spółki Comarch S.A.

Członkowie Komitetu Audytu Spółki Comarch S.A. dokonują analizy złożonych ofert firm audytorskich, wyznaczają terminy spotkań z przedstawicielami tych firm audytorskich, które złożyły oferty i na podstawie tych działań dokonują rekomendacji wyboru firmy audytorskiej przez Radę Nadzorczą Comarch S.A. Komitet Audytu przedstawia Radzie Nadzorczej rekomendację dotyczącą wyboru firmy audytorskiej. W swojej rekomendacji członkowie Komitetu Audytu:

- Wskazują firmę audytorską, której proponują powierzyć badanie ustawowe,
- Oświadczają, że rekomendacja jest wolna od wpływów stron trzecich,

- Stwierdzają, że Spółka nie zawarła umów zawierających klauzule umowne, które nakazywałyby Radzie Nadzorczej wybór firmy audytorskiej spośród określonej kategorii lub wykazu podmiotów uprawnionych do badania.

Rekomendacja zawiera przynajmniej dwie możliwości wyboru firmy audytorskiej wraz z uzasadnieniem oraz wskazanie uzasadnionej preferencji Komitetu Audytu wobec jednej z nich

Comarch S.A. ocenia oferty złożone przez firmy audytorskie zgodnie z kryteriami wyboru określonymi w dokumentacji przetargowej oraz przygotowuje sprawozdanie zawierające wnioski z procedury wyboru zatwierdzane przez Komitet Audytu.

Comarch S.A. oraz Komitet Audytu uwzględniają podczas przeprowadzania procedury wyboru firmy audytorskiej wszelkie ustalenia lub wnioski zawarte w rocznym sprawozdaniu, o którym mowa w art. 90 ust. 5 ustawy o biegłych rewidentach, mogące wpłynąć na wybór firmy audytorskiej.

Jeżeli decyzja Rady Nadzorczej w zakresie wyboru firmy audytorskiej odbiega od rekomendacji Komitetu Audytu, Rada Nadzorcza uzasadnia przyczyny niezastosowania się do rekomendacji Komitetu Audytu oraz przekazuje takie uzasadnienie do wiadomości organu zatwierdzającego sprawozdanie finansowe.

Zarząd przekazuje do wiadomości publicznej w formie raportu bieżącego decyzję Rady Nadzorczej o wyborze firmy audytorskiej.

Rada Nadzorcza na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu może przedłużyć umowę z dotychczasową firmą audytorską o badanie sprawozdań finansowych na kolejne co najmniej dwuletnie okresy bez konieczności przeprowadzania postępowania przetargowego z uwzględnieniem wynikających z przepisów prawa zasad rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta.

Polityka w zakresie świadczenia dodatkowych usług przez firmę audytorską, podmiot powiązany z firmą audytorską lub członka jego sieci

Biegły rewident lub firma audytorska przeprowadzający ustawowe badania Spółki lub podmiot powiązany z firmą audytorską ani żaden z członków sieci, do której należy biegły rewident lub firma audytorska, nie świadczą bezpośrednio ani pośrednio na rzecz Spółki ani jednostek przez nią kontrolowanych żadnych zabronionych usług niebędących badaniem sprawozdań finansowych.

Usługami zabronionymi nie są usługi wskazane w art. 136 ust. 2 ustawy o biegłych rewidentach. Świadczenie usług, które nie są zabronione możliwe jest w zakresie niezwiązanym z polityką podatkową Spółki, po zatwierdzeniu przez Komitet Audytu poprzedzonym przeprowadzeniem przez Komitet Audytu oceny zagrożeń i zabezpieczeń niezależności firmy audytorskiej.

W stosownych przypadkach Komitet Audytu wydaje wytyczne dotyczące usług, które nie są zabronione.

f) Zarząd wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 roku:

Imię i nazwisko	Funkcja
Janusz Filipiak	Prezes Zarządu
Marcin Dąbrowski*	Wiceprezes Zarządu
Paweł Prokop	Wiceprezes Zarządu
Andrzej Przewięźlikowski	Wiceprezes Zarządu
Zbigniew Rymarczyk	Wiceprezes Zarządu
Konrad Tarański	Wiceprezes Zarządu
Marcin Warwas	Wiceprezes Zarządu

**) W dniu 29 stycznia 2020 r. Pan Marcin Dąbrowski, szef sektora telekomunikacyjnego, złożył rezygnację z pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu Comarch S.A., ze skutkiem na dzień 29 stycznia 2020 r.*

Zarząd Comarch S.A. prowadzi sprawy Spółki i działa na podstawie przepisów Kodeksu Spółek Handlowych, Statutu Comarch S.A., zasad Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW obowiązujących w Spółce, uchwał Rady Nadzorczej, uchwał Walnego Zgromadzenia, Regulaminu Zarządu Spółki z dnia 15 września 2017 r. oraz powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Szczegółowy opis działania walnego zgromadzenia znajduje się w powyższych dokumentach.

g) Główne zapisy Regulaminu Zarządu Comarch S.A.:

1. Zarząd wykonuje swe obowiązki kolegialnie, podejmując uchwały na posiedzeniach Zarządu oraz w trybie określonym poniżej.
2. Posiedzenia Zarządu odbywają się co najmniej raz w miesiącu. W roku 2019 posiedzenia Zarządu odbywały się w budynku Spółki SSE4 w Krakowie, przy ul. Prof. Michała Życzkowskiego 23 Krakowie lub w innym miejscu wskazanym przez zwołującego posiedzenie.
3. Posiedzenia Zarządu zwołuje Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności członek Zarządu zastępujący Prezesa Zarządu.
4. Posiedzenie Zarządu może odbyć się również bez formalnego zwołania, jeżeli na posiedzeniu Zarządu są obecni wszyscy członkowie Zarządu.
5. Prezes Zarządu lub w razie jego nieobecności osoba zastępująca Prezesa Zarządu zwołuje posiedzenia Zarządu na żądanie każdego z członków Zarządu z porządkiem posiedzenia wskazanym przez wnioskodawcę. Na takim posiedzeniu Zarządu mogą być rozpoznawane również inne sprawy, o ile zostaną zamieszczone w porządku obrad.
6. Posiedzeniom Zarządu przewodniczy Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu albo osoba wskazana przez Prezesa Zarządu.
7. Zarząd podejmuje decyzje w formie uchwał w drodze głosowania jawnego.
8. Na żądanie chociażby jednego z uczestniczących w posiedzeniu członków Zarządu, przewodniczący posiedzenia zarządza głosowanie tajne.
9. Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów oddanych.
10. Dla ważności uchwał podejmowanych na posiedzeniu Zarządu niezbędne jest aby w posiedzeniu Zarządu uczestniczyło co najmniej 4 członków Zarządu, a w tym Prezes Zarządu lub osoba zastępująca Prezesa Zarządu.
11. Zarząd może podjąć uchwałę poza posiedzeniem Zarządu w drodze:
 - głosowania pisemnego – w takim przypadku każdy z członków Zarządu oddaje głos na piśmie i przekazuje Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;
 - głosowania pisemnego – w trybie obiegowym – przez każdego z członków Zarządu poprzez złożenie podpisu pod treścią uchwały i jej przekazania Prezesowi Zarządu lub osobie zastępującej Prezesa Zarządu;
 - głosowania przy użyciu środków telekomunikacyjnych w postaci faksu, poczty e-mail, Internetu lub innych środków porozumiewania się na odległość.
 - Głosy oddane w sposób określony w punktach powyżej podlegają wpisaniu do księgi uchwał oraz są załączane do protokołów z posiedzeń Zarządu.
 - Do skutecznego podjęcia uchwały w sposób opisany tiret trzecim konieczne jest oddanie głosów przez wszystkich członków Zarządu.
12. W posiedzeniach Zarządu mogą brać udział osoby zaproszone.
13. Z posiedzeń Zarządu sporządza się protokół, który zawiera co najmniej:
 - datę i miejsce posiedzenia;
 - porządek posiedzenia;
 - imiona i nazwiska obecnych członków Zarządu;
 - imiona i nazwiska osób zaproszonych na posiedzenia Zarządu i obecnych na posiedzeniu;
 - dokładną treść uchwał;

- liczbę głosów oddanych za lub przeciw uchwale oraz głosy wstrzymujące się;
 - informację o zagadnieniach będących przedmiotem dyskusji;
 - treść zgłoszonego zdania odrębnego;
 - podpisy obecnych na posiedzeniu członków Zarządu.
14. Protokoły z posiedzeń Zarządu gromadzone są w zbiorze protokołów posiedzeń Zarządu – zwanym Księgą Protokołów. Księgę Protokołów prowadzi Biuro Prezesa Zarządu.
 15. Protokoły z posiedzeń Zarządu sporządzane są niezwłocznie przez Biuro Prezesa Zarządu.
 16. Pełnienie funkcji w Zarządzie Spółki stanowi główny obszar aktywności zawodowej członka Zarządu. Dodatkowa aktywność zawodowa członka Zarządu nie może prowadzić do takiego zaangażowania czasu i nakładu pracy, aby negatywnie wpływać na właściwe wykonywanie pełnionej funkcji w Spółce. W szczególności członek Zarządu nie powinien być członkiem organów innych podmiotów, jeżeli czas poświęcony na wykonywanie funkcji w innych podmiotach uniemożliwia mu rzetelne wykonywanie obowiązków w Spółce.
 17. W przypadku rezygnacji lub niemożności sprawowania czynności przez członka Rady Nadzorczej Zarząd Spółki niezwłocznie podejmuje odpowiednie działania w celu uzupełnienia lub dokonania zmiany w składzie Rady Nadzorczej.
 18. Zarząd Spółki odpowiada za wdrożenie i utrzymanie skutecznych systemów kontroli wewnętrznej, zarządzania ryzykiem, compliance oraz funkcji audytu wewnętrznego.
 19. Zarząd Spółki co najmniej raz w roku przedstawia Radzie Nadzorczej własną ocenę skuteczności funkcjonowania systemów i funkcji wraz z odpowiednim sprawozdaniem.
 20. Członek Zarządu Spółki powinien unikać podejmowania aktywności zawodowej lub pozazawodowej, która mogłaby prowadzić do powstawania konfliktu interesów lub wpływać negatywnie na jego reputację jako członka organu Spółki. Członek Zarządu w przypadku bezpośredniej lub pośredniej sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu ma obowiązek powiadomić Radę Nadzorczą Spółki o zaistniałym konflikcie.
 21. Członek Zarządu nie może przyjmować korzyści, które mogłyby mieć wpływ na bezstronność i obiektywizm przy podejmowaniu przez niego decyzji lub rzutować negatywnie na ocenę niezależności jego opinii i sądów.
 22. W przypadku uznania przez członka Zarządu, że decyzja Zarządu stoi w sprzeczności z interesem Spółki może on zażądać zamieszczenia w protokole posiedzenia Zarządu jego stanowiska na ten temat.
 23. Członek Zarządu w przypadku bezpośredniej lub pośredniej sprzeczności interesów Spółki z interesami członka Zarządu ma obowiązek powiadomić Radę Nadzorczą Spółki o zaistniałym konflikcie.
 24. Dwóch członków Zarządu zobowiązanych jest do uczestniczenia w obradach Walnego Zgromadzenia. Członkowie Zarządu wskazują między sobą osoby, które będą reprezentowały Zarząd na Walnym Zgromadzeniu.

11. Opis głównych cech stosowanych w grupie kapitałowej emitenta systemów kontroli wewnętrznej i zarządzania ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych

Zarząd Spółki jest odpowiedzialny za prowadzenie rachunkowości Spółki zgodnie z Ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity - Dz.U. 2019, poz. 351 z późn. zm.) oraz zgodnie z przepisami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (tekst jednolity - Dz.U. z 2018, poz. 757).

Skonsolidowane sprawozdania Grupy Kapitałowej Comarch sporządzane są zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (UE). Przy określaniu zakresu i metod konsolidacji, jak również stosunku zależności stosowane są kryteria określone w Międzynarodowych Standardach Sprawozdawczości Finansowej. Konsolidacja sprawozdań Grupy Kapitałowej, w odniesieniu do jednostek zależnych, jest przeprowadzona metodą pełną przez sumowanie w pełnej wysokości wszystkich, odpowiednich pozycji sprawozdań finansowych podmiotu dominującego i jednostek zależnych objętych konsolidacją. W odniesieniu do jednostek stowarzyszonych stosowana jest metoda praw własności. Wartość udziału jednostki dominującej w jednostce stowarzyszonej jest korygowana o przypadające na rzecz jednostki dominującej zwiększenia kapitału własnego jednostki stowarzyszonej, które nastąpiły w ciągu okresu objętego konsolidacją.

Kontrola wewnętrzna i zarządzanie ryzykiem w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych w Grupy Kapitałowej Comarch są realizowane zgodnie z obowiązującymi w Grupie wewnętrznymi procedurami sporządzania i zatwierdzania sprawozdań finansowych. Spółka dominująca prowadzi dokumentację (zgodną z ustawą o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r.) opisującą przyjęte przez nią zasady rachunkowości, która zawiera między innymi informacje dotyczące sposobu wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, systemu ochrony danych i ich zbiorów. Księgowania wszystkich zdarzeń gospodarczych są dokonywane przy użyciu komputerowych systemów ewidencji księgowej, które posiadają zabezpieczenia przed dostępem osób nieuprawnionych oraz funkcyjne ograniczenia dostępu.

Zarówno sprawozdania jednostkowe jak i skonsolidowane sporządzane są wspólnie przez pracowników działów księgowości, rynku kapitałowego, controllingu, finansowego pod kontrolą Główniej Księgowej i Dyrektora Finansowego. Sprawozdania roczne jednostkowe i skonsolidowane podlegają badaniu natomiast sprawozdania półroczne przeglądowi przez niezależnego biegłego rewidenta wybieranego przez Radę Nadzorczą Spółki. Sprawozdania finansowe niektórych jednostek zależnych także podlegają badaniu przez podmioty uprawnione do badania sprawozdań finansowych.

12. Opis polityki różnorodności

Grupa Comarch dokłada wszelkich starań, aby zapewnić zrównoważony udział kobiet i mężczyzn w wykonywaniu funkcji zarządu i nadzoru w przedsiębiorstwach. Zgodnie z Regulaminem pracy pracodawca jest zobowiązany m.in. „przeciwdziałać dyskryminacji w zatrudnieniu, w szczególności ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną.” Ponadto pracownicy spółek Grupy Comarch „powinni być równo traktowani w zakresie nawiązania i rozwiązania stosunku pracy, warunków zatrudnienia, awansowania oraz dostępu do szkolenia w celu podnoszenia kwalifikacji zawodowych, w szczególności bez względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną, a także bez względu na zatrudnienie na czas określony lub nieokreślony albo w pełnym lub w niepełnym wymiarze czasu pracy.” Polityka Comarch nie stawia żadnych barier ze względu na płeć, poglądy, orientację seksualną, pochodzenie rasowe lub etniczne w zakresie zatrudniania i polityki kadrowej, nie przyczynia się do dyskryminacji, bezpośredniej lub pośredniej, ze względu na płeć, wiek, niepełnosprawność, rasę, religię, narodowość, przekonania polityczne, przynależność związkową, pochodzenie etniczne, wyznanie, orientację seksualną.

Przedstawiciele organów zarządzających spółkami Grupy Comarch są obywatelami różnych krajów. W składzie rad nadzorczych spółek Grupy Comarch znajduje się 8 kobiet i 38 mężczyzn. W skład zarządów spółek Grupy Comarch wchodzi głównie mężczyźni (133 wobec 16 kobiet), co związane jest przede wszystkim z charakterem prowadzonej przez Grupę Comarch działalności i specyfiką branży IT, w której mężczyźni stanowią znaczącą większość. Należy również podkreślić, że duża część członków zarządów to osoby związane z Comarch od wielu lat, posiadające szeroką wiedzę w zakresie wiedzy technologicznej z obszaru IT i kwalifikacje konieczne na sprawowanych stanowiskach. W związku z powyższym należy zakładać, że w najbliższej przyszłości w tych organach zarządczych nie nastąpią duże zmiany w zakresie udziału kobiet.

Grupa Comarch stale zwiększa procentowy udział zatrudnienia kobiet, jednak przy podejmowaniu decyzji o zatrudnieniu brane są pod uwagę przede wszystkim kwalifikacje pracownika a nie płeć. Panie stanowią ok. 29% pracowników zatrudnionych w spółkach Grupy Comarch i ok. 25% kadry kierowniczej spółek Grupy Comarch, co stanowi wysoki udział kobiet w całości zatrudnienia, szczególnie biorąc pod uwagę techniczny charakter działalności Grupy Comarch.

Struktura wiekowa Comarch jest bardzo zróżnicowana. Comarch zatrudnia bardzo dużo osób poniżej 30 roku życia, co charakterystyczne jest dla branży IT. Osoby na stanowiskach menedżerskich są przeważnie w grupie wiekowej 30-50 lat, co cechuje także zarządy i rady nadzorcze.

A photograph of a modern, multi-story glass building at night. The building's facade is illuminated with vibrant, multi-colored lights (red, orange, yellow, green, blue, purple) that create a rainbow effect. The building has a prominent glass entrance on the left and a large, open plaza in front. The sky is dark blue, and the overall atmosphere is modern and architectural.

COMARCH

**SPRAWOZDANIE NA TEMAT
INFORMACJI NIEFINANSOWYCH
COMARCH S.A. ORAZ GRUPY COMARCH
ZA ROK 2019**

1.	Oświadczenie Zarządu Comarch S.A. skierowane do interesariuszy firmy w zakresie raportowania kwestii niefinansowych	3
2.	Informacje o Grupie Kapitałowej Comarch	4
2.1.	Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A., wg stanu na dzień 29 kwietnia 2020	5
2.2.	Zakres działalności Grupy Comarch na świecie.....	5
2.3.	Struktura kapitałowa Grupy Comarch wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.6	
2.4.	Kluczowe niefinansowe i finansowe wskaźniki efektywności	8
2.5.	Nagrody i rankingi w roku 2019.....	10
3.	Interesariusze	13
4.	Polityki i zasady przyjęte i stosowane przez Grupę Comarch oraz ich wpływ na poszczególne aspekty oraz zidentyfikowane ryzyka.....	15
4.1.	Zintegrowany System Zarządzania.....	16
4.2.	Kodeks Etyczny Grupy Kapitałowej Comarch.....	23
4.3.	Prawa człowieka	25
4.4.	Deklaracja polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju	26
4.5.	Spółeczna odpowiedzialność biznesu.....	27
4.6.	Przeciwdziałanie korupcji	27
4.7.	Ład korporacyjny	28
4.8.	Ryzyka w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania	29
5.	Kontrahenci	30
5.1.	Dostawcy	30
5.2.	Odbiorcy	33
5.3.	Bezpieczeństwo produktów i konsumentów	35
6.	Zasoby ludzkie (obszar społeczny i pracowniczy).....	37
6.1.	Przeciętne zatrudnienie w Grupie Comarch w latach 2015-2019	38
6.2.	Rotacja zatrudnienia.....	38
6.3.	Umowy, na podstawie których świadczona jest praca	39
6.4.	Szkolenia.....	47
6.5.	Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne.....	48
7.	Działalność na rzecz społeczeństwa.....	50
8.	Bezpieczeństwo i higiena pracy	60
9.	Ochrona Środowiska	64
9.1.	Wykorzystanie surowców naturalnych.....	64
9.2.	Wyroby gotowe	65
9.3.	Energia	66
9.4.	Flota Comarch	69
9.5.	Woda.....	70
9.6.	Emisje.....	71
9.7.	Odpady.....	76
10.	Ocena istotności aspektów oddziaływania na otoczenie.....	79
11.	Przegląd wskaźników SIN	81

1. Oświadczenie Zarządu Comarch S.A. skierowane do interesariuszy firmy w zakresie raportowania kwestii niefinansowych

Szanowni Interesariusze,

Grupa Comarch, z racji wielkości przedsiębiorstwa oraz zasięgu swojego działania, wywiera znaczny wpływ na swoje otoczenie, szczególnie w zakresie ekonomicznym i społecznym. Zrównoważony rozwój jest jednym z kluczowych fundamentów strategii firmy od samego jej początku i w opinii Zarządu Comarch S.A. w znacznym stopniu przyczynił się do sukcesu rynkowego przedsiębiorstwa.

Niezależnie od wymogów formalnych, Comarch od wielu lat stosuje dobre praktyki w zakresie raportowania niefinansowego (m.in. poprzez publikację odpowiednich informacji w Internecie oraz w raportach rocznych). Wynika to zarówno z wewnętrznej potrzeby komunikacji z interesariuszami, jak i wypełniania zaleceń ładu korporacyjnego dla spółek giełdowych oraz zapisów ustawy o rachunkowości.

Z uwagi na profil działalności przedsiębiorstwa, kluczowymi dla Comarch zagadnieniami dotyczącymi zrównoważonego rozwoju są kwestie społeczne, związane z zatrudnieniem i prawami człowieka oraz zagadnienia związane z zarządzaniem różnorodnością, szczególnie w zakresie organów zarządzających i nadzorczych. W opinii Zarządu Comarch S.A. przestrzeganie odpowiednich standardów oraz raportowanie o nich jest niezbędne dla właściwego zarządzania zasobami ludzkimi, a tym samym jest elementem kluczowym dla zapewnienia możliwości długoterminowego rozwoju i utrzymania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa.

Kluczowymi kwestiami związanymi ze zrównoważonym rozwojem oraz raportowaniem niefinansowym są: ciągła poprawa jakości zarządzania, znacząca rola „miękkich” czynników motywacyjnych, promocja aktywności fizycznej i kulturalnej wśród pracowników, zwiększanie świadomości kadry zarządzającej w zakresie zagadnień związanych z różnorodnością, a także stałe doskonalenie procedur zarządzania. Grupa Comarch stale prowadzi działania na rzecz ochrony środowiska naturalnego oraz promuje postawy proekologiczne wśród załogi. Grupa cały czas wspiera również różne inicjatywy społeczności lokalnych oraz liczne działania charytatywne.

Mając na uwadze bieżącą sytuację w Polsce i na świecie, Zarząd Comarch S.A. podkreśla, że Grupa Comarch jest bardzo dobrze przygotowana do działania także w warunkach spodziewanego spowolnienia gospodarczego spowodowanego epidemią Covid-19. Wyrażamy, że Grupa Comarch - dzięki bardzo dobrej sytuacji finansowej, znacznej dywersyfikacji produktowej, branżowej i geograficznej swojej oferty oraz zaangażowaniu pracowników Comarch będzie w stanie w nadchodzących okresach stabilnie i bez większych zakłóceń realizować swoją misję rozpowszechniania na całym świecie tworzonej w Polsce innowacyjnej myśli technicznej, ku satysfakcji klientów, pracowników, akcjonariuszy i całego otoczenia społeczno-gospodarczego.

Zarząd Comarch S.A. zwraca uwagę, że Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych obejmuje informacje niefinansowe dotyczące Spółki Comarch S.A. oraz Grupy Kapitałowej Comarch. Sprawozdanie zostało przygotowane zgodnie z wymogami raportowania niefinansowego zawartymi w Ustawie z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości, wytycznymi Komisji Europejskiej dotyczące sprawozdawczości w zakresie informacji niefinansowych oraz w oparciu o krajowe Standardy Informacji Niefinansowych (SIN) dotyczące raportów zrównoważonego rozwoju. Niniejszy raport obejmuje dane za rok 2019 i dane porównawcze za rok 2018. Nie dokonano istotnych korekt informacji zawartych w poprzednich raportach. Niniejszy raport nie podlega certyfikacji jak również zewnętrznej weryfikacji przez profesjonalnych audytorów.

Zarząd Comarch S.A.

2. Informacje o Grupie Kapitałowej Comarch

G.1.1., G.1.2.

Podstawowym przedmiotem działalności Grupy Kapitałowej Comarch („Grupa Comarch”, „Comarch”), której jednostką dominującą jest spółka akcyjna Comarch S.A. z siedzibą w Krakowie przy Al. Jana Pawła II 39 A („Spółka”), jest działalność związana z oprogramowaniem - PKD 62.01.Z. Oznaczenie sądu rejestrowego dla Comarch S.A.: Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, XI Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego. Numer KRS: 0000057567. Spółka Comarch S.A. posiada dominujący udział w Grupie pod względem osiąganych przychodów, wartości aktywów oraz ilości i wielkości realizowanych kontraktów. Akcje Spółki Comarch S.A. są dopuszczone do obrotu giełdowego na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie. W 2019 roku Spółka uroczystie obchodziła 20-lecie notowań akcji na GPW. Czas trwania jednostki dominującej nie jest ograniczony.

Grupa Kapitałowa Comarch jest producentem innowacyjnych systemów informatycznych dla kluczowych sektorów gospodarki zarówno w Polsce jak i za granicą. Główną strategią Comarch jest dostarczanie klientom kompletnych rozwiązań informatycznych opartych na produktach własnych, także w modelu usługowym. Dzięki zatrudnianym wysokiej klasy specjalistom oraz dzięki posiadanej profesjonalnej infrastrukturze Comarch jest w stanie dostarczać zarówno produkty informatyczne, jak również usługi ich wdrożenia i utrzymania, a także usługi doradcze i integracyjne dla klientów na całym świecie. Dzięki temu odbiorcy produktów i usług oferowanych przez Comarch mogą w pełni korzystać z możliwości oferowanych przez nowoczesne systemy informatyczne oraz optymalizować swoje procesy biznesowe.

Szeroki zakres oferty Comarch obejmuje systemy klasy ERP, finansowo-księgowe, systemy CRM, oprogramowanie lojalnościowe, systemy wsparcia sprzedaży i elektronicznej wymiany dokumentów, systemy bankowości elektronicznej, systemy zarządzania sieciami teleinformatycznymi, systemy billingowe, oprogramowanie Business Intelligence, usługi zarządzania bezpieczeństwem i ochroną danych oraz wiele innych rozwiązań. Comarch jest dostawcą rozwiązań m.in. dla podmiotów z administracji publicznej, bankowości, biur rachunkowych, przedsiębiorstw z branży FMCG, linii lotniczych, motoryzacji, sektora medycznego, firm produkcyjnych, przedsiębiorstw użyteczności publicznej, rynków kapitałowych, firm telekomunikacyjnych i ubezpieczeniowych, wyższych uczelni, firm handlowych i usługowych, transportowych, dla dostawców paliw a także podmiotów prowadzących działalność maklerską, e-commerce czy faktoringową.

Grupa Comarch koncentruje się na rozwoju rozwiązań informatycznych w modelu usługowym - Comarch jest jednym z liderów rynkowych w tym zakresie. W minionym roku Grupa Comarch uruchomiła kompleksową ofertę w zakresie chmury obliczeniowej Comarch Cloud, o najwyższych standardach bezpieczeństwa, opartą o infrastrukturę Comarch Data Center. Dzięki Comarch Cloud klienci mogą korzystać z oprogramowania, przechowywania danych i prowadzić swoje firmy bez konieczności posiadania własnej infrastruktury IT, mając przy tym zapewnioną dużą wydajność, niezawodność, bezpieczeństwo i skalowalność.

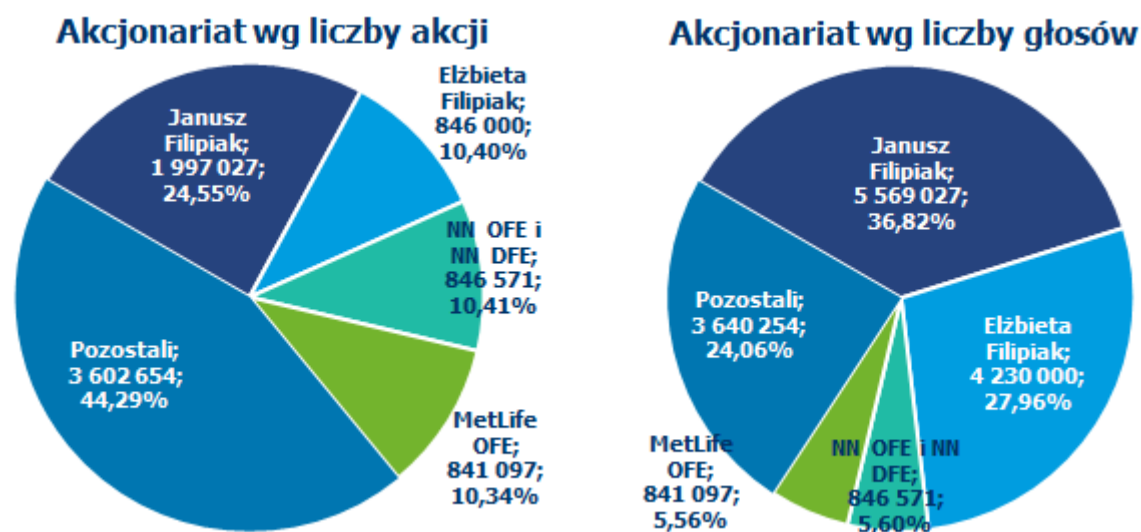
Szczegółowy opis dostarczanych produktów i usług został zawarty w punkcie 3 Sprawozdania z Działalności Comarch S.A. oraz Skonsolidowanego Sprawozdania z Działalności Grupy Comarch.

Comarch przy planowaniu swojej strategii rozwoju uwzględnia aspekty społeczne i środowiskowe świadomie ograniczając wpływ swojej działalności na środowisko naturalne, minimalizując zużycie zasobów naturalnych oraz ogranicza wytwarzanie odpadów powstających w wyniku bieżącej działalności.

Comarch jest członkiem ważnych organizacji w dziedzinie IT, takich jak np. ETIS, PIKOM oraz TeleManagement Forum, przez co posiada ciągły dostęp do najnowszych standardów pojawiających się w tych dziedzinach (np. standardów na temat TAP/RAP). Comarch należy również do międzynarodowych izb gospodarczych i handlowych m.in.: Polsko-Niemieckiej Izby Przemysłowo-Handlowej oraz Francusko-Polskiej Izby Gospodarczej. Jest także członkiem Związku Maklerów i Doradców (ZMiD), organizacji zrzeszającej osoby posiadające licencje maklerów papierów wartościowych, doradców inwestycyjnych oraz maklerów giełd towarowych, a także członkiem Stowarzyszenia Emitentów Giełdowych. W Hiszpanii Comarch jest członkiem Confederación de Empresarios de Málaga (CEM), czyli Konfederacji Pracodawców Malagi. CEM jest organizacją zrzeszającą przedsiębiorców o charakterze konfederacyjnym i międzysektorowym, o zasięgu prowincjonalnym. W Japonii Comarch przynależy do klubu biznesowego 21c Club w ramach EGG JAPAN. 21c Club wspiera przedsiębiorstwa w tworzeniu i rozwijaniu nowych firm typu B2B oraz jest platformą do wymiany wiedzy i doświadczenia. Comarch jest także członkiem LF Networking Fund, nowopowstałej inicjatywy stowarzyszenia The Linux Foundation, która zacieśnia współpracę między partnerami i zwiększa sprawność operacyjną w projektach dotyczących rozwoju sieci.

Pozostałe podstawowe informacje o Comarch S.A. oraz Grupie Comarch zostały opublikowane odpowiednio w punkcie 1 Sprawozdania z Działalności Comarch S.A. oraz Skonsolidowanego Sprawozdania z Działalności Grupy Comarch.

2.1. Akcjonariusze posiadający bezpośrednio lub pośrednio poprzez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Comarch S.A., wg stanu na dzień 29 kwietnia 2020

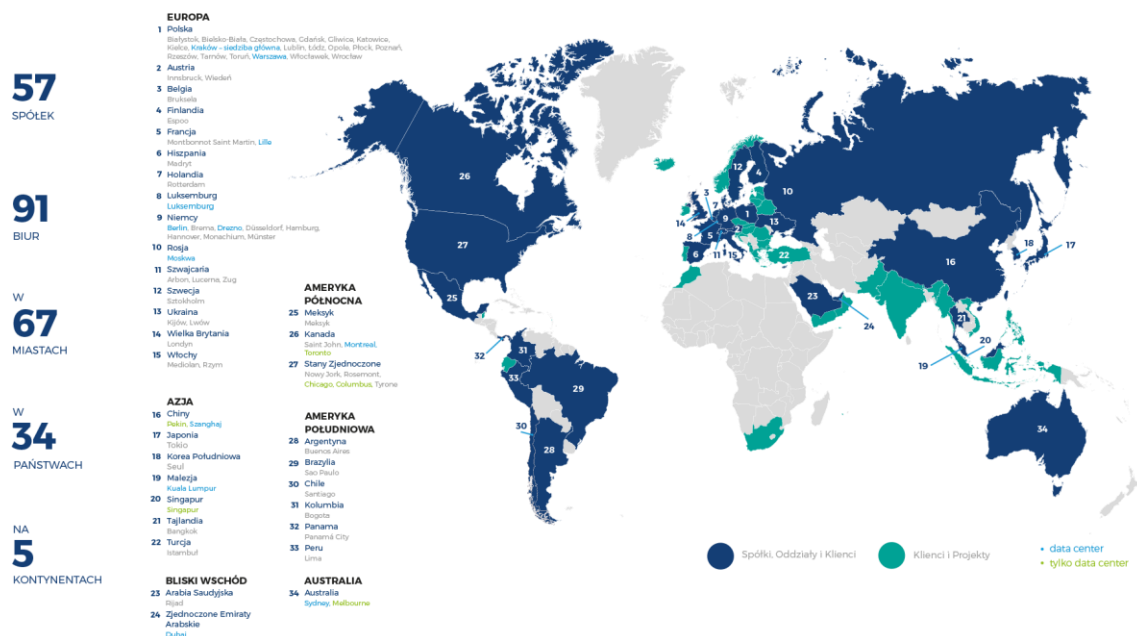
2.2. Zakres działalności Grupy Comarch na świecie

Według stanu na dzień publikacji raportu, Comarch S.A. posiada 17 oddziałów w Polsce oraz 1 w Albanii, Grupa Comarch składa się z 57 spółek zlokalizowanych na 5 kontynentach, w 34 krajach, w 91 lokalizacjach na całym świecie. W minionym roku Grupa z sukcesem kontynuowała strategię wzrostu opartą na dywersyfikacji swojej działalności pomiędzy różne segmenty branżowe, rozwoju własnych produktów oraz sprzedaży ich na rynku globalnym. Od wielu lat jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. W minionym roku w skład Grupy weszła nowa spółka zależna Comarch Pty. Ltd w Australii. Na rok 2020 planowane są dalsze inwestycje kapitałowe zarówno na rynku krajowym, jak i na rynkach zagranicznych. Szczegółowe

informacje w zakresie zmian w strukturze organizacyjnej znajdują się w punkcie 1 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego za rok 2019.

W raportowanym okresie nastąpiło zwiększenie współpracy z dostawcami zagranicznymi związane z realizacją zakupów do produkcji własnej Comarch S.A. oraz związane ze zwiększeniem wysiłku firmy w kierunku prac badawczo-rozwojowych.

Poniższa mapa prezentuje obszar aktywności gospodarczej Grupy Comarch na świecie:

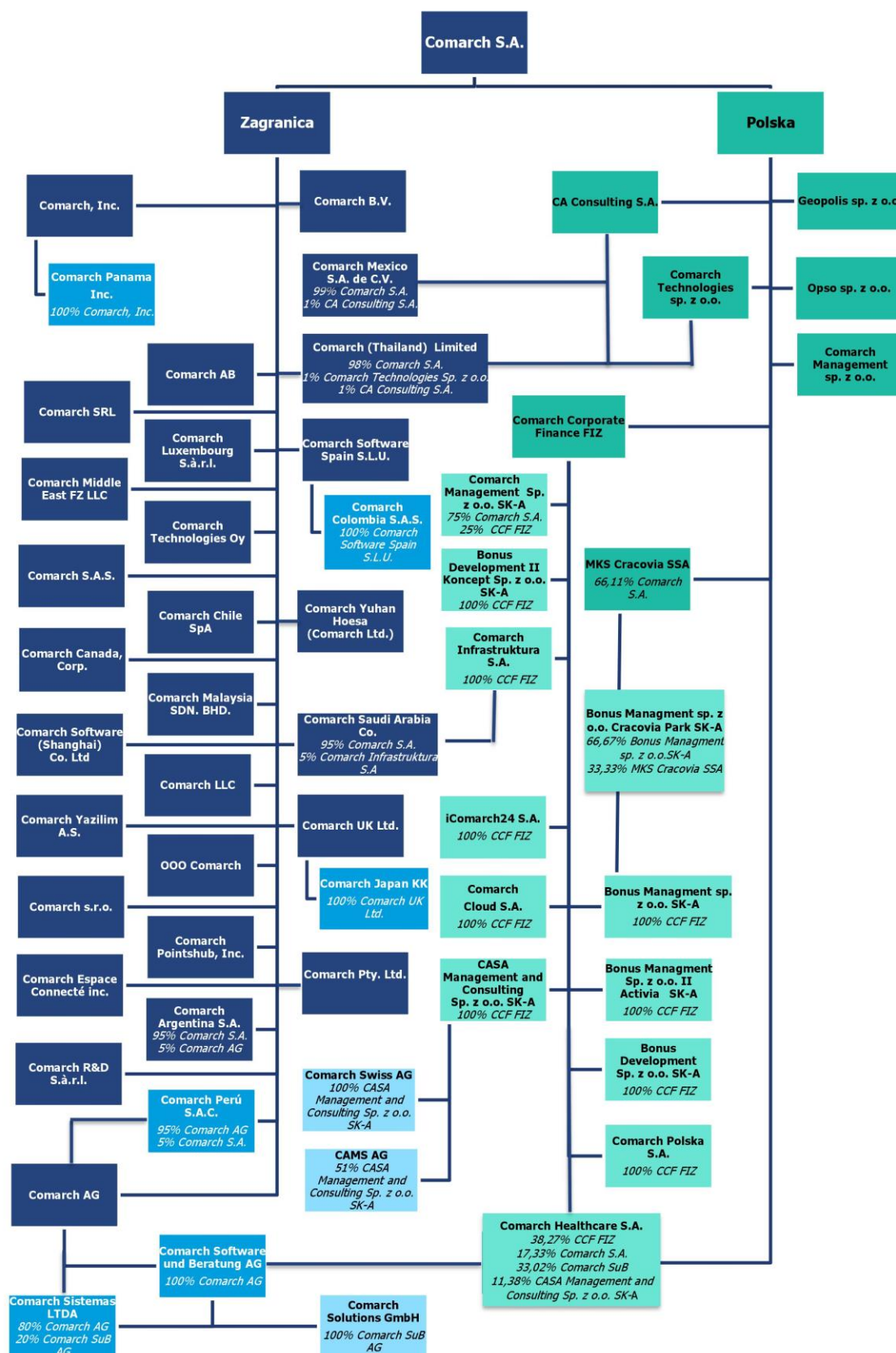
Comarch świadczy kompleksowe usługi w zakresie udostępniania i utrzymania złożonych rozwiązań informatycznych obejmujących sprzęt, oprogramowanie oraz usługi ich utrzymania.

Comarch przechowuje dane w 20 Data Center na całym świecie, w tym w czterech CDC będących własnością Grupy (Kraków, Warszawa, Drezno, Lille).

2.3. Struktura kapitałowa Grupy Comarch wg stanu na dzień 31 grudnia 2019 r.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Comarch za 12 miesięcy 2019 roku obejmuje sprawozdania niżej wymienionych spółek. Niniejsze Sprawozdanie na temat informacji niefinansowych obejmuje wszystkie podmioty Grupy Kapitałowej Comarch uwzględnione w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

■ 100% udziałów w posiadaniu Comarch S.A., chyba że wskazano inaczej.

2.4. Kluczowe niefinansowe i finansowe wskaźniki efektywności

W dniu 31 grudnia 2019 r. w Comarch S.A. było zatrudnionych 4 979 osób wobec 4 679 osób zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2018 r., natomiast w całej Grupie Kapitałowej liczba zatrudnionych wzrosła do 6 348 osób w porównaniu do 6 040 osób z 31 grudnia 2018 roku.

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w GK Comarch	2019	2018	2017	2016	2015
umowy o pracę	5 087	4 727	4 393	4 323	4 066
pozostałe formy zatrudnienia	1 361	1 364	1 245	1 276	1 238
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w GK Comarch	2019	2018	2017	2016	2015
produkcyjnych oraz konsultantów technicznych	5 103	4 797	4 369	4 342	4 104
marketingu i sprzedaży	321	298	293	336	339
kierownictwa i administracji	499	495	458	434	427
pozostałych	525	501	518	487	434
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

Na dzień 31 grudnia 2019 r. w Grupie 3 544 pracowników było zatrudnionych w Krakowie, 2 184 w innych miastach w Polsce oraz 620 poza granicami Polski.

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w Comarch SA	2019	2018	2017	2016	2015
umowy o pracę	4 057	3 753	3 492	3 416	3 121
inne formy zatrudnienia	930	934	844	888	860
Razem	4 987	4 687	4 336	4 304	3 981

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w Comarch S.A.	2019	2018	2017	2016	2015
produkcyjni oraz konsultanci techniczni	4 330	4 052	3 733	3 698	3 403
marketing i sprzedaż	180	168	161	179	177
kierownictwo i administracja	414	407	372	353	340
inne	63	60	70	74	61
Razem	4 987	4 687	4 336	4 304	3 981

Na dzień 31 grudnia 2019 r. 3 019 pracowników było zatrudnionych w Krakowie, natomiast 1 960 w innych miastach w Polsce.

Grupa Kapitałowa Comarch osiągnęła w 2019 roku rekordowe wyniki finansowe. W 2019 roku Grupa Comarch wypracowała przychody ze sprzedaży o wartości 1 437 423 tys. PLN. Były one o 67 804 tys. PLN, tj. o 5,0% wyższe niż w 2018 roku. Wynik operacyjny wyniósł 143 383 tys. PLN i był o 55 840 tys. PLN, tj. o 63,8% wyższy niż osiągnięty w 2018 roku. Wynik netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 104 846 tys. PLN i był o 74 230 tys. PLN, tj. o 242,5% wyższy niż w 2018 roku. W 2019 roku marża na sprzedaży i rentowność sprzedaży operacyjnej wzrosły, kolejno do poziomu 29,3% oraz 10,0%. Rentowność sprzedaży brutto i sprzedaży netto osiągnęły kolejno poziom 9,9% oraz 7,3%. Tak znaczna poprawa rentowności była możliwa dzięki zwiększeniu skali działalności Grupy, poszerzeniu oferty rynkowej oraz nieustającemu ulepszaniu efektywności podejmowanych działań.

Szczegółowa analiza finansowa Grupy Comarch została opublikowana w punkcie 9 Sprawozdania Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Comarch za rok [2019](#).

WYBRANE DANE FINANSOWE GRUPY COMARCH (w tys. PLN)	2019	2018	zmiana
Przychody ze sprzedaży	1 437 423	1 369 619	5,0%
Zysk na działalności operacyjnej	143 383	87 543	63,8%
Zysk przed opodatkowaniem	142 369	62 480	127,9%
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	104 846	30 616	242,5%
Aktywa razem	1 842 711	1 665 945	10,6%
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	871 955	789 837	10,4%
Zobowiązania długoterminowe	257 351	230 184	11,8%
Zobowiązania krótkoterminowe	614 604	559 653	9,8%
Kapitał własny przypadający na akcjonariuszy	952 123	858 146	11,0%
Kapitał zakładowy	8 133	8 133	0,0%
Liczba akcji (szt.)	8 133 349	8 133 349	0,0%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję	1,5	1,5	0,0%

W 2019 roku Comarch S.A. osiągnęła przychody ze sprzedaży o wartości 1,5% niższej od ubiegłego roku (951 698 tys. PLN w 2019 roku wobec 966 100 tys. PLN w roku 2018). Zysk operacyjny Spółki w 2019 roku wyniósł 33 519 tys. PLN i był niższy o 55 870 tys. w porównaniu do 2018 roku, natomiast wynik netto osiągnął wartość 57 627 tys. PLN i był wyższy o 7 978 tys. PLN w porównaniu do roku poprzedniego. Rentowność operacyjna wyniosła 3,5%, a rentowność netto 6,1%.

Szczegółowa analiza finansowa Comarch S.A. została opublikowana w punkcie 9 Sprawozdania Zarządu z działalności Comarch S.A. za rok [2019](#).

WYBRANE DANE FINANSOWE COMARCH SA (w tys. PLN)	2019	2018	zmiana
Przychody ze sprzedaży	951 698	966 100	-1,5%
Zysk na działalności operacyjnej	33 519	89 389	-62,5%
Zysk przed opodatkowaniem	67 397	57 075	18,1%
Zysk netto	57 627	49 649	16,1%
Aktywa razem	1 395 045	1 334 900	4,5%
Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	513 505	500 711	2,6%
Zobowiązania długoterminowe	120 946	152 343	-20,6%
Zobowiązania krótkoterminowe	160 942	157 089	2,5%
Kapitał własny	881 540	834 190	5,7%
Kapitał zakładowy	8 133	8 133	0,0%
Liczba akcji (szt.)	8 133 349	8 133 349	0,0%
Zadeklarowana lub wypłacona dywidenda na jedną akcję	1,5	1,5	0,0%

W przychodach ze sprzedaży zarówno Comarch S.A., jak i Grupy Comarch bardzo wysoki udział (powyżej 90%) posiadają produkty i usługi o dużej wartości dodanej. Sprzedaż rozwiązań firm trzecich stanowi margines sprzedaży Grupy Comarch.

Zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody oraz całkowita emisja CO ₂ e w Grupie Comarch	2019	2018
Zużycie energii elektrycznej	22 309 884 kWh	21 691 281 kWh
Zużycie ciepła	7 188 247 MJ	9 162 000 MJ
Zużycie gazu	344 367 kg	333 515 kg
Zużycie wody	45 532 m ³	42 534 m ³
Całkowita emisja CO ₂ e	16 501 Mg CO ₂ e	18 298 Mg CO ₂ e

Zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody oraz całkowita emisja CO ₂ e w Comarch S.A.	2019	2018
Zużycie energii elektrycznej	17 594 566 kWh	17 190 300 kWh
Zużycie ciepła	4 248 000 MJ	6 507 000 MJ
Zużycie gazu	338 812 kg	327 488 kg
Zużycie wody	37 591 m ³	34 328 m ³
Całkowita emisja CO ₂ e	14 539 Mg CO ₂ e	15 639 Mg CO ₂ e

Szczegóły dotyczące zużycia energii elektrycznej, ciepła, gazu, wody oraz emisji zostały opisane w pkt 9 niniejszego sprawozdania.

2.5. Nagrody i rankingi w roku 2019

■ Comarch otrzymał nagrodę INVEST 2018 w kategorii „Laureat polski we Francji”

Comarch otrzymał nagrodę INVEST 2018 w kategorii „Laureat polski we Francji”. To wyróżnienie zostało przyznane w ramach konkursu organizowanego przez Ambasadę RP w Paryżu za wkład firmy w budowę relacji dwustronnych oraz poprawę wizerunku Polski poprzez pokazywanie innowacyjnej i dynamicznej strony polskiej gospodarki.

■ Comarch SA najlepszą firmą IT w 2019 roku

Comarch SA najlepszą firmą IT w 2019 roku – to wynik XIV rankingu firm informatycznych świadczących usługi dla sektora finansowego. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się 14 listopada, podczas konferencji IT@BANK 2019. W wydarzeniu wzięło udział ponad 600 uczestników. Jak co roku w rankingu IT@BANK przyznano także wyróżnienia w pięciu kategoriach dodatkowych: efektywność, potencjał rozwojowy, Lider innowacyjności według firm IT, pozycja firm w sektorze finansowym i pozycja firm w sektorze banków spółdzielczych. Oprócz nagrody głównej Comarch został uhonorowany jako zwycięzca w kategorii „Potencjał rozwojowy” oraz zdobył drugą nagrodę w kategorii „Pozycja firmy w sektorze finansowym”.

■ Comarch Cloud Infraspaces nominowany do nagrody eco://award 2019

Comarch Cloud Infraspaces został nominowany do nagrody eco://award w kategorii hosting. Nagroda ta przyznawana jest przez niemiecką instytucję o nazwie eco – Verband der Internetwirtschaft e. V. [pl.: eco – Stowarzyszenie Gospodarki Internetowej]. Głównymi kryteriami wyboru są potencjał innowacyjny oraz znaczenie dla gospodarki i społeczeństwa. Nagrody eco://award należą do najbardziej prestiżowych

wyróżnień w dziedzinie gospodarki internetowej, a w skład jury wchodzi zarówno przedstawiciele sektora gospodarki, jak i naukowcy, badacze i politycy.

■ „Jedynki Gazety Wyborczej” dla Comarch

Comarch otrzymał tytuł „Jedynki Gazety Wyborczej” - to wyróżnienie przyznawane przedsiębiorstwom, które miały szczególny wkład w rozwój małopolskiej gospodarki w ciągu ostatnich 30 lat. Wręczenie nagród odbyło się podczas konferencji „30 lat sukcesu gospodarczego Małopolski”, której organizatorem była redakcja krakowskiej Gazety Wyborczej.

■ Comarch otrzymał tytuł: CEEMA Service Provider of the Year

HPE Discover to największa konferencja IT organizowana dla klientów i partnerów Hewlett Packard Enterprise. Podczas tegorocznej edycji, która odbyła się w Las Vegas, Comarch otrzymał tytuł: CEEMA Service Provider of the Year.

■ „Partnerstwo 2019” – nagrody Partner Roku rozdane

Podczas konferencji ogłaszane są również wyniki konkursu „Partner Roku” dla firm, które przeprowadziły najciekawsze wdrożenia rozwiązań z rodziny Comarch ERP. W tym roku wyróżnienia zostały przyznane w dziewięciu kategoriach: główne produkty Comarch ERP, najlepsza kampania marketingowa, nagroda specjalna IDG Computerworld oraz nagroda od publiczności.

■ Comarch w raporcie TOP 200 „Computerworld” 2019

Co roku redakcja magazynu Computerworld przygotowuje publikację, w której opisuje kondycję polskiego rynku IT, analizuje trendy w branży oraz przygotowuje rankingi firm w kilkunastu kategoriach. Według autorów raportu „Computerworld Top200 2019” Comarch zajął pierwsze miejsce w kategoriach: dostawcy usług integracyjnych oraz dostawcy usług w modelu cloud. Wysokie pozycje zajął również wśród dostawców rozwiązań usług dla sektora handlu oraz firm z branży telekomunikacyjnej. Wypracowany w 2018 roku wynik finansowy w wysokości 1,32 mld złotych dał Grupie Kapitałowej Comarch szóstą pozycję w zestawieniu „Największe grupy kapitałowe działające w Polsce w 2018 roku”. Natomiast Comarch SA zajął dziewiąte miejsce w zestawieniu „Firmy informatyczne o największym zysku netto z IT” z wynikiem 49,6 mln złotych. Z kolei w kategorii „Największe firmy informatyczne działające w Polsce” Comarch obecnie zajmuje 13. pozycję, dwa oczka wyżej niż przed rokiem.

■ Comarch otrzymał Małopolską Nagrodę Gospodarczą w kategorii duży przedsiębiorca

Małopolska nagroda Gospodarcza jest to wyróżnienie przyznawane przez Małopolską Radę Gospodarczą dla firm i instytucji, które stanowią gospodarczą wizytówkę Małopolski. Wręczenie nagród odbyło się podczas Małopolskiego Forum Obsługi Inwestora i Eksportera, którego organizatorem jest Małopolska.

■ Wyróżnienie „Lider Współpracy” dla Comarch

W trakcie jubileuszowego spotkania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który obchodził 85-lecie działalności, wręczono nagrody partnerom instytucji. Comarch realizujący strategiczne projekty dla państwa otrzymał nagrodę „Lider Współpracy”, którą w imieniu spółki odebrał Paweł Prokop, wiceprezes Comarch. Nagroda została przyznana za zaangażowanie i wsparcie ZUS w realizacji zadań służących dobru państwa i obywateli.

■ Comarch w gronie narodowych czempionów Polityki Insight

Comarch znalazł się w pierwszej dziesiątce rankingu czempionów narodowych, przygotowanego przez firmę analityczno-badawczą Politykę Insight. Autorzy zestawienia brali pod uwagę wydajność przedsiębiorstw, rolę w branży, ich obecność na rynku międzynarodowym oraz inwestycje w rozwój i innowacyjność.

■ Comarch „Marką Godną Zaufania”

Comarch został zwycięzcą rankingu „Marka Godna Zaufania” w kategorii „Firma oferująca usługi w chmurze”. Badanie zostało przeprowadzone przez instytut Kantar Millward Brown na zlecenie magazynu „MyCompany Polska”.

■ Comarch Anti-Money Laundering hitem roku 2019

Już 17 raz z rzędu redakcja „Gazety Bankowej” wskazała najciekawsze innowacje technologiczne na polskim rynku. Wśród nich znalazł się system Comarch Anti-Money Laundering. „Hit Roku” to konkurs wyłaniający najbardziej innowacyjne rozwiązania IT dla firm i instytucji. Rozgrywa się w 3 kategoriach: „Bankowość”, „Ubezpieczenia i inne instytucje finansowe” oraz - od niedawna - „Przemysł 4.0”. Ten ostatni termin odnosi się do tzw. czwartej rewolucji przemysłowej polegającej na integracji obiektów fizycznych z siecią informacyjną. W tym roku, w kategorii „Bankowość”, hitem okazał się system Comarch Anti-Money Laundering. Jego głównym zadaniem jest monitorowanie i oznaczanie transakcji noszących znamiona prania pieniędzy, a najważniejszą cechą - umiejętność wyciągania wniosków ze swoich analiz. Ponieważ system oparty jest na sztucznej inteligencji, rozumie relacje i podobieństwa między danymi, dzięki czemu lepiej wykrywa anomalie, a także potrafi je przewidywać.

■ Comarch Intelligent Assurance otrzymał nagrodę Innovation Award 2019 magazynu Pipeline

Firma Comarch została uznana za najlepszego innowatora w kategorii „Innowacja w zakresie zapewniania jakości”. Kategoria ta ma na celu „wyróżnienie innowacji zaprojektowanych z myślą o zapewnianiu jakości usług i operacji oraz zapobieganiu problemom, które mają wpływ na klientów”. Nagrody Innovation Awards magazynu Pipeline przyznaje jury złożone z najważniejszych dyrektorów czołowych dostawców usług i wpływowych członków społeczności analityków telekomunikacyjnych. Są one jednym z najbardziej pożądanых wyróżnień potwierdzających ciągłe dążenie firmy do doskonałości w dziedzinie technologii komunikacyjnych.

■ Spółka Comarch zajęła pierwsze miejsce w kategorii "potencjał rozwojowy" oraz drugie - w rankingu głównym IT@BANK

Comarch po raz kolejny zdobył uznanie jury dorocznego rankingu IT@BANK wyłaniającego najlepszych dostawców oprogramowania i usług dla sektora finansowego. W tym roku firma Comarch zajęła pierwsze miejsce w kategorii "potencjał rozwojowy" oraz drugie - w rankingu głównym IT@BANK. O trofea walczyło 48 firm, które oceniano m.in. pod kątem wysokości przychodów, liczby zatrudnionych i wielkości portfela klientów.

■ Comarch wśród najlepszych spółek giełdowych 2018 roku

W marcu 2019 roku "Puls Biznesu" nagrodił najlepsze spółki giełdowe 2018 roku. Comarch znalazł się w prestiżowym gronie dziesięciu najlepszych przedsiębiorstw rankingu. W imieniu spółki wyróżnienie odebrał Konrad Tarański, wiceprezes Comarch.

■ Perła Polskiej Gospodarki dla Comarch

Comarch otrzymał certyfikat Perła Polskiej Gospodarki w kategorii Perły Wielkie. Kapituła przyznała firmie nagrodę za konsekwentną realizację polityki i strategii przedsiębiorstwa oraz pozycję lidera wśród najbardziej dynamicznych i efektywnych przedsiębiorstw.

■ Comarch w raportach firm analitycznych

Według raportu „Poland Enterprise Application Market Shares, 2018: 2019 Update”, krakowska spółka jako jedyna z firm sklasyfikowanych w pierwszej trójce dostawców rozwiązań Enterprise Application Software, zwiększyła swoje udziały rynkowe w tym segmencie. Sprzedaż systemów Comarch obejmowała już 20,2 proc. rynku systemów do zarządzania przedsiębiorstwem. Dało to spółce drugie miejsce w zestawieniu producentów, uwzględniającym firmy zarówno polskie, jak i zagraniczne. Wśród dostawców rozwiązań do segmentu małych i średnich przedsiębiorstw (zatrudnienie do 499 pracowników) Comarch kolejny rok z rzędu utrzymał pozycję lidera. Według danych IDC firma miała prawie 30 proc. udziału w rynku. Kolejny dostawca posiadał 19,8 proc. w tym segmencie.

Comarch został uwzględniony przez firmę analityczną Forrester w raporcie z lutego 2019 r. na temat dostawców rozwiązań B2B Customer Engagement Marketing (CEM). Po przeanalizowaniu ponad dwudziestu różnych dostawców pod względem wielkości, wydajności i koncentracji na marketingu posprzedażowym, Forrester uznał Comarch, zaliczany do kategorii dużych dostawców, w podstawowym

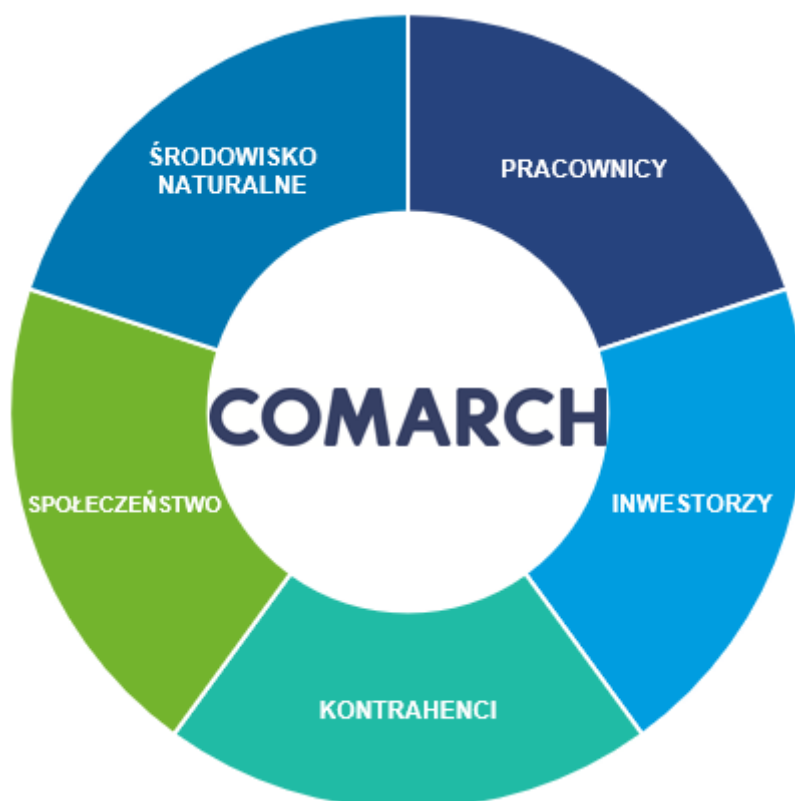
segmencie funkcjonalności obejmującym rzecznictwo, które zawiera takie funkcje jak lojalność klientów, grywalizacja oraz uznanie klienta i nagrody.

Rozwiązania Comarch wspierające sprzedaż, w tym Mobile Sales Force, Online Distribution and Reporting Platform zostały uwzględnione w raporcie przygotowanym przez POI Institute. Dodatkowo spółka znalazła się w raporcie 2019 Vendor Panorama for Retail Execution and Monitoring in Consumer Goods report, otrzymując nagrodę POI Best-in-Class Award za interaktywną prezentację dla klientów. Comarch jest jedną z niewielu firm, które oferują zintegrowane TPM, Retail Execution i eCommerce. POI Institute docenił firmę również za dostarczanie wysoce interaktywnych analiz z innowacyjnymi KPI.

Rozwiązanie Comarch Wealth Management zostało wspomniane w raporcie Celent, który po dokładnej analizie przedstawia najbardziej innowacyjnych europejskich dostawców platform zarządzania majątkiem bezpośrednim. Eksperti Celent oceniają każde rozwiązanie na podstawie kilku kryteriów: najnowocześniejszej technologii wyprzedzającej trendy, najwyższej jakości obsługi i adekwatności do sytuacji rynkowej. Rozwiązania te są także uszeregowane w widoku dostawcy ABCD.

3. Interesariusze

Podstawą identyfikacji i selekcji interesariuszy jest przyjęta przez Grupę Comarch definicja, zgodnie z którą interesariusz to podmiot, który ma wpływ i na którego wpływa swoją działalnością Grupa Comarch.

Lista grup interesariuszy organizacji:

- **Pracownicy** (pracownicy etatowi i współpracownicy, stażyści, praktykanci, studenci i potencjalni pracownicy, pracownicy podwykonawców i dostawców, inspekcja pracy i inne zbliżone instytucje nadzoru);
- **Inwestorzy** (akcjonariusze, inwestorzy instytucjonalni, inwestorzy indywidualni, Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie, domy maklerskie, banki, KNF, KDPW, SEG);

- **Kontrahenci** (klienci instytucjonalni, klienci indywidualni, partnerzy biznesowi, społeczności użytkowników rozwiązań Comarch, dostawcy i podwykonawcy, lokalna administracja samorządowa oraz administracja rządowa);
- **Społeczeństwo** (społeczności lokalne w obrębie działalności Grupy Comarch, mieszkańcy i władze rządowe i samorządowe, media, szkoły wyższe i pracownicy naukowcy, organizacje techniczne i branżowe);
- **Środowisko naturalne** (organizacje ekologiczne, firmy recyklingowe).

Podejście organizacji do angażowania interesariuszy:

- **Pracownicy:** rekrutacje, rozmowy okresowe, spotkania wewnętrzne, wewnętrzny portal dla pracowników Everybody/Intranet, wewnętrzne publikacje/marketing wewnętrzny, cykliczne happeningi wspierające aktywny styl życia;
Cel dialogu: zapewnienie stabilizacji rotacji zatrudnienia poprzez wyjście naprzeciw oczekiwaniom pracowników, zapewnienie pracownikom możliwości rozwoju, stworzenie satysfakcjonującego i stabilnego miejsca pracy;
- **Inwestorzy:** regularne spotkania podczas konferencji wynikowych w Krakowie lub Warszawie (również interaktywne transmisje on-line i nagrania video), spotkania indywidualne oraz telekonferencje z Zarządem Spółki, stała współpraca Działu Rynku Kapitałowego i Ubezpieczeń, strona www Relacji Inwestorskich, udział w konferencjach organizowanych przez instytucje rynku finansowego i kapitałowego takie jak banki, fundusze inwestycyjne, GPW, KDPW, KNF i SEG;
Cel dialogu: zapewnienie przejrzystości informacyjnej, spełnienie potrzeb informacyjnych interesariuszy, budowanie wartości Comarch, dbałość o reputację Comarch;
- **Kontrahenci:** strona www, badanie satysfakcji klientów, spotkania biznesowe na potrzeby realizacji umów i podniesienie jakości świadczonych usług, organizowanie i wspieranie funkcjonowania społeczności użytkowników rozwiązań Comarch, np. w postaci cyklicznych spotkań (w tym coroczny Comarch User Group) czy prowadzenia stron dedykowanych rozwiązaniom Comarch w portalach społecznościowych;
Cel dialogu: badanie oczekiwań i opinii klientów, uwzględnianie głosu klienta w projektowaniu rozwiązań biznesowych, tworzenie produktów i usług dostosowanych do potrzeb klienta, partnerska współpraca z dostawcami;
- **Społeczeństwo oraz władze rządowe/samorządowe:** bieżąca komunikacja bezpośrednia, realizacja projektów sponsoringowych, budowanie partnerstw, realizacja wspólnych projektów, organizacja programów edukacyjnych i prewencyjnych na rzecz ochrony zdrowia, organizacja programów stażowych;
Cel dialogu: ponoszenie odpowiedzialności społecznej, wspieranie rozwoju społeczności, wsparcie studentów i absolwentów w zdobywaniu wiedzy i doświadczenia, zapewnienie przestrzegania wymogów i regulacji, tworzenie miejsc pracy;
- **Środowisko naturalne:** organizowanie akcji proekologicznych, współpraca z dostawcami mediów, producentami energii, organizacjami ekologicznymi i firmami recyklingowymi;
Cel dialogu: poprawa jakości środowiska naturalnego, ograniczenie zużycia energii, emisji zanieczyszczeń zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

4. Polityki i zasady przyjęte i stosowane przez Grupę Comarch oraz ich wpływ na poszczególne aspekty oraz zidentyfikowane ryzyka

Wybór i opis polityk, a także zaprezentowanych w niniejszym sprawozdaniu wskaźników efektywności został dokonany w oparciu o kryterium istotności przy uwzględnieniu czynników wewnętrznych oraz zewnętrznych dotyczących działalności Comarch S.A. oraz Grupy Comarch. Głównymi czynnikami brany pod uwagę w trakcie oceny istotności były:

- Profil działalności oraz otoczenie rynkowe;
- Branża, w której działa Comarch;
- Oddziaływanie na społeczność i środowisko naturalne;
- Oczekiwania interesariuszy.

Zarząd aktywnie uczestniczy w procesie definiowania treści raportu oraz zatwierdza wszelkie decyzje strategiczne powiązane z procesem tworzenia sprawozdania na temat informacji niefinansowych. Przy jego tworzeniu zostały również uwzględnione zgłaszane oczekiwania interesariuszy.

Od ponad 25 lat Comarch konsekwentnie buduje kulturę organizacyjną oraz system wartości obejmujące m.in.:

- Ciągłe i systematyczne dbanie o jakość i konkurencyjność naszych produktów i usług;
- Dostosowywanie produktów i usług do oczekiwań i wymagań naszych klientów;
- Rozwijanie wzajemnie korzystnej współpracy z dostawcami w celu polepszenia jakości oferowanych produktów i usług;
- Ochronę aktywów informacyjnych i wzmacnianie zaufania naszych klientów oraz innych stron zainteresowanych w zakresie bezpieczeństwa informacji;
- Ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników poprzez odpowiedni system edukacyjny oraz szkolenia ukierunkowane na zagadnienia związane z jakością, bezpieczeństwem informacji, ochroną środowiska, zarządzaniem energią oraz bezpieczeństwem pracy;
- Stałą poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników, poprawę komfortu miejsca pracy;
- Zapobieganie wypadkom przy pracy, chorobom zawodowym oraz zdarzeniom potencjalnie wypadkowym;
- Podejmowanie aktywnych działań na rzecz ograniczania negatywnych wpływów na środowisko oraz poprawy wyniku energetycznego;
- Przestrzeganie mających zastosowanie wymagań prawnych i innych;
- Ciągłe doskonalenie skuteczności Zintegrowanego Systemu Zarządzania, w tym AQAP 2110 oraz AQAP 2210;
- Zapewnianie odpowiednich zasobów i środków do wdrożenia ww. działań.

Kultura oraz system wartości Comarch są usystematyzowane za pośrednictwem następujących polityk, kodeksów i deklaracji:

- W ramach wdrożonego w Grupie Comarch Zintegrowanego Systemu Zarządzania funkcjonują:
 - Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania,
 - Polityka Wewnętrznego Systemu Kontroli,
 - Polityka Bezpieczeństwa,
 - Polityka Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców,
 - Polityka Prywatności,
 - Polityka Poszanowania Własności Intelektualnej Osób Trzecich,
 - Kodeks Etyczny Grupy Kapitałowej Comarch,
 - Polityka Jakości Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych,
- Deklaracja polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju;
- Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR);
- Polityka Antykorupcyjna Grupy Kapitałowej Comarch;

- Wytyczne przeciwdziałania korupcji w Grupie Kapitałowej Comarch;
- Ład korporacyjny.

4.1. Zintegrowany System Zarządzania

G.2.2.

Comarch kładzie szczególny nacisk na jakość oferowanych produktów i świadczonych usług. Działania podnoszące tę wartość podejmowane są w celu zaspokojenia wzrastających i ściśle określonych oczekiwań klientów działających na rynku krajowym i międzynarodowym. Dzięki ciągłym pracom nad doskonaleniem i rozwojem Zintegrowanego Systemu Zarządzania Comarch uzyskał:

- Certyfikat Zintegrowanego Systemu Zarządzania zgodnego z wymaganiami norm PN-EN ISO 9001:2015-10 Systemy Zarządzania Jakością, PN-EN ISO 14001:2015-09 Systemy Zarządzania Środowiskowego, PN-N-18001:2004 Systemy Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy, PN-ISO/IEC 27001:2014-12 Systemy Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji,
- Certyfikat Systemu Zarządzania Energią zgodnego z wymaganiami normy PN-EN ISO 50001:2012 Systemy Zarządzania Energią,
- Certyfikat Wewnętrznego Systemu Kontroli, spełniającego wymagania zawarte w art. 11 ust. 2, Ustawy z dnia 29.11.2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (z późniejszymi zmianami),
- Certyfikaty potwierdzające, że System Zarządzania Jakością spełnia wymagania norm AQAP 2110:2016 Wymagania NATO dotyczące zapewnienia jakości w projektowaniu, pracach rozwojowych i produkcji oraz AQAP 2210:2015 Wymagania uzupełniające NATO do AQAP 2110 dotyczące zapewnienia jakości oprogramowania,
- Certyfikat potwierdzający, że System Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych spełnia wymagania normy EN-ISO 13485:2016 Wyroby medyczne. Systemy zarządzania jakością. Wymagania do celów przepisów prawnych.

Certyfikaty Zintegrowanego Systemu Zarządzania, Systemu Zarządzania Energią oraz Wewnętrznego Systemu Kontroli wydane zostały przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC). Jednostką certyfikującą dla systemu AQAP w Comarch jest Centrum Certyfikacji Jakości (CCJ) działające przy Wojskowej Akademii Technicznej. Certyfikaty Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych wydane zostały przez TÜV Rheinland Polska Sp. z o.o.

Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania

[obszar: społeczny, pracowniczy, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji]

Zintegrowany System Zarządzania zapewnia właściwą, systemowo administrowaną realizację wszystkich procesów biznesowych mających wpływ na jakość produktów i usług. Sprawne działanie systemu gwarantuje, że wszystkie procesy są monitorowane pod względem skuteczności i efektywności, doskonalone oraz przystosowywane do ciągle zmieniających się warunków rynkowych i technologicznych oraz do zmieniających się wymagań klienta. Wysoka jakość produktów i usług wspierana jest ciągłą troską o środowisko oraz o bezpieczeństwo pracowników i dostawców. Stosowanie zasad systemów wdrożonych w Comarch przyczynia się do wzrostu zaufania pomiędzy firmą a klientami i dostawcami. Umacnia też wizerunek Comarch w oczach wszystkich podmiotów zainteresowanych efektami działalności naszej firmy w obszarach jakości oferowanych produktów i usług, oddziaływania na środowisko, zarządzania energią, zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy, a także zapewnienia bezpieczeństwa informacji i danych oraz kontroli w obrocie towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa.

G.3.2.

W ramach Polityki Zintegrowanego Systemu Zarządzania zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko związane z występowaniem niezgodności i niestabilności w procesach wewnętrznych,
- Ryzyko związane z pogorszeniem jakości oferowanych produktów i usług,
- Ryzyko utraty klientów spowodowane niespełnieniem ich oczekiwań jakościowych,
- Ryzyko związane z niedostatecznym poziomem ochrony aktywów informacyjnych i bezpieczeństwa informacji,
- Ryzyko związane z niedostateczną wiedzą i przeszkoleniem pracowników w zakresie specyficznych obszarów,
- Ryzyko związane z niedostatecznym poziomem bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników,
- Ryzyko związane z występowaniem wypadków, chorób zawodowych i zdarzeń potencjalnie wypadkowych,
- Ryzyko związane z negatywnym oddziaływaniem na środowisko,
- Ryzyko związane z niespełnieniem wymagań mających zastosowanie umów, w tym realizacji Rządowego Zapewnienia Jakości,
- Ryzyko związane z nieprawidłowym zarządzaniem dokumentacją,
- Ryzyko związane z nieprawidłową i nieskuteczną komunikacją wewnętrzną i zewnętrzną,
- Ryzyko związane z niewłaściwym określeniem odpowiedzialności i uprawnień,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi.

G.2.1., G.3.1.

W ramach Grupy Kapitałowej Comarch istnieje szereg mechanizmów, których skuteczne funkcjonowanie pozwala stwierdzić, że firma działa zgodnie z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi oraz przepisami – zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym. Do mechanizmów tych możemy zaliczyć między innymi: ustanowienie procedur wewnętrznych definiujących procesy i określających odpowiedzialności, stały nadzór nad wymaganiami prawnymi, bieżącą weryfikację realizacji procesów w ramach audytów wewnętrznych oraz wykorzystywanie dedykowanych poszczególnym zagadnieniom wewnętrznym systemów informatycznych.

Wszystkie opisane powyżej działania mają na celu minimalizowanie zidentyfikowanych obszarów ryzyka, sterowanie nimi oraz sprawowanie bieżącej kontroli. Grupa Comarch w swoim działaniu na wszystkich poziomach struktury organizacyjnej stosuje zasadę przezorności, zwłaszcza podczas rozwoju i wprowadzania na rynek nowych produktów informatycznych.

W celu realizacji założeń poszczególnych polityk, w ramach Grupy Comarch funkcjonują przypisane do nich adresy mailowe, na które pracownicy mogą zgłaszać swoje uwagi. Pracownicy mają również możliwość wnoszenia anonimowych zgłoszeń w zakresie naruszenia postanowień wdrożonych polityk, które przekazywane są do adresatów w postaci papierowej za pośrednictwem poczty wewnętrznej.

W ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania prowadzone są audyty wewnętrzne, których liczba w roku 2019 wyniosła 216. Audyty wewnętrzne realizowane są we wszystkich jednostkach objętych ZSZ według planu rocznego.

W ramach audytów wewnętrznych prowadzone są statystyki w zakresie niezgodności w stosunku do procedur wewnętrznych Zintegrowanego Systemu Zarządzania. Prowadzony jest również rejestr mocnych i słabych stron audytowanych jednostek. W 2019 roku zidentyfikowano 55 niezgodności oraz 265 mocnych stron i 255 potencjałów do doskonalenia.

Szczegółowe informacje dotyczące Polityki ZSZ Comarch znajdują się pod adresem: <http://www.comarch.pl/o-firmie/zrownowazony-biznes/polityka-jakosci/>

Polityka Wewnętrznego Systemu Kontroli

[obszar: społeczny, poszanowania praw człowieka]

G.2.3.

Szeroko pojęty rozwój technologiczny i gwałtownie rosnąca konkurencja stawiają nowe wymagania dla oprogramowania, wdrażanych systemów informatycznych oraz towarów będących w obrocie. Konieczność spełniania tych wymagań powoduje, iż produkty dostarczane przez Comarch mogą być towarami o podwójnym zastosowaniu i zostać wykorzystane w sposób niezgodny z zasadami prawa krajowego i międzynarodowego. W celu zapobiegania takim praktykom, w ramach Grupy Kapitałowej Comarch wdrożony został Wewnętrzny System Kontroli, którego naczelnym dokumentem jest Polityka Wewnętrznego Systemu Kontroli. Główne założenia tej polityki i są następujące:

- Wykluczenie możliwości osiągania zysku w sposób sprzeczny z wymaganiami Wewnętrznego Systemu Kontroli,
- Zaniechanie obsługi obrotu towarowego, gdy jest on sprzeczny z prawem krajowym i międzynarodowym,
- Egzekwowanie zasad Wewnętrznego Systemu Kontroli na wszystkich stanowiskach pracy związanych z obrotem towarami,
- Nadzór Pełnomocnika ds. Kontroli Obrotu nad przebiegiem procesów Wewnętrznego Systemu Kontroli.

G.3.2.

W ramach Polityki Wewnętrznego Systemu Kontroli zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko związane z niewłaściwą klasyfikacją produktów i usług w ramach WSK,
- Ryzyko związane z podjęciem współpracy z kontrahentem znajdującym się na Listach odmów,
- Ryzyko związane z realizacją transakcji z podmiotami z krajów objętych ograniczeniami lub zakazem obrotu, a także innego rodzaju sankcjami,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi w zakresie WSK.

G.3.1.

Minimalizacja ryzyk związanych z międzynarodowym obrotem towarami dokonywana jest w ramach mechanizmów opisanych w części „Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania”. W przypadku Wewnętrznego Systemu Kontroli istotną rolę odgrywają systemy informatyczne dedykowane zagadnieniom z nim związanym, np. system do obiegu umów, gdzie poszczególne kroki wymuszają określone działania wymagane przez WSK. Specyficzne dla WSK procesy, takie jak postępowanie z towarami i usługami podwójnego zastosowania czy weryfikacja kontrahentów na Listach odmów, opisane są w procedurach wewnętrznych.

Nadzór nad procesami specyficznymi dla WSK odbywa się w ramach audytów wewnętrznych. Identyfikowane są wówczas niezgodności, potencjalne ryzyka oraz szanse. Prowadzone są również statystyki w tym zakresie. W 2019 roku w ramach audytów wewnętrznych nie zostały zidentyfikowane niezgodności z tego zakresu.

Polityka Bezpieczeństwa

Informacja i systemy przetwarzania informacji stanowią krytyczną i niezwykle ważną wartość firmy, dlatego Comarch kładzie duży nacisk na ochronę danych i aktywów własnych oraz klientów. Wdrożony został kompleksowy system ochrony informacji oparty na normach PN-ISO/IEC 27001:2014-12 i ISO/IEC 27002:2013. System jest certyfikowany przez Polskie Centrum Badań i Certyfikacji (PCBC) od 2008 roku w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania. System pokrywa wszystkie procesy wewnętrzne wspierające działanie firmy oraz procesy biznesowe i obejmuje całość aktywów firmy.

Regulacje Polityki bezpieczeństwa obejmują kwestie organizacyjne, podnoszenia świadomości pracowników, ochrony fizycznej aktywów, zabezpieczeń technicznych IT, ciągłości działania i reakcji na incydenty naruszenia bezpieczeństwa informacji. Zdefiniowano polityki i procedury wewnętrzne

regulujące mające zapewnić poufność, integralność i dostępność danych Comarch oraz klientów, które w szczególności określają:

- Zasady klasyfikowania i postępowania z informacją,
- Politykę zarządzania siecią informatyczną Comarch,
- Zasady administracji systemami i aplikacjami,
- Zasady przebywania na terenie Comarch i dostępu do pomieszczeń Comarch,
- Zasady użytkowania aktywów i wynoszenie sprzętu,
- Zasady zabezpieczenia komputerów osobistych,
- Zasady zabezpieczenia nośników informacji,
- Zasady dostępu zdalnego,
- Zasady bezpieczeństwa poczty elektronicznej,
- Politykę haseł,
- Politykę ciągłości działania,
- Politykę antywirusową.

Wdrożono szereg środków organizacyjnych i technicznych zapewniających kompleksową i wielopoziomą ochronę danych i aktywów mających przeciwdziałać i minimalizować skutkom wystąpienia incydentów naruszenia bezpieczeństwa informacji.

System zapewnia ciągły proces monitorowania i reakcji na ryzyka dotyczące bezpieczeństwa informacji. Pozwala to ciągle doskonalić ochronę danych i aktywów Comarch oraz klientów. Wnioski z działania systemu zarządzania bezpieczeństwem są raportowane do Zarządu i podejmowane są konieczne akcje usprawniające i korygujące.

Wśród najistotniejszych zagrożeń, któremu przeciwdziałają wdrożone zabezpieczenia można wymienić:

- naruszenie bezpieczeństwa informacji,
- nieautoryzowane działania,
- niedostępność kluczowych usług i powierzchni Comarch,
- zgodność z przepisami prawa.

W ramach firmy działają dedykowane jednostki biznesowe zajmujące się ochroną informacji, definiujące i wdrażające standardy oraz monitorujące stan bezpieczeństwa aktywów Comarch.

Opracowano plany ciągłości działania firmy mające na celu zachowanie ciągłości biznesowej w kluczowych dla firmy obszarach.

Polityka Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców

[obszar: społeczny, pracowniczy, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji]

Comarch jako organizacja o charakterze globalnym specjalizująca się w projektowaniu, wdrażaniu oraz integracji zaawansowanych produktów IT, ma znaczący wpływ na funkcjonowanie łańcucha dostaw. Ponadto, jako firma, zdajemy sobie sprawę, że sukces podejmowanych przedsięwzięć nie zależy jedynie od nas, ale w dużej mierze również od naszych partnerów biznesowych. Kluczowe znaczenie ma kwestia odpowiedniego doboru kontrahentów, którzy w jak największym stopniu spełniają określone kryteria. Dzięki temu mamy pewność, że współpraca z nimi w żaden sposób nie zaburzy stabilności i efektywności procesów realizowanych w ramach łańcucha dostaw.

W ramach Grupy Kapitałowej Comarch funkcjonuje Polityka Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców, która określa najważniejsze zasady jakimi firma kieruje się realizując współpracę z partnerami biznesowymi. Ponadto, dokument ten stanowi zobowiązanie do prowadzenia zrównoważonej polityki zamówień i określa wymagania dla dostawców kluczowych.

Zobowiązania te realizowane są głównie poprzez:

- Wspieranie i zachęcanie naszych klientów i dostawców, aby w swoich działaniach kierowali się zasadami etyki, odpowiedzialności społecznej i ochrony środowiska,

- Zapewnienie wysokiej jakości produktów i usług dla klientów na rynku międzynarodowym, jednocześnie zwracając szczególną uwagę na bezpieczeństwo zasobów informacyjnych, aspekty środowiska naturalnego oraz bezpieczeństwo i higienę pracy pracowników,
- Budowanie dobrego partnerstwa z dostawcami, opartego na wzajemnej współpracy, zaufaniu i uczciwości,
- Prowadzenie działań związanych z zamówieniami zgodnie z przepisami prawa i regulacjami prawnymi – krajowymi i międzynarodowymi,
- Wybór dostawców z przekonaniem, że tylko odpowiedzialne praktyki w łańcuchu dostaw mogą zapewnić najwyższą jakość końcowego wyrobu lub usługi, jednocześnie dbając o środowisko naturalne, dobre standardy pracy, etykę biznesu i społeczności lokalne.

Jesteśmy przekonani, że wysokie standardy postępowania w biznesie, do których przestrzegania zobowiązuje się Comarch, powinny również być egzekwowane od naszych kontrahentów. Dlatego też od naszych kluczowych dostawców wymagamy następujących zasad:

- Zarządzanie oddziaływaniem na środowisko w sposób odpowiedzialny zgodnie z normą ISO 14001 lub podobnym standardem w celu zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko,
- Stosowanie norm bezpieczeństwa i higieny pracy zgodnie z OHSAS 18001 lub podobnym standardem, aby zminimalizować zagrożenia związane z ryzykami zawodowymi oraz zapobiegać urazom,
- Stosowanie ze zrozumieniem dobrych praktyk biznesowych, kwestii społecznych oraz związanych z ochroną środowiska, które powiązane są z działalnością dostawcy,
- Działanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa,
- Uznanie prawa pracowników do zrzeszania się oraz do negocjacji zbiorowych,
- Zakaz dyskryminacji we wszelkich jej przejawach, ze względu na: rasę, status społeczny, pochodzenie etniczne, religię upośledzenie, inwalidztwo, płeć, orientację seksualną, związek lub przynależność polityczną, wiek czy stan cywilny,
- Zakaz zatrudniania dzieci poniżej 16 roku życia oraz stosowania kar cielesnych, przymusu psychicznego i fizycznego, znieważania i molestowania seksualnego,
- Wyeliminowanie pracy przymusowej.

G.3.2.

W ramach Polityki Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

Ryzyko zaburzeń stabilności i efektywności procesów realizowanych w ramach łańcucha dostaw,

- Ryzyko nawiązania współpracy z kontrahentami niespełniającymi wymagań Polityki oraz naruszającymi zasady etyki, odpowiedzialności społecznej i ochrony środowiska,
- Ryzyko związane z niewypłacalnością kontrahentów,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi w zakresie dotyczącym kontrahentów.

G.3.1.

Współpraca oparta na wyznawanych przez Comarch zasadach, konsekwentne egzekwowanie wymagań względem kontrahentów oraz stosowanie mechanizmów weryfikacji i zapewnienia zgodności z obowiązującymi regulacjami pozwalają skutecznie minimalizować ryzyko niestabilności i niezgodności w ramach łańcucha dostaw.

Mechanizmy te oraz stosowne dane przedstawiono w części „Polityka Zintegrowanego Systemu Zarządzania” oraz w rozdziale [5. Kontrahenci](#).

Polityka Poszanowania Własności Intelktualnej Osób Trzecich

[obszar: społeczny, pracowniczy]

Grupa Comarch jako podmiot tworzący oprogramowanie, doskonale rozumie potrzebę poszanowania praw własności intelektualnej i ze swojej strony dąży do pełnego poszanowania własności intelektualnej

osób trzecich, w tym innych twórców oprogramowania, a także dostawców oraz klientów Comarch. Comarch przestrzega regulacji prawnych dotyczących zasad poszanowania własności intelektualnej osób trzecich na poziomie prawa międzynarodowego, wspólnotowego i krajowego oraz wspiera system ochrony własności intelektualnej. Comarch dokłada wszelkich starań w celu zapewnienia najwyższego poziomu ochrony praw własności intelektualnej osób trzecich.

Podstawowe cele polityki obowiązującej w Grupie Comarch w zakresie tych zagadnień to:

- Dbanie o zapewnienie poszanowania własności intelektualnej osób trzecich,
- Zapewnienie poszanowania patentów, znaków towarowych i innych praw własności przemysłowej osób trzecich,
- Wykorzystywanie własności intelektualnej, patentów, znaków towarowych oraz innych praw własności przemysłowej osób trzecich zgodnie z przepisami prawa oraz uzyskanymi przez Comarch licencjami,
- Korzystanie z oprogramowania osób trzecich wyłącznie w zakresie przyznanych Comarch licencji,
- Ochrona własności intelektualnej, patentów, znaków towarowych oraz innych praw własności przemysłowej Comarch,
- Ochrona interesów Comarch, w szczególności finansowych i prawnych,
- Troska o wysoką jakość oferowanych produktów i usług,
- Zarządzanie ryzykiem w zakresie objętym przez politykę,
- Zarządzanie własnością intelektualną oraz licencjami.

Cele szczegółowe Polityki wynikające z celów podstawowych to:

- Ochrona własności intelektualnej dostawców i odbiorców Comarch,
- Zaznajomienie pracowników Comarch z polityką i wyegzekwowanie jej przestrzegania,
- Osiągnięcie przejrzystości zasad wykorzystywania własności intelektualnej osób trzecich przez pracowników Comarch,
- Osiągnięcie jak najwyższego stopnia zrozumienia i poszanowania praw własności intelektualnej,
- Zakaz wykorzystywania przez pracowników oraz współpracowników Comarch oprogramowania, które narusza własność intelektualną osób trzecich.

Comarch zmierza do osiągnięcia celów Polityki poprzez szkolenie pracowników oraz działanie w zgodzie z procedurami porządkującymi proces oceny, wyboru i pozyskiwania oprogramowania oraz przechowywania licencji dla:

- Oprogramowania na potrzeby wewnętrzne Comarch: narzędziowego i biurowego,
- Komponentów programistycznych i kodów źródłowych do wykorzystania w produktach Comarch,
- Komponentów programistycznych i kodów źródłowych do wykorzystania w usługach programistycznych realizowanych w taki sposób, że efekty pracy Comarch stają się własnością klienta (produkty dedykowane Comarch).

Cele polityki są realizowane również poprzez działania w ramach certyfikowanego Wewnętrznego Systemu Kontroli, zgodnie z procedurami obrotu z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa.

Do obowiązków każdego pracownika oraz współpracownika Comarch należy znajomość i przestrzeganie Polityki Poszanowania Praw Własności Intelektualnej oraz wynikających z niej procedur, w takim zakresie, w jakim ich one dotyczą, tj. w zakresie:

- Odpowiedzialności za korzystanie z oprogramowania przez Comarch,
- Odpowiedzialności za korzystanie z oprogramowania na sprzęcie komputerowym Comarch przez pracownika bądź współpracownika,
- Sposobu uzyskania zgody na wykorzystanie własności intelektualnej stron trzecich w produktach Comarch i produktach dedykowanych Comarch,
- Sposobu uzyskania zgody na zakup nowego oprogramowania.

G.3.2.

W ramach Polityki Poszanowania Własności Intelktualnej Osób Trzecich zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko korzystania z nielicencjonowanego oprogramowania na potrzeby wewnętrzne,
- Ryzyko nielegalnego wykorzystania oprogramowania będącego własnością osób trzecich w produktach Comarch,
- Ryzyko ewentualnych roszczeń finansowych i prawnych oraz strat wizerunkowych,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi w zakresie dotyczącym poszanowania własności intelektualnej osób trzecich.

G.3.1.

Minimalizacja ryzyk związanych z poszanowaniem własności intelektualnej osób trzecich dokonywana jest w ramach mechanizmów opisanych w części „Polityka Zintegrowanego

Systemu Zarządzania”. Zarówno dostawca jak i odbiorca oprogramowania mają prawo do tego, żeby ich prawa własności intelektualnej były szanowane. Gwarancją poszanowania własności intelektualnej jest stosowanie przez pracowników oraz współpracowników Comarch odpowiednich procedur przy korzystaniu z tej własności. Realizacja działań zgodnie z przedstawionymi wytycznymi minimalizuje ryzyko niezgodności z obowiązującymi regulacjami prawnymi w tym zakresie i ewentualnymi roszczeniami finansowymi. W przypadku wykrycia lub uzyskania informacji dotyczących nieprzestrzegania niniejszej Polityki, jak również przypadków naruszenia własności intelektualnej osób trzecich, Comarch obliuguje swoich pracowników, współpracowników, dostawców oraz odbiorców do zgłaszania takich przypadków do Działu Jakości i BHP oraz Działu Prawnego za pośrednictwem dedykowanego adresu email.

Polityka Jakości Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych

[obszar społeczny, pracowniczy, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka]

Oprócz podstawowej działalności związanej z wytwarzaniem oprogramowania i systemów informatycznych oraz świadczeniem usług w tym zakresie, Comarch prowadzi również działalność w zakresie projektowania i rozwoju, produkcji i wprowadzania na rynek wyrobów i usług medycznych.

Pod kątem wpływu na zdrowie i bezpieczeństwo badane są wszystkie produkty wytwarzane przez spółki Comarch S.A. oraz Comarch Healthcare S.A. będące wyrobami medycznymi. Produkty te poddaje się stosownym badaniom oraz certyfikacji.

Z myślą o podnoszeniu jakości życia i poczucia bezpieczeństwa oraz w trosce o zdrowie klientów, Comarch oferuje szeroką gamę wyrobów i usług medycznych. Oferowane produkty powstają jako odpowiedź na potrzeby rynku w zakresie profilaktyki i leczenia, i są przygotowywane na bazie najnowszych technologii, w wyniku współpracy wykwalifikowanych pracowników Comarch z naukowym środowiskiem medycznym. Comarch gwarantuje tym samym właściwą jakość i bezpieczeństwo oferowanych produktów, profesjonalną i etyczną obsługę, a także pomoc i porady dostosowane do indywidualnych potrzeb klientów.

W celu realizacji postanowień Polityki Jakości Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych Zarząd i pracownicy Comarch zobowiązują się:

- Dostosowywać produkty i usługi do oczekiwań i wymagań klientów, zachowując wymagania przepisów prawnych w zakresie produkcji i dystrybucji wyrobów medycznych oraz świadczenia usług medycznych, a także w zakresie produktów i usług informatycznych,
- Wprowadzać na rynek wyroby i usługi spełniające wymagania w zakresie jakości i bezpieczeństwa,
- Rzetelnie informować o jakości i bezpieczeństwie oferowanych wyrobów i usług,
- Ciągle i systematycznie dbać o jakość i konkurencyjność oferowanych produktów i usług,

- Rozwijać współpracę z dostawcami w celu polepszania jakości oferowanych produktów i usług,
- Podnosić kwalifikacje,
- Ciągle doskonalić skuteczność systemu zarządzania jakością wyrobów medycznych.

Środkiem realizacji powyższych celów są wdrożone i ciągle doskonalone systemy zarządzania jakością opracowane w oparciu o wymagania:

- Dyrektywy 93/42/EEC Wyroby medyczne (MDD),
- Normy EN-ISO 13485 Wyroby medyczne. Systemy zarządzania jakością. Wymagania do celów przepisów prawnych,
- Normy ISO 9001 Systemy zarządzania jakością. Wymagania.

G.3.2.

W ramach Polityki Jakości Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko wprowadzenia na rynek wyrobów i usług niespełniających wymagań w zakresie jakości i bezpieczeństwa,
- Ryzyko zagrożenia zdrowia, życia i bezpieczeństwa użytkowników wyrobów i usług medycznych,
- Ryzyko pogorszenia jakości wyrobów i usług medycznych,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi w zakresie dotyczącym wyrobów i usług medycznych.

G.3.1.

Zarządzanie ryzykiem w zakresie wyrobów medycznych jest kwestią niezwykle ważną, uregulowaną systemowo. W ramach wdrożonego i certyfikowanego Systemu Zarządzania Jakością Wyrobów Medycznych zgodnego z normą ISO 13485, funkcjonuje proces zarządzania ryzykiem opisany w procedurach wewnętrznych. Proces ten obejmuje zasady identyfikowania zagrożeń związanych z wyrobem medycznym, jego akcesoriami oraz oprogramowaniem, szacowanie i ocenę dopuszczalności ryzyk, sterowanie tymi ryzykami oraz monitorowanie skuteczności sterowania.

W przypadku wyrobów medycznych istnieje również możliwość zgłaszania tzw. incydentów medycznych, czyli nieprawidłowości dotyczących wyrobu medycznego, które mogą lub mogły doprowadzić do śmierci albo poważnego pogorszenia stanu zdrowia pacjenta lub użytkownika wyrobu. W Comarch prowadzony jest rejestr takich przypadków. Od początku działalności w zakresie wyrobów medycznych nie zidentyfikowano incydentów medycznych.

4.2. Kodeks Etyczny Grupy Kapitałowej Comarch

G.4.1., G.4.2., G.4.4., G.4.5., G.4.6., G.4.7., S.6.1.

[obszar społeczny, pracowniczy, środowiska naturalnego, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji]

Grupa Kapitałowa Comarch przykładą dużą wagę do przestrzegania obowiązujących uregulowań, przepisów prawnych i postępowania zgodnie z wyznaczonymi sobie standardami etycznymi.

Jako jeden z liderów rynku IT Comarch czuje się zobowiązany do promowania etyki oraz pragnie dołączyć do grona czołówki światowej pod względem odpowiedzialności korporacyjnej, przestrzegania praw człowieka i ochrony środowiska. Odpowiedzialność za osiągnięcie tego celu spoczywa na wszystkich pracownikach firmy Comarch.

Kodeks Etyczny obowiązujący w Grupie Kapitałowej Comarch został zatwierdzony przez jej Zarząd, który zobowiązuje się do regularnej oceny przestrzegania zasad zawartych w kodeksie oraz aktualizowania jego treści na podstawie uzyskanych wniosków.

Kodeks odzwierciedla wartości etyczne, jakim Grupa Kapitałowa Comarch hołduje i jakich chce przestrzegać. Stanowi on dla pracowników Grupy Kapitałowej Comarch wzorzec postępowania w stosunku do współpracowników, przełożonych oraz klientów, partnerów i społeczności lokalnych, zarówno w relacjach biznesowych, jak i okołobiznesowych.

Kodeks Etyczny Grupy Kapitałowej Comarch jest rozpowszechniany i popularyzowany poprzez działania sekcji PR Comarch S.A.

Pełną treść Kodeksu Etycznego Grupy Kapitałowej Comarch można odnaleźć pod adresem: <http://www.comarch.pl/o-firmie/zrownowazon-y-biznes/kodeks-etyczny/>

Wszelkie niejasności, problemy związane z interpretacją treści Kodeksu Etycznego Grupy Kapitałowej rozwiązuje powołany przez Zarząd Rzecznik ds. Etyki. Pracownicy Comarch są zachęceni do zgłaszania wszelkich uwag i modyfikacji związanych z treścią niniejszego Kodeksu Etycznego.

Do obowiązków Rzecznika ds. Etyki należy:

- Wspieranie pracowników w przestrzeganiu Kodeksu Etycznego,
- Promowanie idei Kodeksu Etycznego wewnątrz firmy,
- Aktualizacja treści Kodeksu Etycznego,
- Odpowiadanie stosownymi przedsięwzięciami na bieżące problemy pracowników związane z etyką podejmowanych przez nich działań biznesowych.

G.3.2.

W ramach Kodeksu Etycznego Grupy Kapitałowej Comarch zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko naruszenia zasad etyki, odpowiedzialności korporacyjnej, przestrzegania praw człowieka i ochrony środowiska,
- Ryzyko wystąpienia przypadków zatrudniania dzieci, pracy przymusowej, stosowania przymusu fizycznego lub psychicznego,
- Ryzyko wystąpienia dyskryminacji we wszystkich jej przejawach,
- Ryzyko związane z nieprzestrzeganiem zasad dotyczących uczciwej konkurencji, zapobiegania przekupstwu, nielegalnym płatnościami i korupcji,
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi, międzynarodowymi standardami dotyczącymi praw człowieka i standardów pracy, procedurami wewnętrznymi w zakresie dotyczącym etyki.

G.3.1.

Comarch minimalizuje ryzyka związane z nieprzestrzeganiem zasad Kodeksu Etycznego poprzez spełnianie podstawowych zaleceń bezpieczeństwa środowiska pracy oraz przestrzeganie międzynarodowych standardów. Pracownicy mają prawo oczekiwać od Rzecznika ds. Etyki pomocy i wsparcia w zakresie zgłaszanych zapytań na dedykowany adres email. Dodatkowo pracownicy mają możliwość anonimowych zgłoszeń o wszelkich naruszeniach w zakresie etyki za pośrednictwem papierowej poczty wewnętrznej. Zgodnie z prowadzonym rejestrem, w 2015 roku na ww. adres wpłynęły 2 zgłoszenia, w 2016 roku jedno, w roku 2017 nie odnotowano zgłoszeń z zakresu naruszenia zasad etyki, w roku 2018 na adres wpłynęło 1 takie zgłoszenie, natomiast w 2019 wpłynęły 2 takie zgłoszenia. Należy jednak podkreślić, że żadne ze zgłoszeń nie było związane z naruszeniem prawa pracy. Wszystkie zgłoszenia są rozpatrywane przez niezależną komisję i kwalifikowane jako zgłoszenia uznane lub odrzucone. W przypadku uznania zgłoszenia podejmowane są odpowiednie działania w celu ich rozwiązania.

G.4.3., S.3.4., S.6.2, S.6.3

W przypadku wystąpienia jakichkolwiek nieprawidłowości, w tym w obszarze zatrudnienia pracownicy mają możliwość zgłaszania ich do przełożonych. Dodatkowo zgłoszenia o wszelkich naruszeniach

w zakresie warunków pracy, etyki oraz ochrony środowiska mogą być zgłaszane przez pracowników do Rzecznika ds. Etyki na adres etyka@comarch.pl lub anonimowo za pośrednictwem poczty wewnętrznej.

Weryfikacja zgodności w zakresie etyki w Comarch ma charakter ciągły. Pracownicy są okresowo szkoleni oraz mogą korzystać z różnych ścieżek zgłaszania nieprawidłowości związanych z nieprzestrzeganiem Kodeksu Etycznego Grupy Kapitałowej Comarch. Inne strony zainteresowane, na przykład klienci, często korzystają z możliwości weryfikacji kwestii etycznych w formie spotkań, audytów drugiej strony oraz poprzez zbieranie informacji za pomocą ankiet. W wyniku przeprowadzonych audytów w latach 2016-2019, przy czym nie były to osobne audyty etyczne, nie zostały zidentyfikowane nieprawidłowości w zakresie etycznym.

Comarch nie przeprowadza stacjonarnych audytów etycznych u dostawców, jednakże w ramach Polityki Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców wspiera i zachęca dostawców, aby w swoich działaniach kierowali się zasadami etyki. W badaniu dostawców przeprowadzonym w 2019 roku na pytanie w ankiecie: Czy Państwa firma posiada wdrożony Kodeks Etyczny? „TAK” odpowiedziało 52% firm uczestniczących w badaniu. Dostawcy, którzy udzielili odpowiedzi twierdzącej na to pytanie w 2018 roku, stanowili 44% respondentów. Comarch nie zobowiązuje dostawców do przestrzegania standardów etycznych wdrożonych w GK Comarch.

4.3. Prawa człowieka

S.7.1., S.7.2., S.7.6., S.8.1., S.8.2.

Grupa Kapitałowa Comarch szanuje i przestrzega krajowych standardów dotyczących praw człowieka oraz międzynarodowych standardów pracy, traktując je jako

fundamentalne i powszechne. Respektuje i realizuje przepisy prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny, a także dba, by pracownicy zawsze byli traktowani zgodnie z mającymi zastosowanie wymogami.

Uznając prawo pracowników do wolnego zrzeszania się, Comarch podejmuje dialog z Przedstawicielami Pracowników. Comarch nie zidentyfikował przypadków, w których może dochodzić do naruszenia lub może występować poważne ryzyko naruszenia zrzeszania się i zawierania umów zbiorowych zarówno w ramach organizacji jak i wśród dostawców.

Comarch przestrzega zakazu dyskryminacji ze względu na: rasę, status społeczny, pochodzenie etniczne, religię, upośledzenie, inwalidztwo, płeć, orientację seksualną, związek lub przynależność polityczną, wiek czy stan cywilny.

Gwarantuje wolność poglądów, sumienia i religii oraz swobodę przekonań i wypowiedzi. Grupa Kapitałowa Comarch promuje pracę zespołową wolną od jakichkolwiek uprzedzeń i świadomie czerpie siłę i wartości wynikające ze zróżnicowania swoich pracowników. W zamian dokłada wszelkich starań, by zapewnić swoim pracownikom godziwe i regularnie wypłacane wynagrodzenie, możliwość rozwoju, ciekawe i ambitne wyzwania oraz bardzo dobre warunki pracy.

Grupa Kapitałowa Comarch chroni prawa autorskie swoich pracowników, a także, w relacji do międzynarodowych standardów, szanuje własność intelektualną jako dobro indywidualne, bezpieczne od nadużyć.

Grupa Kapitałowa Comarch przestrzega zakazu pracy dzieci poniżej 16 roku życia, pracy przymusowej, stosowania kar cielesnych, przymusu psychicznego i fizycznego oraz znieważania, a także zakazu dotyczącego molestowania seksualnego, a miejsce pracy uznaje za wolne od tego typu praktyk.

G.4.6

Zarówno Comarch S.A. jak i Grupa Kapitałowa Comarch nie zidentyfikowały przypadków naruszenia praw człowieka, pracy dzieci lub pracy przymusowej, w tym również u podwykonawców. Nie wpłynęły żadne skargi w zakresie poszanowania praw człowieka.

Pracownicy spółek Grupy Comarch są szkoleni w zakresie polityk poszanowania praw człowieka i w obszarze etycznym w trakcie szkoleń *first step* organizowanych przez pracodawcę w pierwszych dniach pracy w Comarch.

Comarch SA	2019	2018
liczba osób uczestniczących w szkoleniach	744	608
całkowita liczba godzin szkoleniowych	744	608
% przeszkolonych pracowników spośród nowo przyjętych	81%	90%

GK Comarch	2019	2018
liczba osób uczestniczących w szkoleniach	744	608
całkowita liczba godzin szkoleniowych	744	659
% przeszkolonych pracowników spośród nowo przyjętych	76%	85%

Spółki Grupy Comarch nie zatrudniają bezpośrednio pracowników ochrony fizycznej oraz utrzymania czystości obiektów – ten zakres prac został powierzony specjalistycznym firmom zewnętrznym. Umowy zawarte przez Comarch S.A. z tymi firmami zawierają zapisy o zapewnieniu przeszkolenia w zakresie praw człowieka i przekazanie Comarch oświadczeń potwierdzających przejście szkolenia przez pracowników.

4.4. Deklaracja polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju

W marcu 2014 roku Comarch podpisał „*Deklarację polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju*”, a tym samym złożył zapewnienie, iż będzie aktywnie działał na rzecz realizacji celów rozwojowych nakreślonych w Wizji Zrównoważonego Rozwoju dla Polskiego Biznesu 2050. Treść Deklaracji stanowi dziesięć założeń, których realizacja pozwoli w przyszłości żyć godnie i mądrze korzystać z ograniczonych zasobów naszej Planety.

Podpisywanie Deklaracji odbywało się wraz z Inauguracją III Etapu projektu Wizji Zrównoważonego Rozwoju dla Polskiego Biznesu 2050. Uczestnicy spotkania zapoznali się z propozycjami działań zaplanowanych w ramach III Etapu Wizji 2050. Sygnatariusze Deklaracji mają możliwość zaangażować się w prace następujących grup roboczych: innowacje społeczne, zrównoważona produkcja i konsumpcja, odnawialne źródła energii, zazielenianie nowej perspektywy oraz małe i średnie przedsiębiorstwa.

Projekt Wizja 2050 nawiązuje do międzynarodowej inicjatywy, podjętej przez Światową Radę Biznesu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (*World Business Council for Sustainable Development, WBCSD*). Wizja 2050 jest wspólnym projektem Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Środowiska, Forum Odpowiedzialnego Biznesu i firmy doradczej PwC. Celem podjętych działań jest integracja biznesu w Polsce wokół idei zrównoważonego rozwoju, wskazanie przedstawicielom biznesu znaczenia wyzwań w tym zakresie oraz wzmocnienie dialogu administracji i biznesu na rzecz wypracowywania konkretnych rozwiązań dla wspierania realizacji celów rozwojowych Polski.

Podpisując „*Deklarację polskiego biznesu na rzecz zrównoważonego rozwoju*” Comarch zobowiązał się do:

- Opierania swoich działań o szeroką współpracę, innowacyjne myślenie oraz edukację zarówno własnych pracowników jak i społeczeństwa,
- Prowadzenia działalności biznesowej w oparciu o zaufanie i dialog,
- Podejmowania współpracy z ośrodkami akademickimi i szkołami w zakresie edukacji przyszłych pracowników,
- Stwarzania pracownikom warunków i możliwości rozwoju,
- Promowania i wspierania wdrażania nowych rozwiązań technologicznych,
- Tworzenia infrastruktury i prowadzenia inwestycji w oparciu o dialog oraz w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju,
- Podejmowania działania na rzecz zmniejszenia naszego negatywnego wpływu na środowisko,

- Wprowadzania rozwiązań polegających na zmniejszeniu zużycia energii, zarówno w zakresie wdrażania nowych rozwiązań technologicznych, optymalizacji procesów jak i edukacji,
- Prowadzenia dialogu z rządem i dzielenia się swoimi doświadczeniami w kwestiach istotnych dla przedsiębiorców i gospodarki,
- Podnoszenia poziomu etyki w biznesie, w tym w relacjach z wszystkimi grupami interesariuszy.

Ryzykiem dla powyższej Deklaracji jest niespełnienie jej założeń. Comarch sukcesywnie dąży do ich spełnienia poprzez skuteczną realizację procesów w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania oraz realizację wszystkich wyżej opisanych polityk.

4.5. Społeczna odpowiedzialność biznesu

S.9.1., S.9.3., S.9.4., S.9.5., S.9.6.

Grupa Kapitałowa Comarch od początku swojej działalności szeroko angażuje się w realizację koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu (Corporate Social Responsibility – CSR), propagując ideę stworzenia szerokiej platformy społecznej. Istotne są działania promujące sport, najnowsze technologie IT, zdrowy tryb życia i ochronę środowiska, wsparcie dla potrzebujących, pomoc zwierzętom, jak również zaangażowanie w kulturę oraz wspieranie inicjatyw lokalnych społeczności.

Fundamenty CSR w Comarch są podstawą działań w obszarze społecznej odpowiedzialności spółki. Został także przyjęty i funkcjonujący w firmie Kodeks Etyczny. Z uwagi na dużą aktywność Grupy Comarch w obszarze społecznej odpowiedzialności biznesu, rozpoczęte zostały prace nad kompleksową polityką CSR dla Grupy Comarch, regulującą opisane powyżej kwestie. Szczegółowe sprawozdanie dotyczące CSR w Grupie Comarch jest co roku dokumentowane i prezentowane w raporcie społecznej odpowiedzialności biznesu Grupy Comarch, który jest zamieszczony w Internecie na stronie: <http://www.comarch.pl/o-firmie/zrownowazony-biznes/csr/>

Każdego roku Grupa Comarch obserwuje wzrost zaangażowania pracowników w podejmowane akcje w obszarze CSR. Do komunikacji, możliwości zgłaszania nowych zagadnień w tym obszarze został utworzony email: csr@comarch.pl.

4.6. Przeciwdziałanie korupcji

[obszar: społeczny, pracowniczy, przeciwdziałania korupcji]

Grupa Comarch przestrzega zasad uczciwej konkurencji, zapobiegania przekupstwu, nielegalnym płatnościom i korupcji.

Polityka Antykorupcyjna, wdrożona w Grupie Comarch, stanowi zbiór obowiązujących zasad i standardów postępowania, mających na celu zapobieganie oraz reagowanie na działania, które mogą nosić znamiona korupcji. Polityka Antykorupcyjna określa sposób postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia korupcyjnego lub zachowania o znamionach korupcji.

Polityka Antykorupcyjna stanowi uzupełnienie przepisów prawa krajowego i międzynarodowego w zakresie przeciwdziałania korupcji, a obowiązek przestrzegania tych przepisów ciąży na każdym pracowniku, współpracowniku oraz reprezentancie Grupy Comarch.

Przyjęta Polityka Antykorupcyjna definiuje zasady, do których przestrzegania zobowiązani są wszyscy pracownicy, współpracownicy oraz reprezentanci Grupy Comarch, a są to przede wszystkim:

- przejrzystość działania oraz zero tolerancji dla korupcji,
- zgodność z prawem krajowym i międzynarodowym.

Uzupełnieniem Polityki są Wytyczne przeciwdziałania korupcji w Grupie Comarch, zawierające szczegółowe zasady postępowania pracowników, współpracowników oraz reprezentantów Grupy

Comarch, mające na celu zapobieganie wystąpieniu zagrożeń korupcyjnych oraz reagowanie na jakiegokolwiek przejawy korupcji.

G.3.1.

Podejrzenia naruszenia zasad Polityki Antykorupcyjnej lub innych przepisów prawa mogą być zgłaszane przez pracowników na adres etyka@comarch.pl lub anonimowo do Rzecznika ds. Etyki.

Wobec Comarch S.A. ani też wobec żadnej innej spółki z Grupy Comarch nie były podejmowane kroki prawne dotyczące przypadków naruszeń zasad wolnej konkurencji i praktyk monopolistycznych.

Nie zostały również nałożone żadne sankcje pozafinansowe z tytułu niezgodności z prawem oraz regulacjami.

S.10.1

Grupa dokonała oceny swojej działalności pod kątem możliwości wystąpienia korupcji i podejmuje działania dla zminimalizowania związanego z tym ryzyka, m.in. poprzez wdrażanie procedur mających zapobiegać zachowaniom o charakterze korupcyjnym jak również przeprowadzanie szkoleń wśród pracowników mogących zetknąć się z takimi zachowaniami.

G.3.2.

W ramach dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania korupcji zidentyfikowano następujące ryzyka krytyczne:

- Ryzyko związane z nieprzestrzeganiem zasad dotyczących uczciwej konkurencji, zapobiegania przekupstwu, nielegalnym płatnościami i korupcji,
- Ryzyko konfliktu interesów w ramach prowadzonej działalności,
- Ryzyko utraty pracy, nałożenia kar finansowych i powiadomienia organów ścigania,
- Ryzyko związane z wystąpieniem nielegalnych korzyści dla pracowników, partnerów biznesowych lub innych stron trzecich (w tym urzędników państwowych i przedstawicieli partii politycznych),
- Ryzyko związane z wystąpieniem niezgodności z wymaganiami prawnymi i procedurami wewnętrznymi w zakresie dotyczącym zasad przeciwdziałania korupcji.

Wewnętrzne procesy finansowo-księgowe zbudowane są w oparciu o systemy IT, które wymagają wielopoziomowych decyzji i weryfikacji. Dostęp do kluczowych danych i funkcji są ograniczone i nadzorowane, a prowadzenie działań wymaga logowania. To wszystko ma na celu uniemożliwienie dokonania nieautoryzowanych transakcji przez pracowników.

Brak tolerancji dla korupcji oraz przestrzeganie zasad uczciwej konkurencji zawarte są również w punkcie V Kodeksu Etycznego Grupy Kapitałowej Comarch.

S.10.3

Brak jakichkolwiek stwierdzonych przypadków korupcji.

Comarch nie udziela wsparcia na rzecz partii politycznych, polityków i instytucji o podobnym charakterze.

S.10.2

Nie zgłoszono przypadków zachowań noszących znamiona korupcji.

4.7. Ład korporacyjny

G.2.1., G.2.3.

Ład korporacyjny (ang. *corporate governance*) to zbiór zasad postępowania, skierowanych zarówno do organów spółek oraz członków tych organów, jak i do większościowych i mniejszościowych akcjonariuszy. Zasady ładu korporacyjnego odnoszą się do szeroko rozumianego zarządzania Spółką. Comarch S.A. podlega nowemu zbiorowi zasad ładu korporacyjnego pod nazwą „Dobre Praktyki Spółek Notowanych na GPW 2016”, przyjętemu przez Radę Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie w 2015 roku.

Dobre Praktyki Spółek notowanych na GPW są przedmiotem corocznych sprawozdań dotyczących postępowania w zakresie przestrzegania zasad ładu korporacyjnego, sporządzanych przez spółki giełdowe. W załączeniu do raportu rocznego przekazanego do publicznej wiadomości w dniu 29 kwietnia 2020 roku, Zarząd Comarch S.A. przekazał raport dotyczący stosowania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. w 2019 roku.

Zarząd oraz Rada Nadzorcza Comarch S.A. dokładają wszelkich starań w przestrzeganiu większości zasad Dobrych Praktyk Spółek Notowanych na GPW z zakresu obejmowanego przez zasadę „*comply or explain*” – zastosuj albo wyjaśnij – która polega na przekazywaniu rynkowi przez spółkę jednoznacznej informacji o naruszeniu praktyki. W 2019 roku podobnie jak w latach poprzednich Comarch S.A. nie stosowała się do rekomendacji dotyczącej wykonywania osobiście lub przez pełnomocnika prawa głosu w toku walnego zgromadzenia, poza miejscem odbywania walnego zgromadzenia, przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej. Spółka nie stosuje także części zasady dotyczącej polityki wynagrodzeń. Szczegółowe informacje na ten temat można odnaleźć w raporcie dotyczącym przestrzegania zasad ładu korporacyjnego przez Comarch S.A. opublikowanego w 2019 roku.

Zgodnie z zasadami ładu korporacyjnego oraz Kodeksu Spółek Handlowych w Comarch S.A. funkcjonuje rada nadzorcza wraz z wydzielonym komitetem audytu.

Rada Nadzorcza nadzoruje bieżącą działalność Spółki i Grupy, w szczególności poprzez:

- monitoring i analiza sytuacji finansowej i organizacyjnej,
- ocena realizacji przez Zarząd strategii,
- wyznaczanie celów biznesowych dla Członków Zarządu oraz ocena ich realizacji,
- ocena działalności wybranych obszarów biznesowych,
- analiza i ocena ryzyka związanego z działalnością,
- nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej,
- ocenę oraz zatwierdzanie sprawozdań finansowych.

Do zadań Komitetu Audytu należy w szczególności:

- nadzorowanie procesu sprawozdawczości oraz rewizji finansowej,
- monitorowanie skuteczności systemów kontroli wewnętrznej, audytu wewnętrznego oraz zarządzania ryzykiem,
- weryfikacja niezależności biegłego rewidenta i podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych.

Pełna treść Raportu dotyczącego stosowania zasad ładu korporacyjnego jest również dostępna pod adresem: www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/lad-korporacyjny

4.8. Ryzyka w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania

G.3.1., G.3.2.

Każdy z podsystemów wchodzących w skład Zintegrowanego Systemu Zarządzania Comarch obejmuje swoim zakresem inną tematykę oraz cechuje się specyficznymi ryzykami. W ramach Zintegrowanego Systemu identyfikowane i monitorowane są ryzyka i szanse. System Zarządzania Jakością kładzie szczególny nacisk na ryzyka związane z ogólnym funkcjonowaniem organizacji i jej procesów, dokumentacją i relacjami z Dostawcami. Zarządzanie środowiskowe i BHP uwzględniają ryzyka związane z kwestiami pracowniczymi i oddziaływaniem na środowisko. Wewnętrzny System Kontroli reguluje zagadnienia międzynarodowego obrotu towarami i technologiami oraz zapewnia zgodność realizowanych procesów ze specyficznymi wymaganiami prawnymi. System AQAP, dotyczący realizacji projektów dla sił zbrojnych, zawiera restrykcyjne wymagania i jest zbudowany na zarządzaniu ryzykiem w ramach realizowanych projektów. Szansą dla organizacji jest rozpoczęcie współpracy z nowymi klientami, nawiązanie nowych relacji biznesowych.

Ryzyka te rozpatrywane i uwzględniane są na różnych poziomach – zaczynając od polityk określających główne założenia w danej dziedzinie, poprzez procedury regulujące funkcjonowanie procesów, a kończąc na konkretnych działaniach zaszytych w mechanizmach wewnętrznych i wykorzystywanych

przez Comarch systemach informatycznych. Wyszczególnione w ramach poszczególnych polityk ryzyka i mechanizmy zarządzania nimi zostały opisane we wcześniejszych rozdziałach.

Comarch zdaje sobie sprawę z istoty identyfikowania, analizowania i postępowania z ryzykiem. W ramach prowadzonych działań, Zintegrowany System Zarządzania na bieżąco dostosowywany jest do wymagań aktualizowanych norm międzynarodowych, w których szczególny nacisk kładzie się na kwestie związane z ryzykiem – zalecane jest podejście do zarządzania oparte na ryzyku oraz uwzględnianie ryzyka na poziomie systemowym.

5. Kontrahenci

W ramach Grupy Comarch funkcjonuje Dział Zarządzania Kontrahentami zajmujący się zarządzaniem, weryfikacją i analizą kontrahentów.

Do głównych kompetencji tego działu należy:

- zarządzanie bazą kontrahentów systemów funkcjonujących w ramach Grupy Comarch (weryfikacja, analiza, gromadzenie dokumentów),
- zarządzanie dostępem do danych i analiz firm zewnętrznych z branży informacji gospodarczej,
- przygotowywanie raportów (szerokie spektrum) o kontrahentach Grupy Comarch na potrzeby innych działów czy audytorów,
- partycypacja w procedurach dotyczących oceny i wyboru dostawców.

G.1.2., S.4.12., S.6.4., S.7.4., S.7.6., S.8.4., S.15.1., S.15.3., S.15.4.

5.1. Dostawcy

Głównymi źródłami zaopatrzenia Comarch S.A. oraz Grupy Comarch są międzynarodowe koncerny tj. producenci sprzętu komputerowego i oprogramowania oraz elektroniki związanej z rozwijaną produkcją urządzeń. Większość zamówień realizowana jest poprzez zakupy w lokalnych oddziałach oraz lokalnej dystrybucji. Działalność Grupy Comarch nie jest uzależniona od żadnego z dostawców. W 2019 roku, podobnie jak w roku poprzednim żaden z kontrahentów nie dostarczył produktów czy usług o wartości przekraczającej 10% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch.

Grupa Kapitałowa Comarch posiada olbrzymią paletę produktów i usług dla realizacji których niezbędna jest współpraca z dostawcami uzupełniającymi portfolio usług i licencji własnych oraz pozwalających na rozszerzenie oferty o produkty firm trzecich.

Portfolio produktów firm trzecich to przede wszystkim znane i uznane na rynkach międzynarodowych marki i producenci. Współpraca przebiega głównie za pośrednictwem lokalnej autoryzowanej dystrybucji pomagającej w sprawnym rozwiązaniu problemów logistycznych jak i zorganizowaniu szybkiej dostawy dla Klienta.

Dostawcy Comarch to producenci sprzętu komputerowego, licencjodawcy, usługodawcy, wykonawcy oraz producenci elektroniki. Ostatnia pozycja dotyczy rozwijanej w Grupie Comarch oferty produkcyjnej urządzeń własnych.

Okres płatności zobowiązań standardowo stosowany w umowach z dostawcami wynosi 30-60 dni. Grupa Comarch dokłada starań, aby zobowiązania wobec dostawców były regulowane terminowo. Podobnie jak w roku ubiegłym, wskaźnik terminowości zapłat w Comarch S.A. wyniósł 95% wartości zobowiązań a w Grupie Comarch 93%.

Comarch, globalny integrator oraz twórca innowacyjnych rozwiązań i systemów informatycznych, w dbałości o jakość swoich produktów i usług przykładając dużą wagę do starannego doboru dostawców.

Głównymi kryteriami wyboru są: cena, czas realizacji zleceń oraz opinia na rynku. Niemniej pod rozważenie są również aspekty związane z poszanowaniem przez dostawców praw człowieka, praktykami zatrudniania, wpływem ich działalności na społeczność lokalną oraz na środowisko.

Od lat działając aktywnie na rzecz zrównoważonego rozwoju Comarch zachęca dostawców, aby w swoim postępowaniu kierowali się zasadami etyki, odpowiedzialności społecznej i zarządzania oddziaływaniem na środowisko w sposób odpowiedzialny. Stąd w oparciu o międzynarodowe zalecenia zawarte m.in. w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ, Międzynarodowych Standardach Pracy MOP, normach ISO oraz wielu innych została opracowana Polityka Zrównoważonego Rozwoju dla Dostawców.

Zgodnie z jej założeniami Comarch od swoich kluczowych dostawców wymaga przestrzegania następujących zasad:

- Zarządzanie oddziaływaniem na środowisko w sposób odpowiedzialny zgodnie z normą ISO 14001 lub podobnym standardem w celu zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko,
- Stosowanie norm bezpieczeństwa i higieny pracy zgodnie z OHSAS 18001 lub podobnym standardem, aby zminimalizować zagrożenia związane z ryzykami zawodowymi oraz zapobiec urazom,
- Stosowanie ze zrozumieniem dobrych praktyk biznesowych, kwestii społecznych oraz związanych z ochroną środowiska, które powiązane są z działalnością dostawcy,
- Działanie zgodne z obowiązującymi przepisami prawa,
- Uznanie prawa pracowników do zrzeszania się oraz negocjacji zbiorowych,
- Zakaz dyskryminacji we wszelkich jej przejawach, ze względu na: rasę, status społeczny, pochodzenie etniczne, religię, upośledzenie, inwalidztwo, płeć, orientację seksualną, związek lub przynależność polityczną, wiek czy stan cywilny,
- Zakaz zatrudniania dzieci poniżej 16 roku życia oraz stosowania kar cielesnych, przymusu psychicznego i fizycznego, znieważania i molestowania seksualnego,
- Wyeliminowanie pracy przymusowej.

Firmy starające się o przyznanie statusu dostawcy Comarch otrzymują do uzupełnienia ankietę, w której znajdują się pytania o zakres wdrożonych i certyfikowanych systemów zarządzania, dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, odpowiedzialności społecznej, dbałości o ochronę środowiska, zarządzania energią oraz ochroną informacji. Odpowiedzi udzielone w kwestionariuszu są walidowane, a następnie firma jest kwalifikowana przez system do jednej z czterech kategorii dostawców: I - wybierany do współpracy w pierwszej kolejności, II - drugiej kolejności, III - rezerwowo, IV - ryzykowny. Najwyższą, pierwszą kategorię otrzymują te firmy, które deklarują przestrzeganie najwyższych standardów.

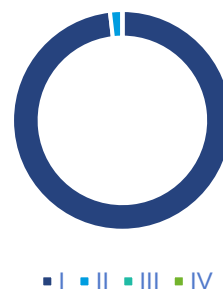
W 2018 r. ankiety zostały wysłane do 154 dostawców. Odpowiedzi odesłało 18 firm. W 2019 r. rozesłano kolejnych 227 ankiet. Odpowiedzi odesłało 25 firm. Dodatkowo zgodnie z procedurą analizy dostawców wysyłka ankiet ponawiana jest cyklicznie co roku na wypadek, gdyby dostawcy odnotowali w swojej organizacji zmiany w obszarach będących przedmiotem badania.

W kolejnym etapie analizy, po realizacji zlecenia, ocenie podlega także jakość współpracy. Uwzględniane są: elastyczność w rozwiązywaniu problemów, przepływ informacji podczas procedowania zamówienia, dotrzymanie terminu dostawy/wykonania usługi, zgodność zamówienia ze specyfikacją, zgodność faktury z ustaleniami (cena, warunki płatności). Na podstawie uśrednionej oceny współpracy z ostatniego roku dostawcy przypisywania jest jedna z czterech kategorii: I - wybierany do współpracy w pierwszej kolejności, II - drugiej kolejności, III - rezerwowo, IV - ryzykowny.

Wyniki, stan na 11 lutego 2019 r. Oceniono współpracę z 110 dostawcami.

Kategoria			
I	II	III	IV
98%	2%	0%	0%

Ocena współpracy

Wyniki, stan na 31 grudnia 2019 r. oceniono współpracę z 284 dostawcami.

Kategoria			
I	II	III	IV
79%	18%	2%	1%

Ocena współpracy

Wyniki analizy dostawców gromadzone są w systemie informatycznym, co pozwala na szybkie generowanie przekrojowych raportów oraz prowadzenie okresowego monitoringu.

Struktura geograficzna dostawców

Ze względu na geograficzny podział działalności Grupa Comarch wyróżnia następujące segmenty rynku: Polska, Europa-DACH, Europa-pozostałe, Ameryki i Pozostałe kraje. Dostawcy lokalni definiowani są jako mający siedzibę w kraju zgodnym z regionem działalności Comarch.

Poniższe zestawienia prezentują udział wartości zakupów od dostawców z poszczególnych lokalizacji.

Dostawcy Comarch S.A. - udział wartości zakupów od dostawców z poszczególnych lokalizacji	2019	2018
Polska	83%	83%
DACH	4%	3%
Europa-pozostałe	11%	11%
Ameryki	1%	1%
Pozostałe	1%	2%

Region działalności Grupy Comarch - udział wartości zakupów od dostawców z poszczególnych lokalizacji	Dostawcy lokalni %		Dostawcy zagraniczni %	
	2019	2018	2019	2018
Polska	98%	98%	2%	2%
DACH	51%	55%	49%	45%
Europa-pozostałe	38%	36%	62%	64%
Ameryki	54%	43%	46%	57%
Pozostałe	33%	44%	67%	56%

G.4.7, S.4.11., S.7.3., S.8.3., E.7.5.

Poniższe zestawienie przedstawia jako część umów podpisanych w latach ubiegłych przez spółki Grupy Comarch z producentami oprogramowania i sprzętu komputerowego oraz kluczowymi podwykonawcami

(takimi, z którymi obrót przekracza 100 tys. PLN), zawiera zapisy dotyczące standardów etycznych, antykorupcyjnych, BHP czy poszanowania praw człowieka. Firmy, z którymi Comarch współpracuje, są dużymi korporacjami międzynarodowymi, gdzie dużą wagę przykładają się do przestrzegania wymagań związanych z etyką, przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa pracy BHP, prawami człowieka, w tym z uwzględnieniem zakazu pracy dzieci lub pracy przymusowej.

Comarch dokonuje analizy i wyboru dostawców tak, aby promować te firmy, które w swoim działaniu kierują się zasadami etyki, odpowiedzialności społecznej, praw człowieka i ochrony środowiska.

PRODUCENCI I KLUCZOWI PODWYKONAWCY 2019	Etyka	BHP	Prawa człowieka	Poszanowanie środowiska naturalnego	Prawa człowieka z uwzględnieniem zakazu pracy dzieci lub pracy przymusowej
---	-------	-----	-----------------	-------------------------------------	--

Comarch SA	86,0%	70,0%	73,8%	70,0%	73,8%
------------	-------	-------	-------	-------	-------

GK Comarch	86,3%	69,5%	73,1%	69,5%	73,1%
------------	-------	-------	-------	-------	-------

PRODUCENCI I KLUCZOWI PODWYKONAWCY 2018	Etyka	BHP	Prawa człowieka	Poszanowanie środowiska naturalnego	Prawa człowieka z uwzględnieniem zakazu pracy dzieci lub pracy przymusowej
---	-------	-----	-----------------	-------------------------------------	--

Comarch SA	60,4%	35,5%	54,4%	47,9%	54,4%
------------	-------	-------	-------	-------	-------

GK Comarch	66,2%	31,7%	61,0%	32,3%	61,0%
------------	-------	-------	-------	-------	-------

5.2. Odbiorcy**S.15.2.**

Ze względu na rodzaj oferowanych przez Comarch systemów informatycznych, główną grupę odbiorców stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa, które na całym świecie są największymi odbiorcami zaawansowanych rozwiązań informatycznych. Większość produktów Comarch jest kierowana do określonej grupy odbiorców, natomiast usługi informatyczne, ze względu na ich uniwersalny charakter, są oferowane do każdej grupy odbiorców. Oferta Comarch przeznaczona jest zarówno dla podmiotów z rynku polskiego jak i klientów zagranicznych. Od wielu lat

jednym z głównych celów strategicznych Comarch jest rozwój sprzedaży coraz większej ilości produktów na rynkach zagranicznych, w szczególności w Europie Zachodniej, obu Amerykach oraz Azji. Sprzedaż Grupy Comarch jest mocno zdywersyfikowana i nie występuje uzależnienie od jednego odbiorcy. Podobnie jak w Comarch S.A. w Grupie Comarch w 2019 roku sprzedaż do żadnego z kontrahentów nie przekroczyła 10% całkowitej sprzedaży.

Najważniejszymi zasadami Grupy Kapitałowej Comarch są: odpowiedzialność za sukcesy klientów oraz szacunek i otwartość na ich potrzeby. Comarch dostarcza swoim klientom innowacyjne produkty IT o najwyższej jakości, co uzyskiwane jest jako efekt wysokich umiejętności, doświadczeń i kompetencji pracowników, współpracy z wiodącymi ośrodkami badawczymi i naukowymi zarówno w Polsce, jak i za granicą oraz dokłada wszelkich starań, aby dostarczone rozwiązania IT spełniały najwyższe standardy i oczekiwania klientów.

Kontakty z sektorem publicznym

W zakresie kontaktów z klientami sektora publicznego (administracja centralna i samorządowa, spółki komunalne, spółki Skarbu Państwa, publiczne zakłady opieki zdrowotnej) stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1579 z późn. zmianami). Przepisy te regulują sposób porozumiewania się z zamawiającym w trakcie trwania postępowania przetargowego, zakres czynności, jakie mogą być podejmowane przez strony postępowania oraz środki ochrony prawnej.

Bezpieczeństwo w biznesie międzynarodowym

Grupa Kapitałowa Comarch, dla zapewnienia kontroli i bezpieczeństwa obrotu z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa Państwa, wdrożyła Wewnętrzny System Kontroli zapewniający stosowanie norm oraz wymagań prawnych międzynarodowych i krajowych. Comarch nie sprzedaje produktów zakazanych lub wywołujących kontrowersje wśród interesariuszy.

Badanie satysfakcji klienta

Program Badania Satysfakcji Klientów to dla Comarch szansa na uzyskanie informacji, a następnie wprowadzenie usprawnień, aby zapewnić wysoki poziom satysfakcji ze współpracy z Comarch. W ramach programu badamy opinię naszych Klientów na temat świadczonych przez Comarch usług i wytwarzanych przez Comarch produktów.

Zasadniczym elementem badania jest krótka ankieta on-line wysyłana do naszych Klientów. Ankieta zawiera pytania zamknięte ze skalą ocen 1-10 oraz pytania otwarte. Respondenci dzieleni są na 3 grupy klientów: management, kierowników projektów oraz użytkowników.

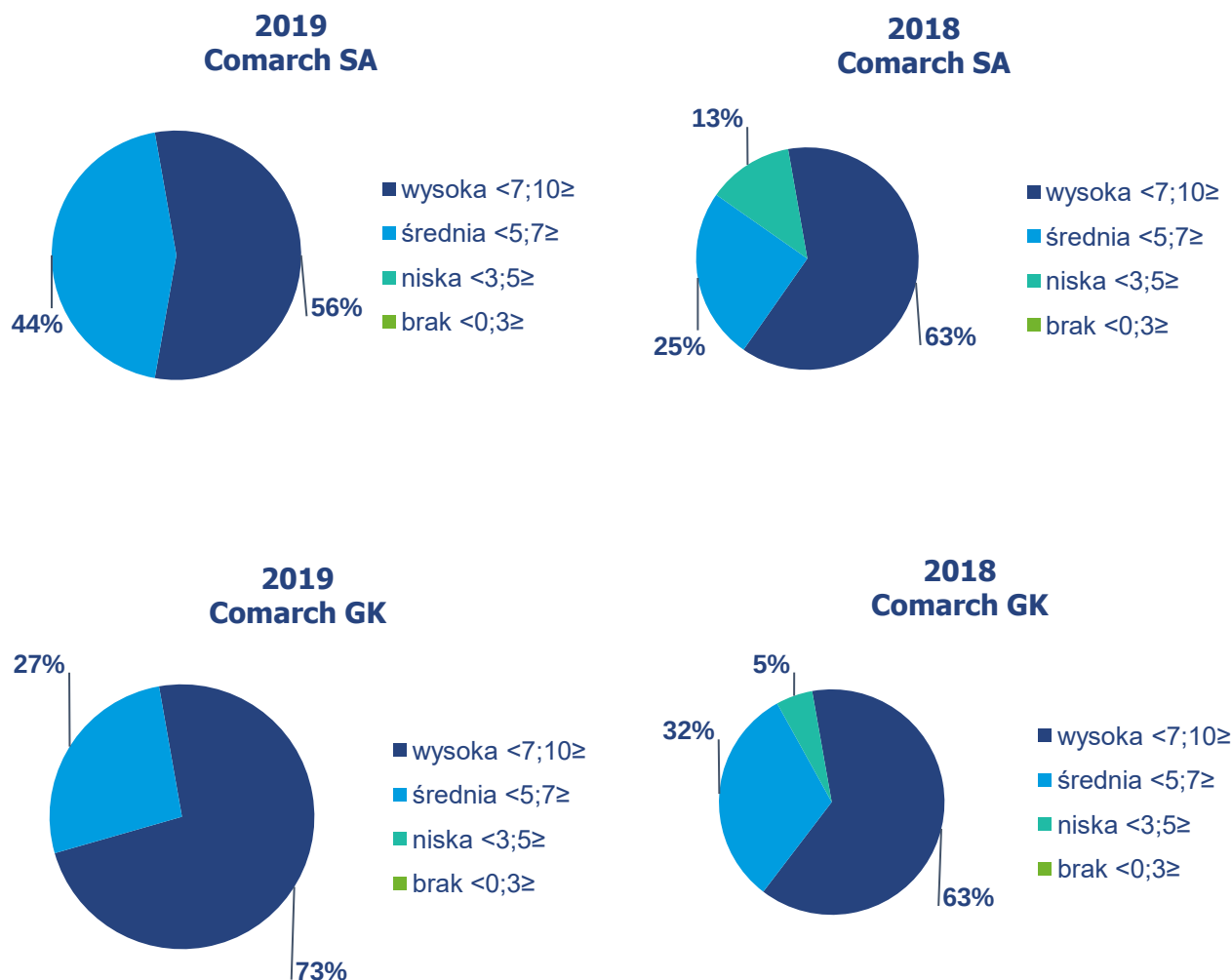
Dzięki informacjom uzyskanym z ankiet, możemy prawidłowo zidentyfikować i ustalić priorytety działań zmierzających do zapewnienia naszym Klientom maksimum satysfakcji ze współpracy z Comarch.

Etapy badania satysfakcji klientów:

- Zbieranie opinii klientów,
- Analiza raportów,
- Określenie działań korygujących,
- Wdrożenie działań korygujących i zapobiegawczych,
- Weryfikacja wykonania działań korygujących i zapobiegawczych.

Poniższe wykresy przedstawiają, jak kształtowała się ogólna satysfakcja klientów ze współpracy z Comarch w 2019 roku. Na wskaźnik przeciętnego zadowolenia klienta składało się m.in. ogólne zadowolenie ze współpracy z Comarch, chęć polecenia produktów/ usług Comarch innej firmie, chęć zakupu produktów/ usług Comarch w przyszłości, zadowolenie z cen Comarch w porównaniu do ich jakości; sposobu prowadzenia przez Comarch rozmów handlowych oraz negocjowania i podpisywania umowy.

Ogólna satysfakcja klientów ze współpracy z Comarch:

Skala ocen: Skala ocen: 1 – klient całkowicie niezadowolony; 10- klient w pełni zadowolony

Poniżej prezentujemy najwyżej oceniane aspekty poziomu zadowolenia klientów Comarch S.A. oraz spółek Grupy Comarch:

- Wysoka kultura osobista i umiejętność dobrej komunikacji,
- Kompetencje pracowników,
- Poziom świadczonych usług,
- Orientacja na klienta,
- Indywidualne podejście do klienta,
- Jakość produktu.

5.3. Bezpieczeństwo produktów i konsumentów

Comarch jest producentem rozwiązań informatycznych oraz integratorem. Od 1993 Comarch pomaga klientom w osiąganiu większej rentowności i w czerpaniu zysków z nowoczesnych produktów i rozwiązań, z wykorzystaniem szerokiego spektrum narzędzi uzupełnianych najwyższej jakości usługami. Comarch zdobył doświadczenie w najważniejszych branżach (w telekomunikacji, finansach, bankowości i ubezpieczeniach, handlu i usługach, infrastrukturze IT, administracji publicznej, przemyśle, służbie zdrowia, a także w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw) dzięki projektom zrealizowanym dla największych polskich i światowych marek (<https://www.comarch.pl/o-firmie/profil/>)

Comarch jest także wytwórcą urządzeń elektronicznych, wśród których znajdują się wyroby medyczne. Comarch dokłada wszelkich starań, aby wprowadzane produkty odpowiadały potrzebom rynku i konsumentom, a jednocześnie były bezpieczne. Wytwarzane produkty, tam gdzie ma to zastosowanie podlegają ocenie zgodności zdefiniowanej w mających zastosowanie wymaganiach prawnych, w tym poddawane są wymagającym testom i badaniom dotyczącym bezpieczeństwa i użyteczności. Comarch dostarcza także rzetelnych informacji o przeznaczeniu oferowanych produktów; informuje także o zagrożeniach wiążących się z wyrobami w trakcie ich zwykłego lub racjonalnie dającego się przewidzieć używania w okresie życia wyrobu z uwzględnieniem sytuacji, kiedy korzyści stosowania produktu przewyższają ewentualne ryzyka.

Produkując elektronikę Comarch uwzględnia również wymagania związane z ochroną środowiska.

W latach 2017 – 2019 wobec Comarch S.A. ani też wobec żadnej innej spółki z Grupy Comarch nie nałożono kar z tytułu niezgodności z prawem i regulacjami dotyczącymi dostarczania i użytkowania produktów i usług.

W celu wzmocnienia zapewnienia jakości i bezpieczeństwa oferowanych produktów Comarch S.A. posiada wdrożony i certyfikowany Zintegrowany System Zarządzania opisany w punkcie [4.1.](#)

S.11.1.

Nie wystąpiły przypadki naruszenia procedur dotyczących bezpieczeństwa produktów i usług.

S.11.3., S.12.3.

Na Comarch S.A. ani też na spółki Grupy Comarch nie zostały nałożone kary za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestiach związanych z bezpieczeństwem klientów, rzetelnością i etyką komunikacji marketingowej.

S.12.1.

Grupa Comarch nie odnotowała przypadków niezgodności z regulacjami i dobrowolnymi kodeksami dotyczącymi komunikacji marketingowej (w tym reklamy, promocji, sponsoringu).

S.13.1., S.13.2., S.13.3.

W związku z wejściem w życie w 2018 roku rozporządzenia o ochronie danych osobowych Grupa Comarch wdrożyła szereg procedur dotyczących ochrony danych osobowych uzupełniających już istniejące od wielu lat w firmie polityki i procedury oparte na standardach ISO.

Zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (RODO) powołany został Inspektor Danych Osobowych oraz prowadzony jest szereg rejestrów wymaganych przepisami RODO, między innymi rejestr naruszeń ochrony danych osobowych- wewnętrzną ewidencję naruszeń ochrony danych osobowych.

Zarówno w roku 2018 jak i 2019 nie było postępowań administracyjnych prowadzonych przeciwko spółkom Grupy Comarch (np. UODO) jak i również nie zostały nałożone kary za niezgodność z prawem i regulacjami w kwestiach związanych z ochroną danych osobowych (w podziale na prawomocne i nieprawomocne).

W 2019 roku odnotowano piętnaście naruszeń ochrony danych osobowych w Grupie Comarch, które po przeprowadzonej analizie nie wymagały zgłoszenia organowi nadzorcemu ze względu na małe prawdopodobieństwo, że skutkowałyby one ryzykiem naruszenia praw lub wolności osób fizycznych oraz jedno naruszenie, które zostało zgłoszone organowi nadzorcemu.

Wzrost liczby naruszeń odnotowanych w wewnętrznym rejestrze w porównaniu do roku 2018, którym odnotowano tylko trzy takie sytuacje, związany jest z zauważalnym ciągłym wzrostem świadomości pracowników w obszarze ochrony danych osobowych, w związku z prowadzonymi szkoleniami i wdrażanymi na bieżąco instrukcjami, co przekłada się na lepszą wykrywalność i raportowanie naruszeń, a tym samym wpływa na zapobieganie kolejnym naruszeniom.

S.11.2., S.12.2., S.14.2., S.15.5.

Nie były prowadzone przez UOKIK żadne postępowania.

S.15.6.

Spółce Comarch S.A., ani też innym spółkom Grupy Comarch nie zostały wymierzone żadne kary związane z zachowaniami antykonkurencyjnymi i antyrynkowymi.

S.14.1., S.14.3.

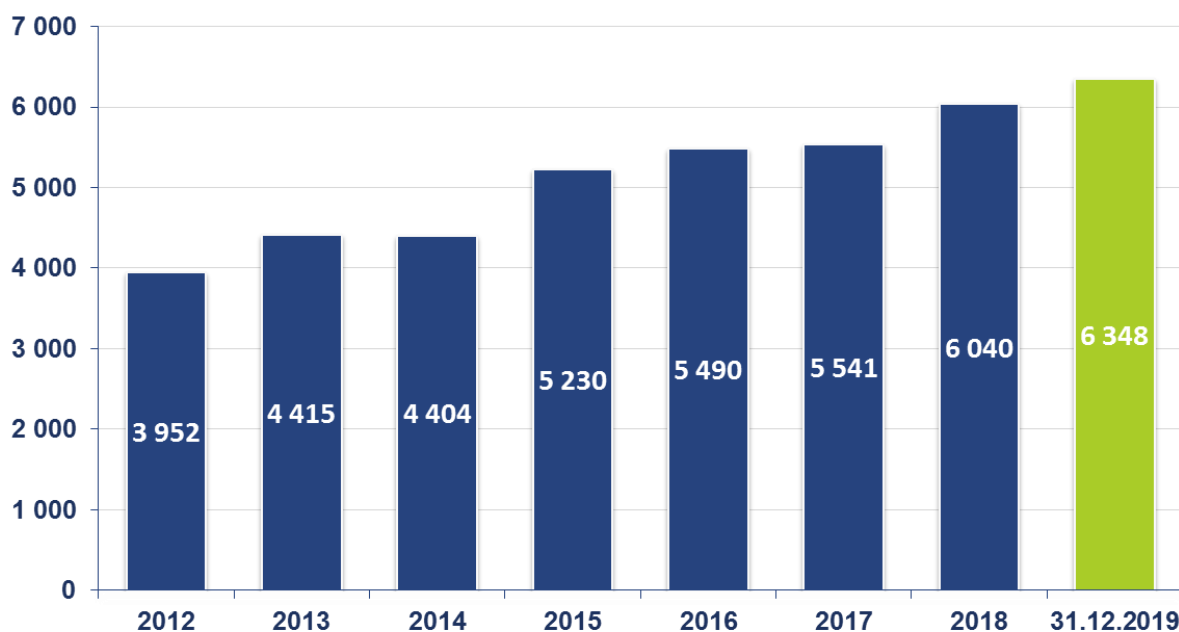
Spółce Comarch S.A., ani też innym spółkom Grupy Comarch nie zostały wymierzone żadne kary związane z niewłaściwym oznakowaniem produktu. Nie zidentyfikowano również przypadków niezgodności związanych z niewłaściwym oznakowaniem produktu.

6. Zasoby ludzkie (obszar społeczny i pracowniczy)

S.2.6., S.2.7., S.2.8., S.3.2., S.3.6.

Podstawowym czynnikiem ograniczającym moce produkcyjne są zasoby ludzkie. Do stałego inwestowania w nowe produkty i technologie informatyczne firma potrzebuje pracowników o odpowiednim wykształceniu i o szerokim zakresie kompetencji. Firma elastycznie zarządza zespołami pracowników, poprzez ciągłą optymalizację alokacji zasobów w aktualnych projektach komercyjnych i prowadzonych wewnętrznych projektach badawczo-rozwojowych (budowa nowych produktów i uaktualnianie istniejącego oprogramowania nie związanego bezpośrednio z umowami z klientami), wykorzystując do tego celu autorskie rozwiązania informatyczne. W efekcie wykorzystanie zasobów ludzkich jest bliskie 100%. Grupa dywersyfikuje ryzyko ograniczeń w dostępności zasobów ludzkich poprzez prowadzenie działalności w 17 oddziałach zlokalizowanych w ośrodkach miejskich w Polsce. Na dzień 31 grudnia 2019 roku w Grupie 3 544 pracowników było zatrudnionych w Krakowie, 2 184 w innych miastach w Polsce oraz 620 poza granicami Polski.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w Comarch S.A. było zatrudnionych 4 979 osób wobec 4 679 osób zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2018 roku, natomiast w całej Grupie Kapitałowej liczba zatrudnionych wzrosła do 6 348 osoby w porównaniu do 6 040 osób z 31 grudnia 2018 roku.

6.1. Przeciętne zatrudnienie w Grupie Comarch w latach 2015-2019

Przeciętne zatrudnienie w Comarch S.A. w latach 2015-2019 kształtowało się następująco:

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w Comarch SA	2019	2018	2017	2016	2015
umowy o pracę	4 057	3 753	3 492	3 416	3 121
pozostałe formy zatrudnienia	930	934	844	888	860
Razem	4 987	4 687	4 336	4 304	3 981

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w Comarch S.A.	2019	2018	2017	2016	2015
produkcyjni oraz konsultanci techniczni	4 330	4 052	3 733	3 698	3 403
marketing i sprzedaż	180	168	161	179	177
kierownictwo i administracja	414	407	372	353	340
inne	63	60	70	74	61
Razem	4 987	4 687	4 336	4 304	3 981

Przeciętne zatrudnienie w Grupie Comarch w latach 2015-2019 kształtowało się następująco:

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w GK Comarch	2019	2018	2017	2016	2015
umowy o pracę	5 087	4 727	4 393	4 323	4 066
pozostałe formy zatrudnienia	1 361	1 364	1 245	1 276	1 238
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

Przeciętna liczba osób zatrudnionych w GK Comarch	2019	2018	2017	2016	2015
produkcyjnych oraz konsultantów technicznych	5 103	4 797	4 369	4 342	4 104
marketingu i sprzedaży	321	298	293	336	339
kierownictwa i administracji	499	495	458	434	427
pozostałych	525	501	518	487	434
Razem	6 448	6 091	5 638	5 599	5 304

W związku ze stałym rozwojem swojej działalności zarówno Comarch S.A. jak i Grupa Comarch systematycznie zwiększają poziom zatrudnienia. Dynamika zatrudnienia w 2019 roku była nieco wyższa niż w latach poprzednich, co jest spowodowane dużym zapotrzebowaniem na zasoby ludzkie w 2019 roku.

6.2. Rotacja zatrudnienia

S.2.2., S.2.3.

W 2019 roku rotacja wśród pracowników Comarch S.A. oraz Grupy Comarch nie odbiegała od dotychczasowej i utrzymywała się na poziomie standardowym dla branży. Przedsiębiorstwo dochowuje starań, żeby zminimalizować poziom rotacji wśród pracowników, zwłaszcza wśród osób kluczowych dla działalności Comarch.

Nie stwierdzono skarg dotyczących praktyk zatrudniania w ramach formalnych mechanizmów skargowych.

6.3. Umowy, na podstawie których świadczona jest praca

S.2.1., S.2.4.

Dominującą formą zatrudnienia w Comarch S.A. oraz w Grupie Comarch jest umowa o pracę. Czas trwania umowy o pracę (umowa na czas określony lub nieokreślony) jest uzależniony od stażu pracy pracownika. Pozostałe formy zatrudnienia stosowane są tylko w uzasadnionych przypadkach (np. łączenie edukacji z pracą zawodową).

Łączna liczba pracowników w Comarch S.A. oraz Grupy Comarch:

Rodzaj umowy o pracę	Etat	Comarch S.A.		Grupa Comarch	
		2019	2018	2019	2018
Umowa o pracę na czas nieokreślony	Niepełny etat	183	179	151	142
	Pełny etat	2 182	2 175	2 898	2 867
	Razem	2 365	2 354	3 049	3 009
Umowa o pracę na czas określony	Niepełny etat	74	54	84	67
	Pełny etat	1 613	1 336	1 925	1 638
	Razem	1 687	1 390	2 009	1 705
Razem		4 052	3 744	5 058	4 714

Rodzaj umowy o pracę	Wiek	Comarch S.A.		Grupa Comarch	
		2019	2018	2019	2018
Umowa o pracę na czas nieokreślony	poniżej 30 lat	476	484	574	568
	30-50 lat	1 841	1 829	2 318	2 292
	powyżej 50 lat	48	41	157	149
	Razem	2 365	2 354	3 049	3 009
Umowa o pracę na czas określony	poniżej 30 lat	1 244	1 119	1 382	1 257
	30-50 lat	430	263	588	416
	powyżej 50 lat	13	8	39	32
	Razem	1 687	1 390	2 009	1 705
Razem		4 052	3 744	5 058	4 714

Rodzaj umowy	Płeć	Comarch S.A.		Grupa Comarch	
		2019	2018	2019	2018
Umowa o pracę na czas nieokreślony	Kobiety	703	695	954	916
	Mężczyźni	1 662	1 659	2 095	2 093
	Razem	2 365	2 354	3 049	3 009
Umowa o pracę na czas określony	Kobiety	524	422	642	555
	Mężczyźni	1 163	968	1 367	1 150
	Razem	1 687	1 390	2 009	1 705
Inne formy zatrudnienia	Kobiety	104	108	260	292
	Mężczyźni	823	827	1030	1 034
	Razem	927	935	1 290	1 326
Razem		4 979	4 679	6 348	6 040

S.2.5.

Liczba zatrudnionych w Grupie Comarch w ramach outsourcingu stanowi niewielki odsetek wszystkich zatrudnionych.

W latach 2018 – 2019 wszyscy pracownicy zatrudnieni na podstawie umowy o pracę w Comarch S.A. oraz w Grupie Comarch otrzymywali wynagrodzenie wyższe od płacy minimalnej.

Znaczący pośredni wpływ ekonomiczny

Miejsca pracy tworzone przez Comarch S.A. oraz polskie spółki Grupy Comarch w poszczególnych województwach Polski wg stanu na ostatni dzień roku, wszystkie typy zatrudnienia:

POLSKA województwo	Comarch S.A.		Polskie spółki GK Comarch	
	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018
dolnośląskie	216	195	221	201
kujawsko-pomorskie	33	30	33	30
lubelskie	167	150	173	154
łódzkie	388	375	400	394
małopolskie	3 036	2 897	3 561	3 424
mazowieckie	289	241	337	284
opolskie	1	0	1	0
podkarpackie	50	52	55	55
podlaskie	26	20	38	32
pomorskie	75	71	101	89
śląskie	441	412	544	507
świętokrzyskie	48	49	50	50

warmińsko-mazurskie	1	1	1	1
wielkopolskie	208	186	211	188
zachodniopomorskie	-	-	2	2
Razem	4 979	4 679	5 728	5 411

Comarch S.A. oraz Grupa Comarch dywersyfikuje ryzyko ograniczeń w dostępności zasobów ludzkich poprzez prowadzenie działalności w 17 oddziałach zlokalizowanych w ośrodkach miejskich w Polsce. Poprzez otwieranie nowych placówek oraz tworzenie nowych miejsc pracy Comarch wydatnie przyczynia się do rozwoju regionów, w których prowadzi działalność.

Miejsca pracy tworzone przez zagraniczne spółki Grupy Comarch w poszczególnych krajach wg stanu na ostatni dzień roku, wszystkie typy zatrudnienia:

ZAGRANICA			
kraj	31 grudnia 2019	31 grudnia 2018	
Albania	-	1	
Arabia Saudyjska	2	3	
Argentyna	3	6	
Austria	11	10	
Belgia	21	-	
Brazylia	20	41	
Chile	27	28	
Finlandia	1	1	
Francja	80	71	
Hiszpania	12	12	
Holandia	3	1	
Japonia	1	1	
Kanada	-	3	
Kolumbia	14	15	
Korea Południowa	1	-	
Luksemburg	-	2	
Malezja	3	5	
Niemcy	246	267	
Panama	4	5	
Peru	9	9	
Rosja	2	3	
Stany Zjednoczone Ameryki	21	17	
Szwajcaria	20	21	
Szwecja	1	1	
Tajlandia	11	7	
Turcja	2	2	
Ukraina	68	66	
Wielka Brytania	9	7	
Włochy	18	14	
Zjednoczone Emiraty Arabskie	10	10	
Razem	620	629	

Duża część przychodów Grupy Comarch pochodzi z rynków zagranicznych, w związku z czym istnieje potrzeba pozyskania zasobów ludzkich także poza Polską. Spółki zagraniczne dostosowują ilość osób zatrudnionych do aktualnego zapotrzebowania kontraktowego poprzez zakładanie nowych spółek zależnych oraz tworzenie nowych miejsc na całym świecie. Mimo że w mniejszym udziale niż w Polsce, jednak także za granicą Comarch przyczynia się w ten sposób do rozwoju regionów, w których prowadzi działalność.

S.2.15.

W polskich spółkach Grupy Comarch dodatkowe pakiety medyczne są świadczeniem dostępnym dla osób zatrudnionych na umowie o pracę (bez względu na czas trwania umowy i wymiar etatu). W zagranicznych spółkach Grupy Comarch dodatkowe pakiety medyczne są zapewniane z uwzględnieniem lokalnych regulacji i praktyk rynkowych w tym zakresie.

S.2.14.

Wskaźniki powrotu do pracy i utrzymania zatrudnienia po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim w podziale na płeć:

Comarch S.A. oraz Grupa Comarch wspiera pracowników decydujących się na rodzicielstwo oraz zapewnia możliwość powrotu do pracy po wykorzystaniu urlopów związanych z macierzyństwem/tacierzyństwem. Zdecydowana większość pracowników wraca po urloпах macierzyńskich/tacierzyńskich na zajmowane wcześniej stanowiska pracy. Comarch S.A. oraz Grupa Comarch umożliwiają elastyczne dopasowanie wymiaru etatu do potrzeb związanych z rodzicielstwem.

		Comarch S.A.		Grupa Comarch	
		2019	2018	2019	2018
Liczba osób, która skorzystała z urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego	Kobieta	97	85	132	110
	Mężczyzna	2	6	14	12
	Razem	99	91	146	122
Liczba osób, która wróciła do pracy po zakończeniu urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego	Kobieta	80	73	97	92
	Mężczyzna	1	7	12	13
	Razem	81	80	109	105
Wskaźnik powrotu do pracy ^{a)}	Kobieta	96%	92%	73%	84%
	Mężczyzna	100%	100%	100%	100%
Liczba osób, która wróciła do pracy po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim i była nadal zatrudniona przez 12 miesięcy od powrotu do pracy	Kobieta	63	69	75	92
	Mężczyzna	4	7	10	7
	Razem	67	76	85	99
Wskaźnik utrzymania zatrudnienia ^{b)}	Kobieta	86%	96%	84%	91%
	Mężczyzna	57%	88%	53%	78%

^{a)}Wskaźnik powrotu do pracy – stosunek całkowitej liczby pracowników, którzy wrócili do pracy po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim do całkowitej liczby pracowników, którzy powinni wrócić do pracy po urlopie macierzyńskim/tacierzyńskim

^{b)}Wskaźnik utrzymania zatrudnienia – stosunek całkowitej liczby pracowników, którzy zachowali pracę 12 miesięcy po powrocie do pracy po zakończeniu urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego do całkowitej liczby pracowników powracających z urlopu macierzyńskiego/tacierzyńskiego w poprzednich okresach objętych raportowaniem

Minimalny okres standardowego wypowiedzenia wręczanego pracownikom oraz ich wybranym reprezentantom przed wdrożeniem ważnych zmian operacyjnych, które mogą mieć istotny wpływ na pracowników polskich spółek Grupy Comarch wynosi 4 tygodnie. Ze względu na brak układów zbiorowych w polskich spółkach Grupy Comarch okres wypowiedzenia oraz konieczność konsultacji

i negocjacji nie są uwzględnione w umowach zbiorowych. W zagranicznych spółkach Grupy Comarch okresy wypowiedzenia są zróżnicowane i zależą od wielu czynników tj. regulacji prawnych danego kraju, stażu pracy czy rodzaju umowy.

Pokrycie zobowiązań emerytalnych organizacji wynikających z programów o zdefiniowanych świadczeniach

W polskich spółkach Grupy Comarch nie został zaimplementowany Pracowniczych Programów Emerytalnych. Pracownicy niektórych zagranicznych spółek Grupy Comarch uczestniczą w programach emerytalnych właściwych dla danych krajów. W 2019 roku zgodnie z obowiązującym prawem spółki Comarch S.A., iComarch24 S.A., Geopolis sp. z o.o., Comarch Polska S.A., Comarch Healthcare S.A., CA Consulting S.A. i Comarch Infrastruktura S.A. podpisały umowy o prowadzenie Pracowniczych Planów Kapitałowych i zarządzanie nimi z Aviva Specjalistycznym Funduszem Otwartym PPK zarządzanym przez Aviva Investors TFI S.A.

Skład ciał zarządczych, nadzorczych i kadry pracowniczej w podziale na kategorie wg płci i wieku

Wszyscy przedstawiciele organów zarządzających Comarch S.A. są obywatelami Polski. Liczbowy podział organów nadzoru wg kategorii różnorodności:

Rok	Organ zarządzający	Wiek	Kobieta	Mężczyzna	Razem
31 grudnia 2019	Rada Nadzorcza	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	2	-	2
		powyżej 50 lat	2	3	5
		Razem	4	3	7
	Zarząd	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	-	6	6
		powyżej 50 lat	-	1	1
		Razem	-	7	7
	Razem		4	10	14
31 grudnia 2018	Rada Nadzorcza	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	1	1	2
		powyżej 50 lat	3	2	5
		Razem	4	3	7
	Zarząd	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	-	6	6
		powyżej 50 lat	-	1	1
		Razem	-	7	7
	Razem		4	10	14

Przedstawiciele organów zarządzających spółkami Grupy Comarch są obywatelami różnych krajów. Struktura organów zarządzających oraz nadzoru wg kategorii różnorodności wygląda następująco:

Rok	Organ zarządzający	Wiek	Kobieta	Mężczyzna	Razem
31 grudnia 2019	Rada Nadzorcza	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	2	24	26
		powyżej 50 lat	6	14	20
		Razem	8	38	46
	Zarząd	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	12	116	128
		powyżej 50 lat	4	17	21
		Razem	16	133	149
	Razem		24	171	195
31 grudnia 2018	Rada Nadzorcza	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	1	23	24
		powyżej 50 lat	6	11	17
		Razem	7	34	41
	Zarząd	poniżej 30 lat	-	-	-
		30-50 lat	12	107	119
		powyżej 50 lat	4	17	21
		Razem	16	124	140
	Razem		23	158	181

Kategorie pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę wg kategorii różnorodności:

Comarch S.A.	2019			2018		
	Kobieta	Mężczyzna	Razem	Kobieta	Mężczyzna	Razem
administracja	257	71	328	252	66	318
kadra menedżerska	138	437	575	125	403	528
produkcja	763	2 222	2 985	682	2 077	2 759
inne	69	95	164	58	81	139
Razem	1 227	2 825	4 052	1 117	2 627	3 744

**zatrudnionych na podstawie umów o pracę*

Grupa Comarch				2018		
Kategorie pracowników*	2019			2018		
	Kobieta	Mężczyzna	Razem	Kobieta	Mężczyzna	Razem
administracja	374	121	495	374	123	497
kadra menedżerska	169	506	675	156	466	622
produkcja	917	2 656	3 573	823	2 504	3 327
inne	136	179	315	118	150	268
Razem	1 596	3 462	5 058	1 471	3 243	4 714

*zatrudnionych na podstawie umów o pracę

Mężczyźni stanowią dominującą grupę wśród zatrudnionych w Comarch S.A. i w Grupie Comarch. Jest to zgodne ze specyfiką branży informatycznej.

Comarch S.A.					2018			
Kategorie pracowników*	2019				2018			
	poniżej 30 lat	30-50 lat	powyżej 50 lat	Razem	poniżej 30 lat	30-50 lat	powyżej 50 lat	Razem
administracja	139	173	16	328	128	173	17	318
kadra menedżerska	37	524	14	575	28	490	10	528
produkcja	1 481	1 475	29	2 985	1 398	1 341	20	2 759
inne	63	99	2	164	49	88	2	139
Razem	1 720	2 271	61	4 052	1 603	2 092	49	3 744

*zatrudnionych na podstawie umów o pracę

Grupa Comarch					2018			
Kategorie pracowników*	2019				2018			
	poniżej 30 lat	30-50 lat	powyżej 50 lat	Razem	poniżej 30 lat	30-50 lat	powyżej 50 lat	Razem
administracja	185	271	39	495	172	280	45	497
kadra menedżerska	44	622	23	689	36	589	20	645
produkcja	1 620	1 647	56	3 323	1 543	1 480	39	3 062
inne	107	366	78	551	74	359	77	510
Razem	1 956	2 906	196	5 058	1 825	2 708	181	4 714

*zatrudnionych na podstawie umów o pracę

W 2019 roku najszybciej przyrosła liczba osób zatrudnionych w przedziale wiekowym 30-50 lat, stanowią one dominującą grupę pracowników.

Kategorie pracowników*	2019				2018			
	Obywatele Polski	Obywatele pozostałych krajów europejskich	Obywatele innych krajów	Razem	Obywatele Polski	Obywatele pozostałych krajów europejskich	Obywatele innych krajów	Razem
administracja	325	3	0	328	316	1	1	318
kadra menedżerska	570	5	0	575	525	3	0	528
produkcja	2 921	54	10	2 985	2 702	43	14	2 759
inne	157	4	3	164	134	2	3	139
Razem	3 973	66	13	4 052	3 677	49	18	3 744

*zatrudnionych na podstawie umów o pracę

Kategorie pracowników*	2019				2018			
	Obywatele Polski	Obywatele pozostałych krajów europejskich	Obywatele innych krajów	Razem	Obywatele Polski	Obywatele pozostałych krajów europejskich	Obywatele innych krajów	Razem
administracja	426	53	16	495	431	50	16	497
menedżerski	625	59	29	713	581	46	28	655
produkcja	3 186	80	30	3 296	2 915	65	31	3 011
inne	224	197	133	554	191	202	158	551
Razem	4 461	389	208	5 058	4 118	363	233	4 714

*zatrudnionych na podstawie umów o pracę

Grupa Comarch zatrudnia wielu pracowników spoza Polski, wpisując się tym samym w specyfikę branży IT, gdzie standardem jest międzynarodowe środowisko pracy i wielokulturowość zespołów pracowniczych. Udział pracowników spoza Polski nieznacznie wzrósł w 2019 roku w stosunku do poziomu ubiegłorocznego.

S.2.9

Stosunek średniego wynagrodzenia zasadniczego kobiet do średniego wynagrodzenia zasadniczego mężczyzn według kategorii pracowników:

Kategorie pracowników	Comarch S.A.		Grupa Comarch	
	2019	2018	2019	2018
administracja	94%	92%	85%	90%
menedżerski	64%	66%	74%	68%
produkcja	76%	76%	75%	75%
inne	78%	72%	72%	72%

Średnie wynagrodzenie kobiet w Comarch S.A. i w Grupie Comarch jest niższe niż średnie wynagrodzenie mężczyzn. Wynika to głównie z faktu, że zatrudniane kobiety posiadają krótsze doświadczenie w branży IT i krótszy staż pracy w Comarch, co wpływa na poziom wynagrodzeń. W grupie pracowników, gdzie doświadczenie w branży i staż pracy są zbliżone dla kobiet i mężczyzn (administracja), poziom zarobków jest wyrównany.

System oceny pracowników

W Grupie Comarch funkcjonuje sformalizowany system oceny pracowników, dzięki któremu zdecydowana większość pracowników otrzymuje regularne oceny wyników swojej pracy oraz informacje na temat możliwości rozwoju zawodowego.

S.2.13

Łączna wysokość rocznych składek na PFRON

w tys. PLN	2019	2018
Comarch S.A.	2 305	2 012
Grupa Comarch	2 769	2 279

6.4. Szkolenia

S.5.1., S.5.2.

Centrum Szkoleniowe Comarch oferuje specjalistyczne szkolenia oraz konsultacje informatyczne i biznesowe na każdym poziomie zaawansowania, zarówno w ramach szkoleń

wewnętrznych kierowanych do pracowników Grupy Comarch, jak i oferowanych szerokiemu gronu klientów zewnętrznych. Centrum Szkoleniowe korzysta z ponad 20 lat doświadczenia Comarch, jako firmy opartej na wiedzy. W ponad 300 programach szkoleniowych prowadzonych przez 80 wykwalifikowanych trenerów bierze udział ok. 14 000 uczestników rocznie.

Poza szkoleniami specjalistycznymi, kursami czy warsztatami, Centrum Szkoleniowe Comarch organizuje swój flagowy program szkoleniowy poświęcony zarządzaniu i dedykowany menedżerom. **Comarch Akademia Zarządzania** jest programem szkoleniowym skierowanym bezpośrednio do kadry kierowniczej. Celem programu jest wsparcie rozwoju kompetencji menedżerskich. Na szkolenia zapraszane są osoby ze stanowisk kierowniczych (decyduje przede wszystkim pozycja w strukturze organizacyjnej). Pracownicy awansujący na stanowiska kierownicze cyklicznie będą zapraszani do nowotworzonych grup szkoleniowych. Zasadą programu jest praca w grupie, która spotyka się cyklicznie na kolejnych zajęciach. Dzięki temu uczestnicy mają możliwość nie tylko skonfrontować nabyte kompetencje z praktyką na miejscu pracy, ale również przedyskutować osiągnięte efekty w ramach kolejnych zajęć. Między zajęciami uczestnicy programu będą otrzymywać dodatkowe materiały i zadania do wykonania.

Średnia liczba godzin szkoleniowych na pracownika (wg płci i kategorii pracowników):

Comarch SA wszystkie szkolenia	2019			2018		
	kadra menedżerska	pozostali	razem	kadra menedżerska	pozostali	razem
kobiety	10,36	10,52	10,52	11,13	11,53	11,51
mężczyźni	9,76	11,38	11,32	10,86	12,92	12,85
Razem	9,90	11,13	11,09	10,94	12,52	12,47

Comarch SA szkolenia wewnętrzne	2019			2018		
	kadra menedżerska	pozostali	razem	kadra menedżerska	pozostali	razem
kobiety	10,36	10,19	10,19	10,81	11,39	11,37
mężczyźni	9,76	11,23	11,17	10,71	12,65	12,57
Razem	9,90	10,93	10,89	10,74	12,29	12,23

Grupa Comarch	2019	2018
---------------	------	------

wszystkie szkolenia	kadra menedżerska	pozostali	razem	kadra menedżerska	pozostali	razem
kobiety	10,58	10,63	10,63	11,05	9,59	9,63
mężczyźni	9,89	11,49	11,43	10,72	10,33	10,34
Razem	10,07	11,23	11,19	10,81	10,13	10,14

Grupa Comarch szkolenia wewnętrzne	2019			2018		
	kadra menedżerska	pozostali	razem	kadra menedżerska	pozostali	razem
kobiety	10,58	10,32	10,33	10,77	9,35	9,39
mężczyźni	9,89	11,32	11,26	10,58	9,97	9,99
Razem	10,07	11,03	10,99	10,63	9,80	9,82

Liczba pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe, którym przysługują określone uprawnienia z tego tytułu w stosunku do pracodawcy (np. urlopy szkoleniowe) ze wskazaniem liczby pracowników, którym pracodawca współfinansuje lub finansuje podnoszenie kwalifikacji zawodowych:

Comarch SA	2019	2018	Grupa Comarch	2019	2018
wszystkie szkolenia			wszystkie szkolenia		
kobiety	1 256	1 493	kobiety	1 352	1 569
mężczyźni	3 426	4 074	mężczyźni	3 570	4 181
Razem	4 682	5 567	Razem	4 922	5 750

Comarch SA	2019	2018	Grupa Comarch	2019	2018
szkolenia zewnętrzne			szkolenia zewnętrzne		
kobiety	73	220	kobiety	80	236
mężczyźni	231	613	mężczyźni	238	631
Razem	304	833	Razem	318	867

Ze względu na brak zainteresowania ze strony pracowników i niewielką liczbę osób w wieku emerytalnym Comarch nie organizuje programów związanych z zakończeniem kariery zawodowej wynikającym z przejścia na emeryturę lub rozwiązania umowy o pracę.

6.5. Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne

S.1.1.

Jednym z głównych celów strategicznych Grupy Comarch jest opracowywanie nowych, konkurencyjnych produktów, pozwalających na zapewnienie dalszego rozwoju Comarch, a co za tym idzie zwiększenie jej wartości. Utrzymanie dynamiki sprzedaży wymaga nakładów na rozwój produktów oraz właściwą ich promocję i marketing. Dotyczy to zarówno modyfikacji już istniejących produktów i technologii, jak również opracowywania nowych produktów. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w 2019 roku osiągnęły wartość 230,6 mln PLN i tym samym osiągnęły 16% przychodów ze sprzedaży Grupy Comarch. Grupa Comarch przeznaczyła na nie zarówno środki własne, jak i aktywnie pozyskiwała fundusze europejskie. Środki te aktywnie pozyskują dwie spółki Grupy Comarch - Comarch S.A. oraz Comarch Healthcare S.A. Nakłady na prace badawczo-rozwojowe w Comarch S.A. w 2019 roku osiągnęły wartość 192,7 mln PLN.

Działalność w Specjalnej Strefie Ekonomicznej

Comarch S.A. prowadzi działalność gospodarczą w Specjalnej Strefie Ekonomicznej „Krakowski Park Technologiczny” w Krakowie. Z tytułu poniesionych nakładów inwestycyjnych Comarch S.A. korzysta z pomocy publicznej w formie zwolnień w podatku dochodowym.

Szczegółowy opis posiadanych ulg inwestycyjnych z tytułu prowadzenia działalności w Specjalnych Strefach Ekonomicznych został opublikowany w nocie 3.10 Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Comarch za rok [2019](#).

S.1.2.

Sprzedaż do klientów z sektora publicznego kształtowały się jak poniżej.

w tys. PLN	2019	%	2018	%
Przychody ze sprzedaży Comarch S.A.	952 062	100,0%	966 100	100,0%
<i>w tym od sektora publicznego</i>	40 636	4,3%	33 505	3,7%
Przychody ze sprzedaży GK Comarch	1 437 423	100,0%	1 369 619	100,0%
<i>w tym od sektora publicznego</i>	132 352	9,1%	193 000	14,1%

W 2019 roku nastąpił wzrost przychodów Comarch S.A. ze sprzedaży do klientów z sektora publicznego o 21,3%, tj. 7 131 tys. PLN. Jeśli zaś chodzi o przychody Grupy Comarch ze sprzedaży do klientów z sektora publicznego, nastąpił ich spadek o 32,5%, tj. 62 848 PLN, co jest związane z zakończeniem realizacji dużych kontraktów na dostawę produktów i usług informatycznych. Sektor publiczny odpowiadał za 9,1% przychodów Grupy Comarch w omawianym okresie.

Wysokość dotacji otrzymanych w poszczególnych latach

w tys. PLN	2019	2018
Comarch S.A.		
7 Program Ramowy (Komisja Europejska)	44	308
Fundusze Strukturalne POIG	-	-
Fundusze Strukturalne POIR	1 485	1 490
Środki krajowe	-	-
Pomoc de minimis	-	-
Razem	1 529	1 798
Grupa Comarch		
7 Program Ramowy (Komisja Europejska)	44	308
Fundusze Strukturalne POIG	-	-
Fundusze Strukturalne POIR	1 485	1 490
Środki krajowe	-	113
Pomoc de minimis	214	207
Regionalny Program Operacyjny Woj. Łódzkiego*	-	361*
Razem	1 744	2 480

*) aktualizacja danych w raporcie za 2019 rok

7. Działalność na rzecz społeczeństwa

Grupa Comarch angażuje się w różnorodne działania mające na celu wsparcie lokalnej społeczności, aktywnie wspiera ochronę środowiska w swoim najbliższym otoczeniu oraz działa na rzecz popularyzacji nauki. Wiele inicjatyw i przedsięwzięć jest realizowanych przez MKS Cracovia SSA.

Comarch dla poprawy jakości muzyki organowej w kościele Mariackim

Comarch od lat współpracuje z Parafią Mariacką. W ostatnich latach firma przeznaczyła darowiznę na remont organów w kościele i była współfundatorem nowego instrumentu oraz całego projektu rewitalizacji przestrzeni muzycznej w kościele. Organy średnie zostały oddane już do użytku, natomiast nowobudowane organy główne zostaną ukończone na 700 rocznicę konsekracji obecnego kościoła w 2020 roku.

Mariacki Festiwal Organowy

Comarch jest sponsorem Mariackiego Festiwalu Organowego - cyklu letnich wydarzeń muzycznych w murach kościelnych parafii, od samego początku jego istnienia. Festiwal to nie tylko muzyczne wieczory w najśłynniejszym kościele Krakowa, ale też ponadczasowy dialog epok oraz konfrontacje wspólnego brzmienia organów z różnorodnym instrumentarium. Firma po raz piąty zaangażowała się w organizację wydarzenia, jako główny sponsor Festiwalu.

Comarch gra z Last Night of the Proms

Również w minionym roku Comarch sponsorował wydarzenie, które wpisało się na stałe do kalendarza kulturalnego Krakowa - koncert *Last Night of the Proms*.

Graduation Project

Po raz pierwszy firma zaangażowała się także w Graduation Project - przegląd najlepszych prac dyplomowych dla osób z krajów Grupy Wyszehradzkiej. Do przeglądu zgłoszono w 2018 roku 347 dyplomów, z których jury zakwalifikowało do wystawy 30 projektów. Dyplomy zostały pokazane w czerwcu 2019 r., podczas European Design Festival w Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie oraz jesienią na Vienna Design Week. Natomiast wernisażowi w centrum kultury Zamek Cieszyn towarzyszyło uroczyste wręczenie wyróżnień specjalnych – płatnych staży w Comarch.

Konkurs grantowy Comarch Cares

Do Konkursu Grantowego #ComarchCares mogli zgłaszać się pracownicy Comarch, którzy wraz z instytucjami (fundacje, stowarzyszenia, placówki wychowawcze i edukacyjne), chcą realizować działania o charakterze pro-społecznym. Jesienią 2018 rozstrzygnięto kolejną edycję konkursu, w której wyłoniono dwa zwycięskie granty do przeprowadzenia w 2019 roku: „Programowanie ma przyszłość” oraz projekt „Programowanie – przygoda na całe życie”. Pierwszy zakładał przeprowadzenie zajęć z programowania dla starszych dzieci i młodzieży oraz zajęć z Lego WeDo 2.0 i Lego Boost dla przedszkolaków w Tarnowie. Druga inicjatywa polegała na organizacji dodatkowych zajęć dla dzieci ze szkół ponadpodstawowych w Poznaniu, z podstaw programowania z elementami robotyki i wykorzystaniem nowych technologii np. druk 3d, maszyny sterowane cyfrowo. W projekcie wykorzystano również platformę Sphero edu oraz roboty Star Wars BB-8. Projekty zrealizowane zostały w 2019 r.

Dla społeczności lokalnych

Podobnie jak w latach ubiegłych i w 2019 roku pracownicy z polskich spółek Comarch w oddziałach w całej Polsce włączyli się w organizację świątecznych zbiórek rzeczowych dla osób potrzebujących. Wsparcie otrzymało kilkanaście organizacji i instytucji, w tym m.in. Małopolskie Hospicjum dla Dzieci, Fundacja Zdążyć z pomocą, Hospicjum św. Łazarza czy domy dziecka.

Powrócono również do organizacji akcji charytatywnej z okazji Światowego Dnia Zwierząt. Dzięki olbrzymiemu zaangażowaniu pracowników firmy, udało się wesprzeć schroniska i organizacje działające na rzecz bezdomnych zwierząt w Bielsku-Białej, Gdańsku, Gliwicach, Katowicach, Kielcach, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Tarnowie, Warszawie oraz Wrocławiu.

Comarch został również sponsorem Święta Czyżyn. Dzielnica Czyżyny dzieciom - rodzinnej imprezy plenerowej dla mieszkańców dzielnicy Krakowa, w której mieści się jego siedziba główna firmy, a

należące do Grupy Kapitałowej Comarch centrum medyczne iMed24 pojawiło się na evencie ze stoiskiem, prowadząc działania prozdrowotne.

DZIAŁANIA PROEKOLOGICZNE

Odpowiedzialna administracja budynkami Comarch – fotowoltaika, deszczówka i segregacja śmieci

W kampusie Comarch w Krakowie znajduje się siedem biurowców, w których na co dzień pracuje ponad 3 500 osób. Do firmy należy również kilka budynków poza Krakowem, dwa w Warszawie i jeden w Łodzi. Dodatkowo spółka wynajmuje kilkanaście biur w Polsce i za granicą. Zarządzanie tymi nieruchomościami odbywa się z uwzględnieniem proekologicznych praktyk, takich jak np. modernizacja budynków i wyposażenia, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii czy też zastosowanie odpowiedniej polityki zakupowej. W obiektach będących własnością Comarch stopniowo wymieniane są lampy na nowe z technologią LED oraz wprowadzane bardziej nowoczesne i energooszczędne urządzenia. We wszystkich budynkach rozstawione są pojemniki, umożliwiające segregację śmieci na cztery kategorie: szkło, papier, tworzywa sztuczne oraz odpady zmieszane.

Budynek Comarch SSE7 w Krakowie wyposażony został w panele fotowoltaiczne zamontowane na dachu biurowca. Urządzenia te pozwalają na częściowe pokrycie własnego zapotrzebowania na energię elektryczną. Są one w stanie wyprodukować 64 kW energii elektrycznej, co pozwala zasilić około 1000 komputerów. Dodatkowo w garażu podziemnym zostały zainstalowane stanowiska do ładowania pojazdów elektrycznych. Wyróżniającą cechą budynku są półki świetlne, projektowane na południowych i zachodnich elewacjach, które spełniają podwójną funkcję: zaciniają pas przyokienny od słońca oraz odbijają światło, doświetlając te części pomieszczeń, które znajdują się w głębi. W ten sposób ograniczane jest zużycie energii elektrycznej. Wszystkie pokoje wyposażone są w osobny inteligentny system wentylacji i klimatyzacji, który jest jednocześnie źródłem ogrzewania. W nocy klimatyzacja pracuje w trybie ekologicznym, a rano z wyprzedzeniem nagrzewa pomieszczenie do ustawionej na sterowniku temperatury. Przy realizacji inwestycji Comarch SSE7 zachowana została dbałość również o najbliższe otoczenie budynku. Zostały posadzone drzewa i krzewy. W sąsiedztwie pozostałych biurowców w kampusie także znajdują się tereny zielone.

Dodatkowo wszystkie budynki Comarch są wyposażone w nowoczesne systemy wentylacyjne z odzyskiem ciepła. W dwóch biurowcach w krakowskim kampusie oraz na obiekcie w Łodzi

zainstalowane są systemy, które pozwalają gromadzić deszczówkę. Woda ta jest wykorzystywana do pielęgnacji terenów zielonych na terenie firmy.

Budujemy ekologiczną flotę aut

W firmie sukcesywnie wymieniana jest także flota samochodowa, na pojazdy, które spełniają najnowsze normy emisji spalin. W 2019 roku 75 % samochodów spełniało rygorystyczne normy emisji spalin EURO6, 23 % mieściło się w normach EURO5, a tylko 2 % spełniało normy EURO4 lub niższe. W 2019 roku wycofane zostało z eksploatacji 15 pojazdów charakteryzujących się starszymi normami emisji spalin. Stopniowo wycofywane są z floty pojazdy z silnikami wysokoprężnymi i zastępowane są bardziej ekologicznymi samochodami z silnikami benzynowymi oraz z napędem hybrydowym.

Pracownicy też są eko!

Comarch promuje ekologiczne wartości wśród swoich pracowników, realizując działania zachęcające do świadomego korzystania z zasobów naturalnych oraz ograniczenia zużycia energii. W pomieszczeniach gospodarczych oraz przestrzeniach wspólnych znajdują się komunikaty przypominające o wyłączaniu światła, komputerów i innych urządzeń po skończonej pracy, wykorzystywaniu w wewnętrznej korespondencji kopert wielokrotnego użytku, ograniczeniu druku i przesyłaniu korespondencji drogą elektroniczną oraz rozważnym korzystaniu z bieżącej wody.

– *Pracownicy mają bardzo dużą świadomość ekologiczną i chętnie przyłączają się do akcji z zakresu ochrony i kształtowania środowiska naturalnego, które organizujemy w firmie* – mówi Anna Bajorek, szef działu Employer Branding w Comarch.

W trosce o środowisko naturalne w firmowej kantine, która znajduje się na terenie kampusu Comarch w Krakowie organizowana jest akcja „Przyjdź z własnym kubkiem po kawę”.

– *Zamiast sprzedaży gorących napojów w jednorazowych naczyniach, obsługa restauracji może serwować te napoje w kubkach przyniesionych przez gości. Inicjatywa ma przede wszystkim zapobiegać nadmiernej produkcji śmieci. Dodatkowo w pomieszczeniach socjalnych w budynkach Comarch są zainstalowane dystrybutory z wodą lub urządzenia, które filtrują wodę. W ten sposób zachęcamy pracowników do rezygnacji z wody butelkowanej na rzecz „kranówki”* – wylicza Monika Krąkowska, kierownik działu administracji w Comarch.

Zazieleniamy Kraków

Dowodem troski Grupy Comarch o stan środowiska naturalnego, są między innymi wspólne akcje firmy i Zarządu Zieleni Miejskiej w Krakowie, realizowane od 2015 roku. W minionym roku firma kontynuowała akcję zazielniania stolicy Małopolski. Pracownicy Comarch wraz z rodzinami posadzili na Plantach Krakowskich 1500 szt. roślin, a ponadto rozdali mieszkańcom Krakowa sadzonki m.in.: lawendy, skrzydłokwiatu i paproci. – *Pracownicy wraz z rodzinami dokładają swoją „zieloną” cegiełkę do poprawy przestrzeni publicznej* – dodaje Anna Bajorek.

POPULARYZACJA NAUKI

Grupa Comarch od początku swojej działalności aktywnie współpracuje ze szkołami, uczelniami wyższymi oraz innymi placówkami edukacyjnymi. W poszczególnych oddziałach powstają inicjatywy pracowników wiążące się z poświęcaniem czasu dla studentów na dedykowanych kursach czy okazyjnych spotkaniach. Nasi pracownicy dzielą się wiedzą podczas różnego rodzaju konferencji oraz eventów m.in.: Women in Tech Summit, Ciemna strona UX, World Usability Day, dev.js i J/vacon.

W 2019 roku Comarch był sponsorem Międzyszkolnego Festiwalu Informatycznego „Projekt na szóstkę”. MFI organizowany jest od 14 lat przez Zespół Szkół Łączności we współpracy z Fundacją Instytut Mikromakro oraz Krakowskim Parkiem Technologicznym. W zmaganiach biorą udział uczniowie

małopolskich szkół, a celem festiwalu jest promowanie młodych talentów o zainteresowaniach informatycznych.

Mając w swoich szeregach wielu absolwentów Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz współpracując z tą uczelnią na wielu polach od początku powstania firmy, Comarch zdecydował się wesprzeć obchody jubileuszu 100-lecia Akademii, które przypadły na lata 2018-2019.

WSPÓŁPRACA Z CENTRALNYM DOMEM TECHNOLOGII

W 2019 roku Comarch rozpoczął współpracę partnerską z Fundacją Polskiego Funduszu Rozwoju oraz Centralnym Domem Technologii. Zadaniem tego miejsca jest popularyzacja metodyki STEAM, czyli nurtu w edukacji rozwijającego interdyscyplinarne kompetencje w dziedzinach: nauki ścisłe, technologia, inżynieria, sztuka i matematyka. Wspólnie z pracownikami CDT staramy się, aby ta przestrzeń była źródłem wiedzy dla odwiedzających.

Wśród prezentowanych urządzeń i rozwiązań technologicznych znajduje się Punkt Diagnostyczny (opracowany przez spółkę Comarch Healthcare), który pokazuje możliwość zastosowania informatyki w opiece medycznej. Punkt diagnostyczny pozwala na szybki tzw. pre-screening, bez udziału operatora punktu - każdy chętny może w ciągu kilku minut samodzielnie wykonać badanie, na przykład EKG (bez podpinania kabli, a jedynie chwytając sensor). Takie badanie dwukanałowym EKG trwa minutę. Możemy też zmierzyć m.in. saturację, temperaturę i wagę ciała, BMI, czy ciśnienie tętnicze.

Dodatkowo w ramach współpracy dzieci pracowników z warszawskich oddziałów Comarch brały udział w weekendowych interdyscyplinarnych zajęciach edukacyjnych w Centralnym Domu Technologicznym. Podczas warsztatów zdobywały wiedzę z zakresu biologii, ekologii, ochrony środowiska, a także elektroniki i nowych mediów.

COMARCH DLA EDUKACJI

Comarch popularyzuje wiedzę na temat systemów ERP wśród uczelni i szkół zawodowych o profilach ekonomicznych. Działalność ta jest realizowana poprzez:

- prowadzenie przez pracowników wykładów na uczelniach wyższych, na tematy związane z informatyką, technologią i ekonomią,
- udzielenie systemów Comarch ERP w wersjach edukacyjnych (ponad 600 placówek i instytucji oświatowych wyposażonych edukacyjnymi wersjami Comarch ERP),
- spotkania i seminaria ERP dla wykładowców i studentów, nauczycieli oraz uczniów szkół o profilach zawodowych,
- szkolenia z zakresu systemów Comarch ERP dla kadry pedagogicznej,
- inne programy edukacyjne oraz eventy dla studentów kierunków ekonomicznych.

Dystrybuujemy również specjalne, dedykowane szkolnictwu zawodowemu zeszyty ćwiczeń przygotowujące do państwowych egzaminów zawodowych na profilu technik ekonomista.

STREFA INNOWACJI COMARCH

Działająca od 2018 roku Strefa Innowacji Comarch to przestrzeń, w której prezentowane są osiągnięcia technologiczne Comarch w zakresie systemów informatycznych, telekomunikacji, Internetu Rzeczy czy sztucznej inteligencji. Wydzielone obszary Strefy dedykowane są poszczególnym sektorom gospodarki, dla których Comarch projektuje i wdraża innowacyjne rozwiązania. Odwiedzający mają okazję zapoznać się -+z rozwiązaniami takimi jak Virtual Reality, e-mobilność czy telemedycyna.

Strefę Innowacji odwiedzają nie tylko partnerzy biznesowi. Zorganizowane zwiedzanie, możliwość obcowania z nowoczesnymi technologiami i poszerzania wiedzy stwarzają warunki przyjazne grupom szkolnym i akademickim. Wycieczka do Strefy Innowacji stanowi dla młodzieży doskonałą okazję do inspirujących dyskusji o przyszłości, wyborze studiów czy ścieżkach kariery zawodowej. Podczas oprowadzania uczniowie chętnie wchodzi w interakcję z nowoczesnymi rozwiązaniami, zadają dużo pytań, pogłębiają swoją wiedzę i zainteresowania. Wśród odwiedzających znajdują się zarówno licealiści jak i uczniowie szkół podstawowych.

Wizyta w przestrzeni pełnej innowacyjnych rozwiązań może być wyjątkowym doświadczeniem niezależnie od wieku. Strefę Innowacji Comarch odwiedzili również Słuchacze Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Najnowsze rozwiązania okazały się nie być im obce - stanowiły impuls do ożywionej dyskusji na temat działalności Comarch i dalszego rozwoju technologicznego.

Strefa Innowacji Comarch promuje i uczy. Nowoczesna, multimedialna przestrzeń zachęca do interakcji z nowymi technologiami i ułatwia porządkowanie wiedzy. To miejsce spotkań i wymiany myśli, a jednocześnie obszar wystawienniczy prezentujący wizję przyszłości, niezwykle atrakcyjny i wartościowy dla odwiedzających.

LETNI PROGRAM STAŻOWY

Firma od lat konsekwentnie kontynuuje program umożliwiający studentom rozpoczęcie kariery w branży IT. W 2019 roku odbyła się już 17. edycja wakacyjnego programu stażowego, realizowanego w owym roku w dwunastu miastach w Polsce. Kandydaci mieli do wyboru profil programistyczny, telekomunikacyjny, inżynier systemowy, embedded, AI/ML oraz staż UX/UI. W czasie stażu ponad 350 studentów miało możliwość nie tylko skonfrontowania własnych wyobrażeń z dotychczas zdobytą wiedzą, ale także realizowania rzeczywistych projektów we współpracy z realnym klientem i pod czujnym okiem specjalistów. Po trzech miesiącach płatnego stażu blisko 75% z nich zdecydowało się kontynuować współpracę z Comarch.

SPORT I ZDROWY STYL ŻYCIA

Od ponad 25 lat polskie spółki Grupy Comarch angażują się w propagowanie sportu wśród młodzieży oraz mieszkańców województwa małopolskiego. Od 2003 roku firma jest tytularnym sponsorem najstarszego, istniejącego klubu piłkarskiego w Polsce – Cracovia, a w 2019 roku została sponsorem ekstraklasowego klubu piłkarskiego OSC z Lille we Francji.

Firma promuje również zdrowy i aktywny styl życia wśród swoich pracowników. Do dyspozycji pracowników spółek Grupy Comarch w Krakowie i ich rodzin oddane jest Centrum Rekreacyjne Comarch. W sezonie zimowym pracownicy mają możliwość skorzystania z bezpłatnych wejściówek na lodowisko.

Comarch zachęca pracowników do przyjeżdżania w miesiącach wiosennych i letnich rowerem do pracy, zapewniając infrastrukturę rowerową (np. stojaki, rowerownię, stacje naprawcze oraz szatnie z prysznicami) oraz okolicznościowe akcje związane z rowerami. Podczas dorocznego wydarzenia „Śniadanie rowerowe” pracownicy, którzy tego dnia przyjechali do pracy rowerem otrzymują zdrową przekąskę i mogą uczestniczyć w ciekawych akcjach tematycznych. W minionym roku Comarch dołączył do małopolskiej kampanii „Rowerem do pracy, czyli – dom, rower, praca... i tak w kółko”. Celem akcji

było promowanie roweru jako codziennego środka transportu wykorzystywanego w trakcie podróży do i z pracy. Podczas pięciu miesięcy uczestnictwa w kampanii prawie 200 pracowników Comarch systematycznie dojeżdżało do pracy rowerem. Kampanie rowerowe organizowane w firmie są elementem polityki środowiskowej, która jest wpisana w strategię firmy i model zarządzania.

Grupa Comarch zachęca swoich pracowników także do udziału w zewnętrznych imprezach sportowych, a dochód z wielu z nich przekazywany jest na cele społeczne. W 2019 roku pracownicy spółek Grupy Comarch w Polsce uczestniczyli w kilkudziesięciu imprezach biegowych w całej Polsce, rozgrywkach piłkarskich czy Mundialu Comarch. Część wydarzeń miała również charakter charytatywny.

Również w 2019 roku w sezonie letnim pracownicy Grupy Comarch w Polsce wzięli udział w rywalizacji biegowej i rowerowej ComarchONrun i ComarchONbike. Podczas jej trwania rowerzyści przejechali ponad 85 tys. km, natomiast biegacze pokonali ponad 17 tys. km. W tej edycji po raz pierwszy uczestnicy rywalizowali o wspólną nagrodę, którą było wsparcie finansowe dla wybranej organizacji charytatywnej. Każdy miesiąc zmagania to było nowe wyzwanie i większa kwota do przekazania dla podopiecznych Domu Dziecka Zakątek w Katowicach.

Chcąc zachęcić swoich pracowników do spędzania weekendów aktywnie i na łonie natury, wycieczką na Babią Górę dla krakowskiego, katowickiego i gliwickiego oddziału firmy, Comarch zainaugurował także działalność klubu górskiego.

Działania CSR zrealizowane w 2019 roku przez MKS Cracovia SSA

Lajkonik

Na początku ubiegłego roku, po dłuższej nieobecności, na stadion przy ul. Józefa Kałuży 1 powrócił Lajkonik. Nowa maskotka Cracovii regularnie pojawia się na meczach piłki nożnej, hokeja oraz na wszelkich ważnych klubowych eventach. Lajkonik to przede wszystkim frajda dla najmłodszych fanów, którzy mogą sobie zrobić z nią zdjęcie lub otrzymać od niej klubowe gadżety. Maskotka wykorzystywana jest również w outdoorowych akcjach promocyjnych, wizytacja w szkołach, itp. Niejednokrotnie Lajkonik przechadzał się już m.in. po krakowskich Błoniach, zapraszając napotkanych na swej drodze mieszkańców miasta na mecze piłkarskie i hokejowe „Pasów”.

Medialny i Studencki Ambasador Cracovii

Projekty powstały z myślą o młodych osobach, które aktywnie uczestniczą w wydarzeniach związanych z Klubem. Kibice – ambasadorzy, mają okazję realizować swoje pomysły promowania Cracovii i doskonalić swój warsztat chociażby reporterski, redaktorski czy chociażby fotograficzny, zdobywając cenne doświadczenie w najstarszym Klubie sportowym w Polsce. Jeden z uczestników programu Medialnego Ambasadora Cracovii w czasie swojej działalności wykazał się swoimi umiejętnościami na tyle, że został zatrudniony w Klubie i dołączył do działu marketingu na stałe, prowadząc między innymi działania na rzecz osób niepełnosprawnych, gdyż sam jest osobą poruszającą się na wózku inwalidzkim. Programy mają więc potencjał w wynajdowaniu ciekawych, energicznych i chętnych do działania osób, które chcą wspierać Klub na wielu płaszczyznach.

Fanklub „Sprawni z Cracovią”

Od października 2019 roku działa Oficjalny Fanklub Cracovii „**Sprawni z Cracovią**”, który zrzesza społeczność kibiców z niepełnosprawnościami. Fanklub, przy współpracy ze stowarzyszeniami i fundacjami, pracuje nad aktywizacją osób z niepełnosprawnościami, zapraszając je na mecze piłkarskie i hokejowe. Klub kibica będzie organizował dla swoich członków specjalne wydarzenia, m.in. spotkania z zawodnikami Cracovii.

Krakowska Karta Rodzinna

W listopadzie 2019 najstarszy Klub sportowy w Polsce dołączył do programu Krakowskiej Karty Rodzinnej, utworzonego przez Gminę Miejską Kraków. KKR to system zniżek, ulg, preferencji i uprawnień dla rodzin wielodzietnych oraz podopiecznych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Włączenie się Cracovii w program to kolejny element współpracy Klubu z Miastem Kraków. Klub w swojej ofercie zaproponował m.in. tańsze karnety i bilety na sektor rodzinny, zniżki w Oficjalnym Sklepie Cracovii i na zwiedzanie stadionu, oraz dedykowaną ofertę dla dzieci biorących udział w zajęciach piłkarskich przedszkoli Cracovia Kids.

Cracovia Uruguay

W stolicy Urugwaju – Montewideo, powstał amatorski klub piłkarski Cracovia Uruguay, którego założyciele kilka lat wcześniej byli na jednym z meczów Cracovii i stali się jej sympatykami. Klub postanowił docenić inicjatywę Urugwajczyków i wraz z partnerem – firmą Puma, wysłał do Urugwaju paczkę, w której znajdowały się stroje meczowe, karnety na mecze „Pasów” dla wszystkich zawodników klubu Cracovia Uruguay, oraz inne gadżety klubowe. Akcja odbiła się szerokim echem w mediach społecznościowych i była bardzo pozytywnie odebrana przez kibiców. W klubowym muzeum na stadionie przy ul. Józefa Kałuży 1 na stałe pojawiła się również koszulka urugwajskiego klubu.

Teddy Bear Toss

Szósta już edycja popularnej akcji na całym świecie odbyła się w 2019 roku na lodowisku Cracovii. Pluszaki, rzucone na taflę po pierwszym голу dla Comarch Cracovii, jak zwykle trafiły do dzieci z krakowskich domów dziecka i Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego.

Akcja #SergiuKing

Akcja zorganizowana przy współpracy z kibicami, zbiórka zabawek, ubrań, kosmetyków, artykułów szkolnych itp. dla potrzebującej rodziny z Rumunii, którą wspiera jeden z zawodników Cracovii – Sergiu Hanca.

„Akcja Rękawiczka”

Inicjatywa stworzona przez krakowskich licealistów, w którą włączył się najstarszy Klub sportowy w Polsce. Wolontariusze akcji „Podaruj ciepło” przed dwoma meczami Cracovii zbierali ubrania dla ludzi bezdomnych, które zostały przekazane najuboższym w czasie Wigilii Charytatywnej na Rynku Głównym w Krakowie.

Akcja #SzaryEkran

Przed Świętami Bożego Narodzenia Klub włączył się akcją społecznej odpowiedzialności, mającą na celu walkę z uzależnieniem ludzi od telefonów komórkowych. W czasie Świąt Klub zaniechał publikacji w mediach społecznościowych, aby zachęcić fanów do spędzenia tego czasu w gronie rodziny.

Szlachetna Paczka – akcja, której nikomu nie trzeba przedstawiać. Piłkarze i hokeiści Pasów po raz kolejny wsparli Szlachetną Paczkę pomagając w ten sposób potrzebującym rodzinom.

WOŚP – Klub jak co roku wsparł też Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy, przekazując na licytację m.in. koszulki meczowe z autografami zawodników.

Współpraca z Fundacją Itaka

Klub, inspirując się działaniami klubów zachodnich, postanowił wykorzystać swoje zasięgi w mediach społecznościowych i przy współpracy z Fundacją Itaka pomóc w poszukiwaniu osób zaginionych. Zdjęcia osób zaginionych regularnie pojawiają się na klubowym Facebooku i Twitterze.

Dzień Kibica Cracovii i Tłusty Czwartek

Piłkarze i hokeiści Cracovii częstowali mieszkańców Krakowa pączkami oraz jabłkami – przypominając o zdrowym trybie życia. Zawodnicy przeprowadzili szereg konkursów, w których do wygrania były gadżety klubowe i zaproszenia na mecze.

„Klasy w Pasy” – akcja wspierająca ideę bezpiecznego i kulturalnego kibicowania na stadionach, Klub zaprasza na mecze zorganizowane grupy młodzieży szkolnej, podopiecznych placówek wychowawczych czy szkoły sportowe. Wejście dla uczestników i opiekunów takich grup jest darmowe.

„Cracovia w szkołach” – zawodnicy oraz trenerzy Cracovii regularnie udają się do krakowskich szkół, aby upowszechniać wiedzę na temat zdrowego trybu życia, kariery profesjonalnych sportowców, obostrzeń dietetycznych, kulturalnego dopingu na stadionie czy edukacji – kariery dwutorowej sportowców. Dla wielu dzieciaków takie spotkania to źródło inspiracji i motywacji do dalszej ciężkiej pracy, nie tylko w sporcie.

Ekstra Talent i Akademia Klasy Ekstra – cykliczne akcje dedykowane młodym sportowcom, organizowane przy współpracy z Ekstraklasą. Akcje wspierają rozwój młodych zawodników i dają szansę dzieciom szkół podstawowych na pokazanie swojego talentu profesjonalnym trenerom.

Cracovia Kids

Cracovia Kids to unikalny na polską skalę projekt rozwoju sportowego dla najmłodszych. Wzorem najlepszych klubów świata, zapraszamy dzieci i ich rodziców do wspaniałej sportowej zabawy w naszych pasiastych przedszkolach! Wychowując w duchu fair play, najważniejszej zasady sportu, poprzez ruch fizyczny chcemy budować zdrowe nawyki wśród najmłodszych. To, w połączeniu z indywidualnym podejściem, szansa na wspaniałą przygodę z piłką. A kto wie? Być może jest to okazja, by wśród zdolnej młodzieży znaleźć prawdziwy piłkarski talent.

S.9.1., S.9.2.

Działalność operacyjna Comarch nie powoduje uciążliwości dla społeczności lokalnej ani nie stwarza zagrożenia dla jej bezpieczeństwa. W 2019 roku nie zanotowano skarg zgłoszonych przez społeczność lokalną.

Spółka nie posiada własnego kodeksu etyki komunikacji marketingowej, jednak przestrzega podstawowych zasad etyki w kwestiach odpowiedzialnej komunikacji marketingowej. Działania marketingowe podejmowane przez Comarch nie zawierają treści dyskryminujących, w szczególności ze względu na rasę, przekonania religijne, płeć lub narodowość oraz nie posiadają elementów, które zachęcają do aktów przemocy. Reklamy Comarch nie mogą wprowadzać w błąd odbiorców i muszą być realizowane w sposób zrozumiały. Sponsoring Comarch i związane z nim umowy

muszą być realizowane w sposób łatwy do odczytania i zrozumienia przez otoczenie oraz nie mogą naruszać dobrych obyczajów.

S.9.4.**Całkowita kwota darowizn na cele społeczne**

w tys. PLN	2019	2018
Comarch S.A.	38	24
<i>najwięksi obdarowani</i>	<i>Parafia Rzymsko-Katolicka p.w Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krakowie Archidiecezja Krakowska Komenda Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie</i>	<i>Parafia Rzymsko-Katolicka p.w Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krakowie Archidiecezja Krakowska Nowa Huta Alternative Fundacja Sztuka Przyszłości</i>
Grupa Comarch	159	81
<i>najwięksi obdarowani</i>	<i>Polsko-amerykańskie Stowarzyszenie Kobiet Instytut Politechniczny i Uniwersytet Stanowy Wirginii</i>	<i>Parafia Rzymsko-Katolicka p.w Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Krakowie</i>

S.9.5.**Całkowita kwota wydatkowana na sponsoring**

w tys. PLN	2019	2018
Comarch S.A.	6 600	6 600
<i>najwięksi sponsorowani partnerzy</i>	<i>MKS Cracovia SSA</i>	<i>MKS Cracovia SSA</i>
Grupa Comarch	8 246	6 655
<i>najwięksi sponsorowani partnerzy</i>	<i>MKS Cracovia SSA</i>	<i>MKS Cracovia SSA</i>

S.9.6.

Niezależnie od działań prowadzonych i koordynowanych przez przedsiębiorstwo pracownicy Grupy Comarch angażują się w wiele akcji charytatywnych (takich jak wolontariat czy Szlachetna Paczka).

8. Bezpieczeństwo i higiena pracy

SYSTEM NADZORU I BADANIA WYPADKÓW

S.4.1., S.4.2., S.4.3., S.4.4., S.4.5., S.4.9

W Grupie Kapitałowej Comarch wypadki przy pracy badane są zgodnie z obowiązującymi przepisami przez zespół wypadkowy złożony z pracowników

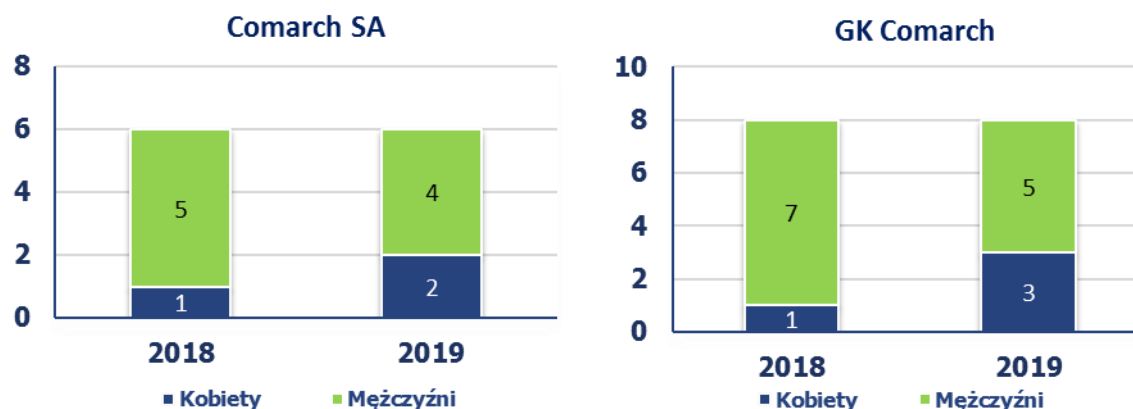
służby BHP oraz Przedstawicieli Pracowników. Protokoły ustalania okoliczności i przyczyn wypadków zatwierdzane są przez Pracodawcę. Rejestr wypadków przy pracy oraz dokumentacja wypadkowa podlega archiwizacji. Sposób zgłaszania i rejestrowania wypadków opisany jest w wewnętrznych procedurach opracowanych na podstawie obowiązujących wymagań prawnych oraz praktyki Comarch.

We wszystkich spółkach Grupy Kapitałowej Comarch dotychczas nie odnotowano żadnych wypadków śmiertelnych i ciężkich. Nie zanotowano również wypadków wśród podwykonawców Comarch.

Comarch we wszystkich swoich oddziałach posiada grupę Ratowników liczącą łącznie ponad 100 osób. Ratownikami są pracownicy przeszkoleni z zasad udzielania pierwszej pomocy oraz postępowania podczas ewakuacji w sytuacji awaryjnej. Co 2 lata organizowane są szkolenia dla Ratowników, mające na celu odświeżenie i usystematyzowanie wiedzy, informowanie o ewentualnych zmianach w standardach udzielania I-szej pomocy oraz o zmianach organizacyjnych w zakresie ewakuacji. Szkolenia mają także na celu uzupełnienie liczby Ratowników. Ratownicy mają do dyspozycji środki oraz instrukcje do udzielania pierwszej pomocy. Przygotowane zostały także instrukcje i listy kontrolne określające zasady postępowania podczas ewakuacji. Ratownikami są ochotnicy.

WYPADKI PRZY PRACY

Zestawienie liczby wypadków przy pracy oraz traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w latach 2018-2019

W 2018 i 2019 roku w Grupie Comarch zaistniało każdego roku 8 wypadków przy pracy.

Jeden wypadek w 2019 roku wydarzył się podczas wykonywania pracy, ale bez związku ze świadczeniem pracy.

Cztery wypadki miały miejsce podczas przemieszczania się pracownika. Wypadki zdarzyły się podczas czynności nie będących w bezpośrednim związku z wykonywaną pracą, ale pozostające w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności.

Jeden wypadek zdarzył się podczas czynności nie będących w bezpośrednim związku z wykonywaną pracą, ale pozostający w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności.

Jeden wypadek został zakwalifikowany jako wypadek na równi z wypadkiem przy pracy. Wypadek zaistniał w czasie podróży służbowej pracownika.

Urazy w 2019 roku dotyczyły dłoni i kończyn górnych w 3 przypadkach, głowy i szyi w 2 przypadkach oraz nosa (1 przypadek), brzucha (1 przypadek), kończyny dolnej (1 przypadek). Przyczyny zaistnienia tych wypadków wiążą się głównie z czynnikiem ludzkim oraz w jednym przypadku z elementem przyrody. Żaden z wypadków przy pracy nie został zakwalifikowany jako ciężki, zbiorowy lub śmiertelny. Dwa wypadki nie spowodowały niezdolności do pracy, pozostałe cztery wypadki spowodowały łącznie 144 dni niezdolności do pracy w spółce Comarch S.A. oraz 1 i 18 dni niezdolności do pracy kolejno w spółce Comarch Healthcare SA oraz w spółce MKS Cracovia SSA. W spółkach zagranicznych nie zdarzył się żaden wypadek przy pracy lub na równi z wypadkiem przy pracy.

ZESTAWIENIE DANYCH DOTYCZĄCYCH WYPADKÓW PRZY PRACY W LATACH 2018-2019

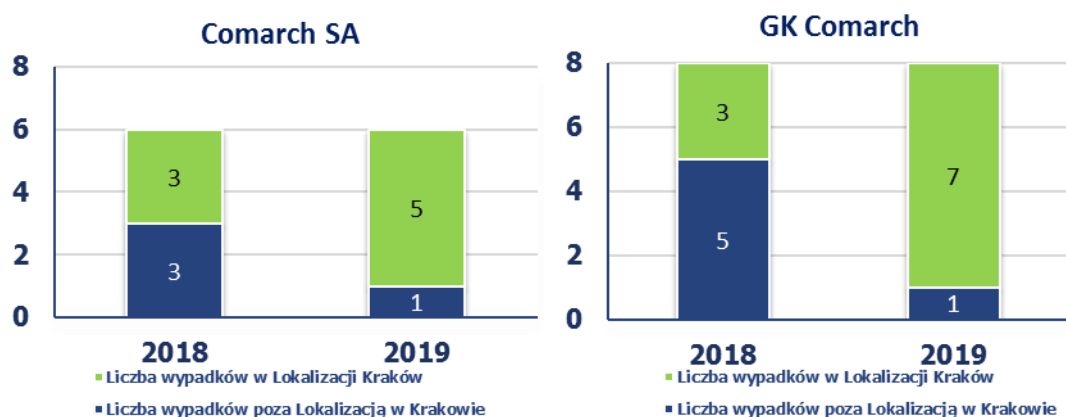
W Comarch szacuje się wypadkowość, tj. sumę wypadków zaistniałych w ciągu roku, przedstawioną za pomocą wskaźników. Wskaźniki te umożliwiają porównanie i ocenę firmy pod względem wielkości wypadkowości. Stosowane są dwa mierniki: wskaźnik częstości oraz ciężkości wypadków.

Wskaźnik częstości wyrażony jest stosunkiem liczby wypadków do liczby osób pracujących i objętych składką wypadkową, natomiast wskaźnik ciężkości to stosunek liczby dni straconych, spowodowanych absencją wypadkową do liczby wszystkich zaistniałych wypadków.

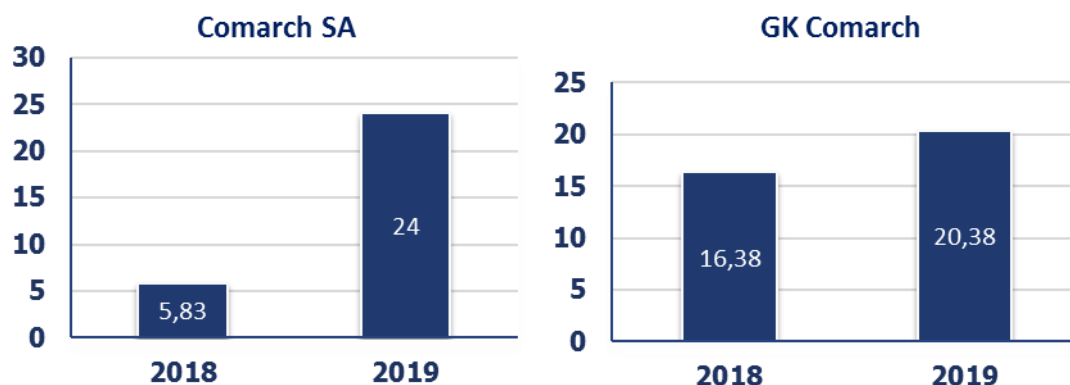
Tab.1. Wskaźniki związane z wypadkami przy pracy:

Rok	Liczba wypadków w GK Comarch	Liczba wypadków z podziałem na płeć GK Comarch (K,M)	Liczba wypadków w Comarch S.A.	Liczba dni zwolnienia lekarskiego GK Comarch	Liczba dni zwolnienia lekarskiego dla Comarch S.A.	Wskaźnik częstości GK Comarch	Wskaźnik częstości Comarch S.A.	Wskaźnik ciężkości GK Comarch	Wskaźnik ciężkości Comarch S.A.
2018	8	K:1, M:7	6	131	35	1,63	1,58	16,38	5,83
2019	8	K:3, M:5	6	163	144	1,53	1,47	20,38	24

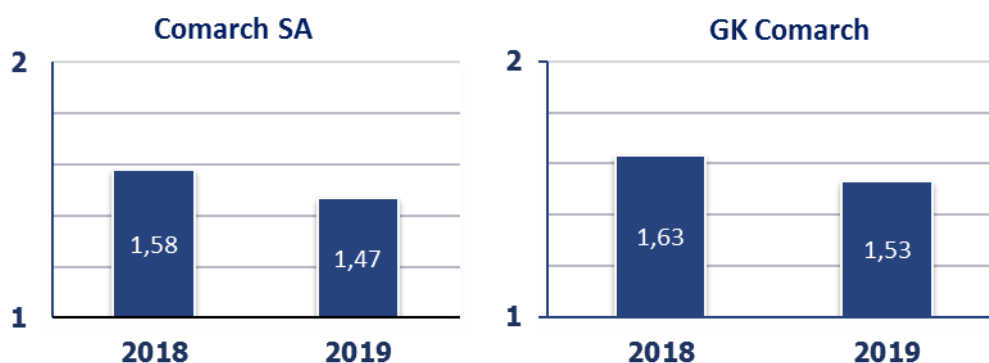
Zestawienie liczby wypadków przy pracy oraz traktowanych na równi z wypadkami przy pracy z podziałem na wypadki w Krakowie oraz pozostałych lokalizacjach w latach 2018-2019

Wskaźnik ciężkości wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w latach 2018-2019

Wskaźnik częstości wypadków przy pracy oraz wypadków traktowanych na równi z wypadkami przy pracy w latach 2018-2019

W 2019 roku liczba wypadków w Comarch S.A. pozostała taka sama jak w roku poprzednim przy zwiększeniu liczby pracujących podlegających ubezpieczeniu wypadkowemu o 276 osób.

W 2019 liczba wypadków w Grupie Comarch jest taka sama jak w poprzednim roku. W spółce Comarch Healthcare SA wystąpił jeden wypadek, przy wzroście liczby pracujących o 27 osób. W spółce MKS Cracovia SSA wystąpił jeden wypadek, przy wzroście pracujących o 11 osób.

Wskaźnik ciężkości wypadków przy pracy w 2019 roku wyniósł dla Comarch SA 24 (20,38 dla Grupy Kapitałowej Comarch). Porównując z ubiegłym rokiem odnotowano znaczący wzrost tego wskaźnika (+70% dla Comarch SA i +20% dla Grupy Kapitałowej Comarch).

Wskaźnik częstości wypadków przy pracy w 2019 roku w Comarch SA wyniósł 1,47, natomiast dla całej Grupy Kapitałowej Comarch 1,53. Porównując z rokiem 2018, wskaźnik częstości wypadków zmniejszył się w stosunku do 2019 roku z wartości 1,58 dla Comarch SA (1,63 dla Grupy Kapitałowej Comarch) do 1,47 (1,53 dla Grupy Kapitałowej Comarch), czyli zmniejszył się o ok. 7% (dla całej Grupy Kapitałowej Comarch spadek o około 6%).

S.4.6, S.4.7, S.4.8

W Comarch S.A. i spółkach Grupy Kapitałowej Comarch nie stwierdzono przypadków chorób zawodowych. Nie ma również szczególnego narażenia na konkretne choroby zawodowe.

W Comarch S.A. i spółkach Grupy Kapitałowej Comarch nie występują stanowiska pracy, na których występują stanowiska z przekroczeniami NDN (najwyższe dopuszczalne natężenie) i NDS (najwyższe dopuszczalne stężenie). Nie ma również stanowisk pracy z nieakceptowalnym poziomem ryzyka zawodowego.

S.3.1., S.3.2, S.3.3, S.3.5, S.3.6, S.4.10.

Przedstawiciele Pracowników, którzy funkcjonują na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 2006 r. o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji. Przedstawiciele Pracowników są wybierani spośród wszystkich pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. Wyboru dokonują pracownicy Spółki co 2 lata. Przedstawiciele Pracowników biorą udział min. w analizie wypadków przy pracy zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem. Pracodawca w 2016 roku prowadził konsultacje z Przedstawicielami Pracowników w sprawie zmian w regulaminie pracy. Proponowane przez pracodawcę zmiany zostały zaakceptowane jednomyślnie przez Przedstawiciele Pracowników. W polskich spółkach Grupy Kapitałowej Comarch nie występują zbiorowe układy pracy. W 2019 pracodawca prowadził konsultację z Przedstawicielami w sprawie wyboru instytucji zarządzającej Pracowniczymi Planami Kapitałowymi (PPK). Przedstawiciele wzięli udział w spotkaniach z dostawcami oraz przedstawili swoje rekomendacje, które zostały uwzględnione przy wyborze finalistów przetargu.

W spółkach zagranicznych Grupy Kapitałowej w regionie DACH nie ma związków zawodowych, funkcjonują natomiast rady zakładowe. Pracownicy wybierają radę zakładową dla danej lokalizacji, pod którą podlegają wszyscy pracownicy. Wybór rady zakładowej nie jest obowiązkowy, a decyzję podejmuje pracownicy. Udział w wyborach ograniczony jest stażem pracy. Wybory odbywają się co kilka lat, regulowane jest to zapisami ustawy.

Rady zakładowe w rejonie DACH:

- Comarch Solutions GmbH – Innsbruck, spółka podlega również umowie taryfowej,
- Comarch AG – Monachium,
- Comarch Software und Beratung AG - wszystkie lokalizacje spółki.

Rady zakładowe funkcjonują także w obu spółkach francuskich, tj. Comarch SAS i Comarch R&D SARL.

W spółce Comarch SRL we Włoszech nie funkcjonują związki zawodowe, natomiast pracownicy podlegają narodowemu zbiorowemu kontraktowi pracy, który został stworzony, aby regulować relacje między pracownikami a pracodawcami. Zbiorowy, ponieważ wpływa na wszystkich pracowników w sektorze podlegającym umowie i krajowy, ponieważ dotyczy wszystkich firm, które znajdują się na terytorium Włoch. Reguluje stosunek pracy, np. harmonogram, kwalifikacje i obowiązki, wynagrodzenie itp. Spółka Comarch SRL podlega pod 'CCNL del commercio' (handel).

Podobne porozumienia sektorowe regulujące kwestie takie jak minimalne wynagrodzenie oraz obowiązek zapewnienia dodatkowych benefitów pracownikom obowiązują spółki Comarch Sistemas LTDA w Brazylii oraz Comarch Technologies Oy w Finlandii.

W Brazylii związek pracowniczy ma postać struktury funkcjonującej poza firmą. Na koniec 2019 roku dwóch pracowników należało do tego związku.

W pozostałych zagranicznych spółkach Grupy Comarch nie ma związków zawodowych. W wielu spółkach mają miejsce regularne spotkania z pracownikami, jednak nie są one sformalizowane.

S.3.3.

W żadnej ze spółek Grupy Comarch w ostatnim roku nie wszczęto sporów zbiorowych.

W każdej umowie inwestycyjnej pod prawem polskim Comarch zamieszcza klauzulę, w której wymaga od wykonawcy zachowania podstawowych praw pracowniczych. Taki zapis obejmuje m.in. obowiązek zatrudniania pracowników zgodnie z postanowieniami Kodeksu Pracy i przepisów wykonawczych dotyczących zatrudniania pracowników, wypłacania należnych im pensji i zapewnienia warunków pracy wymaganych przez prawo. Wykonawcy są również umownie zobowiązani do zapewnienia pracownikom bezpieczeństwa, higienicznych warunków wykonywania pracy oraz dobrego samopoczucia oraz wypełniania postanowienia dotyczącego BHP. Skala umów pod prawem innym niż polskie jest niewielka

jednak również w nich pojawiają się zapisy zawierające w stosunku do wykonawcy wymagania w zakresie przestrzegania lokalnych kodeksów pracy i przepisów BHP.

9. Ochrona Środowiska

Polityka środowiskowa oraz procedury funkcjonujące w ramach Zintegrowanego Systemu Zarządzania zobowiązują Comarch S.A. do podejmowania aktywnych działań na rzecz ograniczania negatywnego wpływu na środowisko naturalne. W ramach wdrożonego Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodnego z wymaganiami normy ISO 14001 Comarch zidentyfikował aspekty środowiskowe, które monitoruje, nadzoruje i na które wpływa.

Grupa Comarch przestrzega lokalnych przepisów prawnych w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Comarch świadomie ogranicza negatywny wpływ swojej działalności na środowisko naturalne, minimalizując zużycie zasobów naturalnych oraz ogranicza wytwarzanie odpadów powstających w wyniku bieżącej działalności. Promuje także ekologiczny styl życia pośród swoich pracowników, prowadząc akcje zachęcające do czynnego uczestnictwa w ochronie środowiska naturalnego. Jedną z takich akcji jest zazielenianie stolicy Małopolski prowadzona wspólnie od 2015 z Zarządem Zieleni Miejskiej w Krakowie.

E.4.1., E.4.2., E.4.3., E.4.4.

Tereny cenne przyrodniczo nie znajdują się w sąsiedztwie bądź sferze oddziaływania Comarch. Działalność Comarch nie powoduje istotnych strat środowiskowych.

Comarch monitoruje na bieżąco zanieczyszczenie powietrza czujnikiem zainstalowanym na jednym ze swoich budynków znajdujących się w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie. Czujnik jest włączony do sieci sensorów Airly co pomaga w stworzeniu krajowej sieci pomiarowej monitorującej smog.

9.1. Wykorzystanie surowców naturalnych

E.1.1., E.1.2.

Ze względu na fakt, iż Comarch S.A. jest producentem oprogramowania i systemów informatycznych, działalność spółki nie wiąże się z bezpośrednim wykorzystywaniem surowców będących zasobami naturalnymi jak rudy, minerały, drewno. Korzysta natomiast z typowych mediów, zużywanych w trakcie bieżącej pracy. Wśród wykorzystywanych surowców zidentyfikowano: energię elektryczną, gaz ziemny, paliwa płynne (benzynę i olej napędowy), energię ciepłą oraz wodę.

Część działalności Grupy Comarch stanowi również niskoseryjna produkcja urządzeń elektronicznych z podzespołów kupowanych od dostawców zewnętrznych oraz związane z tym prace projektowo-badawcze. Produkcja odbywa się w nowoczesnej hali produkcyjnej zlokalizowanej w Specjalnej Strefie Ekonomicznej w Krakowie.

Pozostałe spółki Grupy Comarch również nie korzystają bezpośrednio z surowców pierwotnych.

Dodatkowo w toku procesów produkcyjnych i logistycznych wykorzystuje się papierowe, kartonowe, plastikowe i drewniane opakowania i zabezpieczenia. Poniżej przedstawiono zestawienie ilości wprowadzonych na rynek opakowań. Ilość wprowadzonych opakowań wynika bezpośrednio z wielkości sprzedaży.

Opakowania wprowadzone na rynek	2019	2018
Comarch S.A.	889 kg	1 023 kg
Grupa Comarch	2 391 kg	2 746 kg

9.2. Wyroby gotowe

Sposób oddziaływania na środowisko

Urządzenia elektroniczne produkowane przez Grupę Comarch zasilane są energią elektryczną, przez co oddziałują na środowisko. Ilość zużywanej energii przez produkty nie jest możliwa do dokładnego oszacowania, gdyż zależy ona od bardzo wielu czynników m.in. od intensywności użytkowania, warunków atmosferycznych, trybu pracy i rodzaju dołączonych do urządzeń akcesoriów. Produkowane przez Grupę Comarch urządzenia elektroniczne po okresie eksploatacji stają się odpadem przez co również mogą oddziaływać na środowisko.

Opis polityk

Grupa Comarch stawia sobie za jeden z głównych celów ograniczenie zużycia energii elektrycznej w każdej kolejnej wersji danego urządzenia, dla ograniczenia ich wpływu na środowisko naturalne,

Kolejnym sposobem na ograniczenie wpływu produkowanych urządzeń na środowisko naturalne jest zastosowanie dla wyrobów przepisów dyrektywy EU WEEE 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego. Urządzenia produkowane przez Grupę Comarch są odpowiednio oznaczane jako urządzenia, które muszą zostać w odpowiedni sposób zutylizowane po zakończeniu ich eksploatacji. Działania proekologiczne związane z produktem, który stanie się w przyszłości odpadem nie sprowadzają się tylko do odpowiedniego oznaczenia. Wieloletnie działania i troska o środowisko zaowocowały szeregiem inicjatyw związanych z projektowaniem urządzeń, m.in.:

- opracowywanie produktów, dla których możliwa jest modernizacja dzięki budowie umożliwiającej wprowadzanie poprawek,
- opracowywanie produktów możliwych do ponownego wykorzystania po okresie eksploatacji dzięki budowie umożliwiającej łatwy rozbiór urządzenia na części składowe i po jego ew. naprawie ponowne wykorzystanie.

Comarch od wielu lat współpracuje z Organizacją Odzysku Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego przekazując odpady elektroniczne w celu poddania ich dalszemu przetwarzaniu i odzyskowi surowców.

Projektowane urządzenia spełniają również wymagania dyrektywy RoHS Restriction of Hazardous Substances (2002/95/EC), dzięki zastosowaniu której ograniczone zostało użycie substancji niebezpiecznych w produkcie które mogłyby przeniknąć do środowiska naturalnego. Potwierdzeniem tego są deklaracje zgodności RoHS.

Wskaźniki

Miernikiem realizacji celu związanego z ograniczeniem zużycia energii są:

- wzrost udziału zasilaczy sieciowych o wyższej klasie sprawności energetycznej,
- spadek średniej pobieranej mocy przez urządzenia mierzony w trybie pracy o największym zapotrzebowaniu na moc.

Dodatkowo Grupa Comarch w projekcie Smart Metering rozwija urządzenie Comarch NB-IoT -MBus Gateway, wspierające dostawców wody, energii elektrycznej, gazu w monitorowaniu sieci przesyłowych. Pozwala to na zmniejszenie strat mediów, szybkich detekcji awarii, co prowadzi do mniejszego zużycia zasobów naturalnych ziemi.

Ponadto w projekcie wykorzystywana jest technologia NB-IoT, która jest bardzo efektywna pod względem zużycia energii, co ogranicza ilość zużytych baterii. Jednocześnie trwają prace nad optymalizacją zużycia energii zarówno w obszarze Hardware jak i Firmware. Jednym z głównych celów projektu jest opracowanie urządzenia pracującego na baterii przez 10 lat.

Również w aktualnie produkowanym urządzeniu CS004 usprawniony został mechanizm komunikacji bezprzewodowej, co skutkuje zmniejszeniem poboru energii, a przez to mniejszą ilością zużywanych baterii.

Celem na kolejne lata jest stworzenie dedykowanych urządzeń, zastępujących CS004, które będą wykorzystywały wbudowane czujniki. Pozwoli to na mniejsze zużycie materiałów jak również zmniejszenie zapotrzebowania na energię przez eliminację elementów pośrednich.

Dodatkowo trwają prace nad dalszym usprawnieniem komunikacji bezprzewodowej dla poprawy czasu pracy na baterii.

E.8.2	Przychody z produktów oraz usług z nimi związanych opracowanych z uwzględnieniem kryteriów środowiskowych	2019	2018
	Comarch S.A.	3,8%	6,6%
	GK Comarch	3,2%	10,4%

9.3. Energia

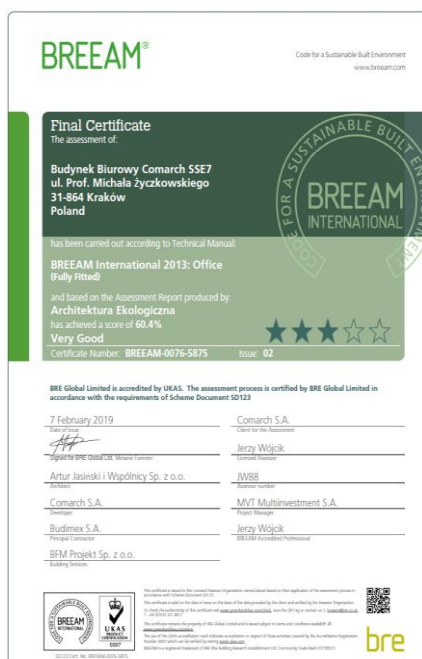
E.2.1., E.2.2., E.2.3.

Grupa Comarch stale monitoruje zużycie energii elektrycznej, ciepła i paliw we wszystkich obszarach swojej działalności, skupiając się przede wszystkim na zużyciu energii elektrycznej i gazu wykorzystywanych w budynkach będących własnością Comarch S.A. oraz na zużyciu paliw płynnych służących do napędu samochodów należących do floty Comarch. Dodatkowo monitorowane jest zużycie wody, a także paliw płynnych używanych w agregatach prądotwórczych. Znaczący udział w konsumpcji energii elektrycznej mają Data Center w Krakowie, Warszawie oraz w Dreźnie i Lille.

We wrześniu 2018 roku w Comarch S.A. został wdrożony i certyfikowany System Zarządzania Energią zgodny z międzynarodowym standardem ISO 50001. W marcu 2019 roku systemem została objęta również lokalizacja Comarch S.A. w Łodzi przy ul. Jaracza 78. W ramach tego systemu podejmowanych jest szereg działań zmierzających do poprawy efektywności energetycznej przedsiębiorstwa głównie w obszarach tzw. znaczącego zużycia energii (energia elektryczna, ciepło, flota). Działania te uwzględniają modernizację budynków i wyposażenia, wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii, zastosowanie odpowiedniej polityki zakupowej, polityki modernizacji floty, a także prowadzenie akcji uświadamiających wśród pracowników i ciągłe monitorowanie odpowiednich wskaźników. Wymienione działania realizowane są w ramach programów i zadań energetycznych na dany okres.

Obiekty Comarch są budynkami nowoczesnymi, posiadającymi systemy zarządzania energią elektryczną i ciepłem. W obiektach będących własnością Comarch (m.in. budynki SSE w Krakowie, budynki w Warszawie i Łodzi) stopniowo wymieniane są lampy wyładowcze (światłówki) na te tworzone w technologii LED oraz wprowadzane są bardziej nowoczesne i energooszczędne urządzenia.

Na początku 2018 roku Comarch S.A. rozpoczął eksploatację nowoczesnego budynku biurowego SSE7, położonego na terenie Specjalnej Strefy Ekonomicznej w Krakowie, w obrębie kampusu należącego do Comarch przy ulicy prof. Michała Życzkowskiego w Krakowie. Budynek posiada garaż podziemny, parter, 4 piętra użytkowe oraz kondygnację techniczną na dachu budynku. Całkowita liczba użytkowników w

roku 2019 sięgnęła prawie 1400 osób. Budynek zaprojektowany został z dbałością o ekologię i przyjazne środowisko pracy, co potwierdza uzyskany certyfikat BREEAM Very Good. Budynek oferuje szereg udogodnień, m.in. kontakt wszystkich pomieszczeń pracy z bezpośrednim światłem dziennym, możliwość wietrzenia wszystkich pomieszczeń biurowych poprzez otwierane okna, duża ilość zieleni, dojazd ścieżkami rowerowymi, a także wewnętrzne i zewnętrzne przestrzenie do rekreacji i wypoczynku. Dodatkowo, ze względu na troskę o środowisko naturalne, na dachu budynku zainstalowano ogniwa fotowoltaiczne, służące do częściowego pokrycia własnego zapotrzebowania na energię elektryczną oraz ewentualnej odsprzedaży nadmiaru produkowanej energii do sieci elektroenergetycznej. W garażach podziemnych budynku zainstalowano stanowiska ładowania akumulatorów, które umożliwiają pracownikom korzystanie z ekologicznych pojazdów elektrycznych. Wyróżniającą cechą są półki świetlne, projektowane na południowych i zachodnich elewacjach. Półki świetlne mają podwójną funkcję: z jednej strony ocieniają pas przyokienny od słońca, z drugiej odbijają światło, doświetlając położoną w głębi traktu część pomieszczeń biurowych.

Co roku przygotowujemy są programy środowiskowe, określające cele i działania ograniczające negatywne wpływy na środowisko oraz podnoszenie świadomości pracowników. Do najważniejszych celów dotyczących podejmowania aktywnych działań na rzecz ograniczenia zanieczyszczania środowiska należy wprowadzenie zasad selektywnego gromadzenia odpadów oraz podejmowanie akcji zwiększających świadomość pracowników w zakresie utylizacji odpadów elektronicznych. Do celów pośrednich związanych ze zmniejszeniem negatywnego wpływu na środowisko należą te dotyczące poprawy wyniku energetycznego m.in.:

- kontynuacja modernizacji oświetlenia w budynkach i kompleksowa modernizacja oświetlenia pomieszczeń Data Center (wymiana na energooszczędne źródła LED),
- wymiana subliczników w celu zwiększenia efektywności w procesie ewidencji zużycia energii,
- kontynuacja procesu modernizacji floty oraz organizacji szkoleń z zakresu ecodrivingu dla pracowników.

Zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu oraz paliw Comarch S.A.	2019	2018
Zużycie energii elektrycznej ¹⁾	17 594 566 kWh	17 190 300 kWh
Zużycie ciepła ²⁾	4 248 000 MJ	6 507 000 MJ
Zużycie gazu ³⁾	338 812 kg	327 488 kg
Zużycie benzyny ⁴⁾	380 610 kg	349 996 kg
Zużycie oleju napędowego ⁴⁾	52 366 kg	62 038 kg
Zużycie LPG ⁴⁾	652 kg	-
Całkowite zużycie energii ⁵⁾	105 937 478 MJ	105 121 676 MJ
Zużycie energii/pracownika ⁵⁾	21 277 MJ/pracownika	22 467 MJ/pracownika

- 1) Zużycie energii elektrycznej przedstawiane jest dla budynków zlokalizowanych w Polsce będących własnością Comarch S.A. tzn. budynków w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSE2, SSE3, SSE4, SSE5, SSE6, SSE7) oraz dwóch budynków w Warszawie (przy ul. Puławskiej oraz przy ul. Leśnej). Przedstawiane jest łączne zużycie energii elektrycznej dla tych budynków. Zużycie energii elektrycznej w roku 2019 wzrosło o ok. 2,4 % w porównaniu z rokiem 2018. Wzrost zużycia energii wynika ze wzrostu liczby zatrudnionych osób.
- 2) Zużycie ciepła przedstawiane jest dla budynków zlokalizowanych w Polsce będących własnością Comarch S.A. tzn. budynków w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSE5, SSE6, SSE7). Przedstawiane jest łączne zużycie ciepła dla tych budynków. Zużycie ciepła w roku 2019 roku spadło o 34,7% w porównaniu z rokiem 2018. Spadek zapotrzebowania na energię w roku 2019 wynika z wyłączenia z kalkulacji budynku SSE1, który w całości jest wynajmowany przez podmioty zewnętrzne.
- 3) Zużycie gazu przedstawione jest dla budynków zlokalizowanych w Polsce będących własnością Comarch S.A., tzn. budynków w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSE2, SSE3, SSE4) oraz budynków w Warszawie (przy ul. Puławskiej oraz przy ul. Leśnej). Przedstawiane jest łączne zużycie gazu dla tych budynków. Zużycie gazu podano w kg, wykorzystując do obliczeń następujący współczynnik: 1m³ gazu = 0,75 kg. Zużycie gazu w roku 2019 było o ok. 3,5 % wyższe w porównaniu z rokiem 2018, co jest spowodowane normalnym zużyciem i traktowane jest jako typowe odchylenie.
- 4) Zużycie benzyny, oleju napędowego oraz LPG przedstawiane jest dla:
 - benzyny: przedstawiane jest łączne zużycie benzyny dla floty samochodowej w Polsce oraz paliwa używanego w sprzęcie wolnobieżnym.
 - oleju napędowego: przedstawiane jest łączne zużycie oleju napędowego dla floty samochodowej w Polsce i oleju wykorzystywanego w maszynach i agregatach służących do zasilania awaryjnego.
 - LPG: przedstawiane jest zużycie gazu płynnego propan-butan LPG dla floty samochodowej w Polsce.

Zużycie paliw podane jest w kg, wykorzystując do obliczeń następujących współczynników: 1 litr benzyny = 0,755 kg, 1 litr oleju napędowego = 0,84 kg, 1 litr LPG to 0,5 kg. Zużycie benzyny w roku 2019 wzrosło o ok. 8,7 % w porównaniu z rokiem 2018. Wzrost wynika bezpośrednio ze wzrostu liczby pojazdów we flocie samochodowej Comarch oraz zwiększenia intensywności używania pojazdów wywołanego stałą ekspansją spółki. Jednocześnie zużycie oleju napędowego w roku 2019 w porównaniu z rokiem 2018 zmalało o ok. 15,6 %, a wynika to ze stopniowego wycofywania z floty pojazdów z silnikami wysokoprężnymi i stopniowego zastępowania ich bardziej ekologicznymi pojazdami z silnikami benzynowymi oraz pojazdami z napędem hybrydowym.

- 5) Do obliczenia całkowitego zużycia energii wewnątrz organizacji wzięto pod uwagę zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu oraz paliw (benzyny, oleju napędowego i LPG) przedstawionych wyżej. Do obliczeń wykorzystano następujące współczynniki: 1 kg gazu = 14,75 kWh, 1 kg benzyny = 13,1 kWh, 1 kg oleju napędowego = 12,69 kWh, 1 kg LPG = 6,94 kWh. Całkowite zużycie energii zostało przeliczone na MJ. Całkowite zużycie energii w roku 2019 wyniosło 105 937 478 MJ i wzrosło o ok. 0,8 % w porównaniu z rokiem 2018. Obliczono również intensywność zużycia energii biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych pracowników w budynkach będących własnością Comarch S.A. Zgodnie z danymi na 31 grudnia 2019 roku w spółce Comarch S.A. zatrudnionych było 4979 pracowników,

co stanowi wzrost zatrudnienia o 300 osób w porównaniu z analogicznym okresem roku 2018. Zużycie energii na osobę w roku 2019 wyniosło 21 277 MJ, a więc zmniejszyło się o ok. 5,3 % w porównaniu z rokiem 2018.

Zużycie energii elektrycznej, ciepła, gazu oraz paliw w Grupie Comarch⁶⁾	2019	2018
Zużycie energii elektrycznej ⁷⁾	22 309 884 kWh	21 691 281 kWh
Zużycie ciepła ⁸⁾	7 188 247 MJ	9 162 000 MJ
Zużycie gazu ⁹⁾	344 367 kg	333 515 kg
Zużycie benzyny ¹⁰⁾	445 159 kg	423 736 kg
Zużycie oleju napędowego ¹⁰⁾	120 462 kg	126 376 kg
Zużycie LPG ¹⁰⁾	652 kg	-
Całkowite zużycie energii ¹¹⁾	125 121 820 MJ	121 564 169 MJ
Zużycie energii/pracownika ¹¹⁾	19 710 MJ/pracownika	20 127 MJ/pracownika

- 6) Przedstawiono dane z uwzględnieniem spółek Grupy Comarch (krajowych i zagranicznych).
- 7) Zużycie mediów zostało przedstawione dla budynków będących własnością spółek Grupy Comarch (krajowych i zagranicznych). W roku 2019 zużycie energii elektrycznej było wyższe o 2,9% w porównaniu z rokiem 2018. Jest to wynikiem zwiększenia liczby pracowników, jak również wzrostem eksploatacji serwerowni w kraju i zagranicą.
- 8) Zużycie ciepła w roku 2019 zmalało w porównaniu z rokiem bazowym (2018) o 21,5 %. Taki spadek jest spowodowany wyłączeniem z kalkulacji budynku SSE1, będącego w całości wynajmowanym przez podmioty zewnętrzne.
- 9) W roku 2019 odnotowano wzrost zużycia gazu o 3,3% w porównaniu z rokiem 2018, co jest spowodowane normalnym zużyciem i traktowane jest jako typowe odchylenie.
- 10) Zużycie benzyny, oleju napędowego i LPG przedstawiane jest dla:
- benzyny: przedstawiane jest łączne zużycie benzyny dla spółek Polskich oraz zagranicznych,
 - oleju napędowego: przedstawiane jest łączne zużycie oleju napędowego dla spółek Polskich oraz zagranicznych,
 - LPG: przedstawione jest zużycie dla spółki Comarch S.A.

W roku 2019 odnotowano nieznaczną różnicę w łącznym zużyciu benzyny i oleju napędowego w porównaniu z rokiem 2018. W przypadku benzyny, zużycie wzrosło o 5,1% w porównaniu z rokiem bazowym (2018), natomiast zużycie oleju napędowego zmalało o 4,7%. Zużycie gazu płynnego propan-butan LPG jest prezentowane od roku 2019, a generowane jest przez spółkę Comarch S.A.

- 11) Całkowite zużycie energii w roku 2019 wyniosło 125 121 820 MJ i było o 2,9% wyższe niż zużycie w roku 2018. Obliczono również intensywność zużycia energii biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych pracowników w budynkach będących własnością Grupy Comarch. Zgodnie z danymi na 31 grudnia 2019 roku w spółkach Grupy Comarch zatrudnionych było 6348 pracowników, co stanowi wzrost zatrudnienia o 308 osób w porównaniu z analogicznym okresem roku 2018. Wzrost zatrudnienia wpłynął na wzrost zużycia energii. W roku 2019 odnotowano spadek zużycia energii na jedną osobę o 2,1% w porównaniu z rokiem bazowym (2018).

9.4. Flota Comarch

Grupa Comarch sukcesywnie modernizuje flotę samochodową. W 2019 roku w polskich spółkach zakupiono 67 nowych samochodów (59 w spółce Comarch S.A.) spełniających rygorystyczne normy emisji spalin EURO6, w tym 3 ekologiczne pojazdy hybrydowe oraz 1 elektryczny (wszystkie w spółce Comarch SA). 15 pojazdów charakteryzujących się starszymi normami emisji spalin zostało wycofanych z eksploatacji.

Normy emisji spalin	Samochody w Comarch SA	
	2019	2018
EURO 6	73%	66%
EURO 5	26%	32%
EURO 4 i niższe	1%	1%

W 2019 roku w spółkach zagranicznych zakupiono 27 nowych samochodów modernizując flotę i zwiększając liczbę pojazdów z bardziej ekologicznymi jednostkami napędowymi.

Normy emisji spalin	Samochody w Grupie Comarch	
	2019	2018
EURO 6	75%	66%
EURO 5	23%	32%
EURO 4 i niższe	2%	2%

9.5. Woda

E.3.1., E.3.2., E.3.3.

Działalność Comarch nie wiąże się ze zużyciem wody do celów technologicznych. Woda dostarczana w całości przez wodociągi miejskie jest wykorzystywana jedynie w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych dla celów bytowych. Comarch nie pobiera bezpośrednio wód powierzchniowych oraz nie odprowadza ścieków do wód i gruntów.

Znaczący wpływ na poziom zużycia wody w krakowskiej SSE ma funkcjonujące tam centrum rekreacji, w skład którego wchodzi 25 metrowy basen pływacki.

Zużycie wody podlega ciągłemu monitorowaniu, w postaci odczytów z subliczników. W ramach działań dążących do minimalizacji zużycia, podnoszona jest świadomość pracowników oraz podejmowane są działania w celu zwiększenia szybkości i skuteczności reagowania na różnego rodzaju awarie.

Zużycie wody w Comarch S.A.	2019	2018
Zużycie wody	37 591 m ³	34 328 m ³
Zużycie wody na 1 pracownika	7,55 m ³	7,34 m ³

Zużycie wody w Grupie Comarch	2019	2018
Zużycie wody	45 532 m ³	42 534 m ³
Zużycie wody na 1 pracownika	7,17 m ³	7,04 m ³

Zużycie wody przedstawione jest dla budynków będących własnością Comarch w Polsce, tzn. budynków w Specjalnej Strefie Ekonomicznej (SSE2 – SSE7), dwóch budynków w Warszawie (przy ul. Puławskiej oraz przy ul. Leśnej).

Dodatkowo w tabeli dotyczącej zużycia wody w Grupie Comarch zaprezentowano sumaryczne zużycie wody uwzględniające budynki będące własnością pozostałych spółek Grupy w Polsce i zagranicą.

Budynek SSE1 w Krakowie, należący do Comarch, jest w całości wynajmowany przez podmioty zewnętrzne, dlatego zużycie mediów z tego budynku nie jest uwzględniane w raporcie.

W tabeli powyżej przedstawione jest łączne zużycie wody dla budynków własnych Comarch S.A. oraz Grupy Comarch. Z roku na rok odnotowuje się wzrost całkowitego zużycia wody, co wynika ze wzrostu liczby osób zatrudnionych w Comarch. Odnotowano nieznaczny wzrost zużycia wody na 1 pracownika.

9.6. Emisje

E.5.1., E.5.3.

Comarch stale dąży do minimalizacji negatywnego wpływu działalności na środowisko. W związku z tym od 2012 roku szacowana jest emisja ekwiwalentu dwutlenku węgla do środowiska. Podczas oszacowywania zastosowano metodologię polegającą na pomnożeniu danych dotyczących zużycia energii, wody, paliwa przez odpowiednie współczynniki konwersji emisji. Przeliczniki te pozwalają na zamianę tych danych na ekwiwalent dwutlenku węgla (CO₂e). CO₂e jest uniwersalną jednostką miary, która pozwala na oszacowanie wpływu na globalne ocieplenie wynikające z emisji gazów cieplarnianych. Poniżej przedstawiono szacunkowe wartości bezpośredniej (wynikającej z działalności organizacji) i pośredniej (z wszelkich innych czynności, np. konsumpcji energii elektrycznej, wody) emisji dwutlenku węgla dla roku bazowego. Dodatkowo wartości z roku 2018 zostały zaktualizowane biorąc pod uwagę odpowiednie wskaźniki.

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych w Comarch S.A.	2019	2018
Emisja CO ₂ e	2 738 Mg CO ₂ e	2 254 Mg CO ₂ e
Emisja CO ₂ e/osobę	0,55 Mg CO ₂ e /osobę	0,48 Mg CO ₂ e /osobę
Emisja CO ₂ e/jednostkę przychodu*	0,0029 CO ₂ e	0,0023 CO ₂ e

Bezpośrednie emisje gazów cieplarnianych w Grupie Comarch	2019	2018
Emisja CO ₂ e	3 152 Mg CO ₂ e	2 702 Mg CO ₂ e
Emisja CO ₂ e/osobę	0,50 Mg CO ₂ e /osobę	0,45 Mg CO ₂ e /osobę
Emisja CO ₂ e/jednostkę przychodu*	0,0022 CO ₂ e	0,0020 CO ₂ e

*) 1 000 PLN

Do obliczenia bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych wykorzystano dane dotyczące zużycia paliw (benzyny, oleju napędowego i LPG), a także gazu ziemnego dla budynków będących własnością Comarch S.A w Polsce. Uwzględniono również niezorganizowaną emisję wodorofluorowęglowodórów HFC pochodzącą z nieszczelności instalacji chłodniczych i klimatyzacyjnych. Podczas obliczeń korzystano ze wskaźników opracowanych przez organizację DEFRA – Greenhouse Gas Conversion Factor Reposiory, KOBIZE, RTE France, ISE Germany za rok 2019 i 2018. Dodatkowo przy obliczeniu emisji HFC wykorzystano dane z analizy prowadzonej bazy danych Centralnego Rejestru Operatorów. Bezpośrednia emisja gazów cieplarnianych dla Comarch S.A. w 2019 roku wyniosła 2 738 Mg CO₂e, co stanowi wzrost o ok. 21,5 % w porównaniu z rokiem 2018. Wzrost ten wynika z incydentów związanych z nieszczelnościami urządzeń chłodniczych i klimatyzacyjnych. Incydenty te zostały odpowiednio odnotowane w „Sprawozdaniach dla miejsc korzystania ze środowiska” w Krajowej Bazie o Emisjach Gazów Cieplarnianych i Innych Substancji jako emisje przypadkowe. Dodatkowo zostały uiszczono odpowiednie opłaty za korzystanie ze środowiska do właściwych miejscowo Urzędów Marszałkowskich. W związku z tym wzrostem poziom bezpośredniej emisji CO₂e na 1 pracownika wzrósł o 14,6%, a emisja CO₂e na jednostkę przychodu wzrosła o 26,1%.

Całkowita emisja gazów cieplarnianych w Comarch S.A. (bezpośrednia i pośrednia łącznie)	2019	2018
Emisja CO ₂ e	14 539 Mg CO ₂ e	15 639 Mg CO ₂ e
Emisja CO ₂ e/osobę	2,92 Mg CO ₂ e/osobę	3,34 Mg CO ₂ e/osobę

Całkowita emisja gazów cieplarnianych w Grupie Comarch (bezpośrednia i pośrednia łącznie)	2019	2018
Emisja CO ₂ e	16 501 Mg CO ₂ e	18 298 Mg CO ₂ e
Emisja CO ₂ e/osobę	2,60 Mg CO ₂ e/osobę	3,03 Mg CO ₂ e/osobę

W celu obliczenia intensywności emisji gazów cieplarnianych została zsumowana bezpośrednia i pośrednia emisja gazów cieplarnianych organizacji. Dodatkowo wartości z roku 2018 zostały zaktualizowane biorąc pod uwagę odpowiednie wskaźniki. Całkowita emisja gazów cieplarnianych dla Comarch S.A. w roku 2019 wyniosła 14 539 MgCO₂e, co stanowi spadek o ok. 7,0% w porównaniu z rokiem 2018. Obliczono również intensywność emisji gazów cieplarnianych, biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych w budynkach będących własnością Comarch S.A. Zgodnie z danymi na dzień 31 grudnia 2019 roku zatrudnionych było 4 979 osób, co stanowi wzrost zatrudnienia o 300 osób w porównaniu z analogicznym okresem roku 2018. Całkowita emisja gazów cieplarnianych na osobę w roku 2019 wyniosła 2,92 Mg CO₂e, a więc zmniejszyła o około 12,6% w porównaniu z rokiem 2018. Świadczy to o skuteczności wprowadzonych zmian mających na celu minimalizowanie negatywnego wpływu spółki na środowisko naturalne.

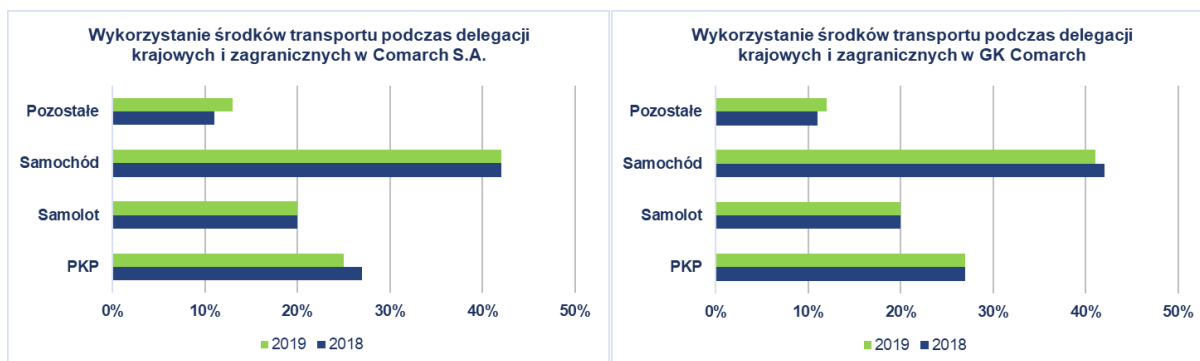
Comarch dbając zarówno o środowisko jak i o ograniczenie kosztów związanych z transportem skraca maksymalnie łańcuch dostaw stosując zasadę dostawy bezpośrednio z punktu dystrybucji do użytkownika końcowego lub partnera biznesowego, wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, czyli gdzie nie jest wymagana ingerencja w celu dokonania konfiguracji, instalacji na sprzęcie lub taka ingerencja i tak miałyby miejsce w lokalizacji użytkownika końcowego.

Duża redukcja wpływu transportu towarów i produktów jest również możliwa dzięki korzystaniu z transportu zbiorowego - firm kurierskich.

Przewozy organizowane i realizowane za pomocą własnych środków transportu przez pracowników Comarch S.A. są sporadyczne.

Ponieważ Comarch posiada bardzo dużą grupę odbiorców, którzy stanowią średnie i duże przedsiębiorstwa z całego świata, ilość odbytych delegacji służbowych przez pracowników Comarch liczona jest w tysiącach.

Liczba delegacji systematycznie wzrasta z uwagi na fakt, że co roku poszerza się grono klientów oraz otwierają się nowe oddziały zagraniczne firmy. Najczęstszym środkiem transportu wykorzystywanym przez pracowników Comarch (najczęściej podczas delegacji krajowych) są samochody oraz transport kolejowy. W delegacjach zagranicznych dominuje transport lotniczy. Do pozostałych środków transportu zostały zakwalifikowane: komunikacja miejska, autobus oraz taxi.

Redukcja emisji gazów cieplarnianych

Działania związane z redukcją bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych przeprowadzone w latach 2018-2019:

- systematyczna konserwacja i modernizacja instalacji zawierających wodorofluorowęglowodory (HFC).
- produkcja energii odnawialnej we własnej instalacji fotowoltaicznej pozwoliła na zredukowanie emisji CO₂ o 13,22 Mg.
- bieżące wprowadzanie rozwiązań energooszczędnych (wymiana źródeł światła na oświetlenie LED).
- Stopniowa wymiana pojazdów spalinowych na spełniające najnowsze normy emisji spalin

Symbolicznym dowodem troski Grupy Comarch o stan środowiska naturalnego była akcja sadzenia roślin zorganizowana we współpracy z Zarządkiem Zieleni Miejskiej w Krakowie. Pracownicy Comarch wraz z rodzinami posadzili na Plantach Krakowskich 1500 szt. roślin, a ponadto rozdali mieszkańcom Krakowa sadzonki m.in.: lawendy, skrzydłokwiatu i paproci. Podobne akcje będą organizowane w kolejnych latach.

W ocenie Grupy, zarówno Grupa Comarch, jak i jej dostawcy nie mają bezpośredniego, ani znaczącego wpływu na zmiany klimatu.

Emisje substancji zubożających warstwę ozonową (SZWO)

W roku 2019 roku nie wystąpiły emisje SZWO. Emisje SZWO są monitorowane na podstawie bazy CRO (Centralny Rejestr Operatorów). Rejestruje się w niej wszystkie urządzenia klimatyzacyjne i przeciwpożarowe zawierające gazy zubożające warstwę ozonową. W rejestrze wprowadza się informacje o przeglądach i ewentualnych uzupełnieniach gazów.

E.5.2., E.5.4.

Emisje tlenków azotu, tlenków siarki i innych znaczących emisji do powietrza

Comarch S.A.	2019	2018
Emisja CH ₄	3,49 Mg CH ₄	3,23 Mg CH ₄
Emisja CH ₄ /jednostkę przychodu*	3,66*10 ⁻⁶ Mg CH ₄	3,34*10 ⁻⁶ Mg CH ₄
Emisja N ₂ O	5,28 Mg N ₂ O	5,82 Mg N ₂ O
Emisja N ₂ O/jednostkę przychodu*	5,55*10 ⁻⁶ Mg N ₂ O	4,27*10 ⁻⁶ Mg N ₂ O

Emisja SO _x /SO ₂	0,04 Mg SO _x /SO ₂	0,03 Mg SO _x /SO ₂
Emisja SO _x /SO ₂ /jednostkę przychodu*	3,80*10 ⁻⁸ Mg SO _x /SO ₂	3,62*10 ⁻⁸ Mg SO _x /SO ₂
Emisja NO _x /NO ₂	0,77 Mg NO _x /NO ₂	0,75 Mg NO _x /NO ₂
Emisja NO _x /NO ₂ /jednostkę przychodu*	8,10*10 ⁻⁷ Mg NO _x /NO ₂	7,75*10 ⁻⁷ Mg NO _x /NO ₂
Emisja CO	0,115 Mg CO	0,110 Mg CO
Emisja CO/jednostkę przychodu*	1,21*10 ⁻⁷ Mg CO	1,14*10 ⁻⁷ Mg CO
Emisja pyłu zawieszonego TSP	0,0015 Mg TSP	0,0017 Mg TSP
Emisja pyłu zawieszonego TSP/jednostkę przychodu*	1,58*10 ⁻⁹ Mg TSP	1,80*10 ⁻⁹ Mg TSP

Grupa Comarch	2019	2018
Emisja CH ₄	4,10 Mg CH ₄	3,94 Mg CH ₄
Emisja CH ₄ /jednostkę przychodu*	2,85*10 ⁻⁶ Mg CH ₄	2,88*10 ⁻⁶ Mg CH ₄
Emisja N ₂ O	8,60 Mg N ₂ O	9,33 Mg N ₂ O
Emisja N ₂ O/jednostkę przychodu*	5,97*10 ⁻⁶ Mg N ₂ O	6,83*10 ⁻⁶ Mg N ₂ O
Emisja SO _x /SO ₂	0,04 Mg SO _x /SO ₂	0,04 Mg SO _x /SO ₂
Emisja SO _x /SO ₂ /jednostkę przychodu*	2,56*10 ⁻⁸ Mg SO _x /SO ₂	2,61*10 ⁻⁸ Mg SO _x /SO ₂
Emisja NO _x /NO ₂	0,78 Mg NO _x /NO ₂	0,76 Mg NO _x /NO ₂
Emisja NO _x /NO ₂ /jednostkę przychodu*	5,45*10 ⁻⁷ Mg NO _x /NO ₂	5,58*10 ⁻⁷ Mg NO _x /NO ₂
Emisja CO	0,12 Mg CO	0,11 Mg CO
Emisja CO/jednostkę przychodu*	8,15*10 ⁻⁸ Mg CO	8,27*10 ⁻⁸ Mg CO
Emisja pyłu zawieszonego TSP	0,0015 Mg TSP	0,0017 Mg TSP
Emisja pyłu zawieszonego TSP/jednostkę przychodu*	1,05*10 ⁻⁹ Mg TSP	1,27*10 ⁻⁹ Mg TSP

*1 000 PLN

Znaczące substancje zanieczyszczające powietrze generowane przez organizację wzięte pod uwagę to CH₄ oraz N₂O powstające ze spalania paliw przez flotę samochodową i sprzęt wolnobieżny (benzyna, olej napędowy oraz LPG) oraz SO_x/SO₂, NO_x/NO₂, CO, a także pył zawieszony powstające ze spalania paliw przez maszyny i agregaty służące do zasilania awaryjnego. Do obliczeń wykorzystano wskaźniki opracowane przez organizację DEFRA – Greenhouse Gas Conversion Factor Reposiory oraz przez Krajowy Ośrodek Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBIZE) za rok 2019. Dodatkowo wartości

z roku 2018 zostały zaktualizowane biorąc pod uwagę odpowiednie wskaźniki. Podane dane są danymi szacunkowymi.

Dla Comarch S.A. emisja CH₄ w roku 2019 wyniosła 4,10 Mg CH₄, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 4 %. Emisja N₂O w roku 2019 wyniosła 8,6 Mg N₂O, co stanowi spadek w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 7,8%. Emisja SO_x/SO₂ w roku 2019 wyniosła 0,04 Mg SO_x/SO₂, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 33%. Emisja NO_x/NO₂ w roku 2019 wyniosła 0,77 Mg NO_x/NO₂, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 2,6%. Emisja CO w roku 2019 wyniosła 0,115 Mg CO, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 4,5%. Emisja pyłu zawieszonego w roku 2019 wyniosła 0,0015 Mg pyłu zawieszonego, co stanowi spadek w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 11%.

Dla Grupy Comarch emisja CH₄ w roku 2019 wyniosła 3,49 Mg CH₄, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 8%. Emisja N₂O w roku 2019 wyniosła 5,28 Mg N₂O, co stanowi spadek w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 9,2%. Emisja SO_x/SO₂ w roku 2019 wyniosła 0,04 Mg SO_x/SO₂, a więc tyle samo co w roku 2018. Emisja NO_x/NO₂ w roku 2019 wyniosła 0,78 Mg NO_x/NO₂, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 2,6%. Emisja CO w roku 2019 wyniosła 0,12 Mg CO, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 9%. Emisja pyłu zawieszonego w roku 2019 wyniosła 0,0015 Mg pyłu zawieszonego, co stanowi spadek w porównaniu z rokiem 2018 o ok. 11%.

Na spadek lub wzrost wielkości mogą wpływać lokalne warunki klimatyczne. Na zmniejszenie wskaźników ma również wpływ wzrost przychodów w badanym okresie. Emisje tlenków azotu, tlenków siarki i innego rodzaju znaczące emisje do powietrza zostały odpowiednio odnotowane w „Sprawozdaniach dla miejsc korzystania ze środowiska” oraz w „Sprawozdaniach z eksploatacji urządzeń” w Krajowej Bazie o Emisjach Gazów Ciężkich i Innych Substancji. Dodatkowo zostały uiszczane odpowiednie opłaty za korzystanie ze środowiska do właściwych miejscowo Urzędów Marszałkowskich.

E.6.5

Comarch S.A. jest wytwórcą ścieków komunalnych (bytowych). Działalność Comarch S.A. i spółek Grupy Comarch nie generuje ścieków przemysłowych.

Comarch S.A. nie transportuje, nie przetwarza, nie przemieszcza transgranicznie odpadów uznanych za niebezpieczne.

Comarch nie generuje ścieków zrzucanych bezpośrednio do akwenów wodnych tym samym działalność Comarch w żaden sposób nie wpływa negatywnie na obszary i siedliska chronione.

Produkty wytwarzane przez Comarch nie mają znaczącego negatywnego wpływu na środowisko naturalne w trakcie użytkowania. Stopień oddziaływania na środowisko naturalne wprowadzanych produktów elektronicznych pod koniec ich cyklu życia zależy głównie od zachowania klientów w tym zakresie. Comarch zapewnia zbiórkę zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego. Więcej informacji na: <https://www.comarch.pl/o-firmie/srodowisko/wprowadzanie-oraz-zbieranie-sprzetu-elektrycznego-i-elektronicznego/>

Procent odzyskanych materiałów ze sprzedawanych produktów i ich opakowań wg kategorii materiału

Spółki Grupy Comarch nie prowadzą we własnym zakresie zbiórki, odzysku i recyklingu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, baterii i akumulatorów oraz opakowań.

W latach 2018 i 2019 obowiązek zbiórki, odzysku i recyklingu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego dla spółek Comarch S.A., Comarch Healthcare S.A., Comarch Polska S.A., Comarch Technologies Sp. z o.o. oraz CA Consulting S.A. realizowany był przez Biosystem Elektrorecykling S.A.

W tych samych latach 2018 i 2019 Biosystem Organizacja Odzysku Opakowań S.A. realizowała obowiązek zbierania, odzysku i recyklingu baterii i akumulatorów dla spółek Comarch Healthcare S.A., Comarch S.A. oraz Comarch Technologies Sp. z o.o. oraz obowiązek zbierania, odzysku i recyklingu opakowań dla Comarch S.A.

Spółki, które nie posiadały podpisanych stosownych umów z organizacjami odzysku w zakresie realizacji obowiązków wynikających z wprowadzania baterii i akumulatorów oraz opakowań nie osiągnęły wymaganych poziomów zbierania, odzysku i recyklingu w związku z czym musiały uiścić opłatę produktową.

Inwestycje związane z ochroną środowiska

Największa inwestycja Grupy Comarch mająca wpływ na ochronę środowiska jest ściśle związana z budową i oddaniem do użytkowania budynku biurowego SSE7 w Krakowskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej. Budynek zaprojektowany został z dbałością o środowisko naturalne i ekologię. Na dachu budynku zainstalowane zostały panele fotowoltaiczne o łącznej mocy 64 kW. Ogniwa fotowoltaiczne, z których zbudowane są panele fotowoltaiczne, zamieniają energię promieniowania słonecznego na energię elektryczną. Pozwoli to na częściowe pokrycie własnego zapotrzebowania na energię elektryczną oraz ewentualną odsprzedaż nadmiaru produkowanej energii do sieci elektroenergetycznej bez dodatkowej emisji CO₂ do atmosfery. Projektanci instalacji zakładają, iż przyniesie ona oszczędności z tytułu zużycia energii elektrycznej zapewniające ok. 10 letni okres zwrotu z inwestycji. W roku 2018 uzysk energii z instalacji fotowoltaicznej wyniósł ok. 69,3 MWh, natomiast w roku 2019 było to 19,7 MWh. Spadek uzysku w roku 2019 wynika z awarii instalacji oraz jej czasowego wyłączenia, które miało miejsce w okresie od kwietnia do lipca 2019 roku.

W celu ograniczenia energochłonności, w budynku biurowym SSE7 zostaną wykorzystane również:

- półki świetlne na elewacji wschodniej i zachodniej pełniące podwójną funkcję: z jednej strony ocieniają pas przyokienny od słońca, z drugiej odbijają światło, doświetlając położoną w głębi traktu część pomieszczeń biurowych,
- Building Management System (BMS) wraz z automatyką: system integrujący instalacje wentylacji, klimatyzacji, ogrzewania, oświetlenia, kontroli dostępu, podtrzymania zasilania (UPS), sygnalizacji włamania i napadu, pozwalający na efektywne i optymalne zarządzanie budynkiem i zużyciem mediów,
- nowoczesne, zintegrowane instalacje HVAC.

Dodatkowo na bieżąco modernizowane są urządzenia klimatyzacyjne na bardziej przyjazne środowisku naturalnemu, sukcesywnie wymieniane są świetlówki na źródła światła tworzone w technologii LED oraz instalowane są bardziej nowoczesne i energooszczędne urządzenia (EnergyStar).

Dodatkowe wydatki na ochronę środowiska wiązały się z kosztami zapewnienia obowiązków zbierania, odzysku i recyklingu wprowadzonego sprzętu elektronicznego, opakowań, baterii oraz gospodarowania odpadami. Zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Wydatki na ochronę środowiska w zakresie utylizacji odpadów, recyklingu i odzysku wprowadzanych produktów	2019	2018
Comarch S.A.	3 113 PLN	1 759 PLN
Pozostałe spółki GK Comarch	24 827 PLN	12 907 PLN

9.7. Odpady

E.6.1., E.6.2., E.6.3., E.6.4., E.6.5.

Grupa Comarch posiada wdrożone procedury postępowania z odpadami. Odpady gromadzone są w sposób selektywny i zapobiegający ich negatywnemu oddziaływaniu na środowisko naturalne. W zakresie transportu i unieszkodliwiania odpadów Grupa Comarch współpracuje z wyłącznie uprawnionymi podmiotami posiadającymi środki techniczne oraz decyzje administracyjne pozwalające na gospodarowanie przekazanymi odpadami w sposób bezpieczny dla ludzi i środowiska naturalnego.

Poniżej przedstawiono tabelę obrazującą ilość wytworzonych i przekazanych odpadów w 2018 oraz w 2019 roku przez spółki Grupy Comarch. Największy procentowo udział w strumieniu odpadów wytwarzanych przez Grupę Comarch stanowi odpadowa elektronika - będąca efektem modernizacji sprzętu IT. Odpad ten, zgodnie z polskim prawodawstwem, jest poddawany procesowi recyklingu i odzysku w instalacjach przetwarzania odpadów firm odbierających odpady.

Spółka Comarch Healthcare S.A. jest wytwórcą odpadów medycznych powstających w wyniku prowadzonej działalności. Odpady te są transportowane i unieszkodliwiane przez podmioty do tego uprawnione.

W wyniku działalności gastronomicznej prowadzonej przez (stołówkę zakładową) OPSO Sp. z o.o. generowane są odpady pochodzące z separatora tłuszczu.

Odpady niebezpieczne zostały w tabeli oznaczone symbolem „*”, masy podano w megagramach.

Znaczące ilościowo rodzaje odpadów zostały zaznaczone pogrubionym drukiem, masy pozostałych odpadów podano łącznie dla spółek grupy. Wszystkie spółki Grupy Kapitałowej corocznie raportują ilość wytworzonych odpadów do właściwych miejscowo Urzędów Marszałkowskich.

Comarch jest wytwórcą ścieków komunalnych, które w całości kierowane są do oczyszczalni miejskich. Nie jest prowadzona osobna ewidencja jakościowa i ilościowa tak wytworzonych ścieków.

Rodzaj odpadu	Kod odpadu	Ilość odpadów wytworzonych i przekazanych w 2019 roku (lokalizacje w Polsce)	Ilość odpadów wytworzonych i przekazanych w 2018 roku (lokalizacje w Polsce)
Opakowania zawierające pozostałości substancji niebezpiecznych lub nimi zanieczyszczone	15 01 10*	0,026 Mg	-- Mg
Zużyte urządzenia zawierające freony, HCFC, HFC	16 02 11*	0,015 Mg	-- Mg
Zużyte urządzenia zawierające niebezpieczne elementy inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 12	16 02 13*	0,795 Mg	0,217 Mg
Zużyte urządzenia inne niż wymienione w 16 02 09 do 16 02 13 – złom elektroniczny	16 02 14	11,313 Mg	16,427 Mg
Elementy usunięte ze zużytych urządzeń, inne niż wymienione w 16 02 15 – tonery drukarskie z urządzeń biurowych	16 02 16	-- Mg	0,185 Mg
Inne baterie i akumulatory	16 06 05	-- Mg	0,020 Mg

Zmieszane odpady z budowy, remontów i demontażu inne niż wymienione w 17 09 01, 17 09 02 i 17 09 03	17 09 04	-- Mg	-- Mg
Odpady medyczne (Comarch Healthcare S.A.)	18 01 03*	3,861 Mg	3,063 Mg
Leki inne niż wymienione w 18 01 08 (Comarch Healthcare S.A.)	18 01 09	0,016 Mg	0,010 Mg
Odpady wielkogabarytowe	20 03 07	-- Mg	-- Mg

**odpady niebezpieczne*

Poziom zgodności z regulacjami

Comarch wdrożył procedurę identyfikacji i dostępu do wymagań prawnych. Co najmniej raz w roku przeprowadzana jest ocena zgodności z mającymi zastosowanie wymaganiami prawnymi i innymi wymaganiami przyjętymi do stosowania przez Comarch. Wyniki oceny prezentowane są w dokumentacji sporządzanej na przegląd Zintegrowanego Systemu Zarządzania i przedstawiane Zarządowi.

E.7.3., E.7.4.

W okresie sprawozdawczym na Comarch S.A. i spółki Grupy Comarch nie nałożono istotnych kar finansowych i pozafinansowych sankcji za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska.

W okresie objętym raportowaniem do spółek Grupy Comarch nie wpłynęły żadne skargi dotyczące wpływu na środowisko w ramach formalnych mechanizmów skargowych.

E.7.1., E.7.2.

W okresie raportowania nie powstały istotne rodzaje zanieczyszczeń środowiska emitowane przez działalności operacyjną, jak również nie wystąpiły awarie środowiskowe i ewentualne skażenia.

W okresie objętym raportowaniem do spółek Grupy Comarch nie wpłynęły żadne skargi dotyczące wpływu na środowisko w ramach formalnych mechanizmów skargowych.

W ramach współpracy z podmiotami zewnętrznymi podejmowane były akcje dedykowane dla pracowników, w ramach których pracownicy mogli oddawać zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, także sprzęt wielkogabarytowy. Przy okazji prowadzone były zbiórki makulatury. Obecnie w obiektach Comarch rozstawione zostały pojemniki na odpady. Pracownicy mogą na bieżąco oddawać zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; dodatkowo mogą oddawać do utylizacji zużyte baterie i świetlówki.

Od listopada 2014 roku Comarch jest członkiem Ogólnopolskiej Izby Gospodarczej Ochrony Środowiska zrzeszającej przedsiębiorców będących organizacjami odzysku odpadów oraz przedsiębiorców wprowadzających do obrotu opakowania, produkty w opakowaniach oraz sprzęt elektryczny i elektroniczny.

10. Ocena istotności aspektów oddziaływania na otoczenie

Istotność poszczególnych aspektów dla Grupy Comarch (chyba że wskazano inaczej) określono następująco:

Obszar	Aspekt oddziaływania	Istotność aspektu	Wskaźniki wg SIN
Zarządczy	Opis modelu biznesowego i strategicznych kierunków rozwoju	Wysoka/średnia/ niska	G.1.1., G.1.2.
	Ład zarządczy	Wysoka/średnia/ niska	G.2.1., G.2.2., G.2.3.
	Zarządzanie ryzykiem społecznym i środowiskowym	Wysoka/średnia/ niska	G.3.1., G.3.2.
	Zarządzanie etyką	Wysoka/ średnia /niska	G.4.1., G.4.2., G.4.3., G.4.4., G.4.5., G.4.6., G.4.7., G.4.8.
Środowiskowy	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: surowce i materiały	Wysoka/ średnia /niska	E.1.1., E.1.2.
	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: paliwa i energia	Wysoka/ średnia /niska	E.2.1., E.2.2., E.2.3.
	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: woda	Wysoka/ średnia /niska	E.3.1., E.3.2., E.3.3.
	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: bioróżnorodność	Wysoka/średnia/ niska	E.4.1., E.4.2., E.4.3., E.4.4.
	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: emisje do atmosfery	Wysoka/ średnia /niska	E.5.1., E.5.2., E.5.3., E.5.4.
	Oddziaływanie bezpośrednie i pośrednie: odpady i ścieki	Wysoka/ średnia /niska	E.6.1., E.6.2., E.6.3., E.6.4., E.6.5.
	Pozostałe aspekty bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na środowisko	Wysoka/ średnia /niska	E.7.1., E.7.2., E.7.3., E.7.4., E.7.5., E.7.6.
	Rozszerzona odpowiedzialność środowiskowa: produkty i usługi	Wysoka/ średnia /niska	E.8.1., E.8.2., E.8.3.
Społeczny i pracowniczy	Korzystanie z pomocy publicznej i zlecenia publiczne	Wysoka/średnia/ niska	S.1.1., S.1.2.
	Poziom zatrudnienia i poziom wynagrodzeń	Wysoka/ średnia /niska	S.2.1., S.2.2., S.2.3., S.2.4., S.2.5., S.2.6., S.2.7., S.2.8., S.2.9.,

		S.2.10., S.2.11., S.2.12., S.2.13., S.2.14., S.2.15.
Relacje ze stroną pracowniczą i wolność zrzeszania się	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.3.1., S.3.2., S.3.3., S.3.4., S.3.5., S.3.6.
Bezpieczeństwo i higiena pracy	<u>Wysoka</u> /średnia/niska	S.4.1., S.4.2., S.4.3., S.4.4., S.4.5., S.4.6., S.4.7., S.4.8., S.4.9., S.4.10., S.4.11., S.4.12.
Rozwój i edukacja	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.5.1., S.5.2.
Zarządzanie różnorodnością	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.6.1., S.6.2., S.6.3., S.6.4.
Prawa człowieka	<u>Wysoka</u> /średnia/niska	S.7.1., S.7.2., S.7.3., S.7.4., S.7.5., S.7.6.
Praca dzieci i praca przymusowa	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.8.1., S.8.2., S.8.3., S.8.4.
Społeczności lokalne i zaangażowanie społeczne	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.9.1., S.9.2., S.9.3., S.9.4., S.9.5., S.9.6.
Przeciwdziałanie korupcji	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.10.1., S.10.2., S.10.3.
Bezpieczeństwo produktów i konsumentów	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.11.1., S.11.2., S.11.3.
Komunikacja marketingowa	Wysoka/średnia/ <u>niska</u>	S.12.1., S.12.2., S.12.3.
Ochrona prywatności	<u>Wysoka</u> /średnia/niska	S.13.1., S.13.2., S.13.3.
Oznakowanie produktów	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.14.1., S.14.2., S.14.3.
Pozostałe kwestie społeczne i rynkowe	Wysoka/ <u>średnia</u> /niska	S.15.1., S.15.2., S.15.3., S.15.4., S.15.5., S.15.6.

11. Przegląd wskaźników SIN

Wskaźnik SIN	Wytyczne	Odniesienie w raporcie (nr strony)
I. Obszar Zarządczy (G)		
G.1.1.	OPIS PRZYJĘTEJ STRATEGII ROZWOJU Z UWZGLĘDNIENIEM ASPEKTÓW SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH	4
G.1.2.	CHARAKTERYSTYKA PRZYJĘTEGO MODELU BIZNESOWEGO, WŁĄCZAJĄC W TO OPIS ŁAŃCUCHA DOSTAW, ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM OPISU ODDZIAŁYWANIA SPOŁECZNEGO I ŚRODOWISKOWEGO	4,30
G.2.1.	OPIS STRUKTURY ZARZĄDCZEJ, ZAWIERAJĄCY INFORMACJĘ O TYM, CZY I JAK UWZGLĘDNIONE ZOSTAŁO PODEJŚCIE DO ZARZĄDZANIA ASPEKTAMI NIEFINANSOWYMI (SPOŁECZNYMI, ŚRODOWISKOWYMI), JAK WYGLĄDA SYSTEM ZARZĄDZANIA RYZYKIEM I AUDYTU WEWNĘTRZNEGO	17,28
G.2.2.	WYKAZ CERTYFIKATÓW SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA (np. ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001)	16
G.2.3.	OPIS SYSTEMU KONTROLI WEWNĘTRZNEJ, ZE WSKAZANEM MONITOROWANIA SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH ASPEKTÓW DZIAŁALNOŚCI	18,28
G.3.1.	OPIS PODEJŚCIA DO ZARZĄDZANIA RYZYKIEM I UWZGLĘDNIENIA W NIM ASPEKTÓW SPOŁECZNYCH I ŚRODOWISKOWYCH	17,18,20,22,23,24,28,29
G.3.2.	LISTA ZIDENTYFIKOWANYCH RYZYK SPOŁECZNYCH LUB ŚRODOWISKOWYCH WRAZ Z ICH KRÓTKĄ CHARAKTERYSTYKĄ	17,18,20,22,23,24,28,29
G.4.1.	WSKAZANIE, CZY ORGANIZACJA POSIADA FORMALNY KODEKS ETYKI LUB RÓWNOWAŻNY DOKUMENT ODPOWIADAJĄCY NA POTRZEBY ORGANIZACJI	23
G.4.2.	LICZBA AUDYTÓW ETYCZNYCH ZREALIZOWANYCH U DOSTAWCÓW, LICZBA AUDYTÓW ZAKOŃCZONYCH IDENTYFIKACJĄ NIEPRAWIDŁOWOŚCI	23
G.4.3.	LICZBA AUDYTÓW ETYCZNYCH ZREALIZOWANYCH W ORGANIZACJI NA ŻĄDANIE JEJ ODBIORCÓW, LICZBA AUDYTÓW ZAKOŃCZONYCH IDENTYFIKACJĄ NIEPRAWIDŁOWOŚCI	24
G.4.4.	LICZBA DOSTAWCÓW, KTÓRZY PODPISALI KARTĘ ETYKI/ZOBOWIĄZANIE DO PRZESTRZEGANIA STANDARDÓW ETYCZNYCH ORGANIZACJI	23
G.4.5.	LICZBA ZGŁASZANYCH SKARG POTENCJALNYCH NARUSZEŃ STANDARDÓW ETYCZNYCH (JEŚLI TO MOŻLIWE, W PODZIALE NA ZGŁOSZENIA POCHODZĄCE Z WEWNĄTRZ/Z ZEWNĄTRZ ORGANIZACJI)	23

G.4.6.	LICZBA PRZEPROWADZONYCH SZKOLEŃ W OBSZARZE ETYCZNYM, LICZBA OSÓB W NICH UCZESTNICZĄCYCH	25
G.4.7.	ODSETEK (%) UMÓW Z KONTRAHENTAMI, W KTÓRYCH ZNALAZŁA SIĘ KLAUZULA ODNOSZĄCA SIĘ DO ETYKI (W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM)	23,33
G.4.8.	UWZGLĘDNIENIE ZASAD ETYKI W POLITYCE KREDYTOWEJ/POŻYCZKOWEJ ORAZ INWESTYCYJNEJ [DOTYCZY SEKTORA FINANSOWEGO]	-

II. Obszar Środowiskowy (E)

E.1.1	RODZAJ I ILOŚĆ (NP. WG WAGI, OBJĘTOŚCI) WYKORZYSTANEGO SUROWCA/MATERIAŁU (Z EWENTUALNYM WSKAZANIEM TYCH ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNEJ/Z RECYKLINGU/POSIADAJĄCYCH CERTYFIKATY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	64
E.1.2.	ZUŻYCIE KLUCZOWYCH SUROWCÓW/MATERIAŁÓW NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU (DLA POSZCZEGÓLNYCH KATEGORII SUROWCÓW/MATERIAŁÓW)	64
E.2.1.	CAŁKOWITE ZUŻYCIE ENERGII W GJ WG GŁÓWNYCH ŹRÓDEŁ JEJ POZYSKANIA	66
E.2.2.	ODSETEK (%) ENERGII POCHODZĄCEJ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (OZE) (ENERGIA WODNA, ENERGIA Z BIOMASY, ENERGIA WIATROWA, FOTOWOLTAIKA, ENERGIA GEOTERMALNA)	66
E.2.3.	ZUŻYCIE ENERGII NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	66
E.3.1.	CAŁKOWITE ZUŻYCIE WODY W M ³ (WG ŹRÓDŁA – NP.SIEĆ WODOCIĄGOWA)	70
E.3.2.	WOLUMEN WODY ODZYSKIWANEJ I PONOWNIE WYKORZYSTYWANEJ	70
E.3.3.	ZUŻYCIE WODY NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	70
E.4.1.	LISTA I KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA TERENÓW CENNYCH PRZYRODNICZO W SĄSIEDZTWIE/SFERZE ODDZIAŁYWANIA PRZEDSIĘBIORSTWA (ZE WSKAZANIEM CHARAKTERU ODDZIAŁYWANIA PRZEDSIĘBIORSTWA NA TE TERENY I SIEDLISKA CENNEJ FAUNY I FLORY)	64
E.4.2.	WSKAZANIE TYPU I CZĘSTOTLIWOŚCI PROWADZONEGO MONITORINGU PRZYRODNICZEGO	64
E.4.3.	OPIS EWENTUALNYCH POTWIERDZONYCH STRAT ŚRODOWISKOWYCH BĘDĄCYCH SKUTKIEM DZIAŁANIA PRZEDSIĘBIORSTWA	64
E.4.4.	OPIS EWENTUALNYCH DZIAŁAŃ MAJĄCYCH NA CELU MONITOROWANIE STANU ŚRODOWISKA ORAZ	64

	ZAPOBIEGANIE/ORGANICZANIE/REKOMPENSOWANIE ŚRODOWISKU NATURALNEMU SKUTKÓW ODDZIAŁYWANIA PRZEDSIĘBIORSTWA	
E.5.1.	MASA EMITOWANYCH DO ATMOSFERY GAZÓW CIEPLARNIANYCH	71
E.5.2.	MASA POZOSTAŁYCH SUBSTANCJI EMITOWANYCH DO ATMOSFERY WEDŁUG RODZAJU (NP. SO _x , NO _x , PM ₁₀ , PM _{2.5})	73
E.5.3.	EMISJA GAZÓW CIEPLARNIANYCH NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	71
E.5.4.	EMISJA POZOSTAŁYCH SUBSTANCJI NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	73
E.6.1.	CAŁKOWITA MASA ODPADÓW W PODZIALE NA NIEBEZPIECZNE I INNE NIŻ NIEBEZPIECZNE, Z WYSZCZEGÓLNIENIEM ISTOTNYCH ICH KATEGORII	76
E.6.2.	CAŁKOWITA MASA ODPADÓW W PODZIALE WG METODY ZAGOSPODAROWANIA	76
E.6.3.	CAŁKOWITY WOLUMEN ODPROWADZANYCH ŚCIEKÓW ZE SKAZANIEM PODZIAŁU WG METODY OCZYSZCZENIA	76
E.6.4.	EMISJA ODPADÓW NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	76
E.6.5.	EMISJA ŚCIEKÓW NA JEDNOSTKĘ PRODUKTU LUB PRZYCHODU	75,76
E.7.1.	OPIS POZOSTAŁYCH ISTOTNYCH RODZAJÓW ZANIECZYSZCZEŃ ŚRODOWISKA EMITOWANYCH PRZEZ DZIAŁALNOŚĆ OPERACYJNĄ SPÓŁKI (WRAZ Z MIERZALNYMI MIARAMI, JEŚLI TO MOŻLIWE)	78
E.7.2.	LISTA AWARII ZE SKUTKIEM ŚRODOWISKOWYM I EWENTUALNYCH SKAŻEŃ, DO KTÓRYCH DOSZŁO W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM (WRAZ Z OPISEM ICH CHARAKTERU)	78
E.7.3.	LISTA POTENCJALNYCH NATUSZEŃ PRZEPISÓW OCHRONY ŚRODOWISKA, W ZWIĄZKU Z KTÓRYMI WSZCZĘTE ZOSTAŁY POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE	78
E.7.4.	CAŁKOWITA KWOTA PRAWOMOCNYCH KAR NAŁOŻONYCH W ZWIĄZKU Z NARUSZENIEM PRZEPISÓW OCHRONY ŚRODOWISKA	66,78
E.7.5.	ODSETEK (%) UMÓW Z KONTRAHENTAMI, W KTÓRYCH ZNALAZŁA SIĘ KLAUZULA ODNOSZĄCA SIĘ POSZANOWANIA ŚRODOWISKA NATURALNEGO (W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM)	33
E.7.6.	LICZBA AUDYTÓW POD KĄTEM PRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW OCHRONY ŚRODOWISKA U PODWYKONAWCY	-
E.8.1.	UWZGLĘDNIENIE OCHRONY ŚRODOWISKA W POLITYCE KREDYTOWEJ/POŻYCZKOWEJ ORAZ INWESTYCYJNEJ [DOTYCZY SEKTORA FINANSOWEGO]	-

E.8.2.	PRZYCHODY Z PRODUKTÓW LUB USŁUG, OPRACOWANYCH Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW ŚRODOWISKOWYCH JAKO % CAŁKOWITYCH PRZYCHODÓW [DOTYCZY SEKTORÓW: PRZEMYSŁ, USŁUGI]	66
E.8.3.	WARTOŚĆ UDZIELONYCH KREDYTÓW Z WCZEŚNIEJSZĄ OCENĄ RYZYKA ŚRODOWISKOWEGO/WARTOŚCI PORTFELA UBEZPIECZEŃ Z WCZEŚNIEJSZĄ OCENĄ RYZYKA ŚRODOWISKOWEGO [DOTYCZY SEKTORA FINANSOWEGO]	-

III. Obszar Społeczny i Pracowniczy (S)

S.1.1.	WARTOŚĆ POMOCY PUBLICZNEJ UZYSKANEJ OD PAŃSTWA (WSPARCIE FINANSOWE I EKWIWALENTY DOTACJI)	48
S.1.2.	WARTOŚĆ PRZYCHODÓW POCHODZĄCYCH Z ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH I ICH PROCENTOWY UDZIAŁ W CAŁOŚCI PRZYCHODÓW	49
S.2.1.	LICZBA PRACOWNIKÓW W PRZELICZENIU NA PEŁNE ETATY WG TYPU UMOWY O PRACĘ (WG WIEKU I PŁCI) NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	39
S.2.2.	LICZBA PRACOWNIKÓW W PRZELICZENIU NA PEŁNE ETATY NOWO ZATRUDNIONYCH W RAPORTOWYM OKRESIE (WG WIEKU I PŁCI)	38
S.2.3.	LICZBA PRACOWNIKÓW W PRZELICZENIU NA PEŁNE ETATY, KTÓRZY ODESZLI W RAPORTOWANYM OKRESIE (WG WIEKU I PŁCI)	38
S.2.4.	LICZBA OSÓB ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH WG TYPU UMOWY O PRACĘ (WG WIEKU I PŁCI) NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO, LICZBA ZAWARTYCH UMÓW CYWILNOPRAWNYCH Z OSOBAMI FIZYCZNYMI W RAPORTOWANYM OKRESIE, LICZBA ZAKOŃCZONYCH UMÓW CYWILNOPRAWNYCH Z OSOBAMI FIZYCZNYMI W RAPORTOWANYM OKRESIE	39
S.2.5.	LICZBA ZATRUDNIONYCH W RAMACH OUTSOURCINGU	40
S.2.6.	LICZBA PRACOWNIKÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH ORAZ ICH PROCENTOWY UDZIAŁ W OGÓLE ZATRUDNIONYCH	37
S.2.7.	PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE UMOWY O PRACĘ	37
S.2.8.	LICZBA ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE OBCOKRAJOWCÓW ŚWIADCZĄCYCH PRACĘ NA RZECZ PRACODAWCY I POD JEGO NADZOREM (NIEZALEŻNIE, CZY SĄ PRACOWNIKAMI WŁASNYMI, CZY PODMIOTÓW TRZECICH, KTÓRYM ZLECANA JEST PRACA), POCHODZĄCYCH Z KRAJÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W GORSZEJ OD POLSKI SYTUACJI EKONOMICZNEJ LUB Z KRAJÓW, W KTÓRYCH	37

	UPRAWDOPODOBNIONE JEST ŁAMANE PRAW CZŁOWIEKA (WG KRAJU POCHODZENIA).	
S.2.9.	STOSUNEK PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO KOBIET DO PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA BRUTTO MĘŻCZYZN W POSZCZEGÓLNYCH KATEGORIACH ZASZEREgowANIA/GRUPACH PRACOWNICZYCH (NP. DYREKTORZY, KIEROWNICY, POZOSTALI PRACOWNICY).	46
S.2.10.	STOSUNEK PRZECIĘTNEGO WYNAGRODZENIA CZŁONKÓW ZARZĄDU DO NAJNIŻSZEGO UPOSAŻENIA W SPÓŁCE (W PRZELICZENIU NA PEŁEN ETAT).	-
S.2.11.	PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE OSÓB WSPÓŁPRACUJĄCYCH NA PODSTAWIE UMÓW CYWILNOPRAWNYCH I ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI NA RZECZ PRACODAWCY.	-
S.2.12.	PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIE OSÓB ZATRUDNIONYCH W RAMACH OUTSOURCINGU I WYKONUJĄCYCH PRACĘ NA RZECZ PRACODAWCY.	-
S.2.13.	ŁĄCZNA WYSOKOŚĆ ROCZNYCH SKŁADEK NA PFRON.	47
S.2.14.	ODSETEK KOBIET, KTÓRE PO URODZENIU DZIECKA I POWROCIE DO PRACY, ZREZYGNOWAŁY Z PRACY W CIĄGU 12 MIESIĘCY OD POWROTU DO PRACY.	42
S.2.15.	INFORMACJA NA TEMAT DODATKOWYCH ŚWIADCZEŃ POZAPŁACOWYCH DOSTĘPNYCH DLA PRACOWNIKÓW (NP. DODATKOWE UBEZPIECZENIE, PAKIETY MEDYCZNE, PRACOWNICZY PROGRAM EMERYTALNY, AKCJONARIAT PRACOWNICZY, KARTY UPRAWNIAJĄCE DO KORZYSTANIA Z OBIEKTÓW SPORTOWYCH, POŻYCZKI MIESZKANIOWE).	42
S.3.1.	LICZBA DZIAŁAJĄCYCH W ZAKŁADZIE PRACY ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH OGÓŁEM (REPREZENTATYWNYCH I POZOSTAŁYCH).	63
S.3.2.	ODSETEK (%) PRACOWNIKÓW NALEŻĄCYCH DO ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH (TZW. WSPÓŁCZYNNIK UZWIĄZKOWIENIA).	37,63
S.3.3.	LICZBA WSZCZĘTYCH SPORÓW ZBIOROWYCH W OSTATNIM ROKU ORAZ SZACUNKOWY WPŁYW NA WYNIKI SPÓŁKI Z TYM ZWIĄZANE (W PRZYPADKU, W KTÓRYM ODNOTOWANO STRAJKI, NALEŻY OPISAĆ ICH PRZYCYNĘ, FORMĘ, CZAS TRWANIA ORAZ POCZYNIONE USTALENIA).	63
S.3.4.	INFORMACJA, CZY W ZAKŁADZIE PRACY FUNKCJONUJE PROCEDURA ZGŁASZANIA SKARG I NIEPRAWIDŁOWOŚCI („HOT LINE”) I NA JAKIEJ PODSTAWIE (NP. ODPOWIEDNIEJ POLITYKI). JEŚLI TAK, JAKA JEST LICZBA SKARG ZWIĄZANYCH Z OBSZAREM PRAKTYK ZATRUDNIENIA, KTÓRE ZOSTAŁY ZGŁOSZONE, ROZPATRZONE I ROZWIĄZANE (ILE SKARG ZOSTAŁO ZARAPORTOWANYCH, A ILE ROZSTRZYGNIĘTYCH W OMAWIANYM OKRESIE).	24

S.3.5.	INFORMACJA, CZY W ZAKŁADZIE PRACY POWOŁANO RADĘ PRACOWNIKÓW – A W PRZYPADKU INNYCH PRZEDSTAWICIELI NIŻ RADA PRACOWNIKÓW I ZWIĄZKI ZAWODOWE, CZY TACY PRZEDSTAWICIELE PRACOWNIKÓW ZOSTALI POWOŁANI W DRODZE WYBORÓW, W KTÓRYCH MOGLI UCZESTNICZYĆ WSZYSCY PRACOWNICY.	63
S.3.6.	INFORMACJA O TYM, CZY, A JEŚLI TAK, TO W JAKI SPOSÓB ORAZ Z JAKIMI REZULTATAMI, ZAKŁAD PRACY PROWADZI UDOKUMENTOWANY DIALOG, W FORMIE CYKLICZNYCH, SFORMALIZOWANYCH SPOTKAŃ, MAJĄCYCH NA CELU OMÓWIENIE WZAJEMNYCH OCZEKIWAŃ ORAZ CHARAKTER NAJCZĘŚCIEJ PODNOSZONYCH KWESTII I SPOSOBU USTOSUNKOWANIA SIĘ DO NICH PRZEZ WŁADZE SPÓŁKI.	37 , 63
S.4.1.	LICZBA WYPADKÓW PRZY PRACY WŚRÓD OSÓB WYKONUJĄCYCH PRACĘ NA TERENIE ZAKŁADU PRACY I PRACOWNIKÓW WYKONUJĄCYCH PRACĘ POZA SIEDZIBĄ PRACODAWCY.	60
S.4.2.	WSKAŹNIK CZĘSTOŚCI WYPADKÓW (WYPADKI PRZY PRACY NA 1000 ZATRUDNIONYCH).	60
S.4.3.	LICZBA WYPADKÓW ŚMIERTELNYCH WŚRÓD WYKONUJĄCYCH PRACĘ NA TERENIE ZAKŁADU PRACY I PRACOWNIKÓW WYKONUJĄCYCH PRACĘ POZA SIEDZIBĄ PRACODAWCY.	60
S.4.4.	ŁĄCZNA LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI DO PRACY WŚRÓD PRACOWNIKÓW SPOWODOWANEJ WYPADKAMI.	60
S.4.5.	WSKAŹNIK CIĘŻKOŚCI WYPADKÓW (LICZBA DNI NIEZDOLNOŚCI/1 WYPADEK).	60
S.4.6.	LICZBA STWIERDZONYCH PRZYPADKÓW CHOROÓB ZAWODOWYCH.	62
S.4.7.	LICZBA PRACOWNIKÓW PRACUJĄCYCH W WARUNKACH PRZEKROCZENIA NAJWYŻSZYCH DOPUSZCZALNYCH STĘŻEŃ (NDS) LUB NAJWYŻSZYCH DOPUSZCZALNYCH NATĘŻEŃ (NDN).	62
S.4.8.	LICZBA STANOWISK PRACY, NA KTÓRYCH POZIOM OCENIONEGO RYZYKA ZAWODOWEGO JEST NIEAKCEPTOWALNIE WYSOKI (TJ. KONIECZNE SĄ DZIAŁANIA MAJĄCE NA CELU ZMNIEJSZENIE POZIOMU RYZYKA).	62
S.4.9.	WYKAZ NAJCZĘSTSZYCH PRZYCZYN WYPADKÓW PRZY PRACY, WG KATEGORII PRACY/CZYNNOŚCI WYKONYWANYCH PRZEZ POSZKODOWANEGO W CHWILI WYPADKU, RODZAJÓW URAZÓW.	60
S.4.10.	OPIS STOPNIA ZAANGAŻOWANIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH (JEŻELI FUNKCJONUJĄ) W OBSZARZE BHP (NP. CZY ZOSTAŁ POWOŁANY SPOŁECZNY INSPEKTOR PRACY, JAK SPRAWUJĄ KONTROLE NAD PRZESTRZEGANIEM PRZEPISÓW BHP).	63

S.4.11.	ODSETEK (%) UMÓW Z KONTRAHENTAMI, W KTÓRYCH ZNALAZŁA SIĘ KLAUZULA ODNOSZĄCA SIĘ DO BHP (W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM).	33
S.4.12.	LICZBA AUDYTÓW POD KĄTEM PRZESTRZEGANIA ZASAD BHP U PODWYKONAWCÓW	30
S.5.1.	ŚREDNIA LICZBA GODZIN SZKOLENIOWYCH (LUB DNI SZKOLENIOWYCH) NA PRACOWNIKA (WG PŁCI I KATEGORII PRACOWNIKÓW) – DOTYCZY SZKOLEŃ ORGANIZOWANYCH PRZEZ PRACODAWCĘ.	47
S.5.2.	LICZBA PRACOWNIKÓW PODNOSZĄCYCH KWALIFIKACJE ZAWODOWE, KTÓRYM PRZYSŁUGUJĄ OKREŚLONE UPRAWNIENIA Z TEGO TYTUŁU W STOSUNKU DO PRACODAWCY (NP. URLOPY SZKOLENIOWE), ZE WSKAZANIEM LICZBY PRACOWNIKÓW, KTÓRYM PRACODAWCA WSPÓŁFINANSUJE LUB FINANSUJE PODNOSZENIE KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH.	47
S.6.1.	INFORMACJA, CZY U PRACODAWCY ZOSTAŁA WDROŻONA POLITYKA ANTYMOBBINGOWA I POLITYKA ANTYDYSKRYMINACYJNA.	23
S.6.2.	LICZBA ZGŁOSZONYCH PRZYPADKÓW DYSKRYMINACJI, - MOBBINGU, MOLESTOWANIA SEKSUALNEGO ITP.	24
S.6.3.	LICZBA POTWIERDZONYCH PRZYPADKÓW DYSKRYMINACJI, MOBBINGU, MOLESTOWANIA SEKSUALNEGO ITP.	24
S.6.4.	LICZBA AUDYTÓW PRZEPROWADZONYCH U PODWYKONAWCÓW POD KĄTEM PRZECIWDZIAŁANIA DYSKRYMINACJI.	30
S.7.1.	LICZBA ZGŁOSZONYCH PRZYPADKÓW NARUSZANIA PRAW CZŁOWIEKA, W TYM U PODWYKONAWCÓW.	25
S.7.2.	LICZBA POTWIERDZONYCH PRZYPADKÓW NARUSZANIA PRAW CZŁOWIEKA, W TYM U PODWYKONAWCÓW.	25
S.7.3.	ODSETEK (%) UMÓW Z KONTRAHENTAMI, W KTÓRYCH ZNALAZŁA SIĘ KLAUZULA ODNOSZĄCA SIĘ DO PRAW CZŁOWIEKA (W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM).	33
S.7.4.	LICZBA AUDYTÓW PRZEPROWADZONYCH U PODWYKONAWCÓW POD KĄTEM POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA.	30
S.7.5.	UWZGLĘDNIENIE KWESTII POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA W POLITYCE KREDYTOWEJ/POŻYCZKOWEJ ORAZ INWESTYCYJNEJ [DOTYCZY SEKTORA FINANSOWEGO].	-
S.7.6.	OPIS ZAGROŻEŃ DLA PRAW CZŁOWIEKA ORAZ PRZYPADKÓW NARUSZANIA PRAW CZŁOWIEKA POZA ŁAŃCUCHEM DOSTAW (NP. WYKORZYSTYWANIE PRODUKTÓW LUB USŁUG ŚWIADCZONYCH PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEZ OSOBY LUB PODMIOTY W SPOSÓB ZAGRAŻAJĄCY NARUSZENIEM PRAW CZŁOWIEKA).	25 , 30

S.8.1.	LICZBA ZGŁOSZONYCH PRZYPADKÓW PRACY DZIECI LUB PRACY PRZYMUSOWEJ (W TYM U PODWYKONAWCÓW).	25
S.8.2.	LICZBA POTWIERDZONYCH PRZYPADKÓW PRACY DZIECI LUB PRACY PRZYMUSOWEJ (W TYM U PODWYKONAWCÓW).	25
S.8.3.	ODSETEK (%) UMÓW Z KONTRAHENTAMI, W KTÓRYCH ZNALAZŁA SIĘ KLAUZULA ODNOSZĄCA SIĘ DO PRAW CZŁOWIEKA Z UWZGLĘDNIENIEM ZAKAZU PRACY DZIECI LUB PRACY PRZYMUSOWEJ (W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM).	33
S.8.4.	LICZBA AUDYTÓW PRZEPROWADZONYCH U PODWYKONAWCÓW POD KĄTEM POSZANOWANIA PRAW CZŁOWIEKA W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRACY DZIECI I PRACY PRZYMUSOWEJ.	30
S.9.1.	OPIS EWENTUALNYCH UCIAŻLIWOŚCI, JAKIE MOŻE ODCZUWAĆ LOKALNA SPOŁECZNOŚĆ W ZWIĄZKU Z PROWADZENIEM PRZEZ SPÓŁKĘ DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ ITP.	27,58
S.9.2.	LICZBA SKARG ZGŁOSZONYCH PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ LOKALNĄ, ICH TEMATYKA ORAZ DZIAŁANIA SPÓŁKI W ODPOWIEDZI NA NIE.	58
S.9.3.	OPIS POLITYKI I KIERUNKÓW ZAANGAŻOWANIA SPOŁECZNEGO SPÓŁKI ORAZ ZREALIZOWANE DZIAŁANIA PROSPOŁECZNE, W TYM TE NA RZECZ LOKALNEJ SPOŁECZNOŚCI, W KTÓREJ PROWADZONA JEST DZIAŁALNOŚĆ.	27
S.9.4.	CAŁKOWITA KWOTA DAROWIZN NA CELE SPOŁECZNE W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM (ZE WSKAZANIEM NAJWIĘKSZYCH OBDAROWANYCH).	27,59
S.9.5.	CAŁKOWITA KWOTA WYDATKOWANA NA SPONSORING (ZE WSKAZANIEM NAJWIĘKSZYCH SPONSOROWANYCH PARTNERÓW).	27,59
S.9.6.	CAŁKOWITA LICZBA GODZIN PRZEPRACOWANYCH PRZEZ PRACOWNIKÓW-WOLONTARIUSZY ORAZ LICZBA WOLONTARIUSZY, W RAMACH PROGRAMU WOLONTARIATU (JEŻELI TAKI ISTNIEJE).	27,59
S.10.1.	OBSZARY BIZNESOWE POTENCJALNIE NARAŻONE NA ZACHOWANIA KORUPCYJNE.	28
S.10.2.	LICZBA ZGŁOSZONYCH PRZYPADKÓW ZACHOWAŃ NOSZĄCYCH ZNAMIONA KORUPCJI.	28
S.10.3.	LICZBA POTWIERDZONYCH PRZYPADKÓW KORUPCJI.	28
S.11.1.	LICZBA PRZYPADKÓW NARUSZENIA PROCEDUR DOTYCZĄCYCH BEZPIECZEŃSTWA PRODUKTÓW I USŁUG.	36
S.11.2.	POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE PROWADZONE PRZECIWKO SPÓŁCE (NP. PRZEZ UOKIK)	37

S.11.3.	WARTOŚĆ FINANSOWA KAR ZA NIEZGODNOŚĆ Z PRAWEM I REGULACJAMI W KWESTIACH ZWIĄZANYCH Z BEZPIECZEŃSTWEM KLIENTÓW (W PODZIALE NA PRAWOMOCNE I NIEPRAWOMOCNE).	36
S.12.1.	LICZBA PRZYPADKÓW NIEZGODNOŚCI Z REGULACJAMI I DOBROWOLNYMI KODEKSAMI DOTYCZĄCYMI KOMUNIKACJI MARKETINGOWEJ (W TYM REKLAMY, PROMOCJI, SPONSORINGU).	36
S.12.2.	POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE PROWADZONE PRZECIWKO SPÓŁCE (NP. PRZEZ UOKIK)	37
S.12.3.	WARTOŚĆ FINANSOWA KAR ZA NIEZGODNOŚĆ Z PRAWEM I REGULACJAMI W KWESTIACH ZWIĄZANYCH Z RZETELNOŚCIĄ I ETYKĄ KOMUNIKACJI MARKETINGOWEJ (W PODZIALE NA PRAWOMOCNE I NIEPRAWOMOCNE).	36
S.13.1.	LICZBA ZDARZEŃ DOTYCZĄCYCH WYCIEKU LUB NIEUPRAWNIONEGO WYKORZYSTANIA DANYCH OSOBOWYCH (KLIENTÓW, PRACOWNIKÓW).	36
S.13.2.	POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE PROWADZONE PRZECIWKO SPÓŁCE (NP. PRZEZ GIODO)	36
S.13.3.	WARTOŚĆ FINANSOWA KAR ZA NIEZGODNOŚĆ Z PRAWEM I REGULACJAMI W KWESTIACH ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ DANYCH OSOBOWYCH (W PODZIALE NA PRAWOMOCNE I NIEPRAWOMOCNE).	36
S.14.1.	LICZBA PRZYPADKÓW NIEZGODNOŚCI ZWIĄZANYCH Z NIEWŁAŚCIWYM OZNAKOWANIEM PRODUKTU.	37
S.14.2.	POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE PROWADZONE PRZECIWKO SPÓŁCE, NP. PRZEZ UOKIK.	37
S.14.3.	WARTOŚĆ FINANSOWA KAR ZWIĄZANYCH Z NIEWŁAŚCIWYM OZNAKOWANIEM PRODUKTU. (W PODZIALE NA PRAWOMOCNE I NIEPRAWOMOCNE)	37
S.15.1.	RZECZYWISTY OKRES ROTACJI ZOBOWIĄZAŃ.	30
S.15.2.	RZECZYWISTY OKRES ROTACJI NALEŻNOŚCI.	33
S.15.3.	OKRES PŁATNOŚCI ZOBOWIĄZAŃ STANDARDOWO ZAPISYWANY W UMOWACH Z DOSTAWCAMI.	30
S.15.4.	ODSETEK (%) ZOBOWIĄZAŃ PŁACONYCH W TERMINIE UMOWNYM (WARTOŚCIOWO).	30
S.15.5.	POSTĘPOWANIA ADMINISTRACYJNE PROWADZONE PRZECIWKO SPÓŁCE PRZEZ UOKIK	37
S.15.6.	WARTOŚĆ FINANSOWA KAR ZWIĄZANYCH ZACHOWANIAM I ANTYKONKURENCYJNYMI I ANTYRYNKOWYMI (W PODZIALE NA PRAWOMOCNE I NIEPRAWOMOCNE).	37

Comarch S.A.

Al. Jana Pawła II 39a
31-864 Kraków

ir@comarch.pl

+48 (12) 687 78 22

www.comarch.pl/relacje-inwestorskie/

Oświadczenie Rady Nadzorczej w sprawie Komitetu Audytu

Rada Nadzorcza Comarch S.A. oświadcza, że:

a) są przestrzegane przepisy dotyczące powołania, składu i funkcjonowania Komitetu Audytu, w tym dotyczące spełnienia przez jego członków kryteriów niezależności oraz wymagań odnośnie do posiadania wiedzy i umiejętności z zakresu branży, w której działa Spółka oraz w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych,

b) Komitet Audytu wykonywał zadania komitetu audytu przewidziane w obowiązujących przepisach.

Kraków, 24 kwietnia 2020 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	
Andrzej Ryszard Pach	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	
Danuta Drobnia	Członek Rady Nadzorczej	
Łukasz Kalinowski	Członek Rady Nadzorczej	
Joanna Krasodomska	Członek Rady Nadzorczej	
Anna Pruska	Członek Rady Nadzorczej	
Tadeusz Włudyka	Członek Rady Nadzorczej	

Ocena dokonana przez Radę Nadzorczą Comarch S.A. wraz z uzasadnieniem, dotycząca sprawozdania z działalności grupy kapitałowej emitenta i skonsolidowanego sprawozdania finansowego w zakresie ich zgodności z księgami, dokumentami oraz ze stanem faktycznym

W okresie objętym sprawozdaniem Rada Nadzorcza Comarch S.A. monitorowała aktualną sytuację Grupy Comarch oraz opiniowała bieżące oraz planowane działania Grupy. W szczególności Rada Nadzorcza dokonała przeglądu kwartalnych, półrocznych oraz rocznych sprawozdań finansowych Grupy Comarch. Każdorazowo po publikacji raportów finansowych miały miejsce posiedzenia Rady Nadzorczej, na których Rada zapoznawała się z wynikami finansowymi oraz analizowała zakres, rzetelność, prawidłowość oraz przejrzystość danych prezentowanych w publikowanych przez Grupę skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych. Komitet Audytu Rady Nadzorczej odbył również spotkania z przedstawicielami podmiotu uprawnionego do badania i przeglądu sprawozdań finansowych Grupy Comarch. Na podstawie podjętych czynności Rada Nadzorcza stwierdza, że sprawozdanie finansowe oraz sprawozdanie z działalności Grupy Comarch przedstawia wymagane informacje w sposób rzetelny, prawidłowy i jasny, a przyjęte przez Spółkę metody rachunkowości zostały zastosowane zgodnie z obowiązującymi w tej mierze przepisami prawa. Zdaniem Rady Nadzorczej sprawozdanie z działalności grupy kapitałowej emitenta i skonsolidowane sprawozdanie finansowe są zgodne z księgami, dokumentami oraz ze stanem faktycznym.

Kraków, 24 kwietnia 2020 r.

IMIĘ I NAZWISKO	STANOWISKO/FUNKCJA	PODPIS
Elżbieta Filipiak	Przewodnicząca Rady Nadzorczej	
Andrzej Ryszard Pach	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	
Danuta Drobnia	Członek Rady Nadzorczej	
Łukasz Kalinowski	Członek Rady Nadzorczej	
Joanna Krasodomska	Członek Rady Nadzorczej	
Anna Pruska	Członek Rady Nadzorczej	
Tadeusz Włudyka	Członek Rady Nadzorczej	